ŽIVOTEM

ROČNÍK XV. — 1940

(ČÍSLA 337 — 360.)

JUVENÁT REDEMPTORISTŮ V LIBĚJOVICÍCH

VYDAVATEL:

EXERCIČNÍ DŮM, FRÝDEK

PŘEDPLATNÉ 16 K NA CELÝ ROK (24 ČÍSEL).

OBSAH XV. ROČNÍKU:

337. Zapovězený strom.
338 Práce.
339. Oběť Nového zákona, Mše svatá.
340. Otcovský dům, ach, to je ráj
341. Vzpomínky z mého mládí.
342 Rodinné štěstí.
343. Co souditi o spiritismu?
344. Janna Bigardová, zakladatelka Díla svatého Petra.
345. Matka Bolestná.
346. Z dějin Církve.
347. Krátká liturgika
348. Naši svatí
349 Nejvzácnější poklad.
350. Dr. Ant Podlaha
351 Mladý apoštol Horáček.
352 Pověry.
353. Po cestách milosti Boží.
354. Kristus Dělník.
355. Pateronásobný škapulíř.
356 Svatý Benedikt
357 Rodiče a děti
358. Sestra Marie Gabriela, (Trapistka z Grottaferraty u Říma).
359. Bible a vědy přírodní.
360. Neklam se! (Běda fariseům!)

ZAPOVĚZENÝ STROM

ÚVOD.

Spis tento přichází pozdě pro většinu těch, kteří mají známost s osobou nekatolickou. — Doufám však, že těm, jichž rozum není ještě zatemněn kouřem vášně, čtení těchto řádků zbystří svědomí proti pokušení uzavříti sňatek smíšený. Tím by bylo zabráněno mnohému neštěstí pro tento život i pro věčnost. Bude se mi snad vyčítati, že porušuji náboženský mír, zvláště, že znepokojuji manžele, žijící ve smíšeném manželství. Odpovídám slovy trevírského biskupa Koruma: „Nikoho nechci uraziti, nikomu nečiním výčitky, kdo s dispensí Církve uzavřel sňatek smíšený; jenom bych vás prosil a zapřísahal, abyste své rodiny chránili před tímto neštěstím. Ztrávil jsem svůj kněžský život z veliké části mezi nekatolíky a nejsem si vědom, že bych někomu byl ukřivdil. Ale není mi možno bez hořkých slz vylíčiti všechen bol, který jsem viděl v rodinách různé víry. Kolik to útrap, kolik výčitek svědomí, kolik různic a svárů, kolik krvavých slz, kolik nepokoje v rodinách."

ZAKÁZANÝ STROM.

Hned na počátku Písma svatého se vypravuje, že Bůh prvním lidem dal jen jedno přikázání, jehož zachováním měli osvědčiti svou lásku k Bohu. Jen s jednoho stromu neměli jísti. Jiných přikázání Bůh jim nedal, protože byli

Nákladem Exerc. domu, Frýdek Fotoarchiv Exerc. domu, Frýdek

ještě nevinní a bez zlých náklonností. Dnes je tomu jinak; jelikož jsme nakloněni k mnohému zlu, dal nám Bůh mnohé příkazy a zákazy, aby nás přiměl k dobrému a odvrátil od hříchu. Proto žijeme v celém lese zakázaných stromů. Jsou to stromy nejrůznějších druhů. Mezi nimi však jest jeden strom, který je velice podobný onomu stromu v ráji tím, že nejen škodí těm, kteří se jim dají svésti ke hříchu, ale i jejich potomkům. Jelikož tento strom láká mnohé mladé lidi, má tento spisek býti výstrahou, která by odstrašila od tohoto nebezpečného stromu.

Tento strom je smíšené manželství. Výstrahu ať čtou nejen ti, kteří jsou v nebezpečí uzavříti smíšený sňatek, nýbrž i jiní lidé, aby mohli včas varovati druhé.

I. Smíšený sňatek s nekatolickou výchovou dětí.

Katolík — neb katolička, — který by se tak zapomněl, že by vstoupil do manželství s osobou nekatolickou před nekatolickým duchovním a bez záruky katolické výchovy dětí, dopouští se takového hříchu, jakoby vystoupil z Církve. I kdyby tisíckrát ujišťoval, že nevystoupil z Církve, nic mu to nepomůže, svým činem sám se vyloučil z Církve. Tak to čteme v zákoníku církevním. (CJC 10, 63, § 1.)

Následek toho je, že takový katolík nesmí k sv. svátostem. Nemůže svatou zpovědí býti očištěn od hříchů. (Kdyby tento hřích při zpovědi zamlčel, byla by taková zpověď neplatná a svatokrádežná. Nebyl by mu žádný hřích odpuštěn, ale dopustil by se nového smrtelného hříchu: svatokrádeže.)

Takový katolík nesmí přistoupiti ke stolu Páně, aby se posilnil Tím, který sám o sobě řekl: „Já jsem chléb k životu světa."

Kdyby takový katolík těžce onemocněl, nemůže mu být uděleno sv. pomazání nemocných, pokud svou chybu nenapraví. A náprava bývá obyčejně velice těžká.

MANŽELSTVÍ NEPLATNÉ.

Když rodilý nekatolík (ne bývalý katolík, odpadlík!) uzavřel sňatek s rodilou nekatoličkou, uznává Církev jejich sňatek za platný. Kdyby se vrátili do Církve, nemusí sňatek obnoviti.

Když však katolík vstoupí do manželství s osobou nekatolickou před duchovním nekatolickým, je takový sňatek před Bohem a svědomím neplatný. Takoví lidé žijí stále ve smrtelném hříchu.

Když stát takové manželství uznává za platné, jsou tito lidé sice před státem manželé se všemi občanskými následky, ale před Bohem a před svědomím žijí v poměru hříšném a jejich manželství je neplatné.

UBOHÉ DĚTI.

Katolík, který uzavřel sňatek před duchovním nekatolickým nejen svým činem sám se vyloučil z Církve — jeho hřích je větší než pouhý odpad od Církve. — Proč? — Kdo vystoupí z Církve, sám svoji duši přivede k zatracení, kdo však uzavírá takový sňatek, nejen sám sebe přivede k zatracení, ale olupuje celé své potomstvo o Pravdu Boží a o milosti, které zprostředkuje jenom pravá Církev Kristova, Církev katolická.

Jak veliký jest tento hřích, poznáme z porovnání. Kdo zabije člověka, olupuje ho o život časný, kdo mu však vezme víru, olupuje ho o život věčný. Proto volá Kristus hrozné „běda" takovému člověku a praví, že by mu bylo lépe, kdyby kámen mlýnský mu byl přivázán na hrdlo a on uvržen do hlubokosti mořské.

Narodí se takovému katolíku, žijícímu v neplatném manželství, dítě. Dají je snad pokřtíti, ale od nekatolického duchovního. Je sice takový křest platný, jestli byl správně udělen. To je však ta otázka. Mnozí protestantští kazatelé a všichni příslušníci církve české nepovažují křest za svátost, která uděluje milost, nýbrž za pouhou formalitou (viz katechismus církve čes.). Takový křest je však neplatný. Dítko tak „pokřtěné" nemá podíl na milosti vykoupení; zůstává v hříchu dědičném, v ne-

milosti Boží. Jaká to zodpovědnost pro katolického otce neb katolickou matku!

Kardinál Faulhaber praví: Více než 1300 misionářů a misijních sester opustilo domov a pracují za největších obětí mezi pohany, a přec: všemi pracemi a obětmi nezískají tolik duší, kolik se doma ztratí pro víru katolickou následkem smíšených manželství. (Stimmen, str. 175.)

Upozorňuji, že katolík, který své dítě dá pokřtíti v jiné církvi, znovu se proviňuje těžce a znovu svolává na sebe trest vyloučení z Církve.

Dítko vyrůstá, začíná choditi do školy. Katolík, který dopustí, aby dítko bylo vychováno v náboženství nekatolickém, znovu hřeší těžce na duši dítěte a propadá novému trestu církevnímu. — To nejhroznější, co řekl Spasitel židům, je: „Umřete v hříších svých." Katolík, který olupuje své dítě o svátost pokání, pomáhá, aby nebylo rozhřešeno od hříchů. Ježíš řekl: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti v sobě života." Katolík, který dítko své nepřipustí ke stolu Páně, nechá jeho duši hladem umříti! — Chápete, že takové jednání Církev co nejpřísněji odsuzuje.

ZA TÝDEN

K otázce smíšeného manželství napsal mi kněz:

„Před nějakým časem přišla ke mně katolická vdova B. a mladý protestantský jinoch a prohlásili, že chtějí vstoupiti do manželství. Oba písemně se zavázali přísahou, že všechny děti budou vychovány ve víře katolické a že sňatek bude v katolickém kostele. Po několika dnech jsem zavolal vdovu, jejíž první manžel a synové byli také protestanté, a domlouval jsem jí, aby nevstupovala opět do smíšeného manželství a to ještě s opilcem (onen člověk byl tehdy, když ke mně přišel, podnapilý); napomínal jsem ji, aby odstoupila, je-li to ještě možno, a prohlásil jsem jí, že aspoň do sňatku musí odejíti od toho člověka, s nímž žila již v společné domácnosti. Slíbila mi, že se opravdu s ním rozloučí a nevstoupí do manželství. Po několika dnech mne potkala na ulici a žádala mne, abych zastavil další ohlášky, jelikož se prý rozhodla činiti podle mé dobré rady a upustiti od sňatku.

Za dva měsíce od této události řekl můj kostelník v sobotu ráno: „Dnes pochovávají vdovu B.“ Tázal jsem se, zdali nebyla zaopatřena, načež mi kostelník odpověděl: „Chtěli zavolat kněze, ale bylo již pozdě, neboť byla mrtvicí raněna a rychle skonala. Zároveň jsem se dověděl, že ona vdova minulou sobotu uzavřela sňatek s oním protestantem před protestantským kazatelem. Tedy v sobotu zdráva u oltáře, a druhou sobotu pohřeb! — —“

LICHÉ VÝMLUVY

U každého hříchu nalézá člověk výmluvy, aby uklidnil své nepokojné svědomí. Tak je tomu též při smíšeném manželství s nekatolickou výchovou dítek. Výmluvy, které zlý duch svým ubohým otrokům namlouvá, jsou tak liché, že stačí špetka rozumu k jejich vyvrácení.

„Vždyť věříme všichni v jednoho Boha." — To není pravda. Sice i pohané a židé věří, že jest jeden Bůh, ale v Boha věřiti znamená: všecko za pravdu míti, co Bůh zjevil. A Syn Boží řekl: „Kdo ani Církve neposlouchá, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník." Sv. Pavel žádá jednotu víry. „Jedno tělo a jeden Duch, ... jeden Pán, jedna víra, jeden křest." (Ef. 4, 3—5.) Různost ve víře roztrhává rodinu. Jak mohou zachovati jednotu ducha manželé, když v nejdůležitějších otázkách jsou různého smýšlení, když jeden z nich považuje mši svatou za bohoslužbu, druhý za modloslužbu, když jeden zná sedm svátostí, druhý jen dvě, jeden považuje papežství za požehnání, druhý za kletbu národů? Jak si mají vzíti děti příklad od rodičů, když otec a matka se modlí jiný Otčenáš, čtou jinou bibli a chodí do různých kostelů? Není jednoty ducha bez jednoty víry! — „Věříme všichni v jednoho Boha", tak může mluviti jen člověk, kterému každá víra je lhostejná, který tedy žádné víry nemá.

Druhá výmluva je: „Jsou i mezi nekatolíky hodní a dobří lidé. A mnohý katolík je

horší než mnohý nekatolík." — Pamatuj si: nekatolík, který pochází z nekatolické rodiny a bez viny je v bludu náboženském, pro tento blud nebude odsouzen. Ale jiná věc jest, když katolík, který byl katolicky vychován a ve víře poučen, tuto svou víru zahodí. Tomu platí slovo Kristovo: „Kdo nevěří, bude zavržen." — Připouštím také, že mnozí katolíci vedou špatný život; můžeme říci, že jsou horší než jejich víra, že v duši vlastně od víry odpadli; k takovým katolíkům patříš také ty, jestli máš úmysl dítky své vychovávati nekatolicky.

Třetí výmluva: „Nejsou přec všechna smíšená manželství nešťastná a všechna katol. manželství šťastná!" Tak mluví jen člověk, který ještě nepohlédl do „štěstí" smíšených manželství. Příklady, uvedené v tomto spisu, jsou ze skutečného života a dosvědčují, o čem nepochybují ani myslící jinověrci: pravého štěstí ve smíšeném manželství nemůže býti. Protestant Dr. Murphy řekl na veřejné schůzi: „Není sporu mezi námi o tom, zdali jsou smíšená manželství doporučitelná. Jsou nepřijatelná v každém směru. Pro domácí klid, pro blaho dětí, pro pravou jednotu mezi mužem a ženou je nevyhnutelně třeba, aby se shodli ve svém náboženském přesvědčení. Smíšená manželství nikdy nejsou moudrá, často jsou nešťastná."

„Katolíci jak protestanté, jak stát, tak Církev, jak rodina, tak společnost mají stejný zájem na tom, aby toto zlo bylo co nejvíce zatlačeno." (I. Ries.)

Protestantský učenec Schneider praví: „V zásadním hodnocení smíšeného manželství je v obou konfesí úplně stejný názor, že totiž je odsuzují, z vnitřních, etických důvodů. V odsouzení jich a v boji proti nim jsme jednotní."

Čtvrtá výmluva: „Zůstanu přec katolíkem!" — Jak jsme již řekli: Kdo před nekatolickým duchovním uzavírá manželství, nezůstává katolíkem, nýbrž svým činem se odloučil od Církve. Kdo splní podmínky katolické Církve a před katolickým knězem uzavírá sňatek, zůstává sice katolíkem, ale hned ukažeme, kolik nebezpečí hrozí katolíku z takového manželství.

Pátá výmluva: „Již je pozdě, nemohu již odstoupiti." — Pokud nejste oddáni, není ještě pozdě. A kdybys tisíc důvodů udal, zůstane pravdou: Křesťan je povinen raději smrt podstoupiti než se dopustiti těžkého hříchu. Tu platí slova Kristova: „Co pomůže člověku, byť by i celý svět získal, ale škodu trpěl na duši." Tu platí druhé slovo Kristovo: „Jestliže tě pohoršuje oko tvé, vylup je a vrhni od sebe! Lépe jest tobě jednookému vejíti do života, než obě oči majícímu uvržen býti do pekelného ohně, kde červ neumírá a oheň nehasne." (Mk. 9, 47.) — Okem je onen nekatolík, od něho se musíš

odloučiti i kdyby tě to bolelo jako kdyby ti někdo oko vyloupl. Ale dáš-li onomu člověku, který za několik roků zemře, přednost před věčným Bohem, před svým Vykupitelem, který za tebe obětoval krev i život, pak na sebe svoláváš věčné zavržení, ze kterého tě chtěl vykoupiti.

II. Smíšené manželství s dispensí.

Šestá výmluva zní: „Ale přece Církev někdy dovoluje smíšené manželství." Odpovídáme: vidí-li lékař při některých nemocích, na př. při otravě krve, že zachrání tělo jen amputací, neváhá uříznout třebas celou nohu a ruku, aby zachránil život. Taktéž Církev aby zabránila většímu zlu z vážných důvodů dává dovolení k sňatkům smíšeným, ale nikdy je neschvaluje!

Podmínky takového sňatku jsou: že nekatolík se písemně zaváže, že všechny dítky budou vychovány ve víře katolické, že oddavky budou jen před katolickým knězem. — Je tedy pro katolíka těžkým hříchem, kdyby *po* katolickém sňatku se dal ještě oddati před nekatolickým duchovním. — Kromě toho má katolík povinnost přesvědčovati nekatolického manžela o pravosti víry katolické. — Ale i když tyto podmínky jsou dány, Církev neschvaluje takové manželství a na znamení nesouhlasu, nemají takové sňatky býti v kostele

(CJC 1102. 1109). (U nás s dovolením biskupovým mohou býti v kostele, ale nesmí při nich býti sloužena mše svatá.)

Proč Církev neschvaluje ani takové smíšená manželství (s dispensí)?

Katechismus odpovídá: 1. protože v takovém manželství *snadno vznikají různice.* Biskup Ketteler praví: „Dům je velice ohrožen, když trhliny se ukazují v základě. Taková trhlina v základě manželství je různost ve víře. Jednota ve víře je nejhlubší základ jednoty lidské, různost ve víře je nejhlubší příčinou rozdvojení." (Past. list 1867.)

Znal jsem jako student rodinu, v níž manžel byl katolík, manželka protestantka. Když paní se dověděla, že chci býti knězem, řekla mi jednou: „Až budete knězem, musíte mnoho kázati proti smíšeným manželstvím." — „To jsem od vás nečekal. Vždyť vaše rodina je spořádanější a šťastnější než mnohá katolická!" — „To je pravda, ale přece pravého štěstí nemůže býti, když manželé v tom nejsvětějším, v náboženství nejsou za jedno. Já jsem to bohužel dříve nevěděla. Proto varujte mladé lidi před smíšeným manželstvím."

2. Jako druhou příčinu, proč Církev neschvaluje manželství smíšená, udává katechismus: katolík snadno ve víře zvlažní, ano i víru ztratí. — To nám jasně dokazují statistiky všech zemí.

Třetí důvod proti manželství smíšenému je, že katolická výchova děti bývá ohrožena. Hlavní vychovatelkou je matka. Jak má nekatolická matka vychovávati děti katolicky, když sama nezná katolickou víru, nezná povinností katolické, nevede děti k pramenům milosti k sv. svátostem! — A i když nekatolický otec dá svolení k výchově katolické, víme, že se děti nevychovávají jen slovem, nýbrž především příkladem. Jaký rozpor nastane ve svědomí dítek, když vidí, že otec nekoná to, co jim je přikázáno pod hříchem!

Ještě jedna důležitá námitka proti manželství smíšenému stojí v katechismu: Jinověrec bývá toho domnění, že lze manželství rozloučiti a nové uzavříti, kdežto katolík na nový sňatek pomýšleti nesmí.

V Prusku bylo 1895—1905 rozvedeno z 1000 katol. manželství 9,6; z protest. 26,7 a ze smíšených 40!

BLAHO NÁRODA.

Vymírání národů je jedna z nejpalčivějších otázek. Statisticky je dokázáno, že smíšená manželství mají nejméně dítek. Uvádím pruskou statistiku z r. 1913. Z 1000 katolických manželství se narodilo 4.75 dětí; z 1000 protestantských 2.93 a ze smíšených jen 2.12.

III. Několik příkladů ze života.

Z EXERCICIÍ.

Byly exercicie pro dívky. Náhle zazvonilo u brány a k exercitátorovi přišla žena. Se slzami v očích řekla: „Důstojný pane, varujte dívky před manželstvím smíšeným. Hleďte, já jsem byla tak zaslepena a vzala jsem si nekatolíka za muže. Všecko slíbil, všecko podepsal a nic nezachoval! V neděli mne nechce pustiti na mši svatou. Jdu potajmu, ale když se to doví, zuří a bije mne. Jsem nešťastná a chtěla bych, aby aspoň jiné se mým příkladem daly odstrašiti."

MLADÝ STAVITEL.

Kněz vypravuje: „V roce 1907 přišel ke mně mladý stavitel a oznámil mi úmysl, že chce s nekatoličkou vstoupiti do manželství. Vymlouval jsem mu to, ale nadarmo. Aby se zamezilo většímu zlu, zažádali jsme o církevní dispens.

Po roce přišel mladý manžel opět ke mně, aby žádal o křest svého prvního dítěte. Nikdy nezapomenu, co jsem tehdy viděl. Jako by omdléval, posadil se můj host na židli, ruce mu bez vlády klesaly, oči mu plály jako v horečce a s bolestným hlasem řekl: „Důstojnosti, až zas někdo k vám přijde, že chce uzavříti

smíšený sňatek, pošlete ho ke mně. Já mu udělám kázání. První dva měsíce to šlo v našem manželství dobře. Pak už se ukázaly rozdíly. Nastaly hádky. Dnes je poměr skoro nesnesitelný. Důstojnosti, nevěříte, co trpím!" Jeho hlas se chvěl vnitřním bolem.

„Ale, příteli, vždyť jsem vám to předpověděl!" — „Ano, ano; ale tehdy jsem to nechtěl věřiti a dnes je již pozdě!"

LÁKAVÁ PARTIE.

V Mariánské družině byla hodná dívka. Živila svou matku a sourozence ze své kancelářské služby. Jednoho dne jí řekl bankovní ředitel: „Víte, slečno, že před rokem mi zemřela žena. Musím svým dvěma dětem dáti jinou matku. Vyvolil jsem si vás, protože jsem ve vás poznal spolehlivou a hodnou dívku. Za osm dní mi řekněte, jak jste se rozhodla a doufám, že mě neodmítnete." Je zajisté lákavou partií pro chudou dívku státi se ženou bankovního ředitele. Ale ještě před uplynutím lhůty na rozmyšlenou, prohlásila dívka: „Nemohu přijmouti vaši nabídku. Já jsem katolička, vy jste evangelík. Mé přesvědčení mi zakazuje uzavříti smíšené manželství." — Po dvou letech onemocněla tato dívka chrlením krve a umírala. Její velkou útěchou bylo, že odolala lákání peněz a odmítla smíšené manželství. (J. Fattinger, Katecheta vypravuje.)

PŘI KŘTU V DOMĚ.

(Poznámka. Církev nařizuje, aby katolické dítky byly pokřtěny v kostele. Jen v některých krajích, zvláště tam, kde katolíci mají daleko do kostela, může biskup vyjímečně dovoliti, aby křest byl vykonán doma. O takovém případě zde píše El. Burgerová ve své knížce: „Z deníku porodní babičky", z níž vyjímáme tuto stať.)

Křtí se u majitele továrny. Mladý nástupce a jediný dědic textilní továrny, tkalcovny a pletárny, se před rokem oženil. Dnes bude pokřtěn jeho synáček. Křest v domě — první zde u nás.

Až dosud byly všechny děti nošeny do chrámu a myslím, že je to mnohem správnější. Dítě se přijímá do společnosti věřících.

Tedy nesme je do této společnosti. Jest dítětem Božím, nuže, nesme je do domu jeho Otce. V kostele bude se dále vzdělávati ve víře, ke které se křtem kladou základy. Všechny důležité náboženské úkony budou se zde konati: svaté přijímání, biřmování, stavba — je tedy docela v pořádku, že právě zde se klade základ k životu víry. Pověsila bych nejraději každému dítěti nad postýlku obraz kostela, v němž bylo pokřtěno, na trvalou památku.

V mnohých rodinách visí ještě kropenka se svěcenou vodou. Děti učí se v ní smáčeti prsty — nebývá-li v kropence chronické sucho. Že jest to však vzpomínka na křtitelnici, ze které se kdysi staly dítkami Božími, vzpomínka na závazek žíti podle víry, který při křtu na sebe

přijaly, to rodičové a ani děti často již nevědí. Bohužel...

Celá rodina majitele továrny jest evangelická. Pouze mladá paní je katoličkou. Před svatbou jí muž slíbil, že smí všechny děti vychovávati podle své víry. Od té doby, co se narodilo dítě, a zejména, poněvadž je to chlapec, dává si celá rodina, tchyní počínajíc, od rána do večera práci, aby mladou matku přemluvili. U lidí, u nichž víra něco znamená, lze to snadno pochopiti. Ubohá paní však má těžké postavení. Již několik minut po porodu nastal boj.

„Milá Matyldo," řekla tchyně, když jí podávala dítě, „je to chlapec, učiníš zajisté otci radost a dáš je evangelicky pokřtít, aby se hodil do rodiny. Budu ihned telefonovati pro pastora."

„K čemu, maminko? Alfred i já jsme se shodli, že děti budou přináležeti mé víře, na tom se nedá nic měnit."

„Přinese-li muž takovou oběť své ženě a před svatbou jí učiní takové ústupky, tu má i paní býti po porodu velkomyslná. Doufám, že to nahlédneš."

„Zde se jedná o jiné důležité otázky, než ta, kterou zoveme velkomyslností. O té věci se již nedá disputovat, jelikož jsme se o tom vyjádřili před svatbou a dohodli jsme se."

„Musím přiznati, že jsem nemile překvapena tvojí tvrdošíjností, Matyldo, a můj syn

ovšem také. My jsme očekávali větší lásku od tebe..."

„Právě proto, že mám Alfreda ráda, nepovolím. Takovými prostředky nemůžeme si vykoupiti štěstí."

Tchyně, zarmoucena, vyšla ven. Mladá matka propukla v pláč. Tu vstoupil do pokoje otec, zřejmě rozladěn: „Nuže, dítě, buď přece rozumná. Nemůžeš žádati, aby moje rodina byla tvého náhledu v otázkách víry "

„My jsme se přece o všem dohodli. S tím ať mi dají nyní všichni pokoj a více mne tím netrápí."

„Nu, ovšem — dodržím tedy své slovo, avšak bývá v našich kruzích zvykem, že chlapec dostává náboženství svého otce a děvče matčino. Je to ostatně také stejné."

„Alfrede, kdyby to bylo pro mne stejné, nikdy bych nebyla stála na tom, aby děti podržely mou víru. A je-li to vám jedno, proč pak mne s tím trápíte?"

„Nechme toho," pravil nervosně Alfred, „objednáme ihned faráře na zítřek ke křtu, aby to bylo odbyto a zůstal pokoj v domě. Budu telefonovati tvému bratrovi, aby byl kmotrem. Máme to nyní nadělení, to bude u nás mrzutost!" Běhal po světnici sem a tam. „Nejspíše strýc Ervín, starý mládenec, by mohl ke křtu..., kdyby to bylo aspoň děvče!" tak manžel odešel.

„O, slečno Burgerová, kdybych se měla ještě jednou vdávat... Pouze z velké lásky nedbali jsme rozdílu v náboženství. Já jsem skutečně myslila, že to není nic zvláštního. Jsme přece všichni křesťané, jak se stále říká a až dodnes to také šlo. Já šla v neděli do svého kostela. Alfred mne tam dovedl a zase odvedl domů. Jen chtěla-li jsem někdy promluviti s ním o té neb oné náboženské otázce, vyvstal náboženský rozdíl mezi námi... A nyní, když je tu dítě, kdy máme býti jedno srdce a jedna duše ve vychovávání dítěte, nyní nastává hašteření. Právě tu lpí muž na své víře a nepřeje dítěti mého vyznání. Nyní, kdy právě potřebuji velmi nutně opory a pomoci, stojím úplně sama. Schází tu opravdová jednota duší k úplnému souladu. — Rodina mého muže lpí na svém přesvědčení právě tak, jako my na našem."

„To musíme pochopit a nesmíme jim to zazlívat. Každý pokládá svou víru za pravou a pravdivou a chce ji předati svému dítěti. Chce je uchrániti před bludem, který spatřuje v jiném vyznání. Až bude po křtu, zase se pěkně vlny uklidní."

„Ale rozpor zůstane — a snad bude ještě hlubší — poněvadž se vzrůstem dítěte projeví se rozdíl v náboženství ještě více. Dospělý může se klidně zabývati svým náboženstvím ve svém srdci — ale s dítětem musíme o něm mluvit, musíme je učit modlit se. Ne, slečno

Burgerová, to se asi nezlepší. Zůstane tu vždycky stín "

Tak se přiblížil den křtu. Všechno bylo slavnostně vyzdobeno palmami, květinami a hořícími svícemi. Ale rodina držela se daleko v pozadí. Tchyně propukla v srdcervoucí vzlykot, když katolický farář křtil dítě. Ostatní stáli dojati kolem a nevěděli, co mají dělat. Pouze farář ovládal situaci. Přistoupil po posvátném úkonu k tchyni, promluvil k ní milá, usmiřující slova. Chápe velmi dobře její bolest. Může s ní cítit, jak je jí těžce, ví-li, že její vnuk patří k vyznání, které pokládá za blud. Může se snad přece utěšiti myšlenkou, že dítě náleží k velké rodině křesťanské a že mu nebude zajisté nic odepřeno z pokladů křesťanství. V žádném případě nedostane se mu méně vědomostí o Bohu a milosti, která mu přináleží. Jen jediný nebyl roztrpčen: byl to strýc Ervín. Sledoval úkon křtu s velikým zájmem, jako všecko, co mu bylo nové. Sotva jsme si sedli ke kávě, začal hned vykládati své dojmy. Vůbec mu ani nenapadlo, že se dotýká krvácejících ran...

„Řekněte mi přece, tomu jsem nic nerozuměl, proč farář pomazal dítěti nosíček? Co pak to má znamenat, — pomazávati nosík?"

„Velmi jednoduché," mručel otec, „to znamená, že nemá do všeho strkati nos..."

Situace byla poněkud zachráněna. Povídalo se — sice poněkud nuceně — tak o ledačems. Až zase strýc do toho plácl:

„Za rok přijde k chlapci děvče. To si přece ještě dovolíte. Ale potom..."

„To přenechej jen mně a mé paní, strýče Ervíne."

„Potom ale bude již dost. Tak pošetilými přece dnes nejsme. Nás sice bylo osm sourozenců. To se však dnes u lepších lidí již neděje."

„Strýče Ervíne, pamatuj na to: tvůj nos byl také kdysi pomazán olejem!" řekl domácí pán vesele. A veliká veselost napravila poněkud soulad, zatím co se strýc zarmoucen halil v mlčení.

Když jsem potom převinovala maličké, otevřela mi srdce stará Žofie — věrná služebnice, která byla již skoro dvacet let v domě. Nyní jí bylo skoro padesát.

„Pomyslete jen, Běto, Petr Osyků dal mi návrh, abychom se vzali. Co pak soudíte vy o tom? Míti na stará kolena ještě vlastní domácnost, bylo by věru krásné, ale..."

„Žofie, co vás to také napadlo? Osyka hledí den co den hlouběji do sklenice. Toho již nenechá. Vlk ztratí chlupy, ale rozmary ne. A vy, myslím, nemáte ještě přes čas. Na konec mohlo by přijít ještě dítě — od takového opilce. Sňatek je něco jiného, nežli vésti domácnost. Nikdy bych nechtěla míti takového nalitého cizopasníka kolem sebe ve dne — i v noci... Podívejte se, vidíte nyní, jak to zde chodí. Osyka není katolík, vy však jste katolička.

Roznáší pořád letáky adventistů a vy chodíte do našeho kostela. To se nehodí dohromady. Kdybyste oba nic nedali na víru, snad by to šlo. Ale pak by nebylo základu pro manželskou pospolitost. Má-li však aspoň jeden víru — nebo dokonce oba — vstupuje stín do manželství, který zatemní i nejkrásnější štěstí..."

„Vy také tak o tom soudíte? Pak bude asi nejlepší, když ještě nějaký čas počkáme."

Dnes jsme obě, Žofie i já, sedmdesát let staré a ona stále ještě odkládá.

I samotný se člověk může dostati do nebe.

OSM ROKŮ PLNÝCH BOLU.

Byla marián. sodálkou. Chodila každý den ke sv. přijímání. A najednou jsme se dověděli, že si udělala známost s nekatolíkem. Některé členky Mariánské družiny ji navštívily a jí rozmlouvaly, aby se nerozvážně nevrhla do neštěstí. Ale špatně pochodily. Matka dívky jim vynadala, že překážejí životnímu štěstí její dcery.

Několik týdnů před svatbou snoubenec prohlásil: „Nemohu se dáti oddati v katolickém kostele. Přišel bych o chléb. Ale budu hleděť, abych se osamostatnil, a pak dodatečně můžeme míti sňatek v kostele."

Katolická dívka věřila a svolila. Avšak po sňatku na úřadě muž ani nepomyslil na to, co slíbil. Plakala, prosila, všecko nadarmo. Jelikož sňatek její byl před Bohem neplatný, nemohla ke sv. svátostem. Vidával jsem ji častěji v kos-

tele, jak usedavě pláče. Dověděl jsem se, jak je nešťastná.

Odstěhovali se z naší farnosti. Pak jsem o nich nic neslyšel, až po osmi letech přišlo na farní úřad oznámení, že tito dva při misiích obnovili před katolickým farářem svůj manželský slib a tím napravili svou chybu.

SÍLA MODLITBY.

Kněz vypravuje: „Jednoho dne přichází ke mně členka Mar. družiny a praví: „Důstojný pane, za čtyři týdny budu mít svatbu. Včera jsme slavili zasnoubení."

„Proč tak rychle?"

„Můj snoubenec touží po spořádané domácnosti."

„A je katolíkem?"

„Ano, ale rozvedený; jeho první žena byla protestantka. Za války mu byla nevěrna a proto se dal rozvésti."

„A byli oddáni v katolickém kostele?"

„Ano."

„Pak je jeho první manželství církevně platné a vy nemůžete s ním v katol. kostele vstoupiti do manželství."

Mnoho bolu to stálo a mnoho slz teklo, když jsem nezkušenou dívku poučil, že na manželství s tímto mužem není podle církevních předpisů pomýšlení. Zdálo se, jakoby všechny moje vývody byly marné, neboť měla stále jen jednu odpověď: „Nemohu již zpět!" —

Susmutněl jsem, když odešla. Znám jenom jedno východisko: Celá mariánska družina se modlila za ubohou dívku.

Po dvou týdnech jsem dostal dopis: „Veledůstojný pane! Jsem zde o samotě v exercicích a připravuji se na generální zpověď. Svou známost jsem přerušila, ale jsem nešťastná; modlete se, abych vytrvala."

Za týden došel druhý dopis: „Vykonala jsem životní zpověď. Bylo mi to těžko, ale přinesla jsem oběť své nebeské Matce."

Dítko Mariino zvítězilo nad dítětem světa. Nastaly ještě těžké chvíle. Ale za dva měsíce bylo vítězství úplné.

DĚJINY DUŠE.

Dívka vyrostla v katolickém kraji. Že je katoličkou, to jí bylo něco samozřejmého. Dostala se do kraje protestantského, seznámila se tam s protestantem. Nemyslila si při tom nic. Vždyť on byl slušný člověk a nikdy jí nebude překážeti v plnění náboženských povinností. Ani necítila, jak sňatkem její náboženský život ochladl. Pomalu si utvořila takové všeobecné náboženství: „My všichni věříme v jednoho Boha!"

Není proto divu, že děti byly vychovány nekatolicky a ona při tom ani necítila výčitek svědomí. Ani si neuvědomila, že tím své děti oloupila o to nejdražší, co měly.

Jako člověk nebyla špatná. Nic zlého jí nebylo možno vyčítati. Ani sama necítila, že už celá léta nechodila do kostela, neslyšela slova Božího, že se už nemodlila. Vždyť v jejich domě, v jejich ulici nikdo nechodíval do kostela.

Někdy o velikých svátcích šla se svým mužem do evangelického kostela. A líbilo se jí tam. Ani necítila, že byl veliký rozdíl v kázání, i písně některé byly stejné. Jednou tam v modlitebně zapsali její jméno a za několik dní obdržela potvrzení, že se stala evangeličkou.

Přišla k ní paní z Katolické Akce, kterou poslal pan farář. Na otázku, proč se stala evanličkou, odpověděla: „Můj muž je evangelík, moje děti také, a tak jsem chtěla, abychom všichni byli v stejném." Katolička se nespokojila s touto odpovědí a hleděla v ní vzbuditi poslední zbytky katolického vědomí. Byla to těžká a zdlouhavá, ale krásná práce. Bůh pomohl, neboť upadla do těžké nemoci a v dlouhých dnech a v nocích beze spánku měla mnoho času k přemýšlení. Vzpomínala na dobu svého mládí, kdy byla šťastna v přátelství Božím. Když se uzdravila, již nebyla tak spokojená jako dříve.

A ještě něco jiného jí poslal Bůh. Dcera její se stala katoličkou a horlivou katoličkou. Byly ve farnosti misie a přinesly náboženské probuzení. Lidé, smíření s Bohem, cítili zas radost ze života. A to byla hodina milosti. Odhodlala se jíti k misionářovi a ten jí ukázal cestu zpět. Dnes je zas šťastnou katoličkou.

Vím, že bohužel, jen málo odpadů končí tak šťastně. Ale milost Boží neschází nikomu, který opustil Církev. Neviditelně, ale vytrvale pronásleduje milost Boží tyto nejubožejší.

Tisíceré jsou cesty, které vedou k odpadu od Církve, ale tisíceré jsou též cesty, které vedou zpět k Církvi.

PROČ PŘIŠLA PODĚKOVATI.

Při exerciciích naříkala matka: „Moje dcera má známost s nevěrcem. Vím, že je to její neštěstí, ale nedá a nedá si to vymluviti. Co mám dělat?"

„Pošlete dceru na exercicie a modlete se mnoho za ni," poradil kněz.

Skutečně, dcera přišla na duchovní cvičení. Dělala je vážně. Přemýšlela o všem ve světle víry, a rozhodla se, že známost přeruší.

Za rok se vrátila do exercičního domu. První její slova byla: „Přišla jsem Pánu Bohu poděkovat. Neboť sotva jsem přerušila známost, poznala jsem, jaký to byl člověk. Už měl známost s jinou, brzy byla svatba. Ženu svou týral a během roku ji od sebe vyhnal." Jak bych byla nešťastna, kdybych nebyla před rokem vykonala duchovní cvičení. Díky Bohu!"

PROTESTANTÉ SVĚDČÍ.

Profesor Jiří Deubig vypravuje ze své farářské působnosti: „Jednou přišel na faru otec

protestant, že se chce státi katolíkem. Jeho děti prý nyní dorůstají a stále se táží, proč se s nimi nemodlí, proč nechodí s nimi do kostela. Stává se mu to nesnesitelným." V rodině, kde jsou děti, může býti pouze jediné náboženství.

Znám případ, kdy protestantský otec povolal k svému smrtelnému lůžku své tři katolické dcery. Musily mu slíbiti, že nikdy nevstoupí ve smíšené manželství. Řekl jim: „My jsme se dobře snášeli, nepřekážel jsem vám v plnění náboženských povinností. Ale přece chyběla veliká věc: jednota náboženství."

ROZUMNÁ MATKA.

S pláčem mne prosila katolická matka, abych jí pomáhal vychovati její děti katolicky. „Udělala jsem chybu, že jsem si vzala muže nekatolíka. Je dobrý, ponechává nám svobodu v plnění náboženských povinností; příklad náboženského života. Bojím se, že se děti stanou nábožensky lhostejné. A já bych byla toho příčinou, když jsem vstoupila ve smíšené manželství." (Fattinger, Katecheta vypravuje.)

SVĚTICE.

Přítelkyně vyhledala svaté Janě Františce Chantalové za ženicha protestantského šlechtice. Když dívka se dověděla, že jinoch není katolík, rozhodně odepřela veškeré vztahy k němu a řekla: „Raději celý život v žaláři, než v domě jinověrce."

STATEČNÁ ČÍŇANKA.

Ve vikariátě Siu Chov slyšela mladá křesťanka, která byla zasnoubena s pohanem, ve vyučování před biřmováním, jak nebezpečné pro víru je takové manželství. Předstoupila před otce a prohlásila, že si pohana za manžela nevezme. Otec se rozhněval a řekl: „Jakže? Smlouva je uzavřena, a tys souhlasila."

„Ano, ale tehdy jsem nevěděla, jak se věci mají. Teď jsem poučena a vím, že takovým způsobem svou duši nesmím přivésti do nebezpečí záhuby." Pak sklonila svou hlavu a řekla: „Hle, otče, moje rozhodnutí je tak pevné, že si raději dám hlavu setnout než bych povolila."

Otec zaraženě mlčel. Pak zavolal snoubence a radil se s ním. Výsledek byl, že se snoubenec dal poučiti ve víře, stal se katolickým křesťanem a šťastným manželem.

PŘÍKLAD Z EGYPTA.

Misionář vypravuje: „Bohatou koptickou dívku, která teprve před nedávnem se vrátila do Církve, chtěli rodiče přinutiti, aby si vzala protestanta. Dívka rozhodně prohlásila, že je katolička a že vstoupí v manželství jenom s katolíkem, i kdyby byl sebechudší.

Otec dívku bil, ale všecko bylo nadarmo. Prohlásila: „A kdybyste mne násilím přivedli k protestantskému pastoru, nikdy nesvolím."

Odkud má slabá dívka tolik síly, že vytrvá? Denně chodí k sv. přijímání. Někdy je jí to obtížné. Zůstává do 10., ano, někdy až do poledne lačná, aby mohla k sv. přijímání. Bez ustání se modlí za své rodiče a za své sourozence, aby i oni se vrátili do Církve. Výsledek jejích modliteb je, že jedna ze sester se již vrátila do Církve katolické.

VÍTĚZSTVÍ NAD SRDCEM.

Seznámili se dva hodní lidé. Dívce se otvírá svět: až se vezmou, bude patřiti k dámám vyšší společnosti. A on, mladý, vyšší úředník je člověk ryzího charakteru. Jejich láska je upřímná a vážná.

Avšak jednoho dne se dívka dovídá, že snoubenec je příslušník církve čes. To jí stačí. Rozhodně se vzdává myšlenky na sňatek a přeruší styky. Ale srdce nechce poslouchati. Láska se nedá jen tak vypuditi ze srdce. Cítí rozpor v srdci a nemůže z něho vyváznouti. Už se zdá, že srdce zůstane vítězem.

Co dělat? — Šla na exercicie. Tam ve vážném rozjímání se rozhodla; přijala místo v jiném městě, opustila rodiče a rodinu a zároveň příležitost k setkání se s dřívějším snoubencem. Pilně pracuje, aby zapomněla. Věrnost ve víře zvítězila nad srdcem.

IV. Poučení pro ty, kteří žijí ve smíšeném manželství.

Bůh nechce smrt hříšníka, ale aby se napravil hříšník a živ byl. Není hříchu tak velikého, že by člověk nemohl dostati rozhřešení, jestliže hříchu svého lituje a hledí jej napraviti. —

1. *Naučení pro katolíka, který byl oddán duchovním nekatolickým neb dal dítě pokřtíti (vychovati) v nekatolickém náboženství:*

Katolík v nedovoleném smíšeném manželství, který lituje svého činu a chtěl by zase přistupovati ke svatým svátostem, musí *napřed* zajistiti katolickou výchovu *všech* dětí. Od této podmínky nelze upustiti, a bez jejího splnění není naděje na smíření s Církví. Je-li tato podmínka splněna, aneb jsou-li děti již dospělé a nelze již očekávati potomstvo, může se přistoupiti k dalšímu jednání.

Jelikož manželství před nekatolickým duchovním je pro katolíka neplatné, třeba je učiniti platným. To se může státi tak, že manželé obnoví před svým katolickým farářem (neb jeho zástupcem) manželský slib. (Potají na faře neb doma před svým duchovním správcem neb jeho zástupcem a dvěma svědky, ovšem bez ohlášek.)

Odepře-li nekatolický manžel tuto obnovu manželského slibu, může katolický manžel žá-

dati, aby jeho manželství bylo papežem prohlášeno za platné (sanatio in radice). — Kněz ti to zprostředkuje.

Zároveň se musí žádati o prominutí trestu vyloučení z Církve. Při tom je třeba si uvědomiti, že tomuto trestu mohl katolík propadnouti třikrát:

Předně za to, že před nekatolickým duchovním uzavřel sňatek. (Kdo je v civilním manželství, je v těžkém hříchu, ale nepropadl tomuto trestu.)

Za druhé za to, že dal dítky (neb i jen jedno dítko) pokřtíti nekatolickým duchovním.

Za třetí za to, že dal své děti vychovávati nebo vyučovati v náboženství nekatolickém.

Teprve, když tato žádost je kladně vyřízena, může katolík ke sv. zpovědi a k sv. přijímání.

Nejlépe udělá takový katolík, když se poradí s knězem a poprosí jej, aby mu žádostí napsal.

Umírá-li takový katolík, nemůže přijmouti svatých svátostí, není-li aspoň jakási záruka, že děti budou vychovány katolicky. Dáli nekatolický manžel tuto záruku, může se smíření s Církví uskutečniti ihned, neboť v tomto případě má kněz právo přijmouti do Církve.

2. *Naučení pro katolíka, který je v platném manželství.*

Nemysli si, že církevní dispensí a slibem katolické výchovy dětí je všecko vyřízeno. Pamatuj, že víra tvých dětí je ohrožena příkladem nekatolického manžela, proto máš tím větší povinnost, abys modlitbou, příkladem a slovem děti vychoval v pravé víře. Proto dbej toho, aby děti nepřišly do nekatolického prostředí tvých příbuzných. Kup dětem katolický katechismus a opakuj s nimi, co ve škole probíraly. Dávej dětem do rukou knihy, ze kterých pozná cenu katolické víry, na př. životopisy svatých.*)

Pamatuj též na případ, že bys zemřel dříve než výchova dítek je ukončena. Proto je poučuj, že mají raději vše vytrpěti než ztratiti svoji katolickou víru.

---

*) Exerciční dům ve Frýdku vydal knihy „Šťastné děti" a „Naše světla", které se k tomuto úkolu hodí. Cena každé knihy 12.80 K.

Imprimi potest. Pragae, die 17. Februarii 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. Februarii 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček C. Ss. R.

„ŽIVOTEM". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

ŽIVOTEM ČÍS. 338. CENA 50 HAL.

PRÁCE

NESMYSL?

Krátce po 1. květnu minulého roku jsem se od několika osob dověděl, že na schůzích slyšely tuto větu: „Je to nesmysl, co praví Církev, že práce je trestem za hříchy. Tím Církev snižuje to nejvznešenější, co je v lidském životě. Nám práce není trestem, ale radostí."

Kdo tak mluví, buď nezná učení Církve katolické, aneb úmyslně tupí Církev, aby od ní odvrátil věřící.

I. Co učí Bůh o práci.

JAK HLEDĚLI POHANÉ NA PRÁCI?

Potřeba práce se u pohanů uznávala, ale svobodní členové společnosti nepovažovali práci za zaměstnání sebe důstojné. Tak za Platona (řeckého mudrce) nebylo dovoleno občanům zabývati se průmyslem a řemesly. Aristoteles, jiný řecký filosof, praví, že práce je nectná, a tomu, kdo se zabývá ctností, nelze prý přece žíti po řemeslnicku aneb po dělnicku. Pro takové práce stvořena je prý zvláštní třída lidí: otroci. — U Římanů praví Cicero: „Každá dílna řemeslnická jest něčím opovržlivým pro muže svobodného." (De officiís 1. l. č. 42.) — Známo jest, že císař Domitian vida upracované ruce příbuzných

Páně, které si dal předvésti, tytéž opovržlivě propustil, jakoby to byli lidé bez všelikého významu. — Germánům byl lov a vojna ideálem zaměstnání mužného. Ale „nesnadno bys jich přemluvil, aby půdu orali a na žeň čekali" (Tacitus Germania c. 14.)

PRÁCE V STARÉM ZÁKONĚ.

Prvá kapitola I. knihy Mojžíšovy vypravuje, jak Bůh všechno v šesti dnech stvořil a sedmého odpočíval; jest tudíž hned začátek Písma sv. chválou a oslavou práce. Když Bůh stvořil prvního člověka „postavil jej do zahrady rozkoše, aby ji vzdělával a opatroval". Člověk, an v ráji pracoval, plnil vůli Boží a nad ostatní tvory prací vyvýšen uplatňoval tak panství nad celým tvorstvem. Tato práce byla člověku příjemná, osvěžovala a povznášela člověka. Rajská půda, Bohem zvláště požehnaná, štědře odměňovala jejich práci: měli všechno, čeho potřebovali k blaženému životu.

„JAKO PTÁK K LETU, TAK ČLOVĚK JE STVOŘEN K PRÁCI."

Po hříchu prvního člověka se stala práce trestem. Bůh řekl: „Země ti bude zlořečena; trní a hloží ti bude roditi. V potu tváře budeš jísti chléb, dokud se nevrátíš do země, z níž vzat jsi." (Gen. 3, 17.)

Avšak nezapomeňme, že Bůh trestá na tomto světě z lásky; a tak i v tomto trestu je veliké požehnání. Proto může žalmista říci: „Z práce rukou svých jísti budeš, blahoslavený jsi a dobře tobě bude." (Ž. 127, 2.)

Práce je pokáním, ale pokání není něco, při čem vzdýcháme a naříkáme, ne, pravé pokání je pramenem radostí, neboť nás osvobozuje od trestů Božích. Kolik trestů očistcových si ušetříme, když vezmeme práci na sebe jako pokání.

JEŽÍŠ A PRÁCE.

Ježíš práci posvětil svým příkladem a svým slovem. Až do třicátého roku byl Kristus v dílně skryt, konal práci řemeslnou a požíval chléb v potu tváře své. Příklad jeho sňal s práce hanbu a nepočestnost, práci osvobodil a posvětil. Papež Lev XIII. praví v encyklice o otázce dělnické: „Nemajetné učí Církev, že práce na výdělek není snad na hanbu. Kristus i skutky i příkladem dosvědčil to, On, který bohatým jsa stal se chudobným k vůli nám a, ač Syn Boží, za syna tesařova považovati se dal, ano, větší díl svého života práci tělesné zasvětil."

Kristus Pán veřejně vystoupiv věnuje se především třídám pracujícím. Z těchto vrstev, živících se prací rukou svých, zvolil si Božský Mistr pomocníky a hlasatele učení svého.

Lidstvu bylo především třeba vštípiti vznešený názor o práci a zameziti všemu, co by se zdárné práci příčilo. Kristus již předem vyvrátil blud moderní doby, jakoby práce byla cílem posledním. Ježíš učí, že práce má býti prostředkem, aby se připravoval a získával život věčný.

Jako zavrhuje Kristus přílišnou péči o zboží pozemské a proto i práci, kterou se má získávati jen majetek, a to i na úkor povinností vyšších, tak zase odsuzuje a přísně kárá zahálku. Jak se příčila zahálka a lenost duchu Ježíše Krista, to dokazuje neúnavná činnost Páně, která nezná ani pohodlí ani odpočinku ni za dne, ni v noci, kde se jedná o duše nesmrtelné, by poučeny nebo na pravou cestu uvedeny byly; vždyť učinil zásadou svou, že třeba pracovati, dokavad je den — až noc přikročí, pracovati nemožno. (Jan 9, 4.)

Nemůže nám proto býti s podivením, že v podobenství o hřivnách, kde hospodář představuje Krista Pána, s takovou rozhorleností a přísností zachází s líným služebníkem. (Luk. 19, 12—16.) Výtka: „Služebníče nepravý," potom uložený trest: „vezměte od něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven," jakož i že služebník byl uvržen do temnot nejzazších, zajisté jsou nezvratnými důkazy, jak těžce se služebník lenosti provinil. Rázněji nemůže býti zahálka odsouzena aniž lidé před ní důrazněji varováni.

V obraze pilné a účinlivé práce představuje Božský Učitel povinnosti života křesťanského; než i jiné vznešené pravdy kreslíval obrazy ze života pracovního. „Podobno jest království Boží člověku, kterýž nasil dobrého semene na poli svém." (Mt. 13, 24.) Líčí hospodáře, jenž na trhu dělníky najímal a na vinici do práce posílal, těm pak, kteří nečinně na tržišti stáli, zahálku vyčítal.

APOŠTOLÉ.

Apoštolové hlásali evangelium Ježíše Krista, proto jejich učení je učení Kristovo. Co píše sv. Pavel? — „Slyšeli jsme, že někteří mezi vámi chodí nepokojně, nic nedělajíce, ale všetečné věci činíce. Proto těm, kteří takoví jsou, přikazujeme a prosíme pro Pána Ježíše Krista, aby pokojně pracujíce svůj chléb jedli." (2. Thess. 3, 11.) — Apoštol národů sám se práce neštítil, nýbrž ji vykonával jako povinnost mravní a čestnou i jako skutek záslužný, a proto ji doporučoval. Tak zavítav do Soluně, nechtěl požívati chleba zdarma, nýbrž pracoval namáhavě, ve dne i v noci. (1. Thess. 2, 9.) — Odcházeje z Efesu směle mohl tvrditi: „Stříbra a zlata neb roucha nežádal jsem od žádného, jakož sami víte, neboť pro potřeby moje a pro ty, kteří byli se mnou, sloužily ruce tyto." (Sk. ap. 20, 33.)

Práci prohlašuje Pavel za povinnost. „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí.“ (2. Thess. 3, 10.) Napomíná: „Kdo kradl, již nekraď, nýbrž pracuj spíše, dělaje rukama svýma dobře, aby měl z čeho uděliti tomu, kdo má nouzi.“ (Ef. 4, 28.)

Sv. Apoštol Juda odsuzuje bezbožné, kteří dny své tráví v nečinnosti a nestřídmosti (v 16).

Sv. Jakub žádá, aby dělník dostal spravedlivou mzdu za svou práci a vytýká bohačům: „Nuže teď, boháči, plačte a kvilte nad svými bědami, jež přicházejí; bohatství vaše shnilo, a roucha vaše sežrána jsou moly. Zlato a stříbro vaše zrezavělo a rez jejich svědectvím vám bude a ztráví jako oheň tělo vaše. Nahromadili jste toho v posledních dnech. Ejhle, mzda dělníků, kteří požali vaše pole, zdržovaná od vás, křičí; a výkřiky těch, kteří vám sklidili, v uši Pána zástupů vešly.“ (5, 1—4.)

SVĚTCI.

Sv. František z Assisi jmenuje práci milost.

Sv. František Saleský praví: „Kdo neplní povinnosti svého stavu, ten, byť i mrtvé křísil, jest ve stavu těžkého hříchu a není na cestě spásy.“

A jindy: „Nechceš-li pracovati, nepomůže ti žádné modlení.“

KAŽDÁ PRÁCE JE ČESTNÁ.

Když Svatý Otec Pius XI. ve slavné audienci přijal 2000 římských městských metařů, zaujal vážné stanovisko proti názorům moderní doby, které jisté druhy práce považují za méněcenné. Snad se to stalo jaksi náhodou. Mluvčí metařů totiž naznačil jejich práci za nízkou. Papež na to odpověděl: „Váš řečník označuje vaši práci za nízkou. Ale musím vám říci, že žádná práce není nízká ve smyslu méněcennosti. Kdybychom chtěli určiti nějaký rozdíl mezi prací a prací, musila by býti měřítkem poctivost a užitečnost práce. A v tom smyslu sotva je práce užitečnější nežli práce vaše. Co by bylo do bohatého a výstavného města, kdyby nebylo čisté, kdyby jeho ulice byly zanedbány?" Kdosi napsal, že mnohá kabátová dírka je ozdobena řádem, protože majitel řádu vykonal veliké věci mečem nebo perem; ale nejlepším řádem jsou mozolovité ruce... (Fattinger l. c.)

HRDINKA PRÁCE.

Na jednom orknejském ostrově zemřela v září roku 1934 Marja Taberkovna, jako obecní pastýřka. Bývala slavena jako nejkrásnější žena carského Ruska. Byla baletní tanečnicí v Petrohradské opeře. Tam ji poznal bohatý dvorní dodavatel šperků Alexander Taberkov a za tři neděle byla jeho manželkou. Měla přístup k

carskému dvoru a záhy předstihla svou září všechny. Carevna učinila krásnou mladou paní svou důvěrnicí, vše, co mělo v Petrohradě jméno a hodnost, klanělo se Taberkovně. Když vypukla revoluce, byl hned na začátku pan Taberkov zabit ve své vyloupené kanceláři. Marja se zachránila smělým a dobrodružným útěkem do Rigy. K útěku jí dopomohla stará, věrná služka; v Rize ji vzal na palubu kapitán anglické nákladní lodi a dopravil ji do Londýna. V Londýně byla postupně učitelkou řečí, švadlenou, manekynkou a konečně pradlenou ve velkém hotelu. Chtěla dokázati, že i nejkrásnější žena si může svůj chléb poctivě vlastní prací vydělati. Když pak těžká nemoc jí připravila o místo, četla náhodou, že obyvatelé malého ostrova Hoy hledají obecní pastýřku, která by zároveň trochu rozuměla dětským nemocem. Marja Taberkovna se hlásila a byla jednohlasně zvolena. Ale její zdraví bylo již beznadějně zničeno. Jen krátký čas opatrovala „ruská bohyně" stádá a děti. Pak ulehla a zakrátko zemřela. Náhodou se k ní dostal jistý slavný londýnský lékař, který ji poznal. Chtěl se pokusiti zachrániti ji, protože znal její životní osudy, ale Marja s klidným úsměvem děkovala. (Fattinger, Katecheta vypravuje.)

DVĚ NÁMITKY.

Někteří vytýkají Ježíši, že učil zahálce a opírají se na jeho slova: „Nepečujte tedy úzkostlivě, říkajíce: Co budeme jísti, aneb co budeme píti aneb čím se budeme odívati?“ (Mt. 6, 31.) Spasitel však neřekl: nepracujte, nýbrž nebuďte úzkostliví, nezakazuje tudíž, bychom nebyli úzkostlivi, než přikazuje, bychom pracovali, jakož i sv. Jeroným poznamenává, že máme přikázáno opatřovati si chléb v potu tváři. Že zde Ježíš mluví o úzkostlivé starosti a péči, která pochází z jakési nedůvěry v Boha, dokazují verše 31—34. Ve verši 26. praví: „Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje ani nežne ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí je.“ Význam těchto slov je: „Když Bůh se stará a dává ptákům potravu, zda ji nedá lidem? Nacházejí-li oni bez práce pokrmu, zda nenalezne ho člověk, jemuž dal Bůh k práci i moudrost i příkaz? Nemožno tudíž z výroku Spasitelova dovozovati leč: člověče, pracuj jen vytrvale a pilně, nestarej se úzkostlivě o svou existenci, neboť konáš-li povinnosti své svědomitě, Bůh ti pomůže, neboť se stará o tvory mnohem nepatrnější než jsi ty.

Známý Strauss praví: „Žebraví mniši středověcí jakož i dnešní žebrota v Římě jsou pravá křesťanská zařízení.“ (Der alte u. neue Glaube, str. 41.) Podle Uhlhorna je prý lenost v klášteřích posvěcena. Praví

dále: „Práce jest jen obyčejným křesťanům přisouzena; dokonalí nepracovali, ano, celá ethika římská (t. j. katolická) jest středověká. Chybí jí mravní pojem o práci a majetku i pravý názor o pozemském účelu. Římská církev pěstuje žebrotu." (Die Arbeit im Lichte des Evangeliums, str. 18.)

Kdyby tito učení páni profesoři jen jeden den byli v klášteře, otvírali by oči a — jsou-li pravdomluvní — hned by svoje tvrzení odvolali. Ale mohli by se též přesvědčiti jinou cestou. Mohli by si přečíst řeholi svatého Benedikta a z ní si vypsati tyto věty: „Zahálka je největší nepřítelkyní člověka; pročež se budou bratři v určitou dobu zaměstnávati prací rukou, v jinou dobu pěstovati duchovní četbu. Vyžaduje-li toho nouze anebo bída v krajině, aby sbírali plodiny, nebudou se nad tím rmoutiti, poněvadž tenkráte budou pravými mnichy, když budou žíti jako otcové naši, jako apoštolé." (Regula č. 48.) Je známo, že právě kláštery učily lid práci. Lenz píše: „Až do 11. stol. měly všechny vynálezy původ svůj v klášteřích; technika vědecká i umělecká byla pěstována výlučně v nich." (Socialismus, str. 336.) Schmoler pochvalně se zmiňuje: „Kláštery byly od 7. do 10. věku zároveň školami technického pokroku. Benediktini byli staviteli, v jejich školách se vychovali malíři, řezbáři, kaligrafové, zvonaři atd."

A žebravé řády? — Sv. František z

Assisi, zakladatel řádu Františkánského, píše ve své závěti: „Pracoval jsem rukama svýma a chci rozhodně, aby všichni v počestných oborech práce činni byli. Ti, kdož práce neznají, ať se jí přiučují, a to nikoliv pouze z touhy po mzdě, nýbrž by dávali dobrý příklad a zahálce se vyhýbali. Nedostane-li se nám mzdy, pak se ubíráme ke stolu Páně a ode dveří ke dveřím almužnu prosíme." (Regula p. 102.) „Oni bratři," — přikazuje dále sv. František, — „jímž Bůh propůjčil síly k práci, ať věrně a nábožně pracují a zahálku zapuzují, aby duch modlitby a nábožnosti, jemuž všecko pozemské podřízeno býti má, nepohasl. Jako mzdu za práci mohou přijímati věci, na výživu potřebné, nikoliv však peníze, jak se sluší na služebníky Boží a na horlitele svaté chudoby."

BRATR MOUCHA.

K sv. Františku přišel v době, když zakládal svůj řád, uchazeč zvláštní. Modliti se mu nechtělo, pracovati také ne. Ani se nechtěl pokořiti, aby sbíral almužny. Ale za to tím horlivější byl v jídle. Světec nějaký čas pozoroval svého kandidáta a pak jednoho dne mu řekl: „Bratře Moucho, jdi svou cestou. Chtěl bys se živiti prací tvých bratří a v díle Božím zaháleti jako bratr trubec, který nechce nic pracovati, ale žíti z práce dobrých včel." A tak „bratr Moucha" z kláštera odešel.

SV. JILJÍ.

Sv. Jiljí (Aegidius), zemřel r. 1272, stal se učeníkem sv. Františka z Assisi. Tento ho poslal do Říma, aby tam podle svých slibů žil. Zde se živil Jiljí prací svých rukou. Dříve však, než pracovati začal, byl přítomen mši sv. Pak se odebral do lesa, který byl od Říma hodně vzdálen. Tam sbíral dříví, které přinesl do města, aby ho zde předal a pokrm pro sebe koupiti mohl. Jednou odkoupila mu žena všecko dříví a chtěla mu za něj dáti větší obnos peněz, protože viděla, že je klášterním. Ale Jiljí to odmítl a pravil: „Nechci, abych se dostal do moci lakotnosti." Podobně, když přese žně sbíral na poli klásky a někdo mu chtěl k nim ještě obilí darovati, nepřijímal ničeho s výmluvou: „Nemám a nechci míti žádné stodoly." — Ostatně nebylo práce, za kterou by se byl styděl. Co si vydělal, spotřeboval pro své nejnutnější potřeby a pro chudé. Když však pracoval jako nádeník, vyhradil si vždy několik hodin, aby jich použil k modlitbě.

Jiljí nechtěl jenom býti chudým, nechtěl si též ani to nejpotřebnější dáti darovat, nýbrž chtěl žíti z toho, co vydělal. Kardinál, jménem Mikuláš, ctil tak bohabojný život Jiljího, že ho úpěnlivě prosil, aby u něho bydlel a jedl. Avšak Jiljí nenechal se k tomu přemluvit, protože chtěl raději prací rukou svých se živiti. Ale kardinál ho prosil, aby aspoň u stolu jeho snědl.

co si vydělal. Jiljí k tomu svolil a přinesl si každodenně svůj chléb, aby ho u stolu kardinálova snědl. Jednou zabránil prudký dešť Jiljímu vydělat si něco prací. Kardinál mu řekl s úsměvem: „Dnes ti nic nezbude, než, abys se ode mne nechal pohostit." Ale Jiljí šel do kuchyně a pravil kuchaři: „Co to máš za nečistou kuchyň! Za dva chlebíky vyčistím ti ji." Kuchařovi to bylo vhod. Když přišel čas k jídlu, přinesl si Jiljí své chlebíčky, které si prací vydělal, ke stolu a zmařil tak kardinálovu naději, že Jiljí od něho něco musí přijmouti.

PRÁCE DÁVÁ CHLÉB.

„Kdo vzdělává zemi svou, nasycen bude chlebem," tak doufá rolník israelský podle přísloví Šalomounových. (12, 11.) — Učitelé zákona právem říkali: „Kdo nenaučil syna svého nějakému řemeslu, naučil jej loupežiti." Naše stará přísloví praví: „Komu se nelení, tomu se zelení." „Kdo ráno vstává, tomu Pán Bůh dává."

V knize přísloví čteme: „Na podzim nechtělo se lenochu orat; i bude v létě hledat, ale nenajde." (20, 4.) „Šel jsem kolem pole člověka líného a kolem vinice muže pošetilce; hle, všecko porostlo kopřivami, trní přikrylo plochu jeho, ohrada kamenná zbořena byla. Když jsem to viděl, dobře jsem uvážil to, a z toho příkladu vzal jsem si poučení: „Maličko, dím si,

podřímneš, maličko pospíš, maličko ještě složíš ruce v lůžku, i přijde na tebe jako kurýr bída a nouze jako muž ozbrojený." (24, 30-34.)

VANDERBILT,

pozdější milionář, přišel jako mladý rybář k pokladníku banky farmářů, Jakubu Balkerovi, a prosil o půjčku, aby si mohl rozšířit svůj obchod. Bankéř se tázal: „Pijete alkohol?" — „Mnoho ne, denně dvě skleničky kořalky." — „Dobře," odpověděl Balker, „dnes máme 2. ledna. Peníze vám nedám, ale dobrou radu. Nepijte celý rok alkoholu a přijďte za rok zas." Vanderbilt přišel za rok a bankéř se táže: „Hrajete?" — Málokdy v loterii." — „Dobře, nechte toho, a přijďte za rok zas." — Když Vanderbilt přišel po třetí, slyšel otázku: „Kouříte?" — „Jaký by to byl rybář, který by nekouřil!" — „Příteli, zkuste to tento rok bez kouření a přijďte zas!" Za rok se Vanderbilt již nevrátil. Bankéř mu vzkázal, proč nepřišel a dostal odpověď: „Nebylo třeba, řídil jsem se podle vašich rad, pracoval jsem tři roky pilně a nechal jsem všech zbytečných výdajů. A tak můj obchod zkvétá, že mám svoje vlastní loďstvo."

Prací smí se vydělávati a získané střádati a ukládati; proč by jinak posílal svatý spisovatel (Přísl. 6, 6.) líného k mravenci, aby

pozoroval cesty jeho a moudrosti se učil? Mravenec nemá vůdce ani přikazatele, a přece připravuje si v létě potravu a ukládá ve žních zásoby.

Z NIČEHO MILIONÁŘEM.

Veliký počet amerických boháčů začali jako chudí hoši svůj život. Protože však pracovali pilně, vytrvale a šetřili, vystupovali stále k většímu majetku. Stewart, původně chudý irský chlapec, měl v poslední době svého života ročních příjmů půldruhého milionu dolarů; — Astor začal jako chudý hoch na farmě a zanechal 20 milionů dolarů svým dědicům; — Stefan Girard, poslední plavčík, získal devět milionů dolarů svou neustávající pílí; — Vanderbilt začal jako chudý veslař a po smrti zanechal 90 milionů dolarů.

Nestanete se patrně tak bohatými jako tito výjimeční mužové, ale musíme se od nich učiti, že poctivá práce vždy dosáhne své odměny. Není vůbec povolání, ve kterém by se člověk nemohl dostati ku předu a výše. Nebudete milionáři, ale prací a pílí dosáhnete jednoho jistě, totiž, že budete vždy v životě dobře vycházeti. V každém povolání to můžeme viděti, totiž muže, kteří se svou zdatností dopracovali váženého životního postavení. (Fattinger, Katecheta vypravuje.)

HODEN JEST DĚLNÍK MZDY SVÉ.

Nesmí však práce klesnouti na pouhé výdělkářství, takže by veškera mravní cena její byla věcí vedlejší a výdělek věcí hlavní. Proto Písmo sv. ostrými slovy kárá ty, kteří odírají dělníka o zaslouženou mzdu. „Běda tomu, kdož staví dům svůj v nespravedlnosti a vecerřadla svá v soudu; kterýž přítele svého utiskuje darmo, a mzdy jeho nevrátil jemu!“ (Jer. 22, 13.) A prorok Isajáš hřmí: „Běda, kteříž připojujete dům k domu a pole s polem spojujete až ku konci místa. Zdali budete bydliti vy sami uprostřed země?.. Jistě, že ti domové mnozí spustnou, ti velicí a krásní bez obyvatele budou.“ (3, 7.)

Právě proto, že Starý zákon na práci s úctou pohlížel, nepřipustil, aby se otroctví tak rozšířilo a lidskou důstojnost tolik snížilo, jako u Řeků a Římanů. Dlužník israelský nemoha zaplatiti, směl se dáti v otroctví věřiteli, než sedmého roku měl býti propuštěn, a nikoliv snad s prázdnýma rukama, nýbrž: „Koho svobodou obdaříš, nikoli nepustíš ho prázdného, ale dáš na cestu ze stád, z humna a z lisu těch věcí, kterýchž Hospodin Bůh požehnal tobě.“ (5. Mojž. 15, 13.) Dokud pak byl otrokem, nesměl pán práv jeho lidských zkracovati, tím pak méně je porušovati. Zákon chránil otroka velmi zdatně a trestal usmrcení otroka tak, jakoby svobodný občan usmrcen býval, i když sám

pán se dopustil tohoto bezpráví na otroku svém. Každý otrok nabýval svobody sedmého a jubilejního roku.

Důstojný názor o práci Starým zákonem hlášený, zachránil tedy otroky od hnusné a nelidské poroby, jaká u jiných, byť mnohem vzdělanějších národů, zavládla.

Ježíš řekl: „Hoden jest dělník mzdy své." Dělník má tudíž právo na mzdu.

BLAHO NÁRODA.

„Pramenem národního blahobytu. podmínkou veškeré pravé neodvislosti a svobody národa jest práce." (Hettinger, Apologie II., 3, 6.)

PRÁCE JE PRAMENEM RADOSTI.

Štěstí není vynálezem člověka, štěstí je odměnou, kterou Bůh dává svým dětem za věrnou službu. Bůh praví k Abrahamovi: „Já sám budu tvou odměnou převelikou." V hořké slupce bývá sladké jádro. Tak je to též s prací.

Stará pověst vypravuje, že král dal na pahorky postaviti řadu dřevěných křížů, které uvnitř byly naplněny zlatými penězi. Lidé šli kolem a odvrátili se od křížů. Tu král prozradil tiše tajemství o pokladu v křížích, a hned se lidé hrnuli k pahorku a každý chtěl

si získati nejtěžší kříž. — Kdyby lidé věděli, jaký poklad je skrytý v práci, s jakou pilností by se hrnuli do ní!

VÁŽNÁ PRÁCE JEST OCHRANOU ŠTĚSTÍ ČLOVĚKA.

Dnes se říkává, že peníze sice nedají štěstí, ale že dají klidný život. Je to správné? Slyšíme o synech některých miliardářů, kterým bohatství jejich otců působí neklid. Nevydrží to mezi samými poklonami sluhů a v nádherných palácích, věčná nečinnost a ustavičný život z otcovy kapsy je přivádí na pokraj šílenství. Konečně to nevydrželi. Utekli tajně z domova, aby si někde sami vydělávali na živobytí vlastní prací. Chtějí pracovati, chtějí se svou vlastní prací dostati výše, jako jejich rodiče, kteří nejprve byli cídiči bot, poslíčky, sklepníky, stavebními dělníky a pod. To je krásné, že? Ale většinou nejsou jejich rodiče s takovým rozhodnutím svých dětí spokojení.

Miss Kateřina Comb opustila v noční mlze zámek svých rodičů. Její otec byl předsedou amerického ocelářského trustu a jeho dcera si jde hledati zaměstnání dělnické. Byla přijata v konkurenční továrně. Miss Comb si najala světničku a žila v práci, chudobě a spokojenosti. Ale záhy poznala, že jí nezaslouženě přilepšují. Její otec ji našel, prozradil ji zaměstnavatelům. Dcera nejprve měla prudký výstup s otcem,

pak utekla jinam a nyní pracuje v jiné továrně, kde doufá, že ji otec nenalezne. Nalezl ji zase, ale již ji nechce rušiti v její snaze vlastní prací si poctivě vydělávati chléb a dostati se výše.

Syn světoznámého boháče, John Scott, učinil podobně. Stal se prodavačem v newyorském obchodě smíšeným zbožím. Žil velmi skromně, takže za tři roky si našetřil 6000 dolarů. Pak si zařídil lahůdkářský obchod...

Nejmladší syn Vanderbildtův není sice obchodníkem, jako jeho otec, ale přece se chce živiti sám. Stal se spisovatelem, píše velmi oblíbené veršíky pro nedělní přílohy velikých novin.

Syn krále textiláků, Patrik Betlen, jest dobrodružnější. Otec má miliardy, ale syn je zdravý a sportovně vycvičený muž. Stal se dopravním strážníkem v New Yorku. Je mu mnohem volněji a cítí se šťastnějším v ohlušujícím ryku pouličním, v prachu, v dešti a mrazu, než na krásně upraveném hřišti.

Tito všichni cítili, jakou ochranou duše člověka je práce a jakou záhubou celého člověka je zahálka. (Fattinger.)

PRÁCE A ZDRAVÍ.

Slavný profesor Pel, lékař, radí k zachování zdraví mírnost v jídle a pití a přirozený způsob života a pokračuje: „Ještě je třetí prostředek, který nás chrání před mnohými po-

ruchami nervů, to jest práce, pravidelná, bez chvatu a kvapu konaná denní práce; práce jakákoliv, nejlepší taková práce, která odpovídá náklonnosti a chuti jednotlivce. Fysiologie nás učí, že orgány, kterých se neužívá, seslábnou a nakonec zakrní, ale mírná práce je posiluje a výkon jejich zvýšuje.

K zachování zdraví jest tedy mírné užívání orgánů předpokladem. Práce nám zachová čilost, zvyšuje tělesné i duševní síly, občerstvuje mysl, chrání před dlouhou chvílí, odvádí od špatných cest, oddaluje stárnutí a pomáhá nám přemáhati starosti života. Ano i pro starší lidi není nečinnost užitečná, i jim práce pomáhá k zdraví."

PRÁCE CHRÁNÍ PŘED HŘÍCHEM.

Moudrost lidu praví: „Zahálka je matka všech neřestí", a má pravdu. Neobděláváš-li pole, co na něm roste? — Plevel a hloží a kopřivy. Tak totéž je s člověkem, který nechá své schopnosti a síly ležet ladem a nepoužívá jich k dobrému pilnou prací.

ZE STARÉHO KALENDÁŘE.

„Už jsi viděl větrný mlýn?" — „Samozřejmě!" — „Viděl jsi, že ptáci dělají své hnízda v křídlech mlýnských aneb že si jen sednou

na křídla, když jsou v pohybu?" — „Ne, to ještě neviděl žádný člověk."

Pak si pamatuj: Tak též ďábel se svými špatnými myšlenkami nezahnízdí v duši člověka pilného a pracovitého, ale jistě v duši lenocha."

David byl člověk svatý! Když však zahálel, vniklo pokušení do jeho srdce, z pokušení povstal hřích smilstva, a konec byla vražda nejvěrnějšího přítele. Písmo sv. praví: „Kdyby David nebyl zahálel, nebyl by hřešil."

Stojatá voda hnije.

Proto radí sv. Jeroným „Vždy se něčím zaměstnávej, aby ďábel, když obchází, nenašel tě bez práce!"

JAK BOJOVATI PROTI LENOSTI?

Uvažujme, k *čemu* jsme na světě? Abychom vůli Boží plnili, abychom prací a námahou získali statky věčné. Pro Boha jsme stvořeni, nezasluhuje takový cíl námahy největší?

Sv. Ignác viděl jednou bratra pracovati nedbale. Tázal se ho: „Pro koho konáš tuto práci?" Odpověděl: „Pro Boha." Tu se rozhněval sv. Ignác a volal tak velikým hlasem, že to bylo slyšeti v celém klášteře: „Kdybys byl odpověděl, že pracuješ pro lidi, omluvil bych tě; kdo však pro Boha pracuje tak nedbale, pro toho není žádné výmluvy."

Jak veliká je naše odměna, když pilně

pracujeme pro Boha. Sv. Augustin praví: „Hledíš na námahu, kterou tě to stojí; hleď také na radost, kterou ti Bůh slibuje! Dovedeš si ji představiti? Kdybys si ji dovedl představiti, poznal by jsi, že není ani k porovnání s námahou. — Ano pomysli často na převelikou odměnu tvých námah a utrpení! Naděje odměny je útěcha práce."

Sv. Tomáš Morus říkával: „Jak se lidé namáhají, aby přišli do pekla! Desetina této námahy by stačila, aby si získali věčnou radost nebeskou!"

Naopak: přísný počet budeme klásti z darů Bohem nám udělených. Budeme souzeni nejen z hříchů, ale též z opomenutí dobného. Pán Ježíš neřekl: „Každý strom, který nese špatné ovoce, bude vyťat a uvržen do ohně", ale řekl: „Každý strom, který nenese ovoce dobré..." Tento strom je krásný, má mnoho listí, mnoho květů, ale nemá ovoce, proto bude vyťat... Podobenství je jasné: strom ten je člověk, který nečiní skutky dobré. — U soudu budeme počet klást i z darů a milostí, které nám Bůh udělil. (Podobenství o hřivnách.) Onen služebník s jednou hřivnou nic zlého neudělal, ale byl souzen, protože nepracoval.

Pán Ježíš nám často připomíná, jak krátký je čas našeho života. (Podobenství o 10 pannách.) Sv. Pavel praví: „Vykupujte čas! Smrt přichází blíž a blíž; snad na tebe čeká již!" Proto není kdy na spaní a odpočinek!

Bůh je sama činnost (actus purus). Pán Ježíš praví (Jan 5, 17.): „Otec můj působí, a proto též působím i já." Sv. Ludvík z Granady praví: „Uvažuj, kolik námah Kristus na sebe vzal od počátku svého života za tebe: celé noci probděl, aby se za tebe modlil, z místa na místo spěchal, aby poučoval a uzdravoval; stále o tom přemýšlel, jak by duše spasil. Když On, Král králů, se tolik namáhal pro jiné, jak mnohem více se sluší, abys ty se namáhal pro spásu vlastní!" — Kolik oběti přinášeli svatí pro svou duši a zvláště, svatí věrozvěstové pro blaho duší pohanů!

I nerozumná příroda nám dává naučení. Všecko se pohybuje („Panta rhej"). Kniha přísloví praví: „Jdi k mravenci, lenochu! A pozoruj jeho cesty a nauč se moudrosti!... (6, 6.)

Nezahanbuje nás samé peklo! Jak horlivě pracuje zlý duch a zlí lidé na záhubě duší!

Za doby císaře Theodosia mladšího byl v Antiochii sněm biskupů. Když se biskupové shromažďovali, šla mimo hříšnice Pelagia. Byla nádherně oblečena a ozdobena, doprovázena řadou ctitelů. Biskupové odvrátili ze studu své oči. Jen Nonnus, biskup edesský, za ní hleděl, čemuž se ostatní velice divili. Když odešla, začal Nonnus plakati a řekl: „Hleďte, všemohoucí Bůh v den soudný příkladem této ženy odsoudí naši nedbalost ve víře. Kolik hodin trvala před zrcadlem, aby se zdobila a krášlila;

všechny její myšlenky směřovaly k tomu, aby se líbila ctitelům, kteří dnes jsou a zítra nebudou. My však máme Otce všemohoucího v nebi, nesmrtelného Snoubence, jehož krása naplní anděly rozkoší, a přec tak málo se namáháme, abychom ozdobili svou duši, ba ani se nestaráme, abychom ji aspoň očistili od špíny hříchu!"

Prostředek všech prostředků je modlitba. Ve zjevení sv. Jana praví Kristus k vlažné duši: „Pros mne... a dám ti." I David prosí: „Usíná duše má v přepychu; posilň mne, Pane, slovy svými!" (Ž. 118, 28.) A jindy: „Když ubývá mých sil, neopouštěj mne!" (70, 9.) — Podobně nám radí sv. Bernard: „Postihla-li tě vlažnost, neztrácej důvěry, nýbrž chop se ruky Toho, který pomáhá, a pros tak dlouho, až milost tě vzbudí znovu, a začneš běhati, a řekneš: „Běžím cestou přikázání, jelikož jsi rozšířil srdce mé." (Ž. 118, 32.) Modleme se zvláště k Duchu sv., který proměnil srdce vlažných apoštolů tak, že hořeli láskou ke Kristu.

Sv. Ignác ve své exerciční knížce nám doporučuje důležitý prostředek: „agere contra" = jednati proti, čili zapírati se. Každý, i nejmenší skutek sebezapírání uvolňuje cestu pro nové proudy síly a milosti Boží.

PROKLETÁ PRÁCE.

Člověk má býti pánem práce a ne jejím otrokem. — Otrokem práce je, kdo pracuje

v neděle a zasvěcené svátky. Svatý farář Jan Vianey říkával: „Znám různé cesty k chudobě, ale dvě jsou nejjistější: práce v neděli a krádež."

Není třeba dlouho odůvodňovati, proč křesťan zanechává v neděli všedních prací. Máme duši, a je třeba, abychom duši nezanedbali. Neděle je den duše. V neděli máme duši nasytiti slovem Božím. Máme načerpati nových milostí v oběti mše svaté.

Směšná je námitka, kterou jsem slyšel od příliš pilného sedláka v naší vlasti: „Není lepší v neděli pracovati než se opíjeti v hospodě?" — To je tak, jakoby někdo řekl: „Lépe jest revolverem se zastřeliti než provazem se oběsiti." — Jedno jak druhé jest hříchem a ničí nadpřirozený život duše. Jakoby každý, kdo nepracuje v neděli, musel seděti v hospodě a se opíjeti! Ne, v neděli se máme starati o svou duši.

ROZHOVOR.

Sedlák se hádal se selkou. On: „Zítra v neděli se bude obilí sekat!"

Ona: „To nejde, zítra je neděle."

„Ale já jsem již objednal lidi! Bude se sekat!"

„Zítra v neděli se nebude sekat."

„Bude se sekat a uvidíme, kdo je pánem v domě."

„A nebude se sekat! A když se bude sekat, já se postavím před sekáče a dám si obě nohy useknout."

Konec byl, že se v neděli nesekalo a sedlák si pamatoval naučení.

KDO PLATÍ?

Jednou v neděli paní nařídila služce všední práci několik hodin. Služka odpověděla: „To v neděli neudělám!" — „Proč ne?" — „Protože to Bůh nechce!" — „Ale Bůh vám přec neplatí!" — „Neplatí, ale dává vám peníze, abyste mne platila!"

II. Jaká má býti naše práce?

1. PÍLE A VYTRVALOST.

O jednom francouzském spisovateli se vypravuje, že jednoho dne sklíčený neúspěchem bloudil ulicemi města. V tom viděl děvčátko, jak prodává fialky. Stále opakovalo vlídným tónem svoji nabídku. Básník začal počítati. Pětadvacetkrát odříkala svoji prosbu než prodala jednu kytičku. „Hle, jaká to vytrvalost," řekl si, „a tys hned malomyslný při prvním neúspěchu." Vrátil se domů a s novou horlivostí se pustil do práce, až konečně dosáhl čekaného úspěchu a stal se slavným spisovatelem.

DRAK NA ČAS.

Nikdo nikdy neviděl svatého Antonína Avelinského zaháleti, nikdo nikdy od něho neslyšel zbytečného slova. S takovou podrobnou přísností využíval každé chvilky svého času, že mu dali jméno, Drak na čas, to jest, že je na čas jako drak, tak se vrhne na každou chvilku s prací, aby co nejvíce času využil. Často říkával: „Závidím andělům, protože nemusí jísti ani spáti a tak mohou veškerého času využíti ke cti a službě Boží." Veliký svatý Alfons Ligouri udělal zvláště slib, že neprozahálí ani jediné chvilky.

Kdyby byli svatí tak zabíjeli čas, jak to vidíme ve světě, nikdy by se jim nebylo dostalo koruny hrdinského křesťanského života od církve. — Kdo svou práci koná tak, že mu vždy zůstane zbytek na zítřek, tomu tak ty zbytky narostou, že jich nikdy nebude moci dodělati. Správný člověk vykoná práci každého dne zúplna a celou; pak klidně spí a v poslední den bude míti svůj úkol hotový. (Fattinger.)

UMÍM.

Zvonek u klášterní brány florentských dominikánů zahlaholil chodbou. Přišel vrátný, pak zavolal Otce převora k bráně. Před představeným kláštera stojí hoch, sotva odrostlý dětství, skoro slabého těla a tváře jako alabastr bílé. Převor se táže co hoch žádá. — „Chci být do-

minikánem!" odpovídá skromně, ale určitě hoch, jménem Antonín. Převor se pozorně zahleděl do hochovy skoro průhledné tváře, viděl jeho slabou postavu a byl přesvědčen, že tento slabý choch není schopen podrobiti se celé přísnosti řeholních pravidel. Ale nechtěl hocha tak najednou zarmoutiti odmítnutím a proto řekl: „Dominikánem chceš býti? To se musíš napřed naučiti celou knihu papežských ustanovení zpaměti!"

Hoch poděkoval, odešel a za nějaký čas převor docela zapomněl na hocha s jeho žádostí. Za rok zase zvonil zvonek u brány a zase stojí převor před Antonínem. Tentokrát hoch nese pod paždí mohutnou knihu; pozdravil a praví převorovi se zářícím zrakem: „Otče, umím!" Skutečně se při zkoušce ukázalo, že se Antonín za rok naučil dokonale zpaměti celé latinské a na učení nesmírně těžké knize. Nyní bylo konec pochybnostem. Antonín byl přijat do kláštera a Církev má Antonína mezi svými světci. (Fattinger, Katecheta vypravuje.)

2. NIC BEZ BOHA.

V roce 1918 viděl jsem ohromný plakát s nápisem: „Naše náboženství je práce." Byla to slova zřejmě namířena proti křesťanství. Byla to slova těch, kteří opustili Boha a náboženství a chtěli si udělat nového Boha: práci. Ale jak bídně ztroskotali. Právě po tomto

hrdém prohlášení nastala doba nezaměstnanosti, a původci tohoto plakátu, ačkoliv měli veškeru moc, nedovedli dáti práci tisícům a milionům nezaměstnaných. Ne, práce není náš Bůh, práce je naše bohoslužba. Proto pravý křesťan nedá se ovládati prací, ale ovládá práci. Pravý křesťan ví, že práce by byla bezcenná, kdyby nesměřovala k Bohu, kdyby nebyla vykonána z lásky k Bohu. Proto pravý křesťan často při práci opakuje dobrý úmysl: „Bože, z lásky k Tobě!" neb: „Všecko pro Tebe, nejsvětější Srdce Ježíšovo!" Taková práce, i kdyby byla sebenižší, má nekonečnou cenu pro věčnost.

S Bohem začni každé dílo,
podaří se ti až milo.

RÁD NEBO NERÁD, VŠECKO Z LÁSKY K BOHU.

Blahoslavená Josefa Maria († 21. 1. 1696) byla řeholnicí v klášteře bosých Augustinianek. Ráda poslouchala; ale jednoho dne jí přec přišlo pokušení k netrpělivosti. Po celodenní těžké práci ještě dostala rozkaz, aby hranici dříví zanesla do kuchyně. Zemdlena si sedla a složila ruce v klín. V tom se jí ukázal Ježíšek a vážně jí řekl: „Josefo, ráda neb neráda, všecko z lásky k Bohu!" Josefa vyskočila a s novou chutí se dala do práce. Od této chvíle zůstalo toto slovo Ježíšovo jejím životním heslem.

STARÝ RYBÁŘ.

Starý rybář vezl na své loďce jinocha. Měl na jednom veslu napsáno: „Modli se!“ a na druhém: „Pracuj!“ Mladík se posmíval: „Staříčku, vy jste zaostalý. Nač je třeba se modliti, když člověk pracuje?“ Stařec nedal odpovědi, ale upustil veslo, na němž stalo napsáno: „Modli se!“ a vesloval jen s druhým dál. Ale ačkoliv se namáhal, člun nepřišel do předu, nýbrž otáčel se do kola. — „Vidíš,“ řekl jinochu, „tak daleko přijdeš, budeš-li jen pracovat a zanedbávat modlitbu.“

BEZ BOŽÍHO POŽEHNÁNÍ MARNÉ NAŠE NAMÁHÁNÍ.

Sv. Pavel nás napomíná: „Cokoliv činíte, čiňte všecko ke cti Boží.“ (1. Kor. 10, 31.) Jen práce pro Boha má cenu věčnou a přinese odměnu věčnou.

Prací pro Boha je též modlitba rozjímání, duchovní čtení, sebevzdělání. Proto i nemocný i nezaměstnaný může konati práci, a to práci nejcennější.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PRÁCE.

Sv. Kateřina Sienská přemýšlela jednoho dne, proč lidé tak horlivě pracují pro pozemský zisk a tak málo pracují na spáse své duše. — Zdálo se jí, jakoby viděla nádherný

strom, na němž skvostné ovoce; ale kolem stromu husté křoví zabraňovalo příchod. Nedaleko od tohoto stromu byl pahrbek, na němž mnoho zlatých klasů; ale klasy byly uvnitř černé a rozpadly se, když se jich člověk dotkl.

Světice viděla, jak mnozí lidé přicházeli a obdivovali strom, ale dali se odstrašiti křovím a šli k oným klamným klasům. Jiní odvážnější pronikli křovím a přišli až ke stromu, ale větve jim byly příliš vysoké. Jenom někteří ochutnali ovoce a jejich odměna byla veliká; chuť ovoce je naplnila takovou slastí, že rádi se vzdali jiného pokrmu.

Nejdůležitější prací je práce na duši. Nedejme se odstrašiti překážkami!

„Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohou ustanovím tebe; vejdi v radost Pána svého!" (Mat. 25, 23.)

Imprimi postest. Pragae, die 17. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„ŽIVOTEM." Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

OBĚŤ NOVÉHO ZÁKONA

MŠE SVATÁ

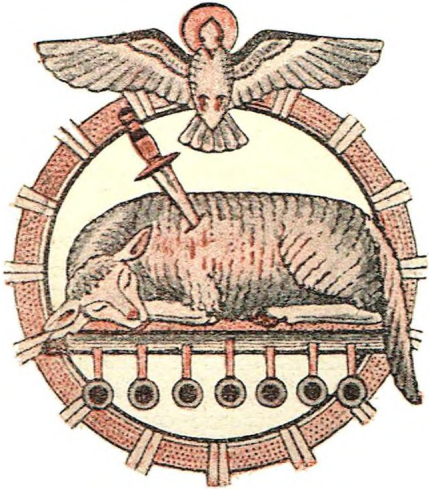

Životem čís. 339. Cena 50 hal.

CO JEST OBĚŤ?

„Mše svatá jest ona oběť čistá, jež nám připomíná muky Krista“, takto začíná vzácná, stará mešní píseň postní. Ano, připomíná se nám vždy při mši svaté oběť Pána našeho Ježíše Krista, jeho smrt a utrpení na kříži. Mše svatá jest nejdůležitější náš úkon bohoslužebný a jest ze všech bohoslužebných našich úkonů též Pánu Bohu nejmilejší. Má-li však býti tento úkon skutečně Bohu milý, jest nutno, abychom jemu rozuměli.

Potřebné jest věděti, že mše svatá jest oběť a co vlastně oběť jest. Oběť jest dar, který přinášíme Bohu, abychom Jej tím darem za svého Pána uznali. Nejsnáze si uděláme představu oběti dle nějaké známé události. První obětí, o které nám Písmo sv. vypravuje, jest oběť bratří Kaina a Abela. Kain obětoval plodiny země, Abel obětoval ovečku. Své dary položili na oltář a zničili je ohněm. Jistě si Abel při tomto úkonu něco myslel a nespokojil se jen s vnějším činem. Jaké byly asi jeho myšlenky, když obětoval beránka svého stáda? Jistě neřekl: Škoda této ovečky, nikdo z ní nic nemá! Nýbrž řekl: „Otče můj nebeský, ty jsi mi dal všechny mé ovečky, ano všechno mám od Tebe; Tvým darem jest můj život, mé zdraví a celý můj majetek. Kdybys ode mne vše požádal, vše bych Ti musel vrátit. Ty mi však ve svojí dobrotě vše ponecháváš. A já dobrovolně Ti vracím část Tvých darů, které jsou

Nákladem Exercičního domu, Frýdek Fotoarchiv Exercičního domu, Frýdek.

nyní mým majetkem; ovečku Ti vracím, abych uznal, že Ty jsi mým Pánem a že Tě jako svého Pána ctím." A Pán Bůh rád shlédl na oběť Abelovu. Na Kaina a jeho dary Bůh nepohlédl. Kain obětoval též. Dal na oltář plodiny zemské a spálil je. Snad řekl Hospodinu totéž, jako jeho bratr Abel. Ale Kainovo srdce bylo odvráceno od Pána Boha. Ruce Kainovy přinášely oběť, ale srdce Kainovo nedbalo na zákon Boží. Proto se nedal Pán Bůh usmířiti obětí, která byla úkonem jen vnějškovým.

Obětí uznáváme Boha za svého Pána, obětí ctíme Boha způsobem jemu nejmilejším. Proto Bůh žádal od lidí vždy oběti. Oběť Kainova a Abelova nebyly prvními lidskými obětmi, které byly dány Hospodinu. Již první lidé obětovali Bohu a lidé budou Bohu vždy obětovati, dokud na světě budou. Za nejstarších dob obětovali otcové za své rody, králové za své národy a státy, jak vypravuje Písmo svaté o oběti krále Melchisedecha a jiných králů.

Později, na hoře Sinaji, určil Pán Bůh Mojžíšovi a národu israelskému přesně, co má Jemu býti obětováno a kdo smí obětovati. Byly to oběti israelské, oběti Starého zákona. Přinášeti je směli jen Aron a jeho potomci. Oběti byly krvavé, zvířecí a nekrvavé, z plodin zemských. Oběti krvavé byly: holoubě, hrdlička, beránek — nejobvyklejší obětní zvíře, telátko, jalovice, býk. Nekrvavé oběti byly: chléb, víno, kadidlo a olej. Obětující Israelita přinesl anebo přivedl

obětní dar knězi a oznámil jemu svůj obětní úmysl, obětní účel. Zvířeti vložil kněz svou ruku na hlavu, na znamení, že zvíře má zemříti na úmysl obětujícího, převzíti vinu jeho a potom je zabil. Pán Bůh trestával lidské hříchy smrtí časnou i věčnou a aby byl Pán Bůh usmířen, přinášeli jemu hříšní lidé předepsané oběti, při nichž zvíře umíralo místo nich. Starozákonní oběti nebyly jen oběti smírné, oběti za hřích, nýbrž to byly oběti chvály i díků i prosby. To znamenalo: když chtěl israelita Bohu chválu vzdáti, nesměl se spokojiti jen svými ústy a slovy, nýbrž musel přinésti oběť chvály. Když israelští Bohu děkovali, nesměli se spokojit slovy, nýbrž museli podati předepsanou oběť děkovnou, prosebník israelský se nespokojil slovy, nýbrž svou prosbu vyslovil při oběti prosebné.

Starozákonní oběti byly srozumitelné: člověk přinesl dar Bohu svému a ten dar byl zničen, aby Bůh byl uznán za Pána obětníkova. Při starozákonních obětech nutno připomenouti důležitou okolnost, dnes celkem neznámou. Zvíře bylo někdy spáleno celé a někdy jen jeho část, dle nařízení Hospodinova. Jestliže nebylo zvíře spáleno celé, byla krev vylita na oltář a okolo oltáře, vnitřnosti, kosti a tuky byly spáleny jako oběť, kůži obdržel obětující kněz a maso obětovaného zvířete bylo odděleno a uvařeno k tak zvané obětní hostině. Bůh určil, že maso náleží jemu a z toho masa vystrojuje hostinu, hostinu obětní, k níž zve obětujícího. Tím dával Bůh

na srozuměnou, že se již nehněvá na hříšníka, že jemu již odpustil a zve jej jako svého přítele, jako marnotratného syna na svou hostinu.

OBĚTI POHANSKÉ.

Pohané měli podobné oběti. I oni obětovali zvířata a plodiny zemské. U pohanů byli někdy obětováni i lidé. Pohanské modle Molochovi byly obětovány nevinné děti a váleční zajatci byli u nich zhusta obětováni jako děkovná oběť za vítězství. Rozdíl mezi obětmi starozákonními a pohanskými byl jen vnitřní. Na venek byly oboje celkem stejné, jen u pohanských obětí byla zřejmá požívačnost, nestřídmost a dokonce i nemravnost. Rozdíl mezi obětmi pohanskými i israelskými byl ten, že israelité obětovali pravému Bohu tak, jak jim to On sám nařídil, kdežto pohané obětovali ďáblům. Ďábel, ten stálý napodobitel Boha, který se nechává od lidí titulovati „Velký Obnovitel", přeje si míti tutéž čest a poctu jako Bůh. Kdysi chtěl míti svůj trůn nad trůnem Božím a dnes by rád měl od lidí tutéž poctu jako Bůh: oběť. Obětí se Bohu klaníme, klaněním uznáváme Boha za Pána.

„Bohu se klaněti" to by bylo otroctví nedůstojné svobodného člověka, prohlašují někteří lidé, ponejvíce nevěrci. Tato slova nejsou ničím jiným než obměnou vzpurných slov: „Nebudu sloužit," kterými ďábel vypověděl v nebi Bohu poslušnost. Mnozí Bohu neobětují a jemu se

neklanějí, protože byli svedeni ďáblem. Takoví svedení lidé si myslejí, že když vypovědí Bohu poslušnost, nabývají svobody. Avšak stávají se otroky ďábla.

OBĚŤ NOVÉHO ZÁKONA.

O obětech starozákonních a pohanských možno říci, že byly srozumitelné. Oběť Nového zákona — oběť křesťanů — není tak snadno pochopitelná a mnozí křesťané jsou toho náhledu, že vůbec neobětují. Tážeme-li se, zda a co křesťané obětují, dostaneme různé odpovědi. Někteří prohlásí, že křesťané neobětují. Jiní mají za to, že se obětuje modlitba, nebo kadidlo, peníze, srdce. To jsou sice oběti, ale oběti v širším významu.

Obětí Nového zákona jest, jak čteme v katechismu, Ježíš Kristus, Beránek Boží, který se za nás svou smrtí na kříži obětoval a tuto oběť v každé mši svaté na oltáři obnovuje. Tedy my křesťané obětujeme a máme povinnost obětovat. Naše oběť nazývá se mše svatá. Při ní nic nezabijíme a neničíme. Jen jako vzpomínka na dávno minulé časy mihne nám hlavou: pohané obviňovali křesťany, že při svých shromážděních zabíjejí dítě, jehož tělo a krev požívají. Pohané měli představu o obětech; věděli, že křesťané obětují. Nevěděli však nic bližšího o podstatě mše svaté a proto jejich neoprávněná výtka: křesťané jsou krvelační vrazi, kteří zasluhují trestů a pronásledování.

Obětí křesťanů jest Ježíš Kristus, jenž se na kříži obětoval a tuto oběť na oltáři obnovuje. Na kříži se obětoval, stal se obětním darem, aby nás vykoupil. Na oltáři se obětuje, stává se obětním darem, aby nám užitky své smrti na kříži přivlastňoval. Vykoupit nás slíbil již v ráji, když Adam a Eva se provinili proti Pánu Bohu. Zaleťme v duchu do ráje. Tam žijí naši prarodiče. Všechno mají, jen nebe jim ještě chybí, ale do něho se dostanou. A ďábel jim závidí přízně Boží a štěstí. Chce je o štěstí připravit. Béře na sebe po prvé před lidmi masku, skrývá se do hada a z úkrytu, aby nebyl snadno poznán v plné své ošklivosti, praví: „Evo, proč nejíte z prostředního stromu, vždyť neumřete, ale oči vaše se otevrou a vy budete jako Bůh!" V Evě vzniká pokušení, komu věřit: zda Bohu anebo ďáblu. Vzniká v jejím srdci podezření, že Bůh jim zakázal jísti z prostředního stromu ze závisti, aby se nestali takovými jako On. Tomuto pokušení Eva podléhá, začíná věřit ďáblovi a přestává věřit Pánu Bohu a jeho poslouchat. V tom tkví tíha jejího provinění: v nevěře a v neposlušnosti k Bohu, Pánu a Tvůrci svému. Když oba pojedli ze zapovězeného stromu, poznali, že byli oklamáni a že budou potrestáni smrtí. Měla to být smrt obojí: ztráta života pozemského a ztráta nadpřirozeného života v nebi. V této jejich úzkosti se nad nimi smiloval Syn Boží. Řekl: „Otče můj, nezavrhuj je, já chci za ně a místo nich trpěti a umříti."

Otec nebeský svolil, nevzal jim život tělesný, nýbrž jen nadpřirozený, a vyhnal je z ráje. Ztratili tedy první lidé mnoho ze svého štěstí. Ztracené štěstí měl jim navrátit Vykupitel.

Jeho utrpení a smrt na hoře kalvarské na kříži, to jest jeho pravá oběť. Zde on trpí a umírá a dává tak náhradu Boží spravedlnosti za lidská provinění. Pozbývá život tělesný, aby nám získal nadpřirozený život věčný. Syn Boží netrpěl a neumíral jako pouhý člověk, nýbrž jako Bohočlověk a proto jeho utrpení a smrt má cenu nesmírnou, cenu rovnou Bohu. Kdyby byl Pán Ježíš jen člověkem, nebyl by nás vykoupil, nemohl by dáti Bohu rovnocenné náhrady za lidská provinění.

Někteří lidé se domnívají mylně, že mohou dáti plnou náhradu za svá provinění Pánu Bohu sami. Poučení o opaku jim dává podobenství o nemilosrdném služebníku. Vypravujeť: „Jeden král měl služebníka, jenž mu byl dlužen deset tisíc talentů (našich asi čtyři sta milionů). Král se chtěl zprvu nad služebníkem smilovati, ale protože tento byl nemilosrdný, neodpustil jemu král, ale dal jej vězniti, až by zaplatil.“ Kdy takový dlužník zaplatí? Přiléhavý to obraz věčného pekla jest vězení takového dlužníka. Naše hříchy před Pánem Bohem jsou jako dluhy stamilionové, kterých nikdo z nás nemůže splatiti. Jen Syn Boží mohl za lidí dáti náhradu plnou a rovnocennou.

MŠE SVATÁ, OBĚŤ NAŠE.

Ježíš Kristus lidstvo vykoupil a chtěl nějakým způsobem užitky této oběti jednotlivým lidem, i těm, kteří později přijdou na svět, přiblížiti, aby každý je mohl dosáhnouti, přivlastniti si je a jimi se vykoupiti. Proto ustanovil sedmero svátostí a hlavně oběť mešní. Neboť bez naší spolupráce nás nechtěl přivésti do nebe. Správně praví básník Angelus Silesius: „Co ti pomůže kalvarské hory kříž, jestli sám jej ve svém srdci nevztyčíš!?"

Abychom si mohli užitky jeho smrti výkupné přivlastniti, ustanovil oběť mešní. Při poslední večeři, večer před svou smrtí, řekl nad chlebem: „Toto jest tělo mé, které se za vás vydává." Nad vínem řekl: „Toto jest krev má, která se za vás vylévá." Neřekl: tělo, které se zítra za vás vydá; krev, která se za vás zítra vyleje, ačkoliv svým apoštolům předpověděl: „zítra bude Syn člověka vydán v ruce pohanů." Řekl: které se vydává, to jest, které se stále obětuje. — Řekl, která se vylévá, to jest, která se bude stále vylévati, obětovati. Měl tedy Spasitel na mysli ustavičnou oběť mešní. — Na konec řekl: „To čiňte na mou památku." Neřekl: to ponechávám vám na vůli, nýbrž poručil: to čiňte a pamatujte, že jsem vám to poručil. Tedy mše svatá není úkon dobrovolný, nýbrž naporučený. Jest to tedy rozkaz Páně, abychom obětovali a církev svatá jej vyjádřila

svým druhým přikázáním: V neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou nábožně slyšeti.

PŘEDPOVĚĎ MEŠNÍ OBĚTI.

Jako všechno důležitější z života Páně bylo ve Starém zákoně předpověděno, tak i oběť mešní. Bůh řekl ústy proroka Malachiáše (I. 10. 11.): „Nemám zalíbení ve vás a nepřijmu oběti z ruky vaší. Neboť od východu slunce až do západu bude se jménu mému na každém místě podávati (nekrvavá) oběť čistá." Toto proroctví Malachiášovo se vyplnilo. V tu chvíli, kdy na Veliký pátek umíral Kristus Pán na kříži, měla býti v chrámu jerusalemském přinešena oběť večerní: beránek. Tehdy nastalo zemětřesení, které přerušilo tuto oběť, oběť již nesprávnou. Neboť do této chvíle byly israelské oběti oprávněny a od této chvíle nastala oběť nová, oběť novozákonní, oběť Syna Božího. Kromě toho opona mezi svatyní a velesvatyní se roztrhla, zmizel oblak nad archou úmluvy, jenž předobrazoval Svátost Oltářní. Tím naznačil Pán Bůh zcela zřetelně, že přestává Zákon starý a začíná Zákon nový. Oběti israelské trvaly sice potom ještě krátkou dobu do zkázy Jerusalema a jeho chrámu v r. 72. V Novém zákoně, to jest v době křesťanské jest přinášena Bohu oběť čistá — mše svatá — na každém místě na světě a v každém okamžiku denním nebo nočním.

Oběť svou nazývali první křesťané někdy „Lámání chleba", jindy „Večeře Páně" jindy

„Eucharistie“, dnes se ustálil všeobecně název mše svatá. Toto slovo jest latinské a značí tolik jako „poslání“ Ve mši svaté se obětuje za přísluhy kněze Pán Ježíš. On sám se obětuje. Nikdo z lidí nemá moci, aby jej mohl obětovati. Kněz jej svolává na oltář mocí, kterou dostal vzkládáním ruky biskupa apoštolsky svěceného, — lidé apoštolsky nesvěcení té moci nemají vůbec, — ale při mši svaté se obětuje Pán Ježíš sám. Jest tedy Ježíš Kristus při mši svaté i obětním knězem i obětním darem zároveň. Krásně to vyjadřujeme v mešní písni, která praví: „Beránku, jenž svého lidu knězem jsi i obětí...“

JAK SE KRISTUS PÁN PŘI MŠI SVATÉ OBĚTUJE?

Důležitá jest tato otázka. Dle slov sv. apoštola Pavla Kristus Pán již více netrpí a neumírá. Jest tedy mše svatá obětí nekrvavou, kdežto jeho oběť na kříži byla krvavá. Mše svatá jest obětí, protože Syn Boží přichází na svět ochoten se za nás obětovati. Pod způsobami chleba a vína vypadá zcela jako mrtvý, zničený, obětovaný. Zůstává zde tak utajen, že hmat i zrak i chuť tu klame mysl naši, jenom sluch náš nás správně vede. Rozdělení na dva způsoby naznačuje symbolicky smrt Páně.

OBĚŤ MEŠNÍ, OBĚŤ NAŠE.

Jdeme-li ke mši svaté, jdeme k oběti křesťanů. Nemáme chodit do kostela jen se modlit

anebo zpívat, nýbrž především obětovat. Modlit se můžeme kdekoliv a snad ještě zbožněji než v kostele, kde nás snad vyrušují, rozčilují. Zpívat můžeme kdekoliv a doma snad ještě krásněji než v kostele, kde se leckdy zachladíme a musíme snést různé obtíže. Obětovat můžeme však jen v kostele. Modlitba jest nutná, zpěv jest dvojnásobná modlitba, ale oběť jest cennější a nutnější. Neobětujeme zvířata, jako israelští, ani hříšné lidí neobětujeme, nýbrž samého Syna Božího, jenž se nám ochotně nabízí, abychom jej použili jakožto obětního daru. Jak vzácná jest naše oběť! Cestou do kostela vzbuďme úmysl: Jdu obětovat, jdu přinést Bohu oběť. Při mši svaté máme říci: Otče nebeský, obětuji Tobě Tvého Syna, Ježíše Krista. Aby někdo tento úmysl projevil, musí býti o mši svaté poučen, jinak tohoto úmyslu neprojeví.

K naší oběti mešní jest nutna naše účast na mši svaté. Kdo na ni nepřijde, nemůže obětovat. Nestačí poslech v radiu, jest nutna přítomnost při mši svaté. V radiu možno slyšet mešní zpěv — někdy vskutku krásný zpěv — a mešní modlitby, ale to nedostačí. Kdo chce Bohu obětovat, musí na mši svatou. Neúčast na povinné mši svaté, to jest v neděle a zasvěcené svátky, která by nebyla omluvena důležitou příčinou, jest vždy hříšná. Kdo by Bohu vědomě a úmyslně neobětoval, neuznával by jej za svého Pána, rovnal by se nevěřícím a stál by v tomto ohledu níže než pohané, kteří přece obětují.

ÚČAST NA MŠI SVATÉ.

Naše účast na mši svaté má býti co nejzbožnější a nejúplnější. Nemají o nás platiti slova Hospodinova, který si stěžoval: „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jeho jest daleko ode mne.“ Při mši sv. máme býti sebrani, pozorni na to, co se na oltáři koná, věcmi nepatřičnými se nemáme zabývati a nikoho nevyrušujme. Vezměme ssebou vždy modlitební knihu. Kdo by přišel bez modlitební knihy, nemůže se zúčastnit společných modliteb a zpěvů, jeho soukromá pobožnost bude chudobná a snadno propadne roztržitosti. Není dovolena únavná práce v sobotu anebo před svátkem, která by nám bránila účastnit se mše svaté. Z tohoto důvodu nejsou dovoleny sobotní zábavy, protože ti, kdo na nich byli, byli by na mši svaté unavení, ospalí a dokonce snad opilí, případně by na mši svatou ani nepřišli. Představme si, že bychom měli přivítat nějakého pozemského panovníka. Urážkou by bylo, přivítání se nezúčastnit. Urážkou by bylo, kdyby někdo přišel unavený a ospalý anebo dokonce opilý. Kdyby někdo učinil tak pozemskému panovníku, byl by jistě potrestán. K Synu Božímu se tak zachovat, pokládají někteří křesťané za dovoleno!? Z téhož důvodu nemají být svatby v sobotu: končívají taneční zábavou v neděli ráno a snoubenci s většinou svatebčanů „nemohou“ na mši svatou. Začínají takoví snoubenci svůj nový život urážkou Pána

Boha, protože jejich vinou byla zanedbána mše svatá. Rozšíření sobotních zábav ukazuje nejlépe, jak jest náš národ Bohu odcizen. Kněží, rodiče, spolkoví vedoucí a starostové obcí měli by neústupně o to pečovat, aby přestaly sobotní zábavy a zmizel tak bezbožecký nátěr našich krajů.

ÚČELY MEŠNÍ OBĚTI.

Dle svého účelu jest oběť mešní čtverou obětí a to obětí oslavnou, děkovnou, smírnou a prosebnou. Když chceme Boha chválit a oslavovat, nemají nám k tomu dostačiti naše ústa a slova, naše hudební nástroje. Neboť k dokonalé oslavě Boží náleží oběť, oběť mešní. „Otče nebeský, obětuji Ti Tvého Syna, Ježíše Krista, ke Tvé cti a slávě", tak máme vyjádřiti svůj obětní úmysl a tu vezme Syn Boží naše hlasy a slova a přednese je svému Otci nebeskému. Tak se stane naše mešní oběť: obětí Boha dokonale a úplně oslavující. Nezapomeňme nikdy, že oběť oslavná jest obětí nejvlastnější, kterou by měl každý přinášet Bohu nejčastěji. Když chceme Bohu poděkovat (za šťastné žně, za dobrodiní na konci roku, za uzdravení, za vítězství a podobně) nespokojme se s „Te Deum", nýbrž přinesme Bohu oběť. Jděme na mši svatou a řekněme: „Otče nebeský, obětuji Tobě Tvého Syna, Ježíše Krista, abych Ti poděkoval." Syn Boží přednese náš dík svému Otci a to způsobem nejdůstojnějším. Proto chodí školní děti na kon-

ci školního roku na mši svatou, aby přinesly Bohu oběť děkovnou.

Když chceme Boha prositi o nějaké dobrodiní, nemáme se spokojit jen vlastními ústy a slovy, máme ale prositi při mši svaté a Syn Boží přednese za nás naše prosby svému Otci nebeskému. Školní děti jdou na začátku školního roku na mši sv., oběť to prosebnou. Snoubenci jsou po oddavkách přítomni mši svaté a má to býti jejich oběť mešní prosebná za Boží požehnání pro další život. Jen Bohu a víře odcizení snoubenci dovedou svatební mší svatou pohrdat.

Oběť mešní jest i oběť smírná. „Otče nebeský, obětuji Tobě Tvého Syna, Ježíše Krista, jeho bolesti a smrt, za ten a ten svůj hřích," tak máme říci po sv. zpovědi, abychom Boha usmířili. Kdyby se někdo sebe déle modlil, postil anebo jakékoliv kající skutky činil, nedá Bohu nikdy takové náhrady, jako jest bolest a smrt samého Syna Božího. Nejlépe můžeme Boha usmířiti obětí mešní. Mše svatá pohřební jest obětí smírnou. Zemřelého nesou naposledy ke mši svaté a tato oběť za něho pomůže jemu více, než veškerá pohřební nádhera, která jest vlastně jen útěchou anebo chloubou pozůstalých příbuzných. Pohřeb beze mše sv. jest smutný pohřeb pro zesnulého. Jestliže však zesnulý celý svůj život mší svatou pohrdal a zemřel nesmířen s Bohem, potom nebude pohřební mše svatá asi „jeho" obětí. Když jest rakev v kostele neudě-

luje se svátostné požehnání ani svaté přijímání. Má se tím naznačiti, že všechny užitky mešní má dostati zesnulý, nikoliv živí přítomní. Proto nevnáší se mrtvola do kostela v neděli odpoledne při svatém požehnání, nýbrž nechá se státi před kostelem anebo v kostele v boční kapli a teprve po sv. požehnání jest nešena před oltář.

MEŠNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

K plné účasti na mši svaté patří svaté přijímání. U Israelitů musel obětující požíti něco z obětní hostiny. To byl předobraz sv. přijímání. I při mši svaté jest obětní hostina. Obětovali jsme Syna Božího Otci nebeskému. Pro tuto oběť se On již na nás nehněvá, nýbrž nás zve k své hostině, hostině královské, k hodokvasu andělů, při němž se požívá to, co bylo obětováno: Tělo a Krev Syna Božího. Svaté přijímání jest vyvrcholení mešní oběti. Tehdy jest tedy naše oběť úplná, když jsme byli při mešní obětní hostině. První křesťané to dobře věděli, co znamená přinésti Bohu oběť úplnou — oni byli přece svědky oběti israelských i pohanských — a přijímali při každé mši svaté. Papež sv. Anaklet, druhý po sv. Petru, poručil: všichni, kdo jsou na mši svaté, přistoupí ke sv. přijímání. Dnes zní páté přikázání církevní: Alespoň v čas velikonoční Svátost Oltářní přijmouti, to jest: přinésti Bohu oběť úplnou. Sv. přijímání není výsadou kněží. Ani to není

odměna našich ctností. Sv. přijímání jest povinností křesťanů. Čím kdo častěji přistoupí ke sv. přijímání, tím častěji podá Bohu oběť úplnou. Kdo za každý svůj těžký hřích přinese úplnou oběť, může s důvěrou očekávat, že jeho očistec bude krátký. Ovšem musí každý, kdo přistupuje ke sv. přijímání, dbáti, aby byl hoden, aby se neposkvrnil svatokrádeží. Svatokrádeží by bylo přijímati v těžkém hříchu, nelačný anebo se špatným úmyslem. Kdo vzal ze starozákonní obětní hostiny jsa nečisty, byl za trest ukamenován. U nás by vina nehodně přijímajícího jistě nebyla menší, vždyť se prohřešuje proti samému Synu Božímu. Proto právem napomíná sv. apoštol Pavel: „Kdokoli bude jísti chléb tento anebo píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně. Zkusiž však každý sám sebe a tak z toho chleba jez a z kalicha pij; neboť, kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně." (To znamená: má tento chléb za obyčejný chléb.) Kdo chodí častěji ke sv. přijímání, přináší Bohu častěji oběť úplnou, ale tím samým se ještě nestává zcela dokonalým a chráněným před pokušením. U některých křesťanů, kteří chodí častěji ke sv. přijímání, jest nebezpečí, že své chyby přehlédnou a mají se za dokonalé a tím způsobí i pohoršení. Proto jest u nich nezbytně nutno, aby opravdu pečlivě dbali na čistotu svých úmyslů, slov a skutků.

UŽITKY MŠE SVATÉ.

Užitků mše svaté se dostává 1. knězi, který ji hodně a zbožně obětuje, 2. těm, za které ji kněz obětuje výslovně, 3. těm, kdož jsou jí zbožně přítomni. Kněz a ti, kdo jsou jí zbožně přítomni, nabývají především milosti k bohumilému životu, odpuštění časných trestů a pomoci Boží v časných potřebách. Účast na milostech mše svaté mají i ti, za něž byla obětována ať živí nebo zemřelí. Co se týče jinověrců, veřejných hříšníků a podobných lidí, smí býti též za ně obětována mše svatá, hlavně za jejich obrácení, avšak soukromě, aby nenastalo pohoršení. Proto dávají věřící sloužiti neboli obětovati mši svatou na svůj úmysl. Nemají se však spokojiti jen tím, že kněz na jejich úmysl obětuje, nýbrž mají dle možnosti býti té mši svaté přítomni a též při ní přistoupiti ke svatému přijímání. Tak se stane mše svatá na jejich úmysl obětovaná i „jejich" obětí a obětí úplnou.

Komu není možno, aby přistoupil ke sv. přijímání, má vykonati duchovní sv. přijímání, to jest: má vzbuditi touhu po spojení se Spasitelem, touhu po svatém přijímání. Příslušné modlitby jsou v každé modlitební knize.

Nutno poznamenati, že zde bylo pojednáno o tom, co jest sv. přijímání. O účincích sv. přijímání ať se každý poučí z knih, které o něm jednají. (Viz „Životem" č. 43.)

82

JAK PŘIJÍMATI?

Svaté přijímání se uděluje v našich krajinách asi od 11. století pod jednou způsobou a to pod způsobou chleba. Do té doby bylo svaté přijímání udělováno pod obojí způsobou, t. j. kněz podal přijímajícímu svatou hostii i píti z kalicha. Důvod, proč se uděluje sv. přijímání jen pod jednou způsobou, jest dosti neznámý. Stalo se tak především proto, aby nebyla zneuctívána krev Páně rozlitím, ukápnutím a pošlapáním. Když pili z kalicha lidé staří, kteří se slabostí třesou; když pily z kalicha děti, které se třesou ostychem, byla často krev Páně vylita a zneuctěna. Proto bylo uvažováno, jak tomuto zneuctění předejíti a zabrániti. Proto bylo stanoveno, aby se podávalo sv. přijímání jen pod způsobou chleba. Věřící tím nejsou nikterak zkráceni, protože ve sv. hostii jest Kristus Pán celý i se svým tělem i svou krví a duší. Kdo přijímá sv. hostii, jí Tělo Páně a pije jeho Krev. K úplnosti mešní oběti dostačí, když kněz přijímá pod obojí způsobou. Za prvních dob křesťanských přijímali též jen pod jednou způsobou nemocní, vězni, poustevníci a všichni, kteří nebyli mši svaté přítomni. První křesťané věřili, že sv. přijímání pod způsobou chleba dostačí ke spáse člověka.

Bludaři mají za to, že jest nutné sv. přijímání pod obojí způsobou. Buď mylně věří, že jest Kristus Pán i nyní mrtev a rozdělen

tak, že v hostii jest jen tělo a v kalichu jen krev jeho, anebo myslejí, že Kristus Pán vůbec není ve sv. hostii přítomen a že si mají v hostii jeho tělo a v kalichu jeho krev představovat. Zapomínají, že litera zabíjí a duch oživuje, to znamená, že pouze vnějškově přesné napodobení úkonu Syna Božího nedostačí. Byla poslední večeře a zprvu i mše svatá slavena na večer, ale již v dobách apoštolských byla mše svatá určena na ráno, aby se předešlo zneuctění Těla a Krve Páně. Když apoštolé přijímali, byli právě po jídle, ale hned již v dobách apoštolských byla předpisována úplná lačnost přijímajícím z téhož důvodu. A nyní, když se podává sv. přijímání pod jednou způsobou, aby se předešlo zneuctění Krve Páně, jistě to není proti Kristu Pánu ani proti spáse věřících.

Bludaři nemají moci proměňovati, nemají tedy mešní oběti; při tak zvané večeři Páně požívají jen chléb a jen víno. A aby svůj velký nedostatek zakryli, drží se křečovitě vnějškového splnění úkonu, který učinil Kristus Pán. Mají jakoby skořápku, ale nemají drahocenného obsahu. Protože nemají Těla a Krve Páně, není to, co činí, splněním příkazu Páně: „To čiňte na mou památku." A konečně u nich nezáleží na drobtu chleba, který na zemi upadne a na kapce vína, která ukápne. Kdežto ukápnutí Krve Páně a její pošlapání v prachu, bylo by strašlivým zneuctěním Syna Božího.

MŠE SVATÁ JEST OBĚŤ VŠEOBECNÁ.

Za všechny lidí se obětuje Kristus Pán, nikdo z věřících nemá se z této oběti vylučovati a nikoho z ní nevylučujme. Neříkejme: je takový a taková a jde na mši svatou. Všichni, i ti největší hříšníci mají na ni přijíti. Neříkejme: na mši svatou ať chodí velcí hříšníci. Správné jest, když nejen jednotlivci, nýbrž i rodiny, spolky, obce, státy a národy dávají obětovati mši svatou na svůj úmysl a jsou jí všichni, nebo svými zástupci přítomni. Každý farář jest povinen každou neděli a zasvěcený svátek obětovati mši svatou za farníky, kteří jsou zase povinni býti na mši sv. přítomni. Není správné, když jednotlivci žádají, aby mše svatá v neděle a zasvěcené svátky byla obětována na jejich soukromý úmysl. Tím se stává ze sváteční veřejné bohoslužby bohoslužba soukromá, která má býti ve všední dny. Farníci jsou tím určitě zkrácení ve svých právech a veřejná pocta Boží jest pak jistě menší.

ČÁSTI MŠE SVATÉ.

Nejdůležitější částí mše svaté jest proměňování čili pozdvihování. Při něm praví kněz nad chlebem: „Toto jest tělo mé“ a nad vínem: „Tato jest krev má.“ Tehdy stává se z chleba Tělo a z vína Krev Páně. Tehdy sestupuje Syn Boží na oltář, aby na něm svou oběť na kříži obnovil. Kde není proměňování, není

mše svaté. Druhá část co do důležitosti jest přijímání, které jest dokonáním mešní oběti. Třetí část co do důležitosti jest obětování. Při něm se podávají Bohu lidské dary: chléb a víno. Tyto tři části musejí býti při každé mši svaté a každý věřící jest povinen, aby jim byl přítomen. Kromě těchto nutných částí jsou při mši svaté různé jiné části, které byly postupem času od církve stanoveny.

Způsob slaviti mši svatou nazývá se mešní liturgií. Takových schválených liturgií jest několik. Nám jest obvyklá a známá liturgie římská. Kromě ní jsou liturgie: řecká, staroslovanská — řecké velmi podobná —, mosarabická, armenská a jiné. Každá liturgie mešní má společné části: obětování, proměňování a přijímání a mimo to mnoho rozdílných modliteb a zevních úkonů. Tyto zevní úkony, které jsou různé, mohou býti měněny se souhlasem představených, nikoliv dle libovůle jednotlivců. Co se týče částí mše svaté, dle toho, jak za sebou následují, jest první částí: stupňová modlitba. Skládá se ze žalmu 42. a veřejné zpovědi: Vyznávám se Bohu všemohoucímu... lat.: Konfiteor... (Poznámka: Všechna latinská slova jsou zde psána, jak je vyslovujeme a nikoliv, jak je psali latiníci.) Jest to tedy modlitba lítosti. Kdo přistupuje k Bohu, má býti čistý. Kněz i lid se očišťuje ve sv. zpovědi, ale přece by mohla tížiti nějaká nová a menší vina jejich duši. Proto vzbuzuje kněz i lid lítost nad

těmito vinami a prosí Boha za odpuštění. Místo lidu zastupuje před oltářem ministrant. Kdysi odpovídal knězi při mši svaté všechen lid a na některých místech se tento starý, zapomenutý způsob zase zavádí do našich kostelů, že totiž všechen lid se modlí zároveň s knězem. Při zpívaných mších svatých se to uskutečňuje tam, kde nejen ministrant a varhaník, nýbrž všichni zpívají mešní odpovědí.

Bez ministranta nemá přistoupiti kněz k oltáři, aby se naznačilo, že mše svatá jest pro lid. Bludaři se někdy modlívají modlitbu veřejné zpovědi: vyznávám se Bohu všemohoucímu .. a mají mylně za to, že se jim takto odpouštějí všechny hříchy. Ano, veřejnou zpovědí — lítostí mohou býti odpuštěny hříchy, ale jen malé. Hříchy veliké mohou býti odpuštěny jen ve sv. zpovědi. I v prvotní církvi byly veliké hříchy odpouštěny tak jako dnes. Dokazují nám to zpovědnice, zachované v katakombách (našim zpovědnicím málo podobné). Dokazují nám to zachované seznamy kajících skutků, které byly ve sv. zpovědi ukládány kajícníkům za pokání. Dokazuje to i udělování odpustků v prvotní církvi.

Po stupňové modlitbě vystupuje kněz k oltáři na epištolní stranu a modlí se tam Vstup (lat. Introit), první to modlitbu z mešní knihy. Podle této modlitby má pojmenování sestava mešních modliteb a úryvků z Písma sv. zvaná mešní formulář. Při každé mši svaté jsou ně-

které modlitby vždy stejné, jiné vždy jiné, ale na každý den přesně určené. Modlitby, které jsou vždy stejné, nazýváme: mešní kánon. Modlitby každodenně jiné se nazývají mešní formulář. Všeobecně známé pojmenování mešního formuláře jest na příklad: requiem (česky: odpočinutí věčné). Tímto latinským slovem začíná a nazývá se sestava modliteb mše svaté za zemřelé. Jiné pojmenování mešního formuláře jest: rorate (česky: rosu dejte). Jest to začátek a pojmenování sestavy modliteb mše svaté v adventě ke cti Rodičky Boží. Ti věřící, kteří mají latinsko-českou mešní knížku, znají takových pojmenování mešních formulářů více.

Po Vstupu - Introitu modlí se kněz uprostřed oltáře řecky: „Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison" Každé toto vzývání opakuje třikrát a česky zní: „Pane, smiluj se nad námi, Kriste, smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi" Na to se modlí anebo zpívá andělský chvalozpěv: Sláva na výsostech Bohu... lat.: Gloria in excelsis Deo... Tento chvalozpěv se vynechává při mši svaté v barvě kající anebo smuteční. Po Gloria obrací se kněz k lidu a pozdravuje jej starokřesťanským pozdravem: Dominus vobiskum (Pán s vámi), k čemuž ministrant odpovídá: Et kum Spiritu tuo (i s Duchem tvým). Pak se vrací kněz na epištolní stranu, kde se modlí mešní modlitby prosebné, kolekty, které vždy začínají výzvou: oremus (modleme se) a končí vzýváním: per Do-

minum nostrum Jesum Christum, kvi tekum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sekula sekulorum (skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Tebou žije a kraluje v jednotě Ducha Svatého, na věky věkův). Ministrant doplňuje: Amen, to znamená: tak jest. Dále čte kněz epištolu, t. j. nejčastěji úryvek z některého listu apoštolského, jindy úryvek z Písma sv. Starého zákona. Po epištole přechází kněz na evangelijní stranu a tam čte část evangelia, t. j. životopisu Krista Pána. Při evangeliu věřící povstanou a znamenají se znamením malého (řeckého) kříže na čele (na znamení, že chtějí evangelium poznávati), na ústech (že chtějí evangelium vyznávati) a na prsách (že chtějí evangelium zachovávati). Po evangeliu kráčí kněz doprostřed oltáře a tam se modlí v neděle, svátky Páně, Panny Marie, apoštolů, patronů a učitelů církevních: Kredo in unum Deum... Věřím v jednoho Boha... Jest to rozšířené vyznání víry, které bylo sestaveno na prvních sněmech církevních v Nicei a Cařihradě, aby učení víry bylo proti bludařům přesněji vyjádřeno a nazývá se vyznáním víry nicejsko-cařihradským. Tyto vyjmenované části mše svaté se nazývají často mše svatá katechumenů na rozdíl od dalších částí, které se jmenují mše svatá věřících. Za prvních dob křesťanských směli býti na vlastní mši svaté, na části obětní, jen věřící, proto: mše svatá věřících.

Obětování jest první z důležitých čili podstatných částí mše svaté. Latinsky: Ofertorium, z toho odvozeno jest slovo: oféra. Nyní obětuje kněz mešní dary: chléb a víno, jichž Syn Boží později použije, aby se pod jejich způsobami obětoval svému Otci nebeskému. Při obětování máme s knězem obětovati mešní dary a sami sebe. Na konci obětování umývá si kněz ruce. Má to naznačiti, že kněz má býti při mši svaté úplně čistý.

Za prvních dob křesťanských neměl kněz výživu od státu, který jej pronásledoval. Věřící proto přinášeli ke mši svaté vše, co bylo pro ni a pro výživu kněze a pro chudé potřeba. Kněz přijal dary a musel si ruce umýti. Dnes se při obětování vybírává „zvonečkem" na kostelní potřeby a věřící jsou povinni dle svých možností na tyto potřeby přispívat. Mše svatá jest pro lid a proto lid má povinnost udržovat bohoslužby, upravovat a opravovat kostel. Dlužno podotknouti, že se za mši svatou neplatí. Její cenu nelze lidskými hodnotami vyznačiti. Věřící dávají při této příležitosti od biskupa stanovený příspěvek na výživu kněze a praví obvykle: „na mši svatou" Nikdy neříkají: za mši svatou. Po obětování se modlí anebo zpívá kněz předzpěv před pozdvihováním lat. preface a zakončuje jej chvalozpěvem: Svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh zástupů... Při těchto slovech ministrant zvoní na znamení, že bude brzy proměňování. V této chvíli začíná tak

zvaný „mešní kánon“ Věřící klekají a zůstávají klečet až do konce sv. přijímání, neboť tak se projevuje naše úcta k Synu Božímu, přítomnému na oltáři. Při proměňování jest v kostele úplně ticho, všichni klečí, aby se klaněli Kristu Pánu, jenž přichází s nebe na zemi, aby se obětoval. Bijí se třikrát v prsa pokorně a říkají při tom příslušné zbožné modlitby. Jest však vždy třeba napřed s vírou pohleděti na zdviženou svatou Hostii a na zdvižený kalich s Krví Páně a teprve potom se klaněti Kristu Pánu kajícími úderý na svá prsa. Před proměňováním se modlí kněz za živé, hlavně za ty, kteří byli do jeho modliteb doporučeni a po proměňování tak činí za zesnulé.

Přípravou na svaté přijímání jest modlitba Páně: Pater noster... česky: Otče náš. Po ní se modlí kněz trojnásobné vzývání: Beránku Boží, jenž snímáš... a po krátkých třech modlitbách bije se třikrát na svá prsa říkaje pokorně slova setníkova: Pane, nejsem hoden... Na to přijímá Tělo a Krev Páně. Po knězi berou účast na mešní obětní hostině ostatní věřící, kteří jsou připraveni a ostatní vykonávají duchovní svaté přijímání. Svaté přijímání jest částí mše svaté a proto nemá býti udělováno bez důležitého důvodu mimo mši svatou, nýbrž vždy při mši svaté, kromě mše svaté, při níž jest rakev v kostele. Není důvodem k sv. přijímání před mší svatou, aby se konalo díkůčinění při mši svaté. To jest proti smyslu mše svaté! Potom

čistí kněz posvátné nádoby toho dbaje, aby nikde nezůstala částečka Těla nebo Krve Páně, aby snad později nebyla nějak zneuctěna. Po závěrečných modlitbách mešních obrací se kněz k lidu a slovy: ite missa est, t. j.: jděte, mše svatá jest ukončena, oznamuje konec mše sv. Potom uděluje přítomným své požehnání. Kdo chce býti tohoto požehnání účasten, pokleká a znamená se znamením sv. kříže. Mše svatá se zakončuje evangelium, řečeným posledním a jest to pravidelně začátek evangelia sv. Jana: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo..."

Podrobné poučení v kníze: „Poznej mši sv." (vydal Exerciční dům ve Frýdku, cena 3·50 K).

ŘEČ LITURGICKÁ.

Mešní modlitby jsou v liturgii římské v jazyku latinském, v liturgii řecké jsou v jazyku starořeckém, v liturgii staroslovanské v jazyku staroslovanském. V žádné liturgii není používán jazyk, jímž se dnes mluví. Mše svatá jako oběť Syna Božího za lidí, není v žádném jazyku a vymyká se vůbec zařazení do nějaké skupiny jazykové. Modlitby mešní musejí býti však v nějakém jazyku. Věřící všech národů mají na vůli, aby se modlili, jak umějí: v rodné řeči. Avšak mluva kněze, jakožto zástupce veškerého lidstva, jest v liturgii římské latinská. Mešní latina jest mrtvý jazyk, žádný národ

jím nemluví a všechny národy se musejí latině učit.

Žádný národ se nemůže dnes chlubit, že liturgická řeč mešní, jest jeho řečí. Latinou se naznačuje jednak jednota celé církve, jednak, že mše svatá jest oběť tajemná. Dobře si nutno povšimnouti, že nejdůležitější části mše svaté se modlí kněz potichu, takže by nikdo nic neslyšel, i kdyby se modlil kněz v jeho rodném jazyku. Ty části, které se kněz modlí latinsky nahlas, ty se podávají věřícím pravidelně ihned v překladě, zvláště epištola a evangelium. Věřící se mohou a mají latinským obvyklým výrazům naučit, aby nejdůležitějšímu rozuměli. Není tedy latina překážkou nepřekonatelnou, ba naopak, má určité výhody v krajinách smíšených. I v cizině se cítíme při mši svaté jako doma, protože tato jest všude stejná.

Někteří bludaři prohlašují s „pýchou": u nás jest všecko české. Jejich pýcha jest smutná pýcha. To, že mají všechno české, není žádnou výhodou před Pánem Bohem. Bůh rozumí všem řečem a klásti na živou řeč takový důraz, znamená dávati přednost lidu před Pánem Bohem. To znamená pokládati lid za činitele, na kterého musí býti brán ohled za všech okolností a nebráti ohledu na Pána Boha, jemuž má vlastně však veškerá přednost náležet. Bludaři mají sice mešní modlitby české, ale nemají oběti, která jest nadnárodní, všelidská, která jest vrchol-

ným projevem naší úcty k Bohu. Proto jejich pýcha chudobná pýcha.

CO SE MÁME MODLITI PŘI MŠI SVATÉ?

Sv. Otec Pius X. vyzýval často: modlete se mši svatou, to jest: modlete se modlitby, které se modlí kněz. To znamená: opatřte si takovou knihu, v níž jsou ty modlitby obsaženy a modlete se zároveň s knězem. Nejlépe tomu vyhoví latinsko-česká mešní kniha. Můžeme se modliti ty modlitby česky, které se modlí kněz latinsky. Nesprávné jest modliti se při mši svaté jen růženec, jestliže máme možnost, abychom se modlili mešní modlitby. Avšak pro lidí slabého zraku a malého vzdělání jest růženec velmi vhodná modlitba i ke mši svaté. V našich krajích jest zvykem při mši svaté zpívati. Správné jest to, neboť: kdo zpívá, dvakrát se modlí.

Jest samozřejmé, že se každá píseň nehodí pro kostel a každá píseň zase, která pro kostel se hodí, není vhodna ke mši svaté. Při mši svaté se mají zpívati ty písně, které obsahují aneb vyjadřují to, co se modlí kněz při mši svaté.

Chybou jest, když se zpívají při mši svaté písně nemešní. Ty odvádějí mysl věřících od mešní oběti a proto biskupové již často upozorňovali, že se mají při mši svaté pravidelně zpívati mešní písně.

Mše svatá ke cti některých svatých neznamená, že obětujeme Syna Božího některému světci. To má znamenati, že toho světce při mši svaté zvlášť vzýváme a prosíme, aby byl naším přímluvcem u trůnu Božího.

Mše svatá jest obětována každodenně a to jen dopoledne a nikdy odpoledne, kromě Velikého pátku. Ten den, jediný v roce, výroční to den krvavé oběti na kříži, neslouží se mše svatá, nýbrž konají se obřady mešním podobné se svatým přijímáním pod způsobou chleba. Na Veliký pátek není proměňování a sv. Hostie, kterou kněz přijímá, byla proměněna v předchozí den, na Zelený čtvrtek. Proto se obřady velkopáteční, mši svaté podobné, nazývají: mše předposvěcených darů. Protože se na Veliký pátek neobětuje, neuděluje se ani sv. přijímání, kromě umírajícím.

Mše svatá jest středem veškeré křesťanské bohoslužby. Jest to pravá oběť Syna Božího za lidstvo. Proto si jí máme opravdu velmi vážiti. Zvláště máme jí býti často zbožně přítomni, neboť jen tak vykonáme svou povinnost: Bohu se klaněti a jej za svého Pána uznati. Jen tak si získáme milosti, které nám Syn Boží svou smrtí na kříži zasloužil. Jest krásným zvykem a známkou pochopení mše svaté, když jest kostel navštěvován ve všední dny tak jako v neděle především v adventě a postě. Dobře říkávali naši předkové: „Almužna neochudí a mše svatá neomešká." Jest v některých rodi-

nách prospěšným pravidlem, že alespoň jeden člen rodiny jde každý den na mši svatou, kdy ostatním jest to nemožno, aby „přinesl domů Boží požehnání“

Žádným bohoslužebným úkonem nezískáme tolik milostí jako mší svatou. Proto si světci vážili nesmírně mše svaté a neopomenuli se jí zúčastnit ani za největších nesnází a obtíží.

I my važme si mše svaté. Účastňujme se jí, jak jen často můžeme a dbejme toho, abychom co nejčastěji podali Bohu oběť úplnou, t. j. přistupme ke svatému přijímání. Bude potom mše svatá i nám pramenem Božího požehnání pro život vezdejší a pramenem veliké naší slávy věčné.

Imprimi potest. Pragae, die 17. II. 1940. P Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora, C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Životem čís. 340. Cena 50 hal.

Marie Dvorská:

Otcovský dům, ach, to je ráj!

Ze všech písní, kterým mne naučila obecná škola, nedojímala mne žádná tak, jako písnička, jejíž začáteční slova jsem zvolila za nadpis tohoto vypravování. Bylať v ní soustředěna pro mne všecka krása, kterou jsem viděla v každém koutečku svého domova.

Zpívala jsem ji nadšeným srdcem jako dítě ve škole, v zahradě i na poli, dokud žily ty dvě starostlivé hlavy, jež činily můj chudobný domov svou péčí tak bohatým.

Zpívala jsem ji smutně jako dívka, až to rodinné nebe stalo se jen překrásnou, bolestnou vzpomínkou. A zpívala jsem tu píseň později, kdykoliv jsem toužila vštípiti cizím dětem do srdcí tak horoucí lásku k domovu jakou bylo v dětství přeplněno mé srdce.

Ale stalo se málokdy, že by některé dítě bylo zpívalo tu písničku tak vroucně jako jsem ji zpívávala já. Neboť — ukazujte dětem tisíckrát, jak je domov krásný a teplý, což je to platno — není-li jejich zážitek z domova takový, aby souhlasil naprosto se slovy písně? Kreslete dětem otce i matku jako dva něžné, strážné anděly, což je to platno, mají-li o tom trochu jinou zkušenost?

Píseň ta praví:

„Otcovský dům, ach, to je ráj,
tím obdařil Bůh tebe,
a projdi světa širý kraj,
nenajdeš jiné nebe!

Zde's malé dítě učilo
se na matinku smáti,
zde's útlé ručky sepjalo,
učic se Boha znáti.

Zde velká láska otcova
o tebe péči měla,
zde v samé hře a radosti
tvá první léta spěla.

Dětinstva první útulek
nepřestaň nikdy ctíti,
když bude tobě do světa
a do ciziny jíti!"

Vždycky mne velmi bolestně dojímalo, že všecky děti našeho národa nemohou zpívati tuto prastarou píseň s rozzářenými zraky. Skoro v každém srdci dětském chybělo aspoň něco, takže pro ně nebyla ta slova písničky zcela pravdivá.

Nejsmutnější ovšem bylo, chybělo-li některému dítěti z té písně všecko.

*

Zavedu vás, drazí čtenáři, do malé vesničky, skryté v lesnatém údolíčku. Tam pod strání v skromném, tichém domku přišla jsem na svět jako deváté dítě chudobných rodičů.

Moji rodiče byli velmi bohabojní a přijali můj příchod slovy Otčenáše: Buď vůle Tvá! Jestliže měli dosud chleba pro osm krků, s pomocí Boží uživí i toto deváté dítě.

Dnešní svět by měl jenom posměch a pohrdání pro takové rodiče, kteří si musejí den po dni těžce dobývat kus vezdejšího chleba a přece přivádějí do takových svízelných poměrů dítě za dítětem.

Ale tehdy „vzdělanost" nebyla ještě tak rozšířená a následkem toho nebyly ani známy vraždy nenarozených. V každé rodině bylo mnoho dětí, nejen v naší. Vždyť se věřilo neochvějně slovům Kristovým, že Otec nebeský se stará i o ptactvo, jež neseje a nežne, a pečuje i o každou květinku, kterou odívá královským rouchem.

Moje nejstarší sestra měla právě 20 let, když jsem se narodila. Co by to dnes bylo křiku v rodině, jaká hanba pro starší sourozence, co výčitek rodičům a tak zvaného pohoršení!

Nic takového nebylo ve starých křesťanských rodinách a tedy ani u nás ne. Starší sourozenci ujali se malého křiklouna a prostinký život rodiny nevykolejil se ze zavedeného řádu a pořádku. Dorůstající děti se dělily s rodiči poslušně o všecky starosti. —

Nebudu zabíhati do podrobností. Chci zde v několika pojednáních pravdivě vylíčiti, jak před padesáti lety žily naše křesťanské rodiny mnohem spokojeněji a šťastněji než křesťanské rodiny nynější. Ač jejich hlavním majetkem byla chudoba a mnoho dětí, přece měly veliké bohatství, jehož dnešní rodiny postrádají: Byly spou-

tány posvátným, nerozborným svazkem pevně zakotveným na důvěře v Boha.

Důstojný život rodičů, posvěcený křesťanstvím na každém kroku, působil na vnímavou dětskou duši mohutně.

Nade dveřmi naší chudé světničky viselo „Boží požehnání" Zlatým písmem na obrázku byla tam napsána tajemná slova:

„Kde víra — tam láska,
kde láska — tam svornost,
kde svornost — tam Bůh,
kde Bůh přebývá — tam nouze nebývá."

Sotva jsem se naučila ve škole slabikovat, četla jsem si co chvíli tato slova. Vidím se jako dnes za velikým dubovým stolem mezi dvěma okny, kde kvetly muškáty a fuksie. Sedím na lávce, hledím na zlaté písmo a přemýšlím o slabikovaných slovech: Kde víra, — Víra — Bůh přebývá. —

Ano, tatínek, maminka a všichni starší sourozenci věřili, že nás v každou dobu denní i noční vidí Bůh. Jejich víra byla tak živá, že mně jako nerozumnému dítěti připadala zrovna hmatatelná. Viděla jsem na všech členech rodiny a hlavně na rodičích bezmeznou úctu k Desateru Božích přikázání a zachovávání jich do nejmenších důsledků.

Musím se vždycky usmát, kdykoliv si vzpomenu, jak jsem poctivě zachovávala třeba 7. přikázání: Nepokradeš!

U sousedů měli zrovna nad naším chodníkem přes plot v zahradě ty nejkrásnější hrušky a jablka. Já měla od dětství toto ovoce nesmírně ráda. Stalo-li se, že v naší zahradě tohoto ovoce nebylo, pohlížela jsem ovšem jako každé dítě i já žádostivě do sousedovy zahrady na vábné ovoce. Ale to mi věřte, kdyby se mi byla větévka i s ovocem položila zrovna do ruky, anebo mne sekla řádně po oku — já v úctě k 7. přikázání jsem nevztáhla po něm žádostivé ruky. Že mne to stálo velmi mnoho přemáhání, každý si domyslí. Sousedka ještě ke všemu neměla srdce na pravém místě a nenapadlo jí, aby malému žádostivci hodila přes plot aspoň jednu padalku.

Nesčetněkrát v životě zamyslila jsem se nad skutečností, proč žádná kniha, jednající o výchově, neposkytla mi toho, co mi dával příklad prostých, nevzdělaných rodičů. Nečetla jsem knihy vzácnější a působivější, než byla ta jejich nepsaná kniha křesťansky žitého, pokorného života.

Neboť: Slova zní — příklady hřmí.

Co jsem poznala v běhu života vzdělaných a vysoce postavených otců a matek i odborných vychovatelů, kteří si nevěděli s výchovou dětí rady!

A naši prostí rodiče nestudovali silné svazky o správné výchově a předčili ve svém zacházení s dětmi všecky učené pedagogy.

Zachovávali Desatero.

Poněvadž mocně věřili v neustálou přítomnost Boží, dělali všecko i tu nejnepatrnější věc ve vědomí, že je vidí Bůh. Toto stálé vědomí Boží blízkosti bylo jim hybnou pákou pro všecko dobré snažení a zase bylo jim i silnou uzdou k zadržení vášnivých sklonů, jimiž je obtížena přirozenost každého člověka.

Stálá víra v Boží přítomnost naučila je veliké vychovatelské tichosti a moudrosti.

Dnes je shon po knihách, jednajících o správné výchově. Hledá se jakýsi kouzelný elixír, neboť rodiny jsou rozvráceny a výchovu nelze vůbec nazvati výchovou. Znám jeden neomylný prostředek, který by každého naučil vychovatelské moudrosti:

Je to — bázeň Boží.

Vysvětlím vám to na dvou malých příkladech.

1. Učitel má před sebou 40 neposedných, těkavých dítek. Namáhá se vštípiti jim některý poznatek. Ale mysl dětská je právě uzamčena na sto zámků.

Učiteli náhle přeteče trpělivost. Začne se vadit. Tím se věc pranic nezlepší — naopak zhorší. Učitel se rozkřičí. Neschopnost dětí se

stupňuje. Učitel začne trestat. Děti jsou stále zatemněnější.

Zajisté by stačilo popřát dětem chvilku oddechu, trochu žertu, úsměvů, zpěvu, poskoku, laskavosti — a rozum by se osvěžil, byl by schopen zase pracovat.

Ale rozčilená mysl učitelova není schopna ničeho podobného. Nehledá vinu v sobě, ve své netrpělivosti, ale v dětské tuposti a neposlušnosti.

Bouře hněvu burácí třídou. Na stupni klečí řada provinilců. Ostatní sedí v lavicích zděšeni. Učitel cítí se nejnešťastnějším člověkem na světě.

Najednou ztrne leknutím. Oknem vidí kráčeti směrem ke škole školního inspektora!!

Jako by čarovným proutkem šlehl, vše se ve třídě rázem mění. Učitel stává se nejlaskavějším otcem. Děti, dosud klečící, spěchají do lavic. Učení se zatočí na pole, které dětský rozum ochotně přijímá a chápe.

Proč nepokračuje přísný vychovatel ve svém bouření, o němž byl ještě před chvílí přesvědčen, že je spravedlivé? Poněvadž *bázeň* mu praví, že by byl kárán i trestán za své nesprávné chování. —

2. Byla jsem jednou v lese na procházce. Zahlédla jsem tam rodinu s dětmi. Všichni hledali horlivě houby. Nepozorovali mé blízkosti. Domnívali se, že jsou tam sami.

Krátkozraký chlapec, můj malý kamarád, rozšlápl nevědomky krásný hřib. Matka se ve-

lice rozčilila. Klnula mu a dávala mu nejošklivější jména. Otec se rozehnal, aby vyťal chlapci mohutný pohlavek.

Vtom mne zahlédl. Ruka nedopadla.

Rychle jsem se odvrátila a spěchala jsem pryč jako bych nebyla nic viděla a slyšela.

Přece však jsem slyšela až do daleka nejněžnější slova, jimiž se matka i otec předstihovali k dětem. To proto, že měli pro své chování zmenadání svědka, stali se v okamžení nejlaskavějšími rodiči. —

Zamysleme se trochu, drazí přátelé! V přítomnosti lidí, na nichž závisí naše živobytí anebo na jejichž úsudku nám záleží, cítíme bázeň, *lidskou bázeň*, která nám řekne, že se máme lépe, rozvážněji, mírněji, laskavěji, trpělivěji chovat.

Obáváme se soudu člověka a ihned poznáváme, co je zlé a dobré, co je správné a nesprávné.

Že však naším neustálým svědkem je všudypřítomný Bůh, jenž nás bude soudit z našich skutků i myšlenek, na to rádi zapomínáme. *Bázeň Boží* nám chybí.

Naši staří rodiče, prostí a nevzdělaní, pamatovali neustále na tuto základní pravdu víry a *proto* vždy věděli, jak si ve výchově počínat. Chovali se tak, jak odpovídalo desateru Božích přikázání a pateru přikázání církevních, čemuž v čele stála základní pravda:

Věřím ve všudypřítomného a vševidoucího Boha.

V naší rodině se velmi málo nařizovalo. Před tváří Boží dobře promyšlený a jednou vážně vyslovený tatínkův nebo maminčin rozkaz platil železně a neodvolatelně. Důstojnost rozkazu byla tak neotřesitelná, že nikdo z nás dětí o tom nepochyboval.

Často vídám rodiče docela bezradné, kteří dětem vyhrožují, nařizují, slibují — a přece, když kolem té věci celou hodinu mluví a křičí, nakonec se neposlušným dětem sami podřídí.

Naši rodiče nám nikdy žádným trestem nevyhrožovali. Nikdy si také naši poslušnost nekupovali sliby, že dostaneme mls nebo nějakou milou věc.

My jsme poslouchali proto, poněvadž jsme pevně věřili, že nás vidí Bůh, který nám dal rodiče, aby nám poroučeli. Autorita našich rodičů byla po Bohu největší.

„Cti otce svého i matku svou!" znělo do našich uší i srdcí velmi lahodně.

Rozuměli jsme každému pohledu našich drahých rodičů. Často nám pokynuli jen očima a my jsme věděli, co chtějí. Bez metly a rákosky, bez křiku a nadávek plynul náš život tiše a svorně. A musil-li přece někdy náš milý tatínek sáhnouti k trestu, což byla velmi vzácná výjimka, odehrálo se vše v největší krátkosti a tichosti.

Z našeho domu se nikdy nerozléhal křik. Zato zpěvu bylo vždycky dost.

Vzpomínám si, jak jeden mrzutý náš soused nedovedl snášeti moje rozezpívané hrdlo

a jednou v zahradě mi pořádně vyhuboval. Od té doby jsem se ho velice bála, neboť jsem nechápala, jak je možno nezpívat, když je v otcovském domě tak dobře.

A přece v tom našem ráji byla nouze častým hostem! Já však jsem o ní tehdy nevěděla. Vždyť i ty suché brambory, které jsme jídávali k večeři, chutnaly nám jako nejlepší lahůdka, protože nám je podávaly posvátné maminčiny ruce. Ty mozolovité ruce její i tatínkovy líbávala jsem plna lásky a úcty.

„Kde Bůh přebývá — tam nouze nebývá," povídal nápis nade dveřmi.

Je zajímavé, že jsem nikdy v dětství nepoznala, že jsme velice chudí. Nebylo to snad jen proto, že skoro všichni obyvatelé naší vesničky byli asi tak chudí jako my. Myslím a věřím, že hlavní příčinou naší spokojenosti s chudobou byla veliká odevzdanost našich rodičů. Ani jediné trpké slovo nespokojenosti, ani jediné slovo závisti, ani jediné slovo hořkého přirovnání k lidem, jimž se vedlo lépe — nezaslechly mé dětské, vnímavé uši. Protože oni — moji nade všecko milovaní rodiče — vážili si každého drobečku černého chleba, políbila jsem i já s veškerou úctou chléb, když mi někdy z rukou spadl na zem.

Prosili jsme Boha za chléb vezdejší a vždy se nám zdálo, že velmi krásně voní. Protože nikdy se u nás nestalo, aby se někde zneuctěn povaloval.

Vídala jsem v životě pak často, jak nevychované, přejezené děti pohazovaly kusy buchet i chleba. V mých očích to bylo a je vždy hříchem.

Říkám si často, když pozoruji dnešní poživačný, závistivý a nespokojený svět:

„Je dnes vůbec někde nouze?"

Žebrák, který mne pravidelně navštěvuje, kráčí si v neděli sebevědomě s viržinkou v ústech, v jedné ruce od řezníka maso, v druhé ruce láhev piva. Žebračka, oblečená jako za mých dětských let chodily maminky ve svátek do kostela, usilovně se domáhá o obuv a oděv.

Sedlák, který má 60 mír pole, závidí učiteli měsíční plat, řemeslník závidí statkáři, úředník menší závidí úředníku vyššímu a všichni zase touží mít přepych bohatého továrníka.

Nikdo není spokojen, nikdo nemá dost, každý hledí na druhého, že se mu daří lépe. Děti slyší tyto řeči od rodičů při každé příležitosti a tak nespokojenost a závist zapouští již v dětství do jejich dušiček kořeny.

Blahoslavený ten, kdo je spokojen s místem, na něž jej postavil Bůh a odevzdává se Mu docela. Svou odevzdaností přispívá k uskutečnění království Božího na zemi. Ze svého domova dělá opravdu kousek nebe, tak jak se to praví v písničce

„Otcovský dům, ach, to je ráj!"

Život našich rodičů byl proniknut pevnou vírou v přítomnost Boží. Všecko, cokoliv na ně Bůh seslal, přijímali odevzdaně a poslušně.

1. přikázání: „V jednoho Boha věřiti budeš!" bylo sluncem veškerého rodinného života a sloupem výchovy. Ze zachovávání tohoto přikázání vyplývá vlastně schopnost a ochota k plnění přikázání dalších. Ne nadarmo stojí toto přikázání před ostatními devíti. Je hlavou. Kde není ve vážnosti přikázání první, nejsou v úctě ani ta ostatní.

My děti jsme velmi brzy vypozorovaly, že naši rodiče jsou o bytí Boha neochvějně přesvědčeni a že se k němu mají jako pokorné děti k Otci.

Slovo Bůh bylo u nás vyslovováno pouze s úklonou, se sepnutýma rukama aneb na kolenou — *jinak nikdy!* Ústa, která pronášela to slovo, před nímž se chvějí andělé a svatí, říkala je s takovou úctou a bázní, že jsme bez všelikého vysvětlování už jako malé děti pochopily smysl 2. přikázání: „Nevezmeš jména Božího nadarmo!"

Bůh byl Král nebe i země a jméno Jeho ze všech jmen nejkrásnější a nejctěnější.

Mým rodičům nepřešla přes rty nikdy svatá jména jinak než *v modlitbě.* To také byla pro nás největší pohnutka k zachování 2. přikázání.

Divila jsem se vždy v dětství, že Bůh okamžitě neztrestá lehkomyslné lidi, kteří Jeho jméno, jméno Panny Marie a svatého Josefa vy-

slovují neuctivě — tak jako by je dal ztrestati jistě mocný vladař, kdyby podobným způsobem uráželi jeho majestát! V mých očích to byl strašný hřích a nepochybuji o tom ani dnes.

Všimněte si jen dětí, třeba takových, které teprve rozvazují jazýčky. Ať jim spadne míč, ať upadnou samy, ať se postřikají vodou, ať se upálí, stále křičí to, co doma slyšely od maminek a starších; svatá jména.

Sličná dívčina, švarný chlapec při každém překročení příkopu berou nadarmo svatá jména, aniž jim napadne, jak tím velice urážejí velebnost Boží. Urážky vladaře pozemského se nikdo neodváží, ale urážet svého Tvůrce a Soudce dovolí si každý s takovou bezstarostností a nemyslivostí! —

Když jsem odcházívala do školy, políbila jsem rodičům ruce a řekla jsem uctivě: „S Pánem Bohem!" Rodiče mi odpověděli posvátně a důstojně: „S Pánem Bohem!"

Když jsem se vrátila ze školy, políbila jsem rodičům opět ruce s pozdravem: „Pochválen buď Ježíš Kristus!" Rodiče mi vážně odpověděli, patrně uvažujíce každé slovo: „Na věky — amen!"

Na ulici jsme ochotně zdravili všecky starší lidi křesťanským pozdravem. Lidem pracujícím jsme říkali: „Pomáhej Pán Bůh!" Oni odpovídali: „Dej to Pán Bůh!"

I v dnešních dobách pozdravuji známé při práci tímto starým pozdravem. Ale vždy s oba-

vou očekávám odpověď. Často zaslechnu: „To nám málo pomůže, pojďte pomoci sama!“, aneb „Dobrý den!“

Tatínek i maminka začínali každou práci vzpomínkou na Boha a prosbou o Jeho požehnání. Když tatínek vyjížděl ze dvora, řekl kravkám: „Tak vijé, s Pánem Bohem!“ Když ponejprv napřáhl kosou nad zralým obilím, povzdechl zbožně: „Tak s pomocí Boží!“

Když maminka zadělávala na chleba, po každé než začala mísiti v díži těsto, požehnala je kopistí. A než nakrojila nový bochník chleba, udělala na spodní straně nožem třikrát znamení kříže se slovy, aby nám dobrotivý Otec nebeský toho chleba požehnal.

I dnes ještě mnohá maminka žehná těsto i chléb a děti to vidí. Ale všecka důstojnost její i toho úkonu se rozplyne, když matka ve své netrpělivosti za chvíli s dětmi křičí, kleje a je zatracuje pro každou maličkost.

Nevzpomínám si, že by se byla naše maminka jen aspoň jedenkrát rozzlobila. Tatínek, i když nás občas káral, byl při tom vždy klidný. Nelze popsat, jak to působilo právě pro ten klid!

Slova Himl, Hergot, Krucifix a Sakrament jsem slyšela ponejprv od cizích lidí. Když jsem se dověděla, co znamenají, zděsila jsem se.

Himl — nebe, Hergot — Pán Bůh, — Krucifix — kříž, Sakrament — svátost.

Krucifix jsme měli doma ve světnici na stěně mezi obrazy Božského Srdce Páně a Panny

Marie. Denně jsme před ním poklekali a tatínek předříkával modlitby.

Když bylo v rodině nějaké velké souženi, jehož dosahu moje duše nemohla ještě chápat, zavolala maminka ty nejmladší před ten veliký krucifix a řekla:

„Děti, nemáte ještě těžkých hříchů a Pán Bůh vás má rád. Vyslyší vaše modlitby dřív než nás velkých. Modlete se!"

Nemohla jsem si představit, že by naše drahá maminka měla nějaký lehký — neřku-li těžký hřích! Na druhých lidech jsem viděla moc hříchů, ale na ní — opravdu — ani ten lehký ne!

Slovo krucifix, kterého jiní lidé v nerozvážnosti používali, aby ukázali, jak se zlobí anebo jak jsou silní, znamenalo u nás:

„Skloňme kolena!"

Zrovna tak „Sakrament". Pod tímto slovem jsme si všichni v naší rodině představovali Tělo Páně. Od doby, kdy u sestry byl kněz „s Pánem Bohem", požíval i náš stůl veliké úcty. Maminka jemně říkala:

„Na tomto stole ležel Pán Bůh, když byla zaopatřována Anička. A denně na něm leží chléb, který jíme. Pán Bůh je chléb nebeský a ten, který jíme, je pozemský. Oba potřebujeme k životu."

To nám padalo do srdcí velmi hluboko.

Nikdy jsem také neslyšela, že by moji rodiče byli někdy vyslovili to hrozné klení „Zatracená potvora", jak jsem to v životě často

slýchala a slýchám. Matky a otcové to řeknou svým dětem tak bezmyšlenkovitě lehce, že člověku, který si zvykl dávati pozor na každé slovo, vstávají hrůzou vlasy na hlavě. Je to tak hrozná kletba!

Panna Maria při svém zjevení na La Salettě si s pláčem stěžovala dvěma pasáčkům, že lid uráží Boha velice znesvěcováním svatých jmen a klením. Pravila, že ruka Jejího Syna je tak těžká, že ji Ona nemůže již udržeti. Je zatížena urážkami a dopadne na bezcitný lid, aby jej trestala!

Nejmenší a nejsnadnější věc, kterou člověk může vykonat, je — světit jméno Boží. Uvarovat se jiných hříchů je někdy hodně těžké, ale — neurážet stále Boha znesvěcováním Jeho svatého jména nevyžaduje žádné námahy. Stačilo by jeden den dávat si pozor na jazyk a všichni by odvykli tomuto *hroznému* hříchu!

Ach, kéž by se všecky otcovské domy proměnily v ráj tím, že by jméno Boží a ostatní svatá jména byla vyslovována s úctou jaká jim patří!

Nezapomenutelné byly v mém dětství neděle a svátky. V sobotu se všude drhlo, čistilo, pořádalo. Měla jsem malou metličku a účastnila jsem se od malička tohoto předsvátečního pořádání zametáním dvora a před domem.

Všecky malé děti se rozháněly pometly v sobotu večer na ulicích.

Potom jsme se umyly od hlavy do paty, oblekly čisté prádlo a blaženě šly spat v očekávání svátečního dne.

Nedělní ráno, ach, jaká nevypověditelná radost, kterou prožívalo dětské srdce, naladěné posvátným dnem! I ten zvonek jaksi jinak s věže cinkal! Slunce nám svítilo toho dne mnohem jasněji, ptáčkové zpívali veseleji, chléb jinak voněl.

A ti drazí rodiče, jak byli pěkni a posvátní!

My nejmenší cupali jsme vždy před nimi do kostela. Měli jsme to pěkný kus cesty, ale nám to nevadilo! Každou chvíli jsem se obrátila na tatínka, jak mu sluší sváteční šaty. A na maminku, jak je celá milená a sváteční.

V kostele jsme měli všichni svá místa, neboť jsme přicházeli velmi brzy, abychom byli i na celém růženci před kázáním.

Divím se vždycky tomu dnešnímu pořádku v rodinách, které přicházejí buď mezi kázáním a vyrušují ostatní, anebo až po něm. A jsou také spokojeni, že byli v kostele!

Tatínek sedával v první lavici vpravo, maminka v páté lavici vlevo. Já jsem měla své místo před lavicemi. Někdy mi to přece nedalo, abych se neobrátila. Chtěla jsem viděti, jak se chovají rodiče. Ihned jsem se však obrátila k oltáři, když jsem viděla jejich důstojnou zbožnost.

Z kostela jsme my děti vycházely poslední. Rodiče jsme pravidelně „dohonily" u samé ves-

nice. Bylo zvykem všech dětí tehdy, vítat se při návratu ze služeb Božích s rodiči políbením rukou.

Ruce rodičů zdály se mi v neděli posvátné skoro tak, jako ruce našeho pana faráře, o němž jsem věřila, že je svatý, neboť denně držel v rukou Pána Boha!

Po příchodu z kostela jsme svékli sváteční oděv a bylo-li to v létě, my děti jsme se vyzuly, abychom ušetřily botků. Oblékly jsme si polosváteční šaty a posluhovaly jsme mamince při chystání svátečního oběda.

Když zvonilo poledne, byli jsme již všichni shromážděni kolem velikého dubového stolu. Vroucně jsme se pomodlili „Anděl Páně" a potom jsme prosili Boha, aby nám požehnal darů, které budeme přijímati z Jeho štědré ruky. Bylo to velmi krásné, když jsme se jednou za týden všichni sešli u oběda.

Tatínek zasedl v čelo stolu tváří ke kříži. Po pravici tatínkově byla maminka, vedle ní já, pak starší a starší sourozenci. Každý z nás měl své místo.

Hovězí polévka a maso objevovalo se na našem stole jen v neděli. Ostatní dny byly bezmasé s nepatrnými výjimkami v zimě, když bylo po zabíjačce. Nám ta polévka tak voněla! A ten kousíček masa, který nám dal na talíř tatínek, byl tak dobrý, že mi nikdy už od té doby tak nechutnalo, co rodiče nežijí. Na konec byly koláče — no — to už byl přepych!

Při obědě jsme mlčeli. Jen tatínek chvílemi přerušil ticho a dotazoval se na evangelium a kázání. Ale nás tím nepolekal. Milovali jsme pana faráře nejen proto, že rodiče o něm mluvili vždy s hlubokou úctou, ale i proto, že byl veškeré lásky opravdu hoden pro svůj příkladný život. Proto nám každé jeho slovo znělo jako hlas s nebe a dávali jsme na ně pozor.

Po obědě jsme poděkovali Pánu Bohu za všecky dary a pomohli jsme mamince udělat pořádek. Potom jsme se zase oblékli do svátečních šatů a s radostí šlapali na požehnání.

Po návratu z kostela jsme si vyběhli do polí nebo na kraj lesa. I rodiče si vyšli prohlédnout úrodu. Bylo-li to v zimě a v čase nepohody, celá rodina ztrávila nedělní odpoledne čtením. U nás se četlo velmi mnoho.

Tatínek nechodil kromě úředních nutností vůbec do hospody. Nekouřil ani nepil lihovin. Za to, co neutratil tímto způsobem, raději opatřil nábožnou i poučnou četbu. Kromě toho, co jsme si koupili sami, vypůjčovali jsme si mnoho krásných knih od pana faráře. Rád nám je půjčil, uměli jsme s nimi opatrně zacházet.

Nikdy jsem neviděla naší maminku v den sváteční zašívat ani prát, nebo tatínka spravovat chlívky, jak to dnes vídáme někdy i u těch nejnábožnějších katolíků. Nemají prý na to ve všední den času!

Naši rodiče neztrácejí ve všední dny drahý čas ani besedováním a klevetami, ani vyse-

dáváním v hospodě — a proto neměli v neděli pilno. Zachovávali přesně 3. přikázání Boží: „Pomni, abys den sváteční světil!“

Jestliže někdy v létě bylo mimořádně nepříznivé počasí, ohlásil pan farář s kazatelny, že se dovoluje po požehnání pracovat na poli.

Vím, jak velmi neradi využili rodiče tohoto povolení. Všichni jsme napřed šli na požehnání a pak s velkým ostychem a bázní před Bohem šli jsme na pole zachránit od zkázy zrno na vezdejší chléb.

Naši staří rodiče světili den Páně nejen tím, že navštívili chrám, že odpočívali od práce, ale i tím, že toho dne na Boha více mysleli, Jemu za pomoc v týdnu udělenou děkovali a o novou pomoc pro příští dny prosili.

Dnes je i pro dobré katolíky den sváteční velmi často dnem užití a zábav. Bůh dostane svůj podíl ráno v kostele a pak je kino, sport, tanec atd. Jen neobtíží-li se duše, ráno nasycená slovem Božím, odpoledne příliš smyslnými požitky???

My jsme se také bavívali. Mládež se procházela v polích a lesích, zpívala, hrála si národní hry. My děti zase jsme obveselovaly na ulicích hrami stařenky a stařečky, kteří seděli na zápražích. A zažili jsme všichni mnoho, mnoho čistých, nezapomenutelných radostí!

Když pak se setmělo a s věže zazněl hlas zvonku, pelášily jsme úprkem domů, abychom se připojily k modlitbě „Anděl Páně“

Neznali jsme, věru, sladšího jména než otcovský dům.

Nebylo mi ještě 14 let, když zemřel tatínek. Maminka nás navždy opustila, když jsem dovršila 16. rok věku.

Dorůstající děti dovedou bystře pozorovat a posuzovat jednání dospělých lidí. Své rodiče pozorují pečlivě na každém kroku a v každém slově. Shledají-li, že chování rodičů je vlastnkoncem pravdivé, čestné a důstojné, úcta a poslušnost zapustí v jejich srdcích hluboké kořeny. Najdou-li však zkoumavé zraky dětské na rodičích plno slabostí a těžkých chyb, je pak nemožno vštípiti jim úctu a poslušnost.

4. přikázání Boží: „Cti otce svého i matku svou!" nepůsobilo mi žádných nesnází. Když jsem přemýšlela někdy o dalších slovech „abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi", radovala jsem se, že nejen mám hodné rodiče, které ctím, ale za to budu mít ještě dlouhý život a požehnání!

Jak snadné je být poslušným dítětem, jsou-li rodiče bohabojní a mimořádně obdařeni vychovatelskými schopnostmi!

Myslím, že všecky děti v naší vesnici (až na nepatrné výjimky) zachovávaly dobře 4. přikázání, neboť ve všech rodinách se tehdy žilo podobně jako u nás. Všude byla uznávána nejvyšší autorita Boží. Rodiče, opřeni ve svých

rodinách o tuto nerozbornou autoritu, byli pak sami uznávanými autoritami.

Hlubokým projevem úcty dětí k rodičům v té době bylo, jak jsem se již dvakrát zmínila, políbení ruky. Slyšela jsem o tom v životě různé úsudky, dokonce jeden velmi vzdělaný pán mi tvrdil, že, ač matku vroucně miluje, přece ji nikdy ruku nepolíbil a neudělal by to!! No, to je věcí rodinnou, jak si to kde zavedli.

Já chci říci, že jsem ten úkon úcty a lásky konala velmi ráda. A když jsem už ty drahé ruce více nemohla zlíbat, položil se na mé srdce těžký příkrov a uvnitř zela bolestná mezera.

Naši rodiče se s námi nikdy nemazlili. Pohlazení bylo vše, čím nám projevovali něžnost. Myslím, že tak to bylo tehdy ve všech venkovských rodinách. Na pohled by se zdála taková výchova tvrdá, ale nebylo tomu tak.

Milovali jsme se velice, i když jsme si to neříkali a příliš na venek lichotkami neprojevovali. Zato jsme si více lásku dokazovali skutky.

Zdá se mi vždy, že v dnešních rodinách je to právě naopak. Těch vnějších projevů je nadbytek, přemrštěné lásky přemíra, ale skutků opravdové, vidoucí lásky velmi málo.

Naši rodiče se nad námi nerozplývali v sobeckých něžnostech: „Ty jsi můj poklad! Ty jsi mé všecko! Ty jsi moje jediná radost!“

O tyto projevy byli jsme ošizeni. Ale i naši rodiče byli o něco zkráceni: o naši neposlušnost, která pravidelně vyskytne se tam, kde dítě pozná, jak nesmírným klenotem pro své rodiče je a jak se o ně třesou!

Pozoruje-li dítě až chorobnou úzkostlivost o své zdraví a vůbec snahu o vyplnění každičkého svého přání, pročpak by nezkusilo rodičům trochu poroučet? Slyší-li dítě stále, že, nebude-li jísti, bude s ním běda, pročpak by si nevymýšlelo jídla, když rodiče téměř prosí, aby jedlo?

S námi se nedělaly výjimky. „Hlad je dobrý kuchař", správně praví přísloví. Jídlo bylo na stole, každému vyměřen jeho díl. Kdo měl hlad, jedl. A mohu říci, že jsme jedli vždycky všichni.

Jak mi voněl a chutnal rohlík, který mi tatínek přinesl, když se vracel někdy z města! Poskakovala jsem radostí, v jedné ruce rohlík, druhou ruku v ruce tatínkově a tak jsem s ním cupala kus cesty od lesa domů.

Ne, že by tehdy nebylo bývalo na prodej cukroví! Ó, bylo! Ale to jsme měli jen o poutích a jarmarcích. A byla to pro nás vzácnost, panečku!

Dnes je mls v některých rodinách na denním pořádku. Znám rodiny, kde otec i matka mají povolání, které vyžaduje velikého vychovatelského umění. A přece pohled na výchovu jejich dětí je žalostný! Běda, zapomenou-li někdy přinésti svým ratolestem při návratu domů

cukroví! Křik, pláč, vzdor nepřestane, dokud poslušný otec se nerozběhne honem ke kupci, aby napravil svou chybu, anebo miláček dostane „paďoš" a jde celý uplakaný, „chudinka", koupit si „bonbo" sám. Potom padne několik pusinek a věc je v pořádku. Neboť — rodiče se naučili poslouchat!!

Dříve se děti modlívaly s bázní: „Cti otce svého i matku svou!" Dnes dal moderní svět nové přikázání a to pro rodiče: „Poslouchejte ve všem své dítko, abyste neznásilňovali jeho vůli!! Tak dosáhnete na chviličku jeho blahosklonnosti!"

Dítě v mnohých rodinách poroučí, rodiče, zaslepeni nepravou láskou, poslouchají.

Tak zhýčkané dítě nebude nikdy ctít svých rodičů. Nebude zachovávat 4. přikázání. Vinu na tom ponesou rodiče sami. Budou se později velmi divit, proč jejich dospělý miláček odplácí jim všecku jejich lásku jen tvrdostí a bezcitností. Nepochopí snad ani, že dítě sami zkazili hned v nejútlejším dětství tím, že plnili poslušně a překotně každé jeho přání. —

Jak škodlivé je státi se otrokem dětských choutek, tak je také velmi nebezpečné projevovati ve výchově nemístnou přísnost a trestati za každou maličkost. Samým medem ani samým pelyňkem není možno naplniti výchovu.

Dítě je plno ochoty poslouchat, jedná-li se s ním klidně a laskavě přísně. Uzná nutnost

rozkazů i zákazů a podřizuje se jim radostně, jsou-li pronášeny usměvavými ústy.

Vodopády příkazů a zákazů budí odpor a ošklivost v duši každého člověka, tedy i v duši dětské. Klape-li mlýn celý den, nikdo v okolí už toho klapotu nevnímá. Vadí-li se matka celý den, zvyknou si děti na to neustálé napomínání a nevěnují mu žádné pozornosti. Jde to jedním uchem tam a druhým ven.

Dítě velmi brzy pozná, jsou-li slova rodičů důsledná, nejsou-li pouze pronášena do větru. Spoléhat se, že dítě si slibů a hrozeb nepamatovalo, je velmi pochybné. Může ctít dítě matku, která mu naslibuje dobrot, aby je přiměla k poslušnosti a nasype mu na hlavu vodopád hrozeb, když se dítě nedá sliby k poslušnosti pohnout? Nedůslednost jejího jednání je příčinou, že dítě nezachovává 4. Boží přikázání: nectí ji a neposlouchá.

Již dříve jsem podotkla, že u nás se velice malinko rozkazovalo a ještě méně zakazovalo.

Ne snad, že by naši rodiče byli nemluvní mrzouti, ó, ne! Uměli velmi krásně vypravovat, když jsme se kolem nich skrčili u kamen v černé hodince. Ale neplýtvali slovy. Hospodařili jimi. Uvažovali o nich. Poznali zkušeností, že slovo je tím účinnější, čím je vyslovováno řídčeji a hlavně, čím je důsledněji plněno.

My jsme nepřeslechli ani jedinkého příkazu a zákazu.

Nikdy a nikdy si nekupovali naši rodiče poslušnost svých dětí sliby a hrozbami. Ó, jak by je to bylo snížilo v mých očích! Jak by mi byli připadali slabí a ubozí! V jejich tichých slovech však byla síla, která mne vymrštila s místa, na němž jsem si blaženě hrála, a hnala mne ihned bezpodmínečně k práci — třebas i nejprotivnější — bez jediného slůvka nechuti, bez jediného stínu nevole ve tváři.

Mezi námi a rodiči byla pevná, posvátná pouta, která se nikdy neuvolnila a nebyla porušena. Nezeslábla ani po letech, když už těla roditelů jsou skutečně prach. Má úcta k nim ještě vzrostla, když jsem s bolestí pozorovala, že tak mnohý otcovský dům není rájem, ale ustavičným zápasištěm mezi vychovatelskou neschopností rodičů a neposlušností a neúctou dětí.

Vzpomínám si docela živě, jak nám strýček přinesl sošku svaté Rodiny. V mých dětských očích to byl nejlíbeznější obrázek, jaký jsem od té doby viděla. Měli jsme sice obraz Jezulátka, ale tato soška na mne působila rozhodně daleko mocněji.

Stávala jsem před ní v zamyšlení. Nemohla jsem se nasytit pohledu na Děťátko, které s rozepjatýma ručičkama hledělo na mne jako malý, hodný kamarád. Za ním byla Matička s Pěstounem.

Ach, v Matičce viděla jsem svou hodnou maminku a v Pěstounu svého laskavého tatín-

ka. Vždyť žili tak pokorně a byli vždy odevzdáni přijímati všecky rány života jako ta sv. Rodina.

Myslím, že moje maminka ve své prostinké lásce a péči o nás snažila se následovat vzor všech pozemských matek, Svatou Pannu. A věřím, že můj tatínek ve své lopotné práci a chudobě namáhal se napodobovat vzor všech pozemských otců, svatého Josefa. Já pak jsem měla následovat vzor hodného dítěte, Ježíška.

Což o to, poslušným dítkem jsem byla! Jezulátko se na mne usmívalo, tak by to mělo být se mnou v pořádku! Ale nebylo.

Když jsem zůstala někdy sama ve druhé světničce, kde visel veliký obraz Kristova poprsí, sevřela mne úzkost. Krev stékala Spasiteli po tváři, trní zabodávalo se Mu do hlavy, bok byl otevřen. Nadpis pravil:

„Patř, hříšníče, co trpím za tvé nepravosti! Tento bok můj je probodený..." Dále nebylo nic. Obraz byl již velmi starý a ostatní slova zmizela s plátna.

Ach, pro mne byl ten okraz strašnou výčitkou! Ať jsem se pohnula kamkoli po světnici, bolestné oči Kristovy všude po mně hleděly. Všecky hříchy se mi postavily před oči. —

Často jsem v životě vstoupila do moderních příbytků a viděla „uměleckou náplň" dnešních domovů. Co asi naplňuje duši dítěte, stojí-li před obrazem nebo sochou nahotin, v nichž si libuje moderní svět? —

Velmi ráda jsem chodila v neděli odpoledne na procházku na kopec, který mi tehdy připadal jako velehora. Tam u lesa na dubě visel velký obraz Panny Marie s Ježíškem. Jejich oči měly také tu vlastnost, že hleděly na všechny strany. Ale nebyly to oči bolem zastřené, byly to oči plné lásky.

Mnoho dětí chodívalo k tomu obrázku tak rádo jako já. Dávali jsme naň kvítečka a konávali jsme před ním jakési malé poutě. Zpívali jsme a modlili jsme se tam.

S jakou láskou asi pohlížel Ježíšek a Matička na tu zbožně zanícenou drobotinu! Napodobovali jsme dospělé lidi ve všem a všude.

Naše hry byly vůbec z větší části náboženského rázu. Dnešní děti hrají si nejraději na lupiče a jiné divoké hry.

My jsme si kutali v břehu díry a dávali jsme do nich květiny, že jsou do oltáře. Hráli jsme si často na křtiny, svatby a pohřby. Neboť všecko, co jsme tehdy znali nejkrásnějšího, vztahovalo se jen k církevním obřadům.

Naše mysl nebyla nabita rozrušujícími poznatky z kin, sportu a jiných podniků, které dnešní děti navštěvují od malička až nezřízeně často a bez výběru, hodí-li se pro ně či nic.

Když jsme si někdy tak zajímavě hráli, naráz jsme zahlédli jít pana učitele. Ihned jsme se ztišili. Zůstali jsme stát vzpřímeni, paže jsme tiskli k tělu a se zatajeným dechem jsme če-

kali, až přijde k nám. Pak jsme společně uctivě pozdravili:

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!"

Neboť tak nás to pan učitel učil ve škole.

Usmál se na nás, vážně odpověděl, řekl nějaké laskavé slovo a šel dále. Chvíli jsme ještě za ním hleděli s velikou úctou, pak jsme se zase zabrali do hry.

Svého učitele jsme vroucně milovali. Malí i velcí chodili jsme do jedné třídy a pan učitel byl otcem nás všech. Ve svém vychovatelském počínání podobal se docela mým rodičům. Nemluvil do větru, nehrozil. Proto byl autoritou. Jeho chování bylo příkladně vzorné.

Pohlédněte dnešním dětem občas do vlastivědných a dějepisných poznámek a udivíte se, jak málo je učitelů, kteří by českou historii neošperkovali nenávistí proti Římu.

Náš pan učitel byl zbožného smýšlení a tak nás vychovával i učil. Jeho učení nebylo nikdy v rozporu s učením pana faráře.

Již jsem se zmínila jaké úcty požíval pan farář pro svůj život, který vedl v evangelické chudobě a veliké lásce ke svým chudým farníkům.

Všímáte si, drazí čtenáři, nevážného chování dnešních dětí vůči kněžím? Přemýšleli jste už o příčinách toho?

Jak jinak jsme se chovávali my! Když měl přijít do školy pan farář, seděli jsme jako pěny. Ne strachem, ale posvátností chvíle. Vysoká

jeho postava byla tak velebná, že — věřte — nepřeháním ani trochu — nepamatuji si vůbec, že za těch 6 roků, co mne učil, byl by jej některý žák neposlechl. Nezlobíval se vůbec nikdy. Jeho hlas připadal mi jako šveholení ptáčků v sadě. —

Jak vidíte, dal mi Bůh v dětství veliký dar; vzorné rodiče, vzácného učitele a svatého kněze. Co může být pro život větší milostí, než dětství řízené rukama čtyř pravých umělců, jejichž umění vychovatelské spočívá v bázni Boží?

4. přikázání vztahuje se také na představené. Děti naší vesničky měly to štěstí, že mohly je zachovávat radostně vůči rodičům i učiteli a knězi.

Dětství, ó, krásné dětství, plné bázně Boží! Ó, dětství, požehnané péčí a ochranou bohabojných bytostí! Zářná vzpomínka na tebe zůstane na dně duše po celý život! —

Z dítěte stane se muž, žena. Přijdou bouře a přívaly. Tělo, svět a ďábel začnou urputně bojovat proti všemu co je v duši Božího.

Jak mnohá tato duše neubrání se v lítém boji! Jak mnoho duší neodolá zuřivému náporu Božího nepřítele, jenž nenávidí všecko, co se koří Bohu! I stane se, že mnozí z těch, kteří byli šťastni v domě otcovském právě pro ducha zbožnosti, jenž tam vládl, roztrhají, až dospějí, všecka pouta, která je pojila s Bohem. Nechápou pak, že mohli žíti kdysi v takové

„pověře"! Jejich duše bloudí v temných úskalích a propastech a je zmítána děsnými bouřemi.

Má-li taková zbloudilá duše ještě na živu své rodiče, prolévají tito nad ní hořké slzy a modlitby jejich tlukou na brány nebes bez přestání. Jsou-li duše rodičů již na nebi, přimlouvají se za nešťastné dítě u Milosrdné Lásky.

A v rozháraném srdci nešťastníka se ozývá časem ťukání a volání. Je to volání vzpomínek z dětství.

Srdce lidské touží po štěstí. Bylo-li někdy šťastno a své štěstí ztratilo, hledá je a hledá, dychtí po něm, prahne touhou uchopiti je zas a to mnohem pevněji než po prvé.

Poněvadž se štěstí nenajde a najíti nemůže v jiné podobě než v poslušnosti Boha, vrátí se jednoho dne marnotratný syn k nohám Božím.

Do srdce vrátí se mír.

Další vypravování o rodinném štěstí naleznete v brožurkách: „Vzpomínky z mého mládí" (Životem čís. 341) a „Rodinné štěstí" (Životem číslo 342).

Imprimi potest. Pragae, die 17. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlik, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora, C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Marie Dvorská.

Vzpomínky z mého mládí.

Oči všech doufají v Tebe

Životem čís. 341 Cena 50 hal.

KOŠILE ŠŤASTNÉHO.

Znáte jistě všichni pohádku o nemocném králi, který se nemohl uzdraviti. I poradil mu nějaký mudrc, že může opět nabýti zdraví, oblače-li košili, kterou před tím nosil šťastný člověk.

Nic se nezdálo snadnější, než opatřiti takovou košili. Královští poslové sjezdili říši křížem krážem, a nikde nemohli najíti šťastného člověka. S počátku ovšem hledali pouze v palácích a přepychových domech. Později šli i do domů méně bohatých, až konečně se vraceli s nepořízenou domů.

Pohádka praví, že nedaleko královského paláce zaslechli vracející se poslové zpěv: „Já jsem nejšťastnější člověk na světě!" Rychle běželi k místu, odkud se zpěv ozýval. Zpěvákem byl pasák. Když chtěli po něm košili, ukázalo se, že žádné neměl. Ačkoliv mu chyběla věc zdánlivě nevyhnutelná, přece se cítil šťasten.

Pohádka tato chce naznačiti, že štěstí nespočívá jen v bohatství, tělesné kráse a zdraví. Nepovídá však, že šťastným činí člověka pouze *dobrý život a dobré svědomí.*

Že by v celé veliké říši byl pouze jediný člověk šťasten, je opravdu jen pohádka.

Je možné žíti v nejrůznějším utrpení a přece býti šťastným. Člověku mohou téci proudy hořkých slz a přece, žije-li v křesťanské odevzdanosti do vůle Boží, která dopouští, aby časem dolehl na člověka prut a hůl (jak praví žalm), nemůže říci, že je nešťasten.

Nákladem Exerc. dům, Frýdek Fotoarchiv Exerc. dům, Frýdek.

Staré křesťanské rodiny byly šťastny.

Byly mnohem blíže Bohu, více se mu odevzdávaly, byly spokojeny s málem a neznaly proto závisti, kterou je zamořeno dnešní pokolení.

Být šťasten neznamená jen netrpět hmotnou bídou, nemocemi nebo ztrátou drahých bytostí.

Člověka činí vždy nešťastným, chce-li, aby se s ním dělo něco docela jiného, než co právě chce Bůh.

Bůh chce člověka spasit a ví nejlépe, proč naň dopustil právě to a ono.

Smířit se vždy a za všech okolností s nepochopitelnými ranami, jež přináší život, to znamená býti šťastným.

A to uměly staré křesťanské rodiny.

UTRPENÍ.

Bylo velikým uměním našich rodičů, utajiti před námi dětmi těžká utrpení, jimiž je — jako všecky své věrné — Bůh navštěvoval. V snášení utrpení byli takovými mistry, že nyní, když se do těch dob znovu vžívám, s úctou stále větší se skláním před jejich památkou.

Kdy a kde si můj tatínek a maminka povídali o svých těžkých starostech, já do dneška nechápu. Jak to jen dovedli před námi zatajit? Naše dětství bylo jasné a teplé. Nevídala jsem mrzutých, ani rozněvaných nebo postrašených tváří, vše vypadalo klidně a spokojeně.

Stala-li se nějaká škoda, která se před námi dětmi nemohla skrýti, pozorovala jsem rodiče s úzkostí. Jednou nám uhynula koza, když jsme se tak velice těšili na kozlátka, jindy nám uhynulo tele, když při pobíhání dvorem naběhlo na dvířka do zahrady. Moje soustrastné oči potom stále sledovaly drahou maminku. Vypátrala jsem, že si utřela občas tichou slzu, ale jinak nezavládlo u nás žádné rozčilení. I když nám uhynulo prase, které nám mělo dát po zabití obživu na mnoho měsíců, nedával vinu jeden druhému, jak se často stává v rodinách.

Zkouška se snesla odevzdaně a tiše.

Říkám si vždy, že utrpení podobá se perlám, které nám posílá Bůh. Jestliže to však nepochopíme a rozčilujeme se pro ten vzácný dar, svádíme hned na toho, hned na onoho, že je příčinou toho nemilého daru, vhodíme v hněvu a netrpělivosti perly na smetisko.

Dnes lidé reptají pro všecko a na všecko. Každou maličkost zveličí stálým mluvením o ní. Reptají, prší-li, reptají, je-li sucho. Hubuje se na zimu i na teplo. Vyslovuje se nespokojenost se sousedy, s učiteli, s kněžími, s obchodníky, s příbuznými, s představenými, s podřízenými, se služebnými atd., atd.

To vše slyší a vědí doslova a do písmene i děti. Nic se před nimi neskrývá. Nikdo jim nebrání vše vyslechnouti. Jsou jako ozvěna svých

rodičů. Veškera netrpělivost a nespokojenost přechází s rodičů na ně.

Naši rodiče, nejen že nikdy před námi nerozbírali a neposuzovali hříchy a chyby svých bližních, ale ani nedovolili, abychom vyslechli nerozumné a bezohledné řeči některých návštěvníků.

Přišel-li k nám dospělý člověk a tatínek poznal, že jeho hovor není pro děti vhodný, upřeně se na nás podíval. My jsme porozuměly okamžitě. Vzaly jsme ze svého koutku své věci a odstěhovaly jsme se ihned do kuchyně.

NEPŘÁTELÉ.

Jako všichni následovníci Krista i moji rodiče měli několik nepřátel pro svou spravedlnost a poctivost.

To málo, co jsme o té věci my děti zvěděly a co se už nedalo před námi skrýt, hleděli naši vzácní křesťanští vychovatelé při modlitbě denně zmírniti Otčenášem za nepřátele — ale ne — aby je Bůh potrestal — nýbrž usmířil.

Nebylo to překrásné?

Přes to, že my děti jsme tento žal našich rodičů částečně znaly, vždycky už zdaleka jsme ty lidi uctivě zdravily. Ačkoliv jejich děti nám způsobily mnoho příkoří, my jsme jim nikdy ani zlým slovem neoplácely.

A teď se vmyslete do duše ženy, která mi před časem plna hořkosti vypravovala, že byla na pouti — a tam se velice modlila, aby

Bůh potrestal její nepřátele — já myslím dokonce, že si pouze myslila, že jsou jejími nepřátely. Samo sebou se rozumí, že k *takové* pobožnosti naváděla i své děti! —

Považuji vždycky za překročení 5. přikázání Božího, když rodiče, kteří se domnívají, že jsou dobrými katolíky jen proto, že jdou v neděli do kostela — napájejí jedem svých nekřesťanských řečí dušičky svých dětí.

STAŘEČEK A STAŘENKA.

Neměla jsem štěstí znáti své stařečky. Maminka nám však často vyprávěla o svých zemřelých rodičích. Poslouchávali jsme s velikou úctou a se zatajeným dechem, když nám líčila stařečka jako velmi statečného muže, zastánce práva a spravedlnosti a ztělesnění veškeré dobroty. Stařenku viděly mé dětské oči jako vzor milosrdneství a štědrosti. Nepustila nikdy od svého prahu nikoho nuzného bez obdarování.

Maminka pocházela ze zámožné selské rodiny. Z veliké lásky vzala si člověka, jenž měl jen holé ruce. Bylo pak mnoho dětí a kromě toho řadu let po sobě byla vesnička stíhána hroznými přírodními pohromami, takže jsme byli při vší veliké pracovitosti stále chudobní.

Bylo pro mne vždy velmi tajemné, mohla-li jsem nahlédnouti do maminčiných truhel. Jistě byly kdysi plny výbavy. Když však udeřil nedostatek a dětí přibývalo, šila jim maminka prádlo i oděv ze svých šatů. Bohatě řasené

sukně i zástěry poskytovaly hodně látky. Ačkoliv jsem byla nejmladší, i já jsem měla ještě dvoje šaty z poslední maminčiny sukně a velmi se mi líbily.

Potom už nebylo co přešívat. Maminka odložila kroj asi z důvodů úsporných. Spokojila se pak prostičkými šaty, na něž nebylo třeba tolik látky.

Po své mamince zdědila velikou náklonnost k štědrosti a milosrdenství. I když byla sama chudá, pudilo ji to, aby prokazovala trpícím lásku. Viděla totiž vždy, že jsou ještě lidé daleko chudší, než jsme byli my. Měli jsme přece střechu nad hlavou, teplý krb, chléb a skromný oděv — a — mnoho lásky.

ŽEBRÁCI.

Tehdy byli ještě opravdoví žebráci, lidé svrchovaně ubozí a nuzní, vděční za kousek přístřeší, za sousto jídla.

Od našich dveří skutečně nikdy neodešel ani jediný prosebník s prázdnou. Ovšem, nedávali jsme peníze, těch jsme sami neměli. Ale chléb, brambory, nějaký koláč a polévku jsme vždycky našli pro toho, kdo prosil pro lásku Boží.

Pro mne to bývala povznášející chvíle, když se za dveřmi ozval žebrák. Tato práce patřila mně. Nikdo mi ji nesměl přebrat! Já jsem nosila almužnu!

Zvláště v neděli to bylo posvátné. Když jsme tak svorně seděli u oběda, skoro pravidelně přicházel žebrák. Složili jsme se. Každý dal kousek svého oběda a já, nejmladší, jsem to zanesla žebrákovi, abych se pak kochala jeho díky a svoláváním odměny Boží.

Dnes už tak nespěchám, zazvoní-li mi zhurta několikrát páni žebráci a pak třeba také zatočí klikou flašinetu. Nepřijdu-li na tento povel okamžitě, může se mi stát, že uslyším hlasité hubování, co se to opovažuji nechat je čekat!

Zkrátka — udělování almužny ztratilo pro mne postupem času, co je žebráctví zmodernisováno — radostného doprovodu. Ale myslívám si, že větší obětí je udělit dar s přemáháním a odporem než s velikou *slastí.*

LAKOTA.

Někdy jsem v dětství spatřila, jak jedna lakomá hospodyně přibouchla před žebrákem dveře se slovy: „Naděl vám Pán Bůh!" Té osoby jsem se už vždycky potom bála.

Lakotu jsem nenáviděla od chvíle, co jsem přišla do rozumu.

Když jsme měli v zahradě plno sladkých třešní a chystali jsme se na ně, řekla nám maminka: „Ať nezapomeneme dát sousedovým dětem, kdyby byly v zahradě!"

My jsme to velice rády vykonaly. Ale ony nám nedaly nikdy nic, i když v jejich zahradě se stromy ovocem lámaly. Jaktěživa bych nebyla

dovedla říci: „Mařenko, dej mi jednu hrušku, však víš, že já jsem ti dala třešní!" Oči jsem měla žádostivé, ale ústa byla zamčená. Připadalo mi, že bych se provinila proti cti rodičů, kdybych byla vyslovila toto utajené přání. —

Každému, kdo k nám přišel, podala maminka k ukrojení chleba. Jestliže jsme měli právě buchty, nabídla hostu na uctěnou buchet. Bylo to tak zvykem ve všech tehdejších rodinách.

Zvláště velmi důrazně nás napomínala maminka, abychom až dorosteme, nezavírali lakotně ruce před dětmi při takových příležitostech jako je trhání ovoce anebo zabíjačka.

„Nad dětmi se nikdy nezatvrzujte! Dítě nežádá moc. Je spokojeno, když jenom olízne. Kousek jelita, jedno jablko způsobí mu velikou radost. I takové dítě, které má doma všeho dost a věcí lepších, je rádo, dostane-li u cizího třeba kousek suchého chleba."

My jsme se tím řídili. Když jsme byli třeba na ulici a podle zvyku venkovského pojídaly tam svou svačinu, nesnesly jsme, aby se na nás dívaly oči kamarádů. Daly jsme jim po soustu ze svých krajíců.

Často jsem byla svědkem veliké lidské necitelnosti. Velcí dovedou podělit své mazlíčky chutnými jídly, aniž by se ohlédli na děti cizí, které na pozvání přišly hrát si do zahrady. Zdá se to téměř neuvěřitelné.

I ve škole můžete ihned poznati děti z lakomých rodin. V přestávkách cpou do sebe své

krajíce a dobroty plny strachu, aby učitel neřekl: „Rozdělte se tady s Josífkem, on dnes nemá nic na zub!“

Za to uvidíte ve škole i mnoho dobrosrdečnosti. Když některé děti, doma naváděné k milosrdenství, vybalí o přestávce jídlo, dříve než dají do úst, rozhlédnou se kolem sebe. Uvidí-li, že někdo pořád horlivě čte anebo píše — ulomí kus jídla a zanesou tomu horlivci. Poznají svým jemnocitem, že ten, který se dělá, že nemá čas jíst, doma ničeho nedostal a stydí se.

„Pravá bída se vždycky stydí, ta hlasitě neprosí a nedovolává se křiklavě milosrdenství.“ Tomu nás učila vždycky maminka. Říkala též:

„Stane se vám třeba někdy, že obdarujete i nepotřebného a podvodníka. Ale proto se nezatvrzujte! Lépe je podělit i nehodného, než jednou odbýt tvrdě ubohého a potřebného.“

LÁSKA K CHUDÝM.

Nezapomenutelné jsou pro mne chvíle, kdy mi podala maminka náš nejpěknější malovaný hrneček s polévkou nebo kávou a talířek s koláči a řekla tichým hlasem:

„Zanes to stařečkovi N. Leží na kopečku pod lesem, nikdo mu jistě nedá oběda!“

Ó, jak jsem posvátně stoupala opatrně zazahradou, aby mne při tom činu nikdo neviděl! Vycítila jsem, že milosrdenství se má udělovat v skrytu.

Nemocný stařeček, vyschlý na kost a kůži, třesoucí se rukou vzal jídlo a jedl. Stávala jsem u něho a zdálo se mi, že Pán Ježíš by velice pochválil moji maminku, neboť i on nasytil tisíce hladových lidí.

A vždy jsem cítila, že jsme bohatí, neboť rozdáváme chudým!

Jednou do roka procházeli naší vesničkou poutníci, kteří putovali velmi daleko. Cesta jim trvala 14 dní. Jak jsme my děti zaslechly jejich nábožný zpěv, popadly jsme hrnky a pádily jsme na místo, kde se rozložili k odpočinku.

Podávaly jsme jim k osvěžení vodu.

Unavení poutníci vyndali ze svých uzlíčků chléb nebo zaschlé buchty. Tehdy se putovalo opravdovsky jen pro tu pobožnost, nešlo se jako dnes na výlet. Poutníci si nezasedli do hospod nebo restaurací. Pecen chleba a suché buchty s vodou — to byla jejich posila a celá výživa při namáhavém pochodu bosky.

Některé děti stály u poutníků a sledovaly jejich jídlo. Oni pak vidouce to, ulamovali kousky chleba nebo buchet a dávali jim. Já jsem vždy rychle odběhla, aby mi nemohli nic dát.

Maminka nás učila konat službu bližnímu nezištně, z lásky, abychom se tím zálíbily Pánu Bohu. —

Nedaleko nás bydleli opuštění stařečci. Bylo pro mne zrovna vyznamenáním, když si mne zavolali, abych jim přinesla něco od kupce anebo ze studny vody. Také jsem nikdy nečekala na

odměnu. Ale někdy mi přece dali veliké jablko a tu jsem plna radosti nesla je ukázat mamince a dát jí ukousnout.

Maminka nás učila vidět kolem sebe a pomáhat každému, kdo potřebuje pomoci. Tak, když jsem šla na pole nebo s pole a viděla jsem někde ženu seděti u nůše, utíkala jsem rychle pomoci jí vstát. Začalo-li v létě náhle pršet, když lidé mlátili a měli rozestavěné snopy na ulici, sběhli jsme se všichni na pomoc.

Tento cit pro bližního, vypěstovaný ušlechtilou duší matčinou, neopustil mne do dneska. Jedu-li vlakem, hledím, komu bych mohla pomoci s kufrem, komu bych mohla podržeti dítě a podobně.

Maminka říkávala, že denně máme si každý udělati do nebe aspoň 7 schodků, to jest — dobrých skutků.

MLUV PRAVDU!

Viděli jste zajisté někdy matku, která se domnívala, že velmi moudře zachází se svými dětmi, jak zavolala provinilé dítě k sobě, sáhla mu na nos a řekla:

„Teď poznám, jestli mluvíš pravdu!"

Člověk by plakal nad takovou hloupostí a musí se při tom slušně tvářit, neboť nemáme práva napomínat cizí lidi, i kdyby nevím jak pošetile jednali.

Takovou výchovnou metodu naše maminka neměla. Tatínkovy oči hleděly nám až na dno

duší. Neodvážily jsme se nikdy lhát, ať se nám stala jakákoliv nehoda. Nesváděly jsme ani na kočku, ani na psa, ani na jiné děti nebo lidi, když jsme provedly něco nešikovného. Co jsme zavinily svou neobratností a těkavostí, kterou jsou všecky děti obdařeny, neuvrhly jsme na jiného.

Nelhaly jsme proto, že jsme nikdy nepřistihly své rodiče při lži.

Mnozí rodiče dětem velmi často lžou, aniž si to uvědomují. Jak potom mohou žádat po dětech, aby mluvily pravdu?

Vždycky mne zamrazilo, když jsem slyšela nerozumnou matku vyhrožovat batoleti, které se vzpínalo na ulici ke kříži: „Nelez tam, Pánbíček ti urazí ruku!"

Jiná brala dítěti s krku růženec, který jí v nestřežené chvíli vzalo z tašky, a křičela: „Dej to hned sem, nebo tě uškrtí čert!"

Nemohu zde vypočítávat nerozumné vyhrůžky, jimiž si mnohé katolické matky pomáhají, aby si zjednaly poslušnost dětí. Ale zapomínají, že jen jediná lež, kterou dítě prokoukne, podkope jim docela vážnost.

My jsme měli doma hlubokou studnu a přece jsem nikdy neslyšela od rodičů: „Nenahýbej se tam, chytl by tě hastrman!"

Maminka mi jednoduše a prostě řekla:

„Hastrmani nejsou. To jsou jenom pohádky pro děti, které neumějí poslouchat. Studně je

hluboká. Kdybys se do ní nahýbala, mohla bys spadnout a utopit se." —

Když matky přivedou dítě na malý čásek k poslušnosti, poněvadž je straší bubákem, jsou šťastny jak ten moudrý zákrok účinkuje. Ale brzy poznají, že je to slabý prostředek. Dítě na něj nedbá, jakmile se přesvědčí, že je to lež.

I začnou maminky sháněti prostředek mocnější. Na řadu přijde kominík, klekanice a čert — konečně i učitel — kdož ví, kam až sahá vynalézavost bezradných matek..

Stalo se mi často, že jsem zaslechla ze dvorů nebo zahrad: „Počkej, potvoro, až budeš chodit do školy, však ty se naučíš poslouchat! Tam tě budou bít a klečet budeš!" —

Pohádka je čirý výmysl a i to musí dítě vědět. Strašidelných pohádek nám nikdy ani maminka, ani starší sourozenci nevyprávěli. Ale věděla jsem, že je to *pohádka!* Pohádka, ve které je hrdinou malý podvodník, je *nepřípustná*.

Ó, ty krásné zimní večery, kdy jsme sedávali stuleni u kamen kolem tatínka a maminky! Vyprávěli nám také pohádky, ale takového rázu, že náš soucit se vždy živě probouzel s trpícími zvířátky nebo lidmi. —

„Kdyby přišel ten nebo onen" nařizuje otec dítěti, „řekni, že jsem odešel pryč!" A sedne si ke stolu.

„Kdyby si přišla tetka N. vypůjčit zas síto, řekni, že se nám potrhalo!" praví matka dcerce. Síto leží neporušené v komoře.

„Přineseš-li špatnou školní zprávu, zabiju tě!" slibuje otec svému potomku.

„Kdyby se tě zeptali, slyšel-lis a viděl-lis tu příhodu, řekni, žes neposlouchal a nedíval se. Nač potřebujeme mít jakési tahanice?" radí otec i matka dorůstajícímu synovi. —

Děti nejsou kusy nemyslící hmoty.

Přemýšlejí o slovech svých rodičů. A shledávají je zas a zas nepravdivými. Jak může takové dítě milovat pravdu, učí-li se stále nepravdě jakožto společenské obratnosti a chytrosti?

„Ta ženská má hanebně ušité šaty", povídá máti dospívající dcerce, ale při setkání mluví: „Ach, to je krásný kostýmek!"

Těchto příkladů by byly tisíce. —

Můj tatínek pro pravdu a hájení pravdy trpěl několik let. Trvalo dlouho, než byl ospravedlněn. Celé roky den co den klekávali jsme večer před křížem a modlili jsme se na ten úmysl, aby pravda vyšla najevo.

A pravda zvítězila. Oslavili jsme to tiše děkovnou modlitbou.

Byla jsem dozorcem u školních dveří. Prohlížela jsem obuv i oděv ostatních dětí. Děti odcházely do tříd. Některé dýchly na okenní tabule a nakreslily klikihák. Velmi je to bavilo. Když byla *celá třída* v učebně, šla jsem i já.

Byla jsem na výsost poslušné stvoření, ale tehdy se mi jaksi také zachtělo dýchnout na okno a načmárnout tam vlnovku. Vždyť všecka okna okna byla pokreslena!

Když přišel pan učitel do třídy, chtěl vědět, kdo maloval po oknech. Ihned se hlásili žalobníčkové a ukazovali na děti. Mne nikdo neviděl, neboť jsem šla poslední a sama.

Srdce se mi zastavilo hrůzou, když drahý pan učitel řekl: „Kdo čmáral po okně, ať vstane!"

K úžasu celé třídy i pana učitele vstala jsem já jediná — nejposlušnější dítě třídy. Jiné děti si jistě myslily, že jsem hloupá, když se přiznávám k něčemu, při čem mne nikdo nechytl, ale pan učitel asi soudil jinak.

Kdykoliv chtěl později zjistit pravdivě nějakou událost, při níž jsem byla přítomna, vždycky mne vyzval, abych mluvila. Nejhorší bylo, když mi poručil, abych se vyslovila o různých darebáctvích svých spolužáků.

Byly to kruté chvíle. Kluci mi vyhrožovali, budu-li mluvit, nebo mi slibovali něco dobrého, budu-li mlčet, ale nic platno. Nebyla jsem *„žalobným pegáčkem"* čili, jak se moderně říká, „denunciantem", ale byla-li jsem vyzvána, abych řekla pravdu, nestarala jsem se, co mi z toho vzejde.

Někdy jsem dostala od kluků řezu, co jsem unesla, ale to mne neodstrašilo, abych pravdu po druhé zapřela. —

Dětské dotazy přivedou rodiče někdy do rozpaků. Nevědí a nemohou ani všecko znáti. Někteří z obavy, že by si dítě o nich udělalo *špatné mínění,* odpoví nějakou smyšlenkou, selžou.

Jiní odbudou dítě slovy: „Dej mi pokoj, nemám čas! Nemusíš všecko vědět!"

To je veliká chyba. Proč by se měli rodiče styděti za to, že něco nevědí. Jenom nechť vážně přiznají, že nevědí. Hůře je, selžou-li a dítě na lež přijde.

Kdyby rodiče a hlavně matky věděly, že nejsilnějším prostředkem, jak si zjednat poslušnost a úctu dětí, je mluvit pravdu vždy a ve všem, ulehčilo by se jim nesmírně břemeno výchovy.

Jistě by si čtenáři také přáli učiniti pro své děti ze svých domovů ráj. Mohu jim dát tuto radu:

„Mluvte pravdu svým dětem od kolébky až po dospělost! Uvidíte, jak vaše vážnost u dětí stoupne! Děti vycítí okamžitě, že ve výchově vane jiný duch. Ochotně se mu podřídí. Budou si vás nejen vážit, ale i milovat."

TAJEMSTVÍ ŽIVOTA.

Velmi tajemné bývaly pro mne zimní večery, kdy tatínek s maminkou chodili střídavě s lucernou do chléva podívat se, nemá-li kráva ještě telátko.

Moje nejranější vzpomínka také je, jak mne jednoho rána bere maminka z lůžka, přikrývá velikým vlňákem a nese v náruči do chléva, kde leželo na zemi pěkné telátko. Ráda jsem pozorovala, jak to mladé stvoření, které se sotva ještě mohlo udržet na slabých nožkách, mělo se statečně k jídlu. Stávala jsem často u branky chléva a hleděla jsem na starostlivost, s jakou kráva olizovala své mládě.

Venkovskému dítěti nebývá zrození telátek, psíků, koťat, kuřat a housátek velikou záhadou. Je stále ve styku s domácími zvířaty. Změny, které se na nich dějí, pozoruje klidnýma očima, pakliže mu to někdo schválně neukáže jinak.

Z toho důvodu není venkovskému dítěti příliš záhadné zrození člověka.

Skutečně nevím, jestli jsem byla i já z těch dětí, které se jednoho dne dotazují svých matek, odkud přišly a jak se dostaly na tento svět.

Myslím, že bych si byla rozhodně zapamatovala, kdyby mne byla maminka při takovém choulostivém dotazu odbyla tak, jak to dělává mnoho bezradných matek: „Dej mi pokej, nemám čas!"

Myslím také, že bych si byla zapamatovala zrovna tak dobře, kdyby mi byla maminka na můj dotaz vysvětlila nějakým způsobem mé zrození. Ale na nic takového si nevzpomínám.

Zato však velmi dobře si pamatuji na jednu věc:

Když jsem byla v těch letech, kdy se u dětí probouzí touha zvědět, jak přišly na svět, koupili rodiče kozu, která měla mít brzy kozlátka.

My děti jsme věděly, že se kozlátka nalíhnou z kozy. K naší veliké žalosti kozička pošla. Cítím ještě dnes zřetelně tu divnou hrůzu, kterou jsem prožívala ve chvíli, kdy maminka mi ukázala 3 mrtvá kozlátka, schoulená k sobě v jakémsi vaku a řekla:

„Vidíš, v tom nosila koza kozlátka."

Tím bylo řečeno všecko. Pravděpodobně proto jsem se už později neptala na nic a ona také mlčela, jsouc přesvědčena, že vím právě dost, abych se nemusila tázat jí nebo někoho jiného.

Pro ten věk to stačilo.

Kdyby nebylo této příhody, která mamince tak velice usnadnila tento opravdu těžký úkol, jemuž se vždy staví v cestu jako největší překážka stud, jistě by byla našla jinou příležitost, aby mi cudně a důstojně, ale docela krátce naznačila to, co matky ve své nepřipravenosti a bezradnosti tak rády odbývají lží.

Mnoho dětí ve věku 6 až 9 let se mi svěřilo, že se tázaly svých matek, odkud přišly na svět, a dostaly veskrze ubohé odpovědi:

„Donesl tě čáp!"

„Nahrabali jsme tě v járku!"

„Našli jsme tě v bečce!“ Atd., atd. Jedno vysvětlení horší než druhé.

Jisto je, že tam, kde není mezi dětmi a matkou posvátného vztahu, jaký byl v naší rodině, nedovede matka říci zvídavému dítěti krátce a něžně, ale také velmi opatrně pravdu o jeho zrození. Utíká se ke lži, anebo dítě hrubě odmítne.

Rodiče, kteří vychovávají své děti na základě desatera Božích přikázání, měli by předem řádně se připraviti na takové otázky, aby pak nebyli znenadání překvapeni.*)

V posledních letech bylo u nás velmi moderní zabývati se otázkou, jak nejjistěji uchrániti mládež před poklesky mládí. Pořádaly se schůze, přednášky, sjezdy, napsáno bylo mnoho článků o té ožehavé věci. Jen na jednu věc se zapomnělo: Že totiž svět pohrdl desaterem Božích přikázání a mravnost se uvolnila.

Na jedné takové schůzi, kde se bouřlivě řešila pohlavní otázka, přihlásil se ke slovu jeden profesor a vážně řekl:

„Já bych myslel, že se o té věci nemusí tolik mluvit. Čím více o tom mládeži mluvíte, tím více její zvědavost budíte. Když jsem já byl hochem, nikdo se s námi stále nemaloval. Byli jsme zahrnuti prací duševní i tělesnou, že nám nezbylo na hlouposti času. Nebylo dráždivých filmů, divadel a hříšné četby, to si laskavě

*) Poučení o tom najde matka v brožurce: „Tajemství života.“ (Životem číslo 238.)

uvědomte, drazí posluchači! A naši rodiče žili mravně před našima očima. Zachovávali 6. přikázání a nás tomu také učili. Tehdy ještě mělo slovo rodičů pořádnou váhu, protože jejich příkladný život nás nutil k poslušnému následování.

Dokud neodstraníme špatný příklad v rodinách, ve filmu, v divadle a v četbě, všecko naše sjezdování je bezcenné."

Ano, naši rodiče chovali se vždy cudně. A starali se také vždycky, abychom nepřišli do prostředí, kde je otupován mravní cit.

Kolik dívek a hochů z dobrých rodin se zkazilo ve společných koupalištích, v trampských a lyžařských boudách, jež jsou dnes tak moderní?

Staré křesťanské rodiny vynikaly mravní čistotou. Dnes se zdá, jako by tato mravnost patřila už jen do musea mezi starožitnosti.

6. přikázání bylo za stara ve veliké úctě. Stalo-li se přece, že někdo na ně zapomněl, byla to pohroma. Nešťastné dívky zakusily pro svůj poklesek velmi mnoho strádání a pohany.

A dnes? Všichni víte, jak to chodí. Nejen že toto přikázání je na posměch a překročuje se mladými i starými, svobodnými i ženatými. Ale zároveň s ním pak se přestupuje i přikázání páté „Nezabiješ!"

Vrahové nenarozených chodí mezi námi s úsměvem. Jedni se svědomím tupým a hluchým, jiní se svědomím křičícím a hrůzou se zmítajícím. Jedni vraždili a vraždí z vlastního popudu

dobrovolně, jiní z donucení, s hrůzou, nedobrovolně.

Jak vysoko nad usměvavými vrahy nezrozených stály padlé dívky dřívějších let! Pohaněny, pranýřovány veřejným míněním, nesly tiše svůj trest.

Myslím, že je sílila víra v Boha. Víra v toho Mistra, Jenž řekl zástupu, který chtěl kamenovat ženu cizoložnou: „Kdo jsi čist, hoď po ní první kamenem!" A ženě řekl: „Ani já tebe neodsoudím. Jdi v pokoji a nehřeš více!"

Ó, chudobné domečky našich starých křesťanských rodičů, jakou uchvacující vůní mravní čistoty byly jste provanuty! Jak pevně mohly jste pohlédnout, vy drahé oči našich rodičů, do hlubin našich duší!

Ó, šťastné děti, které se můžete pyšniti posvátnou památkou poctivých, mravných rodičů!

„NEPOKRADEŠ!"

Vše, co nebylo naše, bylo nedotknutelné. Věděla jsem velmi dobře, že vlezou-li sousedovy slepice a kuřata do naší zahrady, nemám po nich házeti hroudami, klačky a kamením, jak to dělají někteří lidé v okamžitém rozčilení.

Čítala jsem ve školní čítance, že někteří sousedé v návalu rozhořčení dovedou cizí drůbež i přizabít a vznikají z toho pak dalekosáhlé spory. Slova čítanky byla pro mne směrodatná. Proto jsem slepice z naší mahrady vždy pomalu vyháněla.

Venkovští lidé se často domnívají, že věci panské a obecní patří všem. Protože je les tak veliký a jeho majitel pravidelně není na blízku, bývá poctivý hajný v největší nenávisti u chamtivých lidí. Chudáci, kteří si posbírají spadané listí, se hajného ani nebojí, ani mu nenadávají.

Ale ti, kteří jedou v noci do lesa s vlastním vozem, nařeží si stromů, naloží je na vůz a nechají po sobě na památku pařezy až metr vysoké, nechtějí pochopiti, že takové počínání je proti 7. přikázání. Hledí na hajného, který hlídá a chrání panský majetek, jako na zlého a tvrdého člověka, když jim nedovolí krást.

V naší rodině jsme slýchali, že z lesa si můžeme bez hříchu vzíti jen jahody a houby, ovšem pouze z těch míst, na něž bylo dovoleno chodit. Trhat jahody a pošlapat trávu, hledat houby a křikem poplašit vysokou zvěř bývalo zakázáno tehdy a není dovoleno ani dnes.

Prodá-li obec nebo silniční výbor ovoce nějakému podnikateli, dá si on hlídače ke stromům, neboť zná „poctivost" lidu a jeho „úctu" k 7. přikázání. Mládež ve své rozpustilosti vyčíhá, až hlídač zajde si zdřimnout do boudy, dá mu na ni výsměšný nápis a pak si narve ovoce bez ohledu, kolik haluzí zničila.

Dokonce stalo se, že muži, jedoucí z práce, vyskočili na autobus, kde v koších a bednách otrhané ovoce bylo ukládáno, nabrali si se smíchem ovoce do tašek a jako by nic šli dále.

Kvete-li lípa, ach, běda jí! Chamtiví lidé se vrhnou na vonné květy, jeden přes druhého. Vždyť je to obyčejně obecní nebo panský strom! Svůj vlastní, ó ano, ten by si šetřili, ale z cizího krev neteče! Nelítostně lámou celé větve, dají do nůše a doma blaženě květ otrhávají plni radosti, že je ten či onen nepředběhl a jim kořist neuchvátil.

S pohrdáním se takový člověk podívá na člověka, který na lípě trhá květ do šátku nebo míšku, a dává pozor, aby nelámal větvičky. —

Chlubí-li se otec před dětmi, že ve svém dětství přelézal ploty, chodil sousedům a panu faráři na hrušky, můžeme čekati, že jeho děti budou dělat něco jiného?

My jsme nikdy neslyšeli od rodičů slov tak nerozvážných, neviděli jsme příkladu pohoršujícího.

Vedle našeho jednoho pole tekl potok. Po něm plovaly v létě a na podzim hrušky a jablka tak, jak spadly se stromů, pod nimiž potok tekl. Bývalo naším sportem a velikou radostí, chytati dlouhými prouty na potoce to pěkné ovoce.

Nepatřilo už naprosto nikomu, nikdo se o ně nestaral, bylo by někde v zátoce shnilo.

Bylo skutečně obecní. Kdo je zachytil, tomu patřilo. —

Od útlého dětství jsme byli učeni rozeznávat, co smíme a nesmíme před tváří vševědoucího Boha. —

Když v létě někdy zajdu do polí a pozoruji, jak některé děti sbírají na cizích polích klásky, vidím, že neznají obsahu 7. přikázání. Hledí se dostat k snopům a vytrhnout hrst klasů a jsou spokojeny, když je nikdo při tom nepřistihl.

My jsme na panské pole nešli nikdy ani husy pást, ani klásky sbírat. Rodiče se asi obávali, aby na nás nepadl ani stín nějakého podezření. Byli velmi citliví v zachovávání 7. přikázání.

Viděla jsem již mnohokrát, jak velcí i malí ze svých zahrad i polí hodí kámen, sklo, hřebík, trní a vůbec to, co tam sami nechtějí, přes plot nebo přes brázdu do sousedovy zahrady či pole.

Klidně, bez pohnutí svědomí, hodí sousedům přes plot rozbitý cylindr z lampy, krabičku od konservy a jiné věci.

Co jsem se v životě nanamáhala, abych z mnoha dětí tento zlozvyk vytrhla! Nevěřili byste, že je to velmi těžko.

Je až kupodivu, jak dobře znali moji rodiče napomenutí: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim!" A tím se řídili. Co jsme viděli na nich, dělali jsme také my.

Viděli jsme, že jakékoliv čmárání po zdech je poškozování cizího majetku. Měli jsme rádi náš domek čistý a nečmárali jsme po zdech, které maminka pěkně časem olíčila, a tedy jsme nekazili ani jiným lidem čistotu domků. Když jsme si malovali na kamenech kusem křidlice,

tedy jen na kamenech n a š i c h, před naším domkem. Když jsme pekli blatové koláče, tedy jen pod našimi okny. Střílačky z bláta dělali jsme jen u našich vrat.

Cizí okna, zdi, vrata, ploty, to vše nám bylo nedotknutelné. Nehodili jsme zamazanou pucku ani na naši zeď, což teprve na cizí! Jen na naši střechu směli jsme vyhodit pucku anebo přes střechu ji do dvora přehodit.

Nikdy jsme nechodili vypůjčovat do cizích domů síta, plechy, kastroly, cepy a jiné věci, jak to často vídám. Jedině knihy jsme si vypůjčovali a ty jsme ihned balili do papíru, aby se jim nic nestalo. Kladli jsme je pouze na čistý stůl a brali je čistýma rukama. Neporušené jsme je zase vraceli.

Bývalo mi a bývá vždycky nevolně, vidím-li nesvědomité lidi opírat se lokty v otevřené knize, anebo slinit prsty a listovat, až se listy kroutí. Když jsem si sama začala kupovat knihy, vraceli mi je lidé buďto rozbité, anebo mi je nevrátili vůbec. Nerozuměli 7. přikázání.

Jak rozumějí rodiny tomuto přikázání, pozná nejlépe učitel ve škole, když prohlíží chudinské knihy. Na začátku roku se hlásí o půjčení učebnic kde kdo. Za čas jsou knihy k nepoznání. V š a k j s o u o b e c n í!

Jenom jedenkrát v životě jsem se odvážila poškodit schválně cizí věc. Byla to hračka starší sestry. Zdálo se mi, že jsem ošizena, že její hračka je pěknější než moje.

Tatínek pozoroval moje závistivé počínání. Neprodleně mne citelně potrestal. Bůh mu to odplať! Vyhnal tak ze mne navždy podobné sklony.

Od té doby byl mi i každý výrobek z bláta nedotknutelný, patříl-li druhému dítěti. A vždy jsem se velmi vadila, když jako dospělá viděla jsem některé děti zlomyslně ničiti věci, které si jiné děti při hře zbudovaly. I věc z bláta, z dřívek, z papírků, stavba z písku je pro druhého — totiž má být — nedotknutelná.

Moří-li se dítě se sněhulákem, až mu ruce mrznou a pak se na svůj výrobek dívá blaženě oknem z teplé světnice každou chvíli, nedivte se, že hořce pláče, srazí-li mu jej někdo ze škodolibosti. Třeba je to vše hmotně bez ceny, má pro svého výrobce cenu velikou.

Dalo by se ještě hodně mluvit o tom, jak jsme v domě otcovském zachovávali „Nepokradeš!" Při nákupu jsem si vždycky velmi přála, aby se obchodník předal, když vrací peníze. Stalo-li se to někdy přece, měla jsem velikou radost, mohla-li jsem podle naučení z domova a ze školy slavnostně říci: „Prosím, předal jste se." —

Vždycky mne rmoutilo, že jsem neměla štěstí najíti nějakou hodně cennou ztracenou věc, abych ji mohla vrátit.

Věděla jsem, kde mají rodiče peníze a kde je klíč od stolíka, v němž peníze byly, ale

nikdy mi nenapadla ani jediná myšlenka vzíti si aspoň jeden krejcar.

Rodiče řekli: „Nepokradeš!" a to přikázal Bůh. Nemohla jsem tedy chtíti něco proti tomuto přikázání.

Když si to všechno dnes připomínám, podivuji se té silné autoritě, kterou měli moji prostí rodiče v mých dětských očích. Tím většími autoritami jsou mi dnes, pozorují-li neukázněné děti dneška a jejich bezmocné a bezradné rodiče.

Je jenom jedná cesta, aby rodiče nabyli vlády nad dětmi a aby v jejich rodinách byl ráj:

Návrat k důslednému plnění desatera Božích přikázání.

OBTÍŽE PRAVDOMLUVNOSTI.

Pravdivá výchova otcovského domu přivedla mne v životě velmi často do těžkého postavení. Měla jsem vždy ten smutný úděl žít v prostředí naprosto odlišném, než byl svět mé duše.

Když jsem jezdila do města denně do školy čekávala jsem s jinými děvčaty na dobu odjezdu vlaku ve zvláštní útulně. Dívkám se učit nechtělo, i vymýšlely nezbednosti. Posmívaly si mi, že se učím a stále mne vyrušovaly. Cestou k vlaku dělaly také hlouposti.

V rozpustilosti provedly někdy i škodu a pak rázem ztichly. Potom si chtěly koupit mé mlčení různými sliby. Přesto, že jsem dobře tušila, jakým vyvrhelem mezi nimi budu, po-

vím-li pravdu, až budu ředitelkou tázána, přece jsem nemohla ani chvíli zakolísat.

Náš tatínek jednal často s „pány" Nehrbil se však před nimi, tím méně, aby pak po jejich odchodu je pomlouval a jim záviděl.

Když jsem vyrostla, seznámila jsem se se dvěma slečnami, které se mnou mluvily velmi přívětivě. Do té chvíle jsem ještě přímo nenarazila na přetvářku a proto jsem mívala pro každého srdce dokořán otevřené. Nosila jsem je doslova na dlani, což byla ovšem veliká chyba.

Po rozhovoru se slečnami loučila jsem se všecka šťastna, že jsem získala upřímné přítelkyně. Při zavírání dveří jsem se neočekávaně obrátila, neboť jsem si uvědomila, že jsou z polovice skleněné. Chtěla jsem se na své nové kamarádky ještě usmát.

Žel — ony zapomněly, že dveře nejsou celé ze dřeva! Tak se stalo, že jsem spatřila výsměšné pohledy obou slečen. Platily mojí upřímnosti.

Zůstala jsem jako probodena. —

Bylo to však pro mne velmi dobré. Postupem času a cvikem v sebezáporu naučila jsem se jednat opatrněji, ale přece vždy pravdivě. Pravdu mluvit — to neznamená říci každému, kdo se na mne usměje, vše, co vím a co si myslím.

Tak asi nás chtěli také naučit naši rodiče. Náš dům byl opravdu náš hrad, jenž byl obklíčen vysokou hradbou posvátné mlčelivosti o věcech, jež se týkaly naší rodiny. „Co se doma

uvaří, má se doma sníst," věděly jsme my děti tuze dobře.

Náš domov, náš hrad byl však také obehnán hlubokým příkopem, aby do něj nemohly proniknouti z venku pomluvy, lži, nactiutrhání a podezřívání, jež se týkaly jiných lidí. Přáli jsme pokoj jiným a chtěli jsme jej i sami míti.

Lidé to věděli a také se neodvážili před našimi rodiči druhé špinit. —

Když nám někdo ublížil, dobře! Snesli jsme to. Přišel-li o něco požádat, snažili jsme se mu posloužit, jako bychom o ničem nevěděli. Čekali jsme všude na příležitost ukázat mu, že my se nehněváme. Bylo v tom to veliké a těžké přikázání: „Milovati budeš i nepřítele svého!"

SOUROZENCI.

Jestliže jsem si vážila svých rodičů nevýslovně, mohu směle říci, že i své starší sourozence jsem ctila. Nepamatuji se, že by mi byli někdy ublížili. Nikdy mne nebili ani nerozmazlovali. Jejich chování ke mě se podobalo celkem chování rodičů.

Byla jsem stvoření prudké. Dobře si pamatuji, že každé šaty, které jsem mívala nové současně se starší sestrou, přímo na mně hořely. Ačkoliv jsem se namáhala napodobit sestru v rozvaze a opatrnosti, vždycky jsem měla saty dříve zničené.

Jednou jsem vylezla na strom a pochutnávala jsem si na sladkém ovoci. V tom jsem

zaslechla, že maminka mne volá. Chtěla jsem rychle seskočiti se stromu. Sukně, podle tehdejšího zvyku přišitá svrchu na kabátku, zachytila se o haluz. Ryc — a byla odpáraná!

Pojala mne hrůza. Ale starší sestra, která to viděla, honem běžela udělat mamince za mne nutnou práci. Potom přinesla jehlu a niti. Přišila nešťastnou sukni bezvadně opět ke kabátku.

Za to jsem ji milovala a ctila ještě více.

Jindy jsme seděly svorně pod třešní a pojídaly sladké plody. Poněvadž široko daleko nebylo člověka, frnkly jsme vesele každou pecku před sebe. Najednou jsem frnkla nějak stranou — a pecka vletěla sestře do ucha.

Leknutím jsem byla bez sebe. Pecka ne a ne z ucha ven, ať jsme se namáhaly jakkoliv. Nezbývalo, než nastoupit smutnou cestu za maminkou a oznámit jí věc. Obě jsme plakaly.

Vtom ještě jedno zatřepání hlavou — a pecka vyjela z ucha.

To bylo radosti! A zase sestra na mne nežalovala, když jsme přišly domů.

Starší sourozenci rodičům nikdy v ničem neodporovali a jim neodmlouvali. Přímo se děsím, slyším-li dnešní mládež tak ošklivě mluvit k rodičům. —

Jako nejmladší člen rodiny měla jsem nejmenší dar rozumu. A tak, když jsme někdy dostali něco lepšího, snědla jsem to jedna dvě. Starší děti dovedly s věcí hospodařit. Já jsem asi potom po jejich dílcích nějak toužebně po-

šilhávala, neboť si pamatuji, že mi skoro vždy ještě dali ze svého po drobečku.

Až jsem přišla do rozumu, dovedla jsem tu jejich lásku velmi ocenit. A vždycky už jsem si vážila takových dětí, které třeba dostaly maličkost, ale uschovaly si ji opatrně, aby se o ni podělily s mladším sourozencem.

Jeden chlapeček, s nímž nikdo v rodině nechtěl být spokojen pro jeho nezkrotnou „divokou náturu", dostal svazeček prvních zralých třešní a velice se z nich radoval. Když se nasytil pohledu na ně, zašeptal matce do ucha:

„Nechám je pro Josífka. Až za ním, maminko, zítra pojedete do nemocnice, tak mu je vezměte!" Josífek byl mladší bratříček.

Vždycky jsem toho chlapečka měla ráda jen pro ty třešně. Mnohé nerozumnosti jsem mu lehce odpustila, což bych asi nebyla dovedla, kdybych nebyla měla tak pádný důkaz o jeho citu! —

Imprimi potest. Pragae, die 17. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora, C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Marie Dvorská:

Rodinné štěstí.

Učitelka, která v brožurkách „Otcovský dům, ach, to je ráj“ (Životem č. 340) a „Vzpomínky z mého mládí“ (Životem číslo 341) vypravovala k poučení zvláště rodičů, pokračuje zde ve svém vypravování.

ČETBA.

My děti jsme si vypůjčovaly zábavné knihy ve škole. Tehdy mohli být rodiče beze strachu, že bychom si donesly domů nějaký protináboženský jed. Ale i přes to, že nebylo příčin, proč by rodiče měli učitelům nedůvěřovati, sáhli často po knize ze zájmu o to, co jejich děti čtou.

Mnohdy v zimě jsme byly vyzvány, abychom po večeři hlasitě četly, což jsem zvláště já dělávala s velikou radostí. Rodiče a starší sourozenci při tom něco pracovali. I při dranì peří jsme místo klevetění četli.

Tatínek odbíral už tehdy katolické noviny. Byla to jeho radost. Nekouřil, nepil, nehrál v karty a proto nelitoval malého vydání na dobrou četbu. Pravidelně ti lidé, kteří stále hasí žízeň svých hrdel a ukojují svědění svých jazyků, necítí duchovního hladu a žízně a proto nevydají na pokrm svých duší ani haléře.

Neměli jsme sice moderní knihovnu s krásně vázanými knihami, ale zato jsme si velice vážili knih, které jsme měli uskladněny ve veliké

Nákladem Exercičního domu, Frýdek Fotoarchiv Exercičního domu, Frýdek.

bedně. Byly tam kalendáře, Kosmákovy spisy, Dědictví svatojanské, Kříž a Maria a Milotický hospodář.

Kalendáře vůbec byly stěžejní četbou starých křesťanských rodin. Když k Novému roku se u nás objevil nový kalendář, šel z ruky do ruky. I my děti jsme směly leccos si z něj přečísti. Noviny si směli čísti jen starší sourozenci.

Z kalendářů naučila jsem se mnoha dlouhým básním vlasteneckého obsahu, takže jsem mohla ve škole občas prokázati svou domácí píli.

Nikdy nechápu, jak je to v dnešních rodinách, bez kázně a bázně. Sotva se kluk naučí slabikovat, bere noviny, jež otec odložil a zajímá se o články s krádežemi a vraždami. Rodiče o těch věcech také mluví před dětmi s takovou samozřejmostí, že začnete dokonce pochybovat, jestli oni byli někdy také malými dětmi, když teď nevidí, jak ošklivé je ukazovat dítěti svět z tak ošklivých stránek v časném dětství!

Čísti tentýž kalendář od začátku do konce několikrát za rok bylo u nás obvyklé. A pak se sáhlo zase k těm starým.

Nebylo to špatné! V krátkých článcích byly obsaženy vždy určité rady, směřující k dobrému, křesťanskému životu. Častým čtením vštípil si čtenář článek v paměť a řídil se jím v podobném případě.

Dnes i dobré katolické rodiny hltají četbu za četbou. Je vůbec moderní mnoho čísti.

„Četl jste už to a to?" táže se první přítel druhého. „Ne? To musíte čísti! Je to velmi krásné!"

„A o čem to pojednává?" táže se druhý.

„No, to jsem už zapomněl, ale musíte si to koupit!"

Tak se dnes čte.

Je to jako s jídlem. Čím více sníš, tím méně jídlo strávíš. Budeš-li se přesycovat delší čas, bude ti celkově nadobro nevolno.

Staří písmáci uměli nazpaměť to, co četli. Takové opakované čtení bylo čtení s užitkem.

O čteném je potřebno přemýšlet. Zaujme-li mne nějaký článek, čtu jej po druhé, po třetí i vícekrát. Tak se stává mým duševním majetkem. To chtěl spisovatel.

Za starých dob nebylo obecních knihoven. Hlavní půjčovnou knih byla fara. Takové knihy nikoho nepokazily.

Znám katolické rodiny, kde si dorůstající děti přinášejí z veřejných knihoven nejnebezpečnější četbu. A rodiče jsou lhostejni k tomu, co děti čtou.

Do jedné obce přišla okresní osvětová komise prohlédnout obecní knihovnu. Shledala, že ta knihovna je nejubožejší na celém okrese!! To proto, že neměla „pokrokových" knih, jež by vštěpovaly lidu nenávist proti kněžím a Církvi.

164

Vždycky se mi zdá, že být knihovníkem je úřad, který je spojen s ohromnou prací a bojem o záchranu duší dosud četbou nezkažených. Lehkomyslný knihovník, který, ač sám katolík, schvaluje koupiti a zařaditi do knihovny protináboženské nebo nemravné spisy, nese těžkou odpovědnost.

O FILMU.

V jednom katolickém kině strašil celé roky velice necudný reklamní obrázek. A nenašel se nikdo, kdo by proti tomu pozvedl hlas. Až konečně jedna cizí osoba, která několikrát zjistila tu trestuhodnou nedbalost, upozornila patřičné činitele a obrázek ihned zmizel.

Obětaví opatrovníci „Katolické akce" zkoumají, doporučují anebo varují před různými filmy. Zdá se však, že mnozí odpovědní činitelé v katolických biografech si této práce vůbec nevšímají. Proto uvidíte často v jejich kinech věci rázně odsouzené jako mravně závadné.

Dovolují-li rodiče dětem navštěvu kina jednou za 14 dní, to ještě nesvědčí o jejich moudré rozvaze. Rodiče jsou povinni přesvědčit se, zdali ten kus je pro věk dětí přiměřený.

Na plakátě často čteme: „Mládeži do 16 let přístup zakázán!" — a v neděli odpoledne máte před plakátem samé děti.

V mém dětství jsme se ani k hospodě nepřiblížili, když tam byla muzika, nebo dospělí hráli divadlo. Poslouchali jsme svých rodiču a učitelů. A dnes mají rodiče strach, aby jejich miláček neztratil nenahraditelně mnoho, nebude-li na každém zábavním podniku.

Katolické matky vezmou na klín svá nemluvňata a batolata a sednou si v zakouřených hospodách, aby jim neušla ani nit, aby mohly pak celý týden prát cizí prádlo.

DIVADLO.

Kdysi za mnou přišli pěkní chlapci, abych jim poradila nějakou divadelní hru. Ta, kterou jsem jim nabízela, dosti se jim nezamlouvala. I přinesli mi k posudku několik jiných. Přečetla jsem všecky a vyškrtala jsem všude dvojsmyslné vtipy.

Když to chlapci zpozorovali, zarazili se.

„Ale lidé se nebudou mít čemu smát! Nebude se jim divadlo líbit, nebudou-li tam vtipy!"

Řekla jsem: „Vtip je krásná věc, ale musí být nevinný. Tyhle jsou škaredé."

Chlapci po čase divadlo hráli a mne na ně pozvali. Ale poněvadž se chtěli obecenstvu zavděčit, nejen že vtipy mnou odsouzené tam nechali, nýbrž i mnohé si přidali.

Duše mi poklesla. Byli to katolíci! —

ZÁBAVY.

Život starých křesťanských rodin zdá se být velmi jednotvárný a v očích dneška příliš ubohý. Tak jako tomu, kdo spává na měkkých peřinách, bude nepochopitelné, že na př. svatý Antonín míval pod hlavou kámen a přece spal sladce.

Staré rodiny měly oproti dnešku ovšem zábav málo, ale měly za to více času na modlitbu, pro niž moderní pokolení nenachází času samým shonem za zábavami. Ve všední dny bylo práce tolik, že nebylo ani pomyšlení na nějakou zábavu a nedělní odpoledne uteklo, aniž se kdo nudil.

Někteří čtenáři řeknou: „Naše děti se chtějí bavit a my jim to musíme dovolit. Doba to už nese s sebou a nic proti proudu nesvedeme!"

Ano, ať se baví. Vždyť dnes nenajdete ani v žádném klášteře ponurou tvář. Všimněte si jen toho svatého veselí ctihodných sester, které jsou obklopeny šťastnou drobotinou! Zajděte si do klášterních pensionátů a užasnete, jak odtamtud hlaholí radostný smích!

Zábavy je třeba pro osvěžení a odpočinek. Ale zábavy moudře řízené, která neotupuje cit, neničí mravnost, nenapájí duši jedem nevěry.

Zábavu nutno dovoliti. Ale v míře rozumné.

Aby mohli rodiče dobře konat úkol, nad nějž těžšího věru není, je třeba, aby mnoho-

krát denně povznesli svou mysl k nebeským výšinám s prosbou o sílu a rozvahu ve výchově.

Prosíme-li za to, co je Bohu milé, vždy obdržíme. A dozajista všichni víme, že Bohu je velmi milé pohlížeti na rodiče a děti, kterak k nebi ruce spínají večer po denní práci anebo zábavě.

Katoličtí rodiče, proste Boha a dá vám schopnost projíti s dětmi vám svěřenými mořem dnešní mravní nákazy a zachovati jejich duše zdravé a čisté.

Je to možné. Bojujte o to! Namáhejte se o to! Proste za to bez ustání!

A vaše domovy budou rájem!

CÍRKEVNÍ ROK.

Když koncem listopadu začal advent, zdálo se mi vždy, že cosi velmi tajemného se rozložilo nad celou krajinou.

Roráty!

Poněvadž jsme chodili do kostela do sousední vesnice půl hodiny cesty vzdálené, vstávali jsme hodně brzy. Starší sourozenci byli vzhůru ještě dříve než my děti, neboť nechtěli zameškat ani jedny roráty v městě, kde byli zaměstnáni a kam denně docházeli 1 a půl hodiny pěšky.

Ať bylo bláto nebo mrzlo, či sněžilo, šlapali jsme každého rána na roráty ve šlépějích tatínka nebo maminky. Jeden z rodičů zůstal vždy doma. Byla-li přílišná tma, vzali jsme s

sebou lucernu. Přituhlo-li a zafoukal-li pořádně severák, nebyly naše lehké šatečky a vlňáky skoro nic platny. Rukavic jsme neměli. Krčili jsme ruce mrazem modré pod kabátky. Teplého prádla nebylo. Ale což o to!

Naše srdce byla zahřáta adventní radostí. Nikdo si neposteskl. Rychleji jsme poskočili a když jsme dorazili do kostela, který nám kynul do dálky rozsvícenými okny, rozplývaly se naše duše při zpěvu tajemné písně:

„Aj, hle, Hospodin přijde!" A bylo nám teplo. Těšili jsme se na narození Spasitele a přemýšleli jsme svým dětským rozumem o každém slovu mešní písně. „Vyros, nebe, Spasitele!" Mívala jsem úchvatný pocit, když k požehnání hrály varhany: „Velebná Krista Rodičko, Ty spasná v bouři hvězdičko." Cítila jsem, jak mně při slovech té písně mrazí v celém těle čímsi posvátným. Hvězdičky byly na obloze, když jsme cupali do kostela, a začínaly se ztrácet, když jsme vycházeli z rorátů. Panna Maria, hvězda jitřní!

Nemohu nikdy té písně zazpívat, aby mne nezalily slzy. Celé své dětství v ní vidím, všecku tu dětskou nevinnost a touhu po kráse, po nebeské radosti:

„K Tobě my lkáme v roztoužení, ó, přivediž nás ke spasení!"

Až dosud jsem se ukazovala milým čtenářům ve světle veliké poslušnosti. Zdálo by se tedy, že jsem svým rodičům dělala samou ra-

dost. A přece jsem jim způsobila mnoho trápení. Neuměla jsem ani zvolna chodit, ani s mírou pracovat. Ve všem počínání jsem byla prudká. Vzešla mi z toho pravidelně nemoc a těm, kteří se mnou žili, soužení. Že jsem byla skutečně poslušná, tím nemíním chválit sebe, ač by čtenáři mohli mít ten dojem. Veškeru zásluhu o tuto ctnost svého dětství připisuji jen rodičům. Vždyť znáte jistě všichni ze zkušenosti:

U jednoho učitele jsou děti rozmilé, přítulné, pilné a čistotné. A tytéž vzorné děti, ztratíli otcovské a moudré vedení učitele, jenž jim byl posvátnou autoritou, stávají se v několika dnech nepořádnými, neposlušnými, nedbalými a hrubými u učitele, který autoritou není.

Chlubím-li se tedy stále svou poslušností, chválím své zbožné rodiče, kteří to dovedli udělat, abych poslušnou byla.

SVATÝ MIKULÁŠ.

Prosincové večery bývaly nejtajemnější z celého roku. Blížil se svátek svatého Mikuláše. Věděli jsme o štědrosti svatého biskupa a pevně jsme věřili, že k nám přichází za tmavé, tiché noci k oknům, aby nás obdaroval.

Tatínek nikdy nedovolil, aby nějaký „Mikuláš s čertem" přišli nás postrašit. Nikdo se o to ani nepokoušel, neboť se vědělo, že je nepřítelem strašení dětí. Nemám nic proti tomu, uděluje-li „Mikuláš" (přestrojený) laskavě dárky

a doprovází je milým, poučným slovem. Venkoncem však zavrhuji strašení dětí „čerty".

Před svátkem svatého Mikuláše čekávala jsem večer denně na kopečku za naší zahradou, abych aspoň jednou zahlédla svatého biskupa, jak se spouští s nebe. Byla jsem pak celá zmrzlá a při večerní modlitbě jsem se musila velice namáhat, abych nespala. Dřímoty mne stále opřádaly, ale vzpomínka na sv. Mikuláše vždycky narovnala moje ochablé, skleslé údy. Pevněji jsem klekla.

Konečně 5. prosince večer dala jsem s tlukoucím srdcem za okno talíř. Sestra dala talíř za druhé okno. V létě jsme mívali za okny muškáty a fuchsie, v zimě tam dala maminka bílé podušky, naplněné senem. Seno vonělo tak krásně! A na tyto vonné podušky jsem kladla s bázní i důvěrou svůj talíř.

Všecky mé skryté hříchy, o nichž rodiče nevěděli, postavily se mi před oči. Což, kdyby tak svatý Mikuláš se u nás proto nezastavil! Rodiče by poznali, že nejsem dost hodná. Umiňovala jsem si, že se polepším. Toho dne zpívala jsem na lůžku před spaním několikrát písničku, kterou nás naučil pan učitel:

„Jdu na lože, ó, můj Bože,
abych spočinul.
Noc se blíží, očka klíží,
den již pominul.
Andělíček, můj strážníček,

nech' ať u mne bdí,
ať mne chrání, před zlým brání,
když maminka spí.
Čím jsem Tebe, Pane s nebe,
hněval tento den,
odpusť mi — by zlé svědomí
nekalilo sen!"

Spánek se přikradl lehce a tiše. Zatím drazí rodiče zastupovali laskavého biskupa a kladli skromné dárky pro dvě nejmladší děti.

Sotva jsem ráno protřela oči, vyskočila jsem s postele a rovnou k oknu. Zůstala jsem vždy stát v radostném úžasu. Myslím, že dnešní děti by neprojevovaly nad takovou skromnou nadílkou žádného velikého potěšení. My však jsme byly šťastny. Talíř byl naplněn ořechy, jablky, suchými švestkami a dyňovými jádry. O jednu stranu okna opíral se marcipánový „pajdulák" s kořením místo očí a knoflíků. U druhé strany okna stála malá panenka s „opravdovými" vlásky.

Sestra dostala totéž co já, jen panenčiny šatečky a vlásky byly jiné.

Naše radost se nedá vypovědět. Hned jsme se odívaly do šátků a chovaly panenky. Ostatní nadílku nechaly jsme za okny několik dní, aby i druzí viděli, že jsme byly poslušné a proto svatý Mikuláš na nás nezapomněl!

Ach, blažená skromnosti! Co všecko nadělí dnešním dětem „Mikuláš", a přece nejsou často

spokojeny! Co je to perníkových panen, vojáků, koňů, andělů, Mikulášů a čertů! Co je to pomerančů, fíků, bonbonů a jiných sladkostí! Co je to obrázků, pohádkových knih, aut, vlaků, stavebnic a jiných věcí!

A ještě se stane, že některé dítě sužuje rodiče, že dostalo méně dárků než kamarád. Rodiče třeba stokráte před nadílkou pohrozili mazlíčkovi, že mu Mikuláš nenaloží nic, protože neposlouchá. Drahoušek však věděl od loňska, že neposlouchal vůbec a přece nadílka byla velkolepá. Proč by se tedy namáhal poslouchat? A rodiče mají srdce tak měkké, že nedovedou svého miláčka zklamat, když se na sv. Mikuláše tak dlouho těší. Však on ještě nemá rozum, nu, tak trochu té neposlušnosti není přece na závadu! A vůbec, kdo ví, co ubohý drahoušek v životě ještě bude musit zakusit, tak ať má radost!

Mamička přinese velkého čokoládového „čerta" a miláček mu hned ukousne hlavu a utrhne ocas. Všem se to líbí!

Zdá se mi, že by mi nebyl mohl chutnat v dětství panák představující čerta. Neboť jsme pevně věřili, že ďábel skutečně je a že je to Boží i lidský strašný nepřítel, s kterým není radno provozovat žerty. Slibovali jsme denně ráno a večer andělu strážnému: „Tělo, svět, ďábla přemáhám, na tvá vnuknutí pozor dávám" a báli jsme se ďábla, aby nás neošálil.

Všimněte si výkladů před mikulášskou nadílkou! Jsou naplněny figurami čertů s vyplaze-

nými jazyky a dlouhými ocasy. Jsou to zdánlivě nevinné, žertovné figurky. Ale věc má hlubší význam, než se zdá na první pohled. Na opravdového čerta si nikdo nevzpomene a právě tím mu pracuje nejlépe do ruky. Mnoho se o tom rok co rok píše, ale málo kdo se podle takového napomenutí řídí. —

Po mikulášské tajemné noci očekávala naše rozechvěná dětská srdce vánoce, svátky lásky. Snažily jsme se být doma i ve škole dokonale poslušné, aby k nám Jezulátko rádo přišlo. Čistil se dům a čistili jsme všichni i své duše ve svaté zpovědi, abychom se mohli v radosti a míru poklonit u Ježíška, prožít už zde na zemi kus nebe!

VÁNOCE.

Před Štědrým dnem modlitby nás dětí stávaly se den po dni vroucnější.

Když jsme se pomodlili růženec a večerní modlitbu, mívali jsme vždy černou hodinku. Zpívali jsme koledy. Byli jsme zpěvná rodina. Obyčejně jsme zpívali dvojhlasně, některé písně dokonce trojhlasně a jednu čtyřhlasně. Kochali jsme se obsahem i nápěvem písně.

Když mi bylo asi 9 let, žačala jsem se starší sestrou zpívat také v kostele na kůru. Chodívaly jsme dlouho před vánocemi i před jinými svátky cvičit písně k obětavému panu učiteli.

Náš kostel byl chudobný jako jeho farníci a neměl o vánocích „Betlem" Ale protože jsme

se po celý advent připravovali na narození Ježíškovo, žilo Jezulátko stále v našich srdcích a tajemně nás napomínalo k dobrému životu.

Na Štědrý den jsme všichni spěchali ráno do kostela. Půst jsme zachovávali důsledně. Celý den jsme nejedli, abychom viděli „zlaté prasátko". Dokázali jsme vždycky nevzít do úst až při večeři. Přes den jsme pomáhali mamince v práci. Pravidelně jsem přebírala hrozinky a tloukla cukr — zaměstnání pro děti nejnebezpečnější. Ale musím říci ke své cti, že jsem opravdu svodům odolala a půst zachovala, ačkoliv jindy bych si byla přece něco z toho uzobla. Což pak se nestalo, aby kousíček cukru upadl občas na zem? Nu — a ten šel hned do úst.

Když se začalo stmívat, zasedli jsme posvátně k večeři. Vím o rodinách, kde měli v ten slavný den k večeři třeba jen pečené brambory, a necítily se nešťastny. My jsme to měli přece jen hodně slavnostní. Pokud se pamatuji, mívali jsme bílou polévku z mléka a rýže. Měla jsem ji ze všech polévek nejraději. Potom byly koláče. A v nich se černaly tu a tam i hrozinky. Bylo to neslýchané. Koláče byly pravidelně tvarohové a já jsem si lásku k nim podržela až do dneška. Každý dostal ještě hromádku ořechů a nějaké jablko. Tím byla sváteční večeře ukončena.

A nyní následovalo to nejkrásnější. Stromeček!

Lidé zlatí, moje radost bývala nevypověditelná. Zdálo se mi, že dům je plný vůně, světla, krásy a bohatství. Stála jsem s počátku vždy beze slova u zářících svíčiček, potom jsem zazpívala sama koledu. Na to jsme zpívali všichni.

V tu chvíli obyčejně zapráskal na ulici pastýř bičem a vytruboval „Narodil se Kristus Pán" Chasa chodila s ním a zpívala koledy.

Jak to bylo dojemné! Ježíšek se narodil! Dětské srdce zalétalo do betlemského chléva a třáslo se pohnutím u jesliček.

Přemýšlela jsem již mnohokrát o tom, jak nenáročná rodina jsme byli. Jak nám byla naše chudoba úplně samozřejmá! Na našem stromečku byly jen svíčičky a marcipánová a cukrová kolečka, srdečka a panenky. Jiného nic. Ani jediný lesklý řetěz a třásně, ani jediná lesklá bakulka, ani zvonková hra. A přece mne ten stromeček blažil, neboť byl darem od Ježíška, projevem Jeho lásky ke mně.

Zdál se mi neslýchaně krásný, neboť jsem nikdy neviděla jiného. Nebylo u nás zvykem chodit do cizích domů okukovat stromečky. Ve výkladních skříních jsme stromečky tehdy neviděli. A že děti bohatých rodičů mají stromečky od země až ke stropu, to mi nevadilo. Pouze jsem o tom četla a poněvadž mi nikdo nepoukázal na chudobu a prostotu našeho Štědrého večera s hmotného hlediska, nevěděla jsem, co je to nespokojenost a závist.

170

S hlediska duchovního byl náš Štědrý večer jistě hodně bohatý.

Co je to jinde starostí v rodinách před vánocemi! Jaké dárky koupit, aby všichni byli spokojeni! Jen na Jezulátko se při tom nevzpomene, leží opuštěné v jesličkách, když nespokojenci nosí po vánocích dárky zpět do obchodů a vyměňují je za jiné předměty.

S pohledem na stromeček jsem usnula. Nemusila jsem nikoho prosit, aby mne vzbudil na jitřní. Rozumělo se to samo sebou.

Na Boží narození pospíchala celá vesnice za tmy do vzdáleného kostelíčka. Ve všech srdcích zněly vánoční písně. Neboť všichni jsouce chudí podobali se nejvíce rodině, která našla útulek v betlemském chlévě.

Na dveřích svatostánku milostné Jezulátko rozpřahovalo k nám ručičky. Vždycky nás vítalo s úsměvem, ale toho jitra ožívalo a mluvilo k nám sladčeji a neléhavěji:

„Pojďte ke mně všichni a já vás občerstvím!"

Zpívali jsme, plesali jsme nad narozením Spasitele, jenž se stal podobný nám dětem, stav se děťátkem.

Mráz štípal do rukou, do tváří i uší, zuby cvakaly zimou, ale srdce bylo teplé vánoční radostí, které se nevyrovnala žádná jiná radost.

Na Boží narození byl u nás tak veliký svátek, že jsme si nesměli ani v ten den botky čistit. Rodiče říkali, že toho dne se nemá vůbec

chodit po besedách a zábavách, aby nebyl Bůh urážen neopatrnou řečí. Ani po ulici jsme toho dne neposkakovali. Ráno i odpoledne jsme se prošli řádně cestou do kostela a z kostela a pak jsme všichni seděli u knih. Tiše a uctivě jsme ztrávili celý den a posvátně jsme šli spát.

KONEC ROKU.

Sladká vánoční nálada trvala až do svátku sv. Silvestra. Stromeček ztrácel jehličky i marcipán. Poslední prosincový den naplnil nás vážnými myšlenkami. Slyšeli jsme, že se máme toho dne zahleděti nazpět do celého roku a děkovati Pánu Bohu za vezdejší chléb, to jest za všecky dary. Máme též litovat svých provinění a vzbuzovat dobré předsevzetí pro další rok.

Každé zpytování svědomí mne krutě trýznilo. Od dětství až do nynějška dal mi Pán Bůh zvláštní dar, že totiž zdám se lidem lepší než opravdu jsem a že sta mých chyb zná jenom Bůh sám. Tak i vám, milí čtenáři, jevím se pořád jako nejhodnější dítě na světě.

Ale já o svých chybách vím. A znala jsem je i v dětství. Když se začala v kostele někdy zpívat píseň „Bůh ti tento život dal, bys jej vroucně miloval..., pomni, jestli duši ztratíš, vše ztraceno máš", hrůza mne obklíčila a zdálo se mi vždy, že zahynu.

Tak i to rozjímání v posledním dni v roce působilo mi muka. Nemohla jsem se potom po-

dívat dobře nikomu do očí, zdálo se mi, že každý ví o mé duševní bídě.

NOVÝ ROK.

Na Nový rok jsme rodičům blahopřáli, jak nás to naučil milý pan učitel. Cítila jsem před tím výkonem vždy divnou bázeň. Tolikrát a tolikrát jsem přála panu učiteli, panu faráři i rodičům a pokaždé jsem měla jakousi úzkost.

Zdáli se mi v tu chvíli tuze posvátní a slova těch přání připadala mi nevhodná. Byla příliš umělá a spletitá. Neříkali jsme rodičům nikdy jinak než maminko a tatínku. Různé mazlivé názvy, jimiž se hemžil „Malý gratulant" — to jest sbírka přání k svátkům — byly mi docela cizí a šly mi těžce přes rty.

Můj zakořeněný odpor proti všemu, co neodpovídalo přesně mému stavu duše! Bylo mi a je vždy potřebou mluvit jen tak, jak myslím a cítím, ne jinak. Kdybych byla měla básnické schopnosti a dovedla si složiti veršované říkání pro rodiče sama, byla bych svoji úlohu konala jistě velmi nadšeně.

Když jsem se zhostila té těžké úlohy a přání vyslovila, bylo mi, jako bych se byla zbavila těžkého břemene. Nejradostnějším úkonem pro mne byl ten konec, kdy jsem líbala ruce rodičů, tvrdé a drsné, prací sedřené. Byla bych je líbala ráda na obou stranách dlouho a dlouho. Tím bych byla nejlépe vyjádřila všecko, co jsem pro ně cítila.

Ale políbila jsem je uctivě jedenkrát, tak uctivě, jak líbám úctyhodnou ruku svého zpovědníka, ruku k úřadu tomu posvěcenou.

I moji rodiče byli posvěceni ke svému úřadu svátostí stavu manželského! —

Po Novém roce jsme žili již v myšlenkách na svaté tři krále, kteří se přišli Ježíškovi z daleka poklonit. Zpívali jsme o tom písně.

Úprkem jsme pospíchali světit tříkrálovou vodu a křídu. Se zatajeným dechem jsme pak sledovali, jak tatínek vážně psal svěcenou křídou na dveře jména tří králů: † K † M † B (Kašpar, Melichar, Baltazar).

Velice jsme se radovali, že naši rodiče pouštěli rok co rok koledující tři krále k nám do světnice. Ten černý vzadu nás nejvíce zajímal.

MASOPUST.

V masopustě rozléhaly se ze dvorků naší vesničky občas zrána žalostné zvuky.

Zabíjačka!

Toho dne, kdy jsem si vší silou tlačila peřinu na uši, abych neslyšela ječivého nářku našeho zabíjeného prasete, bylo mně smutno i úzko. Nic z toho, co nějak souviselo se zabíjačkou, neměla jsem ráda.

I ta vůně, kterou byl naplněn celý dům v den zabíjačky, byla mi téměř nesnesitelná. Ke všemu jídlu cítila jsem odpor.

Byli jsme četná rodina a nestalo se nikdy, že by se někdo při té příležitosti přesytil. Neboť všecko bylo opatrně rozděleno na dlouhou dobu. A přece bylo pro mne utrpením jísti cokoliv v té době. Byla bych se raději najedla suchého chleba než mastné polévky anebo čeho jiného, co pocházelo ze zabíjačky.

Ale mlčela jsem.

Viděla jsem, jak se celá rodina z těch vepřových hodů těšila a jak všem chutnalo. Moje ústa se zamkla, aby neprozradila, že nemohu.

Myslím, že to na mně nikdo nepoznal, jinak není možné, aby moje hodná maminka byla zůstala tak lhostejná k mému utrpení. Jistě by mi byla upekla nějaký „pegáček" a místo mastné polévky by mi byla připravila něco pro můj slabý žaludek snesitelnějšího.

Vždycky jsem si oddychla, když maminka hlásila: „Dnes jíme poslední zabíjačkovou polévku."

I některá jiná jídla jsem jedla s velikým přemáháním. Ale nebylo to žádné neštěstí. Při tom jsem přece vyrostla a vždy mi bylo k velikému dobru, že jsem si dovedla odříci řadu věcí, které si jiní odříci nedovedli. Snesla jsem také lehčeji mnohou hořkost, kterou by se byli cítili jiní bezmezně pokořeni.

Lidská společnost se s nikým nemazlí. Vstoupí-li do ní člověk zhýčkaný, jemuž se v rodině splnilo každé přání a vše nemilé se mu s cesty odstraňovalo, jak pak snese strohost

a bezohlednost světa? Tak mi bylo později jen ku prospěchu, že jsem se namáhala už v dětství překonávat věci, které se mi protivily. —

HROMNICE.

V lednu se krátily dlouhé noci a kvapem zde byly hromnice. Svěcení svíček hromniček.

Měli jsme v truhle dva svícny uschované pro případ, že by někdo z nás potřeboval být zaopatřen svátostmi nemocných. Hromničku vyndávala maminka jen za bouří. My děti poklekaly jsme kolem ní jako poděšená kuřata. Hromnička svítila a maminka nám předříkávala modlitby, které měly usmířit Boží milosrdenství a odvrátit od nás tresty, které nás mohly zbavit vezdejšího chleba.

Vyndaly vždycky v té hrůze velké modlitební knížky a v nich obrázek Panny Marie hostýnské. Byl trojdílný. Jezulátko posílalo ze svých ruček blesky na zlé Tatary, kteří sužovali Moravany. Modlitba, která byla na obrázku napsána starodávným písmem, pronikala nám duše i srdce.

Maminka ji předčítávala i když někdy ve vesničce vypukl oheň. Tatínek rychle běžel ven pomáhat, my děti s maminkou jsme v prvních okamžicích poklekaly a vroucně jsme se modlily.

Ach, jak jsme visely poděšenými zraky na klidné a pokorné tváři naší maminky! Nenaříkala, jen se modlila. Nikdo, nikdo na světě nemohl ji předčit a nám ji nahradit.

Modlitební knihy i ten obrázek s modlitbou k Panně Marii leží přede mnou a vzpomínky drahé letí mou duší. Probírám se těmi listy, kterých se dotýkaly mozolovité ruce, jež zlíbat bylo mým štěstím.

Po hromnicích byl svátek sv. Blažeje. Ovšem, že jsme nevynechali požehnání, při němž kněz klade 2 svíce ke krku věřících a doprovází je modlitbou. Tak zrovna jsme nezapomněli zakončit masopust kajícím popelcem.

PŮST.

Ačkoliv na Popeleční středu obyčejně již jaro nakukovalo do kraje a naše dětská srdce byla toho plna, přece celá postní doba nás velice skličovala. Modlívali jsme se doma bolestný růženec a v kostele i ve škole zpívali jsme truchlivé písně, vypravující o strašném činu, spáchaném na Synu Božím, o Jeho utrpení a o bolestech Bohorodičky.

Dětské srdce prožívá radost i hrůzu živěji než dospělý člověk. Všecky kostelní písně, modlitby i křížovou cestu uměla jsem zpaměti. Při pobožnosti křížové cesty, které jsme se každé neděle všichni zúčastnili, bylo mi zrovna nevolno. Dítě se rádo veselí a postní doba je plna smutku.

Není divu, že dětská duše toužila vroucně, aby se zas mohla radovat z Ježíšova vzkříšení a oslavení. —

Smrtná neděle přinášela děvčátkům potěšení choditi od domu k domu s nastrojeným smrčkem a zpívati koledu „Smrtná neděle“

Dlouho před tou nedělí jsem hlídala maminku, aby se nezapomněla a nerozťukla vajíčka, než je dala do těsta. Musila vždy udělati na obou koncích otvory a obsah vejce vyfouknout. Skořábky jsem si vzala, pomalovala všelijakými vzorečky a před Smrtnou nedělí navěsila jsem všeky „výfuky“ i s papírovými pentličkami na stromeček.

Náš tatínek však byl toho mínění, že nám stačí radovati se ze stromečku doma, na dvoře, v zahradě, po případě před naší chaloupkou. Jiné děti zpívaly dům od domu a dostávaly dárky, my jsme zpívaly po zahradě, na dvoře a ve světnici. Jiné děti u nás koledovaly, my jsme nesměly nikam.

Na Květnou neděli bylo něco podobného. Děvčata svázala hůlky, na ně upevnila květované šátky, takže se to podobalo kostelní korouhvi. Říkalo se tomu „máj“. Několik děvčat chodilo vždy s jedním májem za časného rána od domu k domu. Přikryly „májem“ okno a zpívaly. Dostávaly koledu.

Mně nikdy ani nenapadlo, že bych mohla s nimi také choditi. Podělovala jsem koledníce a radovala jsem se z „máje“ i tak.

Někomu se bude zdát zákaz našeho tatínka hodně krutý, ale já se mohu poctivě doznat, že jsem nikdy v sobě necítila žádné odbojnosti

proti jeho příkazům a zákazům, ani jsem si nemyslila, že jsem byla o něco nenahraditelného ošizena.

V životě bylo tolik věcí, kterých se mi nedostalo, ač jsem po nich toužebně vztahovala ruce! Jak bych se byla dovedla se vším smířit, kdybych nebyla měla v dětství dobrou přípravu ve zdánlivě necitelných tatínkových zákazech? Kolikrát jsem mu děkovala za jeho pevné vedení, klečíc u jeho hrobu se srdcem slzami zklamání zatopeným!

Na Velký pátek jsme se umývali v zahradě brzo ráno vodou přinesenou z potůčka na památku utrpení Pána Ježíše v zahradě Getsemanské. Bylo to nezapomenutelné ráno, když jsme klečeli v rose a chladu a připomínali si Krista, krví se potícího. Modlili jsme se v zahradě, protože On také úpěl k Otci nebeskému v zahradě té noci. —

Jakmile byl v kostele postaven „Boží hrob", začalo se jasnit v našich dětských duších. Za dva dny se bude zpívat všude Aleluja!

Když chlapci klepali na ulici, klepávala jsem i já na dvoře a v zahradě svým klepačem. Zpívala jsem si k tomu píseň „Poledne zvoníme, Jidáše honíme", jak nás tomu pan učitel naučil.

Bylo pro nás velkou radostí chodit „líbat Pánbíčka" Chodníčky bývaly už prošlapané blátivými cestami, sluníčko se usmívalo, sýkorky vrzaly a — Kristus přestal trpět!

VELIKONOCE.

Při vzkříšení jsme se radovali z plna srdce. Zvony zas zvonily. Ježíš vstal oslavený. Smíme se zas radovat! Ale přes všecku radost zachovali jsme půst vždycky. Večer po vzkříšení jsme jídávali kávu se sváteční bábovkou!

V neděli pak byl slavnostní oběd.

Před obědem maminka rozdělila svěcené jídlo. Ani skořápky z vajíček nesměli jsme zneuctit. Byly v kostele posvěcené a proto každý drobeček byl opatrně sebrán a hozen do ohně.

Odpoledne po požehnání jsme vyběhli do probouzející se přírody. Těšili jsme se z každé fialky, jichž jsme měli plnou mez v zahradě. Včeličky už bzučely a mušky vylézaly. Upletli jsme věnečky ze sedmikrásek a zanesli je na obraz Panny Marie u lesa. Tam jsme zazpívali jako v kostele: „Raduj se nebes Královno! Aleluja, aleluja!"

Svátek svatého Marka a křížové dny před Nanebevstoupením Páně byly dny prosby, aby Bůh zemskou úrodu dáti a zachovati ráčil. Kdo mohl, každý se zúčastnil průvodu do polí. I žáci se svými učiteli bývali přítomni.

Poněvadž jsme neviděli své pány učitele v průvodě se smát a bavit, nýbrž zpívat a se modlit, šli jsme i my pěkně a modlili jsme se a zpívali se zřetelem k obsahu písní, pokud je to jen u těkavých dětí v přírodě možné.

Pozorujte dnešní děti při takových průvo-

186

dech! Z dlouhé chvíle trhají zelené obilíčko a pískají na ně. Zábavy mají hned dost. Také se namáhají utrhnout každé kvítko, které zahlédnou v obilí při cestě. To je jejich celá pobožnost. Při zastavení u křížů nebo Božích muk posedají na meze a skotačí, zatím co velcí se modlí. Všecko jejich chování nasvědčuje tomu, že nechápou, proč jsou na průvodě. Nejsou sžity s církevním rokem. Nevědí, že za chléb je nutno prosit, abychom jej měli denně a dostatek.

Naši rodiče brávali s sebou svěcené vrbové jehnědy — kočičky — a zastrkovali je na naše pole s vroucí prosbou, aby Bůh nejdobrotivější uchránil naše brázdy, které nás živily. —

HOD BOŽÍ SVATODUŠNÍ.

Lidové rčení:

„Na svatý Duch do vody žbluch!
Na Boží Tělo do vody smělo!"

se nám velice líbilo. Běhali jsme dávno bosky, ptáčci zpívali, všecko kvetlo, třešně se zapalovaly.

V kostele jsme zpívali píseň „Kristus seslal Těšitele apoštolů rodině". Když varhany zahrály předehru k této svatodušní velebné písni, celá jsem se zachvěla. A když po pozdvihování se zpívalo: „Kterak máme zjevit slovy, co zde skryto před zrakem?", připadalo mi, že slyším nebeský zpěv. Pan farář se mi jevil jako Ježíš Kristus sám, neboť jeho důstojnost u oltáře byla veliká.

Bylo to tak radostné, že Spasitel nenechal své věrné bez pomoci a poslal jim Utěšitele, Ducha svatého, který je všemu naučil! Slabí tvorové přemohli bázeň a rázem se stali udatnými vojíny, ničeho se nelekajícími — ani pronásledování a smrti! — Byly to krásné dny, ty dva dny svatodušní!

BOŽÍ TĚLO.

Chodily jsme za družičky. Ani já ani jiné děti jsme nemívaly právě bílých šatů k té slavnosti. Jen málo bylo těch rodin, které opatřily družičkám bílé šaty. Děti rychle rostou a z šatků vyrostou, neužijí jich. Proto naše maminky kupovaly svým děvčátkům takové šatečky, v nichž mohly choditi pořád a než z nich vyrostly, bylo po nich.

Bílých botičků jsme ovšem také neměly, ale to jsme ani nevěděly, že by nějaké mohly být. Když jsem po prvé uviděla bílé botičky na jedné dívence, byla jsem celá zkoprnělá. Byl to div!

Pán Bůh miluje jistě krásu, která se koná na Jeho počest na Boží Tělo. Jistě miluje i ty nakadeřené hlavičky, ale já věřím, že naše neohrabané šatky i tuhé copánky, svázané třeba provázkem nebo šňůrkou z botka, byly mu také velmi milé. To pro hlubokou úctu, kterou oplývala malá srdečka, bušící pod prostými šatečkami, když se skláněla před zlatou monstrancí, v níž byl Pán Ježíš.

188

My jsme pevně věřili v přítomnost Boha ve svaté Hostii, jak nás tomu naučil náš vzácný, andělský pan farář. Nesl vesnicí monstranci tak velebně, že nám ani nikomu nenapadlo zašeptati.

Nebylo vzácným zjevem v průvodě o Božím Těle ani dítě bosé. Vůbec nebylo hanbou jíti bosky do kostela. Když jsem si prudkou chůzí pozurážela konce prstů o kameny nebo i o rovnou zem a nemohla jsem potom nohy vrazit do střevíčků, co mi zbývalo jiného, než cupat v neděli do kostela vždy bosky s ovázanými prsty! —

POUŤ.

Svátky: sv. Petra a Pavla, sv. Cyrila a Metoděje, Narození Panny Marie a sv. Václava byly pro nás velmi významné. Chodili jsme v ty dny do sousedních obcí na pouti.

Nešli jsme tam jen na výlet, to ne! První naší starostí bylo jít na kázání a na mši svatou. Potom — potom jsme mohli jít mezi boudy a — kupovat!

Představte si malé venkovské děvčátko v tvrdých botkách s plíšky na špicích, v laciných šatkách neuměle ušitých rukou maminčinou, s šátkem na hlavě, jak křečovitě drží v ruce kapesník — a v něm na suk zavázaný cípek s deseti krejcary! Deset krejcarů!

Na každou pouť jsem dostala tento obnos. To bylo tíživé bohatství. Jak s ním rozumně

naložit? Byla to starost! Obešla jsem boudy ponejprv, obešla jsem je po druhé, obešla jsem je po třetí. Bylo v nich věcí, až mi oči přecházely. Nechtěla jsem utratit všecky peníze za sladkosti a hračky. Přála jsem si uchránit několik krejcarů na sešity a tužku. Chtěla jsem donést všem členům rodiny něco z pouti, vždyť i oni mi přinesou něco. A svou chuť na sladkosti jsem také chtěla uspokojit.

To byl ovšem těžký rozpočet! Ale vždy to dopadlo dobře.

U kolotočů a houpaček jsem stávala a hleděla, jak se děti i mládež náruživě vozí. Ale nikdy jsem nevěnovala 2 krejcary na to svezení. Byl to pro mne velký obnos. Věřte mi, že mluvím pravdu, že jsem se po prvé a naposledy svezla na kolotoči, když mi bylo 15 let, a to jen proto, abych přece jen věděla, jak se to tam jede!

Vždycky jsem ráda pak pozorovala děti u kolotočů a houpaček. Chtěla jsem v některém z nich najít své vlastní dětství a ten sebezápor, jemuž jsme byli učeni už od kolébky.

Ale, co jsem vídala? Děti, které jsem považovala za velmi chudé, jezdily a houpaly se nejvíce. Stalo se mi jednou, že mi nějaké děvčátko přineslo houby. Dala jsem mu za ně několik korun. Děvče položilo na zem talíř, na němž houby přineslo, a nešlo od kolotoče dříve, až nemělo ani haléře. Bylo uspokojeno.

A co dělají děti zámožné? Škemrají a žadoní bez přestání a rodiče se neodváží odříci jim jedno svezení. Ubohé děti, co si počnete později, až si nebudete moci opatřovat všecky požitky, po nichž budete bažit? —

Návrat z pouti polními cestami a lesem býval pln kouzla. Botky svázané šňůrkami byly přehozeny přes rameno a bosé nohy lehce šlapaly po tvrdé cestě i po měkkém mechu, Oči, nasycené tolikerým pohledem na pěkné věci, hledaly v dálce rodnou střechu, na níž spočinuly nejradostněji. —

VISITACE.

Koncem školního roku jsme mívali visitaci. Zkouška z náboženství mne nikdy nelekala. Uměla jsem katechismus i biblický dějepis úplně bezvadně zpaměti. Těšívala jsem se na zkoušku velice a přála jsem si být často vyvolána. Před visitací jsme zpívali píseň: „Přijď, ó Duše přesvatý, světla svého bohatý paprsek rač na nás vlít!"

Tatínek seděl v kostele na svém místě v lavici a poslouchal. Nemohl-li on, byla v kostele maminka. Dbali o to, abychom věděli, že taková zkouška z náboženství je velmi důležitá. —

Je zajímavé, že mne rodiče nikdy nepochválili za můj velmi dobrý prospěch ve škole. Ani po zkoušce, kterou náš pan učitel dělával s námi pro rodiče koncem roku, neřekli mi po-

chvalného slova. Pan farář i pan učitel mne chválili a doma nikdo!

Rodiče usuzovali velmi správně svým prostinkým citem, že té pochvaly mám ve škole dost a že by mi bylo jistě na škodu, kdyby ji ještě oni rozmnožovali. Nikdo mi nikdy doma neublížil, ale nikdo mne taky nepřechválil. Hlavní mojí odměnou byl maminčin úsměv a mé klidné svědomí.

*

Otcovský dům měl pro mne potud kouzlo a byl mi rájem, dokud v něm byl ten poklad, o němž básník praví:

„Ba, velký, velký boháč jsem, mám stříbro své i zlato, jen bojím se, by nebylo mi jednou navždy vzato.

Pod lipou v tiché chaloupce jsou skryty moje statky: stříbro, toť otce šediny a zlato — srdce matky."

Imprimi potest. Pragae, die 17. II. 1940. P Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora, C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Co souditi o spiritismu?

ŽIVOTEM č. 343

CENA 50 h.

Co soudit o spiritismu.

Abychom přesně vymezili, co soudit o spiritismu, budeme postupně zkoumati:

1. Co jest spiritismus.
2. Pravost spiritistických zjevů.
3. Příčiny spiritistických zjevů.
4. Stanovisko Církve vůči spiritismu.

I. Co jest spiritismus.

1. Spiritismus (= duchařství, od latinského slova spiritus = duch) jest názor na svět, že se můžeme libovolně stýkati s dušemi mrtvých, že zemřelí se nám zjevují, aby nás poučovali a hlavně aby nám zjevili nové dokonalejší náboženství. Spiritismus má prý očistit a zdokonalit náboženství křesťanské.

Hlavní tvrzení spiritismu jest, že se můžeme libovolně stýkati se zemřelými. Vždyť duše po smrti člověka žije dále, jak učí i náboženství křesťanské. Není prý tedy žádné obtíže k takovému styku. Ostatně i křesťanské náboženství připouští takový styk se zemřelými, jak je patrné ze života některých svatých, jimž se často zjevovali zemřelí, napomínali je, poučovali, dávali výstrahy a podobně.

2. Jak dokazují spiritisté, že jsou ve styku s duchy zemřelých? Docela jednoduše. Stačí k tomu úplně prostý stoleček, který klepe podle určitých značek; na př. jeden úder značí *a*, dva údery *b* atd. Táže-li se někdo

při spiritistické sedánce: „Kdo je ten duch?“, stoleček mu odpoví podle smluvených značek: „To je tvé dítě“, nebo: „To je duch Sokrata, sv. Pavla“ a j.

Nestačí vám takové svědectví ducha o jeho skutečné přítomnosti? Pak vám duch buď prostřednictvím stolku nebo prostřednictvím media uvede některé podrobnosti ze svého života, aby vám dokázal svou totožnost. Promluví k vám známým hlasem a připomene vám tisíce vzpomínek ze svého pozemského života, které byly známy jen nejbližším, takže se zdá, že tu nelze pochybovati o totožnosti oné osoby. A abyste věděli, že je to skutečně duch, bude vám vyprávěti různé podrobnosti ze záhrobního života, co tam lidé dělají, jak se mají atd.

Ještě snad nevěříte, že je to duch? Pak se vám zjeví ve své vlastní podobě. Uvidíte na př. podobu své zemřelé matky nebo svého zemřelého přítele. A abyste nemysleli, že je to nějaký přelud, nebo nějaká fantasie, můžete si toho ducha též ofotografovat.

Abyste byli úplně jisti, že jste ve styku s duchem ze záhrobí, uvidíte podivuhodné výkony, jež přesahují lidské síly, takže konečně musíte uznat, že je to skutečně duch.

Stoleček se pohybuje hned vpravo, hned vlevo, sám se zvedá a sám se dokonce pohybuje ve vzduchu. Brzy se pohybují také jiné kusy nábytku ve světnici. Skleněné věci padají na zem, a nerozbijí se. Těžké kusy nábytku se lehce vzne-

sou až ke stropu a lehké předměty se stávají tak těžké, že jimi nelze vůbec pohnout. Těžké, dobře uzavřené dveře se samy otevírají a samy se zase zavírají. Pak je medium uchváceno jakousi neviditelnou silou, je neseno vzduchem a oknem, které se samo otevře, vychází ven a za chvilku se vrací jiným oknem, které se též samo otevře a zavře.

Když přítomní jsou plni úžasu nad takovými úkazy, tu najednou se ozve hudba nějakého nástroje; klavír se sám rozezvučí překrásnými akordy. Někdy vychází hudba z nějaké prázdné krabice, ze stěny, ze stropu a podobně.

Tu vám zase ovane tvář čerstvý vánek, pak se ukáže velmi ostré světlo, jež nelze srovnati s žádným jiným světlem.

Je-li duchům položena nějaká otázka, tu odpovídají buď smluvenými údery, písmeny nebo slovem. Stočený a svázaný papír s tužkou jsou dány třeba do kufru a zavřeny. Když je potom papír vyndán, jsou na něm napsány odpovědi na dané otázky. Někdy duchové mluví cizími jazyky.

Ale nejvíce podivu budí t. zv. materialisace čili zhmotnění duchů. Lze viděti, jak se najednou objeví nějaký úd lidského těla, ruka nebo noha, pak celý člověk se všemi příznačnými vlastnostmi lidské osoby: barvou, dýcháním, teplotou, tlučením srdce atd. Někdy se nezjeví cela bytost naráz, nýbrž postupně: nejdříve se ukáže řídký mráček, který pomalu houstne, pak se v něm začne rýsovat očekávaná

osoba, jež mluví, pohybuje se, požívá pokrmy jako jiné živé osoby. —

Když člověk čte nebo slyší o takových podivuhodných, takřka zázračných zjevech, mimoděk se táže, zda jsou skutečné, zda jsou pravé, zda to snad nejsou jen přeludy.

II. Pravost spiritistických zjevů.

Všechny spiritistické zjevy, třebaže jsou tak různorodé, mají jedno společné: že totiž nemohou být vědecky pozorovány a zkoumány. Nepřipouštějí přímého experimentálního studia. Člověk je vidí, ale nemůže je zachytit. Objevují se v tu chvíli a na tom místě, kde je člověk nečeká. Zdá se, že jsou dílem někoho, kdo chce uniknouti pozornosti. Je slyšet na př. klepání v určité části domu; jdete k tomu místu, kde se ozývá ono klepání, ale hned se zase ozve klepání odjinud. Nebo: Stolek se pohybuje pod rukama několika osob. Přiblížite se k němu, abyste zjistili, zda onen pohyb není způsoben rukama přítomných osob; avšak pohyb okamžitě přestane.

Ještě horší je tu to, že tyto zjevy nejen unikají vědeckému zkoumání, nýbrž vyžadují zvláštní podmínky, jež vylučují zkoumání. Na př. medium nebo stolek rozkáže, aby bylo zhasnuto světlo a aby se přítomní drželi v kruhu za ruce.

Spiritisté zachovávají tyto předpisy s posvátnou úctou. Aby ospravedlnili takové jednání, říkají, že duchové se bojí světla a světlo že jim škodí; je prý třeba, aby všichni přítomní se drželi v kruhu za ruce, neboť se tím prý napomáhá neviditelné činnosti duchů; není dovoleno dotknouti se media v transu, protože by se mu tím uškodilo na zdraví...

Z takových předpisů a z takového jednání mnozí vyvozují, že všechny zjevy spiritistické jsou podvod a klam. Proto prý se zhasíná světlo, aby nebylo vidět, jak medium klame přítomné. Proto se všichni musejí držet v kruhu za ruce a media se nesmí nikdo dotýkat, aby medium mohlo snadno provádět své podvody bez obav, že bude odhaleno.

Je pravda, že všechna slavná světová media byla přistižena při podvodu. Sami spiritisté doznávají, že mnohá media klamou.

Mezi nejslavnější světová media patří Eusapia Palladino, Neapolitánka († 1918). Ta klamala, jak mohla. Oklamala i známého milánského lékaře Lombroso, oklamala i Flamariona. Její podvod byl pak odhalen v Americe. V Římě zjistili, že domnělá ruka ducha, která se dotýkala přítomných, byla ve skutečnosti Eusapiina noha.

Jiné slavné medium je Anna Rotheova z Kamenice v Sasku. Její medijní síla spočívala hlavně v přinášení květin z jiného světa. Procestovala mnoho zemí a všude budila obdiv svý-

mi výkony. R. 1902 vystoupila v Berlíně. K sedánce se dostavil velký počet spiritistů. Světla zhasla, medium upadlo ve spánek a za chvíli začali duchové rozhazovati mezi účastníky květiny s onoho světa. Však hned na to policisté, kteří se také účastnili sedánky, přiskočili k mediu a uchopili je pevně za ruce. Dešť květin ihned ustal. Medium bylo prohlédnuto. V jeho spodních šatech byly objeveny velké kapsy a v nich rozhazované květiny. R. 1903 byla Rotheova soudem v Berlíně odsouzena z podvodu v 48 případech a z pokusu o podvod ve 12 případech do vězení na půldruhého roku.(1)

I s fotografiemi duchů je zjištěno mnoho podvodů. Známý odborník H. Prince praví: „Každá fotografie duchů, kterou jsem zkoumal, je podvod.“(2) Velmi slavný fotograf duchů byl Francouz Bouguet. Jednou byla v jeho atelieru provedena náhlá prohlídka, při níž se našlo přes tři sta uměle provedených hlav z vosku a z papíru, podle nichž zhotovoval fotografie duchů. Takovou umělou hlavu nasadil na nějaký trup, zahalil závojem a zachytil mlhavý obraz, který pak podle potřeby zkombinoval s fotografií media. Někdy se o zemřelé osobě informoval předem, opatřil si její fotografii a podle ní pak pořídil obraz jejího ducha. Takové foto-

(1) Sr. G. Sulzer: Licht und Schatten der spiritistischen Praxis, Leipzig, 1913.

(2) Uvádíme z F. Moser: Okkultismus. Täuschungen und Tatsachen, München, 1935, str. 765.

grafie si dal velmi draze platit (až 5.000 fr). Proto byl proti němu zaveden proces pro podvod a pro vydírání. Obžalovaný se přiznal k podvodnému opatřování fotografií a byl odsouzen.

I s materialisací duchů se dějí podvody. Slavné medium Bastian měl při sedánkách r. 1884 předvádět zhmotněné duchy. Před zahájením však mezi místnost, kde měl být uspaný Bastian, a mezi síní, kde měli být diváci, byly tajně umístěny padací dveře, jež mohly být staženy šňůrou. Šňůru měl při představení držeti jeden z účastníků. Sedánka byla zahájena. Za chvíli se odhaluje opona, která byla ve vchodu mezi onou místností a sálem, a vystupuje tajemná postava — materialisovaný duch. Tu jeden účastník zatáhl za šňůru. Dveře zapadly. Duch se chce vrátit zpět do své místnosti, odkud vyšel, ale dveře jsou zavřeny. Přítomní k němu tedy přistoupili a zjistili, že to nebyl duch, nýbrž sám Bastian. Byl bos. V místnosti před křeslem, kde měl být Bastian v hypnotickém spánku, ležely na podlaze jen jeho boty.

Jiné slavné medium poslední doby je známý Laszlo, který konal podivuhodné výkony, i různé materialisace. Při sedánce 29. prosince 1923 byl však jeho podvod odhalen. Při křížovém výslechu se přiznal, že to vše byl holý podvod. Při tom přišlo také najevo, že jistý malíř a jistý lékař, kteří se účastnili jeho sedánek, byli jeho pomocníky a že mu potají podávali nebo odebírali různé pomůcky k tomuto kejklířství.

Malíř mu opatřoval pro jeho představení potřebné obrazy a hlavy. (672)

Podobných případů bychom zde mohli uvésti celou řadu. Mnoho spiritistických zjevů je pouhý podvod a klam. Často media klamou úmyslně, někdy klamou nevědomky. Mnohé zjevy spiritistické jsou také neobjektivní, mnohé neexistují ve skutečnosti, nýbrž jen v obrazotvornosti účastníků sedánek. V takovém prostředí bývá obrazotvornost příliš podrážděna. Tma, slabé osvětlení, napětí, očekávání čehosi neobyčejného, to vše působí na přítomné a je schopno vyvolat v jejich fantasii velmi živé obrazy. Člověk tu velmi snadno považuje za skutečnost, co je pouhá představa. Kromě toho v takovém napjatém a podrážděném stavu člověk snadno podléhá sugesci.

Je pravda, že při spiritistických zjevech je mnoho klamu, sugesce nebo autosugesce. Je pravda, že všechna slavná media byla dopadena při podvodu. Ale z toho ještě nelze vyvozovati, že všechny spiritistické zjevy jsou podvod a klam. Neboť nejslavnější světoví badatelé, fysikové, chemici, biologové atd., kteří se již po dlouhá léta zabývají vědeckým zkoumáním těchto zjevů, kteří přísně kontrolují každý takový zjev a konají různé vědecké pokusy s mediem i při plném světle, docházejí k závěru,

(672. Těmito čísly poukazujeme na stránky odborného díla: F. Moser: Okkultismus. Täuschungen und Tatsachen, München, 1935.)

že všechny spiritistické zjevy nejsou podvod a klam. Je známo, že existují také t. zv. „světelná media"; jsou to hlavně Italka Eusapia, Skot Home a Američan Slade. Tato media se vzdala temného kabinetu, bývala přísně kontrolována, a spiritistické zjevy neustaly, jen se značně zmenšily.

Dr. F. Moser po dlouholetých zkušenostech a důkladném vědeckém zkoumání těchto zjevů ve svém odborném díle: Okkultismus. Täuschungen und Tatsachen, München, 1935, na str. 755 praví, že ze všech spiritistických zjevů jest v nejpříznivějším případě 98% rafinovaný klam, podvod a halucinace, *a jen 2% jsou zjevy pravé*, u nichž nelze objevit žádného podvodu nebo klamu.

Vezměme tedy v úvahu aspoň tato 2% spiritistických zjevů a zkoumejme, co jest jejich příčinou.

III. Příčiny spiritistických zjevů.

1. Pocházejí tyto zjevy od duchů záhrobních?

a) Podle správné filosofie lidská duše, odloučená od těla, má úžasné poznání, poznání daleko vyšší, než když byla spojena s tělem.([3])

([3]) Sr. Sv. Tomáš: Theologická summa, část I., ot. 79.

Jak omezená a nízká je však rozumová stránka spiritistických projevů! Velké množství spiritistických „zjevení" se jeví jako úžasná chudoba ducha. Většinou jsou to jen dětská nebo idiotská žvatlání. Někdy se duchové zdají dost moudří, ale při bližším zkoumání je patrné, že všechno to, co zjevili, nebylo nic nového, nic užitečného, co by znamenalo pro vědu nějaký nový přínos nebo pokrok vědy.

Za druhé je třeba si všimnout mravní chudoby oněch „duchů" Ačkoliv často chtějí dávat lidstvu nová pravidla života, přece nečiní nic nového, nýbrž opakují jen staré příkazy starých katechismů, hlavně laických katechismů. Spíše se zdá, že chtějí snížit mravní úroveň. Zvláště pozoruhodné je to, že ačkoliv se v podrobnostech velmi liší, přece všichni se shodují v tom, že zásadně opomíjejí hlavní a základní pravidla mravouky, mluví, jakoby nebylo Boha, jakoby nebylo nejvyššího soudce a odplatitele.

Kdyby to byly duše zemřelých, proč by měly tak nízkou inteligenci? Proč by měly tak hmotný způsob myšlení a vyjadřování. Proč by nedovedly podati neochvějný důkaz své totožnosti? Proč by si odporovaly ve svých sděleních o záhrobním životě? Proč by si tak odporovaly ve svých pokynech, jež dávají pro lepší pozemský život?

Z toho, že rozumová a mravní úroveň mluvících „duchů" je tak nízká, je tedy patrné, že není možné, aby to byly duše zemře-

lých. Neboť duše, odloučené od těla, mají úžasné poznání, daleko vyšší, odpovídající jejich vyššímu způsobu bytí.

b) Mimo to, duše zemřelých už nejsou ve své vlastní moci, nýbrž jsou v ruce Boží. (Moudr. 3, 1.) Jejich úkol na zemi je smrtí neodvolatelně skončen. Není možné, aby se duše po smrti libovolně vracela z onoho světa na tento svět.

Smrtí se duše loučí s tímto světem a jde do života věčného. Tyto dva životy jsou různé: jeden končí — druhý začíná. Člověk nevytvořil tyto dva světy a proto nemá práva rozhodovati nad svým životem, kdy a jak by chtěl odejít. To právo si vyhradil Tvůrce sám. — Svět pozemský a svět záhrobní jsou přírodně odděleny. Co je přírodně odděleno, nemůže být žádným lidským uměním spojeno. Smrt je konec pozemského života. A proto, kdo není pánem života, nemůže povolati duši zase do tohoto pozemského života. Duše se na světě projevuje prostřednictvím těla, jež jest jejím nástrojem. Avšak tělo bylo smrtí zničeno.

Duše zemřelého člověka je v záhrobí odkázána bezpodmínečně na pokyny Boží. Může sice býti poslána na tento svět, může se projeviti na tomto světě, ale jen z vůle Boží a na pokyn Boží, a nikoli ze své vlastní vůle nebo z vůle nějakého spiritisty, na zavolání nějakého duchaře.

Bůh může dovoliti, aby se duše projevila ze záhrobí na tomto světě, ale tyto její projevy nejsou vázány na nějaké hmotné podmínky, nýbrž

jen na přímý pokyn Boží. A poněvadž pozemský svět a záhrobní jsou od sebe přírodně odděleny, je zcela zřejmé, že k takovému projevu, čili takovému spojení obou světů, je třeba zcela zvláštního důvodu, neboť spojení těchto dvou světů je zázrak; a zázraky nečiní Bůh bez vážného důvodu ani je nečiní na zavolání kteréhokoliv spiritisty, který by se chtěl pobavit s duchy.

c) Kromě toho: je proti přirozenému řádu, aby to, co je nižší, poroučelo tomu, co je vyšší. Proto je také proti přirozenému řádu, aby člověk poroučel duchu, odloučenému od těla...

d) Spiritismus se domnívá, že člověk bez ohledu na vůli Boží může kdykoliv vyvolati duše zemřelých. Snad se spiritisté domnívají, že když se před sedánkami něco pomodlí, něco zazpívají, že Bůh pak musí pustit duši zemřelého na svět. Takové pojetí snižuje Boha.

Je to také zřejmý materialismus. Domnívají-li se spiritisté, že hmotnými prostředky mohou přivolati lidskou duši, tím ji snižují, tím popírají její duchovost a přidělují jí hmotnost.

Takové spiritistické pokusy jsou snižováním posmrtného života. Jaká pak by to byla blaženost, kdyby duše musela býti stále připravena, že ji každou chvíli někdo zavolá na zemi, že musí každou chvíli opustiti svou blaže-

nost a jíti odpovídat zvědavosti lidí, dělat jim zábavu, zvedat židle a stoly, dělat jim komedianta, pomáhat mediu k výdělku nebo k podvodu? To že by byla blaženost člověka po smrti? Tím že by končil pozemský život? Zdravý lidský rozum se vzpírá takovému pojímání záhrobního života.

2. Jsou příčinou spiritistických zjevů vyšší duchové, andělé nebo ďábli?

Křesťané, kteří znají jsoucnost těchto duchů, mohou se právem tázat, zda spiritistické zjevy nepocházejí od oněch duchů vyšších. Tu však třeba říci, že bychom museli míti velmi nízký pojem o tomto vyšším druhu duchů, kdybychom se domnívali, že se projevují jen takovým hrubým způsobem: klepáním, kejklířstvím, písmem nebo slovem media, a s tak nízkou rozumovou i mravní úrovní. Proč pak by oni duchové neprojevili, že jsou skutečně duchové vyššího druhu?

Někteří stoupenci tohoto směru odpovídají: Snad proto, že si s námi chtějí pohrávat, že chtějí klamat.

Ale nejsou to pak duchové špatní? — Není to nemožné. Církev katolická učí, že existují špatní duchové a že na nás mohou působit, že nás mohou pokoušet a svádět. Je tedy otázka, zda tito duchové jsou příčinou spiritistických zjevů.

Zdá se, že špatní duchové bývají někdy příčinou spiritistických zjevů, protože ty zjevy bývají někdy velmi nemravné. Des Mousseaux vypravuje, že vyvolaní duchové si někdy dovolují na přítomných věci, o nichž je lépe mlčeti. Při jistých schůzích způsobili celou řadu pohoršení a hanebností. ([4])

I když nedochází vždy k takovým krajnostem, zdá se, že tam často jedná někdo, kdo dává vždy nesprávné odpovědi na mravní a náboženské otázky, někdo, kdo má zájem o to, aby přítomní byli oklamáni a svedeni na scestí, někdo, kdo má ve zvyku lhát a podvádět, někdo, kdo by chtěl zničit Boha. Takové záměry se často projevují ve spiritistických sedánkách.

Křesťan podle těchto rysů snadno pozná zlého ducha, démona, původce lži, který by chtěl zničiti Boha.

Tím však nechceme tvrdit, že ve všech spiritistických praktikách jedná ďábel. Ani netvrdíme, že v nich zasahuje často. Pravíme jen, že ve spiritismu má démon všechny podmínky, aby se mohl projevovat.

Ani nemorálnost spiritistických sedánek nedokazuje, že v nich nutně jedná démon, neboť její příčinou mohou býti lidé. A také k vysvětlení podivuhodných spiritistických zjevů není vůbec třeba zásahu zlého ducha, neboť všechny lze vysvětliti zcela přirozeně bez jejich zásahu, jak

([4]) Sr. Les hauts phénomènes de la Magie, str. 349.

uvidíme v dalším. Připouštíme, že zásah zlého ducha je tu možný, ale myslíme, že — děje-li se v dnešní době — bývá to velmi zřídka a spíše nepřímo, totiž tak, že ďábel navádí některé lidi k tomu, aby konali spiritistické sedánky, aby se jich účastnili, aby se tam konaly nemorálnosti atd.

3. Dají se spiritistické zjevy vysvětliti přirozeně, bez zásahů jakýchkoli duchů?

Abychom správně rozřešili tuto otázku, je třeba vědět, co může člověk vykonati svými přirozenými silami.

V člověku jsou opravdu podivuhodné skryté síly, o nichž většina lidí nemá ani tušení. Teprve moderní věda nám svým odborným badáním odhaluje tyto skryté síly, které jsou v každém člověku.

Jistě většina jsou známy pojmy: podvědomí, hypnosa, sugesce. Jistě mnohým je známa kniha B. Kafky: „Svítání v duši", v níž autor z vlastní dlouholeté zkušenosti mnoha veřejnými, dobře ověřenými pokusy dokazuje jsoucnost těchto skrytých sil v člověku.

Těmito skrytými silami jistě lze přirozeně vysvětliti všechny spiritistické zjevy, jež možno rozděliti na dvě hlavní skupiny: Na zjevy parapsychické a zjevy parafysické. Parapsychické zjevy jsou takové zjevy, jež přesahují veške-

ru obvyklou činnost duše v jejím vlastním oboru; jsou to: telepathie a telesthesie. Parafysické zjevy jsou takové, jež přesahují obvyklý dosah práce hmoty a s hmotou; jsou to: telekinese, telepyretika a teleplastika, jež lze shrnout v jedno slovo: telefysika. Projděme letmo tyto tři obory spiritistických zjevů (telepathii, telesthesii a telefysiku), a zkoumejme, zda je může způsobiti člověk svými přirozenými silami.

1. Telepathie (bezděčné přijímání zpráv z dálky) je dnes vědecky dokázaná skutečnost, nepopíratelný fakt. Kdysi před vynalezením telefonu se zdálo nemožné, aby mluvené slovo bylo vedeno po drátě mnoho set kilometrů a aby je na druhém konci bylo srozumitelně slyšet. Nyní jsme ještě dále: radiem i bez drátů můžeme slyšet v Evropě, co někdo mluví v Americe. Moderní věda však dokázala ještě více. Dokázala, že jsou nejen radiové vysílače, nýbrž že vlastně každý člověk je vysílačem a přijímačem. Dr. Moser praví: „Vysílači jsme všichni ve větším nebo menším stupni, právě podle napětí duševní energie a okamžitého naladění; a vysíláme stále a na všechny strany duševní vlny Právě tak jsme všichni přijímači a jsme v nepřetržitém styku s duševním vesmírem, podobně jako tělo s hmotným vesmírem, jak odhalují poruchy ve fysické rovnováze, v nové době též radio. K vědomí však přichází velmi malá část — u většiny nikdy, u jiných jen zřídka.“ (388)

„Zkušenostní badání přinesla přesvědčivý vědecký důkaz pro jsoucnost telepathie. Telepathie je nyní nesporná skutečnost, s kterou jsme se vyrovnali.“ (328) Dr. Moser uvádí celou řadu pokusů, jež konala Společnost pro zkoumání přenosu myšlenek v Londýně už v r. 1882 a 1885. Před komisí této společnosti byly konány na př. takové pokusy: První zkoušený subjekt sedí se zavázanýma očima u stolu s tužkou a papírem. U něho sedí komise. Druhý zkoušený subjekt v jiné světnici načrtne nějaký obraz, na př. obrysy koně. Pak se mu zavážou oči a je přiveden do první světnice a postaven několik kroků od prvního subjektu a myslí na načrtnutý obraz. První subjekt se trochu soustředí, pak vezme tužku a za naprostého nepřerušeného mlčení všech nakreslí obraz, který vidí v myšlenkách druhého subjektu. Pak se srovnají oba obrazy a zjistí se, že je mezi nimi velká podobnost. (309)

Jiný příklad experimentální telepathie uvádí Charpignon: „Táži se uspané, zda vidí stolek uprostřed světnice. Odpovídá: ano. Pak jsem jej obestřel svým fluidem a ona se diví, že jej vidí vznášeti se ve vzduchu. Mnohdy jsem svým somnabulům nabídl tři pomeranče, jeden z nich magnetisovaný, s úmyslem, aby zůstal neviditelný. Skutečně zůstal neviditelný, i když pokusné osoby přišly do normálního stavu. Marně jsme je ujišťovali, že jsou to tři pomeranče. Vysmáli se nám a ukazovali jen dva.“ (300)

Podobné telepathické zjevy bývají ve spiritistických sedánkách: hned se objeví nějaký nový předmět, hned se začne vznášeti ve vzduchu, stane se neviditelný, podle toho, jak si přeje vedoucí seance. To vše může účastníkům vsugerovat.

2. Telesthesie (jasnovidnost) je též dokázaná skutečnost. Rozlišuje se dvojí základní jasnovidnost: prostorová a časová.

Rozlišujeme jasnovidce dvojího druhu: automatické (samovolné) a mechanické. Automatičtí vidí věci vzdálené nebo skryté sami, bez cizí pomoci. Sami se uvedou v extasi. Mechaničtí jsou odkázáni na cizí pomoc a vedení. B. Kafka vysvětluje jasnovidnost takto: Člověk může uvolniti fluid svého oduší (t. j. velmi jemnou látku, která jest částí jeho těla), a vyslati jej určitým směrem, na př. z Ostravy do Prahy. Že člověk může uvolnit své oduší a vymístiti je na jiné místo, to Kafka dokázal mnoha různými pokusy. Na př. v Přelouči r. 1925 za přítomnosti 120 osob rozkázal uspanému subjektu, aby uvolnil své oduší do vody ve sklenici, kterou Kafka držel v ruce, a aby s ní zůstal ve spojení, dokud nedostane dalšího rozkazu. Kafka pak odnesl sklenici na druhou stranu místnosti, takže subjekt seděl ke sklenici obrácen zády. Pak Kafka vyzval přítomné, aby určili, kdy se má bodnout do vody ve sklenici. Na nepředvídaný pokyn bylo bodnuto do vody. Současně v

tom okamžiku uspaný subjekt vykřikl bolestí. Tento výkřik potvrdil, že subjekt je ve vodě svým oduším. ([5])

Člověk tedy může uvolniti své oduší určitým směrem na určité místo. Lidská duše i se svými poznávacími schopnostmi je celá v celém těle, a tedy i v onom oduší, které je částí těla. Proto subjekt, který je v Ostravě, může na př. viděti, co se děje v Praze na určitém místě, kdo tam je, co dělá a pod.

Jasnovidec může poznati nejen to, co se odehrává současně, nýbrž může poznati i minulost, neboť všechno, co se děje, vtiskuje se do velmi jemné látky v prostoru (protonace) a v ní stále zůstává. Jako po člověku, jdoucím v blátě, zůstávají otisky jeho kroků, tak v protonaci zůstávají vtisknuty všechny lidské skutky. Z této protonace může jasnovidec čísti jako z knihy všechno, co se událo v minulosti.

Do budoucna ovšem jasnovidec nevidí, neboť budoucí skutky nejsou vtisknuty v protonaci. Poněvadž však mnohé věci, které se stanou v budoucnu, jsou už nyní určeny v přítomnosti buď vůlí člověka nebo jinými příčinami, může jasnovidec něco vyčísti z těch příčin nebo z obraznosti těch, na nichž závisí ony budoucí události. Bylo také pokusně zjištěno, že jasnovidec nečte v budoucnosti, nýbrž v myšlenkách oné osoby, které předpovídá budoucnost. Když na

([5]) Sr. Kafka: Svítání v duši, Červený Kostelec, 1927, str. 113.

př. Kafka magnetickou vrstvou přerušil telepatetické spojení hadače s druhou osobou, byl hadač neschopen předpovídati budoucnost.(6)

Jasnovidností se tedy dá zcela přirozeně vysvětlit mnoho spiritistických zjevů i bez zásahů záhrobních duchů.

Tak se dá na př. vysvětlit podivuhodný zjev, že jisté medium r. 1873 dokončilo začatý román zemřelého anglického spisovatele Dickensa. Víme, že žádná myšlenka se neztrácí, každá se vtiskne v protonaci a v ní stále zůstává. Kdo něco píše, má také cíl a plán. A proto také spisovatel Dickens měl jistě v myšlenkách plán celého románu, věděl, jak jej dokončí. Proto celý román byl vtisknut do protonace. „Ačkoliv nedokončená část byla jen jakousi kostrou, stačila přece úplně činnosti media, aby správně román dokončilo. Je tudíž nesmysl věřiti, že zemřelý spisovatel druhou polovici románu napsal sám prostřednictvím media v transu."(7)

3. Telefysika.

Zjevy telepathické a jasnovidné jsou dosti známé a celkem snáze pochopitelné. Nejvíce obdivu ve spiritismu však budí zjevy telefysické. Lze je charakterisovati tím, že stojí mimo dnešní fysiku, že je nebylo možno vysvětliti žádnými dosud známými zákony fysickými, a proto byly připisovány jakýmsi duchům. Sem náleží:

(6) Tamtéž, str. 136.
(7) Tamtéž, str. 147.

1. teleakustika — zvuky bez poznatelné příčiny, klepání;
2. telekinetika — pohybování předmětů bez poznatelné příčiny, levitace;
3. telepyretika — světelné koule, blesky bez poznatelné příčiny;
4. přínosy různých věcí;
5. teleplastika čili materialisace — zhmotnění..

Nejslavnější media v tomto oboru jsou: Eusapia, Home a Slade, a to nejen pro své podivuhodné výkony, nýbrž také proto, že tato media konala ony výkony při plném světle a za nejpřísnější kontroly.

A) V člověku je zvláštní síla.

Přírodní vědy učinily v posledních letech úžasné objevy. Bylo dokázáno, že každý člověk má v těle elektromagnetickou energii. Někteří jedinci jsou touto energií přímo nabiti, takže z nich vyzařuje, ba dokonce z nich srší jiskry jako z leydenské láhve. Touto silou známý Slade rozdrtil na dálku silnou zeď. (877) Touto elektromagnetickou silou jsou zvláště nabita fysická media.

Tato síla má v člověku nejen své sídlo, nýbrž také velmi těsně souvisí s organismem, neboť ony podivuhodné telefysické zjevy bývají spojeny s velkou poruchou organismu a mimořádným vyčerpáním sil: (871)

a) Porucha organismu se projevuje už v přípravném období před nástupem telefysických

zjevů. Zjevy na sebe dají obyčejně čekat 2—3 hodiny. Při tom je medium — jak bylo pozorováno u Eusapie — v jakémsi silném napjetí a vzrušení, jež pak přechází v trans. Všeobecné příznaky v tomto stavu jsou: velký tělesný neklid, zesílené a velmi zrychlené dýchání, značně zrychlený tep.

b) Porucha organismu se projevuje také při transu u media samého i v jeho okolí, a to velkým snížením teploty, prouděním vzduchu a pod. Ruce media zchladnou, zledoví; na př. levitací stolu zledoví mediu nohy a po levitaci se zase do nich vrátí teplo. — Také vzduch se pozorovatelně ochladí, takže teploměr klesne o několik stupňů. Nastane studený vítr, jenž vychází z těla media; je možno zcela přesně zjistit, odkud vychází. U Eusapie vycházel z jizvy na hlavě, u jiných z ramene, z úst nebo z nosu. Tento vítr pak působí v okolí vzdouvání záclon, oděvu a pod. (873)

c) Mimořádné vydávání energie se projevuje nejvíce vyčerpaností media, která nastává po sedánkách a která je tím větší, čím namáhavější výkony medium provádělo. Po dobrých sedánkách bývala Eusapia zcela vyčerpána. Zlomená a polomrtvá seděla pak v židli; nohy často ochrnuté, takže musela být odnesena; nebo tam zůstala ležeti nehybně a bez vědomí. Tep prudce zrychlený, jakoby žíly chtěly prasknout. Těžký dech. Studený pot pokrýval čelo i ruce. Pohled vytřeštěný, obličej mrtvolně bledý.

d) Příznačné pocity media jsou další, velmi zajímavý projev této poruchy a vyčerpanost. Na př. Eusapia volala, že cítí, jak jí z ramene uniká proud elektromagnetické síly, a hned nato nastaly telefysické zjevy. Když se zvedal stolek, cítila, jak jí uniká proud z nohou.

To všechno dokazuje, že medium působí a jedná na účet svých vlastních sil a že tato síla jest všeobecná vlastnost lidského organismu a že u medií se tato síla projevuje mimořádně silně. Že tato síla je u všech lidí, je patrné z toho, že přítomnost jiných lidí ovlivňuje media tak nápadně, že je někdy i ruší v jejich výkonech. (876)

Mnohá media sama nemohou nic, jiná jen výjimečně. Také podle počtu přítomných se měnívá výkonnost media. Gasparin při svém zkoumání pozoroval, že levitace stolu je zřejmě snazší s šesti osobami než se dvěma. Eusapia často žádala, aby byl utvořen uzavřený kruh, aby jí tím byly usnadněny výkony. Home brával sílu od přítomných tím, že k nim vztáhl ruku. Eusapia pravila, že cítí, jak k ní z účastníků proudí jakési fluidum.

Odtud také pochází nápadná únava účastníků po sedánkách. Tedy také účastníci sedánek mají tuto elektromagnetickou sílu, ovšem v různém stupni. Medium působí jako akumulátor, tedy

částečně také na jejich účet. Proto bývá všeobecně nutno utvořiti souvislý kruh.

Z toho je patrné, že v člověku je zvláštní síla, jež může svým způsobem působiti i na okolí, může se přeměniti v teplo, světlo, zvuk nebo pohyb, může se nahromaditi na určitém místě v jistém napětí, jež může vésti k výbušnému vybíjení ve formě klepání, bouchání atd., a projevit se mnoha jinými způsoby.

Jest však další otázka: Co jest tato síla?

B. Tato zvláštní síla v člověku jest elektřina, jak lze dokázati z trojí skutečnosti: 1. Media čerpají sílu z fysické elektřiny. Eusapia často žádala elektrisující stroj, aby si dodala síly, jak sama vysvětlovala, a pak nastaly zjevy. Často si opatřovala proud třením svých nohou na zemi nebo třením rukou. Její zjevy byly slabší, když stála na koberci, a zmizely úplně, když zvedla nohy od země do výše nebo když byla isolována od země. Totéž bylo zjištěno i u jiných medií. Tato fakta zřejmě dokazují, že skrytá síla media jest podstatně totožná s elektromagnetickou silou přírody.

2. Druhá skutečnost jsou t. zv. električtí lidé, jako na př. malá Cottin. Humboldt ve svých výzkumech o galvanismu uvádí mnoho případů, kdy tělo některých lidí jiskřilo elektřinou, třebas při chůzi nebo při tření. Burot uvádí, že

v Americe byla jistá paní, která byla za bouřky tak nabita elektřinou, že se to jevilo jiskřením elektřiny z jejich prstů. Někdy vysílala za minutu čtyři jiskry tři centimetry dlouhé... Je známo, jakou silou byla nabita 13letá „elektromagnetická dívka" z Beauvigny, Angelique Cottin r. 1846; čeho se jen dotkla, ať přímo či nepřímo, okamžitě se prudce vymrštilo, a to nejen malé předměty, nýbrž i velké kusy nábytku, až 150 kg těžké, i když dva nebo tři muži se pokoušeli pevně je držeti nebo na nich seděli.

3. Třetí skutečnost jsou elektrické ryby. Humboldt uvádí, že když se jednou dotkl úhoře, dostal tak silnou ránu, že celý den cítil silné bolesti v kolenou a v kloubech. Bylo prý to asi několik set voltů.

Tyto tři skutečnosti dokazují, že síla medií je totožná s elektromagnetickou silou přírodní.

Jak jsou v člověku vyvolány elektrické proudy?

Činností jak fysickou, tak psychickou; činností svalů; činností představ a činností vůle. (88) Takto vzbuzenou silou může člověk působiti i na dálku. Na př. volně ve vzduchu se vznášející stolek se pohyboval okamžitě tím směrem, kterým si přál Home. Když Eusapia projevila svou vůli, pohyboval se klíč ve vzdálené skříni takovým směrem, jak si přála. „U Gasparina prováděl stolek komickým způsobem žádaný menuet nebo zvedal střídavě jednu nohu... tak vysoko a tak často, jak chtěl." (793) — Ryt-

mickými pohyby a zároveň zesíleným dýcháním bylo dosaženo také změny váhy. Na př. Eusapia (podobně Home a Slade) mohla zmenšiti váhu svého těla i váhu stolu podle libosti až do 10 fundů nebo zvětšiti o 50 až 120 kg. Pokusná osoba Braidova, která nemohla zvednouti ani 20 fundů, v hypnose zvedla 50 fundů ukazovačkem (887)... Dynamickým působením na dálku se také přirozeně vysvětlí, jak se může vznášeti ve výši člověk nebo stolek, jak se může pohybovat nebo psát tužka, zavřená mezi tabulkami (jež ovšem nejsou neproniknutelny pro elektřinu.) Všechny takové zjevy lze vysvětliti elektřinou, již vzbudí silné představy nebo silná vůle.

Pozoruhodné jsou také objevy o kouzelném proutku, jež učinili J. Wüst, chemik a lékař, a J. Wimmer, fysik, matematik a velmi slavný a citlivý proutkář. Záření, jež působí na kouzelný proutek, se jeví tako elektromagnetické. Podle polarity a délky vln se ukazuje podivuhodná jednota mezi magnetismem železa, země a mezi živočišným magnetismem člověka. (904) Proutkem bylo také zjištěno, že kolem člověka je magnetické pole tři až pět metrů.

C) Také teleplastika čili materialisace je působena elektromagnetickou silou.

Těmito třemi skutečnostmi: vzbuzováním elektřiny svalovou činností a třením, kožním

vyměšováním a magnetickou energií se dají vysvětlit a vykonat věci zdánlivě nemožné — nejen telekinese, pohybování těles na dálku, nýbrž i teleplastika čili zhmotnění „duchů". (908)

To pokusy dokázal inženýr E. K. Müller v Curychu 10. února 1931, dobře kontrolován profesorem Bleulerem a drem G. Jungem a jinými lékaři. Na konec úspěšných produkcí media všichni viděli, jak se ze záclony ukázal krátký bledý prst. Ing. Müller, požádán uspaným subjektem, držel u otvoru pod lampou sklenici, dobře před tím vyčištěnou a otevřenou. Prst, který se objevil, ihned se položil na okraj sklenice, pohnul se trochu zpět, jako by chtěl něco odhrnout. Při tom se zvolna otáčel na obě strany. Totéž se opakovalo asi pětkrát klidně, před očima všech, při dobrém osvětlení. Pak se ukázala celá ruka, ač méně zřetelně; její prsty nad sklenicí živě bubnovaly na ruce Müllerově. Pak ruka zmizela. Láhev byla pak uzavřena, ale otevřela se. Opět se ukázal bledý prst, otíral okraj láhve prudčeji než před tím.

Při takovém zhmotnění „duchů" nemůže jít o skutečnou hmotu, podobnou lidskému tělu, protože teleplastické výrony jsou prchavé a mají rychle měnivé vlastnosti (835). Není to skutečná hmota, nýbrž jen napodobení vnějšího tvaru, jež budí dojem hmoty a organických tvarů, aniž je za nimi hmota; jsou to jen krátké „sny" člověka v transu (840). Totéž zjišťuje Schrenck-Notzing a dodává, že zadní část hlavy nikdy

nebyla vyznačena a vtisknuta jako u skutečné lidské hlavy. (11)

Pádný důkaz pro neviditelné vyzařování energie z media je v následcích, jež působí takové výkony media. Po takových výkonech nastávají obyčejně velké poruchy zdravotního stavu. Když ing. Müller silně objal medium, cítil uvnitř jeho těla křečovitý postup a za šest hodin nastal stav, podobný opilosti nebo mořské nemoci, silné trhání, závrať, horečka a citelná bolest. Hřbety rukou a prsty byly skoro čtyři týdny přes den purpurově červené, v noci temně modré a silně oteklé. Kůže se na rukou loupala.

IV. Stanovisko Církve vůči spiritismu.

To je také vážný důvod, proč Církev katolická nedovoluje účast při spiritistických sedánkách, i když je vyloučen špatný úmysl. Neboť i při nejlepší vůli nelze se vyhnouti velkému poškození lidského organismu, což je hřích proti 5. přikázání. Proto také vyslovení odpůrci Církve uznávají, že Církev v této věci jedná velmi moudře, když nedovoluje účastniti se poškozování bližního.

I když se všechny spiritistické zjevy — od nejjednodušších až po materialisaci — dají vysvětliti zcela přirozeně, i když lze pak říci, že v sedánkách nezasahuje přímo ďábel, přece Církev má ještě jiný vážný důvod, proč nedo-

voluje účastniti se spiritismu: Proto, že prakse spiritismu je pověra. Užívá totiž prostředků naprosto nepřiměřených ke způsobení nadpřirozených účinků, jakýmisi hmotnými praktikami chce vyvolat záhrobní duchy. Jako je pověrou domnívati se, že potkání kominíka přináší štěstí nebo že nošení určitého předmětu chrání před neštěstím, právě tak je pověrou domnívati se, že hmotnými prostředky mohou býti vyvoláni duchové.

Proto sbor sv. Officia v Římě 27. dubna 1917 na dotaz: „Zda je dovoleno býti při jakýchkoliv projevech spiritistických, buď dotazováním duší neb duchů buď jen přihlížením i s vnitřním nebo výslovným protestem, že se nechce žádné spojení se zlými duchy?", odpověděl: „Záporně ve všem."

Tímto rozhodnutím je vyjádřeno stanovisko Církve ke spiritismu a tento zákaz musí být pro katolíka směrodatný, neboť i když spiritismus chce býti vážný a přiodívá se rouškou zbožnosti, přece je vždy pravda, že spiritismus je směr protikřesťanský, neboť snižuje pojem Boha, snižuje pojem věčnosti, snižuje pojem záhrobního života. Křesťanství začíná Bohem, kdežto spiritismus duchem, o němž nelze dokázati, že je to duch. Důkaz zevnější není žádný, leč pohyby stolu, tahání za vlasy a pod. Vnitřní autorita není rovněž žádná, protože jejich odpovědi si navzájem odporují. — Křesťanství směřuje ke

slávě Boží, kdežto spiritismus k vlastnímu prospěchu. Křesťanství připomíná člověku poslední věci, jež ho musejí povzbudit k tomu, aby konal dobro a varoval se zla. Spiritismus však učí, že po smrti pokračuje pozemský život, že se člověk může polepšiti i po smrti. Tím se ovšem nikdo nenadchne k tomu, aby zde na zemi konal dobro a varoval se zla. — Křesťanství dává člověku prostředky k jeho posvěcení a povznesení, spiritismus však nechává člověka bez pomoci...

Z toho je tedy patrné, proč Církev tak rázně zakazuje jakoukoliv účast při spiritistických sedánkách. Proto, že spiritismus je směr protikřesťanský, proto, že spiritismus je pověra, proto, že spiritistické praktiky vážně poškozují zdraví bližního. Opravdový katolík tedy musí vědět, že choditi do spiritistických sedánek je hřích proti víře, hřích proti nábožnosti, proti lásce k bližnímu a proti poslušnosti k Církvi. Opravdový katolík musí vědět, že spiritismus není obnovou křesťanství a nemá žádného spojení se záhrobím.

Bibliografie.

G. Bichlmair S. J.: Okkultismus und Seelsorge, Innsbruck 1926.

M. Dessoir: Vom Jenseits der Seele, Stuttgart 1920.

Ch. Jubarus S. J.: Que faut-il penser du spiritisme? Paris 1925.

B. Kafka: Svítání v duši, Červený Kostelec 1927.

Dr. Al. Kudrnovský: Spiritismus, Praha 1908.

Th. Menage O. P.: La religion Spirit, Paris 1921.

Dr. F. Moser: Okkultismus. Täuschungen u. Tatsachen, München 1935. Bd. 2.

Dr. J. Novotný: Spiritismus zdokonalením křesťanství? Hradec Králové 1909.

Dr. A. Seitz: Okkultismus, Wissenschaft und Religion, München, I. Bd. 1926, II. Bd. 1927, III. Bd. 1929.

Nihil obstat. P. Em. Soukup O. P., censor. Olomucii, die 16. Februarii 1940. Imprimatur. Olomucii, die 16. Februarii 1940. P. Mag. Metod Habáň O. P. Prior Provincialis. Nr. 2491. Imprimatur. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Olomucii, die 20. Februarii 1940.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora, C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

JANNA BIGARDOVA

zakladatelka Díla sv. Petra apoštola pro domorodé kněžstvo.

I. MISIJNÍ POVOLÁNÍ.

Rodina Bigardova.

Rodina Bigardova skládala se ze čtyř členů: otec, Karel Viktor Bigard, byl úředníkem v Lisieux, matka, Štěpánka, byla dcerou notáře Cottina z Mortagne; měli dvě děti: syna Renata a dceru Jannu.

Otec a syn Bigardovi byli si podobni mimo jiné také v tom, že oba si vyvolili soudcovské povolání. A oba, jako mnoho a mnoho jiných občanů, jinak dosti dobrých, náleželi ke křesťanům vlažným: jejich křesťanství bylo rozředěno předsudky, šířenými po revoluci ve Francii.

Matka a dcera se sobě rovněž navzájem podobaly, jenže na rozdíl od mužů byly obě hluboce a upřímně nábožné a byly přesvědčeny, že vůči Bohu a jeho Církvi máme stálé a nezrušitelné povinnosti.

V rodině — třebas to byl dům právníků — byla skutečnou hlavou rodiny matka, paní Bigardová, paní rázná, zvyklá jednati vždy přímo a spravedlivě. Nejpokornější člen celé rodiny podle všeobecného mínění ostatních byla dcera Janna, tichá a bojácná, spoléhající ve všem na silné paže matčiny.

Janna se narodila 2. prosince 1859 v Mortagne, městečku normandském, které tenkrát ještě bylo pokryto středověkými silnicemi s oblouky, branami a portály, jež připomínaly někdejší slávu a boje za víru a čest.

Janna rostla podle této tradice. Pokud se jejího tělesného zdraví týče, byla více churavá než zdravá, léčila ji však více matka, nežli lékaři. Povahy byla

Nákladem Exercičního domu, Frýdek Fotoarchiv Exercičního domu, Frýdek.

stejné jako matka, která si ji vyhradila celou pro sebe a žárlivě ji chránila od všeho světského.

Bratr Renat, který byl o tři léta starší než Janna, studoval v Paříži, kde navštěvoval právnickou fakultu. Svůj čas trávil mezi knihami a přáteli, ne vždy právě vybranými. Obě ženy, matka i dcera, často mu psaly a za něho s velkou úzkostí vysílaly k nebi hojné modlitby.

Dne 29. května 1870 přistoupila Jana v městě Coutances k prvnímu sv. přijímání. Z celého světa znala pouze zasněný kout dvorku, náležejícího k jejich domu a kousek cesty, kterou doprovázela matku na mši svatou. Když přijala ponejprv Pána Ježíše, plakala nad vlastními hříchy, které se jí zdály velkými, ač jimi ve skutečnosti nebyly. Byla však zvyklá rozjímati o následcích smrtelného hříchu, za který ukřižovaný Kristus tolik bolestí podstoupil, aby se nám dostalo odpuštění. Již od dětských let zamilovala si půvab kříže.

Když dospěla, dala se zapsati do zbožného sdružení Dcer Panny Marie a předepsané náboženské povinnosti tohoto sdružení plnila horlivě, vážně a důsledně. Když r. 1874 byl otec jmenován vrchním soudním radou apelačního soudu v Caen, matka si tím nelámala hlavu. Byla si dobře vědoma toho, že všechno na světě je marností. Vychovávala svou Jannu stejně, jako dříve, ale vždycky doma. Nechtěla ji dáti pryč od sebe, jednak proto, že se obávala o její chatrné zdraví, jednak ji chtěla uchrániti všech pokušení zvenčí. Tím vnějškem byla Voltairova Francie, Francie protináboženská, která se rouhala Bohu a rozleptávala křesťanskou morálku také v městě Caen, které pro své bohaté církevní i vlastenecké památky bylo zváno normandskými Athénami.

Tak žily obě ženy doma a pro domov, majíce starost jen o dva mužské členy rodiny, které milovaly stejnou láskou, kteří však nesdíleli jejich náboženských názorů.

Toto odloučení od světa vtisklo Janně zvláštní rys neobyčejné bázlivosti, takže i když dospěla a byla velká, ihned se červenala, kdykoliv přišla do styku s jinými osobami.

První myšlenka na misie.

Obětovati se vyznačovalo její celý život: spojovati se s utrpením Kristovým, trpěti a snášeti bolesti za blaho Církve, obětovati se, skrývati se se svým utrpením jako zrno, které v zemi musí setlíti, má-li přinésti bohaté klasy. Denně rozjímala v knížce „Následování Krista" a prosila Boha, aby nikdy nepřilnula k žádné stvořené věci.

Nečetla románů, kterých tenkráte vycházelo ve Franci celé vagony. Četla jen knihy vzdělávací a s nadšením brala do ruky zprávy o misiích. Právě tehdy byla Francie zachvácena velkou vlnou misijní, kterou byli strženi kardinál Lavigerie a Pavlína Jarricotová, zakladatelka Díla šíření víry, a mnohé jiné osobnosti.

Matka i dcera Bigardovy, stejně jako tolik jiných dobrých křesťanských žen, pracovaly doma pro misionáře, šily a zdobily kostelní paramenty, které nosily samy zbožnému sdružení, zvanému „Apoštolské dílo", jež se staralo o misionáře. Ponenáhlu vcházely ve styk s misionáři samými a poznaly jejich život a nesnáze.

Smrt otcova.

Doprostřed tohoto klidného rodinného života, kde se pracovalo pro misie a pro Církev, padla jako blesk strašná rána. Dne 2. ledna 1878 se zastřelil pan Bigard. — Kdyby byly obě ženy neměly velikou víru, nebyly by tuto ránu snesly.

Srdce jim krvácelo, ale uzavřely se se svou bolestí a hleděly zachovati dobrou památku zesnulého tím, že jednoduše v úmrtním oznámení sdělily veřejnosti nenadálou smrt drahého zesnulého. Avšak jejich úzkost a zármutek v tichu domova byly nevýslovné a oplakávaly zemřelého především proto, že zemřel bez svátostí.

Janna, které bylo tenkrát 18 let a stála na prahu života, byla vyděšena. Myšlénka, že duše otce, jí tolik drahého, mohla by býti na věky zavržena, trýznila ji tak, že se jí nemohla ani na chvilku zbaviti a z lásky k otci obětovala Bohu své mládí, svůj klid, bohatství, zkrátka vše, a již napřed vzala na sebe každou bolest a utrpení, které ji v budoucnosti čeká, jen aby si za to vyprosila věčné spasení duše otcovy.

Pro matku i dceru měla smrt otcova také jednu stránku dobrou: vysvobodila je od společenského života, kterému pro otcovo postavení byly nuceny se věnovati. Od této chvíle stýkaly se jen s těmi přáteli, kteří jim vyhovovali v náboženském ohledu.

Protože syn byl od nich daleko, matka tím více přilnula k dceři. Obě byly jedno srdce a v odloučenosti, která se zdála jejich známým přemrštěná, trpěly a pracovaly společně.

Janna ráda by se byla stala milosrdnou sestrou, ale pro své chatrné zdraví nebyla přijata. Ostatně žila doma podobně jako řeholnice: denní mše svatá, svaté

přijímání, zpověď a dobrovolná pokání, která ji často rozmnožovalo její chatrné zdraví. S dovolením svého zpovědníka přijala tajně jméno „Maria od Kříže", kteréžto jméno samo naznačovalo, že se chce stráviti v úplné oběti.

Byla ve květu mládí a neměla-li pevného zdraví, byla přes to štíhlá, vzdělaná, jemná a při tom měla značné věno, takže se mohla státi velmi žádoucí nevěstou pro některého měšťana. Tím hrdinnější tedy jeví se nám její rozhodnutí, věnovati se úplně životu bolesti a pokání u paty kříže.

Toto rozhodnutí nebylo chvilkové, nýbrž bylo ovocem dlouhých a přísných rozjímání a odpovídalo úplně jejímu smýšlení, které se dalo ovlivňovati jedině Bohem.

Janna byla dívka nejen rozjímající, ale také činná. S matkou se nejen modlila za misie, ale pro misie také pracovaly. To je posilovalo, rozptylovalo a shromažďovalo zásluhy za spásu duše jim tak drahého a tragicky zemřelého otce.

Misionáři, kteří projížděli městem, neopomenuli nikdy zaskočiti k Bigardovým a poprositi za výpomoc pro své prázdné kaple a pro seminaristy, kteří neměli peněz na studium. A obě ženy spolu s jinými horlivými křesťanskými dámami snažily se splniti jejich prosby.

Mezi jinými dopisovaly si také s Otci ze zahraničních misií v Paříži, čímž byly připoutány především k obtížným misiím v Asii, zejména v Japonsku.

V Paříži, kam několikráte v roce dojížděly, sešly se zase se stařičkou sestrou z Mortagne, která byla vychovatelkou Janny a jež obě ženy prosila za svého příbuzného, P. Villiona, jenž působil v Kyoto.

Kyoto, staré tajemné hlavní město Japonska, bylo plno pohanských pagod a nemělo jediného křesťanského kostela. Město bylo cílem přečetných poutníků a bydlelo v něm na tisíce bonzů, rozdělených na sekty a obsluhujících na 11 tisíc pohanských chrámů.

Myšlenka misionáře P. Villiona, postaviti v Kyotu křesťanský chrám, líbila se dámám Bigardovým, které navázavše s ním styky, na jeho žádost poslaly mu bohatě vyšívaný smuteční přehoz, který v onom kraji, který s velkou nádherou pohřbívá své mrtvé, náleží k nejdůležitějším předmětům a tak ponenáhlu dovídaly se, za jakých podmínek kněz musí v misiích působiti, chce-li uprostřed pohanských pagod vybudovati chrám pravému Bohu.

Zájem jejich o budoucí kostel byl takový, že velkodušně se nabídly postaviti tento chrám z vlastních peněz.

Poslední rána.

V těchto starostech, které vyplňovaly jejich poloklášterní život, uplynulo 10 let od tragické smrti jejich manžela a otce. Deset let úkrytu a domácí práce pod jasným nebem Normandie, odkud v létě odjížděly k pobytu do Vichy. Jejich láska pozemská se soustředila na Renata, který byl věrným obrazem svého otce. Roku 1882 udělal doktorát a byl jmenován soudcem v Lisieux. Byl to jinoch ušlechtilý, vzdělaný, podobal se trochu své sestře, avšak byl veselejší, hudebně nadaný, miloval společnost a zdál se býti svými vlastnostmi i odbornými vědomostmi takřka předurčen k tomu, vydobýti si brzy skvělého místa ve společnosti.

Obě dámy sledovaly jeho činnost v povzdálí a vysílaly denně vroucí modlitby k Bohu za jeho štěstí. Za něho se modlily také v sprnu 1887, když se vypravily na pouť do Lurd. Zde v jeskyni konaly pobožnosti s oním nadšením, které bylo oběma vlastní a nestačily se dosti odevzdávati do ochrany lurdské Paní...

Než ve chvíli, kdy se loučily s jeskyní, byl doručen do rukou Janny telegram. Třesoucí se rukou otevírá depeši a čte, že bratr Renat je nemocen. Ihned nasedají do vlaku a dvacetčtyři hodiny jízdy, která se jim zdála bez konce, prožily v modlitbách a úzkostech.

V Lisieux se dověděly, co se stalo. Renat byl již mrtev. Zemřel za strašných bolestí, uhořel jako vzplanuvší pochodeň. Když v neděli ráno 21. srpna zapaloval lihovar, vařič vybuchl a hořící líh zachvátil šaty mladého muže, který v plamenech, volaje o pomoc, běžel po schodech a jako divý řítil se ulicí až k blízkému potoku, do něhož se celý ponořil. Přenesli jej do soukromého bytu, kde se mu dostalo všemožné péče. Všecko však bylo marné. Renato zemřel 1. září, když byl předtím zbožně přijal svátosti.

Janna, píšíc několik dnů potom otci Villionovi, dala tomuto strašnému neštěstí mystický význam a napsala slova, která jsou výkřikem i zjevením: „Otče, neměly jsme tušení, jak draho nám přijde Váš kostel v Kyoto! Zamýšlely jsme věnovati na tento účel trochu zlata, a zatím je třeba slz, zlomených srdcí a oběti!"

Taková je pravda, kterou zevnější události i vnitřní náklonnosti jen potvrzovaly: pro spolupráci na budování Církve je třeba obětí.

Kostel v Kyoto.

Od oné hrozné chvíle věnovaly se obě své bolesti a práci. Paní Bigardová, píšíc P. Villionovi, projevila toto jejich rozhodnutí: „Řekly jsme si nad hrobem mého milovaného syna, že se vynasnažíme ze všech sil vyprositi Boží milosrdneství pro jeho duši."

A vskutku, několik dní později Janna Bigardová navštívila v Paříži zahraniční misijní společnost a zardívajíc se odevzdala P. Mutelovi částku 50.000 franků, sumu na tu dobu velmi značnou. Bylo to její věno, které přinesla v oběť na postavení kostela v Kyoto.

Byla to velká radost pro celé japonské křesťanstvo, když vstávalo ze ssutin a vycházelo z pralesů, kde po celá století, jsouc pronásledováno, se skrývalo. Jak je známo, získal svatý František Xaverský a jeho nástupci v oněch zemích od roku 1549 do 1640 na dva miliony pokřtěných. Byl to výsledek zázračný, který připomíná hlásání Evangelia prvními apoštoly. Na počátku XVI. století bylo na oněch ostrovech asi milion věřících se 170 misionáři. Jenom jedenáct však z nich bylo Japonců. A to právě byl hlavní důvod katastrofy.

Neboť pronásledování vzalo počátek jako hnutí proti cizincům. Nechtěli strpěti ve své zemi cizích příslušníků a celá země uzavřela se nelítostně hradbami zděděných zvyků, jazyka a náboženských obřadů, které jsou význačné pro tuto zvláštní rasu. Křesťané byli pobiti nebo přinuceni k odpadu s neslýchanou krutostí, protože jejich víra se zdála býti poutem, které Japonsko vázalo k zahraničí. Nejméně 250 tisíc věřících bylo umučeno, protože k vůli evropským misionářům, kteří byli cizinci a tudíž nepřáteli, byli i domorodí křesťané považováni za zrádce.

Zcela jinak by byly vyhlížely dějiny Japonska, kdyby tu byla Církev měla japonské kněze. Obžaloba z vlastizrady by nebyla obstála a za všech okolností,

třebas i v pralesích — v japonských katakombách — Církev, mající domorodé kněze, byla by obstála.

Dvě a půl století krutého pronásledování zničila v Japonsku křesťanství. Aspoň se tak zdálo, takže bylo všeobecným překvapením pro svět, když r. 1865 v kapli, zasvěcené Královně mučedníků, objevilo se na tucet Japonců, přišedších z vnitrozemí, kteří se tázali kněze, mají-li před sebou obraz „Svaté Marie" a jejího „vznešeného syna Ježíše". A pak se ještě dotazovali na papeže z Říma a na celibát kněží... Tito lidé tvořili předvoj 50 tisíc křesťanů, kteří po celé generace uchovávali si katolickou víru se všemi jejími křesťanskými symboly: kříži, růženci, některými kajícími nástroji... a nyní pojednou vystoupili na denní světlo, kráčejíce dosud nejistým krokem, jako ten, kdo vyšel z dlouhé a hluboké tmy.

Otázka domorodého kleru.

Když v odlehlém městě Caen četly dámy Bigardovy tyto a podobné zprávy, byly dojaty a počaly chápati jednu věc, které nerozumí mnoho lidí: že je totiž nutno dáti misijním krajům domorodé kněze, má-li se vybudovati křesťanství na trvalo.

Domorodí kněží ovládají jazyk, zvyky, zákony, jsou syny vlastní země a nemohou býti proto vydáni nebezpečí obžalob, třebas nedoložených, jako by byli posly cizího státu a následkem toho podezřelí z politické agitace.

Co dělal sv. Pavel a jak si počínali ostatní apoštolové a po nich všichni misionáři, vyslaní z Říma, aby hlásali evangelium Evropě? Odcházeli do vzdálených zemí, kázali, obraceli na víru a potom na místě organisovali farnosti s vlastními kněžími, biskupy a místními jáhny. Tak církevní obce se tvořily na stálo, vzdo-

rovaly pronásledováním a samy šířily evangelium kolem sebe. Řím, zástupce a strážce apoštolských tradic hájil vždycky toto stanovisko: ustavení domorodého kleru. A přes hrozné překážky podařilo se na příklad v Číně vysvětiti na dvě stě čínských kněží uprostřed největšího pronásledování ještě před rokem 1850.

Tento cíl měla vždy v Římě na zřeteli posvátná Kongregace šíření víry. Avšak nedostávalo se prostředků a vzrůstaly překážky všeho druhu, také a především v Evropě, kde vlády i občané ke škodě Církve nezřídka viděli v misionáři především průkopníka obchodu a vojenství.

II. USTAVENÍ DÍLA PRO DOMORODÝ KLERUS.

Nuže, právě z Japonska se dověděl velký misionář Msgre Cousin, biskup v Nagasaki, kde nastoupil po svém velkém předchůdci biskupu Petitjeanovi, co dámy Bigardový konají pro Církev v Kyoto i pro jiná misijní díla. I napsal jim dopis, s datem 1. června 1899, v němž připomněl jim slovy pohnutými a slavnostními, že v okolí Nagasaki žije více než 50 tisíc potomků někdejších křesťanů, kteří pro strach z pronásledování neměli odvahy přiblížiti se k misionářům. Mnozí v hodince smrti přáli si přijmouti sv. svátosti, ale příslušníci jejich rodin, aby se neprozradili, stavěli se proti tomu.

„A naopak" — stálo v psaní — „velmi snadno dovolí, aby se přiblížil k loži umírajícího domorodý kněz, který může do japonského domu vejíti jako kterýkoliv domorodec. Z toho důvodu tolik si cením našeho

semináře a jsem nesmírně vděčen všem, kdož mi pomáhají zvýšiti počet našich seminaristů.

Náš seminář má nyní více než 50 chovanců. Přes všechno úsilí a šetrnost, chápete snadno, jak tito chovanci zatěžují nesmírně naše ubohé finance. Při posledním otvírání ústavu prohlásil jsem, že přijmu 12 nových chovanců, po dvou z každého okresu a zatím jediná křesťanská obec samotná mi jich poslala patnáct, kteří všichni po celý rok učili se ve dne v noci, aby mohli čestně obstáti při přijímací zkoušce. A my jsme se musili ukázati neuprosnými a vymýšleti si na tisíce důvodů, abychom je mohli poslati zpět do jejich domovů a přece z těchto chlapců by se byli stali výborní seminaristé a později dobří kněží. Dnes tito hoši se drží pluhů na polích anebo veslují na člunech.

Kdybych byl sv. Vincencem z Paoly, spoléhal bych jediné na zázrak a snad bych to vyhrál. Ale nebyl jsem obklopen lidmi, plnými lásky, k nimž bych byl mohl říci jako on: „Nuže, do toho dámy " Škoda, že tu nejste vy! Jsem přesvědčen, že byste byly bývaly tak pohnuty, že byste se byly nezdržely výkřiku: „Aspoň ještě jednoho přijměte, pro lásku Boží!" A já bych Vás byl poslechl, ale Vaše slova byla by Vás stála vydržování onoho jinocha až k oltáři."

Výmluvný biskup uzavíral svůj list výzvou k jejich lásce a k lásce jejich přátel, aby spolupracovaly na tom, jak dáti Církvi kněze: „Jaká radost pro život a jaká útěcha pro hodinku smrti mysliti na to, že kněz každodenně bude vyslovovati i Vaše jméno při mši svaté!"

Dopis byl dojemný a případ byl těžký. Byl to problém domorodého kleru, vylíčený v celé své nahotě,

který vynucoval slzy. Matka i dcera Bigardovy byly jím zasaženy jako bleskem, spadlým s nebe, byly zasaženy, ale zároveň i osvíceny: „Nečekaný případ svědomí" se nabízel jejich lásce a nový obzor prostíral se rázem před jejich očima, jež se zalévaly slzami.

Byl to biskup, který mluvil a výmluvnější než jeho slova byla skutečnost, kterou líčil. V jeho slovech tušily hlas Boží a chtěly uposlechnouti. S pohnutím chopily se výzvy biskupovy. Neměly prostředků, ani zkušenosti, ale měly velikou víru a především chápaly tu velkou pravdu a statečně se rozhodly této pravdě sloužiti.

Tak vzniklo z onoho dopisu a z jeho přečtení dvěma ženami to, co se dnes nazývá „Papežské dílo pro domorodý klerus"

Původně se tak jmenovalo. Obě zakladatelky nazývaly je „Dílo domorodých seminaristů". Nenamáhaly se dlouho hledáním jména, protože ani ony tenkráte nevěděly, co vlastně mohly a chtěly dokázati. Velký francouzský učenec řekl, že nejlepší způsob, jak začíti nějakou věc, je .... začíti.

A neunavné dámy Bigardovy začaly tím, že se pustily do shánění fondů a do organisování stálých podpor na výchovu misionářů. Po smrti obou mužů, otce i bratra, když darovaly pro kostel v Kyoto 50 tisíc franků, nebyly již bohaty. Žily z pense a z menších úspor, které jim zanechal Karel Bigard. Zato tím více vládly charakterem, důsledným někdy až k tvrdohlavosti, která byla vlastní jak přísné a vážné matce, tak i jemné a bojácné dceři. Ba, této poslední docela bylo dáno příjmení „paličatá".

Ostatně, v katolické Církvi každé velké dílo má nepatrné začátky a jest umožněno ne tak bohatými prostředky, jako spíše bohatství vůle, která chce sloužit oddaně Bohu a dává se mu zcela. A dobré vůle

měly obě ženy nadbytek, a obě ji daly celou na vybudování díla, které se stalo jediným účelem jejich života.

„Lépe míti o jednoho kněze více..."

Tyto ženy z „lepší", jak se říká, společnosti, neváhaly žebrati, aby nashromáždily nadační fondy pro mladé kněze.

Jedna z nich, zdálo se, že si činí nárok na dary a nešetřila poznámkami někdy příliš upřímnými. Manželce jednoho úředníka, která se omlouvala, že nemá, co by na dobrý účel dala, protože těch dobrých účelů je příliš mnoho, odpověděla: „A co ten diamant? Nač jej máte? Prodejte jej, prokáže větší službu misiím, než Vám!" Druhá zase prosila o almužnu s jemným a bojácným úsměvem, napravujíc tak svou laskavostí, co poškodila její málo zdvořilá spolupracovnice. Dříve, než vkročily do domu, aby prosily, pomodlila se každá „Zdrávas, Maria"

V domácnosti šetřily, že to hraničilo se skrblictvím. Propustily služebnictvo a ačkoliv beztak chodily jako řeholnice, ještě si nalezly způsob, jak se zbaviti mnohých jiných věcí, které se jim zdály zbytečné. Šetřily papírem na psaní, všude chodily pěšky, aby ušetřily za povozy a pouliční dráhu, halily se do ošumělých přehozů, takže příbuzní, kteří se těšili na dědictví po nich, považovali je za nepříčetné. A zatím ony. Staly se blázny pro Krista a z lásky k Němu vzaly na sebe chudobu, kterou obohacovaly ostatní. Chudoba jim sloužila za apoštolát, avšak především očišťovala a zdokonalovala jejich duše. Davše se jednou na cestu, nestaraly se víc o sebe a svou vírou překonávaly předsudky jiných dobrých dam.

Msgre Cousin napsal jim v upomínku skvělou větu Innocence XV.: „Lepší míti jednoho kněze, než padesát tisíc křesťanů!“ Tato věta stala se jejich nejvnitřnějším přesvědčením.

Zkoušek bylo dosti, ba dostavily se ihned, jak bylo lze očekávati. Pochybovači, nepřející i pomlouvači. Nedůvěřovali jim lidé, kteří nechápali jejich zájem o vzdálené národy a i leckterý kněz, který neměl zájmu pro daleké misie, když měl dosti práce ve vlastní farnosti a diecési, posuzoval a odsuzoval, ba rozhořčoval se nad oběma ženami, které prý trpí přeludy, utkvělými myšlenkami a podobnými věcmi. Jisté dobré ženy už to nemohly vydržeti a zle se rozčilovaly, nazývajíce je přemrštěnými pobožnůstkářkami. Příbuzní, s čestnou výminkou babičky Janny Bigardové, se trápili nad tím, že ztratili dědictví. I mnozí jinak hodní pánové zahrnuli je výčitkami a leckterý ze srdnatějších poslal jim anonymní dopis, psaný jedem. Jednoho dne docela nalezly svůj byt pokálený a pošpiněný.

Jakoby to nestačilo, zatím co sháněly příspěvky, byl jejich dům dvakrát vykraden. To na ně působilo tak, že se od té doby opravdu bály. Změnily byt, který byl prostorný a vzdušný a odstěhovaly se do bytu menšího, vlhkého a tmavého. Tím si ještě více podryly své chatrné zdraví.

První spojení s Římem.

V Římě poznali brzy katolický ráz díla dam Bigardových. První útěchy dostalo se jim od svatého Otce, který slyšel vypravovati Msgra Mutela, jenž se stal apoštolským vikářem v Korei, a který jménem zakladatelek doporučil nové dílo velikému srdci svatého Otce, jenž Bigardovým poslal své požehnání.

Později, když se počalo přemýšleti o založení semináře pro Indie, měli v Římě na zřeteli také dílo

dam Bigardových a Janna, výslovně o to požádána, sestavila 10. února 1892 seznam svých záměrů a pramenů příjmu.

Pokud se týká příjmů nového díla, Janna vypočítávala prameny vlastní i matčiny, to jest příjem roční 8.500 franků, k nimž dobrá její babička přidávala ze svého 4 tisíce franků ročně, protože také ona přihlásivší se s celou duší k podniku, neponechávala si více, než co nutně k životu potřebovala.

Msgre Zaleski, který pečoval na náklad svatého Otce o seminář v Kandy, jim vřele poděkoval a zpravoval je o všem, co se v semináři dělo.

První, co se podniklo, bylo, že papež vydal slavnostní apoštolský list „Ad extremas Orientis" s datem 24. června 1893 u příležitosti založení semináře v Kandy, postaveného na oslavu papežova biskupského jubilea.

V té době Dílo nejen postrádalo schválení některého biskupa vůbec, ale i klerus se oběma „pobožným" dámám vyhýbal, takže všichni byli nemálo překvapeni, když stařičký Lev XIII. slavnostním listem doporučil stejnými slovy, jako obě dámy Bigardovy, místní seminář v Indii. Prohlásil, že hlásání Evangelia nebude nikdy trvalé a nezapustí kořenů, bude-li nedostatek domorodých kněží. Papež končil výzvou ke katolickému světu, aby mu umožnil výchovu domorodého kleru tím, že budou zakládány místní semináře.

„Jaké bylo naše překvapení — prohlásila později Janna — a jaké naše štěstí, když jsme slyšely, že naše úsilí je totožné s úsilím samého Sv. Otce!"

Dílo svatého Petra.

Jednou v noci, brzy po uveřejnění listu svatého Otce, ze dne 24. června 1893, paní Bigardová, která nemohla spáti, dostala vnuknutí, pojmenovati dílo po sv. Petru, prvním papeži a velkém apoštolu. Dcera byla nadšena tímto jménem, které posvěcovalo papežský, katolický a římský ráz jejich díla.

R. 1895 vešly obě dámy do styku s některými misionáři Ducha Svatého za tím účelem, aby mohly svou činnost rozšířiti také na Afriku. Janna Bigardová napsala mnoho dopisů apoštolským vikářům v Africe, náležejícím k této kongregaci, žádajíc o sdělení, kolik studentů jest v jejich seminářích a noviciátech a co by mělo Dílo podniknouti pro jejich výchovu. Příspěvky Díla však budou jim poukázány pod jednou podmínkou, že totiž jich bude použito výhradně jen pro domorodý klerus a že se dobrodincům za to dostane náhradou duchovního dobrodiní mše svaté, modliteb a účasti na zásluhách misionářů. Dotazník byl sestaven stručnými a jasnými slovy, jevil velkou praktičnost: byly z něho patrny dcera a sestra právníků.

23. dubna téhož roku Janna, jež byla ředitelkou, pokladní, tajemnicí a duší Díla, ubytovaného v jejím domě, kde se vše konalo jen jejíma rukama a matčinýma, mohla se radovati z bilance opravdu pěkné: 20.000 franků bylo posláno do semináře v Nagasaki, aby tam byly založeny čtyři stálé nadace. 12.000 franků putovalo do velkého semináře v Kandy na nové tři nadace a 6.000 šlo na nadace v semináři malém. 20.000 do indského semináře v Trichinopoli, 4.000 do velkého semináře v Mysore na výchovu indského seminaristy, 14.500 do semináře v Nagasaki. Dalších osm nadací a jiné dary byly určeny seminářům v Hué (Indočína), Korei, Mandžurii a Anamu. Celkem 85.000 franků, vyplacených od 1889 do 1895, nepočítajíc v to zaslané paramenty, nádoby, bohoslužebné předměty a mešní intence. — Sdružení čítalo v Caen a okolí již 600 členů.

Úřední uznání.

A přece dosud žádný z biskupů neuznal toto dílo. Následkem toho zůstávalo neznámo a nebudilo důvěry. Aby dosáhly takového schválení, nešetřily zakladatelky všemožné námahy, neboť ho měly svrchovaně zapotřebí.

Úkoly a podstata Díla utvářely se v mysli Janny Bigardové stále jasněji. Chtěla, aby její dílo, mělo-li státi na pevných základech, a zdolávati stále lépe své úkoly, bylo naplněno hlubokým duchem náboženským; aby mělo nadpřirozenou duši. Pro Církev se totiž nepracuje s duchem světa. Proto Janna nikdy nedovolila, aby nadace pro domorodé kněze plynuly Dílu z nějakých pramenů světských, jako na př. z tanečních zábav, slavností, obchodů: byl-li posvátný a čistý proud, musil stejně čistý býti i pramen. Z toho důvodu snažila se položiti všemu svému úsilí za základ modlitbu, oběti a činy členů. Tito se měli především zúčastniti práce duchovně.

Obě ženy byly spokojeny, chtěly však ještě něco určitějšího pro své Dílo; přály si, aby Svatý Otec vzal Dílo na vědomí a požehnal je s plným poznáním. Proto mu předložily řádně sestavený spis, v němž vyložily, jak před sedmi lety dílo vzniklo a jak s pomocí Boží mohlo sehnati pro misie podpory v obnosu 100.000 franků a zvýšiti počet svých členů na 1000.

„Bylo by nám velkým potěšením a mocnou podporou — dodávaly — kdyby Vaše Svatost ráčila požehnati založenému dílu i osobám, které pod jakýmkoliv titulem na něm pracují nebo pracovati budou."

Odpovědi se jim dostalo velmi rychle: Telegram jim sdělil, že papežské požehnání bylo uděleno „z celého milujícího srdce". Brzy pak došly z Říma dva listy

Posv. Kongregace odpůstků, kterými se udělovalo 100 dní odpustků těm, kdož se pomodlí střelnou modlitbičku: „Panno Maria, Královno apoštolů, oroduj za nás! Svatý Petře, Kníže apoštolů, oroduj za nás a za domorodé semináře v misiích."

Plnomocné odpustky, za obvyklých podmínek, byly uděleny členům Díla o těchto svátcích, vybraných Jannou: 1) 26. prosince na sv. Štěpána, prvomučedníka; 2) 18. ledna, kathedry sv. Petra v Římě; 3) Hod Boží svatodušní; 4) 10. srpna na sv. Vavřince, jáhna; 5) v hodince smrti.

Zpráva o papežském požehnání a programu Díla — modlitba, almužna a práce — byla uveřejněna v tiskopise s „imprimatur" biskupa Msgr. Trégaro v Séez, v jehož diecési se dámy Bigardové narodily. Msgr. Trégaro tak rozbil ledy. Jeho svolení se vyplatilo.

Spokojeny s tímto imprimatur obě ženy změnily byt, aby trochu pookřály a mohly pracovati ještě horlivěji. Tak daly i Dílu mnohem přítažlivější sídlo.

Obrátivše se pak stran schválení na další biskupy, lehce jich obdržely na čtyřicet a některá schválení byla velmi krásná. Biskup z Carcassonne psal: „Šťastné duše, které se mohou chlubiti, že konají zde na zemi dílo Boží! Tuto útěchu máte vy."

Tuto funkci výpomocné práce při hlásání evangelia uznávala i Posv. Kongregace v Římě, která se zajímala od té doby úředně o Dílo Bigardových. Od toho roku posílala Bigardová pravidelně Kongregaci zprávu o činnosti Díla a dostávala z Říma povzbuzení a rady. Kardinál Ledochowski, poukazuje na nesnáze a překážky, ve své funkci prefekta oné Kongregace, píše takto: „Mějte velkou víru. Překážky, s nimiž se při práci setkáte, buďtež vám pramenem stále větší

odvahy, neboť překážky a protivenství jsou nepochybným znamením, že Vaše Dílo jest milé Bohu."

III. OBĚŤ.

Dne 5. března 1897 kardinál Jacobini včlenil Dílo v pomocná díla Propagandy, napsav Janně Bigardové, že její Dílo třeba považovati za doplněk slavných Děl šíření víry a Svatého dětství. První z těchto sdružení stará se o rozšíření víry, druhé získává Církvi děti a Dílo svatého Petra připravuje nevěřícím misionáře a apoštoly.

Právní uznání ve Francii odepřeno.

Dne 28. listopadu 1898 zesnula stařičká paní Cottinová, matka a babička obou Bigardových, se kterými, třebas vzdálena, byla v ustavičném spojení. Svůj značný majetek odkázala dceři a tím zároveň i Dílu svatého Petra, které dostalo tak největší dar ve svém zakladatelském období. Tento příliv zlata nezměnil nijak jednoduchosti, ani chudoby života dám Bigardových, které i nadále nepřestaly sloužiti Dílu svatého Petra. Vše, co měly, pokládaly za majetek Díla a od tohoto svého programu se neodchýlily ani na krok.

Paní Bigardová však pojednou začala scházeti, takže to budilo obavy. Námaha ji vysilovala, takže celá tíha starostí přesunula se na Jannina bedra. Janna, majíc právě 40 let, využívala všech sil ducha i srdce, aby zdolala stále rostoucí potřeby založeného Díla.

Dosáhnuvši plného a potěšujícího uznání od Svatého Stolce i biskupů, snažila se zajistiti Dílo také státním uznáním a to tím spíše, když r. 1901 přesídlila s matkou do Paříže, do malého bytu poblíže Sdružení pro misie v cizině. Byl to arcibiskup kardinál Richard, který jim ochotně vycházel vstříc a dal Dílu výborné-

ho duchovního rádce, monsignora Péchenarda, ředitele Katolického ústavu a budoucího biskupa v Soissons.

Obdržeti státní uznání ve Francii v době, kdy Combes provozoval politiku proticírkevní, zdálo se býti smělou pošetilostí. Laická politika chystala úplné vyhlazení katolického života ve Francii, připravovala rozpuštění církevních řádů, zabrání církevního jmění a všechny ty protináboženské zmatky, ve kterých zednářstvo vidělo dobro své vlasti. Již to bylo zázrakem, že pod takovým útlakem mohlo duchovenstvo a řeholníci vytrvati a že šlechetné duše doufaly pod takovýmto režimem, který se zdál dámám Bigardovým dobou Antikrista, pracovati ještě na rozšíření království Kristova.

Protože jistý politik křičel ve sněmovně, že protiklerikalismus není předmětem vývozu a že musí býti ponechán samotným Francouzům ve Francii, mohlo se předpokládati, že protiklerikalismus ušetří Dílo, jehož činnost se vztahovala na cizinu. Tak se však nestalo. Ministerstvo vnitra vidělo i v novém tomto díle maskovaný církevní řád, a odepřelo mu své uznání. Vlast byla zachráněna!

Dílo uznáno ve Švýcarech.

Na radu katolických právníků obrátila se tedy Janna do zahraničí, kde ostatně existovaly všechny katolické domy francouzské, když musely Francii opustiti. V srpnu 1902 žádala spolu se svou matkou o právní uznání vládu friburského kantonu. Státní rada friburská podrobila zevrubné zkoušce žádost i stanovy a po příznivé zprávě místopředsedy Pythona schválila nejdříve „založení ústavu sv. Petra" a pak dala slečně Bigardové, zakladatelce ústavu a její matce, s datem 18. října 1902 zákonité schválení definitivní a zanesla je do seznamu zapsaných civilních společností.

Švýcarsko tedy přijalo založené Dílo a poskytlo mu právní ochranu před světem, čímž se oběma zakladatelkám dostalo veliké útěchy. A zatím co státní rada studovala stanovy pro právní uznání, Mariánský sjezd, který se konal právě ve Friburgu, chtěl slyšeti úřední zprávu o práci a výsledcích Díla.

„Naše vlastní příjmy — pravila — nemohly stačiti. Ozbrojeny velkou důvěrou v Boha, nemajíce jiné opory než dopisy misijních biskupů, kteří nám svěřovali své úzkosti, staly jsme se žebračkami, ovládanými myšlenkou, že jsme se zasvětily dílu, drahému Církvi. Věděly jsme, že papežové doporoučeli vždy důtklivě misionářům výchovu domorodého kleru. Již Innocenc XI. dal jednomu apoštolskému vikáři, poslanému do nejzazšího východu, heslo, které se stalo slavným: „Větší radost bych měl, kdybyste v oněch krajích vysvětil jediného kněze, než kdybyste tam obrátil na víru 50.000 nevěřících."

Tak jsme pod záštitou Boží a Panny Marie, kterou jsme Zdrávasem pozdravily před každým svým krokem, postupovaly.

Janna pokračovala: „V této době naše adoptovaná rodina, rok od roku stále četnější, byla vychovávána ve stínu svatostánku. V odměnu za naše sebezapírání a oběti, o nichž jejich biskupové byli zpraveni, naši drazí seminaristé nazývali se ve svých dopisech, plných hluboké zbožnosti, našimi syny a nás jmenovali svými matkami v Kristu.

A jejich matkami se opravdu chceme státi a již od prvopočátku našeho díla zdálo se nám, že blahoslavená Panna Maria jest nevyrovnatelnou představitel-

246

kou takového duchovního mateřství: Maria, Matka Ježíše Krista, Kněze na věky dle řádu Melchisedechova, obětujícího i obětovaného na Kalvarii, Ježíše Krista, božského vzoru každého kněze a především kněze apoštola."

Sjezd poznal nové pole apoštolátu a vyslovil svůj obdiv a udělil slečně Bigardové zlatou medaili, zatím co současně biskup v Lausanne jmenoval dopisujícím členem Díla pro Švýcary kanovníka de Weck.

V Paříži vyslechla se slzami v očích zprávu o tom paní Bigardová, upoutána na lůžko. Cítila, že její sen jest nyní uskutečněn a Pán ji může již odvolati s tohoto světa. Vidouc matku tak sestárlou dcera se ulekla a i tuto bolest proměnila v slzy radosti z apoštolátu. „Ach, monsignore, — psala biskupu v Tokinu — dáti peníze, čas a práci pro naše dílo, je ničím proti tomu, co stojí toto dílo nás na utrpeních mravních." Nyní obětovala i svou matku.

Smrt paní Bigardové.

Matka a dcera pracovaly až dosud spolu jednomyslně, spojeny takřka v jedno srdce. Jednota krve měla tu za následek jednotu duchovní, jednotu myšlenek. Zřídka jen se stává, že se ze dvou bytostí stane jedna duše. Tak úzce byly spolu vnitřně spojeny duše obou. Docela i jejich písmo bylo si podobné. A v čem si nebyly podobny, v tom se navzájem doplňovaly. Nový rok 1903 byl pro Jannu začátkem větších obav o matčino zdraví. Námaha otřásla jejím zdravím, jež ostatně nebylo nikdy příliš pevné. Byly jí uděleny svátosti nemocných a 5. ledna vzácná ta žena zesnula v Pánu. Na smrtelné posteli ještě dostalo se jí posily a útěchy od Monsignora Benzi-

gera, velkého misionáře, který právě přijel z Indie a patřil mezi její chráněnce. I poslední slova patřila jejímu dílu: „Pane, obětuji ti všecko... Ježíši můj, miluji tě z celého srdce... Je čas... Ježíš přichází... Pojď, Pane Ježíši!" Po těchto slovech vydechla naposled. Bylo jí 69 let.

Zatím, co prožívala dny smutku, Janna Bigardová pracovala dále pro Dílo, za něž odpovídala nyní sama jediná. Avšak její duch byl otřesen. Píšíc jednomu misionáři do Japonska, poznamenala kdysi její matka: „Vy to víte lépe než my, protože už dlouho pracujete ve službě Boží, ale i my to víme dobře, že pro spásu duší je třeba se obětovati, a pro větší prospěch misií, že je třeba trpěti. Pokud se nás týká, když vše se zdá býti ztraceno a když jsme fysicky i duševně vyčerpány, pak dostaví se teprve úspěch."

Smysl těchto slov byl dobře znám Janně, která od dětství následovala zásady své matky a celý svůj život postavila do služeb pro spásu ostatních. Matka, která nerada jen chválila, kdysi o ní prohlásila: „Má dcera je světice."

Nuže, Janna byla jako nikdy před tím, úplně vyčerpána. Byl tedy úspěch nedaleký. Janna věřila pevně v nadpřirozený význam oběti, jejíž výsledky sama na sobě zakoušela téměř každého dne, v práci vlastní i matčině. Nyní nepoutána k žádné osobě na světě, rozhodla se k poslední oběti: cítila, že se blíží rychle hodina, aby v tichu a utrpení pohřbila sebe samu, jen když Dílo poroste.

Několik dní po smrti matky setkala se v Paříži s knězem, který se měl státi jejím duchovním vůdcem, Vilémem Poudroux, knězem učeným a moudrým, jemuž bylo tenkrát 63 let. Jemu od té chvíle až do okamžiku, kdy bude moci mysliti a psáti, bude se svěřo-

vatí a její víra, planoucí a ušlechtilá, která se povrchnímu pozorovateli mohla zdáti výstřední, nalezne v tomto knězi osvíceného vůdce.

Nové uspořádání Díla.

Nová úprava Díla nastala však ponenáhlu. V této době Janna pracovala ještě neúnavně a bez oddechu pro „své syny", pro seminaristy. V únoru dostala z Říma pozvání hraběnky Ledochowské, této druhé veliké pracovnice pro misie. Janna, která toužila po rozmluvě s představenými, odcestovala do Říma a zůstala tam několik dní. Mluvila s kardinály a preláty, byla přítomna slavnému papežskému jubileu a u sv. Petra spatřila stařičkého papeže Lva XIII. uprostřed jásajícího lidu a dosáhla toho, že papež později jmenoval protektorem Díla kardinála Vives y Tuto.

Když se vrátila do Francie, pokračovala s úžasnou rychlostí v započaté úpravě svých věcí. Prodala všechen svůj majetek v Normandii i v Paříži a celé jmění přenesla do Friburgu, který se nyní stal ústředím Díla. Byl čas — tak psala svému zpovědníkovi — aby zrno bylo pohřbeno do země, má-li přinésti užitek. O sobě pak napsala: „Ještě nic není uděláno pro domorodý klerus a já už opouštím život i Dílo. Činím to však bez nářku. V mé duši se připravuje veliká změna. Místo, abych soustředila všechny své myšlenky na Dílo, jako dříve a na prostředky, jak je rozvinouti, na jeho úspěchy i neúspěchy, myslím více na Boha a na nebe. Ještě jednou — staniž se vůle Tvá! Jak Bůh chce..."

Tuto oběť přinesla dobrovolně pro domorodý klerus a pro své Dílo, obětovala se za to, čemu dala život, vlastní život, neboť si přála, aby Dílo žilo dale i po její smrti a aby se zdárně rozvíjelo. Chápala však, že

musí nalézti řiditelku Díla, která by ji v pravý čas nahradila. Několik let již snažila se vychovati takovou nesobeckou duši, která by po ní nastoupila, ale všechny její kandidátky se ukázaly nevhodnými. Nuže, na radu svého duchovního rádce snažila se nalézti ženskou náboženskou kongregaci, které by mohla svěřiti správu Díla.

Za tím účelem cestovala po Švýcarech, Belgii a Italii. Zvláště užitečná byla návštěva v Římě. V soukromém slyšení dostalo se jí od laskavého papeže Pia X. povzbuzení, pochvaly a požehnání pro domorodý klerus, pro celé Dílo, pro jejího zpovědníka i pro ni samu. Již dříve trpíc horečkou navštívila své představené a protektory. Dlouho rozmlouvala s prefektem Propagandy, kardinálem Gotti.

Radila se i s kardinálem protektorem, Vives y Tuto, jenž jí mezi jiným řekl: „Jděte cestou, naznačenou vám svatými apoštoly a Svatým Stolcem. Proto se nelekejte ničeho pro budoucnost vašeho díla. Udělala jste dobře, že jste své dílo dovedla sem: musí býti poznáno v Římě, aby jednou mohlo býti zde kanonisováno."

Dílo přechází k misijním Františkánkám.

Opustila Řím, kde se jí dostalo se všech stran důkazů úcty, jež mohly samy o sobě zajistiti jí klid, kde však také mnoho pracovala běhajíc z kanceláře do kanceláře, činíc a přijímajíc mnohé návštěvy... Její chatrné zdraví však nevyhovovalo více pobídkám rozumu. Po dlouhém hledání konečně zdálo se jí, že nalezla — a to právě ve Friburgu — vhodnou kon-

gregaci pro své úmysly. A vskutku její organisátorský a misijní pud nemohl ji vésti lépe. Dovedl ji k výborné Matce Marii od Umučení, které či vlastně kongregaci misijních Františkánek od ní založené svěřila péči o Dílo sv. Petra apoštola. Tyto sestry Františkánky odpovídaly požadavkům kladeným z Říma: neboť měly v Římě dům, byly závisly od Kongregace Propagandy a nebyly odkázány výhradně na Francii, kde se tehdy právě prováděla rozluka Církve od státu, provázená pronásledováním a zabavováním církevního majetku.

22. října 1904 byla napsána smlouva, kterou bylo sídlo Díla přeloženo do kláštera Františkánek ve Friburgu.

Blížila se však již hodina: zdraví ředitelky bylo u konce. V prosinci se myslilo, že již umírá. Vzpamatovala se ještě, ale nové bolesti ji trápily tak, že sténala: „Bože můj, jak draze musím zaplatit čest, že mohu býti matkou adoptovaných svých kněží." Při tom myslila na těch 46 kněží, kteří působili apoštolsky v misiích, vzpomínala oněch 70 seminaristů, kteří s pomocí Boží budou tak rovněž činiti. Všichni tito adoptovaní „synové" modlili se denně za svou dobrou matku, která předčasně upracovaná a zestárlá se ztrácela v pokorné odevzdanosti a heroismu. „Avšak, moji drazí seminaristé," psala jestému biskupovi v Japonsku, „nikdy se nedovědí, co jsem pro ně vytrpěla..."

22. ledna 1905 zřekla se i místa ředitelky.

19. března 1906 zaslala svému duchovnímu vůdci do Paříže dopis, na který vynaložila poslední síly

svého umdlévajícího rozumu, tak je jasný a hrdinský, třebas jej psala v slzách!

Přes to, že jsem plná ubohosti," psala mezi jiným, „a hříchů, za jichž prominutí stále Boha prosím, důvěřuji cele v jeho milosrdenství, které mne nezavrhne. Nemohu se skoro už ani modliti, nevím někdy, co říkám, a přece se snažím obraceti své poslední myšlenky na Boha, abych mu řekla, jak jej miluji a přijímám všecko, co mi jeho Prozřetelnost ráčí seslati. Prodělala jsem kruté zápasy po několik nocí, kdy se mi zdálo, že mám v duši peklo a že se tam musím v zoufalství vrhnouti. Nepřestala jsem však znovu opakovati, že stále důvěřuji v Boha a že Ježíš jest má jediná láska, že očekávám spásu výhradně od milosrdenství Božího na přímluvu přesvaté Panny, mé přesladké Matky Mohla jsem jíti na mši sv. a přistoupiti k sv. přijímání včera i dnes; bojím se však, aby mi tato útěcha brzy také nebyla vzata. Než, ke všemu říkám už jen: Buď vůle Tvá...

V prvních měsících 1906 její zdraví se stále zhoršovalo. „Má nemoc — pravila — má zvláštní známku; je to těžký kříž, který musím nésti!" Nemohla spáti, hlavu jako by jí někdo štípal.

Sestry, vidouc její vážný stav, daly ji přenésti do pařížského ústavu, odkudž poslala svému duchovnímu vůdci poslední lístky, aby ji přišel vyzpovídati a převzal na sebe starost o Dílo sv. Petra.

Při plném vědomí mohla si ještě zajistiti místo v hrobě své matky. A od května ztroskotala v onom zatemnění rozumu, do něhož se s plným vědomím vlastního obětování sama uvrhla pro spásu duší a z lásky k Ukřižovanému Bohu, jako do nedozírné propasti.

IV. ROZVOJ DÍLA.

V tomto pomalém rozkladu zapustil skromný kmen Díla sv. Petra pro domorodý klerus hluboké kořeny a bral odtud nadpřirozenou sílu pro nesmírné dobrodiní v misiích. Roku 1921 psal zpovědník Poudroux Msgru Le Roy o své kajícnici takto: „Úmysly Boží jsou nevyzpytatelny, ale současně i tak podivuhodny, že nic se nezdá nemožného. Jsem přesvědčen, že bolestná zkouška slečny Bigardové posloužila Dílu sv. Petra více než všecky její podněty a ostatní oběti."

A v pravdě, je-li dnes 6.000 domorodých kněží proti 870 v roce 1889, kdy Dílo bylo založeno, a je-li dnes 16.000 seminaristů proti 2.700, pak z velké části je to ovocem myšlenky, odvahy a oběti této bytosti a její matky.

Krátce před svým zmizením se světa r. 1905 dopsala Janna Bigardová jednomu svému vzdálenému příbuznému, jenž dle zákonných předpisů měl býti jejím dědicem, aby se nepokoušel uplatňovati nároky na její majetek, který již jasným rozhodnutím matčiným byl výslovně určen pro Dílo sv. Petra apoštola.

Sotva však Janna byla dána do ústavu choromyslných a dostala poručníka, tento vzdálený příbuzný se hned vynořil, aby dědictví strhl na sebe. Začal se souditi, sháněl advokáty a vše možné podnikal u soudu ve Friburgu, aby dědictví Bigardových vyrval Dílu. — Spor, hájený houževnatě Františkánkami, trval celá léta a protahoval se stále hlavně pro vypuknuvší válku světovou. Skončil teprve r. 1917 naprostým vítězstvím Díla sv. Petra apoštola.

Po padesáti letech (1889—1939).

Po skončení soudu i války stala se otázka domorodého kleru ještě naléhavější, když nově vznikající nacionalismy v misijních oblastech začaly vyvíjeti činnost evropským misionářům nepřátelskou. Kardinál Van Rossum vykonávaje vůli Benedikta XV., jako znovu vybudoval pomocná díla misijní, tak se ujal i tohoto ústavu Okružní list „Maximum illud" r. 1919 doporučil Díla lásce věřících spolu se sesterskými společnostmi Díla šíření víry a Svatého Dětství.

Roku následujícího pak bylo Dílo přeneseno do Říma a — jako ostatní misijní díla — podřízeno přímo Propagandě. Později obdrželo od Svatého Otce podporu 50.000 lir. Tak se mu dostalo nové vzpruhy a nabylo onoho pevného základu, o který se bály obě zakladatelky. Mezitím vznikaly skoro ve všech zemích a národech světa národní ředitelové Díla, což dodávalo Dílu známky všeobecnosti, po které zakladatelky tolik toužily a kterou stále zdůrazňovaly, když napsaly ve stanovách: „Dílo sv. Petra apoštola jest v podstatě katolické a má společným úsilím získati všecky katolíky, ať náležejí k jakékoliv národnosti."

Pius XI. držel nad Dílem svou ochrannou ruku stejně jako nad ostatními misijními díly katolickými a dal mu za ochránkyni sv. Terezii od Ježíška.

Konečně r. 1929 dvěma listy „motu proprio" týž Sv. Otec vyznačil ještě jasněji smysl a úkol Díla. Jejím generálním předsedou se stal současný tajemník Propagandy; ústřední rada pak sestavena z kněží různých národností.

Jak by byla plakala radostí, kdyby byla mohla

býti přítomna 30. října 1927 v největší basilice křesťanstva, když Svatý Otec osobně světil na biskupa prvního japonského biskupa, Monsignora Hayasaki, vychovaného Dílem sv. Petra apoštola a adoptovaného paní Bigardovou několik dní před jejím úmrtím. Při té příležitosti bylo prohlášeno, že papež tak učinil, aby uctil ty, kdož od r. 1889 se věnovali podpoře domorodého kleru.

Stále jsou živé výzvy, kterými Janna zdůrazňovala katolicitu čili všeobecnost misií. „Jsme stále více katolíky," psala jednomu misionáři, „katolíky římskými, celou svou bytostí spojeni s neomylným učitelem a nástupcem sv. Petra a modlíme se za budoucnost misií, nikoli však jak si to představuje moudrost lidská, ale jak tomu chce Pán Ježíš. Za našich dnů se nemyslí než na statistiku: tolik křtů, tolik a tolik obrácení. A Řím nadarmo stále opakuje heslo, které bylo svaté prvním zakladatelům: „Lépe jest vysvětiti jednoho domorodého kněze." Zlaté heslo, o němž nikdo nepřemýšlí, které však uvedlo v život Dílo sv. Petra apoštola."

Toto Dílo dalo rozkvésti domorodému kleru prostřednictvím požehnané transfuse evropského zlata do Afriky a Asie: zlata, obětovaného z lásky a jsoucího v rozporu s jinými cíly bez nadpřirozeného charakteru, jež se bohužel hledají v Africe i Asii — odkudž se snaží zlato spíše odsávati a docela za ně výměnou dávati opium, neřesti a nemoce.

Toto přelévání zlata — mamonu, který vynaložen na dobré věci, vykupuje nám ráj — dálo se s úspěchem stále rostoucím a několik číslic může, když jsme vylíčili nadpřirozeného ducha, nám usnadniti lepší pochopení díla Štěpánky a Janny Bigardových.

Výmluvné číslice.

Sbírky 1919—1920 vynesly 316.675 Lir. Roku 1920 až 1921 již 625.403. Tento vzestup je zásluhou Propagandy, která soustavně rozšiřuje sbírky po celém světě. Výše sbírek stoupá ustavičně:

1922—23	bylo sebráno Lir	2,054.741,82,	
1923—24	3.788.460,05	1930—31	12.107.700,21
1924—25	4.686.637,35	1931—32	11.196.403,35
1925—26	6.334.269,80	1932—33	11.753.594,93
1926—27	8.095.663,30	1933—34	10.833.629,29
1927—28	8.460.827,—	1934—35	11.155.633,77
1928—29	11.525.881,—	1935—36	10.545.494.01
1929—30	12.576.498,74	1936—37	12.750.818,73

Obnos stoupá neb klesá následkem politických a hospodářských změn, nebo také kolísáním valut v mezinárodním světě. Patrno je však ustavičné stoupání. Strom roste. Je to znamením, že kořeny jeho jsou zdravé a prsť úrodná. Dílo se stalo hlavním a nepostrádatelným doplňkem apoštolátu v zemích pohanských, kde vychovává domorodé kněze.

Podnět, jenž vyšel z panenských rukou Janny Bigardové, která sama jsouc chatrného zdraví, se podjala úkolu, jenž byl nad její síly, nikoliv však nad sílu milosti Boží, která jí nechyběla. — trvá a pod zástitou Říma spěje k požehnaným výsledkům.

Imprimi potest. Pragae, die 17. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„ŽIVOTEM.“ Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

255

Matka bolestná

KDO POTĚŠÍ?

Bylo to ve světové válce. V lazaretě malého falckého města umíral vojín. Jeho otec a matka seděli vedle lůžka, plakali, vzlykali, ale smrt nedala se zadržeti jejich slzami. Syn dokonal. Tu matka nedovedla se již opanovati. Zdrcena bolem, vrhla se na mrtvolu svého milovaného syna a hořekovala, jako by téměř byla šílená. Muž ji vzal za ruku a jemně jí domlouval: „Ženo, buď statečná! Mysli na matku Theodora Körnera, jí bylo trpěti stejně jako tobě." — „Zkusím to," zašeptala žena a tiše plakala. Oba tam ještě dlouho zůstali a teprve když mrtvola byla již chladná a ztuhlá, odcházeli. Matka si chtěla najíti místečko, kde by se nerušeně mohla modliti. Šli jakožto evangelíci do blízkého evangelického kostela. Avšak ten byl zavřen. I ubírali se dále a vstoupili do kostela katolického. Tam stála v postranním výklenku socha představující bolestnou Matku Boží s mrtvým Synem na klíně. Dole byl nápis: „Ó, vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, jest-li bolest, jako bolest má." Před sochou hořela svíce. Stranou klečela neznámá paní ve smutečních šatech.

Žena s mužem přišla, stále plačíc, klekla si před sochu Matky bolestné, zakryla si obličej rukama a modlila se. Její pohled chvílemi utkvěl na soše... Uplynulo mnoho času. Konečně muž vedle stojící, pravil tiše: „Pojďme, ženo, už je

čas." Vyšli a kráčeli chvíli spolu mlčky. Žena již neplakala. „Jsi už klidná?" tázal se laskavě muž. „Ano, nyní jsem nabyla klidu," zněla odpověď. Starostlivý muž připomněl: „Až zase znovu rozruší tě bol, vzpomínej na jiné matky, stejným bolem navštívené, já aspoň si tak ulehčuji." Žena se naň podívala a promluvila prostě a přece tak přesvědčivě, že muž byl dojat: „Podívej se, tatínku, my to oba těžce neseme a hledíme navzájem se těšit, jak jen možno. Ale musím se ti přiznat, kdybych neměla jiné útěchy, leč jen vzpomínku na matku Theodora Körnera nebo na matky jiných hrdinů, byla by má bolest nesnesitelná. Neboť zdali tyto matky milovaly své syny tak, jako já svého, to nevím ani o jedné z nich. Ale při pohledu na Marii jsem se potěšila, vždyť o ní vím, že milovala Syna svého mnohem více, než já miluji své dítě. U ní jsem viděla, jak těžce trpěti musí ti, kdo jsou Bohu nejblíže."

Žena si koupila obraz Matky Boží bolestné a zvolila proň příhodné místo v osamělém výklenku svého domu. A pokaždé, když bolest příliš ovládala její srdce, šla k obrazu bolestné Matky Marie, a vždycky nalezla útěchu.

(Heilige Saat II. 115.)

Vzdycháme, lkajíce a plačíce v tomto slzavém údolí. A prostředek k utišení slz?

Brigi

POBOŽNOST K RODIČCE BOŽÍ BOLESTNÉ.

Když pěstujeme tuto pobožnost, splácíme tím poněkud veliký dluh vděčnosti. Vždyť Matka Boží pro naše spasení tolik trpěla!

Útrpností s Matkou bolestnou stíráme takřka její slzy; a její přímluvou setřeny budou slzy naše.

Mnoho trpěla Panna Maria. Právem ji nazýváme královnou mučedníků.

CO PÍŠE SV. ALFONS O MUČEDNICTVÍ PANNY MARIE?

„Vznešenosti Marie Panny" — tak je nadepsána kniha*) sv. Alfonsa, z níž uvádíme: Maria je královnou mučedníků, protože její mučednictví bylo delší a větší než u všech mučedníků ostatních.

I. Jméno Maria znamená mezi jiným podle sv. Alberta Velikého také mare amarum, t. j. moře hořkosti. Proto se na ni vztahuje místo u Jeremiáše: „Jest jako moře veliká pohroma tvá." (Pláč Jer. 2, 13.) Jako moře je celé hořké a slané, tak byl život Mariin pln hořkosti, protože jí stále tanulo na mysli

*) Tuto knihu, nově přeloženou od. Dr. Stanislava Špůrka C. Ss. R., vydal Exerciční dům ve Frýdku 1939. Cena: vázaná 29 K, nevá- 24 K.

umučení božského Vykupitele. Nelze pochybovati, že byla osvícena Duchem Svatým více než všichni proroci a že chápala lépe než všichni proroci jejich předpovědi o Mesiáši, zapsané v Písmě svatém. Řekl to anděl sv. Brigittě a dodal, že blah. Panna, vědouc, co má Věčné Slovo trpěti pro spásu světa, začala již dříve, než se stala matkou tohoto nevinného Spasitele, své mučednictví ze soustrasti s ním, ježto měl býti popraven tak krutou smrtí pro cizí hříchy.

Její bolest pak bezmezně vzrostla, když se stala Matkou Spasitelovou. Bolestný pohled na všechny útrapy, jež měl vytrpěti její ubohý Syn, působil jí dlouhé, celoživotní mučednictví...

Proto směla Maria Panna právem říci ústy Davidovými: „Schází bolestí můj život a má léta od úpění." (Ž. 30, 11.) „Svou bolest stále cítím." (Ž. 37, 18.) Můj život plynul stále v bolesti a v slzách; má bolest, působená soustrastí s mým milovaným Synem, nikdy mi nezmizela s očí; stále jsem v duchu viděla všechna příkoří a smrt, jež měl jednoho dne vytrpěti...

Bolest zarmoucených mírnívá obyčejně čas. U Marie však byl pravý opak. U ní čas zvětšoval její bol. Čím více Ježíš rostl a ukazoval na venek svou krásu a líbeznost, tím více se blížila také doba jeho smrti a tím více rostl v srdci Mariině žal, že ho na této zemi ztratí. „Jako roste růže mezi trním," pravil anděl sv. Brigittě, „tak kráčela Matka Boží životem v

samých útrapách. A jako s růží rostou také trny, tak bylo i u této Bohem vyvolené růže, Marie: Čím dál více ji bodaly a soužily trny jejích bolestí."

II. Nejen proto byla Maria královnou mučedníků, že její mučednictví bylo mnohem delší, nýbrž též proto, že bylo větší než u všech mučedníků.

Předně musíme býti pamětlivi toho, že mučedníci trpěli tělesně, ohněm nebo železem; Maria však trpěla v duši, jak předpověděl již sv. Simeon: „Tvou vlastní duši pronikne meč." (Luk. 2, 35.) — Oč pak je vznešenější duše nežli tělo, o tolik byla větší bolest Mariina nad bolest všech mučedníků...

Mimo to... ostatní mučedníci trpěli obětujíce život vlastní, kdežto blah. Panna trpěla, obětujíc život svého Syna, jehož milovala nesmírně více, nežli svůj vlastní život. A tak trpěla ve svém srdci všechna tělesná muka svého Syna; pohled na jeho utrpení způsobil jí bolest mnohem trpčí, než kdyby musila sama přestáti všechny jeho útrapy.

Že bylo mučednictví Mariino nesmírně větší než utrpení všech mučedníků, jest ještě jiný důvod: Při umučení Synově nejen že trpěla mnoho, ale trpěla beze vší útěchy... Svatí mučedníci, čím více milovali Ježíše, tím méně cítili bolesti a smrt; pouhý pohled na bolesti ukřižovaného Boha naplňoval je útěchou. Avšak naší bolestné Matce vlévala snad také útěchu láska k

jejímu Synu a pohled na jeho muka? Nikoliv, právě naopak! Trpící Syn byl příčinou celé její bolesti a její láska k němu byla její jedinou, nelítostnou mučitelkou... čím více jej milovala, tím větší a bezútěšnější byla její bolest.

Představme si Matku Boží, jak při pohledu na svého Syna, umírajícího na kříži, obrací právem na sebe slova Jeremiášova a stýská si nám: „Ó vy všichni, kteří (kolem) jdete cestou, pohleďte a vizte: Je-li bolest jak bolest má?" (Pláč Jer. 1, 12.)... Ne, nelze nalézti, Matko bolestná, hořčejší bolesti, praví sv. Bonaventura, než je bolest tvá, neboť nelze nalézti lepšího Syna než je tvůj! — I Richard od sv. Vavřince praví: „Nebylo na světě láskyhodnějšího Syna nad Ježíše a nebylo matky, jež by více milovala své dítě než Maria."

Nebylo-li tedy na světě lásky rovné lásce její, nebylo ani bolesti, jež by se vyrovnala bolu jejímu.

PROČ MÁME CTÍTI MATKU SEDMIBOLESTNOU?

Povzbuzuje nás příklad Církve sv.

Pobožnost k sedmibolestné Panně Marii byla vždy oblíbena u věřícího lidu a dostalo se jí schválení církevního, neboť jsou dva svátky, které Církev sv. zavedla ke cti 7 bolestí nejbl. Panny Marie. První se slaví v pátek před Květnou nedělí; druhý v měsíci září, a to mší svatou

a kněžskými hodinkami 15. září, zevnější pak slavnost je pro lid v neděli potom, t. j. III. neděli v září, v kterýžto den opět bývá mše sv. z misálu ze dne 15. září.

První stopy svátku sedmibolestné Rodičky Boží nalézáme v 15. století. Roku 1412. činí se o něm zmínka na sněmu v Kolíně nad Rýnem za tamějšího arcibiskupa Theodoricha; avšak teprve r. 1727. byl od papeže Benedikta XIII. ustanoven pro celou Církev.

Církev sv. udělila hojné odpustky těm, kteří vykonávají rozličné pobožnosti k bolestné Matce Boží, na př. růženec sedmibolestný. Tento růženec se skládá ze sedmi oddílů po sedmi Zdrávasech.

V každém oddílu rozjímáme o jedné ze sedmi bolestí P. Marie.

Bolest I. Proroctví sv. Simeona.
II. Útěk z Egypta.
III. Ztráta 12letého Ježíška v Jerusalemě.
IV. Setkání s P. Ježíšem na cestě křížové.
V. Ukřižování a smrt Pána Ježíše.
VI. Snímání s kříže.
VII. Pohřeb Ježíšův.

Rozjímání o těchto 7 bolestech (většinou podle sv. Alfonsa) jsou v části další, nadepsané: „Pobožnosti“.

264

Pobádají nás příklady ctitelů Panny Marie.

Prvním ctitelem bolestí P. Marie byl sám Syn Boží. Znal dobře její mateřské srdce, znal dobře bolesti, jimiž bylo zraněno. On jediný chápal při jednotlivých tajemstvích, co bolestí obsahuje každé z nich pro Marii Pannu a proto od počátku měl s ní nejupřímnější soucit. Jak často asi ji těšil sladkými, láskyplnými slovy v Nazaretě. Těšil ji i na Kalvarii, kdy sám tolik trpěl na bolestném lůžku kříže, nezapomněl na svou milovanou Matku a dal jí ochránce v osobě sv. Jana.

Divně to zní a přec je to pravda, že sv. Josef byl ctitelem bolestné Matky Páně. Kdo vypoví, jakým soucitem bylo naplněno jeho něžně milující srdce, když provázel zarmoucenou Bohorodičku při její první a druhé a třetí bolesti?

Od sv. Jana apoštola a od sv. Máří Magdaleny rovněž se učíme ctíti Matku bolestnou, vždyť oni prožívali s ní bolesti její při umučení Páně — až k bolesti sedmé.

Sv. Bernard († 1153), svatí zakladatelé řádu Servitů (v 13. stol.), sv. Brigitta Švédská († 1373), blah. Veronika de Binasco († 1497), sv. Alfons Maria z Liguori († 1787), sv. Gabriel Possenti († 1862) — toť jen jako na ukázku aspoň několik jmen, spjatých s úctou k Panně Marii bolestné, jež jsou povzbuzením i pro nás, abychom pěstovali tuto pobožnost.

Pán Ježíš si to přeje.

Blah. Veronika de Binasko z řádu svatého Augustina, měla zjevení, v němž jí Spasitel sdělil, že jej těší více, projevujeme-li soustrast s bolestmi jeho Matky než s ním samým. Řekl: „Dcero, slzy prolité pro mé umučení jsou mi drahé. Jelikož však nesmírně miluji svoji Matku Marii, proto je mi milejší rozjímání o bolestech, jež vytrpěla ona při mé smrti."

Z toho důvodu slíbil Pán Ježíš velmi veliké milosti ctitelům bolestné Matky své. O té věci se dostalo zjevení sv. Alžbětě (Elisabeth von Schönau, † 1164) z řádu sv. Benedikta, jak vypravuje Pelbart Temešvárský O. F. M. (kolem r. 1490). Podle jeho zprávy toužil sv. Jan evangelista spatřiti znovu Marii Pannu po jejím Nanebevzetí. Jeho drahá Matka mu udělila žádanou milost a zjevila se mu spolu s Ježíšem Kristem. Apoštol zaslechl, jak Panna Maria vyprošovala na Synu nějakou zvláštní milost pro ctitele svých bolestí a Spasitel jim zaručil hlavně tyto čtyři výsady:

1. před smrtí pravou kajícnost nad všemi spáchanými hříchy;

2. ochranu ve všech křížích, zvláště v smrtelných úzkostech;

3. trvalou vzpomínku na jeho utrpení a v nebi za to zvláštní odměnu;

266

4. slíbil, že takové ctitele svěří rukám Panny Marie, aby s nimi naložila podle svého přání a vyprosila jim všechny milosti, které uzná za vhodné.

Tak vzácné milosti slíbil Pán Ježíš ctitelům bolestí Panny Marie! Kdo by se tím nepovzbudil, kdo by nezatoužil, náležeti též do počtu těchto šťastných ctitelů, kteří věrní plní to, co si přeje božský Vykupitel?

Jest to milé Panně Marii.

Představme si, jak to působí na matku pozemskou, když její dítky v dlouhém a bolestném utrpení, kterým je navštívena, jí projevují lásku a soucit, jsou k ní uznalé a vděčné, na její bolesti pamatují, a snaží se, aby ji potěšili tím, že se dělí s ní o její bolest? Pro matku je to hojivý balsám na bolestné rány. Její mateřské srdce tím více miluje tyto hodné, vděčné dítky.

Podobně to jest u naší Matky nebeské. Ráda to vidí a jest jí to nevyslovně milé, když její dítky rády a často pamatují na její bolesti a dětinnou láskou a soustrastí takřka jí slzy hledí stírati. Proto pravila jednou sv. Brigittě: „Všude se rozhlížím, naleznu-li někoho, kdo by měl se mnou soucit a pamatoval na mé bolesti, ale nalézám jich málo. Proto, dcero má, když mnozí na mne zapomínají, aspoň ty na mne nezapomínej. Viz, kolik jsem trpěla."

Jak je milá blah. Panně vzpomínka na její utrpení, vysvítá na příklad ze zjevení, jehož se dostalo r. 1239 sedmi jejím ctitelům, od kterých pak byl založen řád Servitů (Ordo Servorum B. M. V., řád sluhů blah. P. Marie). — Nejsv. Panna se jim zjevila s černým šatem v rukou a žádala je, aby z lásky k ní často rozjímali o jejích bolestech a na památku těchto bolestí, aby nosili ten smuteční šat. Servité zvláštním způsobem pěstují a šíří úctu k Panně Marii bolestné.

Ačkoli tedy bolestná Matka Páně vždycky byla v Církvi uctívána — jak patrno z mnohých míst ve spisech svatých Otců, ze starobylých modliteb a písní, — přece chtěl Bůh, aby tato pobožnost byla zvlášť pěstována v řádu k tomu založeném, aby odtud rozšiřována mezi věřícím lidem, přinášela duším hojné ovoce.

JAKÉ JEST OVOCE TÉTO POBOŽNOSTI?

1. Nenávist hříchu. Proč trpěla Panna Maria? Největší, ba jediná — strastí jejich příčina je — hříšných lidí vina. Pravý ctitel Matky bolestné ze soucitu s ní varuje se hříchu, neboť hřích to byl, který jí způsobil tolik bolestí. Čím větší soustrast s Matkou Páně, tím větší odpor ke hříchu. Tak je položen pevný základ života křesťanského, života bohumilého a v pravdě šťastného. To dosvědčuje příklad, jejž

v knize „Dětským duším“ vypravuje Dr. Čeněk Tomiško:

Umírala matička a u jejího lůžka klečel malý hošík. Matka vzala do rukou sošku bolestné Panny Marie, na jejíchž tvářích byly znázorněny bohaté slzy, a řekla: „Synáčku, tu sošku ti dávám na památku, dělej Matce radost a kdykoliv by tě sváděl zlý duch ke hříchu, podívej se na tuto sošku.“ Chlapec to slíbil matičce a ta vydechla naposled. Míjely roky, chlapec rostl, a vždy byl pamětliv slov matčiných. Několikrát již byl na pokraji hříchu, vždy se však vzpamatoval, podíval se na sošku — a hříchu ze soucitu k Matce Boží se nedopustil. Po každém takovém vítězství políbil sošku a bílým šátkem utřel slzy na líci Matky bolestné. Stal se z něho muž, zestárl, ale ten zvyk si stále zachoval: otíral Matce Páně slzy s očí, když přemohl pokušení ke hříchu. Co se stalo? Stálým otíráním mizely naznačené slzy vždy více a více. Přiblížil se poslední den jeho života. Na sošce Panny Marie nezbyly po slzách ani stopy. Blažený úsměv rozhostil se po tváři umírajícího a zašeptal: „Matičko, to jsem rád, že jsem tvoje slzy osušil...“ To byla jeho poslední slova. Klidný, šťastný byl jeho odchod na věčnost. — Šťasten každý, kdo soustrastí s Matkou bolestnou vésti se dává, varuje se hříchu a kráčí cestou ctnosti.

2. Touha po obrácení hříšníků. Panna Maria obětovala své bolesti za hříšníky.

Kdo uctívá její bolesti, bude se namáhati, aby získal — modlitbou, prací, obětováním svého utrpení — co nejvíce duší, by bolesti Panny Marie a jejího Syna nebyly nadarmo. Příkladem je sv. Alfons. Co napsal o bolestné Matce Páně, prozrazuje nám s dostatek jeho vroucí pobožnost k ní. A jak horlil o spásu duší — misiemi, které konal, spisy, které vydal, řádem misionářů, který založil — jest z jeho životopisu známo.*)

3. Vroucí, dětinná láska k Rodičce Boží. Nejblah. Matka Páně stojí vysoko nad námi. Jest po Bohu nejprvnější. Ale jako Matka bolestná je nám, lkajícím a plačícím v tomto slzavém údolí, tak blízko! Dobře nám rozumí, kdyžtě sama přetrpěla tolik bolů a strastí. Vhodně tu lze na ni obrátiti slova královny Dido z Vergiliovy básně: „Non ignara mali, miseris succurrere disco. Znám, co je bol, co strast, proto na pomoc ubohým spěji.“ — Matka naše nebeská trpěla pro nás. Vzpomínka na to nás v kříži uklidňuje a těší a zároveň rozmnožuje naši lásku k P. Marii, která je Potěšením zarmoucených. — Sine dolore non vivitur in amore. Bez bolesti nežije se v lásce. A bolest se láskou ulehčuje. Maria Panna je nám v utrpení vzorem trpělivosti a odevzdanosti do vůle Boží.

4. Důvěra stále rostoucí. Jak mocná je přímluva P. Marie, to zakoušejí nejvíce ti,

*) Berthe Janů: Sv. Alfons. Exerciční dům, Frýdek.

270

kdo uctívají bolesti její a pro tyto bolesti ji prosí o přímluvu. Ona svým spoluutrpením pro vykoupení světa nabyla práva dosíci všeho, oč Vykupitele prosí.

Kdo klesl do hříchu, dobře učiní, když prosí:

„Pro tvé bolesti, ó Maria, prosím tě o pomoc, ať lituji a činím pravé pokání."

Kdo je pokoušen, zamlčeti při sv. zpovědi nějaký těžký hřích, dobře učiní, když se modlí:

„Pro tvé bolesti, ó Maria, prosím tě o pomoc, ať se upřímně vyzpovídám."

Kdo pro smíření s Pánem Bohem se octne v nebezpečí, že znovu padne do hříchu, a v jakémkoli jiném nebezpečí a soužení, ať volá a opakuje s důvěrou: „Pro tvé bolesti, ó Maria, prosím tě o pomoc, abych v dobrém setrval, v milosti Boží zemřel a spasen byl."

Jak snadná je taková modlitba a jak účinná!

POBOŽNOSTI.

SEDM PÁTKŮ
KE CTI SEDMI BOLESTÍ PANNY MARIE.

Na prvním místě uvádíme pobožnost „sedm pátků" V řádu Servitů je zvláště oblíbena. V klášterních kostelích tohoto řádu konají sta věřících tuto pobožnost po sedm pátků před svát-

kem (jarním nebo podzimním) Sedmi bolestí Panny Marie.

1. Na každý pátek jdou k sv. přijímání, a tím sedmerým sv. přijímáním uctívají 7 bolestí P. Marie.
2. Konají krátké rozjímání (na př. jedno ze sedmi níže uvedených).
3. Modlí se růženec sedmibolestný (což se velmi doporučuje) aneb vykonají jinou ústní modlitbu (viz níže).
4. Almužnou nebo návštěvou nemocného neb jiným skutkem milosrdenství projeví svou lásku k bolestné Matce Páně.

ROZJÍMÁNÍ O SEDMI BOLESTECH PANNY MARIE.

Bolest I. Simeonovo proroctví.

Život křesťanův je cestou křížovou. Jsou lidé, kterým jest velmi mnoho trpěti. Ale oč by nám byl život trapnější, kdybychom předem znali budoucí strasti. Pán Bůh nás toho soucitně ušetřil a skrývá před námi kříž, který nás čeká. Docela jinak tomu bylo u P. Marie. Nebyla toho ušetřena. Pán Bůh chtěl, aby budoucí Královna mučedníků ve všem se podobala svému Synu. Musila tedy trpěti a všechno utrpení stále míti před očima.

272

Vizme sv. Simeona v chrámě. Bere s jejích loktů božské Dítko a předpovídá jí: „Tento jest ustanoven... na znamení, jemuž budou odpírati: a tvou vlastní duši pronikne meč." (Luk. 2, 34. 35.)

Svatá Panna zjevila sv. Mechtildě, že se při proroctví sv. Simeona proměnila všecka její radost v žal. Věděla sice, že život jejího Syna musí býti obětován za spásu světa. V této chvíli však zřetelně poznala všechny podrobnosti utrpení a hořké smrti, jež čekaly ubohého Spasitele.

Sv. Brigittě bylo zjeveno, že zarmoucená Matka, když Ježíška kojila, myslila na žluč a ocet, jimiž ho budou napájet. Když jej zavíjela do plenek, myslila na provazy, jimiž ho spoutají... „Když jsem ho oblékala," řekla Maria Panna sv. Brigittě, „myslívala jsem, jak s něho šat strhnou před ukřižováním; pohled na jeho ruce a nohy uváděl mi na mysl hřeby, jimiž měl býti jednou přibit na kříž. Oči mé se při tom zalévaly slzami a srdce mi pukalo hořkou bolestí."

A toto mučednictví snášela Máti bolestná třiatřicet let. Čím více se blížila doba umučení Páně, tím hlouběji zraňoval meč bolestí, předpověděný od sv. Simeona, její mateřské srdce.

Jestliže tedy Pán Ježíš, náš král, a jeho nejsv. Matka z lásky k nám tolik trpěli, nesmíme si naříkat, potká-li nás nějaké utrpení.

Bolest II. Útěk do Egypta.

Sotva zaslechl Herodes, že se narodil očekávaný nový Král, zmocnila se ho pošetilá bázeň, že ztratí své království. Bezbožník očekával od svatých Mudrců, ze se vrátí z Betlema k němu a podají mu zprávu. Ale uplynulo mnoho dní — a Mudrci se nevraceli. I rozhněval se a kázal povražditi všechna pacholátka v okolí Betlema. Proto se zjevil anděl ve snách sv. Josefu a poručil mu: „Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta... neboť bude Herodes hledati dítěte, aby zahubil je." (Mat. 2, 13.) Panna Maria vyslechla s bolestí smutnou zprávu od sv. Josefa. Rozkaz byl vyplněn ještě téže noci. Stojíť psáno o sv. Josefu: „On vstav, vzal dítě i matku jeho v noci a odešel do Egypta." (Mat. 2, 14.) Jak hořká to bolest pro srdce Matky Páně, když jí bylo jíti do vyhnanství a když viděli, že s ní trpěti musí ti, které na světě nejvíce milovala, Ježíšek a sv. Josef. Co vytrpěli na cestě! Cesta do Egypta byla velmi dlouhá, podle některých spisovatelů trvala třicet dní. Byla k tomu ještě zimní doba. Co měli k jídlu? Co jiného, než kousek suchého chleba, jejž sv. Josef buď s sebou vzal neb dostal almužnou? Kde měli spáti, putujíce pouští, leda na písku pod širým nebem nebo pod nějakým stromem, vydáni mnohým nebezpečenstvím, bez ochrany před dravou zvěří?

A což teprve v Egyptě, v cizí zemi, kde byli úplně neznámí, jak velikou nouzi musili trpěti! S námahou se jim podařilo živiti se prací svých rukou. Ludolf Saský praví, že Panna Maria trpěla takovou bídu, že mnohdy nemohla dáti ani kousek chleba hladovícímu Svnáčkovi, když ji prosil o jídlo. — Vyhnanství skončilo po smrti Herodově. Návrat ovšem byl spojen s mnohými útrapami.

Naučení pro nás, abychom objali své kříže, neboť na tomto světě bez kříže nelze žíti. Matka Boží řekla své služebnici, blah. Veronice de Binasco z řádu sv. Augustina: „Dcero má, poznalas, s jakou námahou jsme se dostali do této země (do Egypta). Věz, že bez utrpení nikdo nedostane žádnou milost."

Bolest III. Ztráta dvanáctiletého Ježíška v chrámě.

Člověk slepý od narození není tolik nešťasten, že nevidí denního světla; kdo však dříve z denního světla se těšil, ať již dlouhou či krátkou dobu, a potom teprv pozbyl zraku, jen velmi těžko snáší slepotu. A podobně nešťastné duše, které se daly zaslepiti prachem světa a stále jsou jen bídným radostem světským oddány a Bohu odcizeny, netrpí mnoho, nemohou-li Boha nalézti. Kdo však byl osvícen světlem Božím a požíval lásky a sladké přítom-

nosti nejvyššího Dobra, jak hroznou cítí bolest, je-li oloupen o toto Dobro. Z toho lze poznati, jak velikou bolest něžnému srdci P. Marie způsobil meč třetí. Byla zvyklá na ustavičnou, přesladkou přítomnost Pána Ježíše a nyní jej v Jerusalemě ztratila a tři dny byla od něho odloučena. Nevěděla, kde jest. Ó té trapné nejistoty, toho smutného hledání v oněch třech bolestných dnech! — Ruben lkal nad ztrátou svého bratra Josefa: „Chlapce nevidět a já — kam půjdu?" (Gen. 37, 30.) Jak teprve lkala nejsv. Matka Páně, jsouc vyčerpána marným hledáním svého Synáčka: Mého Ježíše není nikde vidět. Kam ještě mám jít, abych jej nalezla? Kam půjdu bez něho, jenž je můj poklad? S pláčem opakovala celé tři dny slova Davidova: „Slzy mé jsou mi pokrmem ve dne v noci, neboť mi den co den říkají: Kde jest Bůh tvůj?" (Ž. 41, 4.) Vroucně se modlila k Bohu, aby jí pomohl nalézti milovaného Syna.

Kdo by neměl soucitu s Matkou bolestnou, když uvažuje o této její třetí bolesti. Ta byla veliká a krutá zvláště proto, že Pán Ježíš byl daleko. Kdežto při jiných bolestech, na př. při proroctví Simeonově, na útěku do Egypta měla P. Maria svého Synáčka s sebou. Proč se nyní od ní odloučil, toho nechápala. Ve své pokoře se domnívala, že nebyla hodna býti ještě dále s ním a mu sloužiti. S pokorou a vytrvalostí jej hledala, až jej nalezla.

Duše, které trpí duchovní opuštěností, nechť za příkladem Panny Marie hledají Spasitele pokorně a vytrvale.

Bolest IV. Setkání s P. Ježíšem na cestě křížové.

Co vytrpěla Panna nejsvětější při umučení svého Syna, nedovedeme pochopiti, protože láska její k němu je nám také nepochopitelná.

Každá matka pociťuje utrpení svých dětí jako své vlastní. Čím více nejbl. Matka Páně milovala božského Syna svého, tím bolestnější byla pro ni zpráva, kterou jí přinesl v den Velkého pátku sv. apoštol Jan: „Ach, Matko bolestná, Syn tvůj odsouzen je na smrt a vyšel již se svým křížem na Kalvarii. Chceš-li jej ještě uvidět a naposled se s ním rozloučit, pojď do některé ulice, kudy půjde."

Zarmoucená Matka dochází s Janem a čeká na místě, k němuž smutný průvod se blíží. Ach, jakou záplavu bolestí přinesl jí pohled na hrozné nástroje, hřeby, kladiva, provazy, jež byly neseny v předu. Jako meč se zarýval do její duše hlas polnice, rozhlašující rozsudek nad jejím Synem. Přecházejí nástroje, hlasatel i katané. Pozvedá oči a co vidí? Vidí muže v nejlepších letech, zalitého krví a posetého ranami, s trnovou korunou na hlavě a s křížem na ramenou. Skoro ani jej nepoznává. Musí říci s Isaiášem:

„Podoby neměl ani krásy.“ (Is. 53, 2.) Konečně však láska objevuje v něm Syna. Jak bylo zjeveno svaté Brigittě, setřel si Ježíš s očí ssedlou krev, jež mu bránila v rozhledu, pohlédl na Matku a Matka pohlédla na svého Syna. Jak bolestné to byly pohledy! „Matka chtěla obejmouti svého Syna,“ praví sv. Anselm, „ale pochopové ji hrubě odstrčili.“ — Ženou před sebou trpícího Spasitele a Matka bolestná jde za ním.

Projevme jí svou útrpnost a provázejme jejího Syna a ji samu trpělivým snášením křížů, jež Bůh nám pošle.

Bolest V. Ukřižování a smrt P. Ježíše.

Když se dovlekl k smrti znavený Vykupitel na Kalvarii, zbavili ho katané šatů a začli přibíjeti na kříž jeho svaté ruce a nohy. Zbožný jeden spisovatel praví: „Kříž a hřeby zraňovaly Syna i Matku. S Kristem ukřižovaným byla na kříž přibita i Matka.“ A je to pravda, neboť co způsobily hřeby na těle Ježíšově, to činila láska v srdci Mariině.

Když byl kříž postaven, katané odešli, ale Maria nikoliv. Přistupuje blíže ke kříži, aby byla při smrti Synově. „Ó pravá Matko, milující Matko,“ volá opat Guerrik, „ani hrůza před smrtí neodloučila tě od milovaného Syna.“

Matky nemohou obyčejně snésti pohled na své umírající děti. A musí-li která býti při skonání svého dítěte, hledí mu zjednati všemožné ulehčení. Ale Marii Panně nebylo toho dopřáno, aby zjednala umírajícímu Synu svému nějakou úlevu. Slyšela jej volati: Žízním, nesměla však mu podati trochu vody. Viděla, jak jej nesmírně mučí bolestné lůžko, na něž byl přibit; ráda by jej byla aspoň objala a tak potěšila, aby skonal v jejím náručí, ale nemohla. — Rouhání nepřátel a jejich posměšné volání, namířené proti P. Ježíši, zraňovalo i srdce Panny Marie.

Ó Panna Maria, před očima tvýma pněl božský Syn tvůj na kříži v hrozných mukách a potupách celé tři hodiny, před očima tvýma umíral. Jak strašné to mučednictví pro mateřské srdce tvé!

Proč to všechno? Pro naši spásu. Díky tobě. Obětovala již Boží spravedlnosti život svého Syna za nás. Spolupracovala jsi k tomu, abychom se zrodili k životu milosti. Pod křížem stala ses naší matkou.

Syn tvůj jediný než skonal na Golgotě bolestné,
k tobě, Matko, s kříže volal: Hle, syn tvůj,
hle, dítky tvé!
Konej přání Syna svého, ...
buď nám matkou pomocnou!

Bolest VI. Snímání s kříže.

Pobyt P. Marie na Kalvarii byl jedinou nepřetržitou bolestí. Přece však připomínáme si jisté výjevy, při nichž její mateřské srdce zvláštní bezměrnou bolestí bylo naplněno. Velkou bolest jí způsobilo snímání s kříže a patření na mrtvého Syna, jehož na klín svůj přijala.

Blížil se večer před slavností velikonoční, proto těla popravených musila býti pochována. Vojáci dorazili oba lotry a pochovali je. Pán Ježíš byl již mrtev. Nezlámali kostí jeho, ale důstojník probodl kopím jeho bok, aby zjistil nepochybně jeho smrt. Toto probodení bylo bolestné pro Matku Páně, jak sama zjevila sv. Brigittě: „Když jsem uviděla Srdce svého milého Syna probodeno, bylo mi, jako by bylo probodeno srdce moje."

Josef z Arimathie a Nikodem vzali úřední dovolení od Piláta, aby směli Ježíše pochovati. Tělo Páně sňato s kříže a položeno na klín Panny Marie.

Nejbl. Matka Páně v Betlemě — a zde! Jaký to veliký rozdíl! Tam měla Synáčka na klíně v radosti, nyní v pláči. — Dala jej světu tak krásného, a svět jí jej vrací tak zohaveného! Přesvaté tělo — samá rána, samá krev. Veliké rány na rukou a na nohou a čerstvá rána v boku! Ach, Synu můj, — tak mluví Matka bolestná, kam tě zavedla tvá láska k lidem! Co jsi jim učinil, že tě tak ztrýznili?... Tys mi

byl otcem, bratrem, snoubencem, mou radostí, mou slávou, tys mi byl vším. Synu, viz, jak jsem zarmoucena, popatři na mne a potěš mne! Ach, ty již nemůžeš mluvit, ty jsi mrtev. Ó trny ukrutné, vy hřeby, ty necitelné kopí, jak jste jen mohly tolik ztrýzniti svého Stvořitele? Ale co pravím trny, co pravím hřeby? Vy hříšníci jste to, kteří jste tak přehrozně naložili s mým Synem.

Kdo by chtěl hřešiti dále, nedbaje slz a bolu zarmoucené Matky?

Bolest VII. Pohřeb Ježíšův.

Sedmý meč pronikl srdce Panny Marie při pohřbu Pána Ježíše. Rozloučení bylo pro ni velmi bolestné.

Přesvaté tělo Krista Pána bylo omyto, pomazáno vonnými mastmi a zabaleno do bílého roucha. — Kde bude pochováno? O to se postarala Prozřetelnost Boží. Josef z Arimathie měl pro sebe vytesaný hrob ve skále nedaleko hory Kalvarie. Ochotně jej nabídl pro Spasitele světa.

Nastala smutná chvíle pro Marii Pannu. Učedníci již nesou mrtvého Spasitele ke hrobu, svaté ženy je následují. S nimi jde za svým Synem ke hrobu bolestná Matka. Přála si býti pohřbena se svým Synem. Zjevila sv. Brigittě: „Jak ráda bych se byla tehdy dala za živa po-

hřbíti se svým Synem, kdyby to byla jeho vůle." Ale vůle Boží to nebyla. Doprovodila tedy ke hrobu mrtvé tělo Syna svého, vlastníma rukama v hrobě je upravila a s ním se rozloučila. Potom hrob zavřeli a odešli. Ale srdcem svým zůstala Maria Panna tam u pochovaného Syna, jako by dvě srdce byla pohřbena v jednom hrobě.

Nejsv. Matka Páně vracela se tak zarmoucená a smutná, že mnohé i proti jejich vůli pohnula k slzám. Neubránil se slzám nikdo, kdo ji potkal.

Jdouc na zpáteční cestě vedle kříže, dosud zkropeného krví Ježíšovou, byla první, která se mu poklonila a uctila toto znamení spásy. Od kříže vrátila se domů. Sotva tam přišla, rozhlížela se všude po svém Ježíši, ale nespatřila ho. Před její zrak draly se všechny vzpomínky na jeho krásný život a přehořkou smrt. Smutně se táže sv. Jana: „Jene, kde je tvůj Mistr?" A Maří Magdaleně dí: „Kde je tvůj miláček? Ó Bože, kdo nám ho vzal?" Dává se znovu do pláče a s ní pláčí všichni.

Pro tvé slzy, prosíme tě, Matko bolestná, o tu milost, abychom upřímně litovali svých hříchů. Ty pláčeš z lásky, my ať pláčeme z bolesti nad spáchanými hříchy!

Pozdrav Matce bolestné.

Zdrávas, Maria, bolestí plná, Ukřižovaný s tebou, oplakávání hodná jsi mezi ženami a oplakávání hodný jest plod života tvého Ježíš. Svatá Maria, Matko Ukřižovaného, vyprosiž slzy nám, křižovatelům Syna tvého, nyní i v hodinu smrti naší.

Po křížové cestě.

V. Oroduj za nás, Panno přebolestná.

O. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Modleme se:

Ó Bože, při jehož umučení podle proroctví Simeonova nejsladší duši přeslavné Panny a Matky Marie meč bolesti pronikl: popřej milostivě, abychom její bolesti zbožně uctívajíce, pro slavné zásluhy a na přímluvu všech svatých, kteří pod křížem věrně vytrvali, blaženého ovoce tvého utrpení dosáhli. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Před obrazem bolestné Matky.

Ó Matko přebolestná, jaké hořkosti naplňovaly srdce tvé, když jsi panenskýma rukama svýma přijala a s láskou k srdci svému ma-

teřskému tiskla a líbala mrtvé tělo Syna svého. Připomínám ti tuto nevýslovnou bolest a skrze ni tě prosím, abys mi zjednala odpuštění mých hříchů. Ó Maria, přimlouvej se u svého Ježíše, kterého jsi držela na klíně, za mne bídného hříšníka. Ó Maria, prosím tebe pro bolesti tvé, pomoz mi najíti milost u Boha. Vezmi zraněné tělo svého Syna na své mateřské ruce a za mne je obětuj v této podobě nebeskému Otci. Obětuj mu jeho probodené srdce, jeho utrpení a smrt a všechny své nesmírné bolesti, abys mi vymohla milost a milosrdenství.

Svatá Matko, žádám pilně,
rač do srdce mého silně
rány Smírce zatlačit.

(Doporučuje se toto trojverší sedmkrát opakovati a vždy napřed se pomodliti Zdrávas Maria.)
Latinsky: Sancta Mater, istud agas,

Crucifixi fige plagas
Cordi meo valide.

Stabat Mater.

Podle kříže Matka stála, - plna bolu hořce lkala, - když pněl v mukách její Syn, - duši žalem rozechvěnou, - hořem velkým naplněnou - zranil meč až do hlubin.

Ó jak smutna, usoužena, - byla žena vyvolená, - Matka Syna Božího; - ó jak bledla,

284

jak se chvěla - svatá Máti, když ho zřela - v mukách kříže pnícího.

Kdož by za svůj pláč se styděl, - kdyby Matku Páně viděl - takým hořem sklíčenou; - kdož by prostým zůstal bolu, - milou Máti vida spolu - s božským Synem ztrápenou?

Pro hřích mnohý svého lidu - vidí Krista snášet bídu, - bičování, hanby žal. - Vidí sladkou radost svoji, - jak tu v smrti teskném boji - ducha svého Otci vzdal.

Matko Páně, lásky zdroji, - nechať cítím bolest tvoji, - s tebou nesu těžký žal. - Dej, ať srdce láskou plane, - Krista ctíti neustane, - milosti své by mně přál.

Svaté rány těla jeho, - v mukách na kříž rozpiatého, - vtiskni mocně v duši mou. - Nechať strasti tvého Syna, - jimiž smyta naše vina, - sdílím s myslí upřímnou.

Dej mi s tebou zbožně lkáti, - zmučeného litovati - v žití každé hodině. - S tebou podle kříže dlíti, - s tebou v slzách sdružen býti, - žádám sobě jedině.

Nade všechny slavná Panno, - bez odporu buď mi přáno, - abych s tebou plakat směl; - v duši své bych odevzdaně - nesl smrt a muky Páně, - rány jeho v úctě měl!

Zraněn mukou Syna tvého, - ať jsem láskou kříže jeho, - krví svatou opojen. - Zhouba zlá mne nezachvátí, když ty při mně budeš státi - v posledního soudu den.

Kriste, až můj život zhasne, - pro svou Matku v říši jasné - zdob mne palmou vítěznou! - Až v hrob klesne schrána těla, - dej, by duše vjíti směla - v ráje slávu nadhvězdnou!

(Překlad této církevní sekvence je vzat z Českého kancionálu.)

RŮŽENEC

KE CTI PANNY MARIE SEDMIBOLESTNÉ

má tato tajemství, která se vkládají po jménu Ježíš

1. Kterého jsi s bolestí z rukou Simeonových přijala.

2. S kterým jsi s bolestí do Egypta utíkala.

3. Kterého jsi ztraceného s bolestí hledala.

4. S kterým jsi se na cestě křížové s bolestí setkala.

5. Kterého jsi s bolestí na kříži umírati viděla.

6. Kterého jsi mrtvého s bolestí na klín přijala.

7. Kterého jsi s bolestí k hrobu doprovodila.

UCTĚNÍ BOLESTNÉ MATKY NA KONCI POBOŽNOSTÍ ZA ZEMŘELÉ.

Zdrávas Královno...

V. Ve všeliké naší úzkosti a strasti.

O. Pomoz nám, blahoslavená Panno Maria.

Modleme se:

Pane Ježíši Kriste, prosíme, aby nyní i vždycky i v hodinu smrti naší u milosrdenství tvého orodovala za nás matka tvá, nejdobrotivější Panna Maria, jejíž přesvatou duši v hodinu požehnaného utrpení tvého a přehořké smrti tvé meč bolesti pronikl. Skrze tebe, Ježíši Kriste, Spasiteli světa, jenž žiješ a kraluješ na věky věkův.

O. Amen.

D. G. E. M.

Imprimi postest. Pragae, die 17. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„ŽIVOTEM." Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sesitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Klasické dílo svatého
Alfonsa z Liguori:

VZNEŠENOSTI PANNY MARIE

v pěkném překladu Dra Stanislava Špůrka

Tato kniha je nevadnoucí kyticí, uvitou sv. Alfonsem ke cti Neposkvrněné Panny. Prostým, ale vroucím slovem vzbuzuje světec důvěru v Matku Boží u všech, kdo jsou navštíveni nějakým křížem a bolestí. Na osnově známé modlitby „Zdrávas, Královno" dovedně skládá bohatství myšlenek o Marii Panně, vybraných z nepřehledné literatury mariánské všech staletí Církve. Nejvíce však všude probleskuje její láskyplná mateřská dobrota a ochrana. Druhý díl knihy je věnován rozjímání o hlavních mariánských svátcích, o bolestech Matky Páně a o pobožnostech k ní. — Kniha „Vznešenosti Marie Panny" patří do rukou všech ctitelů mariánských, aby se sami nadchli důvěrou v Královnu nebes a vedli k ní též jiné.

Kniha má 450 stran a stojí:

nevázaná	K 24.—
v celoplátěné vazbě	K 29.—

Adresa pro objednávky

Exerciční dům ve Frýdku

288

Jan Nedělník:

Z DĚJIN CÍRKVE KATOLICKÉ

Zpracováno dle osnovy pro vyučování katolického náboženství na školách obecných a měšťanských

1 Mučedníci za doby římské.

Církev sv. začala v Jerusalemě při seslání Ducha sv. Potom se učení Kristovo pod ochranou Boží rychle šířilo do všech zemí tehdejší říše římské. Ale brzo nastalo pronásledování křesťanů, které trvalo půl třetího století. Bylo 10 velkých pronásledování křesťanů, největší za cís. Nerona, Decia a Diokleciána.

Za pronásledování bývaly křesť. chrámy zavírány a bořeny, posvátné knihy ničeny, věřící trestáni ztrátou majetku a života. Na tisíce jich bylo postínáno, upáleno, potopeno, ukřižováno a dravým šelmám v divadlech předhozeno. Přemnozí zahynuli v lidomornách a žalářích. Jiní byli do krve mrskáni a bodáni, na mučidlech trýzněni, bosi museli chodit po žhavém železe, rozžhavené olovo lili jim do úst, nořili je do vřelého oleje. Meče katů při hromadných popravách leckdy otupěly a ruce umdlévaly.

Mimo apoštoly a evangelisty bylo tak umučeno bezpočtu biskupů a kněží, mužů i žen, dospělých i dětí. Nejslavnější z těchto nesčetných hrdinů víry připomíná církevní kalendář. — Ale ani za těch hrozných 250 let nebyla církev vyhubena, naopak se tím více šířila. Krev mučedníků byla jakoby semenem křesťanství. Silou křesťanů byla pokorná důvěra v pomoc i odměnu Boží a hlavně pevná víra v Ježíše Krista.

2 Císař Konstantin Veliký.

Získal si velikých zásluh o křesťanství v římské říši. R. 313 vydal edikt milánský, jímž bylo zastaveno pronásledování křesťanů a udělena jim náboženská svoboda. Od té doby se křesťanství svobodně rozvíjelo.

Po ediktu milánském vydal ještě několik zákonů, kterými umožnil rozkvět církve. Mnohými výhodami obdařil biskupy a kněze, k nejdůležitějším úřadům ve své říši bral pouze křesťany. Zrušil všecky ukrutné tresty, zvlášť trest kříže z úcty k Spasiteli, poručil světit neděli a zmírnil otroctví. Papeži věnoval za sídlo palác lateránský. Sám zakládal nové chrámy, jiné pak bohatě obdaroval. S posvátných míst v Jerusalemě dal odstranit pohanské stavby. Jeho matce sv. Heleně se tam podařilo nalézti kříž Páně a Boží hrob. Císař dal potom na Kalvarii postavit nádherný chrám, rovněž tak na hoře Olivové a v Betlemě.

Však i k pohanům byl mírný a ponechal jim úplnou svobodu.

R. 330 přenesl své sídlo do Byzantu, jejž nádherně vystavěl a nazval dle svého jména Konstantinopolis (město Konst., Cařihrad). Řím zůstal potom jako sídlo papežovo středem církve, duchovní to říše Kristovy. Pokřtít se dal Konstantin až den před smrtí. Pro veliké zásluhy o církev a říši římskou nazývá se „Velikým".

Další císařové byzantští (až na Juliána Odpadlíka) byli křesťany a podporovali křesťanskou víru, takže pohanství v říši římské brzo zaniklo.

3 Náboženský život prvních křesťanů.

Středem služeb Božích byla mše sv. (lámání chleba, večeře Páně). V I. století se slavila večer po způsobu večeře Páně (po ní bývaly hody lásky), od II. stol. časně zrána. Původně byla sloužena jen v neděli, později každý den.

Svátostí od dob apoštolských bylo sedm (které?). Kromě svátostí měli křesťané též různé svátostiny — svěcení a žehnání, jež se udělovala znamením kříže.

Liturgie (bohoslužba) byla v hlavních věcech všude stejná, ve vedlejších však v různých zemích se lišila. Tak vznikly různé liturgie. Nejvíce se rozšířila a nabyla brzy převahy liturgie římská, neboli latinská.

Dny sváteční. Již v dobách apoštolských světívali křesťané jako den Páně neděli. Vedle neděle byly též zaváděny svátky — Páně, P. Marie a svatých. Od nejstarších dob slaveny Velikonoce, Letnice (svátky svatodušní) později Vánoce.

Posty bývaly pravidelné a zvláštní.

Pouti bývaly konány na posvátná místa, též zavedeny křížové průvody (před Nanebevst. Páně a v den sv. Marka).

Místa bohoslužebná. K modlitbám a obětem starozákonním se scházeli křesťané se židy v chrámě jerusalemském, oběť mše sv. však konali v domech soukromých, k tomu účelu zasvěcených.

V době pronásledování ukrývali se křesťané na různých skrytých místech, v Římě zvlášť v katakombách (podzemní chodby). Původně sloužily křesťanům za pohřebiště, pak též pro bohoslužbu.

Když církev dostala svobodu (313), staly se místem bohoslužebným chrámy zv. basiliky, na pohřbívání pak od 5. stol. byly zřizovány hřbitovy, většinou kolem kostelů.

4 Ze života sv. Otců.

Sv. Otcové byli učení a svatí biskupové a kněží ve 4., 5. a 6. století, kteří zvláště výmluvně hájili v

kázáních a knihách pravou nauku Kristovu proti bludařům. Z nich byli pro velikou učenost vyznamenáni čestným názvem „učitelů církve"

a) na východě: sv. Athanasius, biskup v egyptské Alexandrii, největší odpůrce bludařů ariánských, který byl pětkrát vyhnán ze země a 20 let prožil ve vyhnanství; sv. Basilius, poustevník a později biskup v Cesarei v Malé Asii, zakladatel klášterního řádu na východě; sv. Řehoř Nazianský, patriarcha cařihradský; sv. Jan Zlatoústý, věhlasný kazatel a též patriarcha cařihradský (zemřel ve vyhnanství). — Tito psali řecky.;

b) na západě: sv. Ambrož, zprvu místodržitel a potom biskup v Miláně. Proslul jako kazatel a zlepšil církevní zpěv; sv. Jeroným, kněz, rodem z Dalmácie, své doby nejlepší znatel a vykladatel Písma sv. (zemřel jako poustevník v Betlemě); sv. Augustin z Numidie v sev. Africe, původně pohan a učitel řečnictví v Miláně, po svém obrácení kněz a biskup v Hipponu (v sev. Africe), největší bohovědný učenec starověku; sv. Řehoř Veliký, papež. Pečoval o misie, stavěl kláštery a zvelebil církevní zpěv. — Psali latinsky.

5 Poustevníci a mniši. Sv. Benedikt.

Žili spočátku v samotě, plníce dokonale zákon Boží, zvláště tři evangelické rady. Nejvíce z nich proslul sv. Pavel z Egypta (Otec poustev. života).

Později stavěli chýše poblíž sebe. Měli představeného a žili podle společného životního pravidla (regula = řehole, odtud řeholníci).

Posléze si stavěli za obydlí společný dům, zv. klášter (claustrum = uzavřené místo), na vých. monastýr, kde žili ojediněle (monachos=mnich) ve svých celách. Představený se nazýval opat (abbas = otec), ostatní mezi sebou bratřími. První klášter postavil sv. Pachomius.

Na východě se nejvíce rozšířila řehole sv. Basilia (kláštery basiliánské).

Na západě si získal největších zásluh o život klášterní sv. Benedikt, zakladatel řádu benediktinského. Pocházel ze šlechtického rodu v Italii. Pro své žáky založil 12 menších klášterů. Nejslavnější byl na hoře Monte Kassino (zal. r. 529).

Význam klášterů pro církev a vzdělanost byl — a je dosud — veliký. Staly se sídlem nejen zbožnosti, nýbrž i civilisace, věd a umění.

6 Sv. Cyril a Metoděj (apoštolé Slovanů).

Křesťanství se k nám spočátku šířilo z říše francké od německých kněží. Lid jim však nerozuměl. Proto se obrátil moravský kníže Rostislav s prosbou do Říma, aby mu papež poslal kněze slovanské. Když mu papež takových poslati nemohl, požádal o ně byzantského císaře, jehož říši obývaly četné kmeny slovanské. Císař knížeti vyhověl a určil pro ten úkol kněze Konstantina a mnicha Metoděje. Byli bratří, rodem Řekové ze Soluně, kde otec jejich Lev byl vysokým úředníkem císařským.

295

Na Moravu přišli r. 863 a přinesli s sebou Písmo sv. v jazyku slovanském a ostatky sv. Klimenta, třetího papeže. Sídlili na Velehradě. Tamodtud vycházeli hlásat víru Kristovu. Na žádost papežovu putovali do Říma a zanesli tam své knihy služeb Božích; s sebou vzali též ostatky sv. Klimenta. Sv. Otec je s velikou poctou přijal, jejich knihy i slovanskou bohoslužbu schválil a vysvětil Cyrila na biskupa, Metoděje pak na kněze. Též pět jejich žáků z Moravy, jež vzali s sebou, bylo vysvěceno na kněze. Sv. Cyril však tam v klášteře zemřel r. 869.

Po jeho smrti stal se Metoděj arcibiskupem, vrátil se na Moravu a pracoval zde neúnavně až do smrti. Mnoho vytrpěl od německých biskupů (½3 roku jej věznili). Na jejich osočování byl opět volán od papeže do Říma, ale skvěle se obhájil. Zemřel na Velehradě r. 885.

Po jeho smrti byli žáci jeho (slovanští kněží) z Moravy vyhnáni.

Význam sv. apoštolů pro náš národ je veliký, neboť jeho pokřesťaněním položili základ ke kulturnímu jeho životu.

7. Kníže Bořivoj a sv. Ludmila.

Kníže Bořivoj vládl v Čechách koncem 9. stol. Byl pokřtěn i se svou chotí Ludmilou od sv. Metoděje. Oba se snažili o rozšíření křesťanství.

Synové Bořivojovi Spytihněv I. a Vratislav I. kráčeli ve šlépějích svých rodičů, aby křesťanství v zemi upevnili.

Po Vratislavovi za nezletilého syna Václava panovala asi 2 roky jeho matka Drahomíra, žena povahy násilné. Přední velmoži svěřili nedospělého dědice trůnu i s mladším bratrem Boleslavem kněžně Ludmile. Snad i část vlády přenesli na ni. Tím se cítila Drahomíra uražena. Ale světice jí ustoupila a odstěhovala se z Prahy na hrad Tetín. Tam však ji dva knížecí dvořané z návodu Drahomíry zardousili 15. září 921. Svátek 16. září.

8 Sv. kníže Václav.

Narodil se asi r. 907. Základy zbožnosti měl od své babičky Ludmily, pak byl dán do latinské školy na Budči. Byl značně vzdělaný.

Vlády se ujal r. 922 v rozbouřených dobách, kdy někteří vévodové (Radslav) v Čechách odpírali poslušnost pražskému knížeti, ale on je přivedl k poslušnosti a zjednal v zemi pokoj.

Měl znamenité vlastnosti panovnické. Byl rázný a neohrožený, moudrý a smířlivý a státnického rozhledu. S okolními panovníky žil v přátelství.

Osobně byl statečný, dobročinný (pečoval o chudé a sirotky), spravedlivý (ujímal se utiskovaných a trestal nepravosti a zlořády), byl velmi zbožný. Aby křesťanství v zemi upevnil, odstraňoval zbytky pohanství, volal do země křesť. kněze, stavěl chrámy i školy. Nejslavnějším se stal chrám sv. Víta v Praze.

Leč křesťanská vláda Václavova se nelíbila mnohým českým velmožům, kteří popudili proti němu jeho

293

bratra Boleslava, aby sám se zmocnil vlády. Boleslav dal ho najatými vrahy usmrtit (ve Staré Boleslavi). Stalo se to 28. září 929. Tělo světcovo bylo pochováno nejdříve ve chrámě staroboleslavském, ale po třech letech dal je pak Boleslav, jenž brzy svého hrozného skutku litoval, přenésti do chrámu sv. Víta v Praze. Zasvěcený svátek jeho se slaví 28. září.

Sv. Václav se nazývá patronem a dědicem země.

9 Sv. Vojtěch.

V Čechách bylo zřízeno biskupství za Boleslava II. Pobožného, r. 973 v Praze (při kostele sv. Víta). Prvním biskupem byl saský mnich Dětmar, po něm sv. Vojtěch, z rodu Slavníkova.

Vedl život přísný, k chudým a trpícím byl dobročinný, proti všem chybám a zlořádům neohrožený. Tím si však popudil proti sobě mnoho mocných nepřátel, kteří ztěžovali a mařili jeho práci. Proto se svolením papežovým opustil Čechy a odebral se do Říma, kde vstoupil do kláštera. Ale na žádost lidu se vrátil zpět a znova se ujal úřadu biskupského. Tehdy přivedl s sebou 12 mnichů z řádu sv. Benedikta, pro něž založil klášter v Břevnově u Prahy. Ale po dvou letech byl nucen odejíti znovu z Prahy a odebral se opět do svého kláštera v Římě. Bylo to hlavně k vůli Vršovcům, kteří byli odpůrci rodu Slavníkova a odepřeli Vojtěchovi poslušnost. Arcibiskup mohučský žádal u papeže, aby se Vojtěch opět vrátil do své diecése. Sv. biskup se sice podrobil, ale vyžádal si u papeže, že smí odejíti na misie k po-

hanům, nebudou-li ho Čechové poslouchat. Když se blížil k českým hranicím, dověděl se, že celý rod jeho byl Vršovci v zemi vyhuben. Proto se odebral do Polska, kde ho král s radostí přijal a poslal ho kázat evangelium pohanským Prusům. Když však tam nevědomky vkročil do posvátného háje, byl od pohanů přepaden a zabit. Bylo to 23. dubna 997. Tělo světcovo bylo pochováno v polském Hnězdně, později přeneseny byly ostatky jeho do chrámu sv. Víta v Praze.

10 Rozkol východní (schisma).

Počátky. Když byl dvůr císařský za Konstantina přeložen z Říma do Cařihradu, počali si někteří biskupové cařihradští, zv. patriarchové, osvojovat vrchní moc nad biskupy východními. Císařové je v tom proti papeži podporovali.

Příčiny rozkolu. První roztržku provedl příbuzný císařův a jeho tajemník Focius. Zbožný patriarcha Ignác vystoupil proti zlořádům na dvoře císařském. Proto upadl v nemilost, byl od císaře sesazen a na jeho místo se dostal Focius. Papež ho však neuznal a proto se Focius, podporován cís. dvorem, proti němu pozdvihl. Roztržka byla na čas urovnána na církevním sněmu v Cařihradě (869). Focius byl sesazen a Ignác se znova ujal svého úřadu. Ale netrvalo to dlouho. Za ctižádostivého patriarchy Michala Cerularia propukl mezi církví východní a západní rozkol znovu a to trvalý, r. 1054. Papež Lev IX. se snažil o jednotu církve, ale marně.

204

Později se někteří z rozkolných vrátili do církve katolické a nazývají se sjednocení nebo řeckokatolíci, ostatní slují rozkolníci nebo řeckokatolíci nesjednocení. Říkají si pravověrní (orthodoxní), u Slovanů pravoslavní.. Křesťanskou nauku si zachovali téměř neporušenou, jen bohoslužebné obřady a církevní právo mají své vlastní a neuznávají papeže za svou nejvyšší hlavu duchovní.

Dnešní hnutí o sjednocení východu s církví katolickou se nazývá unionismus. Sjezdy unionistické se konávají na Velehradě.

11 Výpravy křížové. Účast Čechů.

Od dob Konstantina Velikého konávali křesťané nerušeně pouti do Svaté země na místa, kde Spasitel žil, trpěl a zemřel. Ale jinak tomu bylo, když se Svaté země v 11. stol. zmocnili Turci. Tito znesvěcovali posvátná místa, zneuctívali chrámy, mučili kněze a znepokojovali i olupovali poutníky nebo od nich vymáhali ohromné poplatky. Proto papež Urban II., dojat bídou křesťanů v Palestině, svolal sněm do Klermontu (ve Francii, 1095) a zde nadšenými slovy líčil význam posvátných míst a vybízel k výpravám za jejich osvobození.

Řeč jeho způsobila veliké nadšení. Tisícové přítomných se slovy: Bůh tomu chce! hlásili se k válečné výpravě do Palestiny. Nadšení kazatelé (zvlášť Petr z Amiensu, poutník jerusalemský, a sv. Bernard) procházeli země křesťanské a povzbuzovali k výpravě. Ti, kteří se rozhodli táhnout do Sv. země, připínali si kříž na pravé rameno a odtud se nazývali křižáci.

Hlavních výprav křižackých bylo sedm. První výprava byla podniknuta z Francie a vedl ji vévoda lotrinský Bohumír z Bouillonu. Po těžkých útrapách a velkých ztrátách přišli křižáci do Palestiny a po hrdinném boji dobyli Jerusalema. Bylo zřízeno království jerusalemské a králem byl zvolen Bohumír. Ale on z pokory dal se nazývat jen „ochránce Božího hrobu". Než toto království netrvalo příliš dlouho, sotva 90 let (1099—1187). Pak se opět Svatá země dostala do moci mohamedánů.

Čechové se zúčastnili zvláště při výpravě druhé za vedení knížete Vladislava a při třetí pod vedením údělného knížete Děpolda.

Třebaže křížové výpravy nedosáhly hlavního účelu (pro neukázněnost, vlastní prospěch vůdců, útrapy, nemoci), přece přinesly mnoho užitku. Oživila se jimi víra a láska křesťanská, povznesla se moc církve a vážnost papežů, seslabena byla moc islamu a daly vznik duchovním řádům rytířským.

Hlavní řády rytířské byly: johanité (italský), templáři (francouzský) a němečtí rytíři (německý). U nás v Čechách vznikl rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou, založený bl. Anežkou Přemyslovnou k ošetřování chudých a nemocných (r. 1233 v Praze u sv. Petra na Poříčí).

12 Klášter na Sázavě. Sv. Prokop.

Sv. Prokop se narodil v Chotouni u Českého Brodu koncem 10. stol. (985). Byl synem zámožného zemana. Vynikal zbožností, učeností a znalostí jazyka slovanského. Stal se knězem, ale zatoužil

28C

po přísném životě poustevnickém. Proto se odebral do hlubokých lesů na osamělé místo u řeky Sázavy, kde si na strmé skále u jeskyně vystavěl dřevěnou chatu. Tu se věnoval jedině modlitbě a práci. Vymítil kus lesa a zřídil si zahrádku i pole. Asi r. 1030 jej zde nalezl kníže Oldřich, když na lovu stíhal laň a učinil jej svým zpovědníkem. Záhy pak se rozšířila sláva sv. Prokopa a pověst o jeho svatosti i zázracích a získala mu mnoho žáků, kteří se usadili trvale u jeho poustevny. Kníže vystavěl pro ně v údolí řeky Sázavy klášter (zv. sázavský), jemuž přidělil okolní pastviny a pole. Opatem nového kláštera se stal sv. Prokop, který jej spravoval po 20 let až do své smrti r. 1053. Žili podle řehole sv. Benedikta, bohoslužby se konaly slovansky. Zemřel a byl pochován v klášteře sázavském. Ve válkách husitských byl klášter Husity spálen. Později byly ostatky světcovy v troskách nalezeny a přeneseny do Prahy (do chrámu Všech svatých). Svátek sv. Prokopa 4. července.

Význam kláštera sázavského v českých dějinách byl veliký. Stal se sídlem slovanské bohoslužby a střediskem vzdělanosti v Čechách. Mnichové jeho vynikali ve vědách i umění.

13 Premonstráti. Sv. Norbert. Bl. Hroznata.

Zakladatel jejich sv. Norbert, kanovník v Kolíně n. R., zřídil klášter v Prémontré u Remeše (ve Francii) r. 1121. Pět let nato byl zvolen za arcibiskupa v Magdeburku, kde též zemřel a byl pochován. Později (1627) byly ostatky jeho preve-

zeny do Prahy na Strahov. Roucho řeholní a plášť jsou barvy bílé. Zakládány jsou i kláštery ženské.

K nám zavedl premonstráty olomoucký biskup Jindřich Zdík. Král Vladislav jim vystavěl r. 1140 v Praze na Strahově první velkolepý klášter s kostelem Panny Marie. Při klášteře je slavná knihovna a proslulá obrazárna. Druhým šiřitelem řádu u nás kromě biskupa Zdíka byl zámožný český pán bl. Hroznata z Teplé (u Karl. Varů), jenž zbudoval mužský klášter v Teplé a ženský v Chotěšově na Plzeňsku, do něhož vstoupily též dvě jeho sestry.

Na Moravě byly zřízeny premonstrátské kláštery v Hradišti u Olomouce (teď zrušený), na Louce, v Nové Říši a proboštství na Sv. Kopečku.

14 Cisterciáci. Sv. Bernard.

Zakladatel jejich benediktinský opat Robert zřídil klášter v krajině zv. Citeaux (Sitó, lat. Cistercium) v jihových. Francii. Druhým zakladatelem je oprávce řádu sv. Bernard z Clairveaux (Klérvó, † 1153), který přivedl řád cisterciáků k velikému rozkvětu. Po řeholi jeho slují mniši také bernardini. Roucho řeholní jest bílé, škapulíř a pás černý. Zřizovány jsou také kláštery ženské.

Do Čech přišli cisterciáci za Vladislava II. Nejslavnější kláštery tohoto řádu byly v Čechách v Sedlci (u Kutné Hory), v Oseku, ve Zbraslavi. Na Moravě ve Vizovicích, na Velehradě (strážci hrobu sv. Metoděje), ve Starém Brně (ženský) a j.

15 Dominikáni. Sv. Dominik. Bl. Česlav a bl. Zdislava.

Dominikáni se nazývají též „bratří kazatelé". Jejich zakladatelem je sv. Dominik, španělský kněz ze šlechtické rodiny. Řád (zal. 1216) měl životem v přísné chudobě a kázáním obracet bludaře, zvané kathaři nebo albigenští (v již. Francii). Sv. Dominik založil také řeholi ženskou (druhý řád) a pro laiky třetí řád. K poctě Panny Marie zavedl modlitbu růžence. Roucho jejich i se škapulířem jsou barvy nažloutlé, plášť černý.

Dominikáni mají řeholi sv. Augustina, ale poněkud upravenou. Místo tělesné práce jim zakladatel předepsal hlubší studium sv. pravd. Z řádu pochází největší bohovědný učenec středověku, sv. Tomáš Aquinský.

U nás založili první dominikánské kláštery bratří bl. Česlav a sv. Hyacint, rodem Poláci ze Slezska. Bl. Česlav si získal zásluhu, že ze III. řádu sv. Dominika vzešla u nás světice bl. Zdislava z panského rodu (Berků z Dubé). R. 1236 založila v Jablonném dominikánský klášter, nemocnici a útulnu, kde sama pro chudinu konala ty nejnižší práce.

V Čechách jsou dominikánské kláštery v Praze, na Moravě v Olomouci, ve Znojmě, v Brně, Jihlavě, ve Slezsku v Opavě, Těšíně a j.

16 Františkáni. Sv. František z Assisi. (1182-1226.)

Zakladatelem je sv. František z Assisi (v Italii), zvaný též Serafínský (hořící, totiž láskou ke Kristu). Byl synem bohatého kupce. V mládí býval veselý,

ale po těžké nemoci zvážněl a rozhodl se, že bude žíti dokonale podle učení a příkladu Ježíše Krista. Zřeknuv se dědictví otcovského, umínil si založit řád mužů, kteří by žili po způsobu apoštolském v naprosté chudobě a kázali pokání slovem i příkladem. Své řeholníky nazval menšími bratřími (fratres minores — minorité; I. řád).

Podle příkladu sv. Františka založila podobný řád ženský sv. Klára z Assisi. Po ní se řeholnice nazývají klarisky. Sv. František sám sepsal jim řeholi. Tak vznikl II. řád sv. Františka.

Pro ty, kteří zatoužili po křesť. dokonalosti, ale žili už v rodině, založil sv. František t. zv. III. řád (terciarii — terciáři).

Sv. František vymohl, že řád jeho se stal strážcem Božího hrobu. Františkáni jsou původci pobožnosti křížové cesty. — Z řádu vyšlo mnoho světců. Sv. František ještě za živa byl vyznamenán na svém těle svatými ranami Kristovými (stigmaty). Záhy po své smrti byl prohlášen za svatého a jeho tělo přeneseno do chrámu v Assisi, k jeho cti zasvěceného.

Do českých zemí pronikli františkáni již od r. 1230. Usadili se v Brně, v Olomouci a zvláště v Praze, kam je povolala bl. Anežka.

Řád františkánský i řád dominikánský jsou t. zv. řády žebravé.

17 Blah. Anežka Česká. (1203—1282.)

Byla dcerou krále Přemysla Otakara I. Ucházelo se o ni několik panovníků, ona však od mládí toužila po životě klášterním. Vyžádala si od sv. Kláry z Assisi několik sester-klarisek, založila pro ně klášter

300

a vstoupila do něho. Spolu s ní tam vstoupilo ještě sedm jiných dcer ze vznešených rodů českých. Sestry ji zvolily za představenou. Po 48 let žila Anežka v klášteře v chudobě. Jako prostá „starší sestra" konala všechny potřebné práce. Vynikala pokorou a kajícností. Oblíbenou její pobožností byla úcta Nejsv. Svátosti oltářní a rozjímání o umučení Páně. Roku 1874 byla prohlášena za blahoslavenou. Založila u nás řád křížovníků s červenou hvězdou pro ošetřování chudých.

18 Arnošt z Pardubic.

První biskupství v Čechách (zal. 973 v Praze) bylo zásluhou nejslavnějšího českého panovníka Karla IV. povýšeno na arcibiskupství r. 1344. Prvním arcibiskupem se stal Arnošt z Pardubic. Byl vroucně zbožný. Staral se, aby duchovenstvo i lid svůj nábožensky a mravně povznesl. Pro lid volal do Čech slavné kazatele. Horlivě odstraňoval zbytky pohanských zvyků. Jeho zásluhou byly v zemi odstraněny t. zv. boží soudy neboli ordalie (mučením, soubojem nebo jiným podobným způsobem se měla dokázat vina nebo nevina odsouzencova). K chudým byl velmi dobročinný. Byl věrným rádcem císařovým. Měl býti zvolen i papežem, ale z pokory odmítl. Zemřel v pověsti svatosti r. 1364.

Za Karla IV. byla zřízena v Praze též universita r. 1348. Vrchním správcem (kancléřem) university byl arcibiskup.

19 Sv. Jan Nepomucký.

Po Karlu IV. stal se v Čechách panovníkem jeho syn Václav IV. Byl dobré povahy, ale velmi prchlivý, ve zlosti až krutý, a života rozmařilého. S arcibiskupem měl mnohé spory a často zasahoval násilně do záležitostí církevních. Tehdy za práva církve, jakož i za zpovědní tajemství, zemřel smrtí mučednickou sv. Jan Nepomucký (z Nepomuku). Stal se knězem, později generálním vikářem arcibiskupovým (Jana z Jenštejna). Královna Žofie si ho zvolila zpovědníkem. Král chtěl na Janovi zvědět, z čeho se mu královna, s níž žil v nesváru, zpovídá. Ale byl přes všechny sliby odmítnut. Proto se chtěl král Janovi pomstít. A příležitost k tomu se brzy našla. Král chtěl zřídit (z kláštera kladrubského) v Čechách nové biskupství. Ale jeho záměr byl zmařen. Vinu toho přičítal arcibiskupovi a proto dal čtyři jeho rádce krutě mučit. Tři z nich po mučení propustil, ale Jana z Nepomuku dal utopit ve Vltavě (20. III. 1393). Tělo mučedníkovo bylo nalezeno až za měsíc a 16. května pohřbeno v chrámě sv. Víta. R. 1719 byl jeho hrob otevřen a jazyk shledán neporušený. Na základě tohoto divu byl úředně prohlášen za svatého (1729). Jest druhým hlavním českým patronem (po sv. Václavu). Jeho svátek se slaví 16. května.

Do papežské listiny o svatořečení se dostalo mylné datum jeho smrti (totiž r. 1383). Dnes už jest omyl průkazně opraven a vysvětlen.

20 Mistr Jan Hus a jeho odsouzení.

Původcem náboženských rozbrojů u nás stal se Mistr Jan Hus. Narodil se asi r. 1369 v Husinci (pravděpodobně u Klecan, nedaleko Prahy). Byl kazatelem v kapli Betlemské v Praze. Vystoupil jako oprávce mravů v církvi, ale dal se svou ješitností svésti do četných bludů náboženských, převzatých většinou od angl. učence Viklefa. Ve svých kázáních pobuřoval též lid proti církevní vrchnosti i proti papeži. Arcibiskup mu zakázal kázat, ale Hus neposlechl. Proto byl stižen klatbou a vykázán z Prahy. Poněvadž nechtěl své bludy odvolat, byl na církevním sněmu v Kostnici odsouzen jako bludař, zbaven kněžského úřadu a z církve vyloučen. Na to byl odevzdán k potrestání moci státní (císař Zikmund), která jej podle tehdejšího říšského zákona o trestání kacířů odsoudila k smrti upálením. Stalo se tak 6. července 1415 (za městem Kostnicí na břehu řeky Rýna).

Koncil kostnický byl nejslavnějším církev. shromážděním ve středověku. V čele koncilu stáli a o něm rozhodovali mužové veliké učenosti i vážnosti. A tito odsoudili Husa ne z nenávisti, nýbrž na základě jeho bludného učení.

Bludné učení Husovo (39 článků) dá se shrnout v pět základních vět: 1. Jediným pramenem víry je Písmo sv. 2. Bůh předem určil některé ke spasení, jiné k zavržení. Církev se skládá jen z předurčených ke spasení. 3. Církev nemá viditelné hlavy. Hlavou církve je jedině Kristus, moc papež-

ská je původu lidského. 4. Povinná poslušnost církevních vrchností je výmyslem vyššího duchovenstva. 5. Moc církevní i světská se ztrácí těžkým hříchem.

21 Husitské války.

Smrt Husova vyvolala v Čechách, zvláště v Praze, velké pobouření mezi stoupenci Husovými neboli Husity. V čelo vzbouřenců vojensky se postavil Jan Žižka z Trocnova. Odznakem jejich se stal kalich (odtud kališníci). Proti nim stála strana katolická. Nastaly kruté a zhoubné války (1419—1434), v nichž naše vlast byla vojsky husitskými hrozně zpustošena a téměř na pokraj záhuby přivedena. Několik set klášterů, kostelů i far bylo rozbořeno a mnoho cenných památek uměleckých zničeno. Tisíce katolíků, zvláště kněží a řeholníků i řeholnic, bylo zabito nebo hrozným způsobem umučeno. Papežský legát Eneáš Sylvius (pozdější papež Pius II.), jenž brzy po válkách husitských osobně navštívil Čechy, píše ve svém spisu „Historie česká": „Není země, z níž by za našich časů vyšlo více mučedníků Kristových jako z Čech." Opravdu, žádná země střední Evropy nemůže se pochlubiti tak četným zástupem mučedníků Kristových, jako je naše vlast. Sám Palacký (protest. dějepisec) udává počet jejich na 600.000.

Husité se začali brzy dělit na strany a sekty. Hlavní strany byly: mírnější Kališníci či Pražané (Podobojí), kteří se spokojovali jen s přijímáním podobojí způsobou, a výstřední Táborité, kteří zavrhovali mši sv. a mnoho článků katolických. Po smrti Žižkově (u Přibyslavě 1424) vznikli ze strany táborské Sirotci.

804

Úpadek země a zdivočení lidu přimělo Kališníky, že zatoužili po spojení s církví. Začalo se jednat a došlo ke smlouvě, zvané kompaktáta, jež povolovala kališníkům některé ústupky. Táborité však kompaktát neuznali a válčili dále. I spojila se proti nim šlechta kališnická s katolickou a zničila úplně jejich vojenskou moc v bitvě u Lipan r. 1434. Tak nastal konec válkám husitským.

Papež později, když viděl, že kompaktáta nepřinášejí zemi klidu a že sami kališníci se jich nedrží, tak je zrušil. Jejich zastáncem byl král český Jiří z Poděbrad (zvaný Husitský král, 1458—1471), ač papeži slíbil, že se bude snažit národ český přivésti zpět k jednotě ve víře katolické.

Doba husitská patří k nejsmutnějším dobám našich dějin.

22 Jednota Českých bratří.

Mezi Čechy, od církve odštěpenými, povstala v druhé polovici 15. stol. jednota Českých bratří. Duchovním původcem jejím byl Petr Chelčický, avšak skutečným zakladatelem je Řehoř, který založil první bratrskou obec v Kunvaldě u Žamberka. Pak byly zakládány obce bratrské i jinde, v Čechách i na Moravě.

V celku se přidržovali učení Táboritů. Zavrhovali mši sv., sv. zpověď, víru v očistec, modlitbu za zemřelé, úctu svatých a j. Hlavní důraz kladli na čistý život křesťanský. Měli též své biskupy a kněze, ne ovšem platně svěcené. Zprvu zamítali též bohatství a učenost, později však oboje připustili a z jejich středu vyšlo několik vynikajících učenců. Z nejslavněj-

ších byl jejich poslední biskup Jan Amos Komenský, jenž si získal velké zásluhy o školství.

Poněvadž bratří dle nauky Chelčického zavrhovali jakoukoliv válku (i obrannou), službu vojenskou, trest smrti, přísahu a vůbec všechno státní zřízení, byli často od českých králů pronásledováni. Proto mnohdy musili opustit vlast (exulanti).

Později, když přišlo do Čech protestantství, přidali se k němu.

23 Martin Luther a jeho učení v českých zemích.

Nejprudší odpor proti církvi vyvolal v Německu augustiniánský mnich Martin Luther (1483—1546). Tento chtěl opravovati neboli reformovati katolickou nauku. Odtud se nazývá reformátor a hnutí jím vyvolané reformace. Veřejně se proti církvi postavil, když r. 1517 papež Lev X. dal hlásati odpustky na dostavění velechrámu sv. Petra v Římě. Tehdy vystoupil Luther proti hlásání odpustků a proti odpustkům vůbec. Papež proti němu zakročil a nakázal, aby svá kacířství odvolal. Avšak Luther neuposlechl a tak se dal na cestu vzpoury proti církvi.

Učil, že jediným pramenem víry je Písmo svaté, které si mohou věřící sami vykládati (evangelická svoboda, evangelíci). Člověk hříchem prvotným byl prý úplně zkažen, svobodná vůle ztracena. Vše, co člověk činí, i zlé, děje se nutně. Všechny skutky lidské jsou hříchy. Člověk nemůže ke svému spasení nic záslužného vykonat a proto dobré skutky jsou zbytečné. K ospravedlnění a spasení stačí prý jen pevná víra v zásluhy Ježíše Krista. Luther zavrhl mši sv., odpustky, úctu svatých, očistec, ba i svátosti. Prohlásil, že prý církev nepotřebuje papeže, koncilů a biskupů, ani kněží

306

a řádů. Mnichům a řeholnicím dovolil sňatek manželský (sám se s jednou řeholnicí oženil) a knížatům dal právo, že si mohou přisvojit jmění kostelů a klášterů.

Mnozí nespokojenci, četná lakotná knížata a novot žádostivý lid přijal učení Lutherovo velice ochotně a dále je šířili s velikým úsilím. Papež i císař se snažili zabránit náboženské roztržce v zemi a docíliti mír, ale marně. Nové učení jako oheň zachvátilo i okolní národy. A tak se stalo, že nejen Německo, nýbrž i jiné země odpadly od církve katolické, buď téměř úplně nebo částečně. Sám Luther byl rozmrzen na konci své reformátorské činnosti, když viděl, jak vzpoura proti církvi, kterou sám zavinil, se vzmáhá a nese ovoce, jakého nikdy nečekal a jemuž nemohl zabránit. Zemřel (ve svém rodišti Eislebenu r. 1546) trápen výčitkami svědomí nad svým zhoubným dílem. Přívrženci jeho učení se nazývají lutheráni nebo evangelíci nebo též protestanti.

Výsledky reformace. S Lutherovou reformací nastaly všude v západní a střední Evropě náboženské nepokoje a krvavé spory, povstání a války. Přes 100 let nebylo v Evropě míru a konečně nastala válka třicetiletá.

Do Čech proniklo učení Lutherovo velmi záhy prostřednictvím českých utraquistů („podobojí" = kališníci) a rychle se tu šířilo, zvláště když si vymohli lutheráni aspoň schválení české konfesse (za císaře Maxmiliána II. r. 1575), na níž se sjednotili s Českými bratry. Až konečně za Rudolfa II. byla jim dána císař. listem neboli majestátem (r. 1609) úplná náboženská svoboda a povoleno též stavět kostely na statcích královských.

24 Sv. Ignác. Jesuité v naší vlasti.

Ve smutných dobách náboženským bojů vzniklo několik duchovních řádů, které se staly pravou ozdobou katolické církve a mocnou oporou proti šířícímu se protestantismu. Mezi všemi řády vynikl zvláště řád jesuitský, založený sv. Ignácem z Loyoly.

Sv. Ignác (1491—1556) pocházel ze vznešeného rodu španělského. Byv raněn při obléhání tvrze Pampeluny od Francouzů, čítal ve své nemoci horlivě životopisy svatých a umínil si dle jejich příkladu obětovat život svůj Kristu. Aby nabyl potřebného vzdělání, odešel do Paříže. Tam se spojil ještě s několika mladými nadšenými muži stejně smýšlejícími a všichni složili slib, že služby své nabídnou papeži a půjdou, kam je pošle. Ignác pro ně sestavil řeholi, zvanou „Tovaryšstvo Ježíšovo" (T. J., S. J.). Řád byl schválen od pap. Pavla III. r. 1540.

Hlavní zásadou řádu je: „Všecko k větší slávě Boží" (O. A. M. D. G.). Řád se rychle rozšířil a nabyl veliké moci. Činnost jeho byla úžasná. Jeho členové působili jako misionáři mezi protestanty a pohany (sv. František Xaverský — apoštol Indie), byli učiteli na všech školách, zvláště universitách, byli kazateli, zpovědníky a rádci jak císařů, tak i papežů. Tím si získali mnoho vlivu i jmění, ale také mnoho nepřátel, hlavně mezi protestanty, kteří proti nim šířili ty nejhorší lži a pomluvy. V mnohých zemích byli pronásledováni a vyháněni, jako na př. v Portugalsku, Španělsku, Francii a jinde. Konečně papež Kliment XIV., přinucen politickými událostmi a na nátlak některých vlád, ač nerad a jen proto, aby nastal pokoj, zrušil je r. 1773 po celé

církvi až na Rusko a Prusko, kde se udrželi. Řád byl zase obnoven papežem Piem VII. r. 1814.

Do Čech přišli jesuité za císaře Ferdinanda I. r. 1556. Mezi nimi byl i sv. Petr Canisius, učený a neúnavný kazatel, profesor, katecheta a spisovatel. Věnovali se zde duchovní správě a vyučování mládeže na vysokých školách. Po bitvě bělohorské pracovali pilně pro obnovu katol. církve, zvláště jako misionáři. Ale i v našich zemích se jim dostalo za jejich činnost mnoho nezasloužených potup.

Z českých jesuitů vynikali jako učenci a spisovatelé: Bedřich Bridel, Bohuslav Balbín, Václav Šteyer, Stan. Vydra, Josef Dobrovský a j. Jesuité spisovali nové české knihy katol., kdežto knihy bludařské a pověrečné ničili (Koniáš). Ve válce třicetileté jako obhájce Prahy proti Švédům se vyznamenal jesuita Jiří Plachý.

Z řádu jesuitů vyšlo mnoho světců, z nichž svatostí a panickou čistotou vynikl zvlášť sv. Alois Gonzaga z knížecího rodu (patron školní mládeže) a sv. Stanislav Kostka ze šlechtického rodu polského.

25 České povstání. Bl. Jan Sarkander.

V Čechách zneužívali protestanté Rudolfova majestátu a začali stavět kostely i na statcích církevních. Tak si vystavěli kostel v Hrobech na statcích arcibiskupových a v Broumově na statcích tamnějšího opata. Ale z rozkazu císařova (Matyáše) byl protestantský kostel v Broumově zavřen a v Hrobech zbořen. To bylo příčinou veliké bouře. Pro-

testantští stavové, prohlašujíce to za porušení náboženské svobody, svolali sněm do Prahy, nato vtrhli na hrad pražský a vyhodili z oken císařské místodržitele Jaroslava z Martinic a Viléma Slavatu s písařem Fabriciem, jimž to přičítali za vinu (23. V. 1618). Ale žádnému se jako zázrakem nic nestalo. Nato byla zřízena od vzbouřenců v zemi vláda 30ti direktorů (správců). To byl počátek války třicetileté.

Nastalo zuřivé pronásledování katolíků. Arcibiskup, jesuité a mnoho katol. pánů bylo ze země vypuzeno, kostely a kláštery pleněny. Za tohoto pronásledování byl od protestantů v Olomouci umučen na skřipci pro zpovědní tajemství holešovský farář bl. Jan Sarkander r. 1620. R. 1860 byl prohlášen za blahoslaveného. Ostatky jeho jsou uloženy u sv. Michala v Olomouci, nad mučírnou je zbudována kaple „Sarkandrovka".

Odbojní stavové protestantští byli poraženi od cís. Ferdinanda II. v bitvě na Bílé hoře 8. listopadu 1620 a dle zásluhy potrestáni. Ale válka trvala ještě až do roku 1648, kdy skončila smírem vestfálským. Za této války byla naše vlast od vojsk nepřátelských, hlavně Švédů, velmi zpustošena.

26 Katolická reformace (protireformace).

Stav církve ve 14., 15. a 16. stol. následkem stálých bojů a zápasů o moc nebyl utěšený. Toužilo se po opravách v církvi. Konečně k tomu došlo na všeob. sněmu círk. v Tridentě r. 1545, který trval s přestávkami až do r. 1563.

310

U nás počala reforma (oprava) katolická povoláním jesuitů do Čech za Ferdinanda I. r. 1556. Jesuité působili u nás horlivě hlavně jako misionáři a profesoři mládeže na vysokých školách. Arcibiskupský stolec pražský, uprázdněný od doby husitské (1421), byl opět r. 1561 obsazen. Arcibiskupem se stal velmistr křižovníků Antonín Brus z Mohelnice, který se též jako vyslanec královský zúčastnil koncilu tridentského, jehož nařízení potom v Čechách horlivě prováděl.

Na Moravě působili s úspěchem pro obnovu katol. církve po sněmu tridentském znamenití biskupové olomoučtí, jako byl zejména Vilém Prusinovský, Stanislav Pavlovský a hlavně kardinál František Dietrichštejn.

Po bitvě bělohorské prováděl u nás katol. reformaci horlivý katolík Ferdinand II. (1619-1637). Vypověděl ze země nejprve kazatele protestantské, universitu Karlovu odevzdal jesuitům a chrámy vrátil katolíkům. Též vydal zákon (1627), aby se protestanti z měšťanů a šlechty buď vrátili do církve nebo se z Čech vystěhovali. Tehdy mnoho tisíc rodin opustilo zemi. Mezi vystěhovalci byl také Jan Amos Komenský. Za hranicemi se spolčovali exulanti s nepřáteli naší vlasti a popuzovali je proti ní. Císaři Ferdinandovi II. se nemůže vytýkat, že tak jednal proti nekatolíkům, neboť prováděl jenom heslo protestantů: Čí panství, toho i náboženství. Tím méně se může za jeho jednání viniť církev katolická. — V rekatolisaci pokračoval i jeho nástupce Ferdinand III.

(1637—1657), jehož vydatným pomocníkem v této věci byl arcibiskup pražský kardinál Arnošt Harrach. Za něho došlo k založení biskupství litoměřického (1646) a biskupství hradeckého (1664). Oba dva zavrhovali při provádění rekatolisace tělesné násilí a žádali, aby lid ke katolictví byl obracen spíše prostředky duchovními, mírným poučováním a domluvami.

Tak se působením katol. reformace stalo, že se pozvolna skoro celý český národ vrátil opět do církve katolické. Naši nepřátelé nazývají dobu katol. reformace u nás „temnem" (Jiráskovo Temno), ale nebyla to doba temna, nýbrž doba obrození a zvelebení našeho národa i po stránce náboženské i kulturní.

27 Císař Josef II. (1780—1790).

V 18. stol. vystoupili (hlavně ve Francii a Anglii) někteří většinou nevěrečtí myslitelé, kteří hlásali nové myšlenky a názory o náboženství a státě. Myšlenky tyto se pak šířily po celé Evropě a někteří panovníci ve svých státech zaváděli dle nich opravy. Doba tato se nazývá dobou osvícenskou. Je to doba nevěry a snahy po omezení moci papežské.

V Rakousku takovým osvícenským panovníkem byl Josef II. (jeho reformní hnutí se nazývá josefinismus). Josef II. chtěl podřídit církev katol. úplně moci státní a za tím účelem vydal mnohá nařízení.

Zrušil mnoho klášterů (téměř polovici) a z jejich jmění zřídil Náboženskou matici (fond) na zřizování nových kostelů i far. V Českých Budějovicích zřízeno biskupství. Podřídil duchovenstvo úřadům a soudům státním a zakázal bez svolení císaře vyhlašo-

vat klatby, buly (papežské listy) a pastýřské listy (t. zv. placetum regium). Z kněží chtěl mít státní úředníky, jejich výchova měla být pod dohledem státním. K tomu zrušil biskupské semináře a zřídil semináře státní, zv. generální (ústřední) semináře (v Praze, Olomouci a Bratislavě). Předpisy bohoslužebné, a to do nejmenších podrobností, dávány od císaře. Vydal též předpisy o sňatcích a manželských věcech, které byly vyňaty z pravomoci biskupovy. Biskupy dosazoval sám. Josef II. zrušil též některé svátky, zakazoval pouti, procesí a posvícení (zavedeno bylo „císařské posvícení" 3 neděli v říjnu), chtěl zjednodušit obřady při pohřbu. Zaveden byl pohřeb bez rakve (s rakví obecní, společnou) v pytli. Protestantům udělil náboženskou svobodu, t. zv. tolerančním patentem.

Papež Pius VI. ho navštívil a snažil se ho odvrátit od jeho novot, ale nepomohlo to, i když mu hrozil trestem.

Mnohé změny provedl také ve zřízení státním soudnictví, školství a jiných oborech. Celkem vydal na 1100 nařízení, z nichž některá musel odvolat.

Zmírnil robotu a zrušil nevolnictví, zakládal dobročinné ústavy.

Josef II. chtěl míti stát jednotný po stránce správní i národnostní a proto prováděl ve své říši centralisaci (jednotnou státní správu soustředěnou ve Vídni).

Jinak byl Josef II. pro svou lidovou povahu oblíben a také nepřátelského smýšlení k církvi neměl. Chybou bylo, že měl špatné rádce. Zemřel (na souchotě) r. 1790, zaopatřen sv. svátostmi.

Po smrti císaře byly sice jeho novoty z velké části zrušeny, ale následky jejich ve víře (nábož. vlažnost) dlouho potrvaly.

Následkem centralisace byl náš národní život — čím dál, tím víc — ubíjen, takže se zdálo, že národ český zanikne. Že opět povstal, na tom velikou zásluhu mají čeští vlastenečtí kněží — národní buditelé.

28 Sv. Kliment Hofbauer (1751—1820).

Byl apoštolem Varšavy a Vídně. Narodil se v Tasovicích u Znojma z chudých rodičů. Již od dětství toužil státi se knězem, ale pro chudobu se musil spokojit pekařstvím. Leč později se přece jeho touha uskutečnila, stal se knězem. Byl členem řehole nejsvětějšího Vykupitele (redemptoristů), založené koncem 18. stol. v Italii od sv. Alfonse. Po vysvěcení na kněze byl poslán do Varšavy, kde po 22 let apoštolsky působil mezi lidem, za stálých válek duchovně zanedbalým. Osočen od osvícenců byl vykázán ze země a vyvezen za hranice (r. 1808). Nato se uchýlil do Vídně a působil tam jako zpovědník klášterních sester. Vídeň byla tehdy úplně prosákla nevěrou, náboženský život byl v největším úpadku. Proto s apoštolskou horlivostí se věnoval úřadu kazatelskému. Jeho kázání (i česká) měla veliký úspěch. Většinu dne ztrávil ve zpovědnici. Se stejnou horlivostí pečoval o chudobné, šířil katolický tisk, organisoval katolické spolky. Velmi se staral o studující mládež. Ve svém bytě shromažďoval akademiky na večerní be-

sedy a vychovával z nich přátelskými hovory opravdové katolíky. Pro náboženské obrození Vídně vykonal velmi mnoho. Zemřel tam r. 1820, jeho ostatky jsou uloženy v českém kostele „Na nábřeží". R. 1909 (za pap. Pia X.) byl prohlášen za svatého, jeho svátek se slaví 15. března.

29 Misie zámořské.

Za ztráty, jež církev utrpěla v Evropě za časů reformace a osvícenství, dostalo se jí bohaté náhrady v zemích zámořských misiemi mezi pohany. Začaly v době velkých objevů zámořských; za odvážným plavcem-objevitelem spěchal všude obětavý kněz-misionář. Hnutí misijní se brzy rozmohlo tak, že r. 1622 pro ně papež založil v Římě ústřední úřad, zvaný krátce Propaganda (Kongregace pro šíření víry), jenž v mnohých věcech řídí katolické misie. Dnes působí horliví misionáři už ve všech světa dílech a jejich činnost přináší hojné ovoce.

Ve Vých. Asii, v Japonsku a Indii pracovali misionáři ponejvíce z řádu jesuitů. Nejslavnější z nich je sv. František Xaverský, jenž tam zemřel cestou z Japonska do Číny (r. 1552). Dnes v Japonsku a Číně zakotvuje křesťanství stále víc a více a to již působením domorodých kněží. — Velmi příznivě se daří katol. církvi v Americe, kde (zvláště ve Spojených státech a v Kanadě) se těší veliké vážnosti a svobodě nábož. Mezi americkými černochy si zjednal největších zásluh sv. Petr Klaver († 1664). — Velký rozvoj křesťanství se jeví zejména v Africe, kde však

pro Evropany je nepříznivé podnebí, jemuž četně podléhají. V sev. Africe blahodárně působil kardinál Lavigerie (Lavižeri) a jeho „bílí otcové". Tam pracuje též náš krajan misionář P. Šebesta. — V Austrálii kvetou misie už od počátku minulého století.

Dnes jsou u všech katol. národů založeny spolky na vydržování a podporu misií (u nás na př. Družina sv. Petra Klavera, Dílo šíření víry a spolek Dětství Ježíšova) a zřízeny četné semináře pro výchovu misionářů. Zájem o misie probouzejí a udržují misijní časopisy. Vznikly též nové řehole, výhradně určené pro misie, jmenovitě Společnost Božského slova.

Misie se konají i mezi nekatolíky — křesťany rozkolnými a evangelickými, zvláště v Americe, Anglii, ve státech severských a na Balkáně.

Z veškerého lidstva na zemi 1.726 milionů je všech katolíků asi 324,328.000.

30 Charitativní působení církve.

Charita (milosrdná láska, dobročinnost) má svůj základ v křesťanské lásce, jíž byla vzorem láska Kristova k nám. Bůh sám nám přikázal, abychom milovali svého bližního. Tento odkaz lásky k bližnímu přejala církev svatá a od svých počátků jej svědomitě plní. Vždy se snažila a snaží všemožně zmírnit co nejvíce jak tělesnou, tak i duševní bídu trpících. O tom svědčí nesčetné dobročinné ústavy — nemocnice, chudobince, chorobince, sirotčince, útulky pro sestárlé, opatrovny, dívčí domovy, ústavy pro mrzáčky, hluchoněmé, slepé atd. Největšího obdivu a uznání v ošetřování trpících zasluhují Milosrdní bratří a

sestry. Výmluvným svědectvím pro katol. Charitu bývají četní hladoví u dveří klášterních, denně prosící o milosrdenství ty, kteří sami často jsou na milosrdenství jiných odkázáni. Osud sirotků, nemocných a chudých hledí zmírnit milosrdnou láskou též charitní spolky (sv. Vincence, sv. Alžběty, sv. Ludmily). V českých zemích má Charita katolická mnoho ústavů, jež vydržuje nákladem několika milionů K.

V každé farnosti je zřízena farní Charita s duchovním správcem v čele, jež se stará o chudé ve farnosti, pro okres je to okresní Charita, pro (arci)-diecési Charita (arci)diecésní.

Církev vykonala a koná na poli charity tolik, že žádná jiná instituce se jí v tomto ohledu nevyrovná.

31 Církev českomoravská.

Někteří čeští kněží, v církvi katol. nespokojení, usilovali po převratě o zavedení české řeči do bohoslužeb, o povolení kněžského manželství, o volbu biskupů. V Římě povolili jen českou řeč v obřadech mimo mši svatou. A tak dne 8. ledna 1920 odhlasovalo 140 nespokojených kněží, shromážděných v Národním domě na Smíchově v Praze, že založí církev novou, na Římu nezávislou, československou. Potom vyzývali národ, aby následoval jejich příkladu. Vynikající osobnosti (též univ. profesoři Pekař a Šusta), odsuzujíce toto hnutí, varovaly před tímto krokem, ale přece se mnozí dali strhnout k tomuto kroku. V čele této náboženské společnosti — jež

se nyní nazývá církev českomoravská — stojí 4 biskupové, z nichž pražský má titul patriarchy.

V nauce, kterou několikrát pozměnili, se podstatně liší od církve katolické. Nevěří v Nejsv. Trojici, božství Ježíše Krista, dědičný hřích, posmrtný život, ve zjevení Boží, zázraky, neuznávají svátosti v našem smyslu. Dle nich svátosti neudělují milost, nýbrž jsou to jen zevnější úkony, kterými se věřící povznášejí (jako na př. krásným obrazem).

Církev českomoravská nezavazuje své věřící k věření svých dogmat, a proto si v ní každý věří, co chce. Jsou velkými ctiteli a oslavovateli Husa.

32 Dnešní stav katol. církve v našich zemích.

Katolíků je u nás na 70 procent. Náboženský život se prohlubuje. O tom svědčí společné pouti a farní misie, hnutí eucharistické, liturgické a zvláště exerciční, četné náboženské časopisy, spolky a bratrstva. Že se u lidu projevuje hlubší cítění náboženské, to dokazují též ve sváteční dny plné kostely věřících, kteří hledají posilu a útěchu jen u Boha. Krásným projevem víry našeho lidu byly velkolepé oslavy tisícího výročí smrti sv. Václava (r. 1929) a první celostátní sjezd katolíků v ČSR v Praze (27.—30. června 1935).

Správu církve vedou u nás vynikající biskupové, v Čechách zvláště pražský arcibiskup kardinál Dr. Karel Kašpar (arcib. od r. 1931, kard. r. 1935)

a na Moravě olomoucký arcibiskup Dr. Leopold Prečan (arcib. od r. 1923), pod jehož vedením se konají veliké unionistické sjezdy velehradské. Před ním byl arcibiskupem (jen přes 1/23 roku) Dr. Antonín Cyril Stojan, miláček kněžstva i lidu, svatý kněz a veliký lidumil. Je pochován na Velehradě.

33 Katolická akce.

Je dnes nesmírně mnoho duší odcizených náboženství. Bylo by velmi těžké získat je pro Boha, kdyby při tom kněžím nepomáhali laici (nekněží). Tato spolupráce nebo činnost laiků pro záchranu nesmrtelných duší se nazývá Katolická akce (KA). Je to činnost organisovaná pod vedením církevních představených.

Účelem KA je pokřesťanit společnost. Pracuje o to, aby lidé žili životem opravdu náboženským a mravným. Chce, aby Kristus a jeho zásady vládly všude, v životě soukromém i veřejném (v rodinách, ve školách, v továrnách; v divadlech, kinech, radiu; v časopisech, knihách; v umění; v zákonodárství, soudnictví, státní správě atd.).

O náboženský život ve farnosti pečuje Farní katolická akce, z níž je utvořena Farní rada KA s duchovním správcem v čele; v děkanství Děkanátní rada KA, v arcidiecési Arcidiecésní rada KA (ARKA).

Doslov.

Již přes 1900 let trvá církev katolická. Za tu dobu prožila mnoho utrpení a bouří jak zevně, tak i uvnitř. Ale všechny tyto bouře vítězně přežila, což také svědčí o tom, že je pravou církví Kristovou.

Vždy šířila čest a chválu Boží, vzdělávala lidstvo, zušlechťovala mravy, vedla k věčné spáse. Proto jest třeba znáti pravdivý její život a její dějiny. Církev nenepotřebuje nic jiného, než jen aby se o ní řekla pravda a ta jest její nejlepší obranou. Jenom nevzdělanec a člověk proti ní zaujatý ji může odsuzovati.

Miluj tedy pravou církev Kristovu! Ochotně přijímej božské pravdy, jimž tě vyučuje a rád plň povinnosti, které ti ukládá, aby tě bezpečně vedla k tvému věčnému cíli, k nebi. Uvaž, kolik milostí se ti již skrze ni dostalo a stále dostává a proto děkuj často Bohu za to, že jsi členem této církve římskokatolické!

MNOHO POUČENÍ vám dá sbírka „Životem". Odebírejte ji jako časopis. Předplatné na celý rok (24 čísel) jen K 13.—. Vyžádejte si seznam tiskovin námi vydaných. Obdržíte jej zdarma.
Exerciční dům ve Frýdku.

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R. Imprimi potest. Pragae, die 12. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, die 13. II. 1940.
Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM." Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sesitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

320

Životem č. 3

Cena 50 h

KRÁTKÁ LITURGIK

1. POJEM LITURGIKY.

Název „liturgika“ pochází z řeckého slova liturgie. Liturgií nazývali Řekové veřejnou službu státních zaměstnanců. Křesťané prvních století užívali slova liturgie jednak všeobecně o bohoslužbě jednak zvláště o mši sv. U řeckých katolíků znamená dodnes liturgie pouze mši svatou, kdežto na křesťanském západě bylo slovo liturgie časem přeneseno na všechny posvátné úkony veřejné bohoslužby. Věcně znamená liturgika vědu o zákonitých a veřejných formách bohoslužebných.

2. ROZVĚTVENÍ LITURGIE.

Základní liturgické formy, které obdrželi apoštolové od Krista Pána, byly během času obohaceny o krásné obřady. Zvláště živá povaha křesťanského východu vnesla do liturgie mnoho nových prvků již ve 3. a 4. století. Tak vznikl rozdíl mezi liturgií západní a východní. Avšak vývoj šel ještě dál a tak vzniklo jak na východě, tak na západě několik liturgií (obřadů).

Východní liturgie:

1. liturgie západosyrská sv. Jakuba. Užívají jí katoličtí Maronité a bludaři Jakobité.
2. liturgie východosyrská sv. Addea a Maria: u perských nestoriánů a sjednocených Chaldeů v Mesopotamii.

322

Nákladem Exercičního domu, Frýdek. — Veškeré obrázky z fotoarchivu Exercičního domu, Frýdek.

3. liturgie syromalabarská: v Přední Indii.
4. liturgie řeckobyzantská: Řekové, Rusové, Rusíni, Bulhaři, Srbové a Rumuni.
5. liturgie arménská: Armeni.
6. liturgie koptická: v Egyptě a Habeši.

Západní liturgie:

1. liturgie římská (gregoriánská): rozšířená po celém křesťanském západě.
2. liturgie galikánská: vznikla ve Francii v 5. století a udržela se až do 8. století, kdy splynula s liturgií římskou.
3. liturgie milánská: (ambrosiánská): nepochází od sv. Ambrože. Udržela se dosud, ale přijala mnoho prvků římských.
4. liturgie mosarabská: dnes se jí užívá jen v katedrále toledské ve Španělsku.

3. LITURGICKÉ OSOBY.

Podle ustanovení Ježíše Krista mohou vykonávati bohoslužebné úkony jen osoby zvlášť k tomu posvěcené. Těmto osobám říkáme klerikové. Klerikové jsou dvojího druhu: nižší a vyšší. Nižší klerikové jsou:(1)

(1) Nižší svěcení jsou dnes jen stupněm a průpravou ke kněžství, netvoří trvalý stav. Jejich úkoly přešly jednak na vyšší kleriky (předčitatelů a zažehnavačů) nebo mohou býti zastávány i laiky (vrátných a přisluhovatelů).

1. ti, kdo mají postřižiny (tonsuru): přijetím postřižin se stává z laika klerik. Tím dostává právo na výsady kleriků;
2. ti, kdo obdrželi 4 nižší svěcení:
   a) vrátní (ostiarii): svolávali věřící k bohoslužbám a hlídali u brány, aby se nikdo nepovolaný nevloudil do shromáždění křesťanů;
   b) předčitatelé (lektoři): předčítali při bohoslužbě Písmo svaté;
   c) zažehnavači (exorcisté): vymítali zlé duchy;
   d) přisluhovatelé (akolyté): přinášeli obětní dary k bohoslužbě a rozsvěcovali svíčky.

Vyšší klerikové jsou:

1. podjáhen (subdiakon): čte epištolu při slavné mši sv. a pečuje o liturgické nádoby. Jemu je vyhrazeno první praní použitých korporálů, pall a purifikatorií;
2. jáhen (diakon): v prvotní církvi bylo hlavním úkolem jáhnů pečovat o chudé. Dnes čtou evangelium při slavné mši sv., káží, křtí a podávají svaté přijímání;
3. kněz (presbyter): má neplnou moc kněžskou. Je pomocníkem biskupovým. Uděluje svaté svátosti a svátostiny;
4. biskup má dovršenou moc kněžskou. Uděluje svátost biřmování a svěcení na kněze.

324

4. LITURGICKÁ ROUCHA.

Zvláštní liturgická roucha se vyvinula v 6. až 7. století. Do té doby se užívalo při bohoslužbě řasnatého roucha římského kroje. Když se později kroj začal měnit a zjednodušovat, podržela Církev staré formy. Roucha, jichž dnes klerikové při bohoslužbě užívají, jsou:

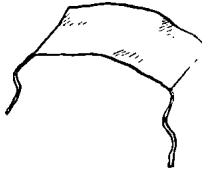

1. humerál: je bílá plátěná rouška obdélníkového tvaru s dlouhými tkaničkami v rozích delší strany obdélníku. V jeho středu nebo uprostřed horního okraje má býti vyšit křížek. Humerál obléká kněz kolem krku a na ramena. Symbolicky znamená přilbici spásy, jež chrání proti útokům ďáblovým;

2. alba: dlouhé bílé roucho, zhotovené ze lněného plátna. Sahá až po kotníky. Jeho spodní lem mívá široké krajky. Alba znamená čistotu duše v milosti posvěcující;

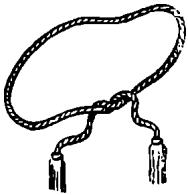

3. cingulum: bílý lněný nebo vlněný provazec, na jehož obou koncích jsou třapce. Cingulem, na půlku přeloženým, si kněz podkasává albu, aby ji snad netahal po zemi. Symbolicky znamená cingulum ctnost zdrženlivosti a svaté čistoty;

4. manipul: zvláštní ozdobná manžeta s převislými konci, zhotovená z téže látky a v téže liturgické barvě jako ornát. Má býti aspoň na přehbí ozdoben křížkem. Je odznakem podjáhnů. Obléká se na levé předloktí. Znamená obtíže a námahy života apoštolského, ale také hojnost zásluh horlivého apoštolátu;

5. štola ozdobná stuha, zhotovená z téže látky a v téže liturgické barvě jako ornát. Uprostřed má míti křížek. Je odznakem jáhnů, jimž splývá s levého ramene na pravém boku jako šerpa. Knězi splývá štola křížem přes prsa a biskupovi na znamení plné moci kněžské, volně dolů. Znamená milost posvěcující a nesmrtelnost;

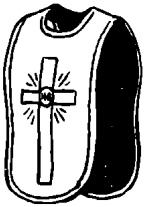

6. ornát neboli kašle: dvě spojené plochy uprostřed s otvorem pro hlavu. Na přední ploše ornátu jsou s vnitřní strany přišity tkaničky na přepásání. Ornát má býti zhotoven z hedvábné látky a bývá ozdoben nádhernými výšivkami. Je odznakem kněze; znamená sladké a lehké jho Páně;

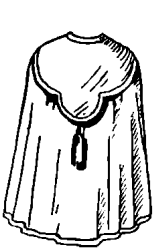

7. pluviál: dlouhý a široký ozdobný plášť, který se přehazuje přes ramena a na prsou spíná. Bývá na něm vzadu upevněn trojboký nebo oblý štít oby-

326

čejně s třapcem. Zhotovuje se z hedvábí neb jiné slušné látky. Užívá se ho při požehnáních a průvodech a pod. příležitostech;

8. velum k požehnání: má býti ze vzácné a měkké látky. Zevnitř mívá dvě kapsy pro ruce. Užívá se ho k požehnání a eucharistickým průvodům;

9. dalmatika a tunicela: podobá se ornátu, má však krátké rukávy a na bocích se zapíná. Dalmatika je vrchním rouchem jáhna, tunicela podjáhna. Dnes však již není mezi dalmatikou a tunicelou žádného rozdílu. Obojí je symbolem radosti;

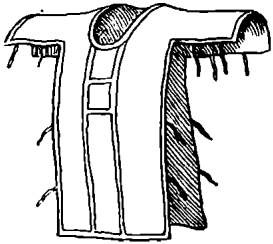

10. superpelice a rocheta: jsou to zkrácené alby. Rozdíl mezi nimi je dnes nepatrný. Rocheta má rukávy úzké, superpelice široké. Znamenají totéž co alba; totiž čistotu duše;

11. biret čepice v podobě stlačené krychle, jež má nahoře 3 nebo 4 rohy. Obyčejný kněz nosí biret barvy černé, biskup fialové, kardinál červené. Znamená posvátnou autoritu.

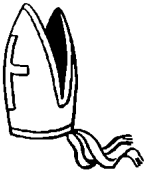

12. mitra ozdobná, kuželovitá čepice biskupů, prelátů a opatů. Je buď bílá nebo protkaná zlatem nebo posázená drahými kameny. Vzadu s ní splývají dva ozdobné pásy. Odznakem hodnosti papežské je tiara (triregnum): trojitá poschoďovitá koruna;

13. berla (pedum): krásná, vysoká, nahoře zakroucená hůl. Je odznakem biskupů a opatů. Značí pastýřskou péči a lásku;

14. rukavice: biskup při pontifikálních bohoslužbách obléká ozdobné rukavice v příslušné liturgické barvě (kromě černé). Na hořejší straně mají buď vyšitý nebo kovový medailonek. Znamenají čistotu srdce;

15. prsten biskup, opat a protonotář nosí prsten, jenž znamená věrnost;

16. biskupské střevíce a punčochy: k slavným pontifikálním bohoslužbám obouvá si biskup punčochy a střevíce příslušné liturgické barvy, jež znamenají vznešenost hlasatele evangelia;

17. náprsní kříž (pektorál): malý kříž, ve kterém jsou uloženy ostatky svatých. Nosí jej biskupové a opati;

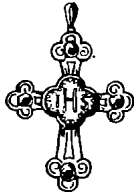

18. palium: okrouhlý pás z bílé beránčí vlny, k němuž jsou připojeny vpředu i vzadu kratší pruhy. Je odznakem arcibiskupů, kterým je uděluje papež, znamená dobrého pastýře.

5. LITURGICKÉ BARVY.

Církev sv. užívá při svých bohoslužbách různých barev, aby vyjádřila určitou náladu. Barvy ty jsou:

1. bílá Znamená radost a nevinnost. Proto se jí užívá o svátcích Páně, Panny Marie a svatých vyznavačů a panen. — Místo bílé barvy lze užíti stříbrné;
2. červená: znamená oheň, lásku a krev. Užívá se jí o svátcích svatodušních a sv. mučedníků;
3. zelená: značí naději v radostný život po smrti. Užívá se jí v obyčejné neděle církevního roku;
4. fialová: značí pokání a zkroušenost srdce. Užívá se jí tedy v adventě, v postě, o vigiliích a v prosebných dnech. Ve třetí neděli adventní a ve čtvrtou neděli postní je dovoleno užíti na znamení radosti barvy růžové.

5. černá: znamená smutek. Užívá se jí na Velký pátek, na dušičky a při obřadech za zemřelé.

Místo liturgické barvy bílé, červené, zelené a fialové lze užíti bohoslužebných rouch barvy zlaté.

6. LITURGICKÁ MÍSTA.

Důstojná bohoslužba se může konati jen na místech vhodných a k tomu účelu posvěcených.

Téměř všechny bohoslužebné obřady se konají v chrámě. Katolický chrám je nejvznešenější místo na světě, neboť je skutečným příbytkem samého Boha. Proto také víra křesťanských umělců již od nejstarších dob věnovala své nadání ozdobě tohoto domu Božího.

Hlavní část chrámu tvoří místo pro oltář a pro kněze, jež se nazývá kněžiště (presbytář). Bývá obyčejně na užší straně chrámu a poněkud vyvýšené.

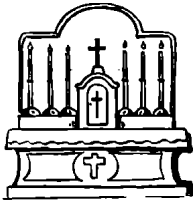

Oltář, nejdůležitější místo každého chrámu, má býti tak postaven, aby věřící mohli pohodlně sledovati, co se na něm děje. Vystupuje se k němu obyčejně po třech stupních. Oltářní stůl býval původně kamenný. V prvních stoletích jej nahrazoval často hrob mučedníků. Na památku toho musí míti dodnes každý oltář zasazen uprostřed kámen, ve kterém jsou uloženy ostatky sv. mučedníků nebo jiných světců. Při mši sv. musí býti oltář přikryt třemi plátny a musí na něm hořeti aspoň dvě svíčky (při

330

slavné mši sv. šest svíček). Na každém oltáři musí býti kříž.

Uprostřed oltáře je svatostánek, kde se uchovává nejsvětější Svátost. Svatostánek má býti uvnitř vyzlacen nebo má býti aspoň vyložen bílým hedvábím. Ve svatostánku bývá hned za dvířky ozdobná záclona. Před svatostánkem ani na něm nesmějí státi květiny nebo sochy svatých. Pro výstav nejsvětější Svátosti bývá zřízen nad svatostánkem trůn s baldachýnkem.

Na znamení přítomnosti Krista Pána v nejsvětější Svátosti má hořeti před hlavním oltářem ve dne i v noci věčná lampa.

Mimo hlavní oltář bývá v kostele ještě několik oltářů vedlejších. Každý oltář je zasvěcen některému světci nebo nějakému tajemství sv. víry. Světec, kterému je zasvěcen hlavní oltář, je patronem celého kostela.

Symbolicky znázorňuje oltář Ježíše Krista.

V kněžišti biskup. chrámů stojí na evangelní straně biskupský trůn. V chrámech, kde se kněží modlívají společně breviář, jsou po obou stranách kůrové lavice.

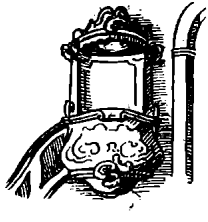

Kněžiště bývá od chrámové lodi odděleno mřížkou, u které se podává sv. přijímání.

V každém chrámě je také kazatelna, odkud kněz hlásá lidu slovo Boží. Pro lepší ozvěnu bývá kazatelna opatřena stříškou. Kazatelna bývá ozdobena

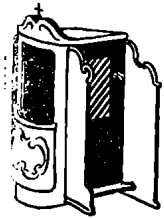

obrazy neb sochami sv. evangelistů nebo učitelů církevních nebo konečně výjevy z učitelské činnosti Krista Pána.

Na vhodném a viditelném místě chrámu jsou zpovědnice. V bočních stěnách mají mřížkové okénko, jímž kajícník vyznává knězi hříchy.

V každém farním kostele je křtitelnice, nádoba, ve které se uchovává křestní voda. Má býti opatřena víkem a stále uzavřena, aby do křestní vody nevnikal prach. Nad křtitelnicí má býti dle církevního předpisu obraz sv. Jana Křtitele.

U chrámových dveří jsou postaveny kropenky, nádržky se svěcenou vodou, kterou se věřící zbožně žehnají, kdykoli vcházejí nebo vycházejí z chrámu. Duchovní správce má dbát, aby kropenky byly vždy čisté.

Na kostelním kůru jsou umístěny varhany, jež doprovázejí zpěv lidu při bohoslužbách. Užívá se jich všeobecně již od 15. století.

Na kostelní věži jsou zvony, kterými se věřící svolávají k bohoslužbám. Protože zvony jsou posvěceny, má se jich užívati hlavně k účelům náboženským. Nejstarší zvony pocházejí ze 6. a 7. stol. Dnešní zvony se lijí ze směsi 78% mědi a 22% anglického cínu. Jedno procento

332

může býti železa. Části zvonu jsou: věnec, plášť neboli krk, čepec a koruna. Uvnitř zvonu je srdce.

Pro křesťana je posvátným místem také hřbitov, kde se pochovávají těla zemřelých. Dříve se zakládaly hřbitovy u kostela. Byla tím velmi krásně naznačena příslušnost zemřelých k obci křesťanské na základě učení o obcování svatých. Pro živé údy Církve to bylo zároveň pobídkou, aby pamatovali na smrt a za zemřelé se modlili. Dnešní zákonodárství nedovoluje zakládati hřbitovy u kostela, hlavně ze zdravotních důvodů. Uprostřed bývá veliký kříž s obrazem Ukřižovaného Spasitele, který smrtí na kříži nám získal život věčný. Je to krásné znamení křesťanské naděje ve vzkříšení z mrtvých. Této naději ve vzkříšení z mrtvých a víře v život věčný mají odpovídati také křesťanské náhrobky a jejich nápisy. Věnec a květiny na hrobech poukazují na lepší život na věčnosti. Světla, hořící na hrobech, naznačují prosbu, aby zemřelým svítilo světlo věčné, jímž je Kristus Pán. (Jan 8, 12.)

7. LITURGICKÉ VĚCI.

Posvátné nádoby a věci, kterých se užívá při bohoslužbě, musejí odpovídati liturgickým předpisům církevním.

Kalich: jest nejdůležitější a nejposvátnější liturgická nádoba. Proto musí býti posvěcen od biskupa. Podle církevních předpisů musí býti

kalich buď ze zlata nebo ze stříbra nebo z cínu. Je-li ze stříbra nebo z cínu, musí býti aspoň číše kalichu pozlacena. Kalich má tři části: číši, stopku s hlavičkou a nohu.

Ke kalichu náleží několik věcí. Jsou to:

patena: nízká miska z téhož kovu jako kalich. Musí býti pozlacena, není-li celá ze zlata, a posvěcena biskupem stejně jako kalich. Je-li pozlacení již setřeno, má se dát znovu pozlatit. Tím však nepozbývá svého posvěcení, takže není třeba nového;

velum kalichové: rouška čtvercové podoby, kterou se přikrývá kalich s patenou. Musí býti z hedvábí a téže liturgické barvy jako ornát;

bursa: skládá se ze dvou tuhých čtvercových destiček. Má býti stejné liturgické barvy jako ornát. Při požehnání a zaopatřování se užívá vždy bursy barvy bílé. Vkládá se do ní korporál;

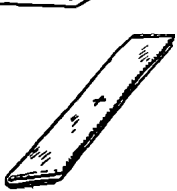

purifikatorium: ručníček na utírání kalicha a prstů kněze;

palla: jednoduchý nebo dvojitý čtverec z lněného plátna o straně 17-18 cm. Shora může býti na

334

něm přišit stejný čtverec z barevného hedvábí (ne však černého) nebo brokátu, zdobený církevními symboly. Nikdy však na ní nesmí býti symboly, připomínající smrt;

korporál: plátěný nebo damaškový čtverec o straně 45-50 cm. Korporál může míti vyšívané nebo prolamované ozdoby, avšak jenom v rozích, ne uprostřed. Na korporál se klade sv. Hostie, kalich, ciborium a monstrance.

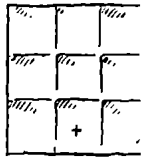

NB.: První praní upotřebených korporálů, pall a purifikatorií může konati jen klerik, který má vyšší svěcení.

Ciborium: kalich s víkem na uchovávání malých sv. Hostií. Ciborium má býti z látky důstojné a trvalé a pozlacené. Má býti vždy zahaleno ozdobným pláštíkem. Vrchol jeho víka tvoří malý křížek.

Monstrance: může býti zhotovena z téhož kovu jako ciborium. Střed monstrance tvoří malé okénko, do kterého se klade ve zlatém měsíčku velká sv. Hostie. Monstrance se užívá k svátostnému požehnání a při eucharistických průvodech.

Kustodie (repositorium): nádobka, ve které se uchovává velká sv. Hostie s měsíčkem.

Konvičky: skleněné nádobky na víno a vodu ke mši svaté. Jsou-li z kovu, má býti na jejich víku písmeno V na konvičce pro víno a A na konvičce pro vodu. K nim patří tácek (nízká miska), nad nímž si kněz umývá ruce.

Kaditelnice: nádobka na uhlí, jež visívá na třech řetízcích. K ní patří lodka s malou lžičkou na kadidlo.

8. LITURGICKÉ KNIHY.

Modlitby, předepsané při různých bohoslužebných úkonech, jsou obsaženy v liturgických knihách.

Misál: obsahuje všechny modlitby a zpěvy ke mši svaté a k jiným bohoslužebným úkonům, které koná prostý kněz.

Pontifikál: obsahuje modlitby a obřady svátostí, jež uděluje biskup.

Lekcionář: kniha, jež obsahuje lekce, epištoly a evangelia ke slavné mši svaté.

Breviář (kněžské hodinky): modlitební kniha kněze, ve které jsou obsaženy úryvky z Písma svatého, žalmy, hymny, krátké životopisy světců, úryvky z homilií sv. Otců a modlitby.

336

Martyrologium: kalendář, jenž obsahuje seznam světců, jejichž svátek připadá na jednotlivé dny církevního roku. Je to doplněk breviáře. Čte se každý den při společných kněžských hodinkách (při primě).

9. LITURGICKÉ ÚKONY.

Při bohoslužbách koná kněz různé úkony, jež naznačují určitou myšlenku.

Stání: znamená úctu k Bohu jako nejvyššímu Pánu a také vnitřní účast na modlitbě.

Úklona hlavy: je přirozeným projevem úcty. Úklonou můžeme vzdávati úctu jak Bohu, tak také svatým.

Pokleknutí (genuflexe): je výrazem hluboké pokory a úcty k Bohu. Vyšší stupeň pokleknutí je adorace (pokleknutí na obě kolena). Adoraci děláme před vystavenou velebnou Svátostí a na Velký pátek před křížem v kostele.

Prostrace (padnutí na tvář): znamená nejhlubší pokoru a zkroušenost.

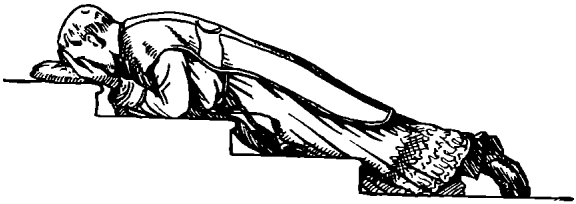

Polibek: dává-li se osobě, vyjadřuje nadpřirozenou lásku k druhému. Líbá-li se věc, je to projev zvláštní úcty.

Rozpětí a sepětí rukou: sepjaté ruce jsou projevem vnitřní sebranosti. Rozpjaté ruce vyjadřují vroucí touhu po Bohu a jeho darech.

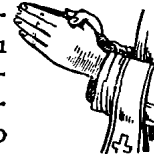

Pozdvižení očí: znamená odpoutání duše od světa a pozdvižení srdce k Bohu.

Bití v prsa: prozrazuje lítost duše nad spáchanými hříchy.

Mytí rukou: vyjadřuje touhu po čistotě duše i těla.

Kříž znamení svatého kříže je vyznáním víry v nejsvětější Trojici.

338

CÍRKEVNÍ ROK.

Pro první křesťany bylo radostnou povinností obnovovati památku smrti Páně „lámáním chleba“ čili obětí mše sv. Ze Skutků apoštolských se dovídáme, že toto lámání chleba se konalo již v době apoštolské v neděli.

Ve výroční dny smrti a zmrtvýchvstání Páně prožívali první křesťané tyto na výsost památné události v živých vzpomínkách. V následujících nedělích vzpomínali, jak se Kristus Pán zjevoval apoštolům, jak je poučoval o království Božím, jak 40. dne po svém slavném zmrtvýchvstání vstoupil vítězoslavně na nebesa a 50. dne seslal apoštolům slíbeného Utěšitele v osobě Ducha sv.

Tak nacházíme již ve 2. století první zasvěcené dny křesťanské: neděle, velikonoce a letnice. V těchto dnech se všichni křesťané scházeli ke společným bohoslužbám a zdržovali se služebných prací.

Třetí hlavní svátek křesťanský — vánoce — se v Římě slavil jistě již před rokem 336.

Tak se tedy vytvořily již do konce 4. století hlavní svátky církevního roku: vánoce, velikonoce a letnice, kolem kterých se potom seskupily ostatní svátky.

Myšlenka, oslavovati každoročně vykupitelské dílo Ježíše Krista a jeho božskou osobu, vedla křesťany k tomu, aby vzpomínali také na ty, kteří s ním spolupracovali na tomto díle.

Byla to zvláště jeho přesvatá Matka Maria, sv. Jan, předchůdce Páně a svatí apoštolové. Později byly ještě zavedeny svátky sv. mučedníků a vyznavačů. Tím počet zasvěcených svátků stále vzrůstal. Jejich počet velice stoupl ve století 5.—9. Církev chtěla i tímto způsobem působiti na zjemnění mravů národů, volajíc je často do chrámu, aby zde na ně působila kázáním slova Božího, posvátnými obřady a hlavně sv. svátostmi. Ještě většího a rychlejšího rozmnožení se dostalo svátkům ve století následujících, kdy i biskupům bylo dovoleno zaváděti ve svých diecésích nové zasvěcené svátky. Tím se stalo, že počet zasvěcených svátků spolu s nedělemi v některých diecésích překročil počet 100, takže průměrně byl každý týden kromě neděle ještě jeden zasvěcený svátek.

Tomuto nezdravému vzrůstu svátků učinil přítrž papež Urban VIII. r. 1642 bullou „Universa per orbem". Snížil počet zasvěcených svátků na 36 kromě neděl a odňal biskupům právo zaváděti nové svátky. Než i 36 zasvěcených svátků byl ještě počet značně vysoký. Byl proto Benediktem XIV a Klimentem XIV postupně snižován, až papež Pius X dne 2. července 1911 omezil počet zasvěcených svátků na osm. Svátky, stanovené Piem X, byly přijaty r. 1918 do nového církevního zákoníka, avšak byl k nim ještě přidán svátek Božího Těla a sv. Josefa, pěstouna Páně. Je tedy dnes v celé Církvi celkem 10 zasvěcených svátků. Jsou to: 5 svátků Páně:

340

Narození Páně (25. prosince), Obřezání Páně (1. ledna), Zjevení Páně (6. ledna), Nanebevstoupení Páně a Boží Tělo; dva svátky Panny Marie: Neposkvrněné Početí (8. prosince) a Nanebevzetí Panny Marie (15. srpna); tři svátky svatých: sv. Josefa (19. března), sv. Petra a Pavla (29. června) a Všech svatých (1. listopadu). V našich zemích se svátek sv. Josefa neslaví jako zasvěcený. Zato v Čechách se slaví svátek sv. Václava (28. září) a na Moravě svátek sv. Cyrila a Metoděje (5. července).

PRVKY CÍRKEVNÍHO ROKU.

Církevní rok se skládá z 52 týdnů, týden z jedné neděle a 6 dní všedních. Na některé dny připadají svátky, z nichž některé mají své předhodí (vigilie) a pohodí (oktávy).

Neděle: V neděli vstal Ježíš Kristus z mrtvých, v neděli seslal apoštolům Ducha svatého a proto neděle se stala v Novém zákoně dnem zasvěceným službě Boží místo starozákonní soboty.

Církevní rok má pravidelně 4 neděle adventní, 6 neděl po Zjevení Páně, 6 neděl postních a 24 neděle po sv. Duchu. Připadají-li však dříve velikonoce a tím i neděle devítník, vynechávají se zbývající neděle po Zjevení Páně a vkládají se pak mezi 23. a 24. neděli po sv. Duchu, takže formulář 24. neděle po sv. Duchu

zůstane vždycky pro poslední neděli po sv. Duchu.

Všední dny (ferie): Všední dny v týdnu byly nazvány ferie, to jest prázdniny, protože se v tyto dny ve starých dobách Církve nekonaly eucharistické bohoslužby. Nejvýznamnější ze všedních dní týdne byla středa a pátek, protože ve středu byl Kristus Pán zrazen a v pátek ukřižován. V tyto dva dny se křesťané postili. Někde se o nich konala i eucharistická liturgie nebo jiné obřady a modlitby. Dnes se slouží ve všech dnech týdne mše sv., ovšem věřící nejsou povinni jí se zúčastniti.

Svátky: Vedle nedělí jsou hlavními složkami církevního roku svátky Páně, Panny Marie a svatých. Svátky jsou buď zasvěcené nebo nezasvěcené. Na zasvěcené svátky se vztahuje první a druhé přikázání církevní, to jest věřící jsou v tyto dny povinni zdržovati se služebných prací a zúčastniti se nábožně nejdražší oběti mše sv. Nezasvěcené svátky se světí pouze v liturgii ve mši sv. a v breviáři.

Vigilie (předhodí): Podle vzoru Ježíše Krista, který i v noci trval na modlitbách, shromažďovali se první křesťané v noci před velikonocemi ke společným pobožnostem. Pronásledování křesťanů ještě více podporovalo tyto noční bohoslužby. Brzy rozšířily se vigilie i na noci před narozením, zjevením a nanebevstoupením Páně, před hodem Božím svato-

dušním a později i před svátky některých mučedníků. Křesťané konali při nich různé modlitby, zpívali žalmy a hymny, poslouchali čtení Písma sv. a kázání. Mimo to se o vigiliích postili. Slavné vigilie trvaly po celou noc, ostatní od půlnoci do svítání. Když se rozednívalo, rozcházeli se domů. Za dne pak se opět scházeli k eucharistickým službám Božím. Později byly vigilie přeloženy na předcházející den i s povinností postu. Dnes máme jenom jednu vigilii, která se koná v noci. Je to vigilie před hodem Božím vánočním.

Slavení vigilie má dvojí význam. Připomíná, jak Bůh připravoval ono tajemství, které se oslavuje svátkem, prve než se uskutečnilo v dějinách. A modlitbou, postem a sv. zpovědí má se připraviti srdce křesťana, aby důstojně oslavil svátek druhého dne a stal se účastným jeho milostí.

Oktávy (pohodlí): Křesťanské slavení oktáv se vyvinulo pod vlivem Starého zákona, ve kterém velikonoce a slavnost stánků se slavily po 8 dní. Svátky, jež první byly slaveny s oktávou, jsou velikonoce, vánoce a na Východě i zjevení Páně. Svátky některých svatých dostaly oktávu až v 7. století.

Oktáva má dvojí význam: ukazuje, jak tajemství, svátkem oslavované, se rozvíjelo v dějinách lidstva, a vybízí křesťany, aby se snažili uskutečniti v sobě svátkovou myšlenku.

Dny oktávy se počítají tak, že první její den tvoří svátek sám, den po svátku je již druhým dnem oktávy atd. Na to je důležité pamatovati při odpustcích, které lze někdy získati v určitý svátek a po celou jeho oktávu.

Kvatembr (suché dny): V Římě již od nejstarších dob se oslavoval začátek čtyř ročních dob. S rozšířením římské liturgie do ostatních zemí od 7. století šířil se i zvyk slaviti kvatembr. Křesťané slavili suché dny různými modlitbami a postem.

Papež Gelasius I (492—496) určil kvatembr k udílení kněžských svěcení. Ve středu a v pátek suchých dnů byli čekatelé kněžství představeni lidu a v sobotu pak přijali svěcení.

Protože kvatembr je doba určená k udílení vyšších i nižších svěcení, má dnes menší význam jako doba postní, zato však tím více jako doba, kdy se mají věřící vroucně modlit za svěcence a za kněze vůbec.

Suché dni připadají: jarní na středu, pátek a sobotu po Popeleční středě, letní po svátcích svatodušních, podzimní po svátku povýšení sv. kříže (14. září) a zimní po svátku sv. Lucie (13. prosince).

ROZDĚLENÍ CÍRKEVNÍHO ROKU.

Církevní rok se skládá ze tří velikých okruhů: vánočního, velikonočního a svatodušního.

V těchto třech obdobích zpřítomňuje Církev věřícím celé vykupitelské dílo Ježíše Krista. Okruh vánoční představuje příchod Vykupitele na svět. Okruh velikonoční znázorňuje smírnou smrt Spasitelovu na kříži a jeho slavné zmrtvýchvstání. Okruh svatodušní znamená postup vykupitelského díla Kristova v lidstvu až do dne posledního soudu. Tento postup vykupitelského díla Kristova zprostředkuje a řídí Církev katolická, kterou Duch svatý o letnicích uzpůsobil k tomuto světovému poslání vylitím svých darů.

OKRUH VÁNOČNÍ.

Svátek narození Páně je ryze křesťanský. Zaveden byl někdy před rokem 336 v Římě. Odtud se brzy rozšířil i na Východ. Datum svátku narození Páně nebylo původně všude stejné. V Egyptě je slavili 20. května, 19. nebo 20. dubna nebo také 8. listopadu. Jinde kladli den narození Páně na 25. nebo 28. březen. V Římě však slavil se hod Boží vánoční vždy 25. prosince. Tento den byl později zaveden v celé Církvi.

Na hod Boží vánoční může každý kněz sloužiti tři mše svaté. Je to obyčej velmi starý. Symbolicky připomínají tyto tři mše sv. trojí zrození Syna Božího: časné z Marie Panny, mystické v duších lidských, věčné z Boha Otce.

Po ustanovení svátku narození Páně zavedena byla brzo i příprava na tento svátek —

advent. Vzorem k tomu byla doba postní přípravy na velikonoce. Advent netrval všude stejně dlouho. Ve Francii a ve Španělsku, kde původně slavili narození Páně na svátek Zjevení Páně, trval advent 2—3 týdny, později zase až 5 týdnů. V Římě a všude tam, kde byla zavedena římská liturgie, trval advent čtyři neděle, jak je tomu dodnes.

O třech dnech následujících po vánocích se slaví svátek tak zvaných průvodců Kristových. Jsou to: sv. Štěpán prvomučedník (26. prosince), sv. Jan evangelista (27. prosince) a Mláďátka betlemská (28. prosince). Svátek sv. Štěpána a sv. Jana se slavil již ve 4. stol., Mláďátek ve stol. 5. Průvodci Kristovi symbolicky znamenají vznešené plody vtělení Syna Božího: mučednictví, panenství a oboje spojené v dětství.

Obřezání Páně Dne prvního ledna se slavila původně oktáva narození Páně. Teprve v 9. stol. přešla z Galie i do ostatní Církve na tento den památka obřezání Božského Dítka. Podnět k zavedení tohoto svátku dalo evangelium sv. Lukáše, který vypravuje (2, 21), že osmého dne po narození byl Spasitel obřezán a nazván jménem Ježíš.

Zjevení Páně: Svátek původu východního, kde byl rozšířen již ve 3. stol. Východanům byl svátek Zjevení Páně původně oslavou narození Ježíše Krista. Když zvláštní svátek Narození Páně přešel ze západní církve i na Východ, stala se předmětem svátku Zjevení Páně

346

oslava jeho křtu v Jordáně, kde zjevil Bůh Otec božství Kristovo lidem, dále oslava příchodu sv. Tří králů, jejichž prostřednictvím zjevil se Vykupitel pohanům, a konečně oslava prvního zázraku Kristova v Káni Galilejské, čímž opět zjevil své božství. Památku křtu Páně v Jordáně oslavoval křesťanský Východ slavnostním svěcením vody. — Na Západě se začal světit svátek Zjevení Páně ve 4. stol. Avšak zvyk světiti vodu tu zdomácněl až ve století 15.

Očišťování Panny Marie (hromnice): Tímto svátkem (2. února) končí doba vánoční. V Jerusalemě se slavil již ve 4. století. Svěcení svíček a průvod se po prvé vyskytuje v 7. stol. Těchto posvěcených svíček se užívá při bouřích za odvrácení neštěstí, odtud český název svátku hromnice.

Druhého dne po hromnicích (3. února) na svátek sv. Blažeje se světí svatoblažejské svíčky a dává se jimi požehnání věřícím s prosbou, aby je Bůh na přímluvu sv. Blažeje chránil ode všech bolestí hrdla.

OKRUH VELIKONOČNÍ.

Středem celého církev. roku jsou velikonoce.

První křesťané ze židovstva slavili vždy památku smrti Páně 15. nisanu, vzkříšení Páně slavívali v neděli nato. V Římě slavívali velikonoce v první neděli po úplňku, který připadl po jarní rovnodennosti. Památku smrti Páně ko-

nali v Římě vždy v pátek, bez ohledu na den 15. nisanu. Aby se tento rozdíl vyrovnal, nařídil sněm nicejský roku 325, aby se velikonoce slavily všude v neděli po prvním jarním úplňku. Alexandrijský patriarcha byl pověřen, aby datum velikonoc předem vypočetl a oznámil papeži, který je potom ohlašoval celé Církvi. Ale trvalo to až do 9. stol., nežli se velikonoce slavily jednotně. Zde seznam dnů, v které se slaví velikonoce:

1941	13.	dubna	1951	25.	března
1942	5.	dubna	1952	13.	dubna
1943	25.	dubna	1953	5.	dubna
1944	9.	dubna	1954	18.	dubna
1945	1.	dubna	1955	10.	dubna
1946	21.	dubna	1956	1.	dubna
1947	6.	dubna	1957	21.	dubna
1948	28.	března	1958	6.	dubna
1949	17.	dubna	1959	29.	března
1950	9.	dubna	1960	17.	dubna

Již od nejstarších dob se křesťané na velikonoce připravovali modlitbou a postem. Ve 3. století trval půst jen ve svatý týden, ale již začátkem 4. stol. byl zaveden půst 40denní. Doba 40denního postu byla dobou pokání. Naznačuje to i fialová barva bohoslužebných rouch a vynechávání chvalozpěvu Gloria.

Dnes začíná 40denní půst Popeleční středou. V ten den světí kněz popelec a sype jej věřícím na hlavu. Původně se popelec uděloval jen veřejným hříšníkům.

318

V době 40denního postu mají věřící uvažovati o utrpení Páně. Proto se konají postní kázání, věřící se modlívají v kostele křížovou cestu a doma bolestný růženec.

V liturgii postní vystupuje vzpomínka na utrpení Páně zvlášť jasně v neděli pátou zvanou Smrtelnou. Navenek se to projevuje zahalováním křížů v kostele fialovými rouškami.

Nejbližší příprava na velikonoce nastává ve *svatém týdnu*. Svatý týden začíná Květnou nedělí. Na památku slavného vjezdu Krista Pána do Jerusalema konal se v Jerusalemě již ve 4. století na Květnou neděli slavnostní průvod s palmovými a olivovými ratolestmi. V 7. stol. přešel tento zvyk i na západ. Při mši sv. se čtou pašije sv. Matouše. V úterý sv. týdne se čtou pašije sv. Marka, ve středu sv. Lukáše a na Velký pátek sv. Jana.

Smutek Církve dostupuje vrcholu v posledních třech dnech sv. týdne. O nich se v chrámech, kde se kněží modlívají breviář, modlí temné hodinky. Zvlášť dojemně působí při nich žalozpěvy proroka Jeremiáše, lkajícího nad zpustošením Jerusalema. Pozvolné zhasínání svíček po každém žalmu znamená opouštění Pána Ježíše apoštoly. Poslední svíce se na konec odnese za oltář a zase přinese na svícen, aby se naznačila smrt a zmrtvýchvstání Páně.

Zelený čtvrtek Památka ustanovení nejsv. Svátosti. Proto má mše sv. ráz radostný. Po Gloria umlkají varhany a zvony. Při promě-

ňování konsekruje kněz 3 velké sv. Hostie. Jednu požívá při sv. přijímání, druhou uchovává pro obřady Velkého pátku, třetí pro Boží hrob.

V biskupských chrámech světí biskup při mši sv. na Zelený čtvrtek sv. oleje křtěnců, nemocných, křižmo a ostatní sv. oleje pro celý rok.

Po mši sv. se odstrojují oltáře na znamení obnažení Pána Ježíše před ukřižováním.

Sv. Jan evangelista vypravuje, že Pán Ježíš umyl na Zelený čtvrtek svým apoštolům nohy. Na památku toho se koná tento dojemný obřad již od 7. století.

Velký pátek Na Velký pátek se konají bohoslužebné obřady v barvě černé na památku smrti Páně. Při posvátných obřadech se čtou pašije sv. Jana. Po pašijích se modlí kněz za všeobecné potřeby Církve. Potom uctívá kněz s asistencí sv. kříž, který je potom vystaven k úctě lidu až do vzkříšení na Bílou sobotu. Po uctění sv. kříže následuje tak zvaná mše předem posvěcených Hostií, při níž chybí proměňování. Po mši sv. odnáší kněz v průvodu nejsv. Svátost v monstranci k Božímu hrobu, kde je vystavena veřejné úctě až do vzkříšení na Bílou sobotu.

Bílá sobota Obřady Bílé soboty začínají svěcením ohně. Potom je svěcení velikonoční svíce za radostného zpěvu „Exsultet“ Následuje čtení 12 proroctví a svěcení křestní vody na památku, že dříve byl udělován sv. křest. Při mši sv. po Gloria se opět rozhlaholí varhany a

350

zvony. Po epištole zpívá kněz Alleluja z radosti nad slavným z mrtvýchvstáním Spasitele. Proto také při mši sv. se užívá rouch barvy bílé.

Večer se konává slavnost vzkříšení Páně spojená s eucharistickým průvodem.

Velikonoce: Velikonoční nedělí končil dříve 40denní půst. Proto křesťané dávali v ten den posvětit své pokrmy. Dodnes se na hod Boží velikonoční světí beránek, chleby a vajíčka.

První neděle po velikonocích sluje bílá, protože o ní odkládali křtěnci bílé roucho, jež oblékali při křtu sv. na Bílou sobotu.

Tři dní před svátkem Nanebevstoupení Páně sluji křížové neb prosebné dny. Konají se průvody na pole.

Nanebevstoupení Páně: Po evangeliu se sháší paškál na znamení, že Kristus odešel se světa do nebe.

OKRUH SVATODUŠNÍ.

Po svátku Nanebevstoupení Páně začíná devítidenní příprava na hod Boží svatodušní. O vigilii svatodušní byly dřív podobné obřady jako na Bílou sobotu, protože byl o ní udělován křest. Dnes ze všech dlouhých obřadů zbylo jen svěcení křestní vody.

Hod Boží svatodušní: Liturgie oplývá radostí nad bohatými dary Ducha svatého. O svátcích svatodušních uděluje biskup svátost biřmování, jež je dovršením sv. křtu.

Nejsvětější Trojice: V neděli po hodu Božím svatodušním se slaví svátek Nejsv. Trojice, jenž má býti úkonem společné úcty všech božských osob.

Liturgie celého okruhu svatodušního je prodchnuta myšlenkou posvěcování lidského pokolení, které působí Duch svatý skrze Církev.

Liturgické pomůcky Exercičního domu ve Frýdku:

Mešní knížečka pro děti 50 hal.
Nedělní misál 8 K.
Poznejte mši sv. 3.50 K.
Sborová mše svatá 25 hal.
Průvod v prosebné dny 50 hal.
Obřady průvodu B. Těla 25 h.
Kompletář (večerní modl) 1 K.
Doprovod ke kompl. 5 K.
Mše sv. Životem č. 38.
Katolík v chrámě. Živ. č. 84.
Při mši sv. Životem č. 102.
Květná neděle. Životem č. 294.
Velký pátek. Životem č. 170.
Bílá sobota. Životem č. 171.
Biřmování. Životem č. 111.
O křtu sv. Životem č. 51.
Pohřeb. Životem č. 98.
Svěcení kněžstva. Živ. č. 228.

LETÁČKY:

Přehled mše sv. l-33.
Květná neděle l-28.
Zelený čtvrtek l-25.
Velký pátek l-26.
Bílá sobota l-27.
Cena 100 kusů 2 K.

Imprimi potest. Pragae, die 17. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R.

„ŽIVOTEM." Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R. Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

35:

Životem č. 348. Cena 50 hal.

NAŠI SVATÍ

Nákladem Exerc. domu, Frýdek. Foto: Centropres.

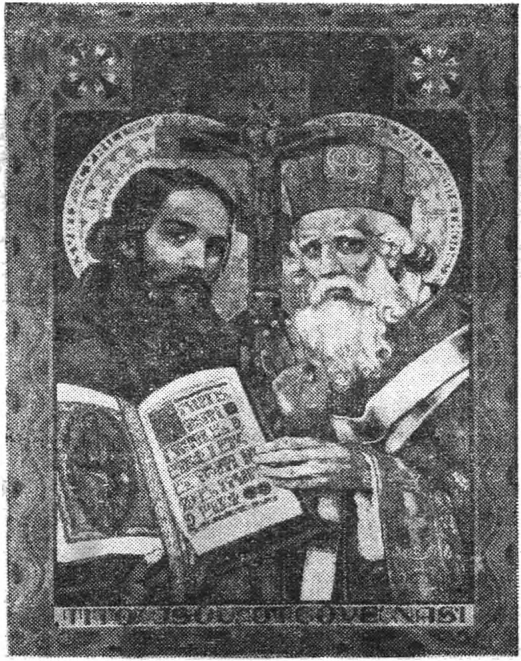

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Kreslil Köhler.

Bože, cos ráčil, před tisíci roky,
rozžati otcům, světlo víry pravé
Apoštolů to dílo požehnané.
Dědictví otců, zachovej nám, Pane!

Píseň.

SV. CYRIL.

Život:

Nar. r. 827 v Soluni, v Řecku. Otec, vysoký úředník. Hoch je geniálně nadaný a neúmorně pilný. Zná 9 řečí. Studoval v Cařihradě. Po vysvěcení je ustanoven knihovníkem, ale tajně prchne do kláštera. Nalezen a jmenován profesorem filosofie. Poslán k Saracenům a Chazarům. Na Krymu našel ostatky 4. papeže sv. Klementa. (Zemřel tam ve vyhnanství.) Jeho misijní úspěchy jsou skvělé. Proto když moravský kníže Rostislav žádal v Cařihradě věrozvěsty, je vyslán sv. Cyril s bratrem Metodějem. Napřed sestavil Cyril pro slovany písmo a přeložil nejpotřebnější části Bible a knih bohoslužebných. R. 863 přišli na Moravu. Střediskem činnosti byl Velehrad a Nitra. Procházeli zemí, kázali, stavěli chrámy, učili žáky, pořizovali nové knihy. Lid jim rozuměl a přilnul k nim i k víře. Po 5 letech šli do Říma podat zprávu. Byli přijati se slávou, neboť nesli ostatky sv. Klementa. V Římě Cyril onemocněl. Ještě před smrtí prosil Metoděje: „Neopouštěj, bratře, Moravanů drahých." Zemřel 14. února 869. Pochován s velkou poctou.

Dílo:

Celá osobnost sv. Cyrila vyzařovala svatost a vnitřní velikost. Ctěn hned po smrti. Žil jen 42 let, ale vykonal dílo ohromné: položil základy slovanské kultury, a to v rozměrech smělých. Jeho genialitu dodnes učenci obdivují.

Modlitba:

Věčný Bože, jenž jsi skrze svatého Cyrila a Metoděje dal slovanským národům přijíti k poznání svého jména, uděl, abychom z jejich slavnosti se radujíce, také v jejich společnost připočteni byli. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto: Centropres.

„Abychom na přímluvu svatých Cyrila a Metoděje Stolci apoštolskému věrně oddáni byli, Bože, tě prosíme, uslyš nás!"

Litanie.

SVATÝ METODĚJ.

Život:

Starší bratr Cyrilův. Nejprve cís. guvernérem provincie, obydlené Slovany. Vzdal se úřadu a vstoupil do kláštera. Provází Cyrila na Moravu. V Římě byl vysvěcen na biskupa. Dosud vedl Cyril, nyní je sám. Jde to těžce. Na Moravě se zatím vlády zmocnil Svatopluk; Metodějovi nepřeje. Cizí biskupové pomluví Metoděje v Římě, že učí bludně a slouží mši sv. slovansky (ač mu to papež dovolil). Metoděj jde znovu do Říma: obhájí se. Na žádost Svatoplukovu je biskupem v Nitře ustanoven kněz Wiching. Působí jen potíže. Námahami misijní práce a tolika překážkami vyčerpán, umírá na Velehradě 6. dubna 885.

Dílo:

Působil: Morava, Slovensko, Rakousy a Uhry; r. 874 pokřtil čes. knížete Bořivoje; dokončil překlad Písma sv.; vychoval přes 200 kněží... Vlivem Wichingovým Svatopluk žáky vyhnal.

Slovanská liturgie:

Křesťanství u Slovanů chtěl šířiti Cařihrad (s liturgií řeckou) a západ (s liturgií latinskou). Oba při tom měli své politické cíle. Geniální solunští bratří zavedli tedy bohoslužbu slovanskou: chtěli Slovany spojit přímo s Římem a zbavit cizích vlivů. Cizí zásahy a nepochopení Svatopluka zničí dílo. Jenže: „Mohutné sídlo Svatopluka kleslo. Velehrad víry bez pohromy stojí."

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto: Centropres.

SVATÝ VÁCLAV,
kníže, dědic české země. (28. září.)

Tisíc tomu let, cos byl kníže náš. — Tobě byla řada věků jako noční stráž. — Za těch tisíc let — vln jak moře převalilo všelikých se běd — ale tys je znal, při svém lidu stál — tys té země nezapomněl, tys ji miloval.

J. V. Sládek.

Život:

Byl jeden kníže mezi Čechy jménem Vratislav, žena jeho pak se jmenovala Drahomíra. Měli syna svého prvorozeného, pokřtili jej a dali mu jméno Václav... Naučil se písmu slovanskému i latinskému dobře. Když pak umřel otec jeho, postavili Čechové knížetem Václava na stolci dědově. Boleslav, bratr jeho, rostl pod ním; byliť oba ještě malí. Avšak máti jejich Drahomíra utvrdila zemi i lidi řídila, až vzrostl Václav... Milostí Boží však vpravdě Václav netoliko se písmu dobře vyučil, ale také ve víře dokonalý byl. Neboť všem ubohým dobře činil... podle evangelských slov... Svatyně zřídil po všech hradech velmi dobře a služebníky boží v nich ustanovil velmi krásně ze mnohých národů Vložil mu pak Bůh do srdce, a vystavěl chrám svatého Víta... Neboť věře v Boha vším srdcem, vše dobré konal, cokoli kdo mohl v životě svém." (Nejstarší slovan. životopis z r. 940.) Sv. Václav, muž velmi vzdělaný, který vnitřní i mezistátní spory tak moudře řešil, věděl, že zbožnost a vzdělanost je základem blahobytu. Proto: stavěl chrámy i školy, povznesl řemeslo i obchod. Tato horlivost se nelíbila některým; svedli nezkušeného Boleslava a knížete na hradě Boleslavi zabili 28. září r. 929.

Úcta:

Boleslav činu litoval a tělo slavně přenesl do Prahy (r. 932). Sv. Václav je patronem nejpřednějším. Vše nejdražší nazývali Češi svatováclavským. Dodnes je na hradě pražském jeho meč, drátěná košile i přilba. Kaple svatováclavská je nejvzácnějším místem naší národní svatyně.

Modlitba:

Bože, jenž jsi svatého Václava palmou mučednictví z pozemského knížectví do slávy nebeské přenesl: na jeho přímluvu nás ode všeho protivenství ochraňuj a ze společenství s ním nám radovati se popřej. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto Dítě.

SVATÁ LUDMILA,
kněžna, první mučednice česká. (16. září.)

Ó Čechy, chvály vzdávejte,
jásejte, zvučte, plesejte,
v Ludmily prosby doufejte
a Boží říši hledejte.

Lat. hymnus z r. 1160.

Život:

Dcera knížete Pšovanů (na soutoku Vltavy a Labe), naroz. r. 860, záhy provdaná za praž. knížete Bořivoje. „Byli pak tehdy nekřestění všichni." Bořivoj přijal křest přímo z ruky sv. Metoděje; Ludmila od kněží, jež sv. Metoděj do Čech poslal. „I vystavěli chrámy a shromáždili kněží... Blažená pak Lidmila všechnu péči měla k Bohu, všecko své jmění almužnou chudým rozdávajíc." Bořivoj zemřel; i vládli jeho synové: Spytihněv, po něm Vratislav; i jeho žena Drahomíra nějaký čas. „Tehdy počala máti Václavova (Drahomíra) zle mysliti o svou švekruši Lidmilu a všelijak hleděla zahubiti ji. Porozumněvši pak Lidmila, odešla na jiný hrad, Tetín nazvaný. Snacha pak její uradila se s dvěma bojary jejími a poslala je na Tetín, aby ji zahubili... Chopivše pak Lidmilu, zadrhli jí na šíji závoj, jejž sňali s hlavy její, a tím ji udusili." (Staročeský živ. z X. stol.) To bylo r. 921. Ludmila je vzor matky. Lechové jí svěřili výchovu kněžice Václava, než bude dán do školy v Budči. Učila jej s knězem Pavlem a vychovala ho dobře.

Úcta:

Sv. Václav hned po svém nastoupení dal její tělo slavně přenésti do Prahy a uložiti v chrámu sv. Jiří na hradě pražském. Život sv. Ludmily byl vzorem statečným Přemyslovnám i ostatním ženám českého národa.

Modlitba:

Kéž přímluvy a zásluhy Mučednice tvé svaté Ludmily nám, Pane, pomáhají, abychom, následujíce ji, byli ve víře silni a v dobrých skutcích vytrvali. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Kreslila Vořechová.

CTIHODNÁ PŘIBYSLAVA,
kněžna, sestra sv. Václava. (12. prosince.)

Učitelku moudrou měla
Přibyslava spanilá,
ctnostem, kterými se stkvěla,
učila ji Ludmila.

B. M. Kulda r. 1886.

Život:

„Byla pak ona ctná paní, sestra blaženého Mučedníka, jménem Přibyslava, již od kolébky naučená Kristu Pánu sloužiti podle učení Písem bez úhony. Když ji Pán byl zprostil jha manželského, všecka se oddala službě Boží, prahnoucím duchem žízníc po tom, aby v posvátný závoj byla zahalena, a dnem i nocí bez ustání na modlitbách, bděních a postech trvajíc. K ní to ve vidění přistoupil blažený Václav a pravil: „Pronásledovatelé uťali mi ucho, a dosavad leží mezi stromem, stojícím u kostela, a zdí téhož chrámu od té chvíle, co bylo uťato." (Křišťan: Život sv. Václava, z r. 995.) — Boltec skutečně nalezla a přiložila jej k tělu v hrobce. Při přenášení ostatků sv. Václava byl nalezen k tělu přirostlý. Přibyslava byla provdána za knížete Charvátů (v sev. Čechách). Zavraždění sv. Václava cítila (stejně i jiní Přemyslovci) jako krvavou skvrnu na svém rodě, volající po pokání a svatosti. (Proto ten rod dal tolik lidí vynikajících zbožností.) Přibyslava zemřela asi r. 950. Byla pochována pod vrchem Krutinou u Jablonného.

Úcta:

R. 1150 lech Chotislav postavil nad jejím hrobem kapli. R. 1367 dal Karel IV. přenésti její ostatky do Prahy a uložil je u sv. Víta. R. 1673 v ozdobné skříni přeneseny přímo do kaple svatováclavské. Přibyslava byla českým lidem vždy ctěna jako blahoslavená.

Modlitba:

Bože, který jsi v Přibyslavě, sestře sv. Václava, roznítil touhu napravit hřích na něm spáchaný, vzbuď v českém národě horlivé duše, jež by hříchy minulosti kajícností smývaly a dobrým příkladem napravovaly. Pro Krista Pána našeho. Amen.

SVATÝ IVAN

„první v Čechách poustevník". (25. června.)

Nákl. Exerc. domu, Frýdek.

Foto Dítě.

Život:

„Co mám činiti, abych získal život věčný?" — ptal se bohatý mládenec. „Zachovávej přikázání." — „To už činím." — „Chceš-li tedy dokonalým býti, prodej co máš, dej chudým a budeš mít poklad v nebi; a pojď a následuj mne." (Mat. 19. 21). To je jen rada; ne pro všecky. Avšak byli a jsou lidé, kteří ji provedli (sv. František a j.). I sv. Ivan. Podle nových studií prof. Vašicy:

Gostomysl, král polabských Slovanů (Obodritů), padl v boji s císařem Ludvíkem r. 844. Jeho syn Ivan jako zajatý princ nebo později sám přišel do slavného kláštera v Korvej a stal se mnichem. Ale vzdal se i výhod kláštera a odešel poustevničit: do Čech, v údolí Berounky. Žil tam 42 let. Laň mu dávala mléko. Tam jej při lovu našel kníže Bořivoj a pozval na hrad Tetín. Ivan přišel a posilnil se svátostmi; jiného nepřijal nic. Zpět jej doprovázel kněz Pavel; po něm poslal knížeti list, v němž prozradil svůj původ. „I umřel a pohřben byl Bořivojem čestně. Po pohřbu pak jeho mnoho daroval Bůh uzdravení lidem," praví círk.-slovanská zpráva z X. století.

Úcta:

Sv. Ivan byl pochován ve své poustevně. To místo bylo v úctě; konány tam občas služby Boží. R. 1034 byl tam postaven benediktinský klášter. V 17. stol. klášter neobyčejně povznesl rajhradský rodák a pozdější arcibiskup pražský Matouš Sobek. K sv. Ivanu byly konány veliké pouti.

Modlitba:

Bože z vnuknutí tvého nám svatý Ivan názorně ukázal, že všechno je marnost kromě tebe milovati a tobě sloužiti: dej nám, abychom jeho přímluvou na věcech tohoto světa nelpěli a jen tebe nade všecko milovali. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto: Centropres.

SVATÝ PROKOP,

učený obnovitel cyrilometodějské kultury v Čechách.
Svátek 4. července.

„V něm máme vzor hrdinské pevné vůle, která ve šlépějích Kristových neodvratně spěje k vrcholu svatosti."

Biskup Podlaha.

Život:

Pocházel z Chotouně. Studoval na slovanské škole na Vyšehradě. „Co ve sv. knihách četl, hned s pomocí Boží ve skutky obracel." Dokonalost jevil „pohyby, chováním i chůzí," praví životopis z 13. stol. Studoval i v Uhrách, tehdy zemi převážně slovanské. Po vysvěcení na kněze odešel do rodného kraje k řece Sázavě a žil v jeskyni jako poustevník. Roku 1030 ho objevil kníže Oldřich. S jeho pomocí založil sv. Prokop na Sázavě benediktinský klášter. Mýtili les, psali knihy, pěstovali hudbu, malířství, stavitelství — první škola umění v Čechách. Mladíci se hrnuli; opat Prokop přísně vybíral a otcovsky vychovával. Byl přísný k sobě, vlídný k druhým. Zemřel r. 1053. Klášter byl husity zbořen.

Úcta:

Již za života byl od lidu z kraje nazýván „svatý otec Prokop". Zvláště mnoho nemocných jeho přímluvou uzdraveno. Svatým prohlášen r. 1204. Je patronem horníků.

Modlitba:

Prosíme tě, dobrotivý Bože, abychom oslavujíce znamenité zásluhy svatého Prokopa, na jeho přímluvu od vnitřních i zevnějších útoků ďábelských osvobozeni byli. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto: Centropres.

SVATÝ VOJTĚCH,

patron český, uherský a polský. (23. dubna.)

„Hospodine, pomiluj ny. — Jesu Kriste, pomiluj ny. — Ty spase všeho míra — spasiž ny i uslyšiž — Hospodine, hlasy naše — dej nám všem, Hospodine — žizň a mir v naší zemi. — Krleš! Krleš! Krleš!

(Píseň připisovaná sv. Vojtěchovi. Staročeská hymna.)

Život:

Narozen r. 956. Otec: Slavník, po Přemyslovcích nejmocnější kníže v Čechách. Vojtěch určen pro duch. stav. V 15 letech poslán na studia do Magdeburku. Za 10 roků se vrátí jako krásný mladý muž, vzdělaný, ale lehkomyslný. Je přidělen ke dvoru biskupa Dětmara a vysvěcen. Brzy Dětmar umírá s úzkostným nářkem nad zanedbanou povinností. Jeho smrt Vojtěchem otřásla. Rázem se změnil a zpevnil v muže. R. 982 je Vojtěch zvolen biskupem a odejde do Italie pro bisk. svěcení. Dvůr císaře Otty, styk s opatem z Clugny a jinými svatými muži ho jen utvrdí: za čtvrt roku se vrátí jako biskup-apoštol. Pevnou rukou a nadšeně pracuje pro věčnou spásu svých krajanů. Ale lid je tvrdé šije. I opustil Vojtěch Prahu a skryl se v klášteře v Římě. Češi prosí a slibují polepšení. Ale nesplní. Spory mezi Libicí a Prahou se přiostří, postavení biskupa-Slavníkovce je těžké: znovu odešel do Říma. Češi zase prosí o návrat. Vojtěch jde. Cestou se doví, že jeho rod byl na Libici vyvražděn. I mine Čechy a káže jako apoštol v Uhrách, Polsku a u Prusů, kde je r. 997 zabit.

Úcta:

Pochován v Hnězdně. R. 1039 převezl kníže Břetislav jeho ostatky do Prahy. Sv. Vojtěch měl značný vliv na evropské události své doby. Byl ctěn v celé Evropě. Je mu zasvěceno mnoho chrámů, kaplí i studánek („Vojtěšky")!

Modlitba:

Bože, jenž jsi svatého Vojtěcha, mučedníka svého a biskupa, slávou a ctí korunovati ráčil, uděl, prosíme, ať ten, jenž byl přisluhovatelem naší spásy na zemi, je naším přímluvcem i na nebi. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto: Č. T. K.

CTIHODNÁ MLADA (Milada),
abatyše kláštera na hradě pražském. (8. února.)

„Byla pannou Bohu zaslíbená, ve svatých písmech vzdělaná, křesťanskému náboženství oddaná, v rozpravě líbezná, k chudým a sirotkům příznivkyně štědrá, vší počestností mravů ozdobená."

Kosmas: Letopisy z r. 1119.

Život:

Je dcerou Boleslava I. a neteří sv. Václava. Byla poslána do kláštera benediktinek v Řezně, kde si osvojila vzdělanost té doby. Rozhodla se pro život řeholní. Po návratu domů posílá ji otec do Říma, s prosbou o založení biskupství v Praze. Knížecí dcera, mluvící plynně latinsky, v častých poradách s papežem vše řádně připraví. Zůstane v Římě rok: vykoná noviciát a složí řeholní sliby. Vrací se s povolením k založení biskupství i k založení kláštera benediktinek u sv. Jiří v Praze. Sv. Otec ji jmenoval abatyší, s právem nositi berlu a korunku. Byl to první klášter v Čechách (r. 967). Kláštery měly v té době ohromný význam: šířily kulturu i hospodářský pokrok a učily dokonalému křesť. životu. Mladin klášter měl školu, kde vychovával desítky českých dívek, vytrhoval je z pohanského prostředí a dával jim pravou ženskou důstojnost. Mlada prováděla skutečnou emancipaci ženy... Pomáhala svému bratru-knížeti slovem i modlitbou. Měla radost i účast na zvolení sv. Vojtěcha i na založení mužského kláštera v Břevnově r. 993. Tato Přemyslovna velkého ducha a svatého života zemřela r. 994.

Úcta:

Byla pochována u sv. Jiří blízko hrobu sv. Ludmily. Obě těla tam leží dosud. Národ ctil Miladu vždy jako světici. Její klášter byl vždy významný. Až Josef II. jej zrušil.

Modlitba:

Bože, jenž dáváš národu strážce v jeho světcích, dej nám na přímluvu svaté Milady, aby její úsilí o duchovní život národa a jeho vyšší dokonalost nebylo marno. Amen.

BLAHOSLAVENÝ HROZNATA,

český šlechtic, zakladatel klášterů. (14. července.)

Jeho sestra VOJSLAVA, provdaná za pána v Krakově, ovdověla a stala se spoluzakladatelkou a řeholnicí kláštera v Chotěšově. Zemřela svatě. Premonstrátský řád ji ctí jako blahoslavenou. (27. května.)

Nákl. Exerc. domu, Frýdek.

Foto Dítě.

Život:

Český šlechtic; zastával důležité místo ve správě Čech. Jeho žena i syn brzy zemrou. „Hroznata, muž ducha statečného a pevného, brzy přestal oplakávati... připomínal si vratkost světa a krátkost lidského života," praví životopis z r. 1250. Vydal se na křížovou výpravu: osvobodit Jerusalém. V Římě papež mění směr jeho života: ať se vrátí a založí klášter. I postavil v Teplé kostel s klášterem a přivedl tam premonstráty ze Strahova. A založil i ženský klášter v Chotěšově. R. 1197 se vydal znovu do Palestiny. Ale v Italii zaměnil meč za hábit a vstoupil do tepelského kláštera. „I poslušen byl v klášteře Boha a podle poslušnosti řeholní i představeného." Nechal kariéry a žil skrytě jako mnich na statcích, jež ho kdysi nazývaly pánem. Jen jeden úřad přijal: dozor na klášterní hospodářství; rozuměl tomu. Kdysi hájil práva kláštera. Byl přepaden, a než klášter sehnal výkupné, podlehl mučení. Bylo to u Chebu r. 1217.

Úcta:

Bl. Hroznata byl muž neobyčejný, muž silné vůle a velkorysých plánů. Ctěn hlavně v západních Čechách a v řádu. Blahořečen r. 1897.

Modlitba:

Bože, který jsi blahoslaveného Hroznatu od světské slávy k následování Kříže, k rozmnožení slávy tvého jména, ba i k mučednictví povolal: dej, ať příklad jeho lásky i statečnosti následujeme a jednou v nebi s ním se shledáme. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto archiv Ex. domu.

BLAHOSLAVENÁ ZDISLAVA
z rodu Berků. Svátek 30. května.

Chvála tobě, dobrý Bože,
za vzor paní, ženy, matky,
jejím příkladem a prosbou
rodinám dej pokoj sladký.

P. Žák, T. J.

Život:

Naroz. asi r. 1210 v Křižanově na Mor. Otec: Přibyslav, purkrabí ve Veveří a v Brně. Již jako dívka prchla do lesů; chtěla poustevničit. Přivedl ji zpět. Provdána za čes. pána Havla, jemuž patřil hrad Lemberk u Jablonného v. sev. Čechách. Zdislava má několik dětí. Je vytrvalá v modlitbě, štědrá k lidu, těžce nemocné bere i na hrad a ošetřuje. Pan Havel je muž drsný; nerad to vidí. Zdislava mnoho trpí. Ale mlčí, je vlídná a modlí se — až muže změní. Ten pak dokonce platí její podniky: založí v Jablonném útulnu pro pocestné; zastavil se u ní sv. Česlav — vstoupila do III. řádu sv. Dominika a postaví v Jablonném dominikánský klášter s kostelem. Kajícími skutky a prací vyčerpána umírá r. 1252.

Úcta

k ní po všechna staletí je prokázána. Hlavně v sev. Čechách. Blahořečena r. 1907.

Modlitba:

Bože, který jsi blahoslavené Zdislavě dáti ráčil, aby o tobě stále rozjímala a o bližní starostlivě pečovala: dej nám, abychom o nebeské věci pečovali a bratrskou lásku skutky prokazovali. Pro Krista Pána našeho. Amen.

BLAHOSLAVENÁ ANEŽKA,

královská dcera v rouchu sv. Františka. (2. března.)

Blahoslavená Anežka náleží mezi nejušlechtilejší zjevy našich dějin. Je ryzí představitelkou ideální křesťanské myšlenky... Nově probuzený zájem o životní dílo a křesťanské a kulturní zásluhy blahoslavené Anežky je proto uvítati upřímně.

Josef Pekař.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek.
Foto: Centropres.

37a

Život:

Nar. roku 1206 králi Přemyslu Otakaru I. Vychována v klášteřích: Třebnice u Vratislavě, Doksany a na král. dvoře ve Vídni. Ucházel se o ni anglický král i německý císař. Odmítla. Žije asketicky přísně, ač navenek zachovává nádheru královského pražského dvora. Tehdy letěla světem pověst o sv. Františkovi. Anežka ho následuje: založila špitál pro nemocné; vedl jej řád „Křížovníků s červenou hvězdou", který ona založila. Své král. věno dá na stavbu kostelů. Postaví klášter klarisek a r. 1234 sama do něj vstoupí. Zřekne se titulu abatyše, pokorně slouží chudým a koná i nejhrubší práce. Žila stranou, ale měla velký vliv na věci veřejné: K důchaplné Anežce chodí pro radu její bratr král Václav I. i Přemysl Otakar II. V Římě je dosud 22 listů od Anežky papežům. Dokazují její zásluhy o český národ .. Po r. 1278, v době velké bídy a moru, žije blahoslavená Anežka se svými klášterními družkami v největším strádání. Sama již vetchá a nemocná stařena pečuje o chudé a obětuje se do krajnosti. Zemřela r. 1282.

Úcta:

Jsou zachovány dopisy sv. Kláry blah. Anežce, jež dokazují, že již za jejího života celá Evropa Anežku znala a ji ctila. V bouřlivých dobách zpustl její klášter, její hrob se ztratil; ale památka na ni nevymřela. Je s podivem, že tak neobyčejná žena nebyla dosud svatořečena, nýbrž teprve r. 1874 blahořečena. Málo své svaté ctíme! Je to opravdu naše vina

Modlitba:

Bože, který jsi blahoslavenou Anežku za zřeknutí se královské nádhery a pokorné následování tvého kříže v nebi oslavil, uděl nám, prosíme, ať jejím následováním a přímluvou též věčné slávy dosáhneme. Amen.

Mikl. Exerc. domu, Frýdek. Foto archiv Ex. domu Frýdek.

SVATÝ JAN NEPOMUCKÝ,
patron cti a dobrého jména. (16. května.)

Z přízně k mučedníku Janu,
Bože, vyplej z našich lánů,
co zlý jazyk sel:
lež a řeči utrhačné,
sensace a hanby lačné,
kořen trpkých zel.

Mešní píseň.

Život:

Nar. asi r. 1340 v Nepomuku (též: Pomuk). Studoval na univ. v Praze a v Padově. Doktorem práv; kanovníkem u sv. Víta, pak zástupcem arcibiskupa (gen. vikář). Je mučedníkem v hájení práv církve a v zachovávání zpovědního tajemství. Král Václav IV. chtěl dát opatství v Kladrubech svému oblíbenci. Vikář Jan potvrdil opata, kterého si zvolili mniši. Král zuří. Arcibiskup prchne z Prahy. Jan a jiní tři chyceni a mučeni. Hlavně Jan. Ostatní puštěni; polomrtvý Jan hozen s Karlova mostu do Vltavy. Po smrti králově se řeklo nahlas, co se dosud říkalo tiše: „Jan, zpovědník královnin, nechtěl její zpověď zradit králi. Proto tolik trpěl...

Úcta:

Hned po smrti. Sv. Jan je pochován ve velechrámu sv. Víta, kde má nádherný stříbrný náhrobek. R. 1719 a 1725 úředně prohlížen jeho hrob; lékaři našli jazyk neporušený. R. 1729 prohlášen v Římě svatým. Jeho socha je v každé obci (u mostu, u vody). Ctěn i v cizině.

Modlitba:

Bože, jenž jsi neporušeným mlčením svatého Jana svoji Církev novou korunou mučednictví ozdobil, dej, ať jeho příkladem i přímluvou tak svoje ústa střežíme, abychom byli připočteni k těm, kteří jazykem nechybili. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Foto archiv Ex. domu Frýdek.

BLAHOSLAVENÝ JAN SARKANDER,
farář-mučedník. Svátek 17. března.

Spovědlníkům jsi příkladem,
čest vzdávají tobě,
Holomouckým pak pokladem,
kdežto ležíš v hrobě,
ó, když všichni tebe za patrona z nebe
vyvolují sobě. *B. H. Bílovský r. 1703.*

Život:

Nar. r. 1576 ve Skočově na Těšínsku. Po smrti otcově se matka přestěhovala do Příbora. Tam chodil Jan do školy. Studoval u jesuitů v Olomouci a v Praze. Doktorem filosofie. Rozhodl se pro kněžství. Po studiích ve Štyr. Hradci je r. 1609 vysvěcen na kněze. Působil na několika místech: Uničov, Charváty, Zdounky, Boskovice, Holešov. Pracuje a modlí se. Mluvil nejen s farníky o Bohu, ale i s Bohem o svých farnících... Vše se schyluje k bouři: válce třicetileté. R. 1618 je vzpoura stavů. Protestanté zabírají katolíkům kostely i fary. Bl. Jan není v Holešově životem jist. I odešel do Čenstochovy na pout. Myslí, že se bouře zatím přežene. Ale i po návratu může působit jen tajně... V únoru se přes Moravu ženou kozáci: pomoc císaři. Cestou pálí a ničí. Jan jim vyšel neohroženě vstříc: s průvodem a monstrancí. Kozáci se zarazí a ušetří Holešova. Ale Jan je chycen: prý je s kozáky spolčen. V Olomouci je vězněn a mučen. Hrozně: Třikrát natažen na skřipec, pálen a vyslýchán, co ví o kozácích. Zda mu Lobkovic řekl něco aspoň ve zpovědi. „Kdybych i něco ze zpovědi věděl, nepovím." Zemřel ve vězení 17. března 1620. Protestanté slavný pohřeb zakázali.

Úcta:

Pověst o jeho neohroženosti se brzy roznesla. Až do Španěl. Blahořečen r. 1860.

Modlitba:

Bože, který jsi mučedníka blahoslaveného Jana ve víře a svátostném mlčení utvrdil, dej nám, ať jeho příkladem a přímluvou jsme proti všem nepříjemnostem trpělivostí obrněni. Amen.

Nákl. Exerc. domu, Frýdek. Archiv Exerc. domu, Frýdek.

CTIHODNÝ MARTIN STŘEDA,
kněz Tovaryšstva Ježíšova. (26. srpna.)

„Ctihodný kněz Martin Středa přispěl modlitbami a zásluhami svými nad jiné k zachování města Brna, a tudíž náleží mu právem jméno: zachránce města a vlasti."

List městské rady brněnské z 23./XI. r. 1671.

Život:

Nar. r. 1587 v Hlivici ve Slezsku. Studoval v Praze. Rozhodl se k jesuitům; noviciát koná v Brně. Po studiích ve Štyr. Hradci je promovován na doktora theologie a filosofie a ustanoven profesorem v Praze. Jako řádový představený působil střídavě v Brně a v Praze. Nechtěl býti ničím nápadný, ale: „v duchu byl opatrný, ve slovech skromný, v očích jeho nebylo nic křivého, krok jeho byl odměřený; v pracích byl neúnavný a do žádné se nedával, nemaje ji důkladně promyšlenu" — píše jeho současník. Když r. 1645 Švédové přitáhli na Moravu, byl P. Středa rektorem jesuitské koleje v Brně. Brno bylo obleženo. Málo vojska, musí vypomáhati i měšťané. Studenty organisoval P. Středa. Byl Brnu andělem strážným: všude těšil, pomáhal, poděloval chudé ze zásob kláštera, dlouho do noci se za město modlil a jiné k tomu vedl. I velitel Radvit de Souches často k němu chodil pro útěchu. Obležení trvalo již čtvrt roku, ale silná vůle P. Martina povzbuzovala všechny. Brněnští se uhájili — P. Martin Středa zemřel v Brně r. 1649.

Úcta:

Je pochován v Jesuitském kostele v Brně. Radvit de Souches napsal: „Kněz Martin Středa modlitbou a postem svým k uhájení a osvobození města přispěl. On mne samého, odchovaného v bludu kalvínském, vzbudil a pohnul k návratu do Církve katolické. Já ho ctím a za přímluvu u Boha rovněž tak vzývám jako jiné svaté nebešťany."

Modlitba:

Bože, jenž ochotně dáváš statečnost a moudrost těm, kteří o to prosí, vzbuď v nás silnou touhu, abychom si ony dary vyprošovali a na přímluvu ctihodného kněze Martina Středy skutečně jich dosáhli. Amen.

DÁVEJTE DĚTEM JMÉNA ČESKÝCH SVĚTCŮ!

Svatým je každý, kdo zemřel v milosti posvěcující a už je v nebi. My zde na zemi nazýváme svatým toho, kdo za svého pozemského života vynikal ctnostmi přímo hrdinskými. Prokáže-li Bůh jeho svatost zázrakem, a žádají-li to věřící, pak po důkladném vyšetřování prohlásí ho Církev sv. za světce; to jest: byl vzorným křesťanem hodným následování a smí být veřejně uctíván. Jsou v tom stupně: ctihodný, blahoslavený, svatý.

Český národ není méněcenný, neboť má už celou řadu světců. O mnohých to Církev svatá slavnostně prohlásila. U některých jsme svatořečení (kanonisaci) lehkomyslně zanedbali. (Arnošt z Pardubic, Milič z Kroměříže . . .) Mnoho světců má k českým zemím úzký vztah: buď se zde narodili nebo zde působili. (Sv. Klement Hofbauer, sv. Česlav, bl. Edmund Kampian . . .) I v poslední době zemřeli někteří Češi v pověsti svatosti. (Šeb. Kubínek, arcibiskup Stojan, Antonín Podlaha . . .) I z tohoto spisku je vidět, co pro národ znamenají svatí již za svého života. A jak mocná je v nebi přímluva těch, kteří jsou Bohu tak blízko! Važme si svých světců!

Imprimi potest. Pragae, die 12. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R. — Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora, C. Ss. R. — Rotačním tiskem „Politky", Praha II., Václavské náměstí 21.

Dr. A. Svobodová:

NEJVZÁCNĚJŠÍ POKLAD

Nákladem Exerc. domu, Frýdek. Fotoarchiv Exerc. domu, Frýdek.

VZÁCNĚJŠÍ NAD POKLADY TOHOTO SVĚTA.

Kdo by z vás nečetl rád Erbenovu báseň „Poklad“, zařazenou do cyklu „Kytice“? Znovu a znovu musíme čísti ony sloky, v nichž básník vyjádřil názory našich slovanských předků, znovu a znovu musíme opakovati: Jaká krása je v té poesii! Kolik v ní hluboké, opravdové moudrosti! Představme si scény Erbenovy básně: Matka s děckem v náručí ubírala se na Velký pátek kolem skály, jež se náhle rozevřela a ukázala cestu do podzemní sluje, v níž byly poklady skryty. Vešla tam a spatřivši hromady zlata i stříbra, byla omámena tak, že posadila dítě na zem a nabírala plnýma rukama poklady — do klína i do plachty. Zanese je domů, přijde znovu a nedbajíc volání svého dítěte „Mama, mama“, pachtí se vší energií po bohatství. Obtížena vzácnými kovy jde je uložit do své chyše, ale tu shledává, že se proměnily — v hromady kamení a hlíny. Teprve nyní si uvědomí, že nechala v sluji dítě. Bez dechu pádí přes kopce, dychtiva vzíti si miláčka, ale s hrůzou poznává, že sluj se zatím zavřela a tam, kde byl prve do ní vchod, tyčí se vysoká skála. Matka je nyní hrozně nešťastna. Ví, že pravý a skutečný poklad je dítě. Jen po dítěti touží utrápená žena! Uznávajíc

386

svou vinu dělá pokání: Zbožně se modlí, přísně se postí a chodí často ke skále, čeká, až ta se zase otevře a ona bude moci do sluje, aby tam našla svoje dítě! V hrozných mukách prožila matka rok — až ve výroční den své bolestné ztráty, opět na Velký pátek tak jako loni — uzřela skálu otevřenou. Vběhla do sluje a už si nevšímala pokladů tu skrytých, nepohlédla ani na zlato, ani na stříbro, ale sevřela v náručí svoje dítě a prchala s ním. Dítě drželo v ručce kaménky, s kterými si ve sluji hrálo, a hle, — ty kaménky byly z ryzího zlata! V dětské ručce proměňuje se vše ve zlato — ta ručka ukazuje cestu k největšímu pozemskému blahu. Není na světě většího štěstí, větší radosti — než dítě! Takový názor měli naši předkové, to byla životní filosofie našich babiček.

Nejčistších, nejušlechtilejších radostí na světě skýtá život s neviňátky. Vždyť žádné divadlo, ani kino, žádná zábava mimo domov nemůže srdce tak oblažiti, jak oblaží maličký andílek v náručí otcově a matčině, jak blaží malý capart, tulící se oddaně k těm, kdo ho přivedli na svět, a krásnýma očkama, v nichž je odlesk ráje, patřící na své dobrodince! Dovedeme pochopiti, proč měl Spasitel neviňátka tak rád, proč se s nimi laskal a nedovolil apoštolům, aby je odehnali? Dovedeme uvažovati o slovech Krista Pána: „Nechte maličkých přijíti ke mně, a nebraňte jim, neboť takových je království nebeské?“

Zbožní manželé rozumějí dobře evangeliu, proto milují děti a touží po nich. Kdo se dětem vyhýbá, odcizil se evangeliu. Žena, odcizená evangeliu, jak hrozný to úkaz! Taková je horší, než bývaly ženy pohanské! Vždyť pohanky, pokud se řídily přirozeným zákonem svého svědomí, dychtily po mateřství a v dětech spatřovaly nejdražší poklady! Známe zajisté ze starých čítanek příběh o Kornelii, matce Gracchů. Jak ta se pyšnila svými syny, s jakou láskou se věnovala jejich výchově a říkala, že v nich má své šperky a drahokamy!

Křesťanské ženy musí ještě předstihnouti matku Gracchů láskou k potomstvu a obětavostí! Papež Pius XI. ve své encyklice o kněžství velebí takovou manželku, jež po příkladu Sáry prosí Boha „o četné potomstvo, v němž bude požehnáno jméno Boží na věky věků" a která spolu s chotěm děti „vděčně přijímá jako dar Boží a vzácný svěřený poklad". Ideální matkou byla paní Martinova, v jejímž devátém dítku uctíváme svatou karmelitku — Terezičku od Ježíška. O Tereziččině narození čteme, že bylo oslavováno velmi srdečně v kruhu rodičů a sourozenců. „Jaké to štěstí, když rodiče smějí přijmouti dítě z otcovské ruky Stvořitelovy!" tak čteme v životopise oblíbené světice. „Jaká čest, když mohou rodiče střežiti a pro věčnou domovinu vychovávati duše! Jaké požehnání, že mohou zalidňovati nebe miláčky a ctiteli Božími! A jaká ochrana pro rodiče, mají-li v dětech pří-

mluvce v životě a při smrti!" Takovým to smýšlením se vyznačovali všichni zbožní rodiče — bez ohledu na to, zda byli bohatí nebo chudí. Rodiče skotské dělnice Markety Sinclairové, o jejíž blahořečení se usiluje, byli tak chudobní, že mnohdy panovala v jejich příbytku bída. Vždyť otec Sinclair byl jen zametačem ulic! Ale i v bídě byli rodiče oddáni Pánu Bohu a dítky přijímali z Jeho rukou jako nejvzácnější klenot. „Však když dá Pán Bůh králíčka, dá také trávníčka!" byli vždycky přesvědčeni a nikdy nepochybovali o Jeho dobrotivosti k nám. Matka se netrápila nad tím, že jsou dítky nuzně oblečené, že žijí v ustavičném odříkání, že pociťují mnohdy i hlad, ale byla by se hrozně trápila, kdyby se dopustily hříchu. Každému dítěti, když je oblékala, říkala: „Kéž jen nikdy neurazíš Pána Boha!"...

Ráda si představuji výjev, líčený v knize o Markétce, apoštolce Lekeux. Když již všechno usnulo, když již dávno noc zahalila temnotami celý kraj, matka početné rodiny bděla a pracovala, aby vyživila hladové krky. Pozdě, hodně pozdě se dostala na lůžko, mnohdy ani neulehla, neboť probděla celou noc u lůžka nemocného dítěte; ráno však již ve 4 hodiny byla na nohou — proto tak časně, aby mohla opatřiti dítky a jíti na mši svatou; byla to matka stíhaná mnohými strastmi, trpící finančním nedostatkem a přece se dětem nevyhýbala, přece jich deset přijala z rukou Páně a vychovala pro nebe.

A což naše vzorné matky, ty matky Balbínů, Kolísků, Pelclů, Dobnerů, Sušilů, Stojanů — ty matky, které vychovaly národu křisitele a kněze! Kolik přinesly obětí, kolik starostí a trpkostí jim způsobily roky, kdy byly přetíženy péčí o četné potomstvo a pracemi v domácnosti i mimo domácnost! A přece vytrvaly v dobrém, přece zůstaly věrny zásadám evangelia! Nikdy a nikým nedaly si vzíti přesvědčení, že děti jsou nejvzácnější klenoty a že ani zlatem, ani jinými poklady nedá se zaplatiti radost, jakou pociťují rodiče, sklánějí-li se s láskou nad kolébkou! Vždyť děti jsou miláčky přelaskavého Boha, jsou důkazem Jeho požehnání!

POŽEHNANÍ NEBES.

Jak vznešené je tajemství narození! Bůh, který ve své neskonalé moudrosti řekl k lidstvu: „Rosťtež a množte se a naplňte zemi," v žalmu 126. praví: „Hle, dědictvím Páně dítky jsou a mzdou jeho plod života." Ku konci téhož žalmu čteme: „Jako střely v rukou udatného, tak jsou dospělým synové jejich. Blahoslavený muž, který jimi naplnil svou touhu, nebudeť zahanben, když se příti bude s nepřáteli svými v bráně." V žalmu 127. prorok prohlašuje: „Dítky tvé jsou jako sazenice olivové ve vnitřku domu tvého." A jinde žalmista zpívá: „Blaze tomu, komu se plní touha míti dítky, když bude ve stáří, ujmou se ho."

390

Tak na mnoha místech v Písmě svatém Pán nebes i země oznamuje svou vůli. Žádá si, aby dítky byly touhou manželů, aby v nich spatřovali radost, aby je považovali za požehnání. Když kněz žehná snoubencům při svatební mši svaté po „Pater noster", tu se modlí, „nechť oba uzří dítky dítek svých až do třetího a čtvrtého pokolení". Touž prosbu opakuje ke konci mše svaté po „Benedicamus Domino" (nebo po Ite missa est). (Viz česko-latinský misál P. Mariana Schallera str. 137 a 38.)

Spasitel v evangeliu lásku k dětem velice zdůraznil. Manželé mají toužiti po dětech. Život takového muže a ženy, kteří touze po dětech dají v sobě růst, jest nadmíru šťastný. Jaká to slast tisknout slabého, bezmocného tvorečka ke svým prsoum, jeho malou hlavičku opřít o své rámě a laskat se s ním! Taková slast se nedá žádnou jinou nahraditi. V americkém časopise „Hlasu" jsem četla úvahu, nesoucí nadpis „Děti požehnáním". V ní pisatel doznává: „V lásce závislých dítek a v pečování o ně se něco velikého skrývá. Činí nás něžnými a soucitnými, nahražuje tisíckrát vše, co pro ně konáme. Přišli jste kdy domů unaveni po celodenní práci a byli jste účastni radostného přivítání milovaných dětí, které se do napřažených rukou vašich hrnuly? Jakou útěchou takové dítky jsou! Nemůžeme se bez nich obejíti. Ta bolest, nemoc, starosti a práce, jakou s nimi máme, přichází lacino." Dotyčný pisatel má pravdu. Námaha,

jakou mají rodiče a hlavně matky s ošetřováním a s výchovou dítěte, není těžkým břemenem, není útrapou, ale je pramenem hluboké duchovní rozkoše, sílí a potěšuje v bojích životních. Proto také vidíme, že matky, obdařené mnoha dětmi, bývají při všech trampotách a zápasech o denní chléb nadmíru spokojeny. Chápou, že dítky jsou pro ně požehnáním nebes a těší se z nich. Všechny ušlechtilé matky, jaké kdy žily z ducha víry a podle učení Kristova, viděly náplň svého života v dětech. A také je Pán za jejich obětavou lásku odměnil, takže se na svých dětech dočkaly mnoha radostí již zde na světě, větších pak na věčnosti. V praxi se vždy osvědčila pravdivost výroku, že „děti jsou požehnáním rodičů".

Toto heslo hlásala a hlásá Církev. Ukazovala a ukazuje za všech dob křesťanským manželům správnou cestu, po níž se mají ubírati, aby se Pánu svému líbili, — cestu mravnosti, t. j. manželské lásky a věrnosti. Církev, žehnajíc při oddavkách manželům, vyprošuje jim četné potomstvo. Matku, která nosí pod srdcem dítě, má ve veliké úctě, přikazuje, aby jí byla prokazována ta největší pozornost a manžel aby s ní něžně zacházel. A když matka jde k úvodu, Církev ústy kněze pronáší k ní slova: „Vstup do chrámu Božího a klaň se Synu blahoslavené Marie Panny, který tě požehnal potomstvem." U oltáře pak se kněz modlí: „Všemohoucí, věčný Bože, který jsi porodem blahoslavené Marie

392

Panny bolesti věřících rodiček v radost obrátiti ráčil, shlédni milostivě na tuto služebnici svou, která s radostným dítkem do svatého chrámu tvého přichází a dejž jí, aby po tomto životě pro zásluhy a na přímluvu téže blahoslavené Marie Panny i s dítkami svými do radosti věčné blaženosti přijata býti zasloužila. Amen." Potom kněz pozdvihuje na loktech novorozeně před oltářem a prosí Boha: „Všemohoucí, věčný Bože, který jsi jednorozeného Syna svého ve svatém chrámě svém ukázal, aby tam přijat byl v lokty blaženého Simeona, pokorně svoláváme milosrdenství Tvé na toto dítko, aby vstoupivši již křtem do Tvé Církve svaté, hodno bylo po životě vezdejším dostaviti se také do svatého chrámu Tvé slávy. Skrze Krista Pána našeho. Amen. Pokoj a požehnání všemohoucího Boha Otce i Syna i Ducha svatého sestup na vás a spočívej na vás vždycky. Amen. Jdětež nyní v pokoji. Pán buď vždy s vámi!"

Tak Církev svatá vyjádřuje přesvědčení, že dítky jsou darem nebeského Otce.

DĚTI — DAR BOŽÍ.

Sv. Otec Pius XI. v jedné ze svých audienčních řečí, pronešených k matkám, pravil: „Každé dítko je důkaz přízně Boží, neboť má nesmrtelnou duši, kterou Bůh svěřuje matce k opatrování.

Tak jako mezi lidmi není většího projevu přátelství jako slovo „Děkuji Tobě", tak není jasnějšího svědectví přátelství a lásky Boží jako dítě, které se svěřuje matce. Bůh jako by k matce pravil: „Důvěřuji tobě a proto ti svěřuji tuto duši. Cena lidské duše se nejlépe pozná z toho, že Ježíš Kristus položil život svůj za spásu lidských duší." Když v roce 1937 přijal sv. Otec zástupkyni Jednoty matek v Římě markraběnku Nannerini, matku 18 dítek, pronesl tato slova: „Býti matkou znamená býti hrdinkou, ukazatelkou na cestách k nebi, zachránkyní a obroditelkou lidstva. Matka je požehnána mezi ženami, neboť děti jsou požehnáním Božím a důkazem lásky Všemohoucího."

Tyto výroky připomínají slova encyklik. V nich na několika místech papež Pius XI. hlásá a objasňuje názor, že děti jsou „darem Božím", že matka (stejně jako otec) „má se radovati v Pánu z kvetoucí koruny dítek", že rodiče mají „potomstvo přijímati s láskou", bráti je „ochotně a vděčně z ruky Boží a dívati se na ně jako na hřivny, od Boha svěřené, jichž nesmějí používati pouze pro zájmy své nebo pouze pro zájmy pozemské vlasti, nýbrž jež budou musiti vrátiti s úrokem Pánu v den účtování." (Encyklika o křesť. manželství str. 11 a 12.)

Dítky nejsou jenom masem z masa, krví z krve rodičů, nejsou produktem jejich těl, aby si s nimi mohli rodiče dělat, co by chtěli, ale jsou to tvorové Boží — s nesmrtelnou duší,

pro tu nesmrtelnou duši jsou vzácným darem od Boha a rodiče musí na ně pohlížeti jako na ty, o nichž řekl Spasitel: „Nechte maličkých přijíti ke mně, neboť takových je království nebeské.“ Každá matka nechť si uvědomí, že její dítky mají „rozmnožovati spoluobčany svatých a domácí Boží, aby den ode dne přibývalo lidu zasvěceného službě Boží a službě Spasitele našeho,“ nechť si uvědomí, že kdyby některé dítko odmítala od svého prahu, vyhýbajíc se mateřství, olupovala by Pána Boha o slávu, jaká mu má býti jednou v nebi připravena od těch, jejichž narození rodičům ve své Prozřetelnosti nabízí. (Tamže str. 11.)

DÍTĚ JE NEJKRÁSNĚJŠÍM KVĚTEM A NEJSVĚTLEJŠÍ HVĚZDOU NA ZEMI.

Dle slov něžné legendy zůstaly lidstvu tři krásy ze ztraceného ráje, totiž: květiny, hvězdy a oči nevinného dítka. Ale v očích nevinných dětí je zatajena současně krása květů — mystických květů ctností a krása hvězdného nebe.

„V očích svého dítka vidí rodiče samy sebe a celou věčnost,“ jak to krásně vyjádřil básník Jakub Deml. Podívají-li se na svého miláčka, tu si musí vzpomenouti na Tvůrce, který je stvořil k obrazu a podobenství svému, obdařiv je nesmrtelnou duší s rozumem a svobodnou vůlí. Spisovatel Hardy Schilgen takto pojednává

o důstojnosti dítka: Stvořitel vložil do bytosti dítěte duši sobě podobnou a tato podobnost jest jeho nejvyšším důstojenstvím. Proto zaujímá dítě v rodině místo nejpřednější... a to také je příčinou, že rodiče se přibližují k Bohu tak, jako v celém pořádku Boží přírody neviděti. Jejich dítě jest současně dítkem Božím a dítě Boží současně jest dítětem jejich. Vyslovujeme to s posvátnou bázní a přece je to úplná pravda. Bůh nemohl rodiče oblažiti větším štěstím, větší láskou, dokonalejší důstojností, jako tím, že jejich svobodné vůli svěřil bez výhrady a s důvěrou dítě, které více než v jednom smyslu jest dítkem Jeho vlastním. Známky božského původu nalézáme v něm ještě docela čisté a nezkalené! Nevinnost, svěžest a ušlechtilost duše. Nic není znetvořeno pokrytectvím a špatností světa. Rysy nejsou ještě zkřiveny vášní. Dětské oko vyvolává v nás vzpomínku na dobu rajské nevinnosti a rajského štěstí.

Křest sv. činí z lidského dítka vznešené dítko Boží, dědice nebe. Všechny poklady vykoupení jsou vloženy do jeho srdce a zemře-li, dostane se mu dědictví nebe, a to jen proto, že je křesťanským dítkem. Bůh dal mu za ochránce a průvodce knížete nebeského — anděla. Ono jest miláčkem Božím, miláčkem celého nebe, které u vytržení, se zalíbením shlíží na dítě a miluje je. Ale oč mocněji musí uchvátiti vaše srdce myšlenka, že dítě není toliko dítětem rodičů, ale ono je, dle slov jistého biskupského

396

listu, „ušlechtilý plod tajemné součinnosti rodičů a tvůrčí vůle Boží“ Dítě neděkuje za vše, co má, rodičům. To, co je nejdůležitější, duši, musil mocný Bůh z ničeho stvořiti a vznikajícímu dítku vdechnouti v téže chvíli, kdy se počal sjednocením dědičných vloh otcových a matčiných vyvíjeti nový život. Když tedy Bůh daruje dítě, nenáleží toto dítě jenom vám, rodiče, nýbrž náleží více Bohu, od něhož přijalo více a cosi důležitějšího, než vy jste mu mohli dáti.

Lidský duch nemůže promysliti a vyčerpati až na dno té důstojnosti a toho vznešeného citu, býti otcem, býti matkou lidského a Božího dítka. Ani vy to, rodiče, nedovedete, když pohlédnete svému dítěti do oka, z něhož vyzařuje nesmrtelná duše, když pak uvážíte, že tato duše je dech Boží, že Boží Syn za toto dítě zemřel, že toto dítě je v posvěcující milosti podobnější Bohu, než člověku, že má věčně žíti, a když si potom řekněte: „To je mé dítě! Mně děkuje za to, že jest! Beze mne by zde nebylo a nebylo by ho nikdy!“ a žasnouce budete je pozorovati, znova a znova vinouti na své srdce, ale nikdy nebudete moci vyčerpati této blaženosti až na dno. (Ve službách Stvořitelových str. 5 a 6.)

ANDĚLÉ STRÁŽNÍ V DOMĚ.

Jak vzácným tvorem je dítě, pochopíme, uvědomíme-li si, že má při sobě anděla Strážného. Míti děti v domě — znamená, míti anděly

Strážné v domě. Čím více dětí kolem nás, tím více andělů Strážných shlíží na nás a žehná nám. Toho si byly vědomy zbožné matky a počínaly si tak, aby uspokojily svým jednáním Strážné anděly svých dětí, aby se líbily Pánu Bohu. Hříchu se bály, jako největšího neštěstí a své miláčky střežily jako oko v hlavě, aby se jim nedostalo odněkud pohoršení. Dovedly rozjímati o slovech Krista Pána v evangeliu sv. Matouše 18, 1—10: „Hleďte, abyste nepohrdali nikým z těchto maličkých, neboť pravím vám, že andělé jejich v nebi stále patří na tvář Otce mého, jenž jest v nebesích." S posvátnou bázní o tom přemítaly, že andělé jejich dítek hledí na Otce nebeského a současně se dívají na ně, aby za ně se přimlouvali. „Ať mne andělé mých dítek pozorují se zalíbením, ať mají radost z mého života" — toť heslo zbožné křesťanské matky.

„Konej dobro z úcty ke Strážným andělům svých dětí! Modli se k těmto Strážným andělům, oslavuj je posty a dobrými skutky," tak promlouvá tajemný hlas v nitru věřící ženy.

Tohoto hlasu velmi bedlivě poslouchala matka sv. Alfonse de Liguori, proto byla tak vzornou, obětavou vychovatelkou svých 7 dětí a dávala jim příklad zářných ctností. P. Berthe, autor díla o sv. Alfonsu, píše o ní: „Zůstavila Boží Prozřetelnosti určení svého dítěte a věnovala se oddaně tomu, aby vzklíčily v útlé duši jeho ctnosti, které tam její mateřské srdce vytušilo. Stala se učitelkou sedmera andělů, své-

398

řených její péči. Nikdy nestrpěla, aby nějaká, cizí osoba učila je znáti Otce nebeského a Matku nebeskou. Každého rána, když své děti požehnala, učila je modlitbě. S nimi se modlila růženec a vzývala jejich svaté ochránce. Její radostí bylo, shromažďovati je večer kolem sebe, aby se od ní učily počátkům křesťanského náboženství. S jakým nadšením mluvila k nim o povinnosti milovati Pána Boha a varovati se hříchu jako největšího zla na světě!" (Z knihy Sv. Alfons se Liguori, z francouz. orig. P. Bertha, přel. P. Martin Janů C. Ss. R.)

Jak patrno, zbožná ta matka viděla ve svých dětech dar Boží. Jakoby sedmero andělů měla v domě, tak si počínala. Bylo jí tak, jako by žila v ovzduší nebe, myslila více na věčnost, na věci nepomíjející, než na věci pozemské a starosti o hmotné zájmy podřizovala starostem o dobro věčné. Podobně si počínaly zbožné matky, o nichž čteme v knize „Naše světla" a v jiných náboženských knihách, matky světců a věrných sluhů i služebnic Církve. Milovaly pravou, nadpřirozenou láskou svoje dítky a uctívaly vroucně jejich Strážné anděly. O, jaká posila při výchově je v této úctě!

Křesťanská matko, přetížená starostmi o početnou rodinu a svíraná úzkostmi o budoucnost svých miláčků, poklekni každého večera nebo pozdě v noci, než ulehneš, u lůžek dítek a modli se k jejich andělům Strážným! Obětuj různé pobožnosti, hlavně mše svaté ku poctě těchto

andělů a pocítíš sladký pokoj v duši, poznáš, že i v chudobě a utrpení je možno býti šťastným a že ve všech útrapách ti jsou přáteli a nejlepšími pomocníky — Strážní andělé tvých dítek!

VELIKÉ VĚCI UČINIL MI TEN, JENŽ MOCNÝ

Těmito slovy velebila Panna Maria Všemohoucího ve svém chvalozpěvu „Magnificat" za to, že ji učinil Matkou božského Spasitele. Tak by měla velebiti Krále králů každá žena, čekající zrození dítka. Jak vznešené, veliké je tajemství početí a zrození dítka — miláčka Božího, dědice království nebeského!

Velikost tohoto tajemství chápali svatí a světice, proto se tak vroucími modlitbami připravovali na manželství a v manželském životě žili čistě, zbožně, konajíce všechny úkony, které vedou k rozmnožování potomstva, s posvátnou bázní. Jak horoucně prosili Pána, aby jim požehnal dítkami!

Velmi dojemné je čísti zprávy o životě svatých Joachyma a Anny, rodičů Panny Marie. Kolik let ztrávili v nábožných modlitbách, postech a podivuhodné dobročinnosti, kolika skutky sebezáporu a almužen musili oslaviti Tvůrce, než si na Něm vyprosili potomka, jímž byla — Panna, bez poskvrny hříchu prvotního počatá!

400

Úchvatné stati o nevinnosti a ctnostech rodičů Bohorodičky napsal Julius Zeyer ve své „Zahradě Mariánské“ Vylíčil, jak Joachym utekl se do pouště, kde rozbil stan svůj a po čtyřicet dní se téměř ani jídla ani vody nedotekl, rozjímaje o Bohu. Anna se uzavřela do své komnaty a tam se po čtyřicet dní modlila, v kajícnosti volajíc k Bohu o smilování. Potom dle pokynu, daného jí ve zjevení andělem, odebrala se do Jerusalema, kam také přišel Joachym z pouště. byv k tomu vybídnut ve snách. Pod obloukem Zlaté brány se setkali zbožní manželé a pak ve svatém zanícení počali život Té, Jež se měla státi Hvězdou jitřní. (Zahrada Mariánská str. 26—29.) Co píše Zeyer, je napodobením líčení ctihodné Kateřiny Emmerichové, která ve zvláštních visích viděla život Joachyma a Anny.

Leč nemusíme se ani odvolávati na zjevení německé visionářky. Podívejme se do Písma sv. a zamysleme se nad větami, jimiž se líčí velikost a vznešenost zrození lidského tvora. Jak hlubokým dojmem na nás zapůsobí zprávy o předpovědění a zrození svatého Jana Křtitele, zejména o jeho posvěcení v lůně mateřském! V evangeliu sv. Lukáše 1, 5-17. čteme, jak anděl zvěstoval Zachariášovi, že bude míti syna a nazve jméno jeho Jan. „Neboj se, Zachariáši, neboť vyslyšena je modlitba tvá,“ řekl anděl mimo jiné. Z těchto slov je patrno, že se Zachariáš mnoho modlil, aby mu dal Pán Bůh dítko. Za totéž prosila jeho manželka Alžběta, která

byla neplodná a pokročilá ve věku. S fysiologického stanoviska bylo takměř vyloučeno, aby se stala matkou, ale se stanoviska Božího ta věc byla možna. Pán Bůh chtěl dáti jí dítko a proto jí je dal. Stalo se, jak nám líčí evangelium sv. Lukáše, jež se čte denně při rorátní mši svaté (1, 26-38), že „počala syna ve stáří svém, ta, která slove neplodná, neboť nemožná není u Boha nižádná věc." Chápeme již, že tak veliké dílo, jímž je zrození člověka, je vyhraženo Bohu — Tvůrci všehomíra a Pánu všeho tvorstva, že dítě je tedy výsledkem tvůrčí moci Boží, na níž berou rodiče pouze spoluúčast a že tedy dítě patří Bohu? A chápeme, jak velikým darem z rukou Tvůrcových je dítě? Jak vděčna byla za ně sv. Alžběta. A dítko „zaplesalo v životě jejím" při setkání s Pannou Marií, jež byla tehdy živým svatostánkem, ukrývajícím v sobě Mesiáše. (Evangelium sv. Lukáše 1, 39—47.) Ve svátek narození sv. Jana Křtitele introitus mše svaté má text: „Již v lůně matky mé mne volal Pán jménem mým, učinil ústa má jako ostrý meč, ve stínu ruky své mne opatroval a učinil mne jako vybraný šíp." V Graduale na týž den čteme slova proroka Jeremiáše: „Dříve, než jsem tě utvořil v lůně, znal jsem tě, dříve, než jsi vyšel ze života, posvětil jsem tě." Ano, sv. Jan Křtitel byl posvěcen v lůně své matky, byl totiž při setkání své matky s Pannou Marií, nositelkou Bohočlověka, sproštěn hříchu dědičného. Jak velebně mluví o těchto událo-

stech evangelia! Jak vznešeně nám zobrazuje evangelium svátku Navštívení Panny Marie (Luk. I, 39—47) setkání dvou matek, jež byly v požehnaném stavu! Býti matkou, je opravdu něco vznešeného, důstojenství matky je veliké před tváří Boží!

Je nepochopitelno, proč se mnohá manželka za to stydí, je-li v požehnaném stavu a proč se o tak svatých věcech, jako je zplození a zrození dítka, mluví neuctivě, ano i posměšně! Jaká to urážka všemohoucího Tvůrce, mluví-li se lehkovážně, nepěkně o Jeho díle! Je potřebí starati se, aby se hodnotilo rodičovství pod zorným úhlem věčnosti, aby se pohlíželo na matky v požehnaném stavu s tou největší úctou — jako na duchovní sestry a dcery Matky Slova věčného! A každá matka nechť se raduje, je-li v požehnaném stavu, jako se z toho radovaly Panna Maria a její příbuzná sv. Alžběta! Nechť to považuje za vyznamenání, že jí chce Všemohoucí svěřiti nové dítko, nechť uváží, jakou cenu má dítě se svou nesmrtelnou duší před Vládcem nekonečna!

DĚTI JSOU STUPÍNKY DO NEBE,

jak říkávaly naše babičky a matky. Tím, co rodiče, hlavně matka vytrpí při jejich zrození a výchově, získávají si veliké zásluhy pro věčnost. Mnohá matka je takměř mučednicí, neboť mnoho muk zakusí, než dítky přivede na

svět. Mnohá i obětuje život za své dítě. Svatý Otec Pius XI. o takové matce praví: „Kdo by nebyl stržen k největšímu obdivu, když vidí někdy matku, jak se vydává s rekovnou statečností ve skoro jistou smrt, aby zachránila život dítěti, jež nosí pod srdcem? To, co sama vystála, aby plně dostála přirozené povinnosti, bude jí moci splatiti jenom Bůh ve svém nekonečném milosrdenství a se svým nekonečným bohatstvím a dá jí v odplatu míru nikoliv toliko plnou, nýbrž vrchovatou". (Encyklika o křesť. manželství v překladu Dra Vaška str. 29.) Taková matka bude v nebi hodně oslavena a pak teprve pozná, jak mohutným stupněm do nebe bylo pro ni její dítko, ano, že bylo branou, jíž se nebe otevřelo, aby tam vešla. Ale i matce, která nezemře pro dítě, ale pro ně žije a svědomitě je opatruje, stane se toto dítě cestou k věčné blaženosti. Děti jsou rodičům ustavičnou pobídkou k duchovnímu růstu. Rodiče, majíce kolem sebe maličké, o nichž Spasitel prohlásil, že „takových je království nebeské", stýkajíce se s těmi nevinnými tvory, jež jsou vzorem prostoty a nevinnosti, stávají se také dětmi v duchovním smyslu, odkládají sobectví, pýchu a různé vášně, místo nichž si oblibují bohulibé ctnosti. Děti jsou rodičům pobídkou k vnitřnímu růstu, „vybízejí v nich ku vzkříšení všechno čisté a ušlechtilé, tak jako velikonoční zvony", abych užila výroku slavného pedagoga Foerstera. Děti stále rodičům připomínají nad-

přirozený životní cíl, nutí je přemítati o Bohu, jehož Láska je postavila na svět, vyvolávají v nich touhu po oné pravé vlasti, kde nás čeká sladká náruč Otce nebeského.

Jaký veliký vliv mají pro zušlechtění dospělých lidí dítky žijící. A což teprve dítky zemřelé, jež odešly se světa v křestní nevinnosti, jak ty mocně rodičům pomáhají a cestu k blažené věčnosti jim připravují!

Znala jsem otce 3 malých dítek, který byl nevěrcem. Dítky dal pokřtíti na nátlak svých příbuzných, ale sám žil jako moderní pohan. Tu při jedné epidemii spály mu všechny dítky, zemřely. Otec po nich tesknil, chodil na jejich hrob a v hrozných mukách hledal odpověď na otázku, zda by bylo možno, aby se se svými miláčky shledal, zda je život posmrtný. Se svým vnitřním zmatkem se svěřil jednomu dobrému katolíkovi a pod jeho vedením nalezl opět víru — stal se věrným synem Církve katolické. Potom doznal: „To byl zázrak, co se se mnou stalo! Zvláštní milost mě osvítila a na správné cesty přivedla! Cítím, že je to dílem mých dětí, které za mne prosí u Všemohoucího!“ Dítky se staly onomu otci pravými ukazateli cesty k nebi, vytvořily pro něho stupně, po nichž by se dostal šťastně k Bohu.

Až se jednou rodiče octnou na věčnosti, pak teprve poznají, jakými pomocníky v bojích proti nepřátelům spásy jim byly jejich děti,

jak jim pomohly do nebe. Dům, v němž jsou nevinné děti, je chráněn útoků pekla, neboť k maličkým nemá zlý duch přístupu a bojí se i těch, kdo maličké opatrují. Kde jsou miláčkové Kristovi — pokřtěné dítky, tam se snáší k zemi ráj, tam se buduje Jakobův žebřík, spojující nebe se zemi, po němž budou moci snadno rodiče a vychovatelé vystoupiti až tam, kde má sídlo Trojjediný. Před Jeho Tváří budou jednou hodné děti nekonečně blahořečiti svým rodičům, budou plny lásky volati: „Otče, matko, jak jsme vám vděčni za to, že jste nám dopřáli narodit se, že jste nás dali pokřtíti a že jste nás vzorně křesťansky vychovali!" Rodiče budou po všechny věky věků oslavováni — ve svých dětech a skrze své děti. Často však již v životě pozemském jsou rodiče oslavováni skrze své děti.

DĚTI — NEJVĚTŠÍ ODMĚNOU RODIČŮ JIŽ ZDE NA SVĚTĚ.

Mnohým rodičům a to právě těm, kteří větší počet dítek vychovali, bývá dopřáno viděti syny a dcery ve vynikajících postaveních, na čelných místech světa vědeckého, uměleckého nebo literárního, ve významných úřadech svého národa. Jak hrdi mohli býti na př. na svého syna rodiče sv. Ignáce, zakladatele jesuitského řádu, jenž náleží k nejrázovitějším osobnostem lidských dějin! A světec ten byl nejmladším synem ze 13 dětí. Sv. Hildegarda byla desátým dítkem

406

svých zbožných rodičů, svatá Terezička Ježíškova devátým dítkem, sv. Klement M. Hofbauer dvanáctým dítkem, sv. Kateřina Sienská třiadvacátým dítkem z 25 dětí prostého barvíře.

Veliký hudební skladatel Haydn byl dvanáctým dítkem, jiný slavný komponista Jan Seb. Bach osmým. Věhlasný sociolog, biskup Em. Ketteler byl šestým z devíti dětí. Daniel O. Connel, známý vůdce irských katolíků, pocházel z rodiny, kde bylo 10 dětí. Jos. Frauenhofer, geniální vynálezce optických přístrojů, byl desátým dítětem chudého brusiče skla. Hildegardis, učená německá benediktinka, byla desátým dítětem slavného hudebního skladatele G. F. Händela. Velký básník Lessing byl třináctým dítětem

Werner Siemens, se svými 4 bratry v čele velkolepých průmyslových podniků, pocházel z rodiny se 14 dětmi. Sv. František Xaverský byl nejmladší ratolest rodiny se sedmi dětmi. Görres, jehož Napoleon nazval pátou velmocí na zemi, byl osmým dítětem. Velký biskup Fénelon byl třináctým dítětem.

Anglický biskup Vaughan ze Saldorfu byl posledním z devíti sourozenců, z nichž šest bratří se stalo kněžími a tři sestry řeholnicemi. Jeden z bratří byl proslulý kardinál arcibiskup vestminsterský, druhý se stal arcibiskupem v australském hlavním městě Sidney. Alban Stolz, nejčtenější německý lidový spisovatel, byl šest-

náctým a Benjamin Franklin, proslulý vynálezce, sedmnáctým dítětem.

Náš český básník Svatopluk Čech pocházel z rodiny, kde bylo 10 dítek, básník Julius Zeyer vyrůstal se 6 sourozenci, věhlasný spisovatel univ. prof. Dr. Arne Novák měl rodiče, kteří 8 dítek přijali od Boha a jeho matka, spisovatelka Tereza Nováková, více si zakládala na svém mateřství, než na svých románech. Rodiče Boženy Němcové měli 10 dítek, rodiče spisovatele Frant. Ad. Šuberta 9 dítek. A což rodiče našich vynikajících světců, kněží — apoštolů, křisitelů a zachránců českého národa? Ti mívali řady dětí a dočkali se na nich veliké radosti! Světci sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Prokop, sv. Jan Nepomucky, bl. Jan Sarkander pocházeli většinou z početných rodin! Bl. Anežka byla šestým dítkem krále Přemysla Otakara I. a Konstancie, sv. Ludmila byla sama matkou šesti dítek a měla řadu vnuků, z nichž vynikl sv. Václav. Věhlasní kněží naší doby jsou také syny rodičů, kteří si zakládali na důstojnosti otce i matky a dětem se nevyhýbali. Vzpomeňme jen na rodiče šesti kněží — bratří Kolísků, kteří přijali od Pána Boha a k Jeho slávě vychovali 12 dítek! Jaké odměny se dočkali takoví šlechetní rodiče, kteří obětavě sloužili dětem a nebáli se budoucnosti, i když měli „dětí jako smetí"! Poslední jejich dítko stalo se často jejich nejkrásnější korunou, požehnáním pro Církev a vlast, mnohdy pro celé lidstvo. Početné rodiny jsou

ty nejvzácnější, Bohu a nebi nejmilejší! Bývají to velmi často rodiny chudé, jež jsou obdařeny četným potomstvem. Nevěřící člověk, jenž opomíjí nadpřirozená hlediska, mohl by snad namítati: „Nač tolik dětí v chudých rodinách? Vždyť se rodí jen pro bídu a psotu!" Ale věřící člověk ví, že právě ty děti, narozené uprostřed bídy a psoty, jsou Pánem Bohem povolány k velikým věcem.

POŽEHNÁNÍ POČETNÝCH CHUDÝCH RODIN.

Mnoho vynikajících vynalezců, umělců, spisovatelů, vojevůdců, kněží a světců se zrodilo v chudých rodinách, kde byla řada dětí. Již v mládí musili rodičům pomáhati sháněti živobytí, musili pracovati a namnoze sami si dopomoci k dosažení existence. Světice, námi v poslední době tolik obdivované, poznaly již v dětství bídu a trampoty toho, kdo těžce shání živobytí. Svatá Bernardeta byla tak chudobná, že od 10 let se musila živiti co pasačka a byla ráda, když dostala s sebou na pastvu kus chleba! Kdo viděl malou, chudičkou sedničku se zamřižovaným oknem a bez podlahy, v níž se Bernardeta narodila, sedničku tu, z bývalého vězení upravenou za obydlí, ten žasne, v jak nesmírně chudé rodině vyrůstala ta pozdější velká světice! A měla 9 sourozenců. Jiná vyvolenkyně Boží, pasačka na La Salettě Melanie Kalvatová,

které Panna Maria svěřila velké tajemství v r. 1846, byla dcerou nádeníka a podruha, byla z mnohočetné rodiny, kde neměli ani chleba s dostatek a kde musili posílati děti za pasáky a pasačky! Světice Gemma, papežem Piem XII. kanonisovaná, byla sice dcerou lékárníka, ale blahobytu v rodině nebylo, neboť se zde zrodilo 8 dětí a rodiče mnoho toho rozdali, vedouce děti ke konání skutků křesťanského milosrdenství a vychovávajíce je v přesvědčení, že nutno sobě utrhnouti od úst a dávati na dobré účely, pro spásu duší. Gemma byla svědkyní, jak rodina zchudla, byly jí zabaveny poslední kusy nábytku a dívka trpěla bídou. A právě v bídě, v nedostatku hmotném duchovně vyrostla, stala se mravně velikou, dospěla k svatosti! V blahobytu člověk málokdy se tolik přiblíží Pánu Bohu a tak pochopí Jeho lásku, jako v chudobě. Veliká visionářka, ctihodná Kateřina Emmerichová, vyrostla v chudé selské rodině, obklopena bratry a sestrami. Navyklá od mládí odříkání a skromnosti. Podivuhodná visionářka naší doby, stigmatisovaná Terezie Neumannová z Konnersreuthu, je dcerou chudého krejčího. Vyrostla v malém domečku a měla devět sourozenců.

Z jaké rodiny pocházel papež Pius X., o jehož svatořečení se jedná? Byl to syn prostičkého zřízence v městečku Riese v severní Italii, vyšel z těch nejchudších poměrů. Vyrostl v malé chaloupce — maje 9 sourozenců. Vynikající lidé,

velcí apoštolové a světci, i když vyšli z rodin zámožných, byli vychováni přísně a viděli u rodičů lásku k chudým lidem, viděli, že si nezakládají na svém majetku, ale že se považují pouze za jeho správce a že rádi konají skutky křesťanského milosrdenství. Tak si zvykali odpoutávati srdce od statků hmotných a mysliti více na statky duchovní, na věci království Božího, zvykli si býti „chudými duchem".

V naší době jsme svědky toho, že nejvíce kněží pochází z početných, chudých rodin. Takové rodiny jsou pro národ pravým požehnáním. Spasitel, který sám vyrostl v chudém domku nazaretském a chudobu učinil průvodkyní celého svého života, zvláštním způsobem vyznamenává početné chudé rodiny, v nichž se žije v duchu evangelia. Jaká slast, prodlévati v početné rodině, kde vládnou křesťanské ctnosti!

PRAVÉ RODINNÉ ŠTĚSTÍ

je tam, kde je řada dětí, spojených s rodiči pouty lásky nejen přirozené, ale nadpřirozené, rozohněné žárem Nejsv. Srdce. Spisovatel H. Schilgen popisuje jejich štěstí takto: „Nelze vypsati, co radostí přináší do domu takový zástup dětí stále veselých, smějících se a bavících se. Jejich radosti, veselá mysl, jejich nápady, všecko jejich počínání obveseluje rodiče, rozptyluje jejich starosti a pomáhá jim snášeti roz-

ličné útrapy. Jejich láska a přítulnost vynahrazuje rodičům všecky starosti a námahy. Společné práce a společně snášené žalosti a radosti poutají rodiče a děti nejtěžšími svazky. Dětem samým jest svrchovaně užitečno, když jsou jednoduše, skromně vychovávány, nerozmazlovány, jako se obyčejně děje v rodinách, jež mají málo dítek. Dítky se vzájemně vychovávají a starší, pozorujíce, jak si rodiče počínají s mladšími dětmi, učí se výchově dětí. Ony musejí v mnohých věcech rodičům pomáhati a bývají o všech otázkách denního života poučovány mnohem lépe, než kdyby byly samy a nenalézajíce žádné práce a žádného zaměstnání, oddávaly by se sportu, hře a pochybným zábavám. Když pak rodiče stárnou, nemusí se obávati, že zůstanou osamělí, bez hřejivého svitu, který přinášejí do domu dítky a vnuci." (Ve službách Stvořitelových str. 41 a 42.)

Největší štěstí naleznou rodiče u kolébky a v náručí malých, nevinných dítek. Proto každé novorozeňátko je v křesťanské rodině novým pramenem slastí, jakoby novým zázrakem. Jeho příchod věřící manželé vítají slovy:

MÁME JEŽÍŠKA.

Vždyť dítko, jehož duše je dechem božství, dítko, na křtu svatém posvěcené skrze nejdrahocennější Krev Mesiášovu, je bratříčkem a sestřič-

kou Toho, který všechny nás lidi učinil dítkami svého Otce nebeského a dal nám podíl ve svém dědictví!

Velmi krásně vystihuje tuto důstojnost dítka spisovatel Jaroslav Hruban v románě „Felix Ravenna", kde mluví o blížící se radostné události v rodině Vlašínově takto:

„Vlašínovi očekávali duši dítěte jako vyvolence nových království, přijímali posvátnou hrůzou z neviditelných, tajemných rukou Stvořitelových, který manželstvím učinil z nich pokorné služebníky svého svatého tvůrčího plánu, dítě, hoříce plamenným vědomím, že jednoho dne bude požádán počet z vladařství jejich. Radovali se, čekajíce tesknou nadějí, očekáváním bolestí, obav, starostí a křížů, které přinese jim duše svěřená. Radovali se, neboť v dítěti viděli nad světem mrákot vznášející se svět radostných, volných duchů, povolaných k nevýslovnému štěstí, k němuž se prochází kletou branou světa. Modlili se za duši dítěte nezrozeného, aby kdysi v jasu vrátilo se tam, odkud činem nevystihlé lásky dnes již vychází, z lůna touhy, milujícího nad všechen pomysl Otce. Krátce před vánočními svátky, jako předchůdce Páně, jako hvězdička něžná před příchodem Velkého, nepostihlého Slunce lásky, narodil se Vlašínům hošík, zplozený z něžné, zduchovělé, zbožněné lásky lidské. „Puer natus est nobis — synáček se nám narodil", zvolal radostně Vlašín,

vkládaje ve svá slova všechnu něhu srdce otcovského, v něž mísila se jako vzdálenou odezvou jihnoucí přípověď biblická o božském Dítku." (Str. 41 a 42 v uvedeném románě.)

Manželé Vlašínovi viděli ve svém dítku odlesk Božského Dítka. Ano, nad každým dítkem, posvěceným na křtu svatém, vznáší se záře, linoucí se z glorioly, jež obepínala čílko Jezulátka! Děťátko v kolébce je jako Ježíšek, rodiče mají je vítati s takovou radostí jako Ježíška.

Paní R. vyprávěla mi následující příběh ze svého života: „Když měla přivésti na svět čtvrté dítko, tu se ho chtěla zbaviti a zničiti je před narozením. Už byla rozhodnuta, že si „dá pomoct" a tu potkala přítelkyni z mládí, která ji zatáhla do chrámu na májovou pobožnost. Kněz právě kázal o velikosti mateřství nejblahoslavenější Panny a o její lásce k božskému Dítku. Měl totiž promluvu pro matky. Po kázání zašla přítelkyně k oltáři, nad nímž byl vztyčen obraz Matky Boží s Ježíškem a vybídla paní R., aby tu poklekla a modlila se s ní. Paní R. uposlechla a klečela tak dlouho, dokud se přítelkyně neměla k odchodu. Přítelkyně ji potom doprovodila a na cestě rozebírala obsah kázání. Paní R. měla té noci obzvláštní sen. Zdálo se jí, že je opět v chrámě před obrazem Matky Boží, že ta Matka na obraze obživá i s Ježíškem a dává jí Ježíška na lokty. Tak krásný, roztomilý je ten Ježíšek! Žena je jím okouzlena, chce jej

přivinouti k sobě. Zavře oči v sladkém rozechvění, pak je otevře a hle — místo Ježíška drží na loktech děťátko, velice podobné jejím třem dětem. Probudí se pak ze sna a uvažuje o jeho významu. Posléze řekne: „To dítě, jež nosím pod srdcem, mi dává Matka Boží, to je jako Jezulátko. Nesmím je zapuditi, ale musím je přivésti na svět a vychovati pro Boha, pro Královnu nebeskou." Paní R. se obrátila celým srdcem k Věčnému. Vykonala upřímnou svatou zpověď a začala vésti náboženský život. Po čase se jí narodil hošík, z něhož se stal později kněz. Když stál u oltáře Páně, aby obětoval svou primiční mši svatou, v slzách uvažovala matka, že její syn je druhý Kristus!

Každý syn, každé dítko je v jistém smyslu druhý Kristus. Což neřekl Spasitel: „Kdo přijme jedno maličké ve jménu mém, mě přijímá?" Kdo dítě opatruje, samého Ježíška opatruje! Dítko na kolébce podobá se novorozenému Vykupiteli, domácnost, kde mají děťátko, stává se Betlemem, otec podobá se sv. Josefu a matka Panně Marii. Jak radostně mají volati rodiče, obdaření neviňátkem „Nám, nám narodil se", mají zpívati Gloria — Sláva na výsostech Bohu, tak jak zpívali andělé nad chlévem, v němž spočívalo v jesličkách na seně božské Dítko! Rodiče mají děkovati za ten vzácný dar nebes — dítě, jak děkovali sv. Josef, Neposkvrněná Panna, pastýři a svatí tři králové za Poklad, Otcem nebeským na svět seslaný, za Mesiáše!

Představují si, jak radostně zaznívalo „Nám, nám narodil se“ v domě rodičů svatého Stanislava. Tito zbožní rodiče se po 30 let modlili, postili i mnohé almužny dávali, aby si vyprosili synáčka. Když je posléze Bůh vyslyšel a synáčka jim dal, vítali jej jako Jezulátko a zasvětili jej službě Boží. Vychovali jej tak, že se stal svatým knězem, biskupem a mučedníkem. (Na str. 270—272 ve sbírce „Naše světla“ je o jeho hrdinství a mučednické smrti.)

Kéž je hodně zbožných rodičů v naší vlasti, kéž naše domy stávají se Betlemy, kéž dítky jsou tam vítanými a milovanými Jezulátky, kéž se žije v rodinách tak, jak žila Svatá rodina v domku nazaretském!

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. C. Ss. R. Imprimi potest. Pragae, die 12. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, die 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora, C. Ss. R. Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora, C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

ČESKÝ BISKUP

Dr. Antonín Podlaha,

rytíř svatováclavský.

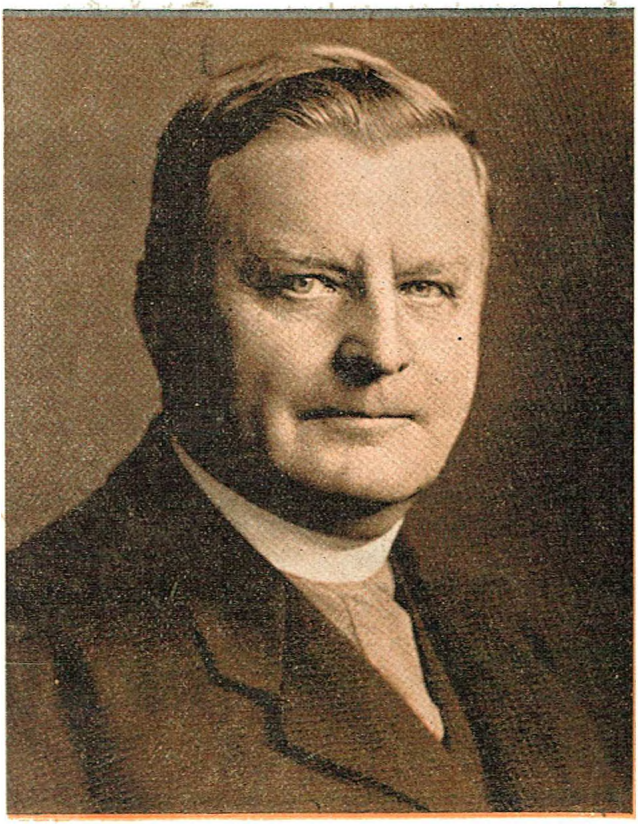

Nákladem Exerc. domu, Frýdek. Fotoarchiv Exerc. domu, Frýdek.

I. MLÁDÍ A KNĚŽSTVÍ.

Bytost Antonína Podlahy byla fysicky i duševně dokonalou tvorbou rukou Božích: ušlechtilý zevnějškem a šlechetný v duši, jemné inteligence a pevné, k nejvyšším metám od mládí zaměřené vůle i hrdinské vytrvalosti. Pán Bůh jej zřejmě svými milostmi vybavil pro cíle veliké, ale k jeho darům přidal Antonín Podlaha se své strany největší míru vlastního přičinění a sebezáporu — ovšem zase s Boží pomocí.

Narodil se dne 22. ledna 1865 jako synek inženýra, úředníka hospodářského úřadu města Prahy. Jeho rodiče byli ušlechtilí vlastenečtí Pražané, seménko lásky k vlasti nesl si v duši z domova. Také lásku k umění a sběratelství měl asi mladý Podlaha po otci, po němž zdědil sbírky, na př. Morstadtových rytin staré Prahy. Jako malý chlapec hrával si rád na vojáka a také na jedné fotografii z dětství je tento budoucí rytíř svatováclavský opásán šavličkou. Měl starší sestřičku, kterou jako celou rodinu něžně miloval.

Studentem byl velmi dobrým. Po maturitě na přání otcovo studoval práva, ale po roce vstoupil do kněžského semináře. Volil z vysokého to nejvyšší. Byl knězem celou duší. Jeho pohotovost k obětem všeho druhu jej k jeho povolání předurčovala. Jako kaplan rokycanský psal o svém rozhodnutí P. J. Svobodovi T. J. r. 1890 takto:

„Odhodlav se státi se knězem, umínil jsem si, že všecky síly své svaté službě zasvětím. Síly a nadání mé jsou ovšem nepatrné, avšak s touto hřivnou mně svěřenou, nechť jakákoliv jest, hodlám těžiti; co vytěžím, není mojí zásluhou, nýbrž Toho, kterýž posiluje mne. A proto také věnuji všechny prázdné chvíle své studiu, abych aspoň něčím církvi sv. za vše, co dobrého od ní mám, se odsloužil."

Byl tedy v prvé řadě knězem, zasvěceným svaté službě. Tuto svatou službu oltáři konal s neporovnatelnou důstojností, s odleskem vznešených myšlenek na jemné tváři, s obřadní vážností v každém pohybu. Služba Boží byla mu nejvzácnější radostí. Nedbal únavy při dlouhotrvajících obřadech. Vždy s neumdlévající ochotou přijímal pozvání ke svěcení kaplí zvonů, soch atd. Vnitřní soustředění ke zbožným úkonům, opravdové, mocné povznesení mysli k Bohu zanechávalo stopy na jeho vzezření. Kdo na něho patřili při bohoslužbách i někdy jindy.

všem připadalo, že jeho tvář září. Býval velebný ve svém zanícení.

Jak rád sloužil věřícím svatými svátostmi! Činil tak i tam, kde to nebylo jeho povinností, kde jen nahodile hostoval. Mnoho lidí si přávalo, aby je oddal, aby jim pokřtil děti. Mnoho pohřebních průvodů vedl, zvláště při pohřbech slavných lidí býval o to žádán. Prokazoval tu poslední službu ze srdce rád, a kráčel při ní pěšky, i když už jeho nohy velmi trpěly.

Jeho kněžský breviář byl ustavičným jeho druhem, byl stále na jeho pracovním stolku u příslušné hóry otevřen. Mezi modlitbu a práci byl cele rozdělen jeho bohatě vyplněný život.

Svému kněžství dal s milostí Boží vrchovatou náplň nejen věrnou a příkladnou službou kněžskou, ale také svým kněžským charakterem. V ustavičném styku s Božským a Tajemným vyvinul se jeho neobyčejný smysl pro vznešené, pro velikost, krásu a velebnost. Ironie, sarkasmus, posměch, všechno, co nebyl klad, bylo mu naprosto cizí. Nikdy se nepřel a přece přesvědčoval. Měl rád veselost, byla-li prostá a dětská. Duši lidskou v její velikosti a ceně dovedl objevit v každém těle a ke každé měl vztah něžně uctivý. Ve styku s ním každý se cítil dojat, povznesen, povzbuzen a polepšen. A to je zajisté pravý způsob kněžského apoštolátu.

II. VYCHOVATELEM.

Antonín Podlaha byl jako mladý kněz prefektem ve Strakově akademii. Byl studenty velmi milován. Jemný, srdečný, něžně mládeži oddaný, osobně statečný, odvážný a kavalírský byl opravdu na místě mezi šlechtickou mládeží. V té době rád jezdíval na koni a byl také výborným plavcem. Byl potom vyhlédnut za vychovatele dvou šlechtických osiřelých synků, kterým byl otcovsky dobrotivým přítelem až do jejich smrti. I jiní mladí ušlechtilí muži k němu tíhli a skutečně odnesli si podlahovské označení katolicko-vlastenecké do života. Uměl svým slovem i příkladem roznítit mladé duše pro velké ideály. Něco o tom prozrazuje několik vět z jeho proslovu při ustavení Svatováclavské ligy 19. ledna 1930:

„Jsem přesvědčen, že vy všichni chcete následovat sv. Václava v jeho ctnostech — jediný jest jen prostředek, aby člověk slabý a nestálý mohl v dobrém úmyslu obstáti a vytrvati. Může se tak státi jen vroucím a hluboce procítěným zasvěcením se myšlence vznešené.

Zasvěťte se tedy ideálům svatováclavským, slibte vy, kteří jste se dnes seskupili pod svatováclavským praporem sv. Václavu a jeho praporu neochvějnou věrnost, lásku a příchylnost a slibte mu ve svých srdcích slavně, že chcete

každý na svém poli pracovati k pravému blahu národa a chcete tak přispěti k tomu, aby národ náš se dočkal krásné a slavné budoucnosti!"

Jako profesor náboženství na střední škole zanechal ve svých žácích vzpomínky nejen jako na pilného a odborně vynikajícího katechetu, ale také na člověka předobrého srdce a na příkladný charakter. Tímto příkladem a zase jen jím ostatně vychovával Antonín Podlaha nejen mládež, ale všechny, kdo měli štěstí, že je Prozřetelnost posunula do jeho okruhu.

Z jeho učitelských a vychovatelských zkušeností vyplynula potom u něho snaha, pořiditi žactvu názorné učebnice, katechismy a biblické dějepravy bohatě vybavené cennými illustracemi, aby byly vhodnou pomůckou žactvu i katechetům.

III. VĚDECKÝ PRACOVNÍK.

Antonín Podlaha měl již z domu otcovského vzácné styky s vynikajícími muži, což probudilo jeho počáteční raný zájem o vážnou práci. Redaktor „Osvěty" Václav Vlček, J. Jireček, J. Kalousek, Jarom. Čelakovský, V. Zákrejs — to byli poctiví kulturní pracovníci, od nichž

se učil. Zvláště Jireček dal mu poznati vědecký způsob práce a Kalousek zapůsobil na něho svou „Obranou knížete Václava Svatého". Podlaha počal vědecky pracovat už jako středoškolský student, pokračoval jako bohoslovec i jako kaplan. Tehdy už odevzdával pro Ottův slovník tisíce výpisků. Tomuto jedinému dílu přispěl celkem 86.000 poznámkami. Už tehdy neznal odpočinku, lampa jeho zářívala dlouho do noci. Jeho pracovitost, píle a svědomitost nemohly při veškeré jeho skromnosti zůstat utajeny.

Jeho vlasteneckého srdce dotkla se jednou poznámka liberálního učence v Ottově Naučném slovníku, že „... ve století XVI. vlivem reformace pozorovati jest ochabnutí kultu václavského, a doba katolické protireformace nespěchala nahradit, co nepřátelé zanedbali. Jí byl Václav příliš českým, příliš národním..."

Toto nespravedlivé obvinění doby katolické protireformace, doby našeho jedinečného baroka, podnítilo tehdejšího kanovníka Podlahu k důkladnému studiu církevního umění v Čechách. Tak vzniká jeho dílo — sedm ze čtrnácti svazků „Soupisu památek historických a uměleckých v království Českém", který doplňuje sedmi svazky „Posvátných míst", kde je zapsán každý kostel ze sedmnácti vikariátů pražské arcidiecése, každý jeho oltář, socha, obraz, zvon, epitaf atd. Tato práce je slavnou obhajobou baroka jako období nesmírně zvroucnělého kultu svatováclavského. Badání o baroku svatováclavském neomezil Podlaha jen na vý-

tvarnictví, ale po stopách ctitelů svatováclavských v baroku ocitá se u plejady Jesuitů a chápe se „Dědictví svatojánského“, založeného Em. Steyerovou, matkou Jesuity. Po dlouhá léta řídí toto Dědictví, stará se o ně a je podporuje. Úkoly před ním vyrůstají na všech stranách, on jediný zdá se, že chápe plně jejich důležitost a naléhavost, on jediný se k nim staví s bezměrnou pokorou, poctivou nesmlouvavostí, ať mu ukládají sebe těžší břemena.

Málo kdo objal ve svém poznání, ocenění, lásce a práci tak všestranně život Církve ve své vlasti, jako to učinil Podlaha. Jeho vědění a znalost pramenů byla úžasná. Snad mnozí vědečtí pracovníci dosáhli větší hloubky, neboť pracovali jenom na určitém úseku vědeckém. Podlaha byl universální. Ale ani odborníci jistých úseků neměli ke své práci upřímnějšího vztahu a hlubší lásky.

Tato okolnost a neobyčejná vlídnost i ochota jeho vábila k němu všechen učený svět. Denně byl zahrnován písemnými dotazy i návštěvami vynikajících učenců z vlasti i z ciziny. Byl ve spojení s mnoha učenými společnostmi doma i za hranicemi. Jaké vážnosti se v těchto společnostech těšil, o tom svědčí jejich účast na smuteční schůzi, kterou svolaly k uctění jeho památky po jeho smrti do Karlovy university.

Byly to: Archeologická komise České akademie, Archeologický sbor Národního musea, Česká akademie

věd a umění, Česká archivní společnost, Česká společnost knihovědná, Historický klub, Historický spolek, Historický kroužek družstva Vlast, Jednota pro dostavění chrámu sv. Víta, Klub za starou Prahu, Královská česká společnost nauk, Křesťanská akademie, Památkový sbor hlav. města Prahy, Společnost přátel starožitností českých, Svaz českých museí atd.

S těmi všemi korporacemi spolupracoval a kromě toho s jinými, lidovějšími, kam přinášel svoje znalosti a zkušenosti k prospěchu věci. Z těch se zmíněné slavnosti zúčastnilo též Dědictví svatojanské. Dědictví svatoprokopské, Národní výbor pro oslavu svatováclavského tisíciletí, Svatováclavská liga. Těchto byl opravdu duší.

Z jeho iniciativy, jeho péčí a podporou a za jeho redakce vyšla úctyhodná řada děl, z nichž jedno by stačilo vyplnit pracovitý život vedle kněžského povolání. Jak na vše stačil jediným životem p. biskup Podlaha, to zůstane navždy tajemstvím mezi ním a Pánem času.

Jmenujeme jen nejdůležitější jeho práce a podniky: Posvátná místa království Českého, Bohovědný slovník, Bible, Římský misál, Dědictví svatojanské, Dědictví svatoprokopské, Obrázková Revue, Album svatých patronů Českých, Sbírka pramenů, Vzdělávací knihovna, Literae Slavorum, Obrázkový katechismus a j. Kromě toho jedenáct prací věnovaných jedině chrámu sv. Víta, o nichž se zmíníme na jiném místě. Celkem napsal a spolupracoval asi ve sto dvaceti kni-

426

hách. Je třeba však viděti tato díla, mnohé o několika svazcích, vyzdobená tisíci obrázků. Jenom odborník může ocenit úmornou práci, kterou každá z těchto knih představuje. A velikou většinu těch děl, za nimiž si i odborníci představují nutnou řadu spolupracovníků, napsal a vším potřebným vybavil pan biskup sám. Ohlížel se sice stále po věrném spolupracovníku, ale kromě pana kanovníka Tumpacha, jehož pan biskup až do své smrti želel, nacházel jen tu a tam pomoc chvilkovou. Neztrácel času nářky a hledáním, ale zvyšoval a stupňoval jenom vlastní tempo a dobu pracovní. Nakonec po léta spokojoval se jen asi čtyřmi hodinami spánku denně.

Práci Podlahovu bylo znáti všude, ale široká veřejnost si ji uvědomila v celé její velikosti a významu opravdu až po jeho smrti, když tehdejší rektor university Karlovy dr. Pekař vzácné paměti zdůraznil při smutečním projevu, že „tři odborníci musí se ujmouti slova, aby osvětlili práci Podlahovu, což samo o sobě již jest úkazem neobyčejným a vzácným". Potom ocenil jej jako historika universitní prof. Šimák, řka, že „svými vynikajícími vědomostmi, pílí i sebekritikou docílil výsledků tak velikých, že by sloužily ke cti práci celé historické generace". O Podlahovi jako archeologu a strážci památek vyslovil se tehdejší sekční šéf ministerstva školství dr. Zdeněk Wirth, že „nám dal vlastně jediný veliký dějepis umění ze všech oborů, že od něho máme první práce lexikální i topogra-

fické, jemu vděčíme za badání v chrámu sv. Víta a za nesmírné množství umělecko-historických objevů" Dr. Cibulka pak mluvil o jeho theologické a apologetické činnosti, která vyplynula z pozoruhodného prolnutí kněžství a češství v osobě Podlahově. Českou minulostí žil a potřeby české přítomnosti cítil.

Po takovém ocenění odborníků na slovo vzatých nemůže naše chvála vědecké činnosti páně biskupovy ničeho přidati.

IV. DOKONATEL A STRÁŽCE KATEDRÁLY.

V Podlahově srdci milovaly se Církev a Vlast opravdu sestersky a z této lásky vyrůstalo jeho životní dílo. Základy k tomu dílu byly skutečně položeny už v jeho dětství. Podivuhodnou půdou bylo však Podlahovo srdce. Kolik našich dětí pohlíží denně k Hradčanům! Ale co vzešlo z takového pohledu u Podlahy, o tom sám praví jako stárnoucí muž:

„Ze staropražských dojmů mého dětství nic neutkvělo mi tak hluboko v mysli, jako tak čas-

to prožívaný pohled ke Hradčanům a k chrámu svatovítskému. Mohutná věž jako samostatný chmurný týn — opodál chrám se zelenavou střechou oživenou třemi lucernovitými vížkami — a mezi oběma veliké, prázdné hrotité okno jakoby zbytek nějaké obrovské zříceniny. A když na sklonků večerů podzimních rudý zásvit dohasínajícího dne zjevil se v otvoru zejícího okna, jehož oblouk tím černěji rýsoval se na obzoru — nevýslovný smutek jímal srdce mé. Zdálo se mi, jakoby tajemná ta budova byla obrazem dějin drahého našeho národa, jehož vývoj rázem byl podťat, když nedaleko za tím polozbořeným oknem na pláni bělohorské na dlouhou dobu byl jeho osud zpečetěn... A přece vznositá ta budova, oživující tak malebně jednotvárnou linii, tehdaž osiřelého a opuštěného Hradu, zdála se mi býti nevýslovně velebnou ve svém majestátním smutku. A v oněch blahých dobách prvního mladistvého zápalu vlasteneckého vroucně jsem si přával, by smutná ta silueta změnila se v útvar neobyčejné krásy..."

Vroucí přání mladistvého vlastence, jenž se dovedl zasvětit vznešené myšlence, stalo se pevným programem muže. A Pán Bůh si tak zalíbil v jeho odhodlání, že mu dal nejen po celý život pracovat na tak velikém díle, ale dal mu i dosnít jeho velebný sen z mládí. Dal mu dožít se dne dokončení katedrály. Jakými

krvavými obětmi platil pan biskup uskutečnění svého snu z dětství, to ovšem nezví žádný smrtelník, ale on sám by odpověděl s nebeským úsměvem, že oběti jakkoliv veliké nejsou úměrny jeho radosti z dokončení díla.

Jakmile se dostal do blízkosti katedrály, věděl tehdejší pan kanovník Podlaha, kde je jeho místo. Jako člen Jednoty pro obnovu chrámu svatovítského navázal na tradici Karla IV. a dalších budovatelů svatyně, obou Pešinů a s celým zápalem dal se do práce na jejím dokončení.

Jeho badatelské práce v chrámu samotném, jež mu jako historiku, archaeologu a konservátoru byly svěřeny, podněcovaly zájem o katedrálu v široké veřejnosti a tak se podařilo i sdružiti sbor mecenášů a získat i podpory státní, aby dostavba rychle pokračovala a k termínu svatováclavského tisíciletí v roce 1929 byla dokonána. Podlaha svými objevy badatelskými a publikacemi o nich nedal pohasnouti zájmu o velechrám. Roku 1903 vydává s kanovníkem Šittlerem dílo „Poklad svatovítský", téhož roku vlastní cenný spis „Knihovna kapitulní v Praze". Roku 1905 vychází jeho „Průvodce metropolitním chrámem svatého Víta", téhož roku pak hned ještě tři práce nesoucí se k dómu: „Illustrovaný katalog pokladu chrámu svatého Vítá v Praze", „Privilegia kapituly svatovítské" a „Statuta chrámu Pražského z roku 1350". R. 1906 vychází skvělé dílo Podlahy-Hilberta „Metropolitní chrám sv. Víta" a jeho „Svatojanské album".

S profesorem Bohumilem Paterou počíná pracovat na „Soupisu rukopisů knihovny metropolitní kapituly pražské", ale dokončuje již samostatně r. 1910. Roku 1911 vychází Podlahova monografie „Svatého Václava hrob a ostatky" a v době dvaceti let od roku 1912—1932 podává pět svazků „Serií", soupisů to s životopisy proboštů, děkanů a kanovníků svatovítských od desátého století. K dějinám chrámu připojoval katalogy rukopisných kodexů, listin arcibiskupského archivu, hudebnin svatovítského kůru a prvotisků. Řadu spisů o katedrále ukončil ještě pořadem přednášek se světelnými obrazy.

Příchodem Podlahovým do katedrály ožila staroslavná svatyně. Nebylo málo těch vlasteneckých biskupů a kanovníků, kteří tu zanechali stopy své úcty a péče. Ale v Podlahovi jakoby se všichni sešli. Není místečka a předmětu v dómě, jemuž by nevěnoval pozornost, nevyzvedl ze zapomenutí, nevytrhl ze zkázy, nezahrnul péčí. Stará umělecká díla byla pod jeho dozorem odborně obnovena a uchována, nové kaple a triforium byly ozdobeny novými uměleckými tvorbami současných umělců. Po třicet let shromažďuje Podlaha ve své kanovnické a potom biskupské residenci nejvyznačnější představitele současného umění výtvarného i slovesného, zadává jim práce pro katedrálu, které nejednou platí ze svého.

S pohnutím vidí, jak velebná svatyně poznenáhla pozbývá kormutlivého vzhledu zpustošení

na místě Božím a povstává v dojemné a velebné kráse. Nemůže se nasytit toho pohledu. Každý ten sloup, oltář, socha, obraz, relikviář, mřížka, svícen, náhrobek, barevná vitráž — to vše k němu mluví řečí důvěrnější než k jiným, všechno to zná od samého vzniku věci, umí si to zasadit do dobového prostředí, obklopit drahými postavami. A to vše on polaskal svou péčí, zkrášlil, zhodnotil, uplatnil, dal tomu povinnou daň lásky za svou dobu, a nejen svým jménem, ale i za jiné, za celý národ, který se jeho hlasem probudil k nové úctě a který na jeho slovo se účastní s ním velikého díla obnovy.

Jenom takovému naprostému sebezasvěcení vznešené myšlence bylo dáno, aby se stalo mluvčím a představitelem celého národa toužícího k nejvyšším metám a vidoucího zosobnění své touhy v dokončené, vyvrcholené katedrále.

Tak se dle slov dra Cibulky stal Podlaha v roce milleniovém veleknězem národa a oprávněným mluvčím při otevření dokončené a posvěcené katedrály. Také za bílou basiliku sv. Jiří, kterou již za pana arcibiskupa Huyna kanovník Podlaha vyzvedl k slávě z rozvalin, mohl nyní mluviti. Žádné české srdce neodolá dojmu jeho slov, dojmu podobného, jakým působí slova Duchem svatým inspirovaná. Tak v dómě po jeho otevření končil svou řeč v přítomnosti předních představitelů kleru i státu:

432

„Až se budete vracet ke svým domovům a pohledem zabloudíte k Hradčanům, vzpomeňte, že těžká přílba věže, to je Václavova přílba, jehož hrob pod ní leží, a když zahlédnete dvě bílé věže svatého Jiří, jako ruce vztažené k nebesům, že jste tu sv. Václavu slibovali, že budete v bouřích upírat zraky k nebesům, ideálům dobra, pravdy a krásna. To naplní srdce vaše trvalým pokojem a vy stanete se platnými členy naší národní společnosti..."

V. MECENÁŠ.

Ve všech pracech dra Antonína Podlahy, jak zde byly jmenovány, není ani jediné, do které by vedle své námahy nevložil také něco svého jmění. I když byla některá odjinud penězi založena, drobné služby, které s provedením byly spojeny, mlčky a samozřejmě platil pan biskup. Ale více bylo těch, které silně podporoval, mnohé provedl svým vlastním nákladem a mnohé vůbec umožnila jen velkodušná štědrost páně biskupova. Jeho vydavatelská horlivost nebývala přijímána s porozuměním ani tam, kde

to s jistotou očekával. Tak zůstávala povinnost placení na jeho bedrech a tiskárny, štočkárny, autoři a j. a j. mohli by dosvědčit, jak trpělivě, dochvilně a štědře pan biskup platil.

Věnoval celé svoje otcovské dědictví, jak sám vyznal, na oltář naší bohovědné literatury. Obrázková Revue, Album svatých patronů českých, Soupisy a Sbírka pramenů je pohltily a ještě se zadlužil. Po léta žil jen o existečním minimu i jako kanovník a z toho ještě platil mnohé drobné dluhy stejného rázu, takže nejeden den prožil o chlebě, jak sám v trpké chvíli — ostatně, pokud známo, jediné, — přiznal. Někdy neměl valně co jísti, po druhé pro samou práci na jídlo zapomněl a tak není divu, že onemocněl žloutenkou. Teprve na důtklivou radu lékaře si zařídil domácnost. Ale i pak bylo těžko odtrhnouti jej od práce, nebo jej přiměti k vydatnějšímu jídlu. Zachovával svůj osobně co nejskromnější a nejvýš pracovitý způsob života i v nemoci až do smrti.

Jenom neobyčejná skromnost Podlahova v osobních potřebách a jeho zděděné jmění vysvětlují možnost královských darů, kterými doplácel dluhy svých nákladných edicí. A přece chtěl, aby ty spisy, duším potřebné a hovořící názorně o slávě Církve svaté v naší vlasti, se dostaly do rukou jeho milovaného národa. Tak na Českou Bibli doplatil přes 120.000.— korun, na podíly Dědictví doplácel 10—20.000 korun ročně, na

434

Časopis duchovenstva 36.000 korun, nákladem 150.000 K vydal Římský misál.

Nadto ale nebylo dobrého účele ve vlasti po léta, aby naň štědře nepřispěl. K panu biskupovi se přicházelo prosit o příspěvek na podniky náboženské, vlastenecké i charitativní s naprostou jistotou jeho pochopení a vlídného přijetí.

Kromě toho, kolik mladých adeptů vědy a umění pan biskup hmotně podepřel, kolik stárnoucích a do bídy upadších on zachraňoval! Mnozí jeho laskavostí založili si jméno, ba slávu. Jeho evropské jméno otvíralo dveře krajanům studujícím v cizině.

Všechno to činil tiše a s velikým taktem. Rád prosebníky předcházel, dával rychle a tak, aby nezahanbil. Málo kdo umí tak dávat, jako to činil pan biskup: aby nevěděla pravice, co činí levice.

Nesmíme se ovšem na jeho štědrost dívati jako na „koníček" zámožného pána. Této jeho šířky srdce bývalo často zneužito, často oplácena krutým nevděkem, býval i pustě podváděn. Ale jeho zásadou bylo, raději se dát ošidit, než sám dobrý skutek opomenout. Často se při nezměrné snaze ani nezavděčil, jeho podniky nepříznivě posuzovány. S jakého hlediska to vše přijímal, o tom svědčí jeho vlastní slova:

„Za života svého byl jsem tím vším nejednou roztrpčen až k zoufalství. Ale když jsem uvážil, že přece vše podnikati chci k větší cti a chvále Boží a ve prospěch našeho národa,

když všechny ty útrapy poručil jsem Pánu Bohu, tu zase vždy vrátila se chuť k práci — a k novým obětem." A dále povzbuzuje taktéž znechuceného spolupracovníka: „Jsem přesvědčen, že jste z těch, kteří proniknuti jsouce nadzemským cílem, nedávají se zastrašiti okamžitým nezdarem. Račte, jak doufám, s chutí dáti se do práce... Dokončená práce přinese, jak doufám, zaslouženého uznání hojně — a na každý způsob je to práce záslužná v očích nejspravedlivějšího Soudce..."

Je tedy jisto, že to vše konal ve smyslu oběti ke cti Boží a k dobru národa, nespoléhaje na vděk, ale na spravedlnost Nejvyššího Soudce.

VI. CHARITATIVNÍ PRACOVNÍK.

Dr. Antonín Podlaha byl z těch výsostně ryzích povah, které cítí v hloubi duše, že každé „šlechtictví zavazuje" Sám laskavý a něžný od přirozenosti i výchovou, když nadto studiem poznal blahodárné působení Církve v Čechách, jako na celém světě, chtěl také jako kněz a hod-

436

nostář té Církve předcházet příkladem v lásce křesťanské. Nestačilo mu, aby zůstal jen při soukromých, jednotlivých dobrých skutcích, ale vzal si za úkol celé jedno odvětví charitativní práce u nás a to mrzáčky v Růžencové výrobně.

Téměř třicet let pracoval v tomto ústavu a to až do převzetí jeho ctihodnými sestrami dominikánkami po dva dny v týdnu, později jeden den. Vedl ústavní knihy, staral se o chovanky, pomáhal je umisťovat, stál v čele spolku pro vydržování ústavu a ovšem též ochotně platil nedostatky a schodky.

Ale nepobýval tam jen v kanceláři. Znal dobře chovanky, přicházel mezi ně, zajímal se o jejich nemoci a bolesti, o jejich práce a radosti. Jeho první otázkou bývalo, jsou-li všechny zdrávy. Nemocných politoval, dal jim „na přilepšenou", často některou obdaroval. Způsobit jim nějakou radost bývalo jeho radostí. Tolik s nimi cítil, že jsou svými neduhy omezeny v pohybu, upoutány na dům. Co pro ně znamenalo, když jim dobrotivý pan biskup jednou zaplatil cestu na Svatou Horu a třídenní tam pobyt! Jak byl šťasten, že dlouho na své dojmy z pouti vzpomínaly! A bylo těch poutniček 50.

Býval jako otec pozorný k jejich jmeninám, zvával je po několika k sobě na oběd, koleda, pomlázka i jiné zvyky národní spojené s liturgickým rokem se bez nich neobešly.

Tu sedávaly mrzáčkové-chovanky u jeho stolu a pan biskup byl k nim pln pozornosti. Vždycky mezi nimi okříval, dával si od nich vypravovat jejich drobné příhody, kterým se upřímně smával. Často pan biskup večeříval s chovankami jejich stravu, ale jednou v roce s nimi taky obědval a to o masopustní úterý. Po obědě spustil gramofon a trpělivě jej obsluhoval až do večera. Chovanky při zvucích gramofonu dováděly k veliké jeho spokojenosti.

Děti na něm lpěly velikou láskou a říkaly mu „tatíček". Plně si toho zasloužil.

Vedle domku v Mukařově, kam ústav posílal chovanky, potřebující venkovského vzduchu, koupil si pan biskup vilku, kde v létě po několik týdnů pobýval, když mu lékař naléhavě doporučoval léčbu. Jednou dal si lékař velikou práci, aby panu biskupovi zdůraznil potřebu léčby lázeňské. Ale pan biskup dal přednost pobytu v Mukařově, že prý se mezi dětmi z Růžencové výrobny nejspíše uzdraví.

Na venkově ovšem se věnoval pilnému psaní, jen tu a tam na chvilku poseděl v kruhu dětí, ty maličké vinul k sobě a těšil se z jejich žvatlání. Každoročně uspořádal jim na louce před svou vilou malou slavnost: děti si tam hrály a tančily, pokud se to tancem mohlo nazývat, při gramofonu, při kolovrátku, nebo dokonce tu hráli šumaři. Večer zpívávaly cho-

vanky rády „tatíčkovi" „Dobrou noc!" Nad lavičkou v mukařovské zahrádce, kde pan biskup vyslýchal jejich vděčná a vroucně oddaná zastaveníčka, postavily mu chovanky Růžencové výrobny pomníček.

Bylo srdcervoucí vidět jejich žal u rakve s jejich mrtvým „tatíčkem". S ním ztratily velikou, upřímnou a ve své hloubce jedinečnou lásku. — A ta je zvláště v životě člověka nějak na zdraví postiženého nenahraditelnou hodnotou.

Svým drahým chovankám zanechal pan biskup po sobě vzácnou památku: jeho péčí a přispěním byla vybudována nová, moderní, veškerým pohodlím vybavená budova ústavu. Byla to veliká starost a námaha pro stárnoucího pana biskupa, zavaleného nadto spoustou jiných prací. Ale podjal se práce s obvyklou svou oddaností a vytrvalostí, se zájmem o nejmenší podrobnost až do úplného vybavení ústavu. Nic mu nebylo za těžko pro ty, které svět rád přezírá a ve své neschopnosti vnitřního zření považuje za méněcenné, zatím co mezi nimi se vyskytují ctnosti a duševní krása spíše, než mezi nositeli těl zdravých, pěstěných a hýčkaných.

„Jsou drahými kameny v korunách, které si chceme zasloužit", řekl o svých mrzáčcích v jedné ze svých promluv. A myslil to z té duše upřímně i jednal s nimi dle tohoto svého přesvědčení.

Není to však jen Růžencová výrobna, která těžce pocítila odchod páně biskupův. Všude, kde nestačil účastnit se charitativní práce osobně, tam nezapomínal přispívat peněžními dary. Nebylo snad ani dne, aby nevyplnil ihned poštou došlé prosby a nerozeslal šeky na dobročinné účely i dárky soukromým prosebníkům. Před odchodem do konsistoře a vůbec z domova dával si připravit peníze všech druhů na rozdání. A když vyčerpal denní dávku, žádal o novou s jemným vysvětlením: „Měl jsem dnes mnoho návštěv."

Chudí byli jeho zvláštní chráněnci. Pro chudého měl vždy čas, porozumění, soucit, pomocnou ruku i omluvu pro jeho slabosti. To nebyli žebráci, ale „žebráčkové". A nebylo těžko uhodnout, koho svým jednáním a láskou k chudině vzácný pan biskup následuje a koho oslavuje.

Ne — p. biskup Podlaha nepřišel na věčnost s prázdnýma rukama. Byly plny dobrých skutků. Tisíceré „zaplať Pán Bůh!" znělo za ním do věčnosti. Neshromažďoval kromě knih a sbírek, v nichž zachraňoval dokumenty své životní práce na obhajobě významu Církve katolické v Čechách. A ty tu zanechal k rozprodeji ve prospěch národních a církevně charitativních účelů. Považoval se za správce důchodů jemu náležejících a použil jich k dobru všeho, čeho se jen

dotkl. Mamonu se štítil. Umřel chud. Ale jaké bohatství lásky rozlil v národě!

Nemáme málo těch, kdo národ proslavili, a kdo zaň v dané chvíli položili život. Ale málo je těch, kdo dovedli dávat svůj život pro ten národ tak plně a všestranně den po dni v celé náplni milování, jako p. biskup Podlaha. Miloval členy národa od věků zapomínané, vyhrabával ze zapomenutí jejich památku, dožadoval se pro ně vděčnosti současné generace. Miloval i přítomné a to nejen velké a slavné, ale i ty z posledních, nejslabších, nejpřezíranějších. Ve všech miloval bratry, ve všech ctil trpícího Krista. Jeho láska měla všechny znaky universálnosti, šíře a hloubky pravé křesťanské lásky. Té lásky, která je neklamným označením světců.

VII. CTITEL SV. VÁCLAVA.

Dr. Antonín Podlaha, který od mládí pilně studoval české dějiny a nahlédl do nich tak hluboko, jako málokterý současník, on, který byl v živém spojení s vynikajícím historikem dr.

Pekařem a s řadou jiných poctivých pracovníků, viděl jasně, co znamenal sv. Václav pro náš národ ve své osobě a co znamenal pro ten národ kult sv. Václava. Viděl, že je to ústřední postava našich dějin a zamiloval si tohoto světce celou hloubkou svého českého srdce. A jako se ze všech sil přičinil o dokončení katedrály na oslavu svatováclavského millenia, tak pojal ještě jinou velikou myšlenku oslavy: po celý život sbíral doklady svatováclavského kultu v národě. Věděl jako nikdo druhý nejen o každém chrámu zasvěceném sv. Václavu po vlasti i za hranicemi, ale o každém jeho obrazu, soše, minci, výšivce. Po léta měl všecky ty předměty v patrnosti, aby je mohl, pokud byly vůbec dosažitelny, získat pro jedinečnou výstavu při oslavách svatováclavského tisíciletí. Sám za tím účelem shromáždil přemnoho těchto předmětů ve svých sbírkách. Velikou část svého jmění, své práce a na konec své zdraví věnoval milovanému českému patronu.

Jakým ctitelem jeho byl, jakým vroucím milovníkem, to lze jen s pohnutím čísti v jeho četných promluvách, kterými kdy oslavoval sv. Václava a zvláště v těch, kterými připravoval duchovní i zevní oslavy milleniové. Tyto promluvy, kázání a přednášky tvoří obsažný svazek. Je to promluva při svěcení pramene sv. Václava ve Staré Boleslavi, při svěcení obnovené svatyně na Budči, o slavení svátku sv. Václava v histo-

442

rii, České kněžstvo a jubileum sv. Václava, při otevření Svatováclavské výstavy, O korunovačních klenotech, Svatý Václav v památkách uměleckých a historických, znovu O výstavě svatováclavské, Církevní oslava sv. Václava v Praze ve století XVIII., Anglická vánoční píseň o sv. Václavu, O chrámu Svatovítském, Před branami dómu 28. září 1929, V dómě po jeho otevření, Při ustavení Svatováclavské ligy. Nejkrásnější z nich je meditace v kapli svatováclavské.

O této kapli řekl: „Tam v té kapli nesčíslná pokolení uctívala našeho drahého patrona. Každé z těch pokolení proniknuto bylo úctou a láskou k miláčkovi našemu. Celé dějiny se tu odehrály — slávy i rozvratu a úpadku. Slávou byla v dobách šťastných, útěchou v dobách zlých. Svatý Václav stojí uprostřed nás, abychom šli za ním. Statečný, bez poskvrny, důmyslný a zbožný, Bohu oddaný, národ milující až k smrti. — Buď naším praporem, svatý Václave. Tisíc let jsi nás vedl, veď nás v novém tisíciletí. Jaké bude? Takové, jakého si jednotlivci, z kterých se národ skládá, zaslouží. Život žádného z nás nesmí být zmařen nečinností a nešlechetností. Všichni musíme na svém místě státi a k blahu národa pracovati... Slibme si, že budeme jako sv. Václav konati svoji povinnost a nikdy na svého knížete nezapomeneme!“

Jinde praví: „Dal's nám, dobrotivý Pane, skvělý příklad v patronu našem sv. Václavu.

Na něm vidíme, že jen ten, kdo se cele zasvětil vznešenému ideálu, bývá vítězem nade vším, co by od cíle vytčeného jej mohlo odvrátit. Na něm vidíme, že jen muž takový dovede pohrdnouti všemi požitky, jichž mu poskytnouti může svět, že dovede bez váhání pro tebe, Kriste, trpěti a umírati. — Dobrotivý Pane náš: tolik vznešených ideálů jsi nám vytyčil, tolik prostředků a pomůcek nám nabízíš, abychom ideálům těm věrni zůstali — jak pošetilo bylo by jimi pohrdnouti!"

Tato slova napsal p. biskup z přesvědčení, ze srdce, cítíme přímo, že je psal o sobě samém. Nebyl jen planým ctitelem sv. Václava, ale věrným jeho následovníkem. Byl u nás ve své době a — neváháme říci — za řadu věků nejdokonalejším zosobněním svatováclavské idey.

V období milleniovém tento církevní hodnostář svou vznešenou myšlenkou úplně zaujatý vyvinul horlivost a výkonnost skutečně hrdinskou. Do krajnosti vypjatá pracovitost, pečlivost o zdolání mnohostranné agendy, nejmenší míra spánku, naprostý nedostatek oddechu — to vše nemohlo zůstat bez následků na zdraví beztoho dávno otřesené namáhavým způsobem života. Ale jeho skalopevná vůle v tomto období překonávala všecky překážky. Jednoho dne měl těžký záchvat s mdlobami a třetí den šel do důležité, dlouhotrvající přípravné schůze. Nebo měl dle rady lékařovy odpočívat v lůžku — a zatím do

půl noci den co den pracoval na instalaci výstavy, kam ráno přicházel první před šestou hodinou. Byl nesmírně šťasten mezi těmi tisícerými svatováclavskými exponáty, nekonečně trpělivý a dobrotivý ke všem spolupracovníkům, štědřejší než kdykoliv za sebemenší službičku — vždyť to bylo pro jeho miláčka sv. Václava! I svým domácím řekl v tu dobu: „Letos musíme dávat hodně almužny!" Sám daroval asi deset tisíc korun na opatření stejných vitrin pro výstavu, aby její vzhled získal. A skutečně, bylo to dílo jedinečné, na které návštěvníci nezapomenou. Ani cizinci, což teprve ti, k jejichž českému srdci mluvila tato výstava mluvou věků.

Jednou byla mu položena otázka: „Co asi za to vše sv. Václav p. biskupovi dá?" Nemocný, přepracovaný, až k smrti znavený p. biskup odpověděl se svým tichým, nebeským úsměvem: „Bude mne mít rád."

VIII. CTITEL SV. PATRONŮ ZEMSKÝCH.

Vedle sv. Václava prokazoval pan biskup čest a pozornost všem našim zemským patronům. Zanechal také celý svazek promluv o nich: O sv. Cyrilu a Metoději, o sv. Lidmile (několik), o blahoslavené Mladě, o sv. Vojtěchu, o sv. Prokopu, o sv. Janu Nepomuckém (čtyři), o sv. Norbertu, o sv. Klementu Hofbauerovi. Sledoval hnutí pro blahosl. Anežku s radostí, měl také ve své sbírce pěkný starý obrázek její na pergamenu malovaný.

Úcta ke svatým patronům vedla ho k péči o uctivé uložení jejich ostatků. A zajisté i jeho vědecká přesnost vnukala mu snahu, aby i našim skeptickým stoletím byla pravost jejich přezkoumána a také vzbuzen o ně zájem. Tak prozkoumán hrob sv. Václava a pan biskup byl tak šťasten, že po nějakou dobu choval u sebe ostatky sv. Václava a zvláště jeho lebku, než byla craneologem dr. Pantoflíčkem a univ. prof. Matiegkou prozkoumána. Tak i jiní světci hostovali u pana biskupa k jeho veliké blaženosti. Jak jim vždy chystal krásné přijetí, zdobil pokoj květinami a dlouze tu u nich meditoval! Jaké myšlenky mu při tom táhly hlavou, prozrazuje v případě sv. Lidmily:

„Lebka sv. Lidmily po uplynulém tisíciletí nám dochována — jaká to památka! Od-

borný znalec archeolog praví nám o ní, že má pravý tvar lebek staročeských, že je mesokefalická, totiž, že přední polovice jeví krátkolebost, zadní tvar je dlouholebý. Tak zní střízlivý výrok odborného učence. Ale nám — čím jest tato lebka? Jest to táž lebka, v níž kdysi přebývala svatá duše, v níž se zrodily vznešené a krásné myšlenky, z níž zíraly v ušlechtilém obličeji výrazné, dobrotivé oči. Kdož by se zdržel, aby drahý ten ostatek s úctou nepolíbil?..."

Také ostatky blahosl. Mlady a sv. Zikmunda byly v jeho bytě zjišťovány. Pan biskup býval při tom hluboce vzrušen a k slzám dojat.

Bylo jen spravedlivo, že tento ctihodný syn našeho národa ve své snaze a práci na oslavě našich zemských patronů prožil chvíle, jakých je přáno málokterému smrtelníku. Byl jich hoden. Kdo ho spatří na obrázku, jak před oltářem sv. Lidmily v chrámu svatovítském drží na podušce svatováclavskou korunu, je překvapen velebností jeho zjevu. A není nás málo v národě, kdo jsme pana biskupa osobně znali, že si ho mimoděk představujeme jako ve snu Nerudově: posledního v řadě našich svatých ochránců, když o půl noci procházejí v průvodu ztichlou katedrálou svatovítskou.

IX. SMRT SPRAVEDLIVÉHO.

Choroba se zjevně ohlásila jednou v Mukařově, kdy při mši sv., kterou právě sloužil v liturgické barvě svatých mučedníků, klesl ve mdlobě u oltáře. Potom se mdloby v průběhu asi tří let několikráte opakovaly. Lékaři radili ustati v práci, ale pan biskup odpovídal: „Práce je můj život. Pobudu tady dle vůle Boží."

V roce 1930 dostal bolestný zánět kosti v nohou, který ho upoutal na lůžko. Přes to nezanechal prace, ale pořídil si jakýsi mechanismus, který upevněn k lůžku umožnil mu psaní leže. Ošetřující lékař býval vždy nemálo pohnut, vida tu neúmornou snahu a hrdinské sebezapření. Pan biskup se nerad šířil o svých bolestech, stále se vracel k ideálním thematům rozmluvy, což lékaře naplňovalo obdivem. Napsal o tom jedinečnou výpověď, jak ji čteme v knize „Sváteční člověk":

„U lidí fysická bolest poutá všechnu pozornost člověka na sebe, zájmy veškeré jsou jí otupovány, smysly obestírány, krutostí její podlomeny jsou síly fysicky nejzdatnějšího jedince, duch myslí vznešených jest hrůzou její udolán. To jest zjevem přirozeným, provázeným soucitem bližního. Těžko jest proto pochopiti mezi lidmi takové, jichž ducha nejhroznější bolesti tělesné nemohly zlomiti, uprostřed kterých duch

stále výše se pjal. Jest to nadpřirozená síla podle soudu lidského, která tu vítězí nad fysickou bolestí, vzbuzující v člověku úctu a posvátnou bázeň, je to poznání svaté pravdy a nikdy, nikým a ničím nezviklané víry v ni. Kdo stál blíže panu biskupovi Podlahovi za jeho choroby, choroby takového rázu, jaká ducha jiného člověka drtí a v niveč uvádí, a viděl jej uprostřed muk vlastních jeho nemoci konati dílo nejvelkolepější k oslavě Boží a ke cti jeho národa, nemohl nevěřiti, že ocitl se v blízkosti světce, jehož láska k Bohu, nejušlechtilejší vlastenectví a víra v pomoc sv. Václava jeho drahému národu zbavují jej všeho lidsky hmotného a činí jej rovna vyvoleným Páně." (Dr. O. Štancl.)

To je tedy věrohodné svědectví muže vědy o hrdinné ctnosti, které by zajisté musilo mít svoji závažnost i v případném procesu blahořečení.

Nemoc poněkud povolila, ale chůze zůstala těžká. Přesto pokračoval v pracech svého úřadu, ve schůzích a v písemné práci ve své studovně. Tu a tam zmínil se v hovorech s domácími o tichém hrobečku, kde si odpočine a jistě se vnitřně na smrt připravoval. Při svém těžkém záchvatu v roce milleniovém byl na své přání zaopatřen svátostmi umírajících. Když kněz vcházel k nemocnému s Nejsvětějším, přijal jej pan biskup s rozevřenou náručí a s hlubokým pohnutím. Jeho tvář zářila nadšenou láskou. Od

těch dob byl skutečně myšlenkami více na onom, než na tomto světě. Nic pozemského se ho nedotýkalo, na nic neměl odezvy. Vždycky tichý a uzavřený, stal se ještě tišším. Vždycky mírný a dobrotivý, překonával sám sebe v líbezné, něžné laskavosti. — V nočním tichu své studovny rovnal a přehlížel svoji korespondenci a pálil dopisy. Ani jeden z tisíců dopisů prosebníků neušel šetrnosti pana biskupa, všecky zmizely.

Jednou počátkem února 1932 přišel ze schůze Jednoty pro dostavbu chrámu sv. Víta potěšen, že se hlásí noví mecenáši, ochotní pokračovat ve vnitřní výzdobě chrámu.

Za několik dní potom, v neděli 14. února zvonil na své domácí v neobvyklou chvíli — o šesté hodině ranní. Oholen, ustrojen, s breviářem otevřeným k tomu dni na pracovním stolku, byl stižen opět nevolností. Položili ho na lůžko. Nemluvili, jenom teskným pohledem a chabým pokynem ruky ukázal ke svému psacímu stolu. Potom pohlédl ke kříži a vydechl naposledy. Věru: Kdo na jeho místo? Snad ani za století nebude tato otázka zodpověděna.

Lékař zastihl už jen mrtvého. Zaplakal nad ním, láskyplně jej upravil — prokázal poslední služby svému vznešenému pacientovi, kterého tolikrát v hloubi duše obdivoval.

Mrtvola pana biskupa byla balsamována. Pohřeb měl královský, za plného účastenství vy-

450

sokého kleru, řádového i sekularního kněžstva z celého okolí Prahy, ba i ze vzdálených míst. Také úřady a veřejné instituce vyslaly své zástupce. Pochován byl v chrámu sv. Víta v arcibiskupské kapli. J. Em. dr. Karel Kašpar dav k tomu své dovolení, vyšel vstříc jednomyslnému přání celého národa, jenž v hloubi svědomí cítil spravedlnost toho, aby byl v chrámu svatovítském pochován jeho velezasloužilý dobudovatel.

Hrob biskupa Podlahy je vyhledáván jeho ctiteli, kteří přicházejí složit mu své prosby a svěřit se mu se svými bolestmi, jako to za jeho života činívali. Kněží a bohoslovci prosí jej o přímluvu, aby se stali hodnými jeho následovníky. Ti, kdo slouží nějaké veliké myšlence, zamýšlejí se nad jeho vzorem a prosí ho o pomoc. U tohoto hrobu nepociťuje člověk touhy, pomodlit se za duši zemřelého, ale spíše vzývati ho. To je jednomyslný hlas věřícího lidu.

X. SVĚTEC?

To slovo nepřekvapilo ani z úst učence, který tak skvěle obhájil svatost Jana z Nepomuku. Byl to universitní profesor a tehdy právě rektor university dr. Pekař, který před úřední veřejností užil tohoto výrazu k ocenění dra Antonína Podlahy. Pravil tehdy při smuteční oslavné schůzi: „...Kladu důraz na to, že v naší době tolik zmaterialisované a tolik za sliby hmotného zisku, moci a vlivu, ctižádosti a společenského lesku tíhnoucí, dán nám byl ve zjevu Antonína Podlahy vzácný a přímo jedinečný vzor a příklad muže oddaného ryze ideálnímu úkolu životnímu v zanícení přímo asketickém, muže zříkajícího se vší radosti životní, krom té, již poskytovala práce a strohé plnění povinnosti. Ano lze jíti bez nebezpečí upřílišňování dále a vyznati, že v Antonínu Podlahovi nám dala naše doba světce — světce, jehož působení bylo nejen posvěceno jeho úřadem duchovním, ale i jeho prací vědeckou, v níž tak rozsáhlé místo zaujímá studium života i památek českých světců, českých chrámů Páně a vůbec všeho, co s kultem svatosti v díle minulosti souvisí a jehož celý život, příkladný svými ctnostmi, nepochybně zaslouží vskutku chvály svatosti... A není pochyby, že život tak silný zásluhou mravní i duchovní je i v ohledu obecně kulturním velkým darem přítomnosti, je svědectvím, že do-

ba, jež může se honositi takovými zjevy, není přece ještě úpadková a zakládá naději, že světlý příklad povzbudí následovníky a žáky."

Tato slova jsou hodna, aby byla vryta do kamene nebo vylita v bronzu, proto, že vyjádřila všeobecné přesvědčení a velikou národní útěchu.

V knize „Sváteční člověk", kde jsou sneseny projevy vynikajících lidí o panu biskupu Podlahovi, je nápadné čísti slova nejrůznějších osob, jež vyznívají unisono: Byl to světec.

Tak J. E. arcibiskup Kordač končí svůj pozdrav „drahému příteli": „Tam v obcování Svatých, již úctu jsi tolik rozšířil, za unavené již pozemské poutníky se přimlouvej!"

„Svaté paměti biskup Podlaha" jmenuje ho J. E. arcibiskup dr. L. Prečan a na konec praví: „Hospodine, spas duši jeho a neskonalé milosrdenství Tvé, povolej ji ke trůnu slávy Tvé a ke svatým patronům našim, jež tolik miloval!"

„Památka bude všem věrným Čechům svatá", tvrdí J. E. pan biskup Bárta.

„O biskupu Podlahovi se dá užíti slov Písma svatého: Milý Bohu a lidem, jehož památka jest v požehnání," píše J. E. pan biskup Kupka.

Profesor Reban končí svou přednášku o biskupu Podlahovi, ctiteli národních světců: „Je slavil duchem, srdcem, prací jejich myšlenkami a snahami žil, s nimi se jistě dělí o úkol věčných strážců české země."

„Nezapomenu nikdy jeho svaté bytosti naplněné láskou k vlasti, umění a pravdě," píše profesor dr. Antonín Matějček.

„...z každé jeho věty vyzařovala ušlechtilá jeho duše a svatost. To ostatně nepovídám nic nového, potvrzuje to každý, kdo s Podlahou přišel do styku. Mohl bych své vzpomínky psát zcela ve stylu starých legend, líčících příkladný život svatých..." tak vzpomíná tvůrce Podlahovy plakety, Josef Šejnost.

Profesor dr. Josef Vajs apostrofuje Podlahu slovy legendy o svatém Metoději: „Ó ty svatá, úctyhodná hlavo, shlížej na nás s výše přímluvami svými, abychom hodni povolání svého stanuli s tebou jako tvé stádo po pravici Krista, Boha našeho, věčný život přijmouce od něho."

Kolik to svědectví a jak závažných o křesťanském charakteru pana biskupa Podlahy! Jaký div, jestliže celý národ hledí na pana biskupa jako na světce a tak ho v srdci nosí. Snad jenom události tak dalekosáhlého významu, jaké právě žijeme a jejichž závratný spád odvrací pozornost od vnitřního ke vnějšímu dění, způsobuje, že není Antonínu Podlahovi věnován všeobecný zvýšený zájem, jehož zasluhuje.

Ale právě v této době je potřebí vyzdvihnouti mravní krásu této veliké osobnosti a vrátiti se vroucně ke vzoru tohoto tichého světce,

již kanonisovaného v našich srdcích, abychom tím důtklivěji rozhodli se prositi matku Církev o schválení naší lásky a úcty. Zatím však neustávejme prositi našeho sladkého ochránce, který dojista střeží naši katedrálu, aby chránil i svatyni české duše a přimlouval se u svatého Václava, který ho má rád, aby nedal zahynouti nám ni budoucím.

Prameny:

1. Ant. Šorm: Za biskupem Podlahou.

2. „ „ Sbírky uměleckých předmětů biskupa Ant. Podlahy.

3. Biskup Ant. Podlaha, český kněz, archeolog a historik. (Smuteční schůze k uctění jeho památky.)

4. Sváteční člověk.

5. Z řečí biskupa Dra Ant. Podlahy, svazek I.-II.

6. Zpráva o smuteční schůzi v Lidových Listech.

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček, C. Ss. R. Imprimi potest. Pragae, die 12. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, die 13. II. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM." Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

456

Životem č. 351. Cena 50 hal.

MLADÝ APOŠTOL

velký trpitel

ONDŘEJ J. HORÁČEK

Můžeme-li připustiti určitou část svedené mládeže a topící se v bahně nízkostí, pak musíme i klidným svědomím připustiti velkou část miláčků Božích, kterým je dovoleno si hráti pod svatým úsměvem u samotných nohou Spasitelových. Je pochopitelné, že tito miláčci Boží bývají našemu zraku utajeni, neboť Bůh ve své moudrosti nám nezjevuje své plány, jimiž cestou nám nepochopitelnou a nevyzpytatelnou vede své tvory k nebeské výšině. Láskou planoucí Srdce Ježíšovo ukazuje i v dnešní době nářků nad zkažeností mládeže, že je milováno a má své miláčky a apoštoly právě mezi mládeží. Tuto skutečnost zjeví mnohdy i bolestným způsobem, dotekem anděla smrti. Mezi horlivé apoštoly Kristovy lásky patřil i Ondřej Horáček, který může být dán za vzor každému veselému klukovi.

ANDRA V KOLONII MEZI OSTATNÍMI HOCHY.

1. července 1936 hemžilo se pražské Denisovo nádraží hochy od 7 do 15 let. Bylo jich kol padesáti, kteří se oddělili od svých bratříčků, sestřiček, obdrželi mateřské políbení, napomenutí, otcovské pohrožení prstem s laskavým úsměvem a šup do vagonu. Vlak se hnul a tu jakoby podráždil včelín nastalo křiku, mávání kapesníky a s nástupiště znovu doléhalo napomínání, loučení starostlivých rodičů. Dávno zmizelo nádraží, utichlo napomínání, ustalo mávání,

458

ale neutichl chaos mladých hrdel. S radostí pozoruji veselé tváře čisté drobotiny, nestačím odpovídat na tisíceré dotazy, musím slyšet nekonečnou řadu příhod vážných i veselých musím se dotazovat, abych každému dal možnost něco povědět a tak si ulehčit. Již dvě hodiny za skřipotu brzd v tomto uzavřeném křiku uhání vlak a bylo si třeba trochu oddechnout a proto jsem navrhl těm diblíkům, abychom si něco zapěli. Hned se přihlásil jeden z veselých klučinů, že hradčanští hoši zazpívají námořní bitvu. Svolil jsem a tentýž hoch hned počal sólově, druzí se přidávali, odpovídali, chvíli zase sólo a ostatní naslouchali opravdu ani nedutajíce. Když dozpívali, táži se hocha vedoucího hru, jak se jmenuje a kde se tomu naučili. S přitlumeným hlasem hlásí své jméno Ondřej Horáček a hru tu se naučili v Orle k akademii svého vzdělavatele. Hoch na chvíli zvážněl, což neuniklo mému pozorování a proto se ihned dotazuji po příčině. „Prosím, tak mi napadlo, zda bude míti velebný pan za mne nějakého jiného ministranta, když nyní odjíždím." Uklidnil jsem ho a dali jsme se opět do zpěvu národních písní, které byly doprovázeny pískotem pádícího vlaku vysočinou moravskou. Únavou a dlouhou jízdou tichl zpěv i zábava a jen tu a tam tlumeně několik rozmlouvalo, plánovalo. Konečná stanice — každý si z hluboka oddechl, protáhl kosti, pověsil na krk chlebník, do ruky zavazadlo a již stojí v šiku před nádražím. Zatím co žebři-

ňák drkotal pomalu se zavazadly, trojstupy hochů, vedené Ondřejem vojenským krokem, míří k prázdninovému domovu uprostřed hlubokých krásných hvozdů.

Na druhý den volám k sobě jednoho po druhém, abych zjistil jejich nationale, zeptal se na zvláštní potíže, přání a t. d.

Vstoupil i Ondřej Horáček na zavolání do mého pokoje. „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus" zřetelně zdraví a hluboce se uklání s tváří vážnou.

Pročítám jeho nationale: narodil se 21. XII. 1924 v Praze; otec, matka žijí, má jednoho bratra; nemoci prodělal: ve třech letech hnisal kotník, dvakráte operován na zauzlovatění střev, slepého střeva, potíže žaludku a střev dosud trvají — konstrukce slabší — nesmí se koupat, vystříhat se musí masa.

Podivil jsem se tomu všemu, neboť veselý výraz tváře nenasvědčoval tolika bolestem. Zatím co však tak dumám, nestará se Ondřej o bolesti, nýbrž vyruší mne otázkami: „Bude zde v kapli stále Velebná Svátost? Bude zde každý den mše sv.?" O upřímnosti jeho dotazování jsem nezapochyboval, neboť čistý výraz jeho očí mluvil o pravdě. „Máš rád mši sv.?" „Mám a hodně! Chtěl bych ji jednou také sloužit, ale když mne Pán Bůh stále zkouší nemocí, tak si myslím, že mne Pán Bůh nechce, protože nemohu studovat." Řekl jsem mu několik slov k povzbuzení a Ondřej s týmž pozdravem, jak při-

šel, zase odešel. Mezi ostatními hochy brzy zdomácněl svou srdečností a upřímným smíchem. Jeho snášenlivost, veselost a dovednost odměňovali ostatní hoši Ondřejovi tím, že při každé hře chtěla každá skupina mít mezi sebou Andru, jak jej všichni zvali. A jeho slovo bývalo též vždy pro ostatní hráče rozhodující. Brzo jsem měl možnost poznati dobrého Andru nepozorovaně blíže. Hlouček kluků si hraje na trávníku v blízkosti kaple, mezi nimi Andra. Křik veselých hrdel zalétá do mého pokoje otevřeným oknem. Náhle jak když mne píchne slyším tak nepěkně se vyjádřit jednoho z hráčů a vstávám od stolku, abych si na něho zavolal, aby se na mě podíval, což vždy hoši pochopili a též jim to stačilo, ale můj úkol plní Andra: „Tak se odvažuješ mluvit v blízkosti kaple, kde je svatostánek? To jsi divným studentem, když nadáváš a hned se začneš durdit pro maličkost; nepřestaneš-li, oznámím to důstojnému panu a více mezi nás nesmíš!“ Hra pokračovala v klidu dál a byl jsem spokojen. Jindy jdu po snídaní hochů uzamknout ložnice, které si mezitím hoši urovnali, uklidili a tu zaslechnu rozhovor a poznávám hlas Andrův: „... nejsme v kapli pro nikoho jiného než pro Pána Boha a víš, že důstojný pan říká, že přetvářkou urážíme Pána Boha, klameme sebe... V. se musí potom také smát a tak ještě pak máš hřích za něho... pojď si kleknout vedle mne a budeme dobrými kamarády... sedět můžeš při mši sv., ale při pozdvihování až

přijímání musíš klečet, protože v tom okamžiku je na oltáři Pán Ježíš. ...hněvat se na něho nesmíš, ale klidně mu řekni, že se v kapli nemluví!" Přerušil jsem tuto vážnou rozmluvu zachrastěním klíčů. Oba zmlkli a odcházeli ven prostřední ložnicí, ve které se se mnou setkali. Nedal jsem na jevo, že jsem jej vyslechl v jeho napomínání a minul jsem je s poznámkou zcela s řečí, kterou vedli, nesouvislou.

Po chvilce, než jsem šel mezi hochy na hřiště, zaskočil jsem do kaple a hle, na stupních oltáře klečí Andra a vedle něho jeho kamarád.

Do kaple se utíkal plavovlasý Andra mezi hrou dopoledne i odpoledne, jak jsem se přesvědčil sám a jak mohou dotvrzovat i hospodyňky, které v sousedství kaple připravovaly jídelnu. A důvod jeho odběhnutí též jsem z rozmluv s ním zvěděl: buď šel odprosit Pána Ježíše za nepěkná slova, která někdo z hráčů vyslovil při hře, nebo šel poděkovat po skončení hry, že ten neb onen po celou hru nezaklel. Jednou, když jsem přišel do kaple, Andra před svatostánkem slzel a proč?: K. bere často jméno Boží nadarmo a nedá si říci! Ne nadarmo jsem mu říkal Andra - apoštol. Vskutku apoštoloval příkladem, poučováním i modlitbou.

Však byly i jiné důvody, proč v kapli prosíval s křečovitě sepjatýma rukama. Byly to chvíle krutých jeho bolestí. Bledého jsem odvedl z kaple do ložnice, kde jsem teprve mohl

pozorovat, jak se svíjí v bolestech střevních. Zatíná zuby, z očí mu tekou slze, ale nestěžuje si, nekřičí. Stojím u něho a snažím se mu pomoci jak jen mohu, ale Andra mě klidní: „Důstojný pane, to zase přejde, to ono tak občas na mne musí přijít, abych příliš nezbujněl." Jindy řekl: „Pán Ježíš trpěl více a nikdo ho nelitoval a vy toho naděláte, jakoby větší bolesti na světě už nebyly." Mnoho nejedl a ještě, mnohdy i tu trochu, zvracel. Časté byly u něho vysoké horečky. Při všem tom tvářil se velice vesele, takže ostatním hochům to připadalo, jakoby mu nic nebylo. Andra však také nikdy dlouho neležel, vždy jen v nejkritičtější chvíli, nebo jen na můj rozkaz, a nesmírnou radostí zářil, když jsem ho postavil za velitele celému pluku kluků, pochodujících na výlet nebo do města do kostela. Byl členem klukovské společnosti, ale byl hochem, který se bál hříchu a káral na místě všechny klukovské přestřelky. „Kopej bez nadávek; nech si takové řeči; mezi námi jen slušně" a tak pod. napomínal, apoštoloval.

Na konci kolonie přišel Andra jménem všech poděkovat řediteli kolonie, při akademii veřejně pak všem poděkoval za přízeň, kterou okolí kolonii věnovalo. Tak byl náš Andra zapsán mezi všemi hochy i v místě jako hoch opravdu dobrý a milý.

ONDŘEJ U SV. BIŘMOVÁNÍ.

Ve školním roce několikráte mně Andra navštívil ještě se svým kamarádem. S jeho tváře jsem četl při jedné jeho návštěvě, že by mi rád cosi svěřil, ale nechtěl tak učiniti v přítomnosti druhého. V kratší době mě navštívil několikráte a dlouho se nemohl odhodlati k vyslovení svého přání. Jednoho dne přišel hned po odpoledním vyučování, podíval se na mne prosebným pohledem a zaprosil: „Důstojný pane, prosím vás, neodmítněte mi moji prosbu; chtěl bych jíti k sv. biřmování a prosil bych vás, aby ste mi šel za kmotra!" Prosbu tohoto milého hocha nemohl jsem nevyslyšeti a proto jsem ho ujistil, že učiním tak velmi rád a proto jsem ho pozval na katechismus a přípravu. S jakou pílí učinil vše, co jen bylo třeba, a s jakou radostí očekával den sv. biřmování. Postavil jsem jej hned prvního, aby mohl v době, než by pan biskup obešel všechny biřmovance, dostatečně poděkovati za dary Ducha sv. Počkal ještě chvíli, než byl biřmován jeho soused, kterému jsem držel též ruku na rameni, poklekli a Andra, biřmovaný Jaroslav, zbožně se slzami v očích modlil se uložených pětkrát Otčenáš. „Nyní budu, důstojný pane, moc hodný," pravil mi Andra, když jsme vyšli z kostela sv. Mikuláše na Malé Straně. A vskutku byl. Jako tehdy apoštolové po seslání Ducha svatého neohroženě učili slovem i životem zachovávati lid přikázání Boží,

464

tak činil Andra nyní, po sv. biřmování, jak se úryvkovitě dočteme dále. Toužil být knězem-apoštolem a byl hrdý, že mohl míti kmotrem duchovního, jak nesčíslněkráte se sám přiznal. Když o druhých prázdninách jednou pohladil pan ředitel kolonie dobrého Andru a pravil mu: „Jsi opravdu, Andro, hodný." Odpověděl: „Musím být hodný, vždyť musím dělat radost svému kmotrovi, důstojnému panu." A tuto radost vskutku též dělal, jak jen hoch dovede, až do konce svého života.

ONDŘEJ DOMA.

Již jako malé dítě měl velice rád modlitbu. Když maminka byla v práci, vídala jej často sousedka, jak klečí dlouho na podlaze a modlí se za všechny své milé jednoho po druhém a za všechny lidi. K Pánu Bohu již od mládí lnul jako k Otci a jakoby tušil, že jeho život nebude dlouhý, dával mu více než jiné děti. Nebylo mu dáno těšiti se od nejútlejšího mládí dokonalému zdraví, již v raném dětství poznal více bolestí a utrpení než mnozí za celý svůj život. Viděl trpěti mnoho jiných v různých nemocnicích, kde čas od času pobýval na léčení velkého nádoru na tlustém střevě a to nebylo bez účinku na jeho vnímavou a citupln ou, třebaže ještě dětskou duši. Když povyrostl a chodil do školy, vstoupil do Orla a časem se stal ministrantem na Strahově, v jehož blízkosti bydlel. Počínal si vždy velmi vážně a opravdově a oltář

byl jeho největší radostí. Zvláště milé mu bývaly pobožnosti u starobylé sochy svatého Jana Nep. na Pohořelci, kde též ministroval.

Choroba jeho zatím dále pokračovala, dostavovaly se různé obtíže a bylo třeba několikráte sáhnouti k operativnímu zákroku, ale Ondřej hledal stále více u Boha a v modlitbě útěchy a pomoci. Miloval nesmírně Pannu Marii. Medailku Neposkvrněného Početí nosil na krku a s velikou úctou ji líbal a uctíval. Největší jeho radostí bylo, když mohl každoročně vykonati pouť na Sv. Horu. Zatím co druzí odpočívali nebo si obstarávali nákupy, procházel sám ambity, modle se střídavě křížovou cestu a růženec. Nikdy se nemohl nasytiti krásy, blaha a posvátnosti ticha tohoto mariánského zákoutí.

Doma měl v pokoji sochu Panny Marie Lurdské a nebylo jednoho jídla, aby nejdříve nešel se před ni pomodliti a také po jídle k ní zašel a svoji pobožnost vždy vykonal. Růženec měl ve veliké úctě. Při jedné návštěvě na Sv. Hoře koupil si za své úspory růženec, který jako vzácný a drahý talisman stále u sebe nosil. Nešel bez něho nikdy do školy ba ani do biografu; vždy než šel z domova, přesvědčil se nejdříve, má-li v kapse svůj milý růženec. Před spaním brával si jej do postele, pomodlil se, pak vroucně ho zlíbav, uložil si jej pod polštář, aby jej mohl kdykoliv dosáhnouti. Jednou se stalo, že Ondřejova maminka, která ráno dříve vstávala, šla

si pro cosi do pokojíku, kde hoši spali. Jaké však bylo její uleknutí a překvapení, když ve tmě zakopla o cosi na zemi a poznala, že je to Ondřej. Kleče u postele, modlil se růženec, ač bylo teprve pět hodin, to činíval častěji. Časem chodíval k přátelům na Smíchov; měli jej tam rádi pro jeho skromné a zdvořilé chování a vzpomínají na jeho zvláštní pozdrav, s nímž vždy vstoupil do dveří: „Dej Pán Bůh požehnání vašemu domu!" Za vše děkoval slovy: „Pán Bůh vám vše zaplať!"

K SALESIÁNŮM.

Když slyšel od svého kamaráda, počátkem škol. roku 1938, že jej dá maminka do nově zřízeného ústavu sv. Terezičky v Kobylisích, prosil svou zbožnou tetičku, aby mu pomohla, že by tam také rád šel. Když nakonec i jeho maminka svolila, byl velmi šťastný. V pololetí 1938 jej tetička i s jeho přítelem vezla do Kobylis. Ředitel ústavu Dr. Š. Trochta prohlížel si oba hochy a obrátiv se k Ondřejovi, tázal se jej, je-li hodný? Tento odpověděl skromně: „Nevím, pane řediteli" a přistoupiv blíže, důvěrně zaprosil: „Rád bych šel do gymnasia a pak do semináře." Pan ředitel s milým úsměvem jej utěšil, že uvidí, co se dá dělati. V Kobylisích jej měli všichni rádi a jméno Andra, jak mu všeobecně říkali i u Salesiánů, se ozývalo nejčastěji chodbami ústavu. Tamnější pobyt měl na něho veliký vliv. Dal se vésti, byl poslušný

a vděčný, prohloubil a usměrnil svůj život duchovní a utrpení, které brzy potom doma následovalo, dílo Boží v něm dovršilo.

Pannu Marie měl vždy dětinně rád a Ona jej přivedla k Ježíši svátostnému. Eucharistie se mu stala středem a zdrojem života. Nemohl-li býti nablízku svatostánku, nebo neměl-li možnost jíti na mši sv. a k sv. přijímání, byl velmi nešťasten. Na Zelený čtvrtek byl vybrán Ondřej mezi těmi hochy, jimž při obřadech umýval ředitel ústavu nohy. Velice si toho vážil a z knihy pana kardinála „Svatá Terezie od Ježíška", kterou při té příležitosti dostal jako upomínku, těšil se do poslední chvíle.

Důstojní páni, poznavše jeho zbožnost a touhu státi se knězem, chtěli jej připraviti ke zkoušce do gymnasia a poslati pak do vlastního ústavu do Fryštáku, aby tam studoval. Bůh však změnil plán Ondřejův i představených. Choroba jeho znovu propukla, a nebylo možno mysliti na studia. Na několik neděl musel do nemocnice a pak zdravotní stav byl tak chabý, že musel zůstati doma.

OD SALESIÁNŮ DOMŮ.

Slabý zdravotní stav přinutil Ondřejovu matku, že jej nemohla přes velký jeho žal ponechati u Salesiánů. Z Kobylis nerad a nesmírně těžko odcházel a těšil se nadějí, že snad po prázdninách se bude moci opět navrátiti ke knize do ústavu. Nemohl se dočkati konce prázd-

468

nin a mysl jeho stále zalétala k Otcům Salesiánům. Leč ani po prázdninách nemohl z domu odejíti, neboť musel každý druhý den dojížděti do nemocnice k výplachu střev.

Byl zapsán do 2. měšťanky na Hradčanech, učil se však jen soukromě doma. Pln horlivosti se pustil do učení v té pevné naději, že přece Pán Bůh dá zdraví a že bude moci složiti zkoušku do gymnasia a tak přece dosáhne svého cíle státi se knězem. Pod jednou střechou s Pánem Ježíšem bydleti nemohl a proto si vymyslil alespoň částečnou náhradu. Z okna jejich podkrovního pokojíku viděl bílé věže strahovského Sionu a ty staly se nyní jeho toužnému zraku nejmilejším cílem a duševním osvěžením. I v mrazivých dnech, nedbaje mrazu, nevytopené místnosti, stával v okenním výklenku, nespouštěje očí s bílých věží, jako na místě přikován. Tak vydržel státi nepohnutě i dvě hodiny a volala-li jej starostlivá matka, aby nenastydnul, všecek nešťasten prosíval, aby jej tam nechala ještě aspoň chvilku. Divili-li se jeho zvláštní zálibě, odpovídal: „Tomu vy nerozumíte, to nikdy nepochopíte." Zdálo-li se to jeho bratrovi přece jen trochu dlouho, otevřel dveře a chtěje Ondřeje vzpamatovati a vyrušiti, vhodil na něho trepku neb cos podobného, ale Ondřej se ani neohlédl, odstrčil nohou bačkoru a setrvával ve své usebranosti dále.

Jeho duše dlela v těch okamžicích u svého miláčka ve svatostánku na oltáři sv. Norberta,

kde ožívaly též vzpomínky na chvíle, kdy mohl i ministrovat. Takto v mysli adoroval, modlil se, usmiřoval, obětoval.

Jeho modlitby platily zejména chudým hochům, jimž pomáhal jak jen ve své chudobě mohl. Jednou by rád něco mamince řekl, ale celé dva dny to trvalo, než se k tomu odhodlal. Nejdříve zaprosil, aby se na něho nezlobila, že jí něco řekne. Když maminka ho ujistila, že se nebude zlobit, přiznal, že ze dvou zánovních bot daroval jedny chudému chlapci ze školy, který prý měl velmi špatné, takže v nich již nemohl do kostela. Na nedělní povinnost jíti do kostela byl velmi přísný. Viděli, že někdo z domácích nejde v neděli do kostela, velmi se rmoutil, upozorňoval, vybízel a mamince říkával, aby nechala vší práce a třeba i vaření, jen aby šla do kostela, že by třeba ani nejedl, jen aby mohla splniti přikázání a dodával: „Víš, co je mše sv., maminko? Ty to jistě nevíš, protože jinak bys na ni šla!"

Když byl již odkázán jen na světnici a většinu dne ztrávil na lůžku, dávala mu maminka ve své nepřítomnosti donášeti oběd z hostince. V pátek, když se maminka vrátila odpoledne z práce, nalezla celý oběd pod stolem. Na výtku, proč nejedl aneb proč aspoň oběd nenechal na stole, odpověděl Ondřej, že v pátek nesmí ani on ani nikdo jiný jísti maso. „Vím, že chudí a nemocní mohou, ale pro jeden oběd nikdo ještě nezemřel." Po celou dobu, v které

byl odkázán na cizí lidi a kdykoliv mu přinesli v pátek nějaký masitý pokrm, vždy jej nechal bez doteku státi, a napomínal druhé, že je půst. Tak Ondřej apoštoloval i v nemocnici mezi těmi, kteří k němu přišli. Svou apoštolskou působností, když ještě mohl choditi, přivedl několik dítek k poznání pravé víry, takže ony zase útočily na své rodiče, že je nechali pokřtít a zapsat do katolické školy.

Nepůsobil však jen mezi dětmi, nýbrž měl obdivuhodný vliv i na dospělé. Starší pán jednou zastaví Ondřejovu matku a se slzami v očích vypravuje, jak její synáček ho přivedl do kostela a k poznání katolické Církve.

POSLEDNÍ VÁNOCE.

Jako opravdové dítě se těšil Ondřej na blížící se vánoce, aniž by tušil, že to budou jeho poslední. Ze všech svátků měl je nejraději. Byl jen týden již do svátků a tu Ondřej chtěl se na ně připraviti co nejdokonaleji a proto z vděčností a nesmírnou radostí přivítal důstojného pana, který mu přinášel Bílého Ježíška, na kterého se připravoval po celý týden. Hlasem plným vroucí touhy a zbožnosti zvolal při vstupu kněze: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus", sám si odříkal ministranci k sv. přijímání a s duší nejpokornější pak přijal Tělo Páně, vyslechl poučení, jak by Ježíška co nejlépe uchránil ve svém srdéčku a tak spokojeně očekával svátky. V tichosti přes den vyřezával Wenigův betlem,

při tom se modlil, nebo též si chvilkami popěvoval.

Utrpení a bolestí den ze dne více přibývalo, zejména v noci, takže nemohl ani seděti ani ležeti, tak si ulevoval v kleče hlavu opřenou o dlaně v podušce a při tom polohlasitě se modlil.

Den před Štědrým dnem se mu značně ulevilo, takže se mohl účastniti radosti s bratrem u stromečku s dárků, které jim mohla ze svých mozolných rukou jejich dobrá maminka připraviti. Po večeři na Štědrý den Ondřej neusnul, nýbrž žadonil na matce, aby mu splnila jeho jedinou prosbu, kterou o těchto svátcích má, totiž, aby ho vzala na půlnoční. Matka se dlouho bránila, zlobila, bratr se vysmál, jak on, nemocný může na takovou věc přijít. Ale Ondřej se nedal jen tak odbýt a matka nemohla zase natolik klást odpor a proto slíbila, že jej vzbudí, jen aby si lehl a trochu se prospal. Ondřej se uklidnil, ztichl, ale neusnul. Hodinu za hodinou sledoval a když již byl čas jít do kostela, všechny upozornil sám, oblékl se a šli. Bříško bylo vzduté, bolelo, ale Ondřej nic neříkal. Matka se domnívala, že brzy se vrátí domů, ale k jejímu velikému údivu Ondřej vytrval až do konce mše sv. Když se jej ptali, jak tak dlouho mohl v kostele vydržet, řekl: „Jednu chvíli mi bylo moc špatně, ale říkal jsem si ještě chvilku, ještě chvilku a pak půjdu ven, ale ono to zase přešlo, tak jsem tam zůstal."

472

Na Nový rok šel znovu do kostela. Usedl v lavici bledý a bylo viděti, že se mnoho přemáhá a trpí. Stěží došel domů, a to byla jeho poslední cesta.

Nesčíslněkráte již slyšela matka, že stav Ondřejův je nevyléčitelný, ale přesto její mateřská láska neustupovala od nejrůznějších pokusů a obětovala vše co jen mohla k záchraně svého dítěte, k prodloužení jeho života tak viditelně uhasínajícího. 5. ledna 1939 odvezla jedna známá Ondřeje do nemocnice Milosrdných bratří k prozkoumání a event. léčení. Odhodlaně a ochotně se podrobil prohlídce a nutným formalitám. Ondřej zůstane v nemocnici, tak bylo rozhodnuto po prohlídce a proto byl zaveden hned do staré budovy nemocniční, kde leželo mnoho raněných vojínů.

První jeho starostí bylo, aby se neodloučil od svého milého růžence, obrázku Panny Marie a úzkostlivě opatroval malou lahvičku vody z Baneoux, kterou užíval, konaje novenu k Matce chudých, jak je tato Panna Maria nazývána. Během čekání řekla mu doprovázející jej paní, aby si požádal ošetřujícího bratra, až bude chtíti jít na mši sv. nebo k sv. přijímání a nevzpomněla při tom, že právě příštího dne připadá na den Tří králů první pátek. Doma si teprve vzpomněla, ale na upozornění bylo již pozdě. Milé bylo překvapení následujícího dne, když slyšela, že při návštěvě maminky a bratra položil jim nejprve otázku, zda byli na mši sv.? Když jej bratr

ujistil, oddychl si a uspokojeně pravil: „No proto!“ Pak se s velkou radostí pochlubil, že on již v šest hodin byl u sv. zpovědi a u sv. přijímání a pak na dvou mší sv. Byl přešťasten, že opět bydlí s Pánem Ježíšem pod jednou střechou a nedovolil návštěvám dříve odejít, dokud s ním nešli též do kaple. Jak bratr, na sále ošetřující doznal, Ondřej, sotvaže měl vykázané lůžko, odešel do kaple k oltáři, poklekl a modlil se se sepjatýma rukama jako anděl, pranic si nevšímaje, že ostatní pacienti za doprovodu hry radia hrají karty neb se baví svým způsobem.

Když při nejbližší návštěvě vyprávěl své první dojmy a zkušenosti nemocniční, pravil udiveně, že sotva mohl věřiti, že tak staří dospělí lidé neznají ani katechismus. A nyní mimoděk opět ukázal svého apoštolského ducha, když pokračoval ve svém horlení: „Pokusil jsem se jim vysvětliti, čemu dobře nerozuměli nebo o čem pochybovali a rozdal jsem jim knížečky: Milosrdná láska.“ „Ti lidé,“ pokračoval, „neznají ani základní pravdy naší víry, nechtějí ani věřiti, že Pán Ježíš jest ve Svaté Hostii v obou způsobách a tvrdí, že jen evangelíci správně přijímají, když přijímají pod obojí. Řekl jsem jim, věříme-li, že Pán Ježíš je živý v Nejsvětější Svátosti, a to přece věřiti musíme, pak víme, že tělo, bez krve nemůže býti živé a že tedy i pod způsobou chleba přijímáme vlastně pod obojí. Jiný pacient se posmíval neomylnosti papeže a říkal, že nemůže býti papež neomylnější

než ostatní lidé a tedy jsem mu musel výsvětlit, že tou neomylností musí rozumět jen neomylnost v učení víry a ne v pravopise nebo jiných lidských věcech."

Tak působil ve svém okolí nejmladší pacient a to již první den. Pokud mohl chodit, posluhoval druhým, kteří se nesměli vzdálit ze svého lůžka, přinesl vodu, jinému to neb ono, kdo co právě potřeboval, ale vždy s nějakým doprovodem slovním, výkladem, poučením.

Ve svém srdci choval jednu touhu, aby totiž byl přeložen do sálu, z kterého by měl nejblíže do kaple. Přání malého prosebníka bylo hned druhého dne splněno. Každý den, pokud jen příliš bolesti nedolehly, byl na mši sv. Touze jeho po svátostném Spasiteli nestačila však jen ona chvilka mše sv., nýbrž utíkal se k svatostánku i přes den ano i v noci, takže bratří, kteří konali v noci službu a zaběhli do kaple, jej tam nesčíslněkráte zastihli a mnohdy museli jej i s přísností vyhnati do postele. Stalo se, že přišla nemocniční „visita" a Ondřejova postel prázdná! Kde je? V kapli! Horlivost jeho byla velmi přísně krocena, takže jakmile si bral na sebe plášť a odcházel ze sálu, ihned mu nařizovali návrat do určité chvíle, nebo mu odchod vůbec zakázali. Aby však nepůsobil pozornost, proto se vytratil mnohdy i bez pláště, jakoby šel do sousední místnosti a v tom případě jej ovšem nalezli klečeti před kaplí, jak hledí průhlednými proužky v mléčném skle do kaple

k svatostánku. Na otázku, proč nejde tedy dovnitř, odpověděl, že se nesluší v takovém nedostatečném obleku jíti do kaple.

Byl šťasten, že může navštěvovati Krista Pána, ale i té radosti měl býti brzy zbaven. Protože nemohl jísti, neboť i nejřidší stravu žaludek a střeva nesnesly a vrátily za krutých bolestí, slábnul vůčihledě až jednoho dne shledali bratří, když jej již cestou do kaple podpírali, že je nutno od této cesty napříště upustiti. To byla pro Ondřeje velká bolest, tím spíše, že mu stále přibývalo bolestí tělesných, které se mu již stávaly nesnesitelnými a v kterých obyčejně hledal útočiště jen u Pána Ježíše. — Ondřej dovedl trpěti se zaťatými pěstmi, rty i zuby. Když jej někdo litoval, že musí tolik trpět, odpovídal: „Trpím z lásky k Pánu Ježíši!"

Konečně, aby mu lékaři ulevili, rozhodli se, že jej podrobí operaci, která jej buď může uzdraviti nebo okamžitě usmrtiti. Tuto zprávu přijal Ondřej klidně se slovy: „Děj se vůle Boží!" Maminku měl velmi rád a proto před ní nedával příliš najevo jak trpí, přestože ho to stálo velké přemáhání a udušování bolestí, které si poroučeti nedají jen tak lehko. Snažil se býti za přítomnosti matky veselý pokud jen dovedl a bolesti dovolily, ale když odešla, tu vypráví sousedé, jak zkoušel. Všichni pacienti z téhož sálu, ošetřující bratří i lékaři obdivovali jeho trpělivost a příkladnou i zbožnost. Když ostatní pacienti klidně neb i z těžkým oddycho-

476

váním odpočívali, Ondřej mohl odpočívati jen na kolínkách skrčený pod pokrývkou. Ač zcela odevzdán do vůle Boží, přece doufal v uzdravení a velmi želel času, který musel prostonati. „Kdybych byl zdráv, pustil bych se do studia, abych mohl jíti do semináře a státi se knězem."

Úmysly Boží však byly jiné. Život jeho spěl nezadržitelně kupředu a zároveň i ku konci. Pomalu jej přestávalo baviti vše pozemské, knížku, kterou měl tolik rád, nyní si ji ani nevšímá, ba naopak, prosí, aby ji dali pryč, že nemůže ani se na ni podívat, bolesti se stupňují. Dobrá maminka, vidouc jej tolik trpěti, dotazovala se, čím by mu mohla způsobiti radost, chce, aby projevil nějaké přání. Ondřej konečně přání pronáší, ale pro maminku divné: „Maminko, prosím tě, jdi s Aloisem v neděli k sv. přijímání, udělejte mi toto poslední mé přání!" Vpadle oči Ondřejovy smutně a tak prosebně hledí k matce, a ta neodolá slzím a slibuje, že půjdou. To bylo dlouholeté přání Ondřejovo, aby též viděl maminku u sv. zpovědi a u sv. přijímání a teprve nyní, v poslední neděli svého života se dočkává Ondřej splnění svého nejtoužebnějšího přání ve svém apoštolátu.

ONDŘEJOVA SMRT A POHŘEB.

Byla sobota 21. ledna 1939. Proti krutým bolestem dostal několik utišujících injekcí a pak i injekce vyživovací. Když k němu odpoledne

přišla matka, ležel klidně, nemluvil, jen zrak jeho dohasínající smutně hleděl v dálku.

Večer téhož dne přišla znovu jeho maminka, ale dítě bylo v agonii. Na chvilku se probral z mrákot, rozloučil se se svou matkou, která mu slíbila, že přijde ráno brzy, ale Ondřej tichounce zašeptal: „Maminko, už sem nemusíš, já nyní usnu a budu spát a pořád a dlouho spát, zítra a stále." Studený pot vyvstával mu na čele i na tvářích a rukou! Ještě jednou šeptal, to prosil, aby k němu přišel důstojný pan! Pak přestal mluviti. Když přišel důstojný pan s Nejsvětější Svátostí, nabyl opět jasného vědomí, vyzpovídal se, ale k sv. přijímání že půjde až ráno, že se lépe připraví. Pousmál se na to, že ráno s radostí přijme Ježíška, ale nepřijal, nýbrž Ježíšek přijal Ondřeje ve tři hodiny v noci ze soboty na neděli 22. ledna. Nemocnicí šel jeden hlas: byl to zvláštní hoch, zemřel jako anděl, snad byl svatý.

Když již věděl, že se nevyléčí, že zemře, nechtěl jíti domů, ač matka by ráda, aby zemřel doma. „Nechci, aby maminka mě viděla umírat, plakala by a mně by ji bylo moc líto, proto mne nechte zemřít zde," tak řekl Ondřej.

Když se dověděli v Kobylisích o jeho smrti, vyzval pan ředitel vldp. Trochta hochy, aby šli dobrovolně k sv. zpovědi a obětovali za Ondřeje sv. přijímání. Celý ústav každý den vzpomíná v modlitbě na Ondřeje, kterého měli tolik rádi. Vldp. ředitel se vyslovil, že jej dává za vzor

nejen všem jejich chovancům, ale i bohoslovcům salesiánským. Jest jeho přáním, aby obraz Ondřejův visel jako stálá připomínka pro všechny na jednoho z devíti hochů, s nimiž byl ústav otevřen a jenž byl též první, který se odebral na věčnost.

Jedna mladá dívka se přiznala po Ondřejově smrti, že skrze zeď slyšela, jak se modlí několikráte růženec za sebou a vyprávěla, že se neudržela slz a modlila se spolu v duchu také. Po jeho smrti umístila si obrázek Ondřejův k sošce Panny Marie na domácím oltáříku, zdobí jej květinami a rozsvěcuje u něho světlo v pevné víře, že jistě je v nebi.

Pohřeb Ondřejův dle jeho vlastního přání měl býti velmi prostý, ale kdo může zameziti lásce tolika spolužáků, známých a příznivců?

V záplavě květin v dlouhém průvodu byla nesena rakev jeho, doprovázena nepřehledným množstvím kamarádů, spolužáků z Kobylis i z měšťanky. Nebylo jednoho hocha a jedné dívky, aby nenesli kytici bílých květin, které smáčeli svými upřímnými slzami. Bolest takto projevená mladými dušemi, nebyla bez účinku i na dospělé, kterých se sešlo takové množství, že nebylo možno ani rozvinouti řádně průvod.

U hrobu nad rakví pronesl několik tklivých slov pochovávající důstojný pan, Ondřejův duchovní rádce, zdůraznil cenu oběti a vyzdvihl význam utrpení přijímaného ochotně a odevzdaně z ruky Boží, poukázal na pomíjejícnost ve-

zdejších věcí a dal život zemřelého jak velkým, tak i malým, za příklad. — Za všechny hochy z prázdninových kolonií i duchovního vůdce kolonií, kmotra Ondřejova, rozloučil se s Ondřejem ctp. Otr., zdůraznil lásku všech hochů i celého okolí k Ondřejovi.

Důstojný pan z Kobylis, salesián, pravil, že mu nemohli pro chudobu přinésti nějakou kytici ke hrobu, ale, že mu uvili kytici duchovní z modliteb a svatého přijímání, a prosil Ondřeje, aby vzal pod ochranu všechny hochy z ústavu.

Po tklivých a jímavých písní chovanců z Vincentina, zmizela bílá rakev v temnu hrobu a kvítí, jímž byla zasypána, mluvilo o tom, jak byla milá duše zemřelého Bohu i lidem.

Ondřeji, miláčku Boží, jako jsi dovedl modliti se před svatostánkem neúnavně za všechny, kdož toho nejvíce potřebují a vyprošovati jim milosrdenství a milosti, vyprošuj nám i nyní u trůnu Božího apoštolského ducha a hodně kněžských povolání mezi mládeží!

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. C. Ss. R. Imprimi potest. Pragae, die 12. II. 1940. P. Franciscus Suchomel, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 2263. Olomucii, die 13. II. 1940.
Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.
„ŽIVOTEM." Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sesitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí R. Schikora C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor R. Schikora C. Ss. R. — Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

13

POVĚRY

Cena 50 h.

Životem č. 352

JEDEN STAČIL.

Paní Rozšafná má dnes šťastný den. Nejen že není dnes třináctého a nepřipadá pátek, nýbrž ona má dnes docela zvláštním způsobem šťastný den. Toto vzácné tajemství jí prozradila jedna cikánka, která vždycky dosud řekla pravdu. Však to stálo práce, než se její prorocká ústa otevřela, a ještě více peněz, než jí zhotovila přesný seznam šťastných dnů pro celý příští život. A dnes zasvitlo první z té slibné řady usměvavých dat, kdy jí mělo štěstí sypat na cestu své růže. To bylo očekávání a plánů! Pojedou přece někam na výlet, pro takový svátek je třípokojový byt úzký, to se musí ven, do přírody!

Pan Rozšafný už od počátku hovořil o věštbě i prorokyni velmi lehkovážně, ba potupně. A byl by jistě propukl v zlořečení, kdyby byl zvěděl, jak draze tu věštírnu choť platila. Také se ovšem nesmělo počítat s jeho účastí na zamýšleném honu za štěstím. To si výslovně zakázal.

Vyšňořily se tedy onoho jitra jen obě dcerušky a paní. V plné zbroji bezúhonných toalet stály u dveří s podkovou. Otec zatím v posteli rozmnožil náramně počet dosud pronesených potup na celý věštecký cech, obrátil se ke zdi a ležel dál.

Vykročilo se. „Ale prosím tě, dítě, koukej se přece na nohy, kterou dáváš přes práh, nebo nepůjdeš nikam. Ona by vykročila levou nohou

482

z domu, jakoby nevěděla, že to znamená jisté neštěstí", komandovala starostlivá matka.

Tak všechny vyrazily pravou nohou na šťastnou cestu a už byly na chodníku u sousedovic vrat. „Jé, já zapomněla pudr!" Vypískla starší dcerušku a už se dávala do klusu pro nepostradatelnou výzbroj. „Jdeš sem, holka nerozumná! Co tě to napadá!" Celá zsinalá zachytla dceru zkušená matka zrovna nad propastí. „Ani krok! Ještě se vracej, a pak abychom si zlomily nejméně vaz! Na nic to nedá pozor, roztěkané dítě! Křikni na tatínka, on už nespí, však ti to přinese." — „Ale, mami, co tomu řeknou lidé, když tu budu řvát na ulici přes dvě poschodí?" — „Že máme rozum a víme, jak předejít neštěstí."

Po opětované zesilované výzvě své prvorozené objevil se rozcuchaný tati v županu u pootevřeného okna a po sytém zaklení vyšetřil její přání. Posílaje ženskou parádu ke všem kozlům, hledal po světnici dceřinu pudřenku. Vtom cosi zarachotilo a zařinčelo, že i milostpaní na ulici jasně poznala, že v té chvíli vzalo zasvé její výbavní zrcadlo na kredenci. Což o to, pravda, je to pohroma, ale: „Sedm let neštěstí!" zasténala jak ztrhaná struna těžce zkoušená paní. A sevřené hrdlo nemohlo ani vzít nejsv. jména nadarmo. V zápětí se vynořil uřícený otec v otevřeném okně a jako Perun mrštil do ulice draze nalezenou pudřenkou, pronášeje dvě klení najednou.

Leč duchaplná paní ještě i teď se vzpamatovala a v poslední chvíli se rozpomněla, že není všemu konec, jen když se to neblahé znamení nešťastných sedmi let odklepe a zaklepe všechno slíbené štěstí, a již bušila na sousedovic vrata, zaklepávajíc všechno zlé přes ostrý protest bdělého psa, který nemohl dopustit, aby se beztrestně otloukala pánova vrata. Dcera zatím zvedla a uložila pudřenku.

Teď teprv, když dcerušky uzřely vyrovnanou tvář své mateře, jež vykonala, co se dalo, znovu okřály a nabyly mysli.

Leč nastojte! Po několika krocích vyhoupl se z nejbližšího stavení kocour, černý jak půlnoc, a zaraženě upíral své pekelné oči na ranní chodce. I pokřižovala se pobožná máti v prvním záchvatu hrůzy. Jen aby to zlověstné zvíře nepřeběhlo přes cestu! Jinak je po štěstí veta! Probudil se v její hrudi generál. „Honem, děti, obkličte ho, opatrně nadběhnout a nestvůru hnát zpět, sic je zle!" Dcerušky pohotově vytrhly proti černému osudu s varovným „pššc" a neblahý čtvernožec se bleskem pohroužil do sklepního okna nazpět. Zatím co tak dcerky držely v šachu nebezpečnou šelmu, obeplula i ostražitá matka vzdálenějším okruhem hrozící úskalí. Zhluboka oddychla a zmírnila cval. „Jak snadno by se mohlo něco přihodit, kdyby si toho člověk nevšímal a šel klidně dál! Pak už je pozdě!"

Šťastně překonanými nebezpečími a úplným zdarem útoku proti černému obratlovci rozja-

řena, vykračovala milostpaní se dvěma svými ratolestmi zcela bujaře po rozednívající se ulici. Takové triumfy! Znamenitá a zkušená matka!

Ale jakoby to zrcadlo přece jen málo zaklepala, či jak se to stalo, ale jisto je, že se v té chvíli ozvaly důstojné kročeje pana děkana, který v průvodu pana kaplana ubíral se na ranní. Cupitající výletní trojka vzhlédla a z útrob vzorné matky zalkalo: „Černí, br, smůla!" Orlím zrakem přehlédnuvši komunikační linie rodného města, vtáhla obě dívenky do boční ulice, dodávajíc chlácholivě: „No, vždyť se můžem vyhnout a je zas všecko dobře."

Kdyby se tím řada nešťastných návěští nebyla skončila, snad by tomu bdělá paní už podlehla; ale právě včas se na ni usmálo štěstí jak jarní slunce o sv. Matěji. Kde se vzal, tu se vzal kominíček jak z pohádky s žebříčkem a smetákem na svinutém drátě plul jim vstříc jak sama Štěstěna. Téměř by si byla poskočila jak znovuzrozená a k pohupnutí nadchla i obě své dcery, kdyby to byl rozmoklý chodník dovoloval, jak ji omladila tato blížící se záruka přízně osudu. Požduchovala své potomstvo vpravo i vlevo a hlasitě si libovala: „Ale, ale, to máme z pekla štěstí, vida, kominíček pro štěstí, to jsme to dobře chytly! A pak tati nechce věřit!" A věru úsměv tří božských ctností je chatrný stín proti jásavému vzezření našich tří výletnic, jaké se teď rozhostilo po jejich lících.

Přílišné štěstí však nesmí trvat na světě dlouho, mohlo by člověka strhat. To věděl osud a jal se vše vracet do slušných mezí.

Šustivě se vznášelo za kominíčkem lehounké autíčko, stříkajíc kolem sebe bahno jezernaté ulice jak černá zvěř. Pro samé vytržení nad blížícím se neodvratným štěstím nevyhledaly vyletující dámy dosti rychle úkryt v otevřeném průjezdě. V mžiku se podobaly třem pískovcovým sochám, připomínajícím Laokoonta s dvěma nešťastnými syny v bezměrném neštěstí a nadlidském žalu. Čerstvě nahozeny osvědčenou směsí pouličních kaluží, stály tu jak ztělesněná výčitka. Ty toalety! Jen mohutný nečlánkovaný zvuk, který vydaly, prozrazoval, že jsou ještě při sobě. Šofér v domnění, že zajel celou ulici, ohromen zarazil zkázonosné vozidlo, třesa se na všech údech.

Po několika vteřinách vrátila se zkoprnělé dámě výmluvnost a pravý zápal. Zničující palbou hrubé střelby zdrtila milostivá vozataje, který viditelnou půlkou obličeje truchlil jak o pohřbu a druhou se řehtal jak o posvícení. Hájit se však nebylo možno, vždyť to bylo nabíledni, že se má jet pomalu a po pravé straně.

Sousoší už se zatím živě pohybovalo a zbavovalo se šeredné šminky. Paní dokonce si už zapisovala číslo auta a žádala adresu. Vtom vykoukla paní radová ze šera automobilu, nemohouc pochopit, že by se něco podobného vůbec mohlo stát. Vždyť přece dala pověsit vzadu i

pavouka i paňáce a věze ssebou dneska dokonce provaz s oběšence, za který platila kolik set, a ten přece také nese štěstí.

Se šťastným výletíčkem byl ovšem konec. I rozpomenula se zničená dáma na věrolomnost cikánky a zlořečila jejímu umění. Dnešní den nazývala zpropadeným. Svorně posílala se svým manželem všechny proroky i s jejich štěstím ke všem kozlům.

Náhlý návrat ohavně zřízených dam měl na vyspalého otce a manžela přímo kouzelné účinky. Vtipem sršel celý týden a s frivolním humorem utrhal všem věštcům a tupil chvílemi i rozšafnost své polovice.

Ta ovšem si dávala sama jména různých čtvernožců a dnes by vám vylíčila bez kyselosti, jak ji první šťastný den doživotně vyléčil z pověry.

Tak a podobně to chodívávalo a chodí dosud. Pověra je býlí a to se ujme všude, kde je půda jen poněkud zanedbaná. Život venkova i města jest jí zamořen. Paulsen soudí, že město holduje pověře daleko více než vesnice.

Pověra je o málo mladší než lidstvo. Čím více se okruh víry zužoval, tím šířeji se rozlévala, až zotročila většinu člověčenstva. Egypští kouzelníci se už dokonce pokusili o soutěž v konání divů s Mojžíšem, vyslancem Božím, a s pomocí zlých duchů proměnili hole v hady a napodobili i některé z desíti ran. Pohanský Řím se v pověře topil. Křesťanství přineslo očistu a světlo. V různých závětřích se však houževnaté

byli uchytlo přece, takže i císařský generalissimus za třicetileté války Waldštejn měl osobního vykladače hvězd, Itala Seni, bez jehož rady nic nepodnikal.

Některé z pověr bujely v určité době a rozmohly se tak, že jí vtiskly své znamení (procesy s čarodějnicemi v 16. století).

Naše doba si jistě s minulými nezadá. Tone v amuletech a zvláště věštění. Na př. město Paříž uvádí před několika lety v adresáři mezi jinými zaměstnáními 34.607 hadačů, jasnovidců, věštkyň atd. Pařížský policejní úředník, který se zvlášť zabýval tímto oborem, tvrdí, že Pařížané, kteří nevěří ani v Boha, ani v ďábla, ani v duši, vydávají denně kolem 200.000 franků za věštby, rozmluvy s duchy a pod. Jediná národní věštkyně, oblíbená mezi bohatými a vznešenými dámami, vydává, jak bylo zjištěno, pouze za inserci a reklamu ročně 50.000 franků. Známější hadači a hadačky si odhadují na 800 až 1000 franků denního příjmu. Roční obrat za tato tajná umění se cení na 75 milionů franků pouze v Paříži. Dost drahá náhražka za náboženství! Do toho počtu jsou pojati pouze profesionální hadači a okkultisté. Vedle toho však je známo, že se tímto uměním zabývá jako vedlejším zaměstnáním veliká řada jiných lidí, skoro každá masérka, frisérka, porodní babička, množství modistek a švadlen. Věcně neznamená umění moderních okultistů (znalců tajných umění) o nic více než chytrost dřívějších kartářek a cikánských hadaček z ruky. Je to stará cheiro-

488

mantie (hádání z ruky), oděná pláštěm lživědecké frenologie (leboznalství) neb docela protivědecky vystupujícího jasnovidství."

Kdo zná poměry v našich městech, ví, že se hledíme vyrovnat nejosvícenějšímu městu světa. V našem denním tisku lze se dopídit přesných adres „nejdovednějších vykladaček karet", „nejlepších věštkyň", „které uhodnou každému a přesně vše do budoucna", „pro ctěné dámy z venkova písemně". Navštíví-li nás cizozemská prorokyně, býváme upozorněni, abychom toto jedinečné orakulum nepropásli.

ODKUD SE TY POVĚRY JEN BEROU?

1. *Příroda* svými rozmanitými zjevy a záhadnými silami staví lidi před spoustu záhad. Žárlivě střeží svá tajemství i před moderní vědou, které se tu a tam podaří prohlodat kus protivné opony a nakouknout trochu dovnitř. Než to je lidem málo. Oni přece chtějí poznat kdeco ve všech příčinách a následcích, vydupat si na přírodních zákonech prozrazení všeho toho, po čem jim vlastně nic není. Poněvadž se však přírodním vědám otvírání tajných pečetí a skrýší nedaří tak valně a hbitě, utíká se lidská nedočkavost k těm, kdo mají větší úspěch. Tak se kupí bláhoví kolem záhadných individuí, která někdy nevědomě, mnohdy však úmyslně a rafinovaně vodí lidi za nos.

2. Druhý pramen pověry vyvěrá z *mimopřirozeného světa*. Je dvojitý. První proud prýští z víry v démony. Dařilo se mu a daří dosud v pohanství. V našich zemích se udržel jako dědictví z předkřesťanské doby. Ani křesťanská nauka o existenci zlých duchů neodstrašila lidi od spojování s nimi. Jediné však ona by mohla vyhladit tento zhoubný zjev. Vždyť nás učí, že jsou i duchové zlí zcela podrobeni všemohoucímu Bohu, bez jehož dopuštění nezmohou ničeho; že nepůsobí opravdových zázraků, nýbrž jen s větší bystrostí a dokonalejším využitím přírodních sil přivodí mimořádné zjevy; posléze nesvedou sami ze sebe nic dobrého, nýbrž jen podvádějí a strhují člověka od Boha do neštěstí. Je lehkovážnou pověrou dovolávati se přispění zlých duchů, ať k vlastnímu prospěchu nebo na poškození bližního.

Nejčastěji z démonických pověr přicházejí magie čili čarodějství, totiž pokus působiti divy nebo dotazovati se na budoucí věci za pomoci zlých duchů, dále víra v čarodějnice, to jest přesvědčení, že určité osoby, hlavně ženy, vládnou démonickými silami na škodu nebo k prospěchu lidí mocí přímé smlouvy se satanem.

Táž pověra obsazuje hotovými potvorami osamělá místa a příšerné kouty v každé krajině. Z těchto nestvůr se rekrutují hlavně různá hýkadla, polednice, klekánice, vodníci, lesní panny, víly, můry, bludičky. Tyto chodí na číhanou hlavně potmě a netroufají si na srdnaté. Obyčej-

ně je jednou viděl jeden starý mlynář, co ho ještě dědeček pamatoval a ten se nebál ani čerta... nebo jedna — dej jí Pán Bůh nebe — co měla chaloupku, kde je teď rybník.

Z mimopřirozeného řádu stávají se obětmi pověry také duše zemřelých, hlavně duše v očistci. Pozůstalí hledí navázat přetrhané styky s milovanými zvěčnělými, touží vyzvědět jejich stav a potřeby v záhrobí. Tu zase vyjde vstříc ochotný prostředník, který ví radu a zná, jak pomoci. Dovede říci, zač přišli do očistce, kde trpí; umějí zpaměti záhadné formule, které je vysvobodí, přesně určí, co musí tazatel učinit, aby se jim ulevilo. V tomto oboru smutně proslul spiritismus, sprostředkující styky s duchy zemřelých a vyřizující jejich vzkazy. Urážející a nedůstojná ohavnost.

3. Také na poli *řádu nadpřirozeného* rozjela se pověra, až k trůnu Božímu.

Bůh spojil s určitými vnějšími znameními a modlitbami neomylné působení milosti, a to ve sv. svátostech. Církev sv. zavedla řadu posvátných úkonů, žehnání a modliteb, jež nadala mimořádnými účinky. Ďábel prý je opice Boží, napodobuje mrzkým způsobem Stvořitele. Má pověrčivé lidi k tomu, aby se žádaných účinků domáhali konáním určitých úkonů a odříkáváním určitých pobožností a očekávali neomylné splnění svých přání. A není toho málo, co se musí kolikrát podniknout! Místo je určené, oltář nebo socha, obraz, svátek, řada dní za se-

bou, modlitby se konají kleče, stoje, sedě, leže, nesmí se ohlídnout. Věc má moc háčků. Zvlášť přesné bývají modlitby k jistému nabytí zdraví, vyhrání soudní pře, k odčarování uhranutí, zachování dobytka a t. zv. řetězové modlitby.

Řetězové modlitby bývají pravou metlou bláhových lidí. Předpisují nekonečné modlení a almužny a ještě musí oběť ten ortel aspoň desetkrát opsat a roznést, jinak se hrozí peklem už na světě. Zkrátka čte se to jak výpalné a lidem stydne krev. Prosím vás, až takový vyděračský lístek najdete v kostele nebo v dopisové schránce nebo vám přijde poštou nebo se vám s tím někdo se zježenými vlasy svěří, okamžitě to zpopelněte a upozorněte duchovního správce, že se u vás takové recepty vyskytují. Bude to jeden z nejzáslužnějších činů vašeho života. Neberte je na milost, ani když se honosí jejich původce viděními, zázraky, extasemi, proroctvími atd. Nenajdete-li na modlitbách církevního schválení, a jsou-li vůbec nápadné, informujte se aspoň vždy u svého kněze, netroufáte-li si je na místě utratit.

Jeden takový lístek, který mám právě v rukou, slibuje za 7 růženců, pomodlených ve sv. týdnu, obrácení 75 zatvrzelých hříšníků, kteří by jinak skončili v pekle, vysvobození 25 duší z očistce. Toho, kdo se vše pomodlí, odvede si všemohoucí Bůh se svou milou Matkou do nebe. Toto prý bylo nalezeno na Božím hrobě v Jerusalemě, napsáno zlatými písmeny. Kdo to ví a nezjeví dál, hřeší. — Lístek skončí za chvíli žehem i přes tu hrozbu.

492

CO JEST POVĚRA.

Pověra je špatná, neodůvodněná víra, pověra. Pověrčivý připisuje osobám nebo věcem moc a sílu, kterou nemají ani ze své přirozenosti ani z vůle Boží ani pro modlitby a žehnání Církve.

Kdo přičítá vodě moc omýti tělo, jistě není pověrčivý; tu schopnost má voda ze své přirozenosti. Kdo věří, že křestní voda při křtu sv. očišťuje duši dítěte od dědičného hříchu, věří tak právem, neboť tento účinek s ní spojil božskou mocí Kristus. Kdo při zbožném užití svěcené vody nebo jiného Církví posvěceného předmětu (medailky, obrázky, škapulíře, růžence atd.) čeká zvláštní ochranu a požehnání Boží, doufá tak odůvodněně pro svěcení Církve.

Kdo však soudí, že třináctka je nešťastné číslo (původ: Jidáš byl třináctý při poslední večeři), křivdí té nevinné číslici; vždyť není zlomyslná ani od přirozenosti ani z vůle Boží ani pro žehnání Církve. Žádný počet není ochranou před neštěstím a žádný zárukou štěstí. Křivě podezřívají zajíce ze zlověstnosti, přeběhne-li přes cestu. Tu moc nemá ani sám ze sebe, ani od Boha ani od Církve, ale od lidské pošetilosti. Táž zpozdilost vybavila mimořádnou mocí rozbité zrcadlo, levou nohu, návrat se započaté cesty, potkání „černých", podkovu, čtyřlístek, pavouky a figurky v autech, pátek, cikánky, věštkyně a spol., provaz z oběšence, staré báby, sny atd.

N. B. Sny stály často ve službách Božích. Ve snu hovořil Hospodin a zjevoval svou vůli. Písmo sv. vy-

pravuje o snech patriarchy Jakoba, Josefa Egyptského atd. Josefovi, pěstounu Páně, dává Pán své rozkazy ve snách. Sny vedl Bůh světce a vede jimi mnohdy i jiné lidi. Při tom se Bůh postará, aby člověk poznal, že jde o sen, Bohem seslaný za jistým dobrým účelem.

Pověrou však je věřiti, že naše sny mají vesměs vyšší význam, že se jistě splní a pod. Hledat ve snáři, co to znamená, zdá-li se člověku o kalné vodě, o vejcích, o svatbě... může snad pobavit; ale brát nalezené vážně, znamená — podle dobrého snáře, že nemá ten člověk všech pět pohromadě.

O TĚCH POVĚRÁCH

(píše V. Kutílek v „Hospodáři").

Naše babička, dej jí Pán Bůh věčnou slávu, byla babičkou hodnou, ale měla jednu velkou vadu. Trpěla na pověry. A to, co vám tímto oznamuji, vím něco od ní, něco z doslechu.

„Můj nebožtík muž rád sázel do Lotynky. Jedenkráte měl takový živý sen. Probudil se, tři numera si poznamenal a čekal na další sny. Ráno šel do města, ale čertmant to chtěl, přes cestu mu přeběhl zajíc. Do Lotynky vsadil, ale „reškontu" ztratil. A víte, že ta jeho čísla vyhrála 10 zlatých? A my jsme nedostali nic." Ovšem, že babička vinila toho zajíce z tohoto neúspěchu.

„Jednou šel ten můj do trhu s krávou. A zase, to se ví, vykročil levičkou napřed. Krávu

dobře prodal a víte, co se stalo? Stavěl se v hospodě a všechny peníze prohrál." Vinna byla jeho levá noha, ne jeho slabost, že za stůl vůbec zasedl a hrál.

„Před léty byla u sousedů Veruna Mlsná, která uměla čarovat. A taky učarovala našim kravám, že rázem přestaly dojit." Babička nemůže pochopit, že krávy onemocněly ze špatného nebo mokrého krmiva společným neduhem a v důsledku toho přestaly dojit.

„Jednou šel dědeček na hon. Sotva vyšel na silnici, kde se vzala, tu se vzala stará Pařízková a rovnou přes silnici. A děda měl po celou dobu honů smůlu. Tolik ran vystřílel, ale ani jednoho zajíce netrefil." Babička nechtěla věřit, že by v tom bylo něco jiného, než ta stará Pařízková. Dědeček dovedl snad střílet očima, ale pušku měl nechat hezky viset. Škoda toho vystříleného prachu. On i jindy nic netrefil. A když ano, tak o tom nevěděl.

„Věříte na uřknutí? Ale to jest jistá pravda, že když se někdo na vás tak nepěkně podívá, že hned se udělá špatně. Jednou se na mně v kostele také tak podívala stará Šmejkalka a vidíte — uřkla mi." Babičce se udělalo nevolno, ale to bylo z toho, že v sobotu měla mnoho práce, že šla pozdě spat a ráno šla ze samého spěchu do kostela bez jídla.

„Jednou v pravé poledne nám spadl obraz se stěny. To bylo jisté znamení. Skutečně, nejmladší bratr se rozstonal a div že nezemřel."

Kdybyste bývali dali obrazu nový hřebík, tak by nespadl dolů se zdi.

„Ale toto návěští bude jistě něco znamenat. Po tři večery, vždy o půlnoci, se mi zastavily hodiny. To buď někdo ve stavení zemře, nebo se stane jiné neštěstí.“ Milá babičko, podívejte se, jak to v těch hodinách vypadá. Co tam je prachu a vláken navitých na kolečkách. To ještě moc dlouho ty hodiny šly. Že si nepamatujete, kdy jste je dávala naposledy čistit?

„Jak jste mi dali do výměnku tu novou lavici, tak mě tam straší. Stále tam něco praská a bouchá, chvilku nemám klidnou. Když vstanu, tak nikde nic nevidím.“ To bude způsobeno tím, že truhlář dal mokré dřevo. To teď vysychá a „pracuje“, smršťuje se, praská a z toho jsou ty rány.

„Po celou noc slyším ze staré almary jakési vrtání. Není to nějaké znamení?“ Je! Jestli to nezamezíte, tak se vám jarmara brzy rozsype. Natírejte ji petrolejem, červíci, kteří vrtají, se usmrtí, budete mít klid a jarmara bude zachráněna.

ODSOUZENÍ POVĚRY.

Pověra náleží k nejtěžším duchovním a mravním poblouzením. Stojí v přímé protivě ke křesťanské víře a zdravému rozumu a plodí nejzhoubnější následky.

Útěchyplnou víru v Boha, jenž ve své prozřetelnosti otcovsky pečuje o své tvory, na-

hrazuje náboženstvím bázně a děsu, vede k fatalismu, činí člověka tvrdým a bezcitným, žádá i nejkrvavějších obětí, ničí jednotlivce a ohrožuje společenský život.

Pověru nutno považovat všeobecně (ex genere suo) za těžký hřích, protože přímo porušuje povinnou úctu k Bohu a svatým věcem a ničí víru a pravdu, člověka přímo nebo nepřímo staví do služeb zlého ducha.

Tato zásada platí bez výjimky o každém modlářství, o všem věštění a čarování, které se výslovně nebo zemlčeně dovolává zlých duchů. „Člověk, který by se uchýlil k čarodějníkům a hadačům... postavím tvář svou proti němu a vyhladím jej z prostředku lidu jeho." Tak hrozí Bůh ve Starém zákoně. (III. Mojž. 20, 6.)

S pověrou vedla Církev neustále válku. Stíhala ji jako těžký přestupek zákona Božího ostrými tresty. Duchovní i laiky trestá exkomunikací a ztrátou cti. Proti její záplavě energicky vystupovala na všeobecných i partikulárních sněmech.

Od pověry zastrašovalo i státní zákonodárství už od doby Konstantinovy. Také věda mocně potloukala pověru, hlavně šířením správné osvěty a hájením víry a křesťanské theologie.

V jednotlivých případech pro nevědomost a nedostatek zlého úmyslu třeba pověru posuzovat často mírněji. To platí zejména o lidových obyčejích (lití olova, pouštění skořápky, krájení jablka), při kterých téměř nikdo

nezamýšlí něco pověrečného, nýbrž jedná prostě zvykově.

Je též samozřejmé, že není hříchem nebo aspoň těžkým hříchem, činí-li se něco pověrečného žertem nebo pro zábavu, tak říkajíc „z psiny", bez jakéhokoliv špatného úmyslu. Předpokládá se ovšem, že žádná přitěžující okolnost nestaví toto jednání do horšího světla, na př. pohoršení. Chtěl-li by si někdo třebas dát vyložit karty nebo číst z ruky od čtyř vykladaček, aby jasně viděl k vlastnímu i cizímu poveselení, jak se jejich svědectví nesrovnávají, nelze proti tomu mnoho namítat.

PŘÍČINY POVĚRY.

Nejhlubším důvodem pověry je *slabá víra* nebo nevěra. Hlad po světě nadpozemském a vyšším týrá tak mohutně, že člověk, který odhodil sytý chléb a mléko živné víry, lapá aspoň po náhražkovém šidítku pověry. U jednotlivců i společností stoupá pověra s klesající vírou.

Sotva se Židé spustili Hospodina, už si lili tele. Vtipně se o tom rozezpíval Geibel ve svých verších:

„Víra, již jsi z dveří hnal, - co pověra se oknem vloudí. - Když Boha jsi se vzdal, - pak strašidla kol bloudí."

Přísloví praví: „Kde nevěra je pánem v domě, tam pověra má otevřena zadní dvířka." Ano, pověra se uhnizďuje k nemalé ostudě i v hlavách nevěřících inteligentů. V tom smyslu

poznamenává Pascal: „Nejvíce věří nevěřící!“ Známo je též slovo sv. Klimenta Hofbauera: „Co všechno musí nevěrci věřit, aby mohli nevěřit!“ Když ubili víru, vlekou na špalek i zdravý, přirozený rozum. Ztratili počátek moudrosti — bázeň Boží — a zpozdile se třesou a cvakají zuby před strašidly.

A to jsme už narazili na druhou vydatnou studnici pověr, a to na lidskou hloupost. Kde se v lebkách přitmívá, tam je špatně vidět a tam rádo straší. Rozžehněte světlo a příšery prásknou do bot! Čím více si osvojíte vědomostí časných i duchovních, světských i náboženských, tím blíže přistoupíte k Bohu a vzdálíte se od přízraků.

Také *pýcha* může vyústit v pověru. Zpupnému mohou být hranice poznání a moci, které lidem vykázal Bůh, těsné a sahá pak po spojenectví s peklem, aby je prolomil.

Nezkrocená *zášť* rovněž dovede veštvat svou oběť do pověry. Chce-li zničit nenáviděného, nevybírá v prostředcích a je jí vítaný i černý spár zavržených duchů.

Světci a vědci mají k pověrám nejdál a k Bohu nejblíž.

CO NENÍ POVĚROU?

Přirozeně opak toho, co pověrou je, tedy: Přičítat osobám a věcem moc a sílu, kterou mají od přirozenosti, z vůle Boží nebo z moci Církve.

To je jasné. Ale povědět, jakou moc a sílu mají lidé a věci od své přirozenosti, to už je méně jasné. Zde by mohl vést bezpečnou hranici jen vševědoucí Stvořitel, trhanou a rozplizlou mez přírodní věda a lidská zkušenost. Pán Bůh si zatím své poznání nechává pro sebe. Svět s jeho záhadami vydal lidskému vtipu. Jeho matný kahanec osvětluje mlhavě a člověk se rozkoukává ponenáhlu.

Tím se častěji přihází, že se nějakou dobu kaceřuje něco jako zřejmé pekelnictví a po čase se ukáže, že tu podivnou věc způsobila neobyčejná dovednost nebo dosud neznámá síla v lidech nebo v přírodě. S uznáním musíme konstatovati, že se přírodní vědy v posledních desítiletích znamenitě rozběhly a že začínají aspoň tušit ohromné skryté světy, kam lidské oko nenahlédlo, a sem tam už něco vědí. Čekáme s napětím na nové průrvy do tajných sklepení. Kdyby dnes vstali naši pradědečkové a prababičky, snad by vyplýtvali všechnu svěcenou vodu na divy naší techniky v domnění, že je ten svět posedlý. Nám by se tak vedlo za 100 let také.

Lidská dovednost a střelhbitá *obratnost* uvádějí nás v úžas ve veřejných představeních. Není divu, že tyto výkony bývají tu a tam podezřívány ze spojení s rohatým.

Světec Don Bosco za studehntských let se tak dostal jako kouzelník před církevní tribunál dómského arcikněze Burzia v Chieri. Soudce, jehož samého při výslechu napálil, se přesvědčil o jeho nevině a pro-

pustil ho se slovy: „Běž a řekni svým kamarádům, že ignorantia est magistra admirationis, nevědomost jest učitelkou užaslosti.“

Že není tak lehké třídit *jevy přírodní* na pravé a pověrečné, ukazuje zahanbující přehmat samé akademie věd v Paříži.

V jedné francouzské obci padaly meoteority neboli kaminité krupobití s nebe a starosta se cítil povinen hlásit tento prazvláštní úkaz akademii. Tím si však metálu nedobyl: prohlásilo se tam asi tolik: Je to hanba pro celou Francii, že má ještě starosty, kteří takové hlouposti považují za možné. Později však hřmotil v Uhrách kamenný dešť tak mohutně, že se o té možnosti pochybovat už nedalo. Tu tedy bez okolků prohlásila akademie věd za pověru úkaz, který se jí právě nehodil do krámu. Vidíme z toho, že se v této nesnadné věci i učení páni utnou.

Nejzáhadnějším oříškem je dosud *neobjevená země lidských sil,* jež v jednotlivcích dosahují mimořádných rozměrů.

Koho nenaplňuje podivem *„proutkaření“* a *„pendlování“?*

Není to úžasný úkaz, že pramen vody hluboko pod zemí kloní vrbový proutek v rukou určitých lidí nezadržitelně v jistém směru nebo v příznačné kroužení uvádí volně držené kyvadlo? A přece je to jen souhra sil přírody a lidského organismu, záření a magnetismu, jíž děkujeme, že téměř neomylně smíme kopat studnu a předem víme, jak hluboko narazíme na pramen, a známe i jeho sílu. Zdařilé pokusy těchto citlivých lidí opravňují snad též tvrzení, že některá obydlí nebo jisté místo v bytě přináší chorobu nebo nespavost a pod. vlivem pod-

zemního záření. Jakmile se místo pracovního stolku nebo lůžka změní, vše je zase v pořádku. Netřeba se hned utíkati k čárům, jakoby to místo bylo začarováno. Často prý lze v téže okolnosti hledat příčinu, proč se v některé stáji nikdy dobytek nevydaří, zakrňuje a hyne. Nemusí toho být vina, že se tam jednou jeden oběsil.

Jsou známi lidé, kteří svým kyvadlem stanoví přesně diagnosu nejrůznějších chorob a udají i způsob léčení. Při tom nemusejí někteří mít více před sebou než něco od nemocného, na př. dopis.

Ubližuje se „*babám kořenářkám*" a mnohým zkušeným venkovským lidem, kteří s nevšední schopností a jistotou pomáhají v tisícerých neduzích lidských i dobytčích. Mohli by si sice svá říkání a zázračné modlitbičky při svých výkonech odpustit, ale způsob jejich léčby jde jinak zcela dobrou cestou. Máme pochopení pro to, že některé léčivé bylinky nutno trhat v jisté době, mají-li mít žádoucí účinnost, dovolíme si však zapochybovat, musí-li je babička sbírat jen při měsíčku za té a té hodiny v noci a pod. Ve mnoha případech hraje důležitou roli *sugesce*.

Nebude nás nikdo vinit z pověry, máme-li za pravdu, že duše *umírajících upozorňují* někdy nápadným způsobem své drahé i na dálku o svém odchodu. Zvlášť citlivé a uzpůsobené duše vidí jasně vzdálené děje, reagují na vlny a vyřazování na způsob radiových přijímačů.

502

Všechny tyto zjevy, jež shrnuje věda pode jménem *telepathie, televise,* druhý zrak a j., nesmí soudný člověk zatracovati jako čertův trik, vždyť už se jejich věrohodnost rehabilitovala nepopíratelnými fakty. Totéž lze říci o sensačních pokusech s citlivci a pod.

Tak zv. *oligodynamie* stříbra bývá mylně pokládána za pověru. Dle vypravování Herodotova byla známa už za perského krále Cyra (ca 2500 př. Kr.). Přitiskne-li se stříbrný peníz na zanícené místo, působí nepatrný počet atomů příznivý obrat, ne však snad pro nahodilá zaříkání zkušené rádkyně.

Stanovit pak rozhraní mezi mocí přirozenou a nadpřirozenou spadá do kompetence Církve. Ta jménem Božím rozhoduje, kdykoli toho žádá blaho věřících, a pronáší závazný rozsudek. Autoritativně určuje po bedlivém přezkoumání, zda události zázračné, proroctví, vidění atd. byly způsobeny mimořádnou mocí Boží čili nic.

V nekonečné řadě podružných případů denního běhu zůstanou trvale nejasnosti.

PRO VÝSTRAHU.

Ve vteřině zničeni.

Mladému muži, který si nedávno dal vykládat karty v přítomnosti své nevěsty, bylo vyčteno z karet, že se za války dopustil mravního přečinu. Nebylo to pravda, ale mezi dvěma mla-

dými lidmi otevřela pověra propast, která zhltla štěstí jejich lásky. — Lidé sahají po zakázaném ovoci a jeho následky si ničí a otravují život. Nezmoudříme?

Černá kronika pověry.

V aktech policie přichází mnoho případů, které ukazují, jak smutné následky provázejí moderní předpovídání.

Jedné paní bylo prorokováno, že se její muž zastřelí. Paní se tak zděsila této předpovědi, že ji na místě ranila mrtvice; muž žije ještě dnes.

Jiné bylo věštěno, že zemře ve 32. roce svého věku. Ta úzkost, po celý rok! Zachvátila ji bezměrná trudnomyslnost. Teprve po uplynutí lhůty uvolňovala se stísněnost a hrůza.

Jednomu muži sdělila vykladačka karet, že je mu paní nevěrná. Pán manželku zabil a sám se oběsil.

Zvláštní druh případů vyznačoval se tím, že postižený ve zmatku a ohromení přivodil si sám předpověděné neštěstí.

Tak si vzala dívka život, protože jí bylo prorokováno, že dlouho žít nebude.

Mladému muži byla předpověděna násilná smrt na měsíc červenec. Tím propadl podivně smíšené náladě šibeničního humoru a zoufalství, že se denně opíjel, v tomto stavu spadl s auta a podlehl smrtelnému zranění — ale už v červnu.

Dejte si hádat z ruky,

tak přišla na Kozlovskou v Neplachovicích cikánka. Nechala si opravdu hádat a cikánka jí předpověděla, že spáchá sebevraždu. Kozlovská si tuto věštbu cikánky vzala tak k srdci, že musela býti převezena do ústavu pro choromyslné. Její muž v rozrušení nad touto zprávou se oběsil. To jsou konce dnešní „pokrokové" doby. Na místo odevzdané víry v Boha, je moderní člověk ochoten věřit cikánům, „jasnovidkám", „dát si číst planety" na jarmarcích. A proč to všechno?! Protože ti mu nezakazují: nezabiješ, ani nenarožených, nepokradeš, nesesmilníš, nezcizoložíš, nebudež křivě svědčit, ani nepřikazují: dáš dělníkovi řádnou mzdu, nebudeš na něm šetřit, abys sám mohl víc utrácet. To všecko přikazuje Bůh — a proto před ním člověk utíká — ale neuteče! („Naše Slezsko" 4. IV. 1936.).

Astrologie.

Před statkem sedláka v Marlu (Vestfalsku) prořízl si v dubnu 1935 47letý muž nožem krk. Těžce zraněný zemřel po převezení do nemocnice. Policie zjistila, že tento muž byl na policii v Marlu a tam ukázal svůj horoskop s poznámkou: „V hvězdách je psáno, že musím ještě dnes zemříti." Úředník domlouval muži a dokazoval mu, že jde o hloupou pověru. Zdánlivě uklidněn muž odešel a přece spáchal sebevraždu. („Zeno." 25. III. 1935.)

V roce 1936 byla před vídeňským soudem projednána tato záležitost: Dva lidé žili 10 roků šťastně v manželství. Žena, věrně oddána astrologii, neopomenula se otázati hvězd, a zjistila, že budoucí její manžel se narodil pod dobrou hvězdou, což bylo zárukou šťastné budoucnosti. A vskutku bylo tomu tak. Avšak po desítiletém šťastném manželství zjistila, že muž se narodil o deset dní dříve, tedy pod jinou hvězdou, a to znamenalo — neštěstí. Z toho důvodu opustila manžela. Ten zažádal o rozvod a skutečně manželství bylo rozvedeno.

Mladý akademik vykonal soudcovskou zkoušku. Hned potom se setkal s astrologem, který mu namluvil, že ve zkoušce propadl. Student spáchal sebevraždu. Později se však ukázalo, že zkoušku udělal dobře.

V létě 1932 přijeli do lázeňského místa, ležícího u Baltického moře, manželé. Muž byl věhlasný astrolog, žena jeho spolupracovnice. Hostům bylo nápadno, že manželé se stranili všech radovánek. Jednoho dne si najali loďku a vyjeli daleko na moře. Později se nalezla loďka prázdná. V dopisu, který zanechali v hotelu, oznámili, že studiem astrologie poznali smutný osud, který čeká ženu. Proto raději oba udělali svému životu konec.

Takových případů je u soudů známo mnoho.

I mistr tesař se utne.

V Paříži věští na 2000 slovutných i slovutnějších astrologů a magů.

506

Nejslovutnější astrolog je Maurice Privat. Jeho kniha o roku 1937 se prodala za 20 dní v 36.000 exemplářích. Mezi jiným v této knize prorokoval dlouhou a šťastnou vládu anglického krále Eduarda VIII., který se, jak máme ještě v živé paměti, brzo po svém nastoupení zřekl trůnu.

Zázračný šál osidlem.

Isadova Dunkanová († 1927 v Nizze), světoznámá tanečnice, halila se s oblibou na svých cestách do zázračného šálu, který ji, jak pevně věřila, chránil od každého neštěstí. A právě tento ochranný ovin kráščina hrdla přivodil její tragický konec. Jela autem. Volným cípem šálu pohrával si vítr, takže vlál otevřeným oknem ven. Tam zachytlo šál kolo, na něž se v mžiku natočil a svou bavící se majitelku uškrtil.

Ve studni hledala obraz ženicha.

Tragikomický případ slepé lehkověrnosti se přihodil v obci Dioši v jižním Pováží. 29letou vdovu po J. Baloghovi navštívila elegantně oblečená dáma. Ta se představila jako R. Sibilková. Uvedla, že je znalkyně staroindických tajemných věd a že dovede předpovídat budoucnost. Mladá vdova ze zvědavosti požádala „věštkyni", aby jí prozradila, „co ji čeká a nemine". Věštkyně se dala ihned do práce. Blepotala různá cizí slovíčka, až náhle vykřikla, že má vidění. Vdovu prý čeká skvělá budoucnost a velmi brzo se vdá za neobyčejně bohatého staršího muže. Mladá vdova byla samozřejmě „takovou budoucností"

celá rozradostněna. Jen chtěla vědět, kdy bude svatba. Sibilková požádala před novým věštěním o stokorunu. Vdova radostně přiskočila k posteli, kde z pod slamníku vybrala z úspor žádanou bankovku. Sibilková nato žádala, že čarování bude jen tehdy úspěšné, když Baloghová odejde na dvůr a bude se dívat sedm minut do studny. Na její hladině prý se zjeví obraz budoucího muže. Vdova odběhla ke studni, ale marně celou půlhodinu hleděla na vodní hladinu. Zatím však věštkyně zmizela a s ní všechny úspory důvěřivé vdovy. Bylo toho schováno ve slamníku na 3000 K.

Nějak to neklape.

Sedlák s čeledínem jeli na voze lesem. Čeledín zvolal: „Pane, kočka nám běží přes cestu!"

Sedlák řekl: „Obrať! To je neblahé znamení, přeběhne-li přes cestu černá kočka. Budeme dnes dělat něco jiného."

A vrátili se domů, a teprve druhého dne jeli opět do lesa. Tu čeledín opět zvolal: „Pane, před námi přeběhl vlk!"

„To je dobré znamení. Přináší štěstí."

Jeli tedy na paseku, vypřáhli, aby se kůň mohl pásti, a šli k mýtině. A když večer chtěli nakládat, čeledín zpozoroval, že vlk roztrhal a sežral koně...

„Pane," zvolal, „našeho koně potkalo štěstí!"

Sedlák tomu nejprve nerozuměl, když se však přiblížil, spatřil, že vlk sežral koně.

508

Číslo 13.

V anglickém hrabství Yorkshire se nedávno dokonce usnesli, že se budoucně při číslování domů musí číslo 13 vynechat. Všechny domy, které jsou nyní označeny číslem 13, mají dostat číslo 12a. Celá řada majitelů domů si totiž stěžovala, že byty v domech s číslem 13 zůstávají mnohem déle nepronajaty než v jiných.

Jistý pan Charles Marquardt vystoupil teď proti odstranění nešťastného čísla 13. On sám bydlí už 35 let v domě s číslem 13 a prohlašuje, že se ihned odstěhuje a opustí Yorkshire, obdrží-li označení 12a, neboť právě pro číslo 13 v tom domě bydlil. Mr. Marquardt, který je dnes sedmdesátníkem, pokládá 13 z následujícího důvodu za šťastné číslo. Před 40 roky, 16. června 1896, potopil se anglický parník „Drummond Castle" na cestě z Kapského města do Londýna nárazem na skálu. Z 250 osob na palubě, cestujících a posádky, podařilo se zachránit život jen jedinému člověku: Mr. Charles Marquardtovi z kabiny č. 13. Od toho dne pevně věřil tehdy třicetiletý Marquardt v příznivé působení čísla 13.

NEVRACEJME SE DO STARÝCH OKOVŮ.

Pod černým jhem satanovým zkusilo už lidstvo dost. Chce se nám snad nazpět?

Pověra táhne svět do pohanství. Její sluhové navazují mnohdy i vědomě na řády pohanské, hlavně egyptské a chaldejské.

Na východě, v živé fantasii orientálů, se zrodilo i dnes tak rozšířené předpovídání. Jako nejstarší způsob předpovídání je známo věštění budoucnosti z hvězd, pak ze zvuků různých zvířat a z letu ptáků (hlavně u Babyloňanů). Jiné metody měli Řekové. Ve věštírně v Delfách vyrážela kněžka, hnízdící na trojnožce v omamných parách nad skalní rozsedlinou a uměle přivedená do ekstatického stavu, nečlánkované zvuky, jež byly vykládány od dovedných zasvěcenců. Římané zpytovali pro vyzvědění budoucnosti vnitřnosti obětních zvířat, hlavně ptáků. Jiní zase se dovídali budoucí věci z řehotu posvátných kobyl.

Nebylo by nás, dítek Božích, důstojnější, kdybychom na počátku každého díla doporučili své záležitosti Bohu a předložili zdravému rozumu a pak s důvěrou v jeho pomoc hleděli budoucnosti klidně vstříc? Nedejme se připravovat ani tímto způsobem o víru od lháře od počátku, který nám opět slibuje, že budem jako bohové, vědouce dobré a zlé. Držme se pevně náručí svého Otce a Matky, jež potřela hlavu hada pekelného, aby nás znovu nespoutal ve staré otroctví.

NEPOTŘEBUJEME KOUZEL.

Pro štěstí jsme stvořeni a štěstí chceme mít. Hledáme záruku, že půjde životem s námi. Bůh nám ji dal. „Nepečujte úzkostlivě, co byste jedli a čím byste se odívali... Ví zajisté Otec váš

nebeský, že toho všeho potřebujete. Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a ostatní vám bude přidáno." Svou božskou péči zaslibuje Otec svým dětem pro všechny jejich starosti. On ví, čeho potřebujem, a to stačí.

Požehnání matčino staví dětem domy. Matka naše, Církev svatá, žehná každý náš životní krok, aby k nám trvale připoutala pravé štěstí. Žehnala matkám a otcům našim, když šli k oltáři, naší matce, prve než nás vložila do kolébky, při úvodu opět zvláštním způsobem žehnala nemluvně. Se svým požehnáním nás čeká na všech rozcestích i cestách života.

Zavedla tolik svátostin, jimiž všemi na nás svolává požehnání Boží, že bychom se jim musili úmyslně vyhýbat, kdybychom se s nimi nechtěli setkat. Církev světí naše příbytky (na sv. Tři krále), žehná úrodu zemskou (prosebné průvody do polí), světí pokrmy i nápoje (na Hod. B. velikon.), ve svěcené vodě dává nám mocný prostředek pro ochranu naší osoby i našeho domova. Nebylo by to křesťanštější, kdyby na prahu našeho příbytku visela místo podkovy pro štěstí kropenka svěcené vody, jíž by se zbožně přežehnal, kdokoli by vcházel k nám i vycházel od nás, kdyby jako záruka míru a štěstí bdělo Božské Srdce nad našimi rodinami, když slibuje zvláštní požehnání domovům, v nichž bude zasvěcen na čelném místě a uctíván jeho obraz?

Jak velikou důvěrou by se naplnilo srdce nemocného, kdybyste vedle lékaře zavolali i kněze, aby se nad chorým pomodlil žehnání Církve sv., než abyste se obrátili k pověrám. Jistě by vás Bůh a jeho andělé bezpečněji chránili na vašich cestách, kdybyste své auto nebo motorku dali posvětit a požehnat od kněze, než kdybyste důvěřovali v pavouky.

Ne, my nepotřebujeme kouzel. Naší záštitou je Bůh, jenž andělům svým přikázal, aby nás chránili na všech cestách našich. Naší oporou je Církev, žehnající matka, jež nám za všech okolností vtiskuje na čelo křížek a s modlitbou nás provází. Proto my, věřící její děti, neznáme otrocké bázně a s důvěřivým úsměvem jdeme životem, vždyť víme, že štěstí jde s tím, s kým Otec jde a Matka až k hrobu i za hrob.

Imprimi potest. Pragae, 7. Septembris 1940. P. Fr. Suchomel C. Ss. R., Superior Prov. — Nihil obstat. P. Em. Mysliveček C. Ss. R., censor ex officio. — Imprimatur. Nr. 12.931. Olomucii die 9. Sept. 1940. Dr. Udalr. Karlík.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí P. R. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla Typia v Moravské Ostravě, Těšínská ulice 21.

512

PO CESTACH MILOSTI BOŽÍ

ŽIVOTEM č. 353
CENA 50 h.

Nákladem Exerc. domu, Frýdek. Fotoarchiv Exerc. domu, Frýdek

V PAPRSCÍCH RŮŽENCE.

V životopise svatých osob, i z novější doby, na př. sv. Jana Bosco, čteme o zvláštních událostech, jež nelze vysvětliti přirozeným způsobem. Podobné příběhy a zkušenosti slyšel jsem z úst mnohých známých kněží, zvláště misionářů. Nebyli to nikterak lidé lehkověrní, ba naopak vlivem dlouholetých studií naklonění k velké opatrnosti. Nicméně po svědomitém zkoumání byli nuceni uznati mimořádný zásah vyšší moci. Podávám zde několik takových příběhů, jež jsem buď sám zažil nebo slyšel od hodnověrných lidí za svého pobytu ve Spojených státech.

I.

„Právě jsme zakončili svatou misii v N.", vyprávěl misionář. „Od kostela k nádraží bylo půl hodiny cesty a vlak měl odjet v 7 hod. ráno. Ježto jsem chtěl sloužiti mši svatou, vstal jsem o půl páté. Po díkučinění jsem začal balit své věci a vzpomněl jsem si, že jsem ve zpovědnici nechal modlitební knížku a růženec. Vrátil jsem se pro ně do kostela a přišel k zpovědnici, když vstoupil do chrámu muž, asi čtyřicetiletý. Smutný výraz jeho tváře vzbudil ve mně soucit, takže jsem se k němu přiblížil a pravil: „Dobré ráno. Mohu vám něčím posloužiti?"

„Ano," pravil dychtivě, „vyslechněte mou zpověď. Je to nutné." V jeho zraku bylo cosi.

co mi vnuklo podezření, zda není pomaten. Na uklidněnou jsem pravil co nejvlídněji: „Snad jste poněkud rozrušen v této chvíli? Brzo sem přijde pan farář a ten vám poslouží rád." — „Ne, ne, prosím vás, je-li vám jen trochu možno, vyzpovídejte mne ihned, abych nebyl zavržen," odpovídal velmi vážně. Pln údivu hleděl jsem nalézti klíč k mužovu chování otázkou: „Misie trvala celý týden, proč jste nepřišel?" — „Nechtěl jsem," odvětil krátce. — „Byl jste vůbec na některé misijní pobožnosti?" tázal jsem se. — „V sobotu jsem šel náhodou mimo a ze zvědavosti jsem vešel. Právě jste předříkával růženec. Ač je tomu skoro třicet let, co jsem se modlil posledně, vzpomněl jsem si na růženec, protože mne mu učila v dětství matka. Připojil jsem se tedy na chvíli ke společné modlitbě, ale zakrátko mne obešel zvláštní pocit. Všechny hříchy mého promarněného života začaly se mi vynořovat z paměti. Pomyslil jsem si na zpověď, a něco mne nutkalo, abych vyčkal až do konce pobožnosti a smířil se s Bohem. Toho jsem se lekl, popadl jsem klobouk a odešel."

„To byla chyba," podotkl jsem. „To milost Boží vás nutkala k pokání." — „Tehdy jsem to ještě nevěděl", vysvětloval cizinec, „přemohl mne falešný stud." — „Nuže, co jste dělal potom, když jste odešel z kostela?" vyptával jsem se dále. — „Dlouho jsem chodil ulicemi a pak jsem hrál v hospodě karty, abych se zbavil toho podivného pocitu. O půlnoci jsem ulehl, ale nespal

jsem až do rána." — „Včera byla neděle. Šel jste do kostela?" — „Nikoli, nešel jsem. Umínil jsem si, že se nepoddám, a toulal jsem se celý den, pak jsem zas hrál v karty až do půlnoci. Byl jsem tak znaven, že jsem myslel, že hned usnu, ale marně jsem zatlačoval oči, spánek se mne tvrdošíjně vzdaloval. Asi před půlhodinou zaslechl jsem kohosi volati mne jménem. Posadil jsem se na lůžku a otázal se: Co je? Lahodný, smutný, ale neznámý hlas ženský odpověděl: „Zúčastnil ses mého růžence v sobotu večer. Nabídla jsem ti milost upřímného obrácení. Nepůjdeš-li ke zpovědi, ještě než misionáři odcestují, zemřeš ve svých hříších."

„Důstojný pane, tato slova zněla strašně a otřásla mou duší a celou mou bytostí. Teprve tehdy jsem si uvědomil, že Panna Maria ve své dobrotě mi vyprosila tuto zvláštní milost. Zanechal jsem všeho odporu, vrhl se na kolena poděkovat Bohu za tu milost a milosrdenství, co nejrychleji se oblekl a přišel sem. Jak jsem rád, že jsem vás zde zastihl! Doufám, že neodepřete mne vyzpovídat."

„Ovšem, že neodepřu," odvětil jsem, „třebas bych tím i zmeškal vlak."

„Nežli začnu," pravil muž, „chci učinit doživotní slib. Prohlašuji, že se vzdám své dosavadní společnosti a že s pomocí Boží se vynasnažím ukázat se hodným laskavé přízně blahoslavené Panny."

II.

Pan farář Trojan měl za sebou perný den a těšil se na vydatný noční odpočinek. Před nedávnem přišel do N. v Iově a jeho horlivost našla tam rozsáhlé pole činnosti. Jsa upracován, záhy si ulehl a brzo usnul zdravým spánkem. Náhle se probudil, jako by se ho někdo byl dotkl.

„Jdi ihned k Janu Brožovi," pravil jakýsi hlas, jak se mu zdálo, i posadil se na loži. Chvíli poslouchal, ale ježto se nic nehýbalo, usoudil, že to byl pouhý sen a ukládal se opět ke spánku.

„Jdi ihned k Janu Brožovi!" opakoval tentýž hlas a tu již Otec Trojan nepochyboval, že bdí.

Nový farář znal tak podle jména Jana Brože, majitele cihelny na okraji města, ale neměl příčiny považovat jej za člena své farnosti. S tichou modlitbou k Matce Boží za pomoc ve vykonání tak neobvyklé výzvy chvatně chystal všechno potřebné k zaopatřování. Se svatou Hostií a olejem nemocných vykročil z kostela do tmavé noci. V tom zarachotil ku bráně chrámové povoz a vozka prudkým trhnutím zastavil koně.

„Jste to vy, pane faráři?" otázal se, nakloniv se z vozu ke knězi na cestě. „Přijel jsem vás ihned zavézti k Janu Brožovi."

„Děkuji," odvětil Otec Trojan, usedaje do bryčky. „Právě jsem byl na cestě k němu. Pospěšte si a cestou mi o nemocném něco povíte."

Jan Brož se vystěhoval ze staré vlasti v mladém věku a usadil se v N. Ačkoliv měl pouze nepatrné školní vzdělání, vrozenou schopností a podnikavostí domohl se po letech vytrvalé práce vynikajícího postavení v obci a slušného jmění.

Byl věřícím katolíkem, ale jeho náboženské vědomosti byly velmi chatrné. K tomu se družila paličatost a pýcha. Domníval se, že jako nejváženější člen kostelního výboru může rozkazovat všem ostatním, ba i samému faráři, předchůdci Otce Trojana. Tak došlo nutně ke srážce, v níž s obou stran padla politováníhodná slova. Jan Brož odešel tehdy hrdě ze schůze s prohlášením, že se uvidí, kdo koho více potřebuje. Od té doby z nechuti ke knězi ani do kostela nohou nepáchl. Své děti a domácí však do kostela posílal a modlil se soukromě i společně s rodinou. Zejména nevynechal nikdy denní růženec večer v době adventní a postní.

Tak uplynulo dvacet let a mnohé se změnilo v N. Jan Brož se však nezměnil, ani když starý farář odešel a nastoupil nový, Otec Trojan. Mladší generace v osadě — kromě členů rodiny — již ani nevěděla, že starý pan Brož je katolík.

Očividně mělo milosrdenství Boží shovívavost s jeho nevědomostí a v odměnu za jeho denní modlitbu udělilo mu možnost přijmouti svátosti v hodině smrti. Byl vskutku již svrchovaný čas. Otec Trojan totiž vždy poté ujišťoval.

že nebýt té tajemné výzvy ještě před příchodem poslovým, nebyl by již včas přišel, aby umírajícímu poskytl rozhřešení a ostatní útěchy svatého náboženství.

III.

V městě Denveru onemocněl stařec, který v mládí odpadl od víry. Neobešlo se to tehdy bez prudkých výčitek svědomí a dalo mu hodně práce, než je přímo násilně utlumil. Snad právě proto upadl v opak, v nenávist proti náboženství svého dětství. Opovrhoval vším, co souviselo s náboženskými úkony. Na štěstí měl hospodyni, opravdovou katoličku, jíž upřímně záleželo na jeho duševním stavu. Když jí lékař oznámil, že s pacientem je zle, pospíšila si uvědomit o tom kněze a požádat ho, aby starého pána podle možnosti připravil k odchodu na věčnost.

„Co pak vy zde chcete?" netrpělivě se otázal stařec, když kněz vkročil do jeho pokoje.

„Nu, slyšel jsem, že churavíte," vlídně odvětil kněz, „a tak jsem se přišel na vás podívat. Navštěvovat nemocné jest, jak víte, skutek milosrdenství."

S nechutí vybídl stařec kněze k usednutí. Když však se tento zmínil o zaopatření, nemocný to drsně odbyl: „Nepřeji si o tom ani slyšet a žádám vás, abyste mne budoucně již neobtěžoval!"

„Teď se s ním nedá nic počít," smutně podotkl kněz hospodyni, „avšak odsloužím zítra ráno mši svatou za jeho obrácení a prosím vás, byste se na týž úmysl pomodlila růženec."

„To činím už dávno," odpověděla hospodyně, „dám vám zprávu, nastane-li nějaká změna".

Koncem týdne se objevila dobrá žena opět ve faře. Její tvář zářila štěstím. „Pojďte rychle, Otče," zvolala, když kněz vkročil do hovorny, „on si toho žádá!"

S očividnou radostí přivítal tentokrát stařec kněze. „Díky Bohu, že jste přišel," pravil zvedaje zesláblé ruce. „Prožil jsem hroznou noc. Ještě včera večer jsem byl rozhodnut nepřijmout svátostí. Okolo jedenácté jsem usnul, a ve snách jsem zřetelně spatřil Matku Boží s Ježíškem v náručí, vznášející se nad mým ložem. Hrozila mi prstem a upírala na mne vyčítavý pohled, vnikající mi až do hlubin duše, jako by mi chtěla říci: „Přijmi svaté svátosti co nejdříve, jinak bude brzo příliš pozdě!" Procitl jsem chvěje se na celém těle... Důstojný pane, pomozte mi vykonati dobrou zpověď."

Netřeba dodávati, že stařec byl upřímně obrácen; zemřel zanedlouho pln vděčnosti k Matce milosti, jež takto změnila jeho srdce, nežli se octl před soudnou stolicí Boží.

520

PŮLNOČNÍ ROZHLAS.

V nemocničním pokojíku ležela žena na smrtelné posteli. Její tvář byla bílá jako poduška, na níž spočívala. Na židli vedle ní seděl kněz a předříkával jí úkony víry, naděje, lásky, lítosti a odevzdanosti do vůle Boží. Byla to jeho bývalá žačka a před desíti lety ji sezdával. Blížila se půlnoc.

Najednou četl v jejích vyhublých rysech jakýsi neklid. „Milé dítě", tázal se starostlivě, „tíží tě ještě něco?"

„Mé svědomí mi nic nevytýká. Vykonala jsem dobrou sv. zpověď. Ale — nemohu umřít, dokud ještě naposled neuvidím Richarda. Musím mu říci, že jsem ho stále milovala, chci slyšet jeho slib, že se vrátí k Bohu. Důvěřuji v Srdce Páně, že mi ho sem pošle. Jak, to nevím, neboť má smrt se blíží. Ale věřím."

„Ano, Bůh mu může vnuknout spasitelné myšlenky, kdekoli právě dlí." Více kněz nemohl říci, neboť její manžel byl nezvěstný již deset let od onoho dne, kdy opustil svou mladou ženu se srdcem roztrpčeným proti Bohu a lidem.

Mohla by to být šťastná dvojice, ale oba i po sňatku málo dleli doma a hledali zábavu jinde. Brzy nastaly vzájemné výčitky, žárlivé podezřívání. Žena se nedopustila ničeho špatného, jediné slovo ji mohlo ospravedlnit, ale pýcha ji bránila. Tak došlo k rozvodu. Hned poté

Richard zjistil pravdu, vrátil se k ní, aby ji pokorně odprosil, ale odvrátila se od něho s povýšeným pohrdáním, jež ve skutečnosti necítila. Odešel a již nikdy ho nespatřila. Pozdě litovala a oplakávala svou pošetilost. Jedinou její nadějí bylo nyní slitování Božského Srdce.

Ošetřovatelka, která stála opodál, dostala náhle dobré vnuknutí. Tiše odešla z pokojíku, ale neřekla ani slovo, když se po několika minutách vrátila. —

V téže chvíli vloupal se lupič do domu v městě vzdáleném odtud asi 100 km. Věděl, že najde v ložnici nepřítomné milionářky skvosty nesmírné ceny. Nasbíral již do kapesníku démanty, perly, rubíny, když tu v sousední místnosti ozvaly se jakési pronikavé zvuky. Lupič sebou trhl a sevřel pěstí hlaveň své pistole s krutým odhodláním. S napjatými svaly čekal. Brzo poznal, oč jde. Ve vedlejší místnosti byl patrně rozhlasový přijimač nařízen na půlnoc a spustil. Do nočního ticha řinul se břesk jazzového orchestru. Lupič si oddechl. Najednou hudba zase ustala. Muž opět čekal poslouchaje.

„Volá stanice ZYX. Vysíláme důležitou zprávu. Paní Adéla Rochová umírá v nemocnici P. Marie. Prosí, aby její manžel Richard Roch k ní ihned přišel. Kdo ví o jeho nynějším pobytu, žádá se, aby ho na to upozornil."

V naslouchajícím lupiči se téměř zarazil dech a tep. Pak nedbaje na nic, odhodil klenoty,

vyskočil oknem do zahrady a na ulici. Zastavil mimojedoucí auto a dal se šílenou rychlostí dopravit k nádraží. Běda, rychlík právě odjel. Oklikou se připlížil k poštovnímu vlaku a vylezl na střechu posledního vozu. V této nebezpečné poloze, drže se křečovitě oběma rukama, otřásán každým pohybem, šlehán větrem a deštěm, byl unášen k svému cíli. —

Svítalo, když do pokojíku paní Adély dovrávoral promoklý, rozcuchaný muž. Kněz mu vykročil vstříc: „Pane, asi jste se zmýlil..." Avšak zrak lásky je bystrý i pod stínem smrti. Z úst umírající ženy zazněl výkřik: „Richarde".

A již klečel u ní, s tváří skloněnou na podušku. Neptala se, odkud přišel, jak se o ní dověděl. Věděla jen, že Srdce Páně vyslyšelo její modlitbu. Teprve až zavřela navždy své znavené, něžné oči, ošetřovatelka pověděla, že se obrátila na hlasatele stanice ZYX, aby vyslal do éteru její poselství.

Richard nezapomněl nikdy na sliby, jež učinil své umírající ženě, a začal nový život pokání a dostiučinění.

MĚL JSEM DOBROU MATKU.

Když misionář vystoupil z vlaku v Silvertoně, pokročili mu vstříc dva ramenatí mužové, podle zevnějšku dělníci. Jeden z nich pozdravil a odbočil na pěšinku podél trati, kdežto druhý

se nabídl, že ponese knězův cestovní kufřík. Misionář se domníval, že sám pan farář poslal mu ho k vlaku, který měl značné zpoždění. Přijal tedy rád službu dělníkovu a dal se s ním na cestu k nedaleké farní budově.

Dal svému průvodci několik otázek o poměrech v městě, ale k svému překvapení dostal tuto odpověď: „My dva, kamarád a já, jsme zde úplně cizí. Přijeli jsme včera hledat si práci, ale nenašli jsme nic, co by se nám hodilo. Jsme z Arizony a chceme odtud odjet večerním vlakem. Můj přítel odešel nyní do města sehnat něco k snědku."

„Lituji, že nemůžete zde zůstat na misii," podotkl misionář, prohlížeje si pozorně svého společníka. „Myslel jsem skutečně, že jste ze zdejší farnosti. Ale když se věci mají jinak, měl bych se vám kromě zpropitného ještě něčím více odplatiti za vaši úslužnost." Dělník se usmál povzbudivě a kněz pokračoval: „Lidé, kteří jsou nuceni stále jezditi za prací sem a tam, zřídka kdy přijdou do kostela a k svátostem. Dovolte mi jako knězi otázku: Kdy jste byl posledně u svaté zpovědi?"

„Ó to bylo, když jsem byl ještě zcela mlád ve své domácí farnosti," odpovídal zcela ochotně dělník. „Měl jsem dobrou matku a chtěl jsem žít vždy pořádně. Ale když jsem odjel z domova, někdy jsem se styděl před ostatními, jindy zase zapomněl, že je neděle, a tak jsem od té doby vůbec nepřišel do kostela."

524

„Jistě litujete, že jste nejednal tak, jak vás vaše dobrá matka učila. Ale můžete ještě vše napravit a tak svou matičku potěšit, ať už ještě žije, nebo je na věčnosti. Pohleďte, zde jsme u kostela. Jděte dovnitř a připravte se ke zpovědi, zatím co já odložím své věci ve faře. Nebojte se, pomohu vám, jako vy jste pomohl mně dostat se sem, do tohoto kopečka. Vše, co vám zbývá, je, abyste přijal sv. přijímání zítra ráno v Durangu a pak začal nový, lepší oddíl svého života."

Pan farář již očekával misionáře před farou a pozdraviv se s ním řekl: „To jsem rád, že jste přece ještě dnes přijel. Čekal jsem ráno na nádraží, ale vlak se, jak vidím, hodně opozdil. — Kdo pak je ten cizinec?" tázal se, ukazuje k domu Božímu, v jehož dveřích dělník právě zmizel.

„Neznám ho blíže," odvětil misionář. „Myslel jsem, že jste mi ho poslal naproti. Přeje si nyní svatou zpověď, poněvadž musí cestovati večerním vlakem."

Za malou chvíli vyslechl misionář cizincovu zpověď a dal mu stvrzenku, aby mohl přijmouti Tělo Páně v dalekém městě, kam měl přijeti na druhý den ráno.

Potom při večeři poznamenal pan farář s úsměvem: „Teď již nepochybuji, že misie se dobře vydaří. Aspoň tenhle začátek byl velice slibný."

ČTVRTÉ ZASTAVENÍ.

V poslední lavici klášterního kostela sv. Ignáce v Chicagu klečela dvanáctiletá Olinka Nolanová, řešíc u sebe důležitou otázku: vykonat nebo nevykonat „křížovou cestu“ soukromě? Již se stmívalo, byla unavena pochůzkami pro maminku. Ale deset minut déle by jí nepřitížilo, a únava? Pro nějaký časný zisk by také neváhala jít třeba půl hodiny dále. Nemohla by tedy aspoň chvilku doprovázet Pána Ježíše na jeho poslední cestě? Její lepší stránka zvítězila a děvčátko postoupilo dopředu, aby začalo „křížovou cestu“.

Bylo tak zabráno do své pobožnosti, že si ani nevšimlo, že paní ve smutečním oděvu vešla do kostela a zvědavě ji pozorovala. Paní Kalfildová nepřišla se pomodlit; její nohy vlastně po prvé stanuly na půdě katolického chrámu. Náhlá slabost při chůzi na ulici ji přiměla sem vejít ke krátkému odpočinku.

Usednuvši, poddala se stejným myšlenkám, jaké ji mučily ve dne v noci od onoho černého dne, kdy strohý osud ovdovělé matce urval jediného syna v květu mladosti. Nadaný a hodný hoch měl před sebou slibnou budoucnost, krátká nemoc jej srazila k zemi. Zdrcené srdce mateřské nenacházelo nikde útěchu. Proč Prozřetelnost jedná s ní tak krutě? Čím si zasloužila takový trest? Což se nesnažila žíti bezúhonně a činiti dobře bližnímu? Proč má tedy tolik

trpět? Takové otázky kroužily její myslí, ale nenalézajíc na ně odpovědi a cítíc, že neustálé hloubání by ji vedlo k zešílení, rozhlédla se po kostele po nějakém rozptýlení.

V kostele byla jen Olinka a na ní upřela svůj zrak. Brzy se v ní probudila zvědavost. Copak to děvčátko jen dělá? Jde od obrazu k obrazu, před každým poklekne, chvilku stojí, pokřižuje se a jde k dalšímu. Bezpochyby nějaká římská pověra.

Když Olinka byla již nablízku, nahnula se k ní a zašeptala:

„Co to děláš, děvčátko?"

Olinka odpověděla s překvapením: „Modlím se křížovou cestu."

„Ale co to znamená?" tázala se paní.

Olinčiny hnědé oči se rozšířily podivem, že někdo neví, co je křížová cesta, pak ji však napadlo, že paní je asi jiné víry.

„To znamená — znamená," hledala odpověď, „že jdeme podle obrázků, na kterých je namalováno umučení Páně, a při každém obrázku se modlíme a vzpomínáme, co Pán Ježíš trpěl."

„Teď rozumím," pravila paní Kalfildová, „děkuji ti, žes mi to tak pěkně vysvětlila".

Olinka pokračovala v pobožnosti a na toto přerušení víc nemyslila. Mezitím cizí paní, chtějíc zahnat pochmurné myšlenky ji pronásledující,

zvedla se a šla se podívat na křížovou cestu. „Není to špatný nápad, znázornit takhle umučení Páně," řekla si.

Byla to umělecká křížová cesta. První tři zastavení se paní Kalfildové líbila. Když však přišla ke čtvrtému: — Ježíš potkává svou Matku — zmocnil se jí zvláštní, nový pocit. Zde vpravdě byla matka, která zkusila bolest větší, než byla její. Byla to přece matka nejlepšího Syna. A hle, tato Matka potkává svého Syna za tak zarmucujících okolností. Když tedy náš Pán dopustil na svou Matku tak veliké utrpení, jak by směla reptat ona?

Dlouho tam stála, zírajíc vzhůru k obrazu, a když se konečně obrátila, neznámý dosud pocit odevzdanosti a pokoje počal zalévati její duši. Den za dnem poté přicházela, a kráčejíc od zastavení k zastavení, modlila se svým vlastním způsobem; ale přede dvěma z nich zvlášť dlouho stávala — to bylo čtvrté zastavení a pak třinácté: — Ježíš mrtvý na klíně Matky své —. Znenáhla odumírala v ní zahořklost a roztrpčenost a mír zavládl opět v jejím srdci.

Za několik měsíců byla paní Kalfildová přijatá do pravé Církve. To vše Olinka nevěděla. Dávno zapomněla na příhodu v kostele. S paní Kalfildovou se již nikdy nesetkala. Kdysi se však doví, že vzácná perla byla zasazena do její koruny slávy v odměnu za křížovou cestu, již se tehdy přes počáteční nechuť pomodlila, a tak se stala nástrojem k záchraně duše bližního.

528

KYTICE RŮŽÍ.

Růženka se narodila v Illinois. Její otec měl znamenitě prospívající obchod. Její matka byla moudrá a zbožná paní. Zatím, co se otec snažil ji obklopiti všemožným pohodlím a splniti všechna přání, usilovala matka vychovati ji v bázni a lásce Boží. Zejména dvě pobožnosti vštěpovala již v nejútlejším věku do srdce dítěte, úctu k Panně Marii a lásku k Ježíši v nejsv. svátosti.

V domě u Karasů byl nádherný obraz Matky Boží u paty kříže. Když Růžence byla sotva dvě léta, zadívala se kdysi na tento obraz a zpozorovala na tvářích blah. Panny slzy. Ihned spěchala k matince a táhla ji za sukni k obrazu. „Mami, hleď!“ volala, „proč Panna Maria pláče?“

Matka naučila již Růženku hlavním modlitlitbám, ale považovala ji dosud za příliš mladou, aby pochopila těšivé pravdy našeho svatého náboženství. Nyní však radostně použila vítané příležitosti. Pojala dítě do náručí a pozvednuvši ji, aby mohla viděti obraz zblízka, pravila: „Matka Boží pláče, protože zlí lidé přibili jejího Syna na kříž.“ — „A proč to Pán Bůh dovolil?“ tázalo se děvčátko. — „Protože Pán Bůh nás tak miloval, že svého Syna vydal, aby nás vykoupil z hříchu a otevřel nám bránu nebes.“ — „A Pán Ježíš nás měl také tolik rád a Matka Boží také?“ žaslo dítě a pokračovalo ve svých otázkách, až obě, matka i dceruška, pro-

lévaly hojné slzy soustrasti nad utrpením Páně a žalem jeho Matky.

Od té doby často nalezli Růženku místo u hraček před obrazem a v jejích velkých očích se zračil hluboký smutek při pohledu na obě trpící svaté osoby. Jednou prozrazoval výraz její tváře, že její hlavička o čemsi úsilovně přemýšlí. „Maminko," pravila, „kdybych mohla je navštíviti a jim povědět, jak ráda je mám, že by je to potěšilo?" Matinka ji tedy vzala s sebou do kostela a ukázala jí krásný oltář naší milé Paní a také svatostánek, kde Ježíš přebývá. Tato návštěva byla dítěti zjevením a pramenem nového života.

Když se vrátili z kostela, vyžádala si Růženka dovolení donášet do sakristie květiny, jež její matinka posílala na výzdobu oltářů. Těchto příležitostí používala k důvěrným rozhovorům s Ježíšem a Marií. Jednou ji kostelník našel klečící nahoře na stupních hlavního oltáře a rozmlouvající se svátostným Spasitelem. „Ježíšku, já tě mám tak ráda," pravila rozpínajíc své drobné ručky. „Pojď ke mně a promluv ke mně. Nikdo ti nesmí nic udělat, já tě nedám."

Když jí bylo pět let začala choditi do farní školy a pobyla v ní až do třináctého roku. V této době opravdu „prospívala věkem a moudrostí u Boha i u lidí". Doma matka nikdy nepovolovala rozmarům a vrtochům nestálé dětské povahy a ve škole vynikala nad jiné sebraností

530

v modlitbě, pilností v učení a mírností a laskavostí ve styku se spolužačkami. Není tedy divu, že byla miláčkem všech a měla blahodárný vliv svým příkladem na ostatní.

Pan Kares chtěl míti ze své dcery dokonalou dámu a přál si tedy poslati ji někam do vychovávacího ústavu. Matce šlo při tom o to, aby její Růženka nabyla potřebného vzdělání a uhlazeného chování beze škody pro duši a ctnost. Proto studovala pečlivě ročenky rozličných ústavů, až se rozhodla pro Josefinum, řízené sestrami Božské Lásky, protože tento pensionát zdůrazňoval jak náboženskou výchovu, tak i různé obory domácích prací.

Den Růženčina odjezdu stal se rodině nezapomenutelným. Přípravy se děly celý týden napřed a zavazadla byla odeslána den před tím. Rodina zamýšlela odjeti rychlíkem o 6. hodině ráno. Přišli na nádraží, vlak právě vjížděl. Když se již chystali nastoupiti, propukla Růženka v slzy. „Ó, tatínku," zvolala, „zapomněla jsem vzít kytici červených a bílých růží na oltář P. Marie v ústavní kapli." Otec byl rozmrzen, ale své dcerušce nedovedl nic odepřít. „Dobře, Růženko," pravil, „můžeme počkat na osobní vlak". Vrátili se tedy pro kytici, a když byli za hodinu opět na nádraží, dověděli se, že jejich rychlík se vykolejil nedlouho po výjezdu a že většina cestujících byla usmrcena nebo zraněna. Tak zachránila Matka Boží mladou zdobitelku svých oltářů před neštěstím.

NA MOSTĚ SEBEVRAHŮ.

Před několika lety v září pojal Jan Svoboda úmysl zakončiti svůj zmrhaný život. Pocházel z hodné katolické rodiny v Chicagu a vychodil s dobrým vysvědčením farní školu. Pomýšlel studovati na kněžství nebo se státi řeholním bratrem. Okolnosti nebyly sice tomuto rozhodnutí příznivé, ale jeho mládí plynulo klidně a jasně, dokud byl věren příkazu své matičky: „V každé tísni a nesnázi pomodli se Zdrávas!" Na neštěstí zanechal tohoto krásného zvyku, když svět jej počal lákati a špatní druzi jej svedli na cestu záhuby.

Minulo devět let a z Jana se stal pijan, karbaník a hýřil. Ani domluvy jeho manželky ani slzy hladovějících dětí nebyly s to odvrátit ho od zkažené společnosti a od hříšných návyků. Když se zmíněného dne časně ráno po prohýřené noci vrátil domů, vyšla mu vstříc jeho žena s bezduchým tělem jejich nejmladšího dítěte v náručí. „Bůh ti, Jene, odpusť," úpěla v zoufalém bolu, „že necháváš své vlastní děti umírati hladem. Dlouho jsem snášela tvé zanedbávání a týrání mlčky, ale nyní jsou mé síly u konce!" Na to klesla do mdlob.

Nejdříve chtěl Svoboda přivolati pomoc. Ale tu si uvědomil celou svou vinu a odpovědnost a odsoudil se bez milosrdenství. Místo, aby prosil Boha o odpuštění, vyčítal si pouze úporně svůj prohraný život. „Udělej všemu konec!" radil

532

pokušitel a představoval mu různé způsoby sebevraždy. Nešťastník se konečně rozhodl oběsiti se na „mostě sebevrahů", jenž se klene nad jezerem v Lincolnově parku v Chicagu. Opatřil si provaz a odešel. Tramvaj ho brzo dopravila k cíli. Tam si připevnil jeden konec provazu na krk a druhý přivázal k mostu, s něhož se již mnozí vrhli, aby unikli pozemské bídě.

Husté mlhy zastíraly dosud klidnou jezerní hladinu. Když se Jan vzpřímil hotov ke skoku do věčnosti, mlhy se roztrhly a stříbrný měsíc zaplavil svou magickou září rozkošné sady. Tento pohled způsobil, že zadržel ještě pravou nohu na okraji zábradlí. Právě v té chvíli prolomil velký zvon kostela sv. Michala ranní ticho. Svoboda stanul nehnutě a poslouchal. „Jedna, dvě, tři," počítal a velebné zvuky zvonu hlaholily dále. „Toť Anděl Páně!" řekl si, a lítostivá nálada ho zachvátila. Po léta čekal jeho anděl strážce na tento okamžik. „V každé tísni a nesnázi pomodli se Zdrávas", vnukal mu, a Svoboda si vzpomněl na svou dávno zemřelou matičku. „Neodsuzuj svou duši do pekla! Buď mužem! Nenič svého života, ale naprav jej. Obrať se k Bohu upřímným pokáním! Či nemáš pro koho žít? Anděl Páně ohlašuje, že Syn Boží se stal člověkem, aby tě vykoupil."

S provazem na krku padl Jan na kolena. Modlitbu „Anděl Páně" zapomněl, ale Zdrávas ještě uměl. Modlil se jej znovu a znovu, než slun-

ce vyšlo z vln širého jezera Michiganského. Modlil se jako nikdy před tím a prosil za odpuštění, o sílu k polepšení a vytrvalost v dobrém. Potom vstal a šel do svatomichalského chrámu, kde vykonal dobrou sv. zpověď. Nyní jest obchodníkem v Rogerově parku, vede se mu dobře a těší se vážnosti pro svou píli a svědomitost. V zamčené zásuvce stolu, na němž jeho dítky strojí květinový oltářík před obrazem Matky Boží, má schovanou krabičku, jejíž obsah zná pouze on sám: kousek provazu, jenž by byl málem bez pomoci Boží rozvrátil jeho štěstí na čas i na věčnost.

ZA MŘÍŽEMI.

„Dobrý den, pane strážmistře. Proč pak máte ruku obvázanou?"

„Důstojný pane, dopravoval jsem z města St. Louis do vězení zločince, který má na svědomí pět vražd. Ačkoliv jsem mu spoutal ruce želízky, podařilo se mu při nastupování do vlaku uchopiti můj revolver a střeliti po mně, nežli jsem ho odzbrojil. Má být oběšen od zítřka za týden. Je to podivný člověk s náboženskými záchvaty. Našli jsme u něho kříž a svaté obrázky, ale při tom nechce o knězi ani slyšet."

„Jak se jmenuje?" tázal se misionář. „Neměl jsem teď po několik dní kdy čísti noviny."

„Má mnoho jmen," odvětil strážmistr. „Domnívám se, že jeho pravé jméno je Jan Mart a že se narodil ve státě Ohio."

„Jakže?" zvolal misionář překvapen. „Jan Mart? Jako hoch znal jsem člověka toho jména, poradil mi dokonce, bych si zvolil stav kněžský a misionářský. Později jsem slyšel, že sešel na scestí, ale netušil jsem, že by se byl spustil tak hluboko. Již z vděčnosti za jeho dobrou radu měl bych proň něco učiniti. Mohl byste mne k němu dovésti zítra o desíti dopoledne?"

„S radostí, důstojný pane," slíbil strážmistr.

Tak se stalo, že druhého dne v stanovenou hodinu octl se kněz před kobkou odsouzencovou. V amerických věznicích nemají vězeňské cely dveří, všechny jsou uzavřeny jen železnými mřížemi, takže kdo je v nich, není nikdy sám, sedí jako v kleci každou chvíli na podívanou přecházejícímu strážci a přece jen stále zavřen. Trestanec Mart uzřel tudíž ihned přicházejícího misionáře. Rozzuřil se a vzkřikl s kletbou: „Nechci vidět žádného černého."

„Můžete tedy hledět na druhou stranu, zatím co vám budu vypravovati krátký příběh," vlídně odpověděl kněz. Mart zamračeně obcházel svou klec jako zajatý dravec, kdežto kněz usedl na židli a mluvil: „Asi před čtyřiceti lety žili bezdětní manželé na malé farmě v Ohiu. Dlouho prosili Boha o dítě. Teprve v pokročilém věku narodil se jim syn. Když byla ho-

chovi čtyři léta, spadl se schodů a zle se pohmoždil. Lékaři pochybovali o jeho uzdravení, ale i v tom případě že by zůstal mrzákem po celý život. Jeho matka, plna zbožné důvěry, přinesla jej do lesní kaple, zasvětila jej Matce Boží a prosila ji o uzdravení dítěte. Po devět dní takto přicházela a modlila se růženec, zatím co hošík ležel před ní na stupni oltáře. Po každém Zdrávas přidávala vzývání: „Matko Boží, uzdrav mé dítě!" Devátého dne obnovila vzývání a zasvěcení svého synáčka Královně nebeské pro čas i věčnost. Náhle se chlapeček vzchopil na nohy a přiskočil k matce se slovy: „Maminko, mám hlad. Pojďme domů, a dej mi papat."

Zde se vězeň zastavil prudce u mříže a zvolal plň úžasu: „A kdopak jste vy?"

„Prosím, nepřerušejte mé vypravování!" mírně odpíral kněz a pokračoval: „Od té doby byl hoch zdráv. Matka ho vychovávala s veškerou péčí jako dítko Mariánské. Když mu bylo čtrnáct let, rozhodla se, že ho obětuje zcela Bohu. Neptajíc se ho, ani s nikým se neporadivši, poslala ho do chlapeckého semináře. Myslela to dobře, ale jednala pošetile. Hocha zaujaly s počátku dojmy nového prostředí, ale vždy se cítil jaksi nesvůj. Neměl sklonu k povolání kněžskému, ale byl příliš zbabělý, aby se upřímně vyslovil své matce nebo svému zpovědníku. Když byl již na studiích bohoslovných, zamiloval se o prázdninách do městského děvčete a několik měsíců potom opustil tajně v noci seminář.

V semináři četl místo studia milostné a dobrodružné romány, které mu tak pomátly hlavu, že brzo po svém odchodu vloupal se do zlatnického obchodu a ukradl pro svou milenku šperky v ceně několika dolarů. Zanedlouho byl dopaden i s ukradeným zbožím a odsouzen do káznice na deset let. Tam ho jeho společníci důkladně zaučili do zločinných praktik i vyšel z káznice jako odborník v lupičství. Kromě jiných četných zločinů má nyní na svědomí pět vražd. Den co den obrňuje své srdce hnutím proti milosti, avšak kdyby na chvíli zavřel oči v tichém zamyšlení, zřel by duševním zrakem klečeti svou matičku v lesní kapli a slyšel by ji úpěti jako tehdy před mnoha lety: „Matko Boží, uzdrav mé dítě!" Zkrušil sice její srdce a sklál ji v předčasný hrob svým špatným životem, ale ona v nebi klečí nyní před trůnem milosrdenství, neustávajíc prositi: „Ó, Matko Boží, uzdrav mé dítě! On jest nyní i Tvým dítkem, neboť jsem jej zasvětila Tobě pro čas i věčnost."

Při těchto slovech klečel již Jan Mart na kolenou a plakal jako dítě: „Maminko drahá, odpusť mi," štkal přerývaně, „odpusť mi všechno hoře, jež jsem ti způsobil. Bože, buď milostiv mně hříšnému! Svatá Maria, Matko Boží, pros za mne, bídného hříšníka! Ó, jak jsem se mýlil! Domníval jsem se, že celý svět, ba i moji rodiče a kněží, spojili se proti mně, a živil jsem své srdce zoufalstvím, ale teď vidím, že sám jsem vším vinen: má vina, má vina, má největší

vina." Konečně se obrátil k misionáři a prosil pokorně: „A kdo jste vy, důstojný pane, že tak dobře znáte celý můj život?"

„Já jsem onen hoch, s nímž jste kdysi jako starší student hovořil o nebezpečenstvích světa," odvětil kněz, „a jemuž jste radil, bych se stal misionářem, chci-li vykonati velké věci pro spásu duší. Uposlechl jsem vaší rady a jsem vám nyní zavázán nesmírnou vděčností."

„Můžete míti soustrast s takovým padouchem, jako jsem já?" tázal se odsouzenec, na jehož tváři se zračila opravdová obava.

„Mám nejen soustrast s vámi, ale i upřímné přátelství pro vás," ujišťoval ho misionář, „a toužím co nejvroucněji smířiti vás s Pánem Bohem a poskytnouti vám všechny útěchy našeho svatého náboženství v odplatu za dobrodiní, jež jste mi svou radou prokázal. Zde vám dávám růženec a obrázek, jenž vám byl v dětství tak milý, obraz Královny posvátného růžence, podobný onomu v lesní kapli vašeho domova."

„Děkuji vám, důstojný pane, děkuji nastokrát!" zvolal Mart, dychtivě přijímaje podávané dárky. „Přijďte, prosím vás, zítra a pomozte mi vykonati dobrou zpověď z celého života. Ó, jak jsem nyní rád, že jste přišel. Buďte u mne při mém konci, a nežli pode mnou podtrhnou žebřík, zašeptejte mi do ucha matčinu modlitbu: „Matko Boží, uzdrav mé dítě!" Ta se dotkla mého srdce a plní je nadějí v odpuštění a v život věčný."

538

JENÍKOVA OBĚŤ.

„Sluníčko domácího štěstí nezáří v domácnostech, v nichž není lásky k Pánu Ježíši a jeho Církvi", poznamenal kdysi důstojný pan Hogan ke školním dětem při vysvětlování katechismu.

Po vyučování navštívil Jeník Štěpánů pana faráře a tázal se: „Co bych mohl učinit, Otče, aby se naše domácnost stala šťastnou? Tatínek se nikdy nemodlí, ale jak chodí po domě, stále kleje. Maminka myslí jen na zábavy a společnosti, ale o Církev se nestará. Oba se spolu často hádají a zřídka jdou se mnou v neděli na mši svatou."

„Hleď učinit zadost za jejich nedbalost, Jeníku," vlídně odvětil kněz, hladě hošíka po hlavě. „Prozatím nikomu nic neříkej," dodal, „ale za krátko tvé rodiče navštívím"

Manželé Štěpánovi byli neklidnou dvojicí. Ačkoli byli zámožní, necítili se spokojeni. Pan Štěpán viděl svůj životní úkol ve shánění peněz, kdežto paní Štěpánová spatřovala svůj v jejich utrácení na drahé šaty, klenoty a nákladné zábavy. Jejich srdce, zapřažené do služby světa, ztvrdla a vypráhla sobectvím a jediným vzájemným jejich svazkem byl Jeník. Bylo to jemnocitné dítě a proto při výběru školy se rozhodli rodiče pro sousední katolickou školu, jíž řídily řeholní sestry a v níž děti, jak zkušenost ukazovala, pozbývaly spíše drsnosti, než ve veřejné škole. V

náboženství našel Jeník to, po čem neuvědoměle dychtilo jeho srdéčko. Byl právě ve třetí třídě a připravoval se na první svaté přijímání.

S vážností, jež předstihovala jeho věk, začal Jeník jednati podle rady pana faráře. Kdykoli odříkal své vlastní ranní nebo večerní modlitby, opakoval je ještě za otce a matku a nikdy nevynechal vzbuzení lítosti za chyby, jež snad spáchali. Nespokojil se se mší svatou v neděli, nýbrž začal choditi na mši sv. i ve všední dny, aby dal tím náhradu za mše, jež jeho rodiče opomenuli. Ti byli tak zabaveni svými záležitostmi, že si toho nevšimli, až jednou ráno sháněla matka Jeníka.

„Maminko, modlím se za tebe a za tatínka," vysvětloval, „a doufám, že v den mého prvního svatého přijímání přistoupíte se mnou ke stolu Páně."

Šťastný Jeníkův den se blížil. Děti se naň připravovaly duchovními cvičeními, jež řídil způsobem Otec Hogan. Znovu je vybídl, aby pozvaly členy své rodiny ke společnému přijímání. „Pán Ježíš vám jistě udělí, oč Ho požádáte při prvním sv. přijímání," pravil, „zvláště když mu na znamení své oddanosti obětujete něco vám zvlášť milého."

Když Jeník pozval své rodiče, aby přijali s ním Tělo Páně, odbyli ho suše, že prý postačí, když on se za ně pomodlí. S těžkým srdcem při-

stoupil proto sám k oltáři a přijal svého Pána a Boha. Vzbudiv lásku, modlil se: „Nejmilejší Pane Ježíši, prosím Tě za obrácení svých rodičů a obětuji Ti svůj život v zadostučinění za jejich hříchy."

Jeníkova oběť byla přijata, nežli se ještě splnila jeho prosba. Zanedlouho nebezpečně onemocněl a marná byla pomoc lékařská. Na radu pana faráře pověděl hoch rodičům, jak obětoval svůj život za jejich obrácení. Při tomto odhalení matka omdlela a otec vytřeštil zrak pln zděšení.

„Nejmilejší Pane Ježíši," modlí se hošík zmírajícím dechem, „nauč tatínka a maminku Tě milovati, aby slunko štěstí vždy zářilo v jejich domě."

Dlouho se cítili manželé Štěpánovi osamělí v domácnosti bez milovaného dítěte, ale znenáhla našli přece štěstí, jehož svět jim nedopřál. Denně poklekají u stolu Páně a v té chvíli se jim zdá, že mezi nimi klečí zjev jejich hošíka, který za ně přinesl svou největší oběť. Sladkou útěchu jim způsobí, mohou-li ze svého hojného přebytku přispívati Otci Hoganovi ve skutcích dobročinné lásky. Na bočním oltáři jejich kostela je nyní nová krásná socha hocha — mučedníka eucharistického Tarsicia. V jeho tvář dali manželé Štěpánovi vrýt rysy svého drahého synáčka na památku.

NOČNÍ NÁVŠTĚVA.

„Chci mluvit s tím pánem, který dnes večer kázal," prohlásil zamračený, obrovitý muž.

„Již je po jedenácté hodině," namítala poplašená hospodyně. „Nemohl byste počkat až na ráno? Důstojní páni měli dnes mnoho práce ve zpovědnici a jsou unaveni."

„Ne, do zítřka čekat nemohu," odpověděl muž netrpělivě. „Musím s ním mluvit ihned. Vím že je zde. Viděl jsem, jak právě vešel do fary."

Misie přitahovala velké zástupy. Její vliv vnikal nejen do domácností horlivých katolíků, nýbrž i do krčem, heren a brlohů neřesti, do nichž zapadl Jakub Ben od té chvíle, co se „přesvědčil", že není pekla. Pocházel z katolické rodiny, ale již jako hoch jevil lehkomyslnou povahu a když se usadil v městě Ashland, odvrhl všechny závazky víry a mravnosti.

Jakubův nejvěrnější přítel zúčastnil se misijní promluvy pro muže a byl jí tak nadšen, že se rozhodl choditi na ostatní kázání a změniti svůj život. Jednoho večera mu Jakub marně domlouval, aby šel s ním k obvyklé pusté návštěvě. „Ne, tam ti už nohou nevkročím," odmítal odhodlaně jeho druh a doložil: „Na dnes večer je ohlášeno jakési důležité kázání, které nesmím vynechat." S nechutí, ale puzen zvědavostí následoval ho Jakub do chrámu.

512

Očekával, že spatří nějakého úlisného, vychytralého řečníka, ale místo toho viděl na kazatelně prostého, klidného muže, který předkládal svým posluchačům důkazy víry a rozumu o jsoucnosti, způsobu a trvání trestů pekelných tak jasně a přesvědčivě, že mimoděk měklo i srdce Benovo. Leč jeho pýcha a zatvrzelost ve zlém se bouřila proti milosti a pokušitel našeptával: „Skol toho lháře, neboť pekla není!"

Když tedy misionář vkročil do hovorny, Jakub Ben naň namířil svůj revolver a vzkřikl: „Vy nevěříte ani slova z toho, co jste dnes večer mluvil."

„Nemluvte tak hlasitě," pokojně odvětil kněz. „Není třeba pobouřiti celý dům. Můžeme si tu věc vyjednati sami dva. Sedněte si a povězte mi klidně své pochybnosti, abych vám mohl jasně odpovědět, neboť já v peklo věřím."

Překvapen knězovou chladnokrevností, sedl si Jakub s revolverem v ruce a vyprávěl misionáři o svém dosavadním životě. Na konec dodal: „Byl bych vás zastřelil hned na cestě z kostela, kdybyste nebyl ke konci kázání tak dojemně prosil posluchače, by se s vámi modlili za obrácení hříšníků."

„Bojím se, že zápasíte sám se sebou a odporujete milosti Boží," pravil mu kněz laskavě. „Myslíte, že by se stal Syn Boží člověkem a vytrpěl bolestnou smrt na kříži," tázal se, zvedaje svůj příruční, misijní kříž, „kdyby vás chtěl

odsouditi do pekla? Myslíte, že bych věnoval celý svůj život práci pro lidi mně zcela cizí, kdybych netoužil je učiniti šťastnými na věky? Schovejte svůj revolver, pane! Nepoznáváte, do jaké špatnosti vás vaše hříchy zavedly? Poklekněte, polibte obraz svého ukřižovaného Spasitele a povězte s publikánem: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“

Jen chvilku ještě Jakub váhal, pak neobratně klesl na kolena, bojácně políbil kříž a pokorně žádal misionáře, by vyslechl jeho zpověď.

Imprimi potest. Pragae, 7. Septembris 1940. P. Fr. Suchomel, Superior Prov. — Nihil. obstat. P. Em. Mysliveček censor ex offibio. — Imprimatur. Nr. 12 931. Olomucii die 9. Sept. 1930. Dr. Udalr. Karlík.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí P. R. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla Typia v Moravské Ostravě, Těšínská ulice 21.

Ph. Dr. A. Svobodová

KRISTUS DĚLNÍK

Životem č. 354

Cena 70 haléřů

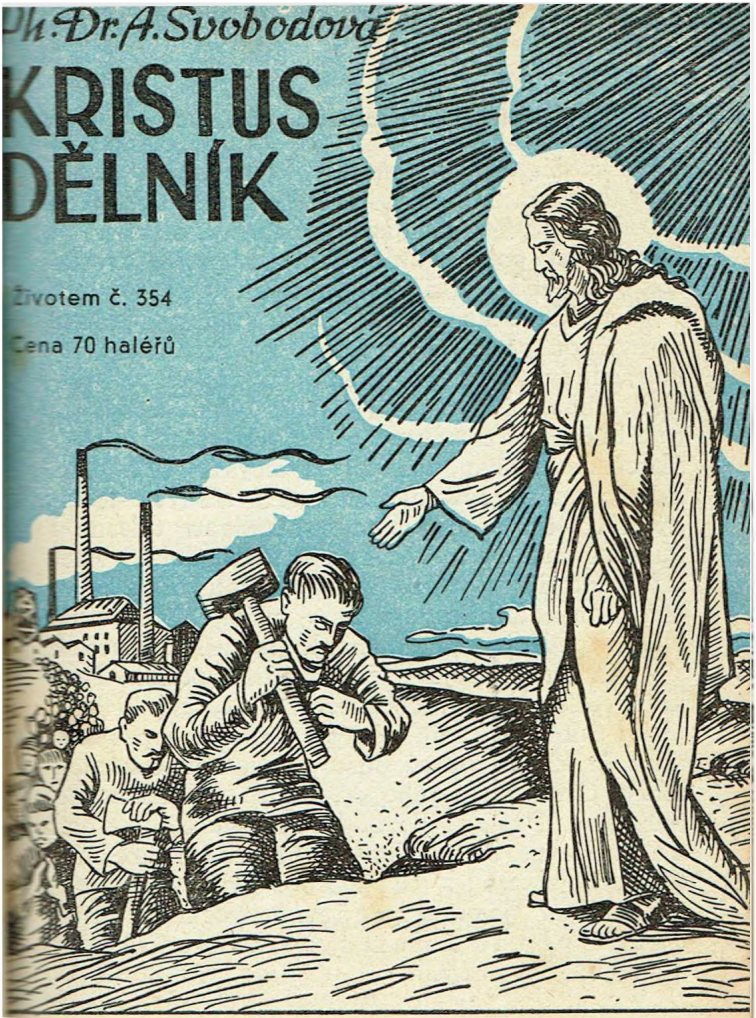

Nákladem Exerc. domu, Frýdek. Fotoarchiv Exerc. domu, Frýdek.

Osvoboditel zotročeného dělnictva.

Dělnictvo v pohanském světě trpělo strašným útiskem. Bylo v postavení otroků — ubohých tvorů, s nimiž se zacházelo hůře, než se zvířaty. Otrok byl pouhou věcí, kterou mohl pán za cokoli jiného vyměnit či prodat, kterou mohl i zničit. Otrok neměl lidských práv; byl trápen ustavičnou prací, jež mu byla břemenem a kletbou; nikdy si neodpočal, nikdy a ničím se nepotěšil, nenalezl lásky ani soucitu. Dělník byl na tom hůře, než trestanec; při špatné stravě, nedostatečném oděvu, pohrdán a smýkán sem tam, zahrnován nadávkami, mnohdy i těžkými tělesnými tresty — musil se vyčerpávati tělesně i duševně tak dlouho, dokud neklesl, dokud smrt ho nezkosila. Velmi často umírali dělníci — otroci mučednickou smrtí — přibíjeni na kříž. Nikde neměli zastání, nikde nenašli slitování.

Až tu se objevil jejich Osvoboditel. Ten, který přišel vymanit lidstvo z otroctví hříchu, přišel také odstranit otroctví dělníků a pozvednout je k výši pravé důstojnosti, učinit z nich dítky Otce nebeského a dědice nekonečného bohatství. Přišel Bůh, který se Sám stal dělníkem, chudým a trpícím dělníkem, aby sňal s dělníků odvěkou kletbu a dal jim vznešené šlechtictví ducha, aby je učinil syny královskými a svými bratry.

546

Ježíš Kristus — Spasitel světa se vtělil — zvolil chudou dívku, snoubenku tesaře — dělníka za svou Matku. Narodil se v chudičkém chlévě — v poměrech tak bědných, v jakých přicházejí na svět děti dělnických rodin. Neměl ani měkkého lůžka, ani peřin, neměl pohodlí, nehověl si ve vytopené a pěkně zařízené místnosti, ale ležel v tvrdých jeslích na seně a zahříván byl zvířaty — volem a oslátkem, jak nám to líčí vánoční koledy. Již jako malé dítě byl předmětem nenávisti; byl štván — Panna Maria a svatý Josef musili s Ním prchati do Egypta. Tam žil v samém strádání — po návratu z Egypta pak bydlil v Nazaretě — v prostičkém domečku s tesařskou dílnou, kde sv. Josef těžkou, namáhavou prací vydělával svaté Rodině vezdejší chléb. A Kristus Pán od dětství pracoval. Pomáhal své panenské Matce při různých pracích v domácnosti a se sv. Josefem konal řemeslo tesařské, jemuž se byl vyučil. V tesařské dílně vidíme Krista — Dělníka. Tělesnou prací se živil až do svého 33. roku, potom teprve vystoupil veřejně — stal se Dělníkem na vinici svého Otce nebeského.

Ať konal práci tělesnou či duševní, byl Spasitel vždycky chudý. Neměl statků tohoto světa, neměl ani tolik, kolik měli a mají jiní dělníci. Prohlásilť, že „lišky mají doupata, ptáci nebeští hnízda, ale On že nemá, kde by hlavu sklonil.“ Putoval z místa na místo a všude dobře

činil. Spával pod širým nebem, mnohdy celé noci probděl na modlitbách a skromně jedl to, čeho mu lidé poskytli. — On, jenž zázračným způsobem dovedl rozmnožiti chleby i ryby a nasytiti tisíce hladovějících. Za své apoštoly vyvolil chudé rybáře, příslušníky vrstev pracujícího lidu. Svoje evangelium zvěstoval chudým; bohatí farizeové učení o lásce a rovnosti všech lidí před Bohem slyšeti nechtěli.

Spasitel žil chudě jako dělník, byl nenáviděn a pronásledován od bohatých farizeů, jak bývali pronásledováni dělníci od nadutých mamonářů, umřel také smrtí otroků — chudých a odstrčených dělníků, smrtí kříže.

Kristus Pán se stal Dělníkem, aby dělnický stav povznesl, aby sňal s dělníků těžké jho ponížení a otroctví. Pracoval, a to velmi těžce, aby posvětil práci. Zvolil dobrovolně chudobu, aby ukázal, že chudoba je něčím krásným a vznešeným, že je to nejjistější cesta k nebi. Zvolil utrpení, aby dodal síly a útěchy lidem poníženým, trpícím. Vzal na sebe kříž a podrobil se potupné smrti, aby všem pracujícím, těžce zkoušeným bytostem otevřel brány života věčného. Spasitel umřel za nás všechny, umřel i za pracující lid, za dělníky, jejichž jho na sebe vzal, aby jim umožnil život v duchu a pravdě, život pro nebe. Prolil svou Krev za ponížené otroky, aby je obmyl a pasoval na rytíře, aby je přijal do vznešeného stavu dědiců království nebeského. Kristus se stal Za-

chráncem, Osvoboditelem dělnictva. Dělnictvo si musí uvědomiti, co pro ně Kristus - Bohočlověk znamená. Musí jíti za Ním, musí se obroditi s Ním a v Něm. Jinak nebude šťastno, jinak nesplní svoje poslání. Bezbožným liberalismem dělnictvo upadlo do bídy hmotné i mravní. Nikdy nebylo tolik zubožených a vnitřně rozvrácených dělníků, jako za dob liberalismu pocházejícího z Anglie. Tu si nutno uvědomiti pravdivost výroku, který pronesl katolický sociolog Alfred Winsborough: Přítomný strašlivý stav dělného lidu, zaviněný porušením mravního zákona, nebude napraven — leč návratem ke Kristu.

Tak zvaná otázka dělnická je otázkou mravní a poněvadž pravá mravnost není možna bez náboženství, ani dělnickou otázku nelze rozřešiti bez náboženství. Marxismus a leninismus nejsou založeny na náboženství, naopak, jsou bezbožecké, proto nemohou dělnictvu pomoci. Jedině čisté náboženství, jaké dal světu Spasitel, může dělnictvo zachrániti. „Jedině Kristus, vtělený Syn Boží, podává svým příkladem a svou naukou lék proti smrtelné nemoci lidské společnosti, jež zavinila úpadek dělnictva", jak krásně objasnil Dr. Kordač ve svém pastýřském listě z 24. února 1931. Dělnictvu a všem lidem musí zazářiti v duši „vzpomínka na Betlem, kde se Spasitel v chudobě zrodil, na Nazaret, kde těžce pracoval s božskou svou Matkou a pěstounem Josefem, na Kalvarii, kde trpěl na kříži a na osmero blaho-

slavenství, na slova: Blahoslavení chudí, blahoslavení milosrdní, blahoslavení, kteří trpí pro spravedlnost, blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou."

„Je třeba reorganisovati celou společnost dle zásad evangelia, Kristus — Dělník je nejhlubším základem rozřešení dělnické otázky. Jen cestou, Jím naznačenou, lze dosíci klidu vnitřního. A bude-li klid vnitřní, bude i blaženost časná, která povede ku blaženosti věčné." (Poselství arcibiskupa Dra Kordače dělníkům k svátku práce.)

„Při řešení otázky dělnické nesmíme usilovati pouze o to, aby lid vybředl z bídy hospodářské a aby se mu zajistilo štěstí pozemské, ale touhu po štěstí pozemském je nutno doplniti touhou po nebi. Bůh chtěl, Kristus obnovil a Církev podporovala i blaho pozemské. Ale toto blaho pozemské je velmi omezené, neboť pro lidstvo, obtížené dědičným hříchem, není nebe ani ráje na zemi. Církev jedná úplně v zájmu lidu, ukazuje-li na odměnu přirozenou i na odměnu nadpřirozenou, neboť teprve nadpřirozeným posvěcením nabývá práce na zemi hodnoty." (Prelát Dr. Emilian Schoepfer v revue „Das Neue Reich".)

Bez zřetele k nadpřirozeným hodnotám nedá se sociální bída odstraniti. Tím právě chybili Marx a všichni jeho následovníci, že se snažili lid připoutati úplně k této zemi, že upadli v blud hmotařského laicismu, jenž tvrdí, že člověk svý-

mi přirozenými silami — bez Boha — může dosíci blaženosti již zde na světě a nemusí se prý starati o „nějaký život posmrtný". Materialisté typu Marxova popřeli nadpřirozeno, popřeli základní pravdy, bez nichž není možno upraviti vztahy mezi lidmi spravedlivě: Že totiž člověk je od přirozenosti zkažen dědičným hříchem a že jeho obnova děje se skrze vykupitelské dílo Kristovo. Marx lidstvo nezachrání, ale zachrání je Kristus. Kristus — Dělník zachrání dělnictvo.

Kristus Pán posvětil práci, jen s Ním a skrze Něho možno radostně pracovati.

Správně to chápali naši předkové. Jejich krásná přísloví: Modli se a pracuj! S Bohem počni každé dílo, podaří se ti až milo. Bez Božího požehnání marné naše namáhání atd., tomu nasvědčují.

Musíme se říditi příkladem předků. Obnovme náboženského ducha ve společnosti a bude více radosti z práce, více trpělivosti, více ochoty k obětem! Vzpomeňme, jak rádi pracují šlechetní řeholníci a řeholnice — ošetřovatelé a ošetřovatelky nemocných! Konají ty nejobtížnější práce — a to nezištně. Nemyslí na zisk časný, vždyť toho se jim nedostává, ale pracují pro zisk věčný — podle příkladu Krista — Dělníka. Nadpřirozené pohnutky byly rozhodující u pracujícího lidu ve středověku, proto lid ten

pracoval tak rád, pracoval často dobrovolně — místo odpočinku. Tak na př. čteme, že když bl. Anežka budovala české Assisi, nabídlo se mnoho dělníků pracovati zdarma, neboť chtěli míti zásluhu na vybudování stánku Božího. Bl. Anežka je chtěla hojně odměniti, ale oni před výplatou utekli. Podobně, když bl. Zdislava budovala chrám a klášter v Jablonném, lidé z okolí snášeli a sváželi stavivo, pracovali při stavbě — a odměny za to nechtěli. Největší odměnou jim bylo vědomí, že přispějí k oslavě Nejvyššího, že zbudují stánek Tomu, jenž ve dne v noci pod způsobou Chleba v něm bude přebývati. I za našich dob jsou šlechetní, obětaví dělníci, kteří na stavbě kostelů pracují zdarma. Mnohé venkovské kostelíčky v chudých farnostech byly vybudovány — podivuhodnou obětavostí těch, kdož zdarma vozili kamení a cihly, zdarma zedničili, tesařili a jiné práce konali.

Ve středověku bylo takových ideálních, obětavých dělníků více než dnes. Ve středověku, ovlivněném morálkou křesťanskou, lid miloval práci daleko víc, než za našich dob. Chápal ji totiž vždycky jako vůli Boží, měl vědomí, že stojí ve službách Vyšší moci. Toto smyšlení obdivuje univ. prof. Dr. Troltsch, jenž píše: „Co je největším ve středověku, co by i nepříjemnou práci při racionování společnosti mohlo zušlechtiti, je rozhodnutí, tyto věci ochotně přijati jako vyšší určení a práci... vykonati s odpovědností, kterou pociťujeme ve službách Vyšší

moci. Toť něco, co dává člověku čest... Tak smýšlel v podstatě středověk. Kdybychom to zase dovedli, byla by vlastní věc rozhodnuta."

Státi ve službách Vyšší moci — ve službách Krista — Dělníka, toť nejvznešenější postulát! Nejen dělníci mají sloužiti Kristu — Dělníku, ale i jejich zaměstnavatelé!

Kristus-Dělník musí býti Láskou zaměstnanců i zaměstnavatelů!

Budou-li míti všichni před sebou jako vzor chudého, pracujícího a neskonale trpícího Bohočlověka, jenž hlásal „Milovati budeš bližního jako sebe" a „Cokoli jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili", budou-li se říditi pokyny „Buďte milosrdní" a „Co nechcete, aby vám jiní činili, nečiňte vy jim", bude spokojenost mezi dělnictvem i mezi zaměstnavateli. Příčinou dnešní nespokojenosti je, jak případně napsal kdysi Dr Kordač, „prokletá žádostivost zlata". Zaměstnavatelé i zaměstnanci ženou se namnoze slepě za ziskem, touží dopomoci si co nejvíce k penězům, žijí jen a jen pro mamon. Jako by jiného na světě nebylo, jen ten mamon, jako by peníze a požitky, které si možno koupiti, byly smyslem života, tak si počínají. — Dělníci tak často závidí svým zaměstnavatelům — bohatství a pohodlí, zaměstnavatelé zase jednají nelaskavě se svými zaměstnanci, v nichž spatřují pouhý

výrobní prostředek. Náprava nenastane, dokud láska ke Kristu — Dělníku nepronikne srdce všech stavů. Kristus — Dělník byl chudý, dobrovolně chudý a volá k nám: „Blahoslavení chudí duchem." Zaměstnavateli, zahleď se na chudého Krista — Dělníka a zamiluj si Ho, zamiluj si k vůli Němu chudobu! Nepohrdej chudým dělníkem, ale važ si ho, jednej s ním tak, jak bys jednal s Kristem — Dělníkem, kdyby byl u tebe zaměstnán. Nezakládej si na majetku, který máš, ale uvědom si, že majetek ten patří Bohu, tobě že je jen propůjčen k užívání, že jsi pouze hospodářem na statcích absolutního Majitele, jemuž budeš jednou skládati účet. Běda by bylo tobě, kdybys lakotil nebo prostřednictvím jmění opatřoval si pouze požitky pro svou osobu! Běda tobě, kdyby ses nestaral o chudé, nemocné, trpící a jim nepomáhal, jich nenasycoval, nešatil, sirotků neopatroval! Pak by ti řekl na věčnosti Pán: Hladověl jsem a nedal jsi mi jísti, žíznil jsem a nedal jsi mi píti, nah jsem byl a nepřioděl jsi mne, nemocen jsem byl, v žaláři jsem byl a nenavštívil jsi mne, odejdi ode mne, zlořečený! Běda tobě, zaměstnavateli, jestliže utiskuješ chudého dělníka!

Kdo ubližuje dělníku, ubližuje samému Kristu Pánu.

To by si měli uvědomiti nenasytní mamonáři, kteří dělníka snížili na pouhý stroj, sloužící

k rozmnožení kapitálu a zapomněli na to, že dělník má nesmrtelnou duši, vykoupenou Krví Bohočlověka, že je to tvor Boží a že má svaté právo na život, chléb a rodinu — tak jako každý člověk vůbec.

Proti mamonářským kapitalistům obrací se přísně Kristus — Dělník, jenž k nim volá: „Běda vám, boháčům!" Jménem Bohočlověka mluví k nim Jeho Církev: „Nuže boháči, zaplačte s kvílením nad bědami svými, které na vás přijdou. Bohatství vaše shnilo a roucha vaše prožrána jsou od molů. Zlato a stříbro vaše zrezavělo a rez jejich bude na svědectví proti vám a stráví jako oheň tělo vaše". (Jak. 5, 1. - 3.) Zástupci Krista Pána zapřisahají boháče, aby odložili tvrdost srdce a stali se soucitnými. Svatý Otec Pius XI. volal k nim a ke všem křesťanům nejedenkráte, aby „odpoutali své srdce od pozemských statků" a dbali „přikázání lásky". Všichni křesťané „mají stále zrak upírati k nebi připomínajíce si, že nemáme zde místa zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího" (k Žid. 13, 14). Bohatí „ať považují své statky za drahocenné prostředky, které jim Bůh dal, aby jimi konali dobro." Mají míti na mysli „ono přikázání, které nás učí v každém trpícím viděti samého Ježíše a ukládá nám, abychom milovali lidi jako své bratry." (Encyklika „Divini Redemptoris v překladu Dra Vaška, str. 27 a 29.) Majitel statků má tudíž zacházeti s dělníkem jako se svým bratrem. Dle slov papeže Pia XI.

„poměr vzájemné opory a pomoci má existovati mezi vlastníky kapitálu a pracujícími.“ (Str. 21 tamže.) Povinností zaměstnavatelů je dáti dělníku přiměřenou práci a za práci spravedlivou mzdu, nejen pro jeho osobu, ale pro celou rodinu.

Stanovisko Církve je:

Dělníku dáti mzdu rodinnou a možnost získati si nějaký majetek.

Stanovisko to velmi důkladně objasnil papež Lev XIII. v encyklice „Rerum novarum“ a papež Pius XI. v encyklice „Quadragesimo anno“ i v jiných okružních listech. V jednom z posledních, zvaném „Divini Redemptoris“, zdůraznil, že „sociální spravedlnost žádá, aby měli dělníci svou osobní existenci a existenci svých rodin zajištěnu dostatečnou mzdou“ a aby jim byla „usnadněna příležitost získati si nějaký skrovný majetek, aby se tak předcházelo pohromě všeobecného pauperismu.“ (V překladě Dra Vaška str. 32.)

V duchu papežských encyklik učinili projevy biskupové všech států na celém světě. Tak na př. rakouští biskupové r. 1925 prohlásili, že „mzda musí umožňovati slušné živobytí dělníku i celé jeho rodině a zabezpečiti mu úspory pro dobu stáří i pro výchovu potomstva“. V témže roce francouzští biskupové zdůraznili, že „spravedlivou mzdou nutno rozuměti takovou mzdu, jež by čelila veškerým potřebám denního

556

života v rodině a dala možnost uspořiti něco pro děti." Biskupové Spojených států severoamerických ve svém „programu sociální rekonstrukce" vytkli požadavek, aby „mzdy dělnictva byly přizpůsobeny zvýšeným požadavkům současného života, aby stačily k slušnému živobytí rodiny a k nastřádání nějakého, byť i nevelkého jmění."

Církev svatá zastává názor:

Bohatství národů pochází z práce dělnictva, má tedy dělník právo na přiměřený podíl ze zisku.

Pojmem „dělník" je míněn nejen ten, kdo pracuje tělesně — rukama, ale i ten, kdo pracuje duševně mozkem, tedy: Kromě pracujícího člověka v továrně nebo zemědělce myslí se řemeslník, živnostník, obchodník, úředník, učitel, umělec, spisovatel — zkrátka příslušník každého stavu, jenž pracuje ve svém povolání. Každý pracující člověk má dostati náležitý díl z majetku, jehož vydobývá svou prací. Aby všechny statky, prací získané, byly spravedlivě rozděleny mezi lid, musí býti odstraněn zisk bez práce a zisk z cizí práce, jaký připadá kapitalistům v hospodářském řádě kapitalistickém. Tento nespravedlivý řád musí býti nahrazen řádem stavovským, jak je o tom pojednáno v naší brožuře čís. 272. Ve středověku byly peníze půjčovány bezúročně, braní úroků bylo zakázáno jako lichva. Kde vládne libe-

ralismus, tam 40%—50% výtěžku z dělnické práce připadá na úroky, jež berou kapitalisté!

Moc peněz, která je v úroku vyjádřena, je příčinou, že bohatí bez zásluhy vždy více bohatnou a chudí bez viny vždy více chudnou. Zbytek tvoří teprve mzdu veškeré práce. Bývalý americký president Lincoln pravil ve veřejném shromáždění, že několik velkých peněžníků penězi ovládne veškerý hospodářský život a ohrožuje i existenci státu. Ve většině zemí na světě uplatňuje se absolutistická vláda několika jednotlivých peněžníků; kapitál, soustředěný v jejich rukou, spojen „s proklatou žádostí zlata," vykořisťuje práci dělnictva. Podle slov Dra Kordače „úrok je za našich dob hospodářství a dělnictvu osudným žralokem, který při 5 % za 20 let požírá celý půjčený kapitál a žádá jeho vrácení dvakrát". Je tedy nutno přiblížiti se k praxi středověku: odmítnouti zisk bez práce, zisk z cizí práce. V hospodářském životě musí přestat „klanění se zlatému teleti", zlato tu nesmí rozhodovati, ale práce lidských rukou a mozků. Církevní hodnostáři hlásají názor:

Výtěžek kapitálu má býti rozdělen s dělnictvem.

Velmi krásný projev učinil v tom smyslu ndp. arcibiskup John T. Nicolas z Cincinnati O. V radiovém celonárodním rozhlasu pravil, že

dle slov papeže Pia XI., „je naprosto nespravedlivo, aby si kapitál ponechal veškeré výtěžky".

„Kapitalism zítřka — a nebude proň žádného zítřka, nebude-li reformován na základě mravních zásad — musí se spokojit se spravedlivými výtěžky z investice. Kapitalism by měl ustavit korporaci a rozdělit se s dělnictvem o své nadvýtěžky. Dělnictvo vlastně kapitál produkuje, tvoří a platí tribut ve formě daní státu, jenž kapitalism ochraňuje."

Že dělnictvu se má dostati podílu na výtěžcích kapitálu, zdůrazňoval belgický kardinál Mercier. Často apeloval na boháče, aby nehromadili majetek pro majetek, ale aby přihlíželi k sociálním potřebám dělnictva a dávali mu podíl na zisku. V jedné stávce mezi mamonářskými těžaři a dělnictvem pohrozil dokonce těžařům exkomunikací (vyobcováním z Církve) a tak je pohnul k tomu, aby vyhověli požadavkům pracujících zaměstnanců a zlepšili jejich hmotnou situaci. Podobně se ujal pracujícího lidu „otec chudých a dělnický kardinál" Manning, když r. 1889 se domáhal ten lid svých práv a hrozil zorganisovati v Londýně obrovskou stávku statisíců; kardinál se obrátil na boháče s výzvou, aby spravedlivým požadavkům dělnictva vyhověli a zprostředkoval smír mezi nimi a jejich zaměstnanci. Arcibiskup kolínský napsal v roce 1926: „Intensivnější produkce vyžaduje zvýšení mezd. Dělnictvo ve své vět-

šině musí se státi do jisté míry spolumajitelem podniku. Zisk průmyslového podniku není prvním jeho cílem. Průmyslník nesmí míti na zřeteli pouze co největší výtěžek pro sebe a svou rodinu, nýbrž musí hleděti, aby exploitace závodu zvýšila blahobyt dělnictva a dopomohla mu k majetku."

Církev je největší obhájkyní dělnictva,

jak dokazuje historický vývoj. Je známo, co učinil pro dělnictvo papež Lev XIII., vydavatel dělnické encykliky „Rerum novarum", obdivované věhlasnými sociology celého světa. Na popud tohoto papeže byla r. 1884 založena „Mezinárodní Unie ve Freiburgu", která shromáždila všechny vynikající sociální pracovníky z celé Evropy ku poradám, jak by bylo lze odpomoci bídě dělnictva a zlepšiti hmotné i mravní poměry pracujícího lidu. Unie pracovala velmi blahodárně pod vedením kardinála Mermilloda a dala tak výborné návrhy k řešení dělnické otázky, že dobyly uznání v kruzích odborníků na slovo vzatých a uskutečnění jejich prohlášeno za blahodárné, kdežto názory materialistických sociologů Marxe, Lasalla a Lenina byly zamítnuty. Jakýmsi nástupcem „Frýburské Unie" se stalo „Mezinárodní sociální studijní sdružení Mechlínské", založené r. 1920 za součinnosti kardinála Merciera v Mechlíně a sdružující asi 12 evropských národů. V sdružení tomto byl vypracován „Code social, esquisse d' une synthése

500

sociale catholique", cenný to spis, shrnující celou katolickou sociální filosofii a sociální ethiku ve výrazné, přesné definice a věty, takže to je vlastně ucelený katechismus katolické nauky o společnosti, v němž jsou vytyčeny zásady a program sociální obnovy, v němž jsou naznačeny cesty, jak pomoci dělnictvu, namnoze tolik utiskovanému a jak je vyvésti z temnot bídy hmotné i mravní k světlu pravého štěstí a blahobytu.

Katolické sociální kruhy vykonaly mnoho pro blaho dělnictva,

jak to vícekráte ocenila Mezinárodní konference práce. Ve Výroční zprávě ředitele kanceláře pro mezinárodní práci Alberta Thomase, vydané k XI. zasedání Mezinárodní konference práce, jsou zvlášť velmi krásné stati o záslužné sociální činnosti katolicismu, zejména o encyklikách papežů Lva XIII. a Pia XI.

Nutno uvážiti, že na popud *katolických sociologů vydány byly mnohé zákony k ochraně dělnictva,* jako na př. r. 1814 ve Francii zákon o nedělním klidu a roku 1841 zákon, zakazující práci dětí v továrnách. Myšlenka mezinárodního zákonodárství pro ochranu dělnictva byla prvně pronesena od katolíka Daniela le Grand roku 1857. První dělnická zahradní města byla stavěna katoličkou Madame Hervien r. 1891 a jesuitou P. Volpettem. První dělnické ministerstvo bylo utvořeno v katolické Belgii 25. května 1895.

V Italii obdivuhodné dílo vykonala katolická sociální instituce „Opera Cardinale Ferrari" (nazvaná tak po svém zakladateli, milánském kardinálu Ferrarim, zesnuvším 2. února 1921). Instituce ta kromě rozsáhlé činnosti charitativní, směřující k záchraně těch nejubožejších jedinců (tuláků, žebráků, propuštěných vězňů), věnuje hlavně pozornost dělnictvu. Zřizuje dělnické kuchyně při továrnách, kde nebyly dosud zřízeny, aby se dostalo pracujícímu lidu laciné a výživné stravy, buduje dětské domovy, pro děti rodičů, výdělečně činných, zřizuje ústavy pro zprostředkování práce a sekretariáty, v nichž se udílejí bezplatně právní porady, organisuje bezplatné večerní kursy a školy pro dělníky a pečuje o dělníky, pracující v zahraničí. Instituce Ferrariho má své knihovny, léčebné ústavy a domy s čítárnami, stará se nejen o hmotné zajištění dělnictva, ale o jeho duchovní růst. Podobné instituce jsou zřízeny i v jiných zemích — péčí katolíků.

Je známo, jak na př. v Belgii pečují o dělnictvo Jocisté, uskutečňovatelé to programu P. Cardyjna, organisátora mladých dělníků katolických (Jeunes Ouvriers Catholiques, zkráceně J. O. C.). P. Cardyjn dobře vystihl bídu dělníka XX. století, bídu proletáře, oloupeného bezbožeckým materialismem o vyšší vzněty, o vznešené pojmy o Bohu, sobě a své práci. Vzal si za úkol vštípiti dělníku, že není proletářem, nádeníkem, otrokem stroje a člověkem, zavaleným

masou kapitálovou a společenskou, ošizeným všemi možnými sliby nesociálních zřízení jemu nepříznivých, ale že jest předem uznaným dítkem Božím, údem mystického, tajemného Těla Páně, že život jest veliký, krásný, ale že nutno z nynějšího života odstraniti vše, co brání, aby se život Boží rozvinul v nás a že se nutno naplniti myšlenkami Božími, nesoucími vědomí, že jsme původu a určení Božího a že na každé duši křesťanské tkví kapka krve Kristovy.

P. Cardyjn volal k pracujícím: „Zvedněte hlavy vzhůry, neb jste spolubratří Krista-Dělníka a zvedejte hlavy také těm, s nimiž pracujete v továrnách, v dílnách, na polích i ve školách!" Tohoto volání uposlechlo tisíce a tisíce dělníků. Počali se starati nejen o to, aby se přiblížili Pánu Bohu sami, ale aby k Němu přivedli i jiné. Z dělníků stali se apoštolové, následující Krista-Dělníka, úsilující „spasit a zachránit, co hyne". Kolik dělníků vytrhl P. Cardyjn ze spárů pekla a přivedl na cesty k nebi! Tolik blahodárného vykonal pro pracující lid — jediný kněz! Na to se často zapomíná že:

Největšími přáteli a dobrodinci dělnictva jsou — katoličtí kněží.

V roce 1932 americký tisk obdivoval hrdinství jakéhosi kněze Straky, který se ujímal stávkujícího dělnictva, zaměstnaného v pennsylvanských uhelných revírech a bouřil proti nenasytným kapitalistům tak, až tito pronásledovali

ho do krajnosti a způsobili mu mnoho příkoří a škod finančních. V Pennsylvanii, kde havíři byli tolik utlačováni velkokapitálem židovským, stáli na straně utlačovaných nejvěrněji katoličtí kněží, kteří bojovali slovem i tiskem proti kapitálu a pořádali sbírky ve prospěch stávkujících.

V Anglii rovněž ujímali se dělnictva nejvřeleji kruhové Církve římské, což konstatoval s povděkem prof. Bullough z Cambridge doznav, že církev anglikánská tak blahodárně nepracuje. Katolíci řídí se při své činnosti mezi chudým dělnictvem pokyny, které dal druhdy veliký zastánce dělnictva biskup Ketteler. „Musíme chudé a utlačované vyhledati i v nejskrytějších brlozích, pochopiti jejich poměry, muka jejich chudoby; musíme jejich bídu a jejich slzy s nimi sdíleti. Žádná zvrhlost, žádná bědnost nesmí naše kročeje zadržeti; musíme snésti odměnou i nepochopení, snižování a nevděk." Nejednali dle tohoto ideálu obětaví apoštolové a příznivci proletariátu, jako v Německu apoštol Berlína Sonnenschein a u nás tak často vzpomínaný arcibiskup Stojan, který všechno rozdal, co měl, a neustále, ve dne v noci, blaho bližních měl na mysli, ani oddechu si nedopřávaje? Nejsou pravými přáteli dělnictva oni horliví šiřitelé lásky Kristovy, kteří na periferii velkoměst a měst Prahy, Přerova, Čes. Budějovic i jinde navštěvují chudé a jim pomáhají vybřednouti z bídy hmotné i mravní?

V době veliké nezaměstnanosti dělnictva

564

nejintensivněji pracovali k záchraně trpících právě katoličtí kněží — s papežem v čele. Na sv. Otce Pia XI. obrátili se ve své tísni protestantští norští rybáři se žádostí, aby byli podpořeni v boji o existenční potřeby. Sv. Otec vyhověl žádosti rybářů; intervence papežského nuncia se zdařila a ti, jimž náměstek Kristův pomohl, vřele za to děkovali.

V Americe postavil se r. 1933 v čelo nezaměstnaných P. James Cox, katolický farář v Pittsburghu. Jménem 25.000 těch ubožáků šel do Washingtonu žádat presidenta i Kongres o zavedení významných opatření ve prospěch lidí, kteří jsou bez práce a bez chleba. Vymohl takové akce, že pro své chráněnce založil zvláštní kolonie, kde zdarma bydlí a pracují na pozemcích, svěřených jim k obdělávání, takže mají živobytí. Blahořečí svému vůdci a ochránci, šlechetnému knězi.

V německém městě St. Marienu u Mülheimu zbožňovali chudí a nezaměstnaní děkana Jakobse pro jeho velikou dobročinnost. Když zemřel, za jeho rakví šli i komunisti a nesli věnce. V pohřební řeči vyslovili zvláštní dík a uznání knězi, jenž se ujímal trpících, jenž pomáhal nuzným a potřebným s opravdovou láskou. Noviny o něm psaly, že všechno rozdal, často i svůj vlastní oběd postoupil žebráku, neměl-li pro něho nic jiného. Jednou zpozorovala jeho hospodyně, že šaty, v nichž chodí, jsou bídné. Šla do skříně pro jiné, ale skříň byla

prázdná. Děkan Jacobs měl jen ty jedny šaty, ostatní rozdal.

Zda si nevzpomenete na svatého faráře arského Jana Vianneye, františkánsky chudého a pro bližní krajně se obětujícího, jenž stále pečoval o jiné a sama sebe úplně opomíjel, sám strádal nedostatkem oděvu a pokrmu, jen aby mohl poděliti nuzné?

Bytosti typu Vianneyova to jsou, které zachraňují svět před zkázou, které protestují žhavě proti soudobé krisi, ne pouze slovy, ale skutky, účinnou láskou k bližnímu. A k této lásce vybízejí všechny. Apelují také na zatvrzelé boháče, žádajíce, aby uznali, „že i nejubožejší člověk má právo na život, chléb, oděv a rodinu, aby učinili konec té strašné nespravedlnosti, jež vydává chudého člověka na milost a nemilost kořistivých lichvářů a vyssavačů, aby moudrými reformami sociálními, v duchu Kristova evangelia provedenými, odstranili sociální bídu dneška.“ (Tak apeloval na boháče arcibiskup Dr. Kordač, jehož projevy a činy ve prospěch dělnictva vzbudily pozornost v celé české veřejnosti a došly náležitého ocenění.)

Katolické kněžstvo se nemusí báti výtky, že by necítilo s dělnictvem a neujímalo se jeho práv. Církev je nejlepší ochránkyní dělnictva a ti, kdo ji milují, mají krásné pole působnosti — chtějí-li pracovati ku blahu dělnictva. Dělníci namnoze nevědí, jak je Církev miluje a tu je potřebí poučiti je o tom.

566

„Jděte zvláště k chudým dělníkům," vybízel papež Pius XI. své věrné

a této výzvy nutno uposlechnouti. Je třeba apoštolovati mezi dělnictvem, Církvi svaté odcizeným, jež je „vydáno nejnebezpečnějším nástrahám agitátorů", popouzejících je k nenávisti vůči zámožnějším vrstvám a otravujících je nevěrou. Je nutno „zabezpečiti dělnictvo před předsudky a bludnými teoriemi nebo je z těchto klamů vyvésti." (Encyklika „Divini Redemptoris" v překladu Dra Vaška str. 36 a 37.) Jak krásným apoštolátem je, šířiti mezi dělnictvem dobrý katolický tisk, na př. rozdávati v továrnách a u továren zdarma brožury z naší sbírky „Životem", jak záslužným činem je, posílati chudé dělníky na duchovní cvičení a pomoci jim k placení výloh, s tím spojených.

Vychovávejme mladé dělníky k apoštolátu mezi dělnictvem — k apoštolátu, začleněnému do rámce Katolické akce! Vlijme mladým lidem do duše nadšení pro ideu, zachraňovat kamarády, s nimiž spolupracují v různých závodech, po stránce mravně-náboženské, přivádět je na mši svatou, ke zpovědnici, ke svatostánku! Zřizujme pro ně knihovny, čítárny, studijní kroužky, aby se vzdělávali a připravovali tak ke svému apoštolátu duchovní výzbrojí! Podporujme všichni apoštolát k záchraně dělnictva vnitřními úkony pobožnosti a sebezáporu!

Přinášejme zvláštní oběti za dělníky, věnujme mše sv., sv. přijímání, posty i almužny na ten úmysl, aby všichni čeští dělníci poznali Krista-Dělníka a aby si Ho zamilovali! Modleme se denně modlitbu, jakou se modlí Jocisté:

„Ježíši, Tobě obětuji celý tento den, své práce, své boje, radosti a strasti. Dejž mi, jakož i všem mým bratřím v práci, mysliti jako Ty, pracovati s Tebou, žíti v Tobě. Dejž mi, abych Tě miloval z celého srdce a sloužil Ti ze všech sil. Nechť království Tvé přijde do továrny, do dílny, do úřadu, do kanceláře a do našich domovů, ať duše dělníků, kteří se dnes octnou v nebezpečí, zůstávají v Tvé milosti. A ať pro milosrdenství Boží zemřelí dělníci na čestném poli práce odpočívají v pokoji..."

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. Imprimi potest. Pragae, 7. Sept. 1940. P. Franciscus Suchomel, Sup. Prov. Imprimatur Nr. 12.931. Olomucii, 9. Sept. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí P. R. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla Typia v Moravské Ostravě, Těšínská ulice 21.

569

PATERONÁSOBNÝ ŠKAPULÍŘ

Nákladem Exerc. domu, Frýdek. Fotoarchiv Exerc. domu, Frýdek.

P. Ant. Krajča:

I. O škapulířích všeobecně.

1. Pojem a původ.

Slovo „škapulíř" je původu latinského a znamená vlastně šat, přikrývající lopatky;*) jmenuje se tak řeholní roucho splývající zpředu i vzadu od ramen dolů. Nosí je někteří řeholníci přes svrchní šat (na příklad benediktini, karmelité, dominikáni, milosrdní bratři a j.).

Škapulíř povstal ze zvyku, dle něhož řeholníci užívali při práci zástěry, aby si svůj oděv zachovali čistý pro bohoslužebné úkony. Byl jim odznakem práce a poslušnosti a stal se později podstatnou částí jejich řádového oděvu.

Tento svůj škapulíř dávaly jednotlivé řády věřícím v pozměněné podobě, značně zmenšený, aby je tímto odznakem k sobě jaksi připojily a daly jim podíl na svých duchovních pokladech a milostech. Církev svatá tento obyčej schválila. Tak povstaly rozmanité škapulíře.

2. Látka, barva a podoba.

Každý škapulíř se skládá ze dvou čtvercových kousků tkané vlněné látky, které jsou tkaničkami tak spojeny, že jeden splývá zpředu na prsa a

*) Lopatka se jmenuje latinsky scapula; odtud scapulare = šat, přikrývající lopatky.

570

druhý s ramen na záda, tkaničky pak spočívají na ramenou.

Dva kousky látky jsou podstatnými částmi škapulíře a musejí býti zhotoveny z ovčí vlny, nikoli bavlny, plátna, hedvábí neb jiné látky. Je však dovoleno tyto části ozdobiti obrázky nebo vyšíváním z jiné látky, jen když vlastní škapulíř svou podobou a barvou převládá.

Barva jest při různých škapulířích různá, jak u jednotlivých škapulířů dále ještě uvidíme. Tkaničky, spojující obě části škapulíře, mohou býti z jakékoli látky a jakékoli barvy; pouze červený škapulíř — utrpení Páně — musí míti červené vlněné tkaničky.

Tvar škapulíře musí býti čtyřhranný, nikoli kruhový neb oválný.

3. Všeobecný význam a výhody.

a) Každý škapulíř přivtěluje věřící, kteří jej nosí k onomu řádu, jemuž náleží, a vybízí je, aby se věnovali za jeho příkladem službě a zvláštnímu ctění tajemství jeho, škapulířem naznačeného. Tak se stávají tito věřící do jisté míry terciáři toho řádu, t. j. mají podíl na všech modlitbách, mších svatých, svatých přijímáních, pracích a vůbec všech dobrých skutcích, které se konají v nesčetných klášteřích řádů a kongregací, jimž škapulíře náležejí. Kněz, oblékající se do škapulíře, praví: „Z moci od apoštolské Stolice mi propůjčené, činím tě účastným všech dobrých

skutků, které konají tyto řády a kongregace i odpustků, které apoštolská Stolice udělila těmto škapulířům.

b) Přijetím škapulíře se stáváme též členy škapulířového bratrstva, které čítá za své členy všechny, kdo nosí příslušný škapulíř. Z toho plyne, že nemáme pouze právo k dosažení všech odpustků, které Církev škapulířovým bratrstvům propůjčila, ale že máme také podíl na všech dobrých skutcích biskupů, kněží a všech věřících na celém světě, kteří skrze škapulíř tomuto bratrsstvu náležejí. Tato veliká milost jakož i předcházející prospívá nejen za živa, nýbrž i po smrti v očistci.

c) Nošení škapulíře a uctívání tajemství škapulířových zjednává milosti potřebné k vedení bohumilého života a k šťastnému dosažení věčného spasení, jak kněz prohlašuje při obláčce. Při tom třeba zdůrazniti, že podle míry našeho uctívání toho kterého tajemství škapulířového (nejsv. Trojice, umučení Páně, Srdce Pána Ježíše a Panny Marie, neposkvrněného Početí, bolestí Mariiných) bude také míra našeho účastenství v milostech toho škapulíře anebo škapulířového bratrstva.

d) Kdo nosí škapulíř, stojí pod zcela zvláštní ochranou Panny Marie, která ho zasypává hojnějšími milostmi než jiné lidi a ochotněji mu pomáhá v pokušeních, strastech a útrapách duševních i tělesných.

e) Mimo tyto všeobecné výhody jsou spojeny s každým škapulířem zvláštní milosti, odpustky a vý-

sady, jež budou uvedeny u jednotlivých škapulířů. Na tomto místě uvedeme jen ty odpustky, které se stejně udělují na každý z pěti škapulířů, o nichž bude dále podrobněji pojednáno.

1. Každý může získati plnomocné odpustky v den oblečení do jednoho z těchto 5 škapulířů, když se vyzpovídá a přistoupí ke stolu Páně. Kdo tedy byl oblečen do paterého škapulíře, může získati patery plnomocné odpustky. K získání těchto odpustků není ovšem nikdo vázán, poněvadž jest to jen milost, nikoliv přikázání. Kdo však chceš použíti této milosti, učiň úmysl získati jedny z těchto odpustků pro sebe, ostatní pro duše v očistci, protože pro sebe lze získati jen jedny v tutéž dobu.

2. Kdo je oblečen do paterého škapulíře, aneb aspoň do jednoho z nich, může v hodině smrti získati plnomocné odpustky, když se vyzpovídá a přijme nejsv. Svátost oltářní, aneb komu by to nebylo možno, vzývá nejsv. jméno „Ježíš" ústy neb aspoň v srdci. Tyto odpustky však může každý získati jen sám pro sebe a jen jednou v životě, totiž v posledním okamžiku. Přítomnosti kněze není k tomu třeba, stačí úmysl, odpustky získati a uvedené podmínky splniti.

3. Mimo to jsou každým ze 4 prvních škapulířů nejsv. Trojice, Nep. Početí, Panny Marie Karmelské a Panny Marie sedmibolestné) spojeny t. zv. odpustky zastavení, t. j. odpustky, udílené za návštěvu určených římských kostelů.

Již v nejstarších dobách mělo duchovenstvo a věřící lid římský v obyčeji v určité dny konati zastavení, t. j. shromážditi se v určitých chrámech.

zvláště zbudovaných nad hroby sv. mučedníků, aby se tam společně modlili. K zachování a zvelebení tohoto nábožného obyčeje udělili papežové hojné odpustky věřícím, kteří by v určité dny navštívili v Římě kostely, v nichž se konala zastavení. V pozdějších dobách byla některým nábožným bratrstvům udělena zvláštní milost, že mohou tyto odpustky získati i mimo Řím.

Aby údové škapulířového bratrstva, jež požívá právě zmíněné zvláštní milosti, získali tyto odpustky zastavení, musí v určité dny navštíviti kostel dotyčného řádu nebo bratrstva a pomodliti se na úmysl sv. Otce. Kde takového chrámu není, mohou navštíviti farní kostel neb kterýkoli jiný chrám Páně, v němž je oltář Panny Marie. Jsou-li však odpustky, které lze získati, plnomocné, je potřebná též sv. zpověď a sv. přijímání.

Odpustků římských zastavení ve dny udané v římském misálu, lze dosíci pouze jedenkrát, i když jest někdo údem různých bratrstev, kterým tyto odpustky jsou povoleny. (Pius X., 13. září 1905.)

Výsada odpustků zastavení, udělená některým škapulířovým bratrstvům, byla potvrzena i nejnovějším výnosem ze dne 25. února 1933, ale s malou výhradou, že to platí jen tam, kde není kostelů zastavení. Kde jsou takové kostely v místě, možno získati i členům bratrstva odpustky zastavení pouze v chrámech stacionálních. (AAS XXV, 72.)

Dny a odpustky na ně udělené jsou tyto:

Plnomocné odpustky: Hod Boží vánoční, Zelený čtvrtek, Hod Boží velikonoční, Nanebevstoupení Páně.

Neplnomocné odpustky: 30 let a 30 kvadragen (= 1200 dní) ve svátky sv. Štěpána, sv. Jana Evang., sv. Mláďátek, Obřezání Páně, sv. Tří králů, v neděli devítník, 1. neděli po devítníku, v neděli masopustní, na Velký pátek a na Bílou sobotu, ve všechny dny oktávy velikonoční až do Bílé neděle včetně, na svátek sv. Marka evangelisty, ve tři křížové dny prosebného týdne, v Hod Boží svatodušní a ve všechny dny oktávy svatodušní až do soboty včetně; — 25 let a 25 kvadragen (= 1000 dní) na Květnou neděli; 15 let a 15 kvadragen (= 600 dní) ve 3. neděli adventní, na Štědrý den, ve vánoční noci na jitřní, při druhé mši sv. vánoční na úsvitě, na Popeleční středu, ve 4. neděli postní; — 10 let a 10 kvadragen = 400 dní) v 1., 2. a 4. neděli adventní, ve všechny ostatní dosud nezmíněné dny doby postní, v den před Hodem Božím svatodušním, ve všechny suché dny, vyjímaje ty, které jsou v oktávě svatodušní.

4. Hlavní podmínky k dosažení výhod a odpustků.

Jsou jen dvě:

a) aby splnomocněný kněz posvětil řádným způsobem škapulíř a oblékl do něho věřícího;

b) aby věřící škapulíř neustále předepsaným způsobem nosil.

a) Posvěcení a obláčky je třeba pouze tehdy, když někdo po prvé přijímá škapulíř. Tato obláčka platí pro celý život. Kněz, který má pravomoc ška-

pulíře světiti a oblékati, musí ji vykonávati osobně a v určených mezích; rovněž musí zaslati seznam přijatých věřících příslušnému řádu nebo bratrstvu, jestliže je to předepsáno (u škapulířů: nejsv. Trojice, P. Marie Karmelské a P. Marie sedmibolestné). Zvláštní výsadou této povinnosti jsou prosti kněží redemptoristé.

Oblékající kněz nebo kterýkoli zpovědník smí věřícím místo modliteb a dobrých skutků k dosažení odpustků předepsaných jiné uložiti.

Škapulíře se světí a oblékají předepsaným způsobem a podle předepsaného vzoru; lze oblékati jednoho nebo více věřících najednou.

K obláčce se musí každý sám osobně dostaviti. Nedostačí tedy dáti si škapulíř posvětiti a pak se sám do něho obléci nebo poslati někoho, aby ho při oblékání zastupoval. Zvláštním povolením papeže Pia X. ze dne 13. ledna a 22. března 1912 mohou vojíni, i když nebyli do škapulíře církevně oblečeni a do bratrstva škapulířového přijati, státi se účastnými práv milostí a odpustků škapulíře a bratrstva, přijmou-li a stále nosí u sebe platně posvěcenou škapulířovou medailku. I po služební době se mohou těšiti milostem a výsadám oněch škapulířů, pro které obdrželi platně posvěcenou náhradní medailku, aniž je třeba k tomu účelu dáti se později zvlášť obléci do škapulíře a vstoupiti do bratrstva.

Při obláčce, která se může konati kdekoli, navléká se škapulíř přes hlavu, ale dostačí, položí-li se pouze na jedno rameno. Při hromadném (když je více než 20 žadatelů najednou) oblékání smí

kněz, k tomu oprávněný škapulíře posvětiti a věřící si je pak mohou sami obléci, když kněz říká modlitbu přijímací. Tuto pravomoc mají rovněž redemptoristé na misiích. Jiný dovolený způsob při hromadném oblékání je ten, že kněz nejprve položí jednomu každému z přítomných škapulíř přes rameno a na konec se pomodlí příslušné modlitby při oblékání.

Škapulíř mohou nositi věřící jakéhokoliv stáří, tedy i malé děti. Tento obyčej oblékati i děti do škapulíře se velmi doporučuje, aby tak již od mládí byly pod zvláštní ochranou Matky Boží chráněny přede všemi nebezpečími duše i těla.

b) Kdo jest do škapulíře oblečen, musí jej nositi ustavičně ve dne v noci, ve zdraví i v nemoci a zvláště v hodince smrti. Na chvíli a z rozumné příčiny, jako při umývání, koupání a p., může jej odložiti. Kdo by po celý den nenosil škapulíře, pozbyl by odpustků za ten den.

Mimo to se vyžaduje nositi škapulíř předepsaným způsobem, totiž přes krk, aby přední díl byl na prsou, druhý na zádech. Každý jiný způsob nošení škapulíře je neplatný. Není však nutno nositi škapulíř na samém těle; stačí, když se nosí pod svrchním šatem. Rovněž se dovoluje vložiti si škapulíř do pouzdra, aby se déle a lépe zachoval.

Obnošený škapulíř se spálí a co nejdříve se nahradí novým, který již nemusí býti posvěcen. Podobně kdyby někdo ztratil škapulíř.

Kdo byl jednou do posvěceného škapulíře řádným způsobem oblečen a pak ho nějakou dobu nenosil, pozbyl sice za tu dobu odpustků, ale může škapulíř

opět vzíti a dále nositi. Nové obláčky by potřeboval jen ten, kdo by z nevěry nebo hříšního opovržení škapulíře nenosil a tak z bratrstva škapulířového úplně vystoupil.

Kromě obláčky a ustavičného nošení škapulíře se nevyžaduje nic jiného k účastenství na milostech a výsadách, udělených škapulířům. Zvláštní denní modlitby nebo pobožnosti se nepředpisují, výjma k získání výsady sobotní, o níž bude dále řeč.

Povinnosti škapulířové nezavazují bod hříchem. Kdo nenosí na př. škapulíř, nebo se nemodlí uložené modlitby, nehřeší a nemusí se z toho zpovídati.

5. Pateronásobný škapulíř.

Jako můžeme náležeti více bratrstvům najednou a dosíci všech odpustků a výsad jednotlivým udělených, plníme-li věrně povinnosti s tím spojené, tak můžeme nositi i více škapulířů s týmž užitkem. Zvláště zavládl obyčej nositi pateronásobný škapulíř čili škapulíř, který se skládá z těchto pěti škapulířů spojených dvěma červenými tkanicemi: z bílého škapulíře nejsv. Trojice, z modrého škapulíře neposkvrněného Početí, z hnědého škapulíře Panny Marie Karmelské, z černého škapulíře Panny Marie sedmibolestné a z červeného škapulíře utrpení Páně a nejsv. Srdcí Pána Ježíše a Panny Marie.

Má-li se nositi všech pět škapulířů na dvojité tkanici, složí se vlněné kousky sukna škapulířů na

sebe a spojí se pouze na hořejším okraji, takže tři ostatní strany zůstanou volné, dvojitou tkanicí z červené vlny. Vlněné kousky mají býti různé délky, aby při položení na sebe bylo viděti okraj každého škapulíře a tak i jeho barvu. Takovým způsobem máme skutečně škapulíř složený, paterý, vyhovující předpisu, podle něhož má pozůstávati z pěti od sebe oddělených, skutečných škapulířů, kterou jsou spojeny právě tolika tkanicemi nebo jedinou dvojitou tkanicí. Při tom budiž bílý škapulíř nejsvrchnější, aby na něm spočívající modročervený kříž byl viditelný, škapulíř červený budiž nejspodnější, aby obrázky ukřižovaného Spasitele a přesvatých Srdcí Ježíše a Marie, které musí na něm býti, nebyly zakryty.

Kdo nosí tento paterý škapulíř, nosí všech pět zároveň. Od roku 1910 má tento škapulíř zvláštní modlitbu k svěcení; kněz, splnomocněný pro svěcení a oblékání škapulířů, ještě potřebuje zvláštní pravomoci pro používání této jediné modlitby. Tuto pravomoc mají v našich zemích zvláště redemptoristé.

6. Náhradní medailka.

Výnosem ze dne 16. prosince 1910 dovolila svatá Stolice, že věřící, kteří jsou řádně oblečeni do jednoho nebo více škapulířů, mohou nositi místo vlněných škapulířů jedinou kovovou medailku t. zv. náhradní medailku. (AAS III. 22, 24.)

O této medailce platí následující předpisy:

a) Náhradní medailka, kterou třeba zhotoviti z kovu, musí míti na líci obrázek božského Spasitele

s nejsv. Srdcem a na rubu jakýkoliv obrázek Panny Marie. Musíme ji nositi neustále u sebe a to jakýmkoliv uctivým způsobem, buď zavěšenou na hrdle nebo připevněnou k růženci nebo k řetízku od hodinek atd. Nosíme-li ji některým z posledních dvou způsobů, dostačí, když před spaním růženec neb řetízek necháme ve svých šatech nebo jej k sobě položíme.

b) Medailka nahrazuje kterýkoliv z malých vlněných škapulířů, tedy kromě paterého škapulíře také škapulíř nejsv. Srdce Ježíšova, přesvatých Srdcí Ježíše a Marie, Matky dobré rady a sv. Josefa.*) Touto jedinou medailí se smí nahraditi jeden nebo více škapulířů, podle toho, kolik jich kdo nosí. Ztratí-li se medailka, je potřebí dáti si posvětiti novou; jinak jest i při této medaili šetřiti všech pravidel a posvátných předmětech.

c) Medailku smí nositi pouze ten, kdo byl platně oblečen do jednotlivých škapulířů, které má medailka nahraditi. Kdo nyní na př. nosí již několik škapulířů, dá si místo nich jednoduše posvětiti náhradnou medaili; kdo však dosud nebyl do některého škapulíře oblečen a chtěl by nositi místo něho medailku, musí se dáti napřed do toho škapulíře obléci.

d) Náhradní medailku posvětí platně každý kněz, který má pravomoc světiti a oblékati škapulíř, který

*) Z této výsady jsou vyloučeny škapulíře, které nosí údové třetích řádů; neboť tito nosí též pás a proto škapulíř naznačuje skutečný oděv.

má býti medailí nahrazen; světí ji tím, že ji s úmyslem posvětiti požehná jednoduchým znamením sv kříže, a to tolikrát, kolik škapulířů má medailka nahraditi. Není třeba, aby medaili světil právě kněz, který věřícím světil škapulíř a je do něho oblékal. Také může býti medaile svěcena od různých kněží, jen když kněz, který ji světí, má plnou moc světiti a oblékati příslušný škapulíř. Medailka se smí světiti (jako jiné posvátné předměty) vždy jen pro určité věřící, ale nežádá se, aby ji kněz světil za jejich přítomnosti a jim ji osobně podával.

e) Jako kněz, který má právo světiti a oblékati škapulíř, též sobě jej smí posvětiti a sebe do něho obléci, tak smí i pro sebe posvětit náhradní medailku.

f) Náhradní medailkou dosahujeme všech odpustků a milostí, spojených se škapulíři, místo kterých ji nosíme.

II. O jednotlivých škapulířích zvlášť.

1. O škapulíři nejsv. Trojice.

Škapulíř nejsv. Trojice je nejstarší ze škapulířů a děkuje za svůj původ zjevení, jehož se dostalo sv Janu z Mathy r. 1193 v domácí kapli arcibiskupa pařížského.

Jan z Mathy se narodil r. 1153 ze šlechtických rodičů v městečku Faucon, v jižní Francii, studoval v Paříži, kde byl též vysvěcen na kněze. Když obětoval první mši svatou, uzřel anděla v bílém rouše

s červeno-modrým křížem na prsou, vztahujícího ruce nad hlavami dvou otroků, z nichž jeden se zdál býti křesťanem, druhý pohanem. Z tohoto vidění poznal novosvěcenec, že jej Prozřetelnost Boží volá, aby vykupoval zajatce z moci nevěřících.

Aby důkladněji uvážil vůli Boží a připravil se na úkol sobě svěřený, odebral se muž Boží do samoty hustého lesa v biskupství meauxském. Řízením Prozřetelnosti se sešel s poustevníkem, knězem svatým Felixem z královského rodu Valois, který tam již mnoho let žil v tuhé kajícnosti. Stejný úmysl spojil oba sluhy Boží svazkem upřímného přátelství, takže spolu sloužili Bohu v poustevně bděním, postem a modlitbou.

Jednoho dne rozmlouvali poustevníci u studánky o svrchované dobrotě Boží, když tu najednou vyšel z lesa jelen, mající mezi svými parohy červeno-modrý kříž. Když Felix dal na jevo svůj podiv, vyprávěl mu Jan o zjevení, které měl při své první mši svaté.

Toto zjevení přimělo oba muže, že se rozhodli odcestovati do Říma k nově zvolenému papeži Innocenci III., aby si od něho vyžádali svolení k založení nového řádu na vykupování zajatců. Papež je přijal velmi přívětivě. Když pak 28. ledna roku 1198 sloužil mši svatou u sv. Jana v Lateráně, měl totiž zjevení jako Jan z Mathy při své první mši svaté. Poznávaje v tom vůli Boží, schválil úmysl obou světců a nařídil jim, aby založili řád na vykupování zajatců k uctění nejsv. Trojice a zároveň předepsal členům řádu nositi bílé roucho s červeno-

modrým křížem na prsou. Tak povstal řád trinitářů (z latinského slova Trinitas=Trojice), který vykonal ve službách lásky bliženské mnoho dobrého.

Aby věřící měli větší účastenství v zásluhách řádu trinitářů, bylo založeno bratrstvo nejsv. Trojice za účelem podporovati tento řád modlitbou a almužnami. Jeho údové obdrželi za svůj odznak malý škapulíř z bílé vlny s modročerveným křížkem. Barva škapulíře naznačuje tajemství nejsv. Trojice a to barva bílá slávu Boha Otce, modrá utrpení Boha Syna a červená lásku Ducha svatého.

Účelem bratrstva v dnešních dobách je oslava nejsv. Trojice a přispívání podle možnosti na pohanské dítky černochů, které řád od r. 1853 vykupuje a křesťansky vychovává. Ale tato almužna není podstatnou podmínkou k získání odpustků; chudí nemusí nic dávati.

Údové bratrstva mohou získati tyto významnější odpustky mimo ty, o nichž již dříve byla řeč a které jsou společné všem škapulířům.

Plnomocné odpustky: na svátek sv. Anežky (28. ledna, očišťování Panny Marie (2. února), sv. Jana z Mathy (8. února), bl. Jana Kř. z řádu trinitářů (14. února), na popeleční středu, na slavnost nejsv. Trojice, sv. Michaele de Sanctis (5. června), narození Panny Marie (8. září), v druhou neděli v říjnu, na slavnost nejsv. Vykupitele (23. října), sv. Felixe z Valois (20. listopadu) a sv. Kateřiny (25. listopadu).

K získání těchto odpustků třeba mimo sv. zpověď a sv. přijímání navštíviti kostel řádu nebo bratrstva a pomodliti se tam na úmysl sv Otce a za vysvobození

zajatých. V krajinách, kde není kostela trinitářského, může se navštíviti farní chrám. Řeholní sestry a jiné osoby, žijící ve společnosti, mohou navštíviti vlastní kostel. Údové, kteří nemohou vykonati návštěvy kostela, dosáhnou odpustků, vykonají-li místo ní jiný dobrý skutek, který jim zpovědník uloží.

Z neplnomocných buďtež uvedeny aspoň tyto odpustky: 7 let a 7 kvadragen (= 280 dnů) na Hod Boží vánoční a velikonoční, ve svátek Nanebevzaté Panny Marie a sv. Anežky (28. ledna), když kostel trinitářský (kde není, farní) navštíví a na úmysl sv. Otce se pomodlí.

5 let a 5 kvadragen (= 200 dnů), kolikrátkoli doprovázejí nejsv. Svátost, když se nese k nemocným, a za ně se modlí. 100 dní pokaždé, kdykoliv nějaký skutek pobožnosti neb křesťanského milosrdenství vykonají.

Mimo to získají údové bratrstva jednou za den 7 let a 280 dní odpustků, když se pomodlí 3krát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci k uctění nejsv. Trojice; konají-li tyto modlitby po celý měsíc, mohou získati plnomocné odpustky v libovolný den za obvyklých podmínek.

2. O škapulíři neposkvrněného Početí.

Modrý škapulíř neposkvrněného Početí zavedla a rozšířila ctih. sestra Voršila Benincasa, zakladatelka řádu theatinek v Neapoli (1547-1618.)

Služebnice Boží spatřila o hromnicích r. 1617 ve zvláštním vidění Pannu Marii v bílém rouchu,

přes které měla modrý plášť. Zástup právě tak oděných panen provázel Matku Boží, držící na loktech Ježíška. Královna nebes promluvila k řeholnici takto: „Voršilo, buď dobré mysli, přestaň vzdychati; tvá žalost se promění v radost; dej pozor, co ti můj a tvůj Ježíš, jehož chovám v náručí, řekne.“ Na to oznámil Pán Ježíš Voršile svou vůli: „Chci, abys vystavěla poustevnu, v níž by po způsobu poustevnickém žilo 33 panen, oděných jako moje Matka.“ Zároveň přislíbil Ježíš všem, které si tento druh života vyvolí a podle stanoveného řádu v poustevně budou žíti, mnoho zvláštních milostí a vzácných darů. Ctih. Voršila prosila pak vroucně božského Spasitele, aby ráčil uděliti všecky tyto milosti také osobám ve světě, které by neposkvrněnou Pannu vroucně ctily, čistotu sobě přiměřenou zachovávaly a malý, jasně modrý škapulíř nosily. Její prosba došla vyslyšení. Ihned uzřela množství andělů, kteří rozdávali po celém světě modré škapulíře.

Od této chvíle se zaměstnávala služebnice Boží zhotovováním těchto škapulířů, které dávala posvětiti, a rozdávala mezi věřící. Protože této pobožnosti věřících vždy více přibývalo a všude přinášela velký duchovní užitek, rozhodl se papež Klement X. tyto požehnané účinky ještě pevněji utvrditi a rozšířiti. Proto udělil theatinům, kteří vedli duchovní správu v poustevně, moc světiti malé modré škapulíře neposkvrněného Početí a věřící do nich oblékati. Tuto moc mohl generál řádu theatinů podle ustanovení papeže Pia IX. přenášeti také na jiné kněze. Nyní podle nejnovějšího výnosu z 20. března 1933

(AAS XXV, 170) tuto moc uděluje pouze sv. Paenitentiaria pro nečleny řádu. To platí také o jiných bratrstvech.

Kdo přijímá modrý škapulíř, dává na jevo snahu uctívati tajemství neposkvrněného Početí, líbiti se Panně Marii čistotou srdce a modliti se zvláště za obrácení hříšníků.

Co se týká odpustků, udělených škapulířovému bratrstvu neposkvrněného Početí Panny Marie, třeba především zdůrazniti, že nyní již neplatí známá výsada: Kolikrátkoliv se členové bratrstva pomodlí 6 Otčenášů, 6 Zdrávasů a 6 Sláva Otci k uctění nejsv. Trojice a Panny Marie Neposkvrněné na úmysly sv. Otce: tolikrát mohou získati všecky odpustky sedmi hlavních chrámů v Římě, Porciunkule v Assisi, města Jerusalema a chrámu sv. Jakuba v Compostelle. Tato výsada byla zrušena dekretem z 22. dubna 1933 (AAS XXV, 254). Podle uvedeného dekretu možno těmi modlitbami získati jen neplnomocné odpustky 10 let; kdo se je modlí každodenně, může získati jednou za měsíc plnomocné odpustky za obyčejných podmínek. Dále mohou získati ti, kteří nosí modrý škapulíř tyto odpustky:

Plnomocné odpustky: na svátky Páně: hod Boží vánoční, Zjevení Páně, hod Boží velikonoční, Nanebevstoupení Páně, hod Boží svatodušní, nejsv. Trojici, nalezení sv. kříže (3. května) a povýšení sv. kříže (14. září), na svátky Marie Panny: Neposkvrněného Početí (8. prosince), Očišťování (2. února), Zvěstování (25. března), sedmibolesné Panny Marie (v pátek po

586

smrtelné neděli), Panny Marie andělské (t. zv. Porciunkula, 2. srpna), Nanebevzetí (15. srpna) a Narození Panny Marie (8. září); na svátky svatých a světic Božích: sv. Josefa (19. března), sv. Jana Křtitele (24. června), sv. apoštolů Petra a Pavla (29. června), sv. Augustina (28. srpna), sv. archanděla Michala (29. září), svatých andělů strážných (2. října), sv. Terezie (15. října), Všech svatých (1. listopadu); na největší svátky řádu theatinského: bl. Josefa Thomasia (24. března), výroční den svatořečení sv. Kajetána (12. dubna), bl. Pavla Buralise (17. června), sv. Kajetána, zakladatele theatinů (7. srpna), sv. Ondřeje Avellinského (10. listopadu) a bl. Jana Marinonia (13. prosince); na jiné dny v roce: 16. prosince a 24. prosince (v prvý a poslední den noveny před hodem Božím vánočním), na Smrtelnou neděli, ve středu, čtvrtek a pátek svatého týdne, na první neděli v každém měsíci, na poslední neděli v červenci, každou sobotu čtyřicetidenního postu, každoročně na jeden den sobě libovolně zvolený, jednou do roka v době duchovních cvičení, jednou ročně při čtyřicetihodinné pobožnosti a když se úd bratrstva škapulíře stane knězem a slouží mši sv.

Podmínky k získání těchto plnomocných odpustků jsou: sv. zpověď, sv. přijímání, návštěva kostela a modlitba na úmysl sv. Otce.

Nelze-li navštíviti chrám theatinský, jak je předepsáno, mohou členové bratrstva navštíviti kterýkoliv kostel, v němž je oltář nejbl. Panny Marie.

Mimo to mohou všichni údové škapulíře získati

dvakráte měsíčně odpustky sedmi hlavních kostelu římských, jestliže se před sedmi oltáři v některém kostele theatinů pomodlí; a rovněž dvakráte měsíčně všechny odpustky, kterých by dosáhli, kdyby sami putovali do svaté země a k Božímu hrobu v Jerusalemě, jestliže se v některém kostele theatinů pomodlí.

Neplnomocné odpustky: 60 let, kdykoliv věnují půl hodiny zbožnému rozjímání. — 20 let, navštíví-li nemocné, aby jim poskytli tělesné neb duchovní pomoci, nebo nemohou-li jich navštíviti, jestliže se pomodlí místo toho 5krát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci. Dále mohou získati 20 let odpustků v oktávě všech svátků Pána Ježíše a ve svátky světců ze řádu eremitů sv. Augustina, dominikánů, karmelitů, trinitářů a servivtů. Uvádíme pouze dny, kdy se tyto svátky slaví: 19., 22., 23., 28. ledna; 4., 8., 10., 12., 13., 14., 15., 25. února; 6., 7., 13., 17., 29. března; 5., 8., 20., 29., 30. dubna; 4., 5., 10., 16., 17., 21., 25. května; 12., 14., 19. června; 13., 20. července; 4., 7., 13., 16., 23., 27., 30. srpna; 2., 5., 10., 18., 25. září; 10., 16., 21., 26., 30. října; 13., 14., 20., listopadu; 14., 16. prosince. — 7 let a 280 dní v ostatní svátky nejbl. Panny Maria; kdykoliv přijmou svátost pokání a Svátost oltářní; kdykoliv doprovodí kněze, nesoucího nejsv. Svátost k nemocnému; když se pomodlí 7krát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci za nemocného, který přijal Tělo Páně; ve všechny svátky v roce, na které jsou uděleny plnomocné odpustky, navštíví-li kostel theatinský nebo kterýkoli jiný, v němž je oltář nejbl. Panny Marie; jednou denně při nešporách, když se

588

pomodlí Zdrávas Královno za potřeby Církve svaté; od neděle devítníku do neděle květné jednou denně, když se pomodlí po sv. přijímání 7krát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci za potřeby Církve svaté; na nalezení (3. května) a povýšení (14. září) sv. Kříže, dají-li almužnu; ve tři pátky každého měsíce, jdou-li k sv. přijímání; po sedm dní noveny před hodem Božím vánočním; každé pondělí, když navštíví nejsv. Svátosť oltářní. — 5 let a 5 kvadragen denně, když navštíví kostel theatinů nebo kterýkoli jiný kostel a tam se pomodlí 5krát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci. — 300 dní každý den oktávy svatodušní. — 200 dní, když jsou na kázání. — 60 dní za každý nábožný skutek. — 50 dní za zbožné vzývání přesvatých jmen Ježíš a Maria. — 50 dní, když se v některém kostele pomodlí Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci za živé a zemřelé.

3. O škapulíři Panny Marie Karmelské.

Tento škapulíř je nejproslulejší ze všech škapulířů a má svůj původ ve zjevení, jehož se dostalo bl. Šimonu Stockovi, generálu řádu karmelitánů.

Šimon, ze šlechtického rodu Stocků, narodil se r. 1164 v Anglii. Od dětství měl velikou lásku k samotě a neobyčejnou touhu po pokání. Sotva dvanáctiletý odebral se do lesa a bydlel v kmenu starého duba, kde si zřídil malou kapličku, v níž zavěsil kříž a obrázek Panny Marie. Tímto poustevnickým životem žil 20 let. Roku 1196 na výslovný rozkaz Matky Boží vstoupil do řádu karmelitánů. Po složení ře-

holních slibů obdržel od svých představených dovolení cestovati do Palestiny. Ubytoval se na hoře Karmelu a prodlel tam 6 roků. Na rozkaz svých představených se vrátil opět do své vlasti. Pro své výtečné vlastnosti byl zvolen generálem řádu. Ježto pod jeho vedením řád karmelitský velmi blahodárně působil a zkvétal, podnikl satan, hnán pekelnou závistí, nejhroznější pronásledování proti němu. Světec však neztrácel důvěry v pomoc své nebeské Matky, kterou ustavičně prosil, aby se ujala jeho pronásledovaného řádu.

Tu se mu zjevila jednoho dne, bylo to 16. července 1251 v městě Cambridge, nejbl. Panna Maria, obklopena velkým zástupem andělů a podávala mu s radostí zářícím obličejem škapulíř hnědé barvy a pravila: „Vezmi, milý synu, tento škapulíř tvého řádu, odznak mého bratrstva, pro tebe a všecky karmelitány zvláštní znamení milosti; kdo v něm umře, nezakusí věčného ohně. Toť jest znamení spásy, ochrana v nebezpečenstvích, záruka pokoje a věčné úmluvy.“

O radostném a vzácném zaslíbení dal potěšený generál zprávu všem svým bratřím, založil bratrstvo sv. škapulíře a připojil je k řádu karmelitskému.

Jak mocný jest škapulíř a jak pravdivé je zaslíbení Panny Marie, měl se brzy Šimon podivuhodným způsobem přesvědčiti. Tajemník a zpovědník Šimonův, Petr Swanington, o tom vypravuje takto: „Šimon Stock se odebral do Winshesteru, aby přijal od tamějšího biskupa psaní na papeže Innocence IV. Doprovázel jsem ho. Tu přijel k nám tryskem Petr

590

Lynthon, děkan kostela sv. Heleny a prosil snažně Otce, aby s ním ihned pospíšil zaopatřit jeho bratra, jenž umíral v zoufalství. Tento bratr pana děkana se jmenoval Walter; byl to člověk domýšlivý, opovážlivý a svárlivý, sv. svátostí si nevážil; byl v souboji smrtelně raněn. Nechtěl o Bohu a svatých svátostech ani slyšet; na všechny domluvy odpovídal: „Jsem zavržen, ty, ďáble, musíš mne pomstíti.“ Když jsme k němu přišli, zuřil. Šimon vida, že jest blízek smrti a beze smyslů, požehnal jej svatým křížem a oděl škapulířem a modlil se za nešťastného. Umírající se pochvíli vzpamatoval, mluvil rozumně, požehnal se svatým křížem a řekl plačky: „Ó já bídník chvěji se před pekelným ohněm. Hříchů mám více nežli je písku v moři. Bože, smiluj se nade mnou. Milý otče, pomozte mi, abych se mohl náležitě vyzpovídati!“ Po těchto slovech jsem odešel do jiného pokoje, a tu mi děkan vypravoval, že vida bratrovu zatvrzelost, odešel a v soukromí se za něho vroucně modlil. Při modlitbě slyšel hlas řkoucí: „Petře, vstaň, vyhledej mého sluhu Šimona, jest právě v krajinské třídě, a přiveď ho sem!“ Tato slova opakoval hlas třikráte. Ohlížel jsem se, kdo by to mluvil, ale nespatřil jsem nikoho; domnívám se, že to byl hlas s nebe. Uposlechl jsem, vsedl na koně a tryskem uháněl do krajinské třídy, jsa přesvědčen, že naleznu ctihodného otce, a chvála Bohu, jsem ho nalezl.“ Walter se zkroušeně vyzpovídal, vynasnažil se napraviti dané pohoršení, přijal svaté svátosti a v osm hodin skonal. Po smrti se zjevil bratrovi a oznámil mu, že jest mu nyní dobře, ne-

bot skrze mocnou přímluvu nebeské Královny a skrze škapulíř unikl nástrahám ďábelským. Pověst o tomto zázračném obrácení se rozhlásila po městě. Petr Lynthon oznámil vše věrně svému biskupovi a vyložil podrobnosti písemně. Biskup předložil věc své radě; ustanoveno, aby byl otázán Šimon sám o moci škapulíře. Šimon vypravoval událost a potvrdil ji vlastnoručním podpisem a pečetí. Petr Lynthon potom vystavěl klášter karmelitský."

Zvěst o zázračné události došla i do cizích zemí. Mnohá města vyzvala karmelitány, aby se u nich usídlili. Lidé všech tříd a postavení se přihlašovali do bratrstva sv. škapulíře a nosili škapulíř, aby byli účastni v životě a při smrti milostí zaslíbených.

Kromě zachránění od věčného zahynutí obdařila nejbl. Panna Maria ty, kdož nábožně nosí karmelský škapulíř, ještě druhou milostí, totiž milostí brzkého osvobození z muk očistcových. Je to t. zv. výsada sobotní.

Tato výsada pro karmelitány a pro členy bratrstva škapulířového nebyla dána sv. Šimonu Stockovi zároveň s podáním škapulíře, nýbrž o 70 let později papeži Janu XXII. Panna Maria se zjevila tomuto papeži, doporučila mu řád karmelitský a slíbila, že chce pomáhati duším jeho členů a členů jeho bratrstva také v očistci, že je chce těšiti, a co nejdříve, jmenovitě v sobotu po jejich smrti, z očistce je vysvoboditi. Jan XXII. uveřejnil tuto milost ve zvláštní bule ze dne 3. března r. 1322.

Podmínky, které údové bratrstva musí ještě mimo nošení škapulíře splniti, aby se stali účastnými

592

sobotní výsady, jsou dvě: zachovávati čistotu přiměřenou svému stavu a modliti se denně malé hodinky ke cti nejbl. Panny Marie, umějí-li čísti. Kněžím platí povinný breviář; rovněž platí malé hodinky mariánské všem, kteří jsou povinni se je modliti. Kdo neumí čísti, musí zachovávati všecky církevní posty a kromě toho zdržovati se masitých pokrmů ve všechny středy a soboty (nepadne-li na ten den hod Boží vánoční) splnomocněný kněz může údům povinnost modliti se mariánské hodinky z rozumného důvodu zaměniti za jiný dobrý skutek; místo povinnosti zdržeti se každou středu a sobotu masitých pokrmů smí netoliko kněz splnomocněný, nýbrž kterýkoliv zpovědník i mimo sv. zpověď uložiti jiný dobrý skutek. Splnomocnění k záměně mají všichni redemptoristé, kteří ukládají věřícím po přijetí do škapulíře místo všeho ostatního modliti se denně 3 Zdrávasy.

Prohřešil-li se kdo proti svaté čistotě, ztrácí účastenství sobotní výsady. Jakmile však s upřímnou lítostí a pevným předsevzetím se polepšiti z toho hříchu se vyzná a s Bohem smíří, nabývá opět ztraceného práva. Totéž platí pro všechny, kdož by se nepomodlili hodinek neb se nepostili ve jmenované dny, aneb kdož by z nedbalosti opomenuli učiniti dobrý skutek, uložený jim místo hodinek nebo postu; jakmile však litují své nedbalosti a odhodlají se podmínky opět svědomitě plniti, nabývají zase ztraceného práva.

Ze všeho toho vysvítá, že sobotní výsada jest sice milostí se škapulířem spojena, ale přece jen

samostatnou. Kdo nosí ustavičně škapulíř, stává se účastným všech milostí a odpustků bratrstva kromě sobotní výsady; kdo jí chce býti účasten, musí splniti podmínky právě vytknuté.

Co se týká první výsady (uchránění před věčným zavržením), nutno ovšem zdůrazniti, že na tuto milost nemají žádného práva, kdož by na sv. škapulíř jako na nějaký zázračný amulet opovážlivě spoléhali, trávili svůj život ve hříších a nepravostech a zamítali všechna vnitřní napomenutí a vnuknutí. Neboť ona zvláštní ochrana Rodičky Boží záleží právě v tom, že Panna Maria svou přímluvou u Boha vymůže údům bratrstva, buď aby se varovali všech těžkých hříchů a v dobrém setrvali, aneb kdyby se odchýlili od pravé cesty, aby se opět upřímnou lítostí a pravým pokáním s Pánem Bohem smířili. Kdo však těmto milostem zatvrzelým srdcem odporuje, ten svou vlastní vinou zmaří přislíbení a laskavé úmysly Rodičky Boží. Tak třeba rozuměti oběma velikým výsadám škapulíře karmelitského. V tomto smyslu obě tyto výsady prohlásili mnozí bohoslovci jakož i papežové Klement VII., Pavel III., Pius V., Řehoř XIII., Klement X., Innocenc XI., Benedikt XIV. a j. za spolehlivé a vřele se jich zastávali. Papež Pavel V. dovolil 20. ledna 1613 karmelitánům, aby tuto zbožnou víru veřejně hlásali.

Z odpustků, které mohou získati členové bratrstva karmelského, znamenitější jsou tyto:

Plnomocné odpustky: na svátek Panny Marie Karmelské (16. července), když se vyzpovídají, přistoupí ke stolu Páně a pomodlí se na úmysl sv. Otce;

v tentýž den tolikrát, kolikrát navštíví kostel, v němž je bratrstvo škapulíře řádně zřízeno; jednou měsíčně v neděli, súčastní-li se škapulířového procesí, která se svolením biskupovým konává; kde není bratrstvo řádně zřízeno nebo procesí se nekoná, dosáhnou údové těchto odpustků 3. neděli každého měsíce za obvyklých podmínek; na hod Boží svatodušní a v pamětní den zesnulých ze řádu karmelitů (15. listopadu).

Neplnomocné odpustky: 5 let a 200 dní jednou měsíčně v libovolný den, v který přijmou svaté svátosti a pomodlí se na úmysl sv. Otce; kdykoliv doprovodí kněze, nesoucího nejsv. Svátost k nemocným a za ně se pomodlí. — 3 let a 120 dní na každý svátek Panny Marie, který se slaví v celé Církvi, vyzpovídají-li se, přijmou Tělo Páně v kostele nebo v kapli bratrstva a pomodlí se na úmysl sv. Otce. — 300 dní každou středu a sobotu, zdrží-li se masitých pokrmů. — 100 dní za každý nábožný skutek a za každý projev lásky k bližnímu. — 7 let a 280 dnů každou středu a sobotu, — 300 dní pak v kterýkoliv jiný den, když navštíví kostel nebo kapli bratrstva.

4. O škapulíři Panny Marie sedmibolestné.

Škapulíř Panny Marie sedmibolestné náleží řádu servitů čili služebníků Panny Marie, který na rozkaz Matky Boží sedm nábožných a vznešených mužů z Florencie, jež Církev ctí jako světce, založilo na hoře Senario u Florencie.

Bylo to na Velký pátek 25. března 1239, když tito horliví služebníci Mariini byli pohrouženi v rozjímání na vrchu Senario, najednou spatřili Marii Pannu sestupovati s nebe, doprovázenou velkým počtem nebeských duchů, z nichž někteří nesli ná-

stroje umučení, jiní řeholi sv. Augustina, jeden anděl nesl palmovou ratolest, jiný štít se zlatým nápisem: „Služebníci Mariini“, poslední nesl černý šat. Mezitím co byli dojati obdivem, přiblížila se k nim Maria jako bolestná, ale zároveň lásky plná matka a podávajíc jim předměty nesené od andělů, pravila: „Přijměte toto roucho jakož i řeholi sv. Augustina, kterou máte zachovávati, abyste pod názvem „Služebníci Mariini“ rozjímáním utrpení mého Syna a mých bolestí pracovali k svému vlastnímu zdokonalení a posvěcení celého světa, byste mohli jedenkráte přijati palmu života věčného.“ Tak vynikl řád servitů, který se brzy velmi rozšířil. Roku 1255 došel schválení od papeže Alexandra V.

Aby úctu k bolestné Panně Marii mezi věřícími s tím větším prospěchem rozšířili, rozdávali servité všude malé černé škapulíře a tak položili základ k bratrstvu „Sedmibolestné Matky Boží“ Mimo to šířili též růžencovou pobožnost k bolestné Matce Páně.

S mimořádným vzrůstem tohoto řádu rostl zároveň i počet údů bratrstva Panny Marie sedmibolestné a zahrnoval v sobě i osoby z nejvyšších stavů, císaře, krále, knížata i církevní hodnostáře. Mnozí papežové vyznamenali četnými milostmi a odpustky jak řád servitů, tak i bratrstvo sedmibolestné Panny Marie.

Podle zjevení, učiněného sv Alžbětě, přislíbila Panna Maria všem, kdož zbožně uctívají její bolesti, čtyři zvláštní milosti:

a) Má se jim dostati milosti vykonati před smrtí pravé pokání za spáchané hříchy.

b) Pán jim ve všech jejich pokušeních, zvláště však v hodině smrti přispěje zvláštním způsobem ku pomoci.

c) Obdaří je velkou pobožností k svému utrpení a v nebi je za to odmění.

d) Předá ctitele bolestí Mariiných rukám své božské Matky, by s nimi jednala podle libosti a vyprosila jim všech potřebných milostí.

Významnější odpustky, které mohou údové bratrstva získati jsou tyto:

Plnomocné odpustky: na hlavní slavnost bratrstva svátek sedmibolestné P. Marie), jestliže se vyzpovídají, přijmou Tělo Páně, kostel bratrstva navštíví a tam na úmysl sv. Otce se pomodlí; — v neděli, ve kterou se po sv. zpovědi a sv. přijímání súčastní měsíčního procesí v kostele řádu a na úmysl sv. Otce se pomodlí; — v neděli smrtelnou, jestliže se vyzpovídají, přijmou Tělo Páně, kostel, neb kapli bratrstva navštíví, tam o bolestech Panny Marie a o utrpení Pána Ježíše zbožně rozjímají a na úmysl sv. Otce se pomodlí; — plnomocných odpustků tolikrát-kolikrát, t. j. pokaždé, kdykoliv ve svátek sedmibolestné Panny Marie (15. září neb 3. neděli v září) po sv. zpovědi a sv. přijímání kostel servitů nebo řeholních sester toho řádu navštíví a tam na úmysl sv. Otce se pomodlí.

Neplnomocné odpustky: 7 let a 280 dní na svátky Očišťování, Zvěstování, Nanebevzetí a Narození Panny Marie, vyzpovídají-li se, přijmou Tělo Páně, kostel nebo kapli bratrstva navštíví a tam na úmysl sv. Otce se pomodlí; každý pátek, vyzpovídají-li se, přijmou Tělo Páně a pomodlí se na památku utrpení Páně 5krát Otčenáš a Zdrávas. — 5 let a 200 dní, když doprovodí kněze nesoucího nejsv. Svátost k nemocným a za nemocné se pomodlí. — 100 dní, když se v kostele bratrstva pomodlí malé hodinky mariánské společně; když zbožně rozjímají o sedmi bolestech P.

Marie a o utrpení Páně a když se modlí Otčenáš, Zdrávas a „Stála Matka zarmoucená". — 60 dní, kolikrátkoliv vykonají nějaký skutek zbožnosti aneb křesťanského milosrdenství.

Všichni věřící mohou získati plnomocné odpustky, když navštíví kostel servitský a splní obyčejné podmínky v následující dny: 3. neděli v září, jednou ročně při čtyřicetihodinné pobožnosti, v některý ze sedmi dnů před svátkem neb po svátku sedmibolestné Panny Marie, na Boží Tělo, na svátky: sv. Filipa Benitia (23. srpna), sv. Peregrina Latiosa (30. dubna), sv. Juliány Falconieri (19. června), sv. sedmi zakladatelů řádu servitů (11. února), na svátek sedmibolestné Panny Marie (pátek před Květnou nedělí).

Členové bratrstva požívají při tom výsady, nemohou-li pro nemoc nebo z jiného vážného důvodu navštíviti kostel servitský, dosáhnou všech odpustků, při nichž je tato návštěva podmínkou, vykonají-li jiný dobrý skutek, který jim zpovědník místo ní uloží.

5. O škapulíři umučení Páně a nejsv. Srdcí Ježíše a Marie.

Škapulíř umučení Páně je nejmladší v pateronásobném škapulíři. Vznikl teprve v minulém století v kongregaci, kterou založil sv. Vincenc z Pauly (1576—1670). Členové této misionářské kongregace se nazývají též lazaristé, poněvadž obdrželi ještě za života svého zakladatele dům sv. Lazara, který se stal hlavním střediskem kongregace. Mimo to založil sv. Vincenc také ženskou kongregaci milosrdných sester.

Jedna milosrdná sestra, jejíž jméno se neuvádí, byla dne 26. července 1846 obdařena viděním. Jak vypravovala generálnímu představenému lazaristů,

598

zdálo se jí, že vidí Pána Ježíše, držícího v pravici červený škapulíř na dvou vlněných červených tkanicích. Na jedné částce škapulíře byl vyobrazen ukřižovaný Spasitel s nástroji umučení dole pod křížem. Kolem kříže byla slova: „Svaté utrpení našeho Pána Ježíše Krista, zachraň nás!“ Na druhé částce škapulíře byly obrázky nejsv. Srdcí Ježíše a Marie a nad nimi se vznášel kříž. Kolem tohoto vyobrazení byl nápis: „Svatá Srdce Ježíše a Marie, ochraňujte nás!“ Zároveň poznala ctih. sestra vroucí přání božského Spasitele, aby věřící tento škapulíř nosili za tím účelem, aby pamatovali na jeho svaté umučení a jeho vřelou lásku k lidem, a aby se takto oblékali v lásku k jeho utrpení a utrpení vlastnímu.

Toto zjevení se opakovalo vícekráte. O svátku povýšení sv. kříže slyšela nábožná řeholnice z úst Spasitelových potěšující slova: „Všichni, kdo tento škapulíř nosí, obdrží každý pátek veliké rozmnožení víry, naděje a lásky.“

Generál lazaristů nekladl s počátku žádné zvláštní váhy na toto zjevení, ale když přišel v červnu r. 1847 do Říma, sdělil vše papeži Piu IX. Tento veliký náměstek Kristův nejen nenamítal ničeho proti zjevením, nýbrž i výnosem ze dne 25. června 1847 udělil všem kněžím lazaristům plnou moc tento škapulíř světiti a do něho oblékati a dne 21. března 1848 oprávnil generála řádu udíleti tuto plnou moc každému knězi. Podle nejnovějšího výnosu z 20. března 1933 tuto plnou moc nečlenům řádu uděluje jen sv. Paenitentiaria v Římě. (AAS, XXV, 170.)

Škapulíř musí býti z červené vlněné látky ozdobený na jednom kousku obrazem ukřižovaného Spasitele s nástroji umučení a na druhém nejsv Srdcí Ježíše a Marie. Tyto dva obrazy jsou bezpodmínečně nutné. Zápis do bratrstva není nutný. Kdo tento škapulíř nosí, mají uctívati zvláště přehořké utrpení Páně a nejsv. Srdce Pána Ježíše a Panny Marie.

Odpustky, spojené s tímto škapulířem, které však nelze obětovati duším v očistci, jsou tyto:

Plnomocné odpustky: v den přijetí a v hodinu smrti jako u ostatních škapulířů a mimo to každý pátek, když jdou k sv. zpovědi, přistoupí k sv. přijímání, pomodlí se na úmysl sv. Otce a rozjímají chvíli a utrpení Páně. Kdo je v pátek zaneprázdněn, může odpustky získati následující neděli za stejných podmínek.

Neplnomocné odpustky: 7 let a 280 dnů, kdo se v pátek zpovídá, tělo Páně přijímá, 5krát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci se pomodlí a nějaký čas rozjímá o umučení Páně. 3 let a 120 dnů každodenně, kdo věnuje alespoň půl hodiny rozjímání o umučení Páně. — 200 dní pokaždé, kdykoliv políbí škapulíř a připojí modlitbičku: „Protož tě prosíme, přispěj svým služebníkům, které jsi svou drahou krví vykoupil.“

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. Imprimi potest. Pragae, 7. Sept. 1940. P. Franciscus Suchomel, Sup. Prov. Imprimatur Nr. 15.014. Olomucii, 21. Sept. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. „Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí P. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla Typia v Moravské Ostravě, Těšínská ulice 21.

ŽIVOTEM Č. 356 CENA 70 HAL.

SV. BENEDIKT

Nákladem Exercičního domu ve Frýdku — Fotoarchiv Exerciční dům ve Frýdku

Sv. Benedikt, patriarcha mnichů.

V samotě pouště vypučela tato palma Boží a na horách subjackých vyrostl nebeský cedr. Na luzích Církve rozkvetla lilie, jež nikdy nezvadne.

Žádný smrtelník není prostý dočasné podmínečnosti, všichni jsme závislí na zemi, ze které jsme utvořeni. A přece právě v tom spočívá velikost člověka, že roste přes prostor a čas, že neznamená něco jenom pro svoji dobu, svoji vlast, nýbrž že se stává vůdcem lidstva celých staletí.

Mládí sv. Benedikta.

Sv. Benedikt, požehnaný muž Boží, narodil se v Nursii, nynější Norcia, v Umbrii. Otec jeho Euprobus pocházel snad ze vznešeného rodu Aniciův. Matka jeho se jmenovala Abundancia. Porodivši dvojčata, Benedikta a Scholastiku, zemřela při porodu. Otec odevzdal své děti na vychování kojné a pěstounce Cyrille. Čtrnáctiletý Benedikt byl poslán na učení do římských škol, kam ho též následovala pěstounka Cyrilla.

Tehdejší Řím byl prosáklý ještě pohanstvím; divadla, slavnosti, hry spojeny byly s nemravnými polopohanskými radovánkami. Studující mládež byla zhýralá a zkažená. Styku s takovými zkaženými druhy Benedikt nepěstoval. Bydlil v otcovském domě za řekou Tiberou, odkud docházel pilně do školy.

Stále a stále bylo mu zápasiti s pokušením i s příležitostí ke hříchu, ale Benedikt byl statečný.

vždy odolal. Snažil se uchovati si vážnou mysl, která se jeví v jeho pozdějším životě, mravní sílu a neporušené srdce. Praví se, že měl ve svém příbytku obraz Matky Boží, ke které choval dětinnou lásku a oddanost.

Útěk do samoty.

V takovémto prostředí cítil se nespokojeným. Zatoužil po samotě, kde by mohl Pánu Bohu dokonale a klidně sloužiti. Za příklad si bral sv. Antonína Poustevníka. Dlouho neváhal; co si předsevzal, to brzy splnil. Ze všeho majetku vzal si kříž a obrázek Matky Boží a odešel z místa, kde na něj za každým rohem čekalo pokušení, se svojí pěstounkou Cyrillou do sabínských hor.

První noc ztrávili pod širým nebem u vsi Rataje. Druhého dne dorazili do osady Eufide, nynější Affile. Tam zanechal Benedikt svou pěstounku a prchl do pusté krajiny u Subjaka. Zde se setkal s nábožným mnichem Romanem, kterému se svěřil, že hledá příhodné místo k tichému životu, kde by se mohl klidně a dokonale věnovati službě Boží. Roman se ujal mladého, zdatného jinocha; oděl ho v mnišské roucho, dal mu pláštík s koží a nádobku na vodu a ukázal mu na hoře Lysé na úpatí srázné skalní stěny sluj vhodnou za jeho obydlí. Benedikt přijal toto jemu vykázané místo s velikým díkem a radostí a hned se tam usadil. Roman, jenž jediný znal cestičku do skalní sluje, donášel mu někdy chléb, který mu spouštěl do sluje po provaze.

První pokušení.

Benedikt unikl sice ruchu a svodům velkoměsta, ale neunikl různým pokušením a vnitřním zápasům. To, čeho byl denním očitým svědkem v Římě, zanechalo v něm silný dojem. Představy o rozkošnickém životě římském vířily mu v hlavě a rázem se ho zmocňovala malomyslnost. Už se začal domnívati, že se takových smyslných žádostivostí nezhostí ani postem ani modlitbou. Stále ho pronásledovala myšlenka, aby z té hrozné samoty utekl raději do hlučného, veselého Říma, kde by spíše mohl nabýti klidu a pokoje. —

Jednou si vzpomněl na sličnou dívku, kterou vidíval často na římských ulicích. Rozmýšlel se, nemá-li snad jíti do Říma a vyhledati ji tam. Obíráje se stále onou představou, rozrušila jej smyslná žádostivost. I svlékl se a povaloval se v trní, bodláčí a kopřivách, až se tělo jeho pokrývalo ranami. Bolestí uhasil v sobě nečistý plamen hříšných žádostí a tím také zvítězil a přemohl ono pokušení. Od té doby se podařilo Benediktovi utlumiti v sobě zlou žádostivost.

Povolán za opata.

Po tři léta skrýval se Benedikt ve sluji, až byl vypátrán. Jeho sluj stala se cílem mnohých mnichů a poustevníků z celého okolí. Začali všichni k němu přicházeti, aby slyšeli z jeho úst slova poučení a útěchy. Mnichové družiny vikovarské

604

u Tivoli prosili naléhavě Benedikta, aby se stal jejich opatem. Muž Boží dal se uprositi a konečně svolil. Brzy se však ukázalo, že jejich kázeň byla na velmi nízkém stupni. Benedikt žádal od nich, aby se chopili užitečné práce, konali v ustanovené hodiny předepsané modlitby, aby se umrtvovali a šetřili chudoby. Na takovou kázeň nebyli zvyklí zchoulostivělí mnichové a proto začali reptati. Nenávist a vzdor proti sv. Benediktovi stoupala až do té míry, že se někteří usnesli svého přísného opata jedem otráviti. Jednoho večera podali mu číši s otráveným vínem. Dle svého zvyku požehnal Benedikt víno znamením svatého kříže a hle — v té chvíli skleněná číše se rozpadla na padrť, jako kdyby do ní někdo uhodil kamenem. Benedikt obrátil se k zaraženým mnichům a pravil: „Bratři! Odpusť vám Bůh, že jste mi chtěli učiniti něco zlého! Zdaliž jsem vám neřekl již tenkráte, že se moje mravy s vašimi nesrovnávají?“ Ihned je opustil a odešel na svoji oblíbenou samotu.

Od této doby hrnulo se k němu tím větší množství lidu s prosbami, aby jim byl vůdcem, rádcem a učitelem na cestě k pravé dokonalosti. Přicházeli k němu i vzácní římští měšťané a svěřovali mu na výchovu své syny. Mezi těmito vynikali zvláště syn římského senátora Eutychia Maurus a syn patricia Tertulla Placidus.

Benedikt zřídil v okolí své jeskyně 12 klášterů, do každého dal 12 mnichů s opatem; sám pak spravoval všechny jako vrchní opat. Pro mnichy vypracoval hlavní pravidla své řehole.

V klášteřích střídala se ruční práce s modlitbou, zpíváním žalmů a rozjímáním. Všichni žili podle příkladů prvních křesťanů. Benedikt sám je svým příkladem jako laskavý a starostlivý otec vedl k Bohu.

Sv. Benedikt odchází na Monte Cassino.

Po 30 let žil tak Benedikt v pustině u Subjaka. Mnozí mu záviděli přízeň lidu a vážnost, které v celé krajině požíval a snažili se od něj lid odvrátiti. To mu ztrpčovalo pobyt v té krajině, proto z ní odešel. Po dvou dnech došel až do krajiny neapolské k Monte Cassinu. Tam se ještě udržovalo pohanství. Doraziv na horu, kde byl uctíván bůh Apollo, ihned rozbil bůžkovou sošku, vyčistil Venušin háj a odstranil všecky zbytky pohanstv

Otec Placida Tertull, jemuž hora ta náležela, daroval ji Benediktovi ještě s 18 svými statky na Sicilii. Horlivý muž Boží pustil se ihned do stavby kláštera montecassinského, která byla dokončena r. 532. Nedaleko tohoto kláštera založil druhý klášter pro panny, v němž se stala první abatyší sestra jeho Scholastika.

Duch sv. Benedikta září z jeho řehole.

Ducha sv. Benedikta lze nejlépe poznati z jeho řehole, která je psána pro řeholníky, nikoliv pro poustevníky. Obsahuje 73 kapitol, pojednávajících o duchovním životě, o domácím pořádku, o chudobě

o péči o nemocné, o práci a postu, o denním řádu a obcování se světem vnějším, o oděvu a pěstování umění. Dále o řemeslech a ústavě, o poslušnosti, vespolné lásce a celé řeholní družině jakožto rodinné obci. Řehole předpisuje stálost místa a po jednoročním noviciátě doživotní slib chudoby, čistoty a poslušnosti. Čas je úplně rozdělen k práci a modlitbě.

Osvícený světcův duch.

Sv. Benedikt se z pokory na kněze vysvětiti nedal; zůstal toliko jáhnem. Ačkoliv nebyl ve vědách obeznalý, přece však měl pravou moudrost. Jeho osvícený duch poznával hluboká tajemství, jiným lidem nedostupná, a vnikal do hlubin lidských srdcí.

Jistý mnich se chtěl v klášteře přikovati řetězem, aby se více nemohl navrátiti do světa. Sv. Benedikt mu však pravil: „Jsi-li opravdový služebník Kristův, nepotřebuješ řetězu. Svazek posvátné lásky je dosti silný, aby tě udržel ve tvém dobrém předsevzetí.“

Sv. Benedikt kárá Totilu.

Gotský král Totila, zarytý arián, podmanil si celou Italii. Roku 542 octl se před Monte Cassinem. Z pouhé zvědavosti chtěl navštíviti svatého muže. Aby však Benedikta vyzkoušel, poslal k němu nejdříve svého důstojníka Riggona, oblečeného v krá-

lovský háv, doprovázeného velikým komonstvem Chtěl tak Benedikta oklamati, jelikož Riggon měl vzbuditi dojem, že to přichází sám král. Benedikt volal však už zdaleka na Riggona: „Synu, odlož ten šat, který máš na sobě, nenáleží tobě.“ Riggo se zastyděl a pln strachu vrhl se na zemi. Když se vrátil k Totilovi, vypravoval mu všecko, co se přihodilo Král pak šel sám, a vida velebnou světcovu postavu, vrhl se rovněž před Benediktem na zem. Benedikt však přistoupil k němu, pozdvihl ho a pravil: „Ó králi! Mnoho zlého pášeš a mnoho jsi ho už napáchal. Konečně už od svých nepravostí ustaň! Dobudeš sice Říma, budeš ještě devět roku panovati, ale potom zemřeš a předstoupíš před Boží soud, abys tam položil účet ze svého vladařství.“ Po tomto setkání ustal Totila od své ukrutnosti. Jak mu byl Benedikt předpověděl, tak se také stalo. Roku 552 ztratil Totila korunu i život.

Sv. Benedikt kárá pyšného mnicha.

Jistý mnich, pocházející z urozeného stavu, posluhoval jednou Benediktovi při večeři, drže mu světlo. Náhle se mu namanula myšlenka: „Kdo jest tento, že já mu posluhuji? Stojím zde před ním jako sluha já, jenž pocházím z urozeného stavu!“ Tyto myšlenky četl Benedikt v mnichově srdci a pravil mu: „Co ti přišlo na mysl? Poznamenej se na srdci svém znamením sv. kříže! Poznáváš-li, že je to duch pýchy, který tě pokouší?“ I poručil mu, aby světlo dal jinému, sám pak, aby zbývající část ve-

čera ztrávil v ústraní. Později doznal onen mnich, že dívka byla oprávněná.

Učedníci Benediktovi nejen viděli na vlastní oči, a to denně, velikou lásku a moudrost svého svatého učitele, ale stali se nejednou očitými svědky zázraků, jimiž Bůh služebníka svého oslavoval. To působilo, že jejich důvěra v jeho moudré vedení a učení stala se téměř neobmezenou. Čím více se přesvědčovali, že sám Bůh mluví skrze ústa jeho, tím ochotněji přijímali jeho svaté nauky, a čím více poznávali, že Bůh svoji všemohoucnost a vševědoucnost jejich svatému mistru propůjčuje, tím více se ve všech časných potřebách na jeho pomoc spoléhali.

Placid zachráněn, Maurus chodí po vodě.

Jednoho dne, když se sv. Benedikt v pokojíku svého kláštera modlil, vyšel Placid, milovaný jeho učedník, s nádobou k jezeru pro vodu. Při nabírání vody ztratil rovnováhu a spadl do jezera. Sv. Benedikt, snad náhodou nebo ze zvláštního vnuknutí, vyhlédl z okna a spatřil, co se stalo. Rychle zavolal Maura a poslal ho k jezeru, aby zachránil tonoucího Placida. Maurus, vyžádav si požehnání, běžel, jak jen mohl, aby vyplnil rozkaz svatého otce. Nehleděl na nic, leč jenom na tonoucího Placida. Rovněž na nic jiného nemyslel, leč jenom na rozkaz, že ho má zachránili. Běžel až na místo, kam Placida vlny zanesly, domnívaje se, že kráčí po pevné zemi. Uchopiv ho, táhl ho z vody na pevninu tak rychle,

jak tam běžel. Teprve na pevnině, když se zastavi a přišel k sobě, poznal, že kráčel po vodě. Kdy přišli k sv Benediktu, vypravovali mu, co se přihodilo. Sv. Benedikt pochválil Maurovu horlivou poslušnost, kterou Pán Bůh takovým zázrakem odměnil.

Avšak nejen v časných potřebách, nýbrž mnohem více v duchovních potřebách osvědčil se sv. Benedikt jako věrný strážce svých bratří.

Přední povinnost bratrů byla chorová modlitba, která jest modlitbou ústní. Mimo tuto jest ještě jiná modlitba — rozjímavá — v níž také obcuje člověk s Bohem, hlavně proto, aby se učil znáti svoje duchovní potřeby a povinnosti a vyprošoval si na Pánu Bohu potřebné milostí, by oboje řádně vyplnil a tak Jemu se více zalíbiti mohl. Modlitba rozjímavá děje se však více činností myšlenek a hnutí vůle, tudíž výhradně uvnitř duše člověka; proto se jmenuje modlitbou vnitřní. Poněvadž tato modlitba učí člověka poznávati sebe, kladl na ni sv. Benedikt velikou váhu. Ačkoliv možno tuto modlitbu konati kdykoliv, i při práci, nicméně chtěl sv. Benedikt, aby se konala v určitý čas a to zase společně.

Sv. Benedikt napravil metlou chybujícího bratra.

V jednom klášteře, který sv. Benedikt v okolí subjacenském založil, byl mnich, kterému tato vnitřní modlitba nevoněla. Kdykoliv přiklekli bratři ku konání modlitby vnitřní, onen mnich pokaždé vyšel ven pod různými záminkami a obíral se světskými

myšlenkami. Jeho opat Pompejanus často ho proto napomínal a káral, ale nic to neprospívalo. I zavedl ho k sv. Benediktovi, který jeho pošetilé jednání důtklivě pokáral. Mnich se vrátil do kláštera s pevným předsevzetím, že se polepší, ale ta jeho dobrá vůle dlouho netrvala. Třetí den upadl znovu do starého zvyku. S velikým zármutkem oznámil toto jednání opat Pompejanus svatému muži, který sám do onoho kláštera zašel, aby mnicha napravil. Jakmile se oddali bratři rozjímání, viděl, kterak onoho mnicha, jenž nemohl na vnitřní modlitbě vytrvati, jakési černé pachole za odolek oděvu ven z modlitby táhlo. Příčinu oznámil jeho představenému a Maurovi, jimž přikázal, aby se modlili, chtějí-li vidět, za kým mnich ten táhne. I modlili se po dva dny. Po dvou dnech viděl i Maurus, co se děje a koho mnich ten následuje. Když pak následujícího dne mnich opět z modlitebny vyšel, po skončených modlitbách vyšel také sv. Benedikt a vida ho venku státi a zevlovati, pokáral jej citelně metlou. A hle, pravý prostředek byl nalezen! Od té hodiny mnich sproštěn byv pokušení v modlitbě žalmů i v rozjímání statečně vytrval. Starý nepřítel duše nesměl více v mysli jeho panovati a vzdálil se, jako by sám metlou zmrskán býval. Pamatujme si však, že tu působila nejenom metla, nýbrž ještě více — mocná Benediktova modlitba.

V naší době se již na metlu mnoho nedrží, i přesto, že ji i Písmo svaté doporučuje, řkouc: „Kdo miluje syna svého, často jej mrská, aby se radoval v posledním času svém.“ V naší době ne-

vládne v domově již metla, zato však slýcháme a dočítáme se o četných mladých zločincích, jimiž se plní žaláře. Kde metlu předchází a provází modlitba, tam netřeba se strachovati nemírného a ukrutného trestu, za jaký se v naší době trest metlou prohlašuje.

České přísloví praví, že metla vyhání děti z pekla. V životopise sv. Prokopa se také vypravuje, jak vyhnal rákoskou ďábla pýchy ze srdce mnicha, kterému se líbilo, když mu lichotili, že zpíval v kostele jako anděl.

Svatí Boží, i když tělesně trestali, dovedli být vlídnými a laskavými, takže jejich pokárání přineslo duším větší lásku, než kdyby pokárání toho nebylo.

Sv. Benedikt, ačkoliv byl ku všem svým duchovním synům nejvýš laskavým a vlídným otcem, dovedl také býti přísným, kdykoliv toho poměry okolnosti vyžadovaly. Dovedl sobě získati lásku důvěru svých duchovních synů, ale zároveň tam, kde toho povaha jednotlivců vyžadovala, dovedl také naplniti učedníky své spasitelnou bázní, aby zachovával z bázně před trestem, co nedovedli vykonati z nadšení pro své duchovní blaho. Tyto případy však vyskytovaly se hlavně z počátku duchovního čili řeholního života, a to hlavně u nejmladších, jejichž dosud poměrně nezralý a neustálený rozum nedovedl se vžíti v duchovní a nadpřirozené pohnutky.

Sv. Benedikt žil a působil v údolí subjacenském asi třicet roků. Za tu dobu nejen sám vyspěl v mistra ctností, ale stal se také učitelem ctností a vůdcem na cestě dokonalosti velikému počtu mni-

612

chů, kteří žili již ve dvanácti klášteřích, jež pod vůdcovstvím svatého učitele zbudovali. Ale v té době působení sv. Benedikta dosahovalo již daleko za zdi klášterů, v nichž učedníci jeho žili. Také lidé ve světě žijící se ku sv. Benediktu vždy víc a více utíkali. Nacházeliť v něm moudrého rádce, laskavého těšitele a ochotného pomocníka v četných svých časných i duševních potřebách. On byl zřídlem, z něhož neustále prýštila čistá voda; byl pokladnicí, v níž každý nalezl, čeho potřeboval. Sv. Řehoř Veliký praví o jeho působení, že celá krajina daleko široko v lásce k Ježíši Kristu se roznítila a mnozí, světský život opustivše, pod sladkým jhem Vykupitelovým tvrdé šíje srdcí svých krotili. V den soudný, kdy bude všecko odhaleno, odhalí a objeví se také množství dobrých skutků, jež Benedikt během oněch třiceti let vykonal a jak velké množství duší s cesty záhuby na dobrou cestu uvedl. Tak se stal celému kraji apoštolem a duchovním zachráncem. A právě toto blahodárné působení Benediktovo, stalo se mnohým kamenem úrazu.

Odchod sv. Benedikta ze Subjaka stal se rozhodným mezníkem v životě jeho. Tak aspoň pohlížel sv Řehoř Veliký na tuto událost a svým podivuhodným způsobem kladl na ni zvláštní důraz. V očích svatého Řehoře sv. Benedikt dospěl k vrcholu dokonalého a svatého muže. Sv. Řehoř jako v pohyblivém obraze nechává před očima našima projíti dosavadní život Benediktův. Pomíjí úplně světskou a časnou stránku v jeho životě a poukazuje k milostem a ctnostem, jimiž sv. Benedikt v životě až

dosud zářil. Po úplném odloučení se od lidí, v životě nejpřísnější kajícnosti a sebezapírání, plane jedině láskou k Bohu, snaží se v srdcích svých návštěvníků poznání Boha a lásku k Němu roznítiti. V té samé touze vidíme jej v tichosti, ale pevnou rukou ve Vikovaru vésti lidi Bohu zasvěcené cestou dokonalosti. — Lidská zloba mu jeho snahu maří, ano i o jeho bezživotí ukládá, on se však nehněvá a ve vší tichosti navrací se zase k bývalé své samotě. Bůh mu posílá nové učně a jeho jedinou snahou jest, aby v jejich srdcích roznítil k Němu opravdovou lásku. On je učí, jak by měli Boha chváliti a při tom v poslušnosti, čistotě duše i těla a v chudobě života, pod návodem svého učitele a vůdce sebe posvěcovati. Pro skutky, jimiž Bůh svého sluhu před očima jeho učedníků oslavoval, řadí jej svatý Řehoř mezi nejslavnější muže, kteří kdy Boha svým životem oslavovali. Tak vidí v něm Mojžíše, který vyvádí vodu ze skály; vidí v něm proroka Elisea, který dosahuje ze hlubiny vodní nástroj, s kterým jeho učedník má dále pracovati; k jeho rozkazu kráčí jeho učedník po vodě ,jako kdysi k rozkazu Božského Mistra svatý apoštol po vodě kráčel. Havran jej poslouchá a slouží mu, jako kdysi sloužil proroku Eliášovi a nad smrtí pronásledujícího jej nepřítele pláče, jako kdysi plakal David nad smrtí krále Saula. V očích svatého Řehoře Velikého byl sv. Benedikt naplněn duchem všech těchto svatých mužů Starého Zákona. Na hoře Kasinské ukazuje nám mistra, jenž dlouhou řadu let po částkách vštěpoval jednotlivé od-

614

stíny řeholního života v údolí subjacenském ,sestavil a napsal zákon, kterým se řídili pozdější učedníci jeho. Dlouhou řadu let napřed dobře vyzkoušený zákon jest nyní napsán, v životě prováděn; sv. Benedikt se nám ukazuje jako věrný jeho strážce. Tento zákon ve všech stoletích vychovával Bohu a církvi charaktery, které dávají určitý směr poměrům světa.

Světcova činnost na Monte Cassinu.

Když se sv. Benedikt přestěhoval na Monte Cassino, zatím co bratří pracovali pod návodem svého duchovního otce na různých stavbách, věnoval se hlavně zvědavému venkovskému lidu, který přicházel podívati se, co se to na hoře děje. Jako u jeho poustevny v Subjaku, tak i nyní na hoře Kasinské, první starostí Benediktovou bylo poučovati sem přicházející lid o pravdách křesťanských. Bůh jeho přičinění žehnal, takže zakrátko přicházel opětně tento lid v zástupech na horu, ne však, aby tam hověl pohanské modloslužbě, nýbrž aby se kláněl pravému Bohu, Jej chválil a k Němu se modlil. Sv. Řehoř praví: „Zástupy vůkol se zdržující povolával k víře neustálým kázáním.“

Misionářská činnost sv. Benedikta.

Tak vidíme, že první činností, jíž se sv. Benedikt zabýval, mimo péči o vlastní spasení, byla práce misionářská. Učedníci jeho viděli v příkladu

svého duchovního otce, že po péči o vlastní spasení, nejdůležitějším a nejzáslužnějším dílem jejich býti může zase jen péče o spásu bližních. Toto přesvědčení, či spíše tohoto ducha odkázal sv. Benedikt svému řádu, v němž vidíme, jak ve všech staletích, v klášteřích, v nichž vládla vzorná kázeň řeholní, toto směřovalo k výhradní oslavě Boží.

Zatím co takto byl sv Benedikt zaměstnán kázáním a poučováním lidu, který z počátku přicházel na horu jen ze zvědavosti, bratři pracovali úsilovně rukama. Obrácení lidu na víru křesťanskou v okolí hory mělo ten následek, že četní muži a mládenci na víru obrácení se hlásili o přijetí do sboru klášterního a tím družina bratří rostla a též i práce konané více a více se ukazovaly V krátkém čase staly se veliké změny nejen na vrchu hory, nýbrž také v životě okolního lidu, takže i stopy nevěry a pohanstva zmizely a sv. Benedikt s bratřími mohl se těšiti z nových úspěchů.

Noční modlitby mnichů.

Měsíc stál v úplňku a jemnými svými paprsky osvětloval horu, která zvedala své vysoké témě až k oblakům jako by až k němu dosáhnouti chtěla. Několik temných postav vynořilo se od věže, stojící nad nízkou branou ve zdi obepínající vrchol hory Bylo krátce po půlonci. Postavy s kápí, pokrývající hlavu, ubírají se k chrámu, sv. Martinu zasvěcenému. Na místě, kde ještě donedávna stály zástupy před

616

oltářem Apollovým, stojí hlouček mužů, kteří při světle kahance odříkávají žalmy, hlásající chválu jediného pravého Boha, Stvořitele nebe i země. Modlitby prosté, ale vroucí řinou se ze srdce, jako z čistého pramene a vznášejí se k výšinám nebeským, jako vonný kouř kadidla. Hlasy modlících se žalmy znějí vážně, velebně, chvílemi slavnostně a zase prosebně. Při prvním červánku, jenž se na obloze nebeské ukázal, na okamžik pění žalmů ustává, avšak jen proto, aby po krátké přestávce zase chrámem se rozléhalo.

Jest to Benedikt se svými učedníky, který na vrcholu vysoké hory Kasinské v noci vstává, aby vzdával chválu pravému Bohu, i za lid, dole kolem hory dosud ve spánek pohřížený, ano, aby i za celý svět Boha slovy žalmistovými úpěnlivě prosil. Po skončení žalmů usedají si na hrubé lávky, aby se oddali rozjímání. Slunce nerozplašilo ještě ranní mlhu ,nad horou se vznášející, když se muži opětně vracejí ku věži a po malé chvíli vycházejí, aby pokračovali v práci, kde včerejšího dne pracovati přestali. Benedikta jest viděti všude; radí, vlastní ruce přikládá a snaží se, aby dle svých sil v práci pomohl. Během doby nabyl sv. Benedikt mnohých zkušeností. Sv. Řehoř předvádí nám živý obraz stavitelské činnosti mnichů, při níž jest duší veškeré činnosti sv. Benedikt. Ďábel se sice namáhá v činnosti té překážeti, ale modlitbou svatého Benedikta bývá zahanben a vždy aspoň na čas odehnán.

Modlitbou sv. Benedikta stává se těžký kámen lehkým.

Tak jednoho dne chtěli bratři na nádvoří ležící kámen zvednouti a ku stavbě upotřebiti. Kámen nebyl příliš veliký a zdálo se, že dva — tři lidé měli by s ním snadno zápoliti. Než nejen tři, ale když již více bratří se sešlo, aby kámen vyzdvihli, nemohli přese vše své úsilí jím pohnouti. Podivná věc! Tam, kde ani síla ani společný rozum nestačil, býval svatý otec volán na radu a ku pomoci. Ten však poznal brzo příčinu, proč bratři nemohou kamenem hnouti. Spatřiv totiž, že nepřítel jeho — ďábel, na konci sedící, působí, že kámen jest tak náramně těžký a téměř nepohnutelný, učinil znamení kříže, ďábla zahnal a kámen pak, jak původně bratři mysleli, byl snadno odnesen.

Štědrost a důvěra sv. Benedikta v Prozřetelnost Boží.

Jako měl sv. Benedikt nezměrnou víru a důvěru v Boha, tak velikou měl také lásku a dobročinnost k nuzným a trpícím lidem. Jednou se stalo, že všechny věci potřebné ku živobytí, jež v klášteře byly, mezi nuzné rozdal; pozůstalo jenom něco málo oleje ve skleněné láhvi. Ku všemu přišel z blízkého okolí jistý podjáhen jménem Agapit, se snažnou prosbou o něco oleje. Muž Boží, jenž si umínil vše na zemi rozdati, co měl uschováno, kázal tu trošku oleje, jež ještě v domě zbyla, dáti

618

prosícímu. Hospodář kláštera slyšel sice světcův rozkaz, ale prozatím jej nevyplnil. Když se ho pak muž Boží po nějakém čase otázal ,zda-li ten olej, jak mu poručil, vydal, odpověděl ,že nikoliv, poněvadž prý, kdyby tak byl učinil, bratřím bylo by zhola nic nezůstalo. I rozhněvav se světec, přikázal nádobu s olejem ven z okna vyhoditi, aby v klášteře nic nezůstalo následkem neposlušnosti. I stalo se, jak bylo rozkázáno. Právě pod tím oknem byla hrozná skalnatá prohlubeň. Nikdo neočekával, než že se skleněná nádoba roztříští na tisíc kousků. Zatím však, jak byla vyhozena, tak zůstala neporušena, ba ani olej se nevylil. I rozkázal ji nyní muž Boží přinésti, a jak byla nyní celá, s olejem prosícímu Agapitovi ji daroval. Potom svolav všechny bratry, neposlušného mnicha přede všemi z jeho nedůvěry a pýchy pokáral.

Jak se zdá, byli všichni shromážděni v místnosti, kde se nalézal prázdný, víkem přikrytý sud od oleje. Světec vyzval bratry ku společné modlitbě. A vším právem, ke komu jinému měli se obrátiti v největším nedostatku s prosbou o pomoc, ne-li k Bohu?

Pokleknuvše všichni na místě, jak byli shromážděni, oddali se co nejvroucnější modlitbě. Zatím co trvali na modlení, počalo se víko sudu olejem přibývajícím zdvihati. A když se uhnulo a nadzvedlo, vystouplý olej přetekl přes okraj sudu a smáčel podlahu místa kde stál. Jak to služebník Boží Benedikt zpozoroval, ihned skončil modlitbu a olej přestal stékati na podlahu. Tu ještě více napomenul

nedůvěřivého a neposlušného bratra, aby se učil míti důvěru v Boha a byl pokorným. Bratr, spasitelně pokáraný, se zastyděl, když ctihodný opat i zázrakem prokázal, že učení jeho není jen lidské, ale jest to učení Bohem zjevené. I nebylo již ani jednoho mezi bratřími, jenž by byl pochyboval o pravdivosti přislíbení Toho, jenž za skleněnou skoro prázdnou láhev oleje, plný sud oleje v témž čase daroval.

Na sklonku svého života hořel sv. Benedikt vždy více láskou k Bohu a vždy úžeji se s ním spojoval. Ponořuje se v rozjímání do tajemství Božích, pociťoval předtuchu věčné blaženosti a duch jeho se v Bohu rozplýval. Nyní také vždy více upíral svůj zrak k Bohu a k vlasti nebeské, takže duchem přebýval již více v nebi než na zemi.

Sv. Benedikt patří na celý svět v zázračném světle.

Jednoho dne navštívil světce opat Servandus z města Alatri, který častěji k němu přicházel, aby si vespolek sdíleli slastná slova života věčného a tak okoušeli pokrmu nebeské vlasti, když dosud nemohli okoušeti všech nebeských radostí.

Když tak spolu o svatých věcech dlouho hovořili, ani nezpozorovali, že nadešel čas nočního odpočinku. Pak ale, probravše se, odebrali se na odpočinek. Benedikt odebral se do své cely v hořejší části věže, která jediná do dnešního dne z původní klášterní budovy zbyla, Servandus pak měl lože v dolejší části, z níž vedly k hořejší části schody

vedle věže, a s ní spojen byl hlavní oddíl kláštera s ložnicí, v níž spali ostatní mniši kláštera, jakož i bratři, kteří přišli s opatem Servandem. Sv. Benedikt sám dosud bděl, oddávaje se nadále zbožnému rozjímání, kdežto všichni ostatní již tvrdě spali. Bylo okolo půl noci, dvě hodiny před započetím žalmů nočních hodinek. Benedikt stál u okna, hledě ku hvězdnatému nebi. Jinak čirá tma kryla celou krajinu. Pojednou uzřel muž Boží jasné světlo shůry přicházeti, takže se tma proměnila v jasný den, jako když slunce na obloze nebeské nejjasněji svítí. Světec viděl ve světle jediného slunečního paprsku celičký svět před svýma očima, A zatím co pozoroval tento nebeský lesk, viděl, kterak uprostřed ohnivé koule nesou andělé duši Germána, biskupa kapuanského, do nebe. I chtěje míti svědka tak podivuhodného divadla, třikráte zvučným hlasem zavolal na opata Servanda. Tento se velmi podivil nad neobyčejným voláním světce a pospíšil k němu nahoru; i spatřil ještě část onoho nebeského lesku. A zatím co s podivením na to divadlo hleděl, vypravoval mu světec od počátku všechno, co se bylo stalo. Na to poslal světec ihned do dolejšího kláštera k opatu Theoprobovi se vzkazem, aby rychle ještě téže noci vypravil posla do města Kapuy vyzvědět, jak se vede biskupu Germánovi. Posel se všemožnou rychlostí dorazil do Kapuy, ale nalezl biskupa Germána mrtvého. Když se dotazoval ,kdy skonal, dověděl se, že právě v tom okamžiku zemřel, když muž Boží jej viděl nésti k nebi.

Dokud člověk žije na zemi ve smrtelném těle, i když duch bývá milostí Boží ozářen a povznešen, přece více méně jsa ještě poután ku věcem pozemským, vídá nadpřirozené věci jakýmsi prostředím tvorů asi v tom pořádku, jak byl na věci stvořené nazírati uvykl. Kdežto svatí a oslavenci Boží, kteří se již radují v nebesích u Boha z věčné odplaty, vidí věci v Bohu tak, jak jsou, nekonečně menší, než Bůh sám jest, a poznávají věci pozemské ve světle velebnosti Boží tak dokonale, jak asi na ně Bůh hledí a je pozoruje. To byla asi mimořádná milost, jíž se sv. Benediktu tímto viděním dostalo. Spatřil svět ve světle nebeském, ve světle božské velebnosti a proto i celý svět zdál se býti oproti Bohu nepatrným a to nikoliv tak, jako by celý veliký svět byl zúžen a zmenšen, aby se do oka hledícího naň vejíti mohl, nýbrž duchovní zrak byl tak velebností božskou rozšířen, že i veliký svět zdál se býti nepatrným, takže mohl býti podrobně, jak on sám, tak i všechny věci v něm, pozorován.

Schůzka se sestrou sv. Školastikou.

V životě sv. Benedikta, objevuje se také jako zářné světlo jméno jeho rodné sestry — blíženky — sv. Školastiky. Jednou do roka scházívali se svatý bratr se svatou sestrou ve dvorci, jenž náležel kasinskému klášteru a který se nalézal asi v polovici cesty mezi oběma kláštery. Tam pak rozmlouvali spolu o věcech duchovních, týkajících se buď života řehoolního, nebo o věcech směřujících k životu nebeskému.

622

Každý takový den patřil mezi nejšťastnější dny, jež Bůh této svaté panně udělil. Když se pak vrátila do svého kláštera, udílela z duchovních darů, jichž byla u svatého bratra nabyla, jako štědrá matka a pečlivá učitelka, ostatním řeholnícím — sestrám svým, cokoliv uznala, že jim bude prospěšným.

Opět nadešel podobný den vzájemné schůzky bratra se sestrou. Ačkoliv již věkem sešlá, spěchá Školastika v ústrety svému bratru. Sešedše se, strávili celý den, chválíce Boha a rozmlouvajíce o svatých věcech. Za tohoto milého hovoru přibližoval se již večer. Rozmlouvajíce o radostech nebeských, zapoměli i pokrmu požíti. Když pak zasedli ke skromné večeři, začala Školastika v jakési předtuše, že toto jest jejich poslední pozemské setkání, prositi svého bratra, který se již chystal k odchodu, aby neodcházel, řkouc jemu: „Prosím tě, abys mě této noci neopustil, abychom až do rána o radostech života nebeského rozmlouvali. Ale Benedikt, jenž přísně bděl nad zachováváním své řehole, nechtěl té žádosti nijak vyhověti. „Co to pravíš, sestro?“ pravil, „zůstati mimo klášter nikterak nemohu.“

Nebe bylo jasné, ani mráčku nebylo na obloze k spatření. I nastal jakýsi boj sesterské lásky s přísností řehole. Byvši od bratra odmrštěna, obrátila se Školastika k Bohu. Položila ruce křížem na stůl a sklonivši hlavu na ruce, modlila se vroucně k Bohu, aby Sám rozhodl. A hle! Sotva dokončila modlitbu a hlavu od stolu pozdvihla, nastalo takové blýskání a hromobití a strhl se takový liják, že ani Benedikt, ani bratři, kteří tam s ním

byli, ven z domu vyjíti nemohli. Proudy slz, jež Školastika za modlitby vyronila, vynutily na jasné obloze déšť, a to, jakmile hlavu od stolu pozdvihla, spustil se příval.

Sv. Benedikt ,jemuž se dosud nic podobného nebylo přihodilo a jenž noc mimo klášter ztrávil, považoval za veliký nepořádek, nemohl v tom okamžiku ani k sobě přijíti. Příliš neočekávaně jej toto řízení Boží překvapilo. I pravil smutně a s výčitkou: „Odpusť ti to všemohoucí Bůh, sestro; co's to učinila?" Sestra však, jejíž vzlet duše tenkráte výše se nesl než bratrův, odpověděla klidně: „Ejhle, prosila jsem tě, a tys mne nevyslyšel; i prosila jsem Boha, a on mne vyslyšel. Odejdi tedy, můžeš-li, a nech mne tuto, i vrať se do svého kláštera." Takto mu rozmarně odpovídala, dobře vědouc, že kde se děje vůle Boží, tam to jistě jde po právu.

A tak bratr zůstal, musel zůstati. Přerušený posvátný rozhovor začal znovu. Nepocitujíce ani potřebu spánku, rozmlouvali po celou noc o tom, čím srdce jejich překypovalo. Benedikt i Školastika žíznili po celý život po Kristu Pánu, i napájeli se vezdy ze zřídla jeho Nejsvětějšího Srdce. Plni jsouce Ducha, jímž se vespolek sdíleli, a vroucně po Bohu toužíce, bratr i sestra se příštího rána srdečně rozloučili.

Školastika vrátila se do svého kláštera. Život její byl již jen vroucí touhou po Bohu. Tak to trvalo až do třetího dne, 10. února r. 543, kdy si nebeský Ženich pro svoji nevěstu přišel.

Světec vidí duši sestřinu v podobě holubice.

Po těchto dnech Benedikt často asi vzpomínal na svou zbožnou sestru. Třetího pak dne, stoje ve své cele u okna a hledě k nebi, viděl duši své sestry vzlétati ve způsobě holubice k nadhvězdnému nebi. Kdo by byl asi schopen vysloviti, co srdce svatého bratra tenkráte pociťovalo! Sv. Řehoř praví, že sv Benedikt, raduje se z její slávy, všemohoucímu Bohu díky vzdával, pak bratřím smrt své sestry zvěstoval. Nato dal sv. Benedikt tělo sestry přenésti do svého kláštera a uložiti do hrobu, jejž dříve již pro sebe i pro sestru dal upraviti, aby ani jejich těla hrob nerozdělil, jejichž mysl byla vždy sloučena v Bohu. Za zpěvu žalmů, se slzami nejsvětějšího a nejsladšího zármutku, doprovázeli bratři ke hrobce tělesnou schránku oné duše, kterou již nebe bylo přijalo.

Zakladatel panenských klášterů.

Sv Benedikt byl původcem nejen řeholní družiny mužů, nýbrž i žen, řeholních sester Řeholnice, spravující se benediktinskou řeholí, rostly počtem téměř stejnoměrně s kláštery mužskými. Také i jejich činnost rostla. Bylo postaráno o celou společnost. Kdežto stará pohanská kultura přehlížela a opomíjela vzdělání ženy, křesťanství povýšilo ženu na úroveň důstojnosti muže. Co učinil sv. Benedikt pro muže, to učinila sv. Školastika pro ženy, ale pod Benediktovým vedením.

Zakladatel třetího řádu.

V řeholi sv. Benedikta se nikde nemluví o třetím řádu, avšak v podstatě stával onen řád již za živobytí světcova. Řady jeho obdivovatelů a přátel ve světě žijících, poněvadž jim jejich poměry nedovolovaly

zanechati světa, často to byla rodina, a jíti za sv. Benediktem a v cele a v klausuře klášterní věnovati se výhradně modlitbě a rozjímavému životu, nicméně se snažili tito přátelé, jak nejlépe mohli, žíti dle návodu světcova. Sv. Benedikt dal jim návod, jak by mohli nebo měli, zůstávajíce ve světě, horlivě Bohu sloužiti.

Sv. apoštol Pavel napsal ve své epištole k Židům, K. XIII. v. 14. „Neboť nemáme zde města zůstávajícího, ale budoucího hledáme." Tato slova plní se na každém člověku, vyplnila se také na sv. Benediktu. A nikdy se nepociťoval význam oněch slov tak hluboce jako za jeho doby.

Pád římské říše, zapadlá sláva nejmocnějšího státu světa, neobmezené a bezuzdné počínání si divokých a nevzdělaných, ale přece vítězných barbarů, rozvalené paláce, povalené pomníky, zneuctěné svatyně, ožebračený a v poddanství uvedený, ondy hrdý římský národ, to vše muselo naplňovati pamětníky slavných dob, nebo znalce dějin, trpkostí, ano i nevýslovným zoufalstvím. Viděli upadlý svět; viděli marnost vší jeho slávy a proto i živěji chápali, aspoň pokud si zachovali víru v budoucí — věčný život, že nejsou stvořeni pro tento svět, že „nemáme zde města zůstavajícího, ale budoucího hledáme." Jest-li však tato myšlenka byla schopna, aby naplnila obyčejné smrtelníky hořkostí, nebylo tomu tak ani dost málo u sv. Benedikta. Vždyť on více než před čtyřiceti lety spřátelil se s touto myšlenku, denně ji měl na mysli a každý nový den považoval za novou lhůtu k lepšímu připravení se na smrt. Jeho celý život byl vyplněn myšlenkami na Boha; ztráven byl ve chválách pro Jeho slávu. Mimo to se také postaral, aby, až on zde nebude, jeho četní duchovní synové, v díle jeho — ve chválách dnem i nocí Bohu promášených a v pracích pro Boha podnikaných, pokračovali. Jak radostně musel tudíž sv. Benedikt hleděti vstříc blížícímu se ke konci svého života! Zvláště vezmeme-li v úvahu, že již za jeho pozemského

620

života dal mu Bůh nejednou nahlédnouti do nejskrytějších tajností Boží velebnosti, nebudeme se diviti, že mu Bůh také zjevil bližší podrobnosti jeho nastávající smrti. Ty také zjevil některým svým důvěrnějším učedníkům, oznámiv jim den a způsob své smrti, i jaká zvláštní znamení po jeho smrti následovati budou.

Příprava světcova na smrt.

Úmrtí jeho drahé, rodné sestry, světice Školastiky považoval sv. Benedikt také již za zřejmé volání na sebe a ačkoliv se celý svůj život na smrt připravoval, činil to nyní tím usilovněji. Šest dní před svou smrtí, dal si otevříti dávno již připravený hrob.

Na čtvrtou neděli postní zvanou „Laetare" zpívali bratři radostný introit. Pro sv. Benedikta byl to den toužebně očekávaný — den radosti. Brzy po daném rozkazu přepaden byl světec prudkou zimnicí. Co nejpečlivěji ošetřovali bratři chorého otce a při tom úpěnlivě prosili Boha, aby dny jeho života mezi nimi na delší čas prodloužiti ráčil. Leč soudy Boží jsou jiné než soudy lidí. Šestého dne, v sobotu před smrtelnou nedělí, vida, že se blíží poslední okamžik jeho života, dal se zanésti do klášterního chrámu sv. Jana Křtitele. Zde se chtěl před vykročením ze smrtelného života posilniti na cestu do věčnosti nábožným a vroucím přijetím Nejsv. Těla Páně. Zde, u přítomnosti Onoho, před nímž denně chvály zpíval, chtěl dokončiti svoji pozemskou pouť. Přijav s nevylíčitelnou vroucností Nejsv. Tělo Pána Ježíše Krista, Jemuž dával přednost ve svém celém životě přede všemi věcmi, obklíčen a podpírán milujícími duchovními syny, stoje a modle se, s rukama k nebi pozdviženýma, odevzdal duši svou blaženě v ruce svého Stvořitele. Bylo to v sobotu dne 21. března r. 543, kdy Církev sv. zpívala při oběti mše sv.: „Žízniví, pojďte k vodám, praví Hospodin; i vy, kteříž nemáte stříbra pospěšte a pijte s rozkoší."

Bůh volá „spravedlivého“ uvedenými slovy ku radostem nebeským, pozůstalé však syny jeho odkazuje ku zákonu života, jejž jim zanechal. Svoji řeholi začíná sv. Benedikt slovy: „Poslouchej, synu, přikázání mistrových a nachyl ucho srdce svého.“ V tomž okamžiku, když odnímá se zákonodárce a duchovní otec synům a duše jeho spěchá na perutích lásky, jako vonné kadidlo ku trůnu Nejvyššího, slyší osiřelé dítky ve hlasu církevní bohoslužby, poslední jeho volání: „Pozoruj, lide můj, učení mého: nakloňte ucha svého ku slovům úst mých.“

Uložení svatých ostatků.

Tělo drahého otce bylo od bratří s nejhlubším zármutkem uloženo do připraveného hrobu, vedle tělesných pozůstatků rodné sestry — sv. Školastiky. Při tom se však osiřelí bratři kojili blahou nadějí, že budou míti od nynějška u trůnu Božího mocného ochránce a přímluvce. Na hrobě nalézá se latinský nápis: „Benedikta a Školastiku, jedním porodem na svět přišlé, jednou k Bohu láskou do nebe se dostavší, jedna tato skrývá hrobka, jež nyní střeží pro věčnost zemřelých poklad, jí svěřený.“

Světcova oslava.

Jako za živa, tak i po jeho smrti oslavoval Bůh svého miláčka četnými zázraky. Sv. Maurus a jiní slavní Benediktini vzýváním jména sv. Benedikta a znamením sv. kříže konali četné divy a zázraky. V naší době se to stává zvláště důvěrným vzýváním sv. Benedikta prostřednictvím medailky sv. Benedikta.

628

Medailka sv. Benedikta.

Popis: Na jedné straně kříž; mezi rameny jeho jsou písmena C. S. P. B. (t. j.: Kříž sv. Otce Benedikta). Na kříži písmena C. S. S. M. L. pod a vedle sebe N. D. S. M. D. znamenají: Crux Sancta Sit Mihi Lux, Non Draco Sit Mihi Dux, t. j.: Kéž Světlem mým je kříž, drak (ďábel) nebudiž mým vůdcem!

Na kruhovém pásu kolem kříže 14 písmen: V. R. S. N. S. M. V. S. M. Q. L. I. V. B. značí: Vade Retro Satana, Numquam Suade Mihi Vana, Sunt Mala Quae Libas, Ipse Venena Bibas, t. j.: Odejdi, Satane, nikdy mne nesváděj, podáváš mi víno zlé, sám si vypij tedy své!

Na druhé straně medailky je obraz sv. Benedikta; v pravé ruce drží kříž a v levé knihu sv. řehole. Po jeho pravici rozbitý kalich, z něhož se plazí zmije — památka na pokus otrávení sv. Benedikta — po levici havran odnáší otrávený chléb, jež mu byl poslán. Kolem obrazu sv. Benedikta jsou slova: Ejus in obitu nostro praesentia muniamur, t. j.: Jeho přítomnost v hodině smrti kéž je nám ochranou. Pod obrazem čteme: Ze svaté Hory Kassinské 1880.

Užívání této medaile bylo po prvé schváleno a mnohými odpustky obohaceno apoštolským listem papeže Benedikta XIV., dne 23. prosince 1741. Toto schválení bylo později potvrzéno a zároveň širší výsady ku svěcení této medaile byly uděleny přípisem papeže Řehoře XVI. dne 9. února 1844 a listem papeže Pia IX. ze dne 27. července r. 1856.

Moc a účinky medailky.

Zbožné užívání medailky sv. Benedikta stalo se pro mnohé zdrojem milostí a požehnání, jak v jejich duchovních, tak i v časných potřebách, a zároveň poskytlo mocnou ochranu proti pokušením a nástrahám ďábla. Tyto veliké milosti nelze ovšem přičítati medailce, nýbrž zásluhám ukřižovaného Spasitele, přímluvě sv. Benedikta a požehnání církve, které tato udílí medailce a těm, kteří ji zbožně nosí.

Jak se jí má užívati.

Můžeme ji nositi při sobě zavěšenou na krku, připevněnou k růženci nebo škapulíři atd., dle toho, jaké milosti si přejeme dosáhnouti.

Které modlitby se mají modliti.

Není uložena žádná určitá modlitba, ale všichni jsou vybídnuti, aby pěstovali úctu k ukřižovanému Spasiteli a k sv. Benediktu. Kdo si přeje získati zvláštní ochranu sv. Benedikta, měl by ho uctívati nějakou modlitbou aspoň každé úterý, kterýžto den je mu zvláště zasvěcen.

Svěcení medaile.

Pro svěcení medaile sv. Benedikta předepsala církev svatá zvláštní modlitby. Může též býti uděleno papežské požehnání s plnomocnými odpustky v hodině smrti.

Modlitba k sv. Benedikiu za šťastnou smrt.

Ó blahoslavený Otče, milostí i jménem od Boha požehnaný, to jest Benedikt, jenž jsi andělského svého Ducha s pozdviženýma k nebi rukama stoje a modle se v ruce svého Stvořitele co nejblaženěji poručil a všem, kdo by ti slavnou smrt tvou a nebeské radosti každodenně připomínali, přislíbil, že je v posledním smrtelném zápase proti všem úkladům nepřátel statečně hájiti budeš: ochraňuj mne, prosím tě, Otče proslavený, dnes a každodenně svým svatým požehnáním, abych od požehnaného našeho Pána Ježíše a ze společnosti tvé a všech požehnaných nižádným zlem nemohl býti odloučen. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

Řehole benediktinská v naší vlasti.

Řehole benediktinská, zaštípená u nás sv. Vojtěchem, který s knížetem Boleslavem Zbožným r. 993 založil první český benediktinský klášter v Břevnově, mohutně se rozrostla. Břevnovský klášter, v dějinách vlasti valně se proslavivší, stal se později kolébkou mnohých jiných klášterů, jež kdysi v Čechách, na Moravě a Slovensku blahoplodně působily a na díle podnes ještě působí. Významná sídla benediktinského řádu v naší vlasti podle svého založení byla: Břevnov, Ostrov, Sázava, Sv. Jan pod Skalou, Rajhrad, Opatovice, Kladruby, Třebíč, Vilémov, Postoloprty, Podlažice na Chrudimsku, Police n. M. a Broumov. Na Slovensku klášter sv. Hipolita na hoře Zuboru u Nitry a mnoho jiných. Dva byly pro panny: u sv. Jiří na Hradě pražském a v Teplicích.

Nyní jsou u nás benediktinské kláštery jmenovitě: nejstarší český klášter v Břevnově, Rajhrad, Emauzy a Broumov.

Činnost benediktinů v nynější době.

V naší době má opět benediktinský řád velké poslání. Celé bohatství svého bytí daroval svatý Benedikt světu v benediktinském řádě a my dnes vděčíme sv. Vojtěchu za první štěp, který zasadil v srdci naší milé vlasti. Kéž se najde hojně obětavých synů národa, kteří by nám pomohli pracovati na odkaze svatého zakladatele.

Podmínky přijetí do břevnovského kláštera:

1. Zbožnost a vroucí touha státi se knězem benediktinem.
2. Maturitní vysvědčení.
3. Tělesné zdraví.

Též se přijímají kandidáti pro bratry laiky.

Žádosti o přijetí možno adresovati:

Představený benediktinského kláštera v Praze-Břevnově, opatství sv. Vojtěcha.

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. Imprimi potest. Pragae, 7. Nov. 1940. P. Franciscus Suchomel, Sup. Prov. Imprimatur Nr. 16.616. Olomucii. 22. Nov. 1940. Dr. Udalricus Karlik, Vicarius generalis.

„Životem". Úvahy náboženské ,výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183 — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 33. — Řídí P. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla Typia v Moravské Ostravě, Těšínská ulice 21.

633

ŽIVOTEM Č. 357 CENA 70 HAL.

RODIČE A DĚTI

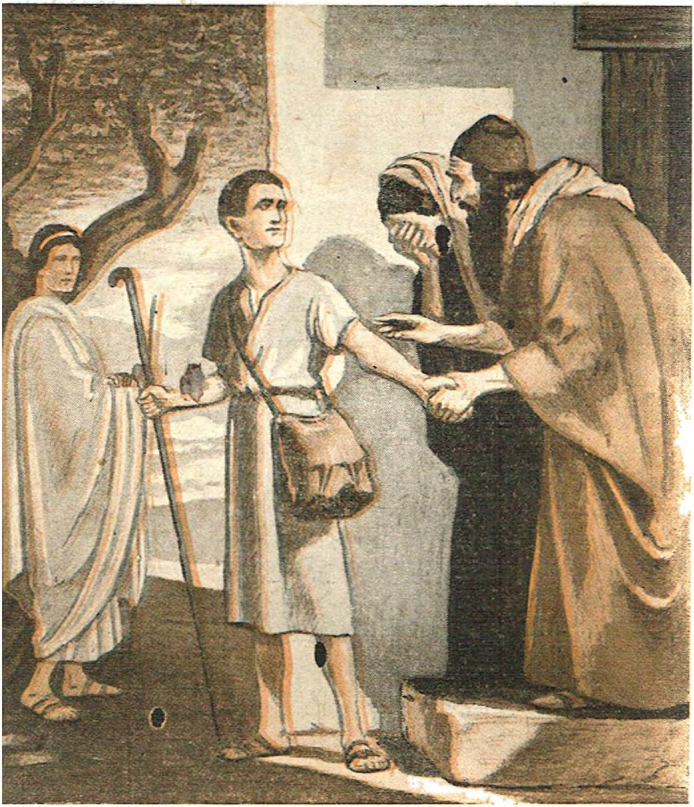

ákladem Exercičního domu ve Frýdku — Archiv Exerciční dům ve Frýdk:

I. Výchova malých dětí.

Staráte se a pracujete, milí přátelé, do úpadu po celý rok, ano po celý život, a činíte tak rádi. „Vždyť je to pro děti," říkáte. — Chcete jim odevzdati živnost lepší než jak jste ji sami přijali; pro děti není žádná práce příliš těžkou. A máte pravdu.

Ale uvažte jedno: ještě důležitější než majetek a věno, zajištěná existence jest vychování, jaké dětem dáte. To je svatá povinnost rodičů, která zavazuje ve svědomí. Pán Bůh sám bude žádat od vás počet z toho, jak jste vychovali své dítky; zda jste pečovali nejen o tělo, nýbrž i o duši svých dětí a zajistili jim čestné místo nejen na zemi, ale i na věčnosti.

PŘEDNÍ STAROST RODIČŮ.

Dobré vychování jest první starostí rodičů, to je největší statek, jež děti od rodičů přijmou. V našich krajích před svatbou nevěsta než opustí otce i matku, jde si od nich vyprosit požehnání na novou dráhu životní a přitom jim děkuje. A zač? Za ty vkladní knížky, za spřežení, jež do své domácnosti dostala, za výbavu? Nikoliv, ale za vychování.

634

Bohužel na to nejdůležitější se dnes často zapomíná. Rodiče hledí jen, aby děti co nejvíce měly a nedbají jaké jsou. Více znamená, co člověk je, než co má. Dej lehkomyslnému dítěti sebe víc, brzy vše rozhází. Avšak dítě dobře připravené pro životní boj, uplatní se i s menším kapitálem. A to mu musí dáti rodiče dobrou výchovou a to záhy.

Zvíře je vyzbrojeno pro život pudy, jež usměrňují jeho život. Člověk však přichází na svět úplně bezmocen, zcela odkázán na pomoc jiných a to po léta. Duše dítka je jako vosk, tak tvárlivá, že se z ní může výchovou utvořiti vše. Sklony dobré i zlé, které v duši tkví, objevují se pozvolna a jde o to, aby dobré sklony jako to dobré símě bylo co nejvíce chráněno a pěstěno a zlé náklonnosti jako plevel v poli byly vymýceny.

To je úkol výchovy, s kterou se musí začíti záhy. Jen mladý stromek se dá lehce ohnouti. „Čo sa Janko nenaučil, to sa Jano nenaučí.“ Starého koně těžko učit tahat, v mládí však je každý učelivý. Začínat s výchovou v 10ti letech, je úplně pochybené. Tehdy už vlastně je výchova skončena.

Výchova dítěte začíná vlastně před narozením už v lůně mateřském. Od matky dostává dítko tělo, ale i svou povahu, duševní sklony. Toho mají být matky v po-

žehnaném stavu pamětlivy. Ale i muži. Nechť velmi šetrně v této době se svými ženami zacházejí. Muž má chodit kolem ženy těhotné po špičkách. Klid a zbožnost jsou prvním stupněm výchovy dítka pod srdcem mateřským.

Dítě nějaký čas vegetuje, žije jen tělem. Brzy však se jeho rozoumek probouzí a tu začíná duševní výchova. Výchova je umění a to největší umění. Mnozí rodiče už sice od přirozenosti mají ten dar, ale přece poučením se vyhnou mnohým chybám.

Každé dítě je jiné. Kolik dětí, tolik povah. S každým se tedy má jinak zacházeti. Dopodrobna se nedá nic všeobecně předpisovati. Ale přece jsou rysy společné všem. I ve výchově platí všeobecné zásady. Nikdy nesmlouvat s dítětem, nikdy netrestat tutéž chybu různým způsobem, nikdy nehrozit na plano, nikdy rozhodnutí neměnit... Vždycky je nutná shoda otce a matky, vždycky pomlčet o dřívějším provinění, když jednou bylo dítěti odpuštěno, vždy nutno kárati v útlém věku... Byla by dlouhá řada takových: nikdy — vždycky.

Za nejdůležitější z celé té řady pokládáme tři zásady: je to shoda vychovatelů, dobrý příklad rodičů a mírnost při vší rozhodnosti.

ZÁSADY VÝCHOVY.

1. **Shoda obou rodičů.** Oba rodiče musejí být za jedno. Dítě nesmí postřehnout, že je mezi nimi různost názorů. Když otec dítě kárá, matka je bere v ochranu anebo naopak, když matka se pořádá s neposlušným hochem a otec ji okřikuje, to je hrob vší výchovy a konec autority. A kdyby babička brala v ochranu právem trestané dítě, domluvte jí po straně! Dítě si trestejte sami a kazit výchovu vám nesmí žádný ani babička. Znám takovou rodinu s nevychovanými dětmi. Čím se zpovykaly? Když přísný otec je káral, říkala jim po straně matka: „Přikyvněte tatínkovi a dělejte podle svého.“ Potají pouštěla děti do bia, když otec jim to zakazoval a kde mohla, jim nadržovala.

Matka se musí byť s krvácejícím srdcem postavit za přísný rozkaz otcův. O společné taktice se mají domluvit po straně, když jsou sami a ne před dětmi. Oba totéž chtít a žádat, je první zásada zdárné výchovy. Co by vyrostlo na poli, kdyby jeden nasel hrách a druhý na témže poli pěstoval mák? Polem, do něhož se setba vkládá, je dětská duše.

Zrovna trnu, když slyším, jak otec mluví proti matce a přímo štve dítě proti ní: „Na maminku nic nedej, to je blázen, fanatik, ničemu nerozumí, nic nedělá...“ Takové řeči

úplně podkopou autoritu matky a po čase bude synek podobně mluvit i o svém otci. Nejhorší však je, že to otec nenahlíží a nezdar výchovy přičítá matce, ona prý má děti na starosti. Milí otcové, když neumíte sami vychovávat, aspoň dejte úplnou moc matkám a nepodrývejte jejich autoritu! Když se zapřáhne do vozu jeden kůň zpředu a druhý ze zadu, kam se může dospět? Nikam to nedovedete.

Ne nadarmo se říká: Jak jste si děti vychovali, tak je máte. Když se dítě nevydaří a jen zármutek vám působí, zkoumejte, nejste-li tím vinni sami; nebylo asi shody ve výchově. Matky, nenadržujte svým mazlíčkům! Řekne-li otec, že to musí být, tedy se stane. Zakáže-li hochovi co posílat, tedy ať žádné balíky za ním nechodí... Nic už nepomůže plakat a naříkat, až bude pozdě.

2. **Dobrý příklad rodičů** je další zásada. To působí víc než všechna slova. Dítě už od malička vše pozoruje a co na rodičích vidí, napodobuje. Ať tedy nevidí na rodičích nic, co by je pohoršovalo. Milý otče, nemyslete, že to dítě je ještě malé. I malá neopatrnost může zabít pro vždy úctu k rodičům. Chcete-li, aby vaše dítě bylo pravdomluvné a poctivé, nesmíte sami před ním lhát. „Řekni, že nejsem doma, ve škole se omluv, že ti bylo špatně.“ Tak jste sami naučili dítě lhát. Jak chce matka učit dítě, aby nekradlo, když mu káže sousedovu slípku zavřít do svého kurníka?

638

Pepík od malička slyšel od tatínka, jak třeba být chytrým a pomoci si k penězům. Otec se před ním rád chlubíval, jak koho kde napálil, aby hodně vydělal, a jak to dělá v závodě. Hoch měl dojem, že na světě je to samý podvod, a poněvadž byl učenlivý, zkoušel to také a to napřed doma. Co je to stokoruna, když ji otec tak snadno vydělá? Promlsal ji s kamarády a pak se odvážil na jiné věci. Četníci pak na to přišli... Jó, jó, je to dnes zkažená mládež! Promiňte, nejprv se musí říci: „Jó jó, jsou to dnes nerozumní otcové a snad i matky!"

Řekněte však, že nic podobného se u vás nesmí stát. Ale nechválili jste hocha, když šikovně se z něčeho vylhal, jak je vykutálený, jak se umí vysekat, a že se na světě neztratí? Obdivovati podvod znamená tolik jako těmto nectnostem a hříchům učit.

Nenadávejte před dětmi! Chcete-li dítě učit ve smyslu náboženství lásce k bližnímu, nesmíte sami druhé pomlouvat a snižovat.

Vidí-li dítě dobrý příklad u svých rodičů, pojme k nim úctu a až bude větší, bude si vzpomínat: „Tatínek a maminka to dělali tak a tak" a dělá to podobně. „Jaká máť, taká nať," se říká, jablko nepadne daleko od stromu. To dělá hlavně příklad rodičů. Přítomnost dětí zavazuje vychovatele a to sebezapření se věru vyplatí.

Francouzský spisovatel Fornand Nicolay napsal o výchově velkou knihu „Nezvedené dítky“, jež byla poctěna cenou akademie (je přeložena do češtiny). Poslední jeho pravidlo zní: „Matka svobodně dům veď a spravuj, otec vedení to potvrzuj a schvaluj, oba pak dávejte dětem příklad.“ Na konci bývá to nejdůležitější. Nuže...

3. Vychovávejte spíše **dobrotou a láskou** než přísností a tresty! Toto bych z celé řady dalších pokynů pokládal za nejdůležitější zásadu pro otce. Dobré slovo, uznání, chvála víc povzbudí než přísnost, hana a tresty. „Ty jsi na nás jak cizí“, vyčítají někdy otci domácí. Ach, kdyby jen tomu tak bylo! Někdy je muž vůči cizím samá laskavost a úslužnost a domácím laskavého slova nedá, nepochválí. Jakoby se ta jejich práce rozuměla sama sebou. Budiž mi dobře rozuměno: ne plýtvat chválou, ale slovo uznání každého těší a zvláště ženě a dětem je z úst hospodáře záplatou a povzbuzením.

Dobří lidé jsou milováni. Láska dětí pak je velkou vzpruhou k dobrému životu. Bojí se rodiče zarmoutit. Pro citlivé a milující srdce dítka je nejbolestnější, že matka pro ně plakala nebo otec se rmoutil.

Venku byla veliká vánice. Nikdo nevystrčil hlavu ven. Hotová Sibíř. Ale matka šla pěšky 6 km na nádraží a přála si, aby bylo ještě

hůře, neboť její syn chodil špatnými cestami. Nedotkne-li se ho to, je už naprostý necita.

Trestů užívají rodiče jen v nejzazším případě. Malým dětem je třeba působit na kůži, větším však se má promlouvat do duše. Ale nebijte hned malé dítě ku př. když nejí; zkoumejte raději příčiny nechutenství. Snad je nemocné, anebo nasycené. Nejprve se dítěti domluví, pak pohrozí, a když to nepomohlo, sáhneme k trestu a to spíše k trestu mravnímu než tělesnému. „Slíbil jsem ti kolo, ale zase lhals ve škole, nekoupím ti nic, až se polepšíš."

Trestejte jen vinu, nikoliv škodu! I když dítě rozbije svou nešikovností drahocennou vázu, nezaslouží trestu. Když však bylo hrubé vůči služebným, tehdy ho zaslouží. Netrestejte nikdy v hněvu, ale až za chvíli, když jste nestranně věc posoudili. Pak vyplaťte dítě s rozumem a je-zas vše zapomenuto. Spravedlivý trest neponižuje dítě a také je proti rodičům nezatvrdí. Co však bylo jednou odpuštěno, je zapomenuto navždy. Tak u dospělých a zvláště u dětí. Výčitky však bolí a popuzují.

CHYBY VE VÝCHOVĚ.

Dnes není namnoze správného názoru na dítě vůbec. Děti už nejsou mnohým rodičům požehnáním Božím, darem, který vděčně s ne-

be přijímají, ale snad jen hračkou té matky nebo lacinou pracovní silou či dědicem statků. I není divu, že je tolik chyb ve výchově samé, ať už plyne ze zaslepenosti nebo z nevědomosti.

1. První chybou je zanedbávání výchovy anebo zas druhá krajnost — převýchova. Dítěti se nepřeje trochu volnosti, stále je okřikováno, nesmí si s druhými pohrát, ustavičně se musí držet maminčiny sukně. To vyvolá v dítěti odpor. Častější však je případ, že rodiče se o výchovu dítěte málo starají. Ať si chodí s kýmkoliv, málo jim na tom záleží. Nestarají se o to, co čte, kde chodí, jak umí ve škole, jako by se jich to netýkalo, jen když není slyšet větších stížností.

Dítěti se musejí rodiče věnovat, rádi odpovídat na ty tisíceré otázky, bdít nad ním, aby přišlo včas ze školy domů a plnilo povinnosti školní. Občas je třeba prohlédnout zásuvky, kde má dítě své knihy. Snad tam učiníte nějaký zarážející objev; špatnou knihu, vypůjčenou od kamaráda, nebo odcizenou věc. Tomu se musí učiniti zavčas přítrž.

2. Výchovu kazí nadržování jednomu dítěti na úkor jiných. Rodiče sice milují stejně všecky, jen snad víc to, které víc trpí, ale přece se někdy vyskytne maminčin mazánek. Snad je to dcerka, s níž má matka své plány. Aby si uchovala hebké ručičky, musejí bratří

za ni konat i ženskou práci ve chlévě, kol odstředívky, poklízet atd. Činí to ovšem s velkou nevolí. Dcerka jen u šití sedí, ale zda ten vysněný pán přijde? Toto je častý případ, když přijde do domu macecha, která nemá přirozené lásky k dětem, poněvadž nejsou její. Otec pak aby měl pokoj, mlčí a nechá dokonce i vyhnat z domu své děti po nebožce.

3. Změkčilost při výchově je dnes i na venkově všedním zjevem. Dnešní pokolení jedináčků a 2 dětí bývá zhýčkané. Co je toho příčinou? Slabost rodičů. Ve své slepé lásce zahrnují dítě vším možným; fotografují je takřka každý týden, zahrnují je pamlsky a hračkami. Nesmějí vidět děcko zaplakat a tak mu ve všem povolují. Pamatujte však, že u dětí neroní slzy jen opravdová bolest a křivda, ale také vzdor a svéhlavost. A ty slzy jen ať všechny vytekou z mládí! Běda rodičům, kteří kapitulují před svéhlavostí dětí, než aby děti jich poslouchali!

Otec chce dát dcerku do klášterní školy, aby se nezkazila. Dítě si však postaví hlavu: „Já tam nepůjdu, mně se líbí kde jsem.“ Trochu slziček, matka je získána a otec ustoupí. Ale řekněte, až to dítě vyroste, uposlechne kdy? „Mně se ten starý žid líbí, říkejte si, dělejte si, co chcete, já si ho vezmu.“ Tak nebo podobně to jistě dopadne. Svou vůli prosadí.

V mládí prohrávají rodiče boj pro celý život — svou slabostí. Otec má na svém dobře odůvodněném požadavku stát, a to bez křiku, bez debaty; poslechnout musí dítě i matka. Dítě si musí být vědomo: „Já jsem v té škole, učím se tomu, dělám to neb ono proto, že otec to chce, a jakmile otec bude chtít něco jiného, udělám to.“ V tomto duchu poslušnosti musí být dítě vychováváno od malička. Pak se ani po letech rodiče nedožijí zklamání. A to jsou dnes vzácné případy.

Mějte odvahu, milí rodiče, říci dítěti místo jiných chabých důvodů tento pravý důvod: „Nechci, nedovolím!“ A běda tomu, kdo to nedovede! Dát dítěti vše, čeho žádá, dovolovat mu vše, abychom se vyhnuli mrzutému dohadování, nazývá se správně česky: děti zhýčkat a je kazit. Vzdor a zlost je první chyba dětí a nesmí se nechat bujet.

Mnoho dětí zpovykaných mají zas na svědomí jejich matky a to zveličováním nepatrných starostí. Dítě se uhodí, nebo škrábne a matka hned běduje, dává průchod svému soucitu tou měrou, že se i dítě dá do prolévání hořkých slz nad domnělou bolestí. Takovým hořekováváním a vůbec přílišnou pečlivostí se umenšuje mužnost a ráznost a z dítěte se stává ustrašenec, sketa a rozmazlenec.

644

Nevěřte venkoncem dítěti, ale přesvědčte se o tom, co říká. Když neumí ve škole, je vždy vinen učitel, všichni mu ubližují. Bohužel, této zaslepenosti dopouštějí se i rodiče!

Matka se svěřuje sousedkám: „Víte, je to nadaná hlavička. Neříkám to proto, že je to můj hoch, ale jen co je pravda. Co se dnes na těch studentech žádá, je neslýchané. Jen kdyby nebylo miláčků ve třídě! Náš k nim nepatří. Je příliš přímý, řekne to učiteli bez obalu a pak ovšem nemůže prospívat." — Jinými slovy, dejte si to, matko, říct: „Kluk je lenoch a drzoun!"

Neříkejte, že víte jak jste si dítě vychovali. Tak se zastávala zaslepená matka své dcery, chtěla žalovat všechny, kteří cosi šuškali. Netrvalo to dlouho, a sama se o tom přesvědčila, když se už hanba skrýti nedala.

Jak jsou ty maminky někdy tvrdohlavé a nenapravitelné! „Matko, dejte si říci, neděláte to dobře. Přidržujte to děvče k práci, netrpte jí ty kamarádky, nenechávejte jí úplnou zvůli, bude jednou na vás naříkat..." Ale jako když hrách na stěnu hází. Ach, bohužel, někdy je to pravda: „Děti byly by hodné, jen kdyby těch matek neměly."

*

VÝCHOVA NÁBOŽENSKÁ.

Když jsem jednou rodičům vyprávěl o těchto věcech, řekl mi na to jakýsi zkušený muž: „Já pokládám za nejdůležitější ve výchově něco jiného: Naučte dítě dobře se modlit, řádně se zpovídat, vroucně přijímat. To je vše. Ostatní přijde samo.“ A vystihl to správně.

Výchova náboženská je tak důležitá, že ostatní úplně ustupuje do pozadí. Zbožnost je nejspolehlivějším základem celého života. Kdo má víru, má kompas na moři života, má sílu a oporu v bojích o mravnost a v zápasech existenčních. Dali jste dítěti tuto výchovu, dali jste mu všechno; starali jste se jen o všechno jiné, nedali jste mu a ani sobě nic.

Vzpomeňte jen na lidovou báseň: „Tři dcery“. Když otec tu první vdával, 300 dolarů s ní dával, druhé dal jen 200 a když tu třetí měl vdáti, neměl jí už čeho dáti. Minula léta, starý otec je odkázán na cizí pomoc; zaklepe na dveře první dcery, ale ta mu dá oprátku, ať se jde oběsit, druhá mu dala žebráckou hůl, aby šel po ptaní. K třetí se těžko odhodlal. Ale ta s otevřenou náručí vítá dojatého otce a dodává: „Dosti jste mi věna dali, v bázni Boží vychovali.“

646

Dejte svým dětem to nejlepší věno, vychovejte je v bázni Boží! Učte je od nejútlejšího mládí modlitbám! Společně se s nimi modlete, večer všichni, ráno aspoň matka. Je to smutné vysvědčení, když dítko přijde do školy a neumí ani Otčenáš. Co ti rodiče pronedbali! Vy, otcové a matky, na to dbejte a nespoléhejte jen na babičky! Už od časného mládí je učte pravdám Božím! Nebude-li dítě znát přikázání první, nebude znát a zachovávat ani čtvrté. Úcta k Otci nebeskému a pozemskému úzce souvisí. Voďte je do kostela, ukažte jim, kde je Pán Bůh, připomeňte dítěti, že má také chyby, že potřebuje Spasitele a svátosti pokání. Tu otcův příklad zas buduje nebo ničí. Těžko je matce vštípit dítěti povinnosti k Bohu, když otec jich nedbá.

Choďte s dětmi i na kázání a k sv. svátostem! Je krásný zvyk v rodinách slaviti svátek kteréhokoliv člena společnou účastí na mši sv. a sv. přijímáním, jež se za oslavence obětuje. Lepší snídaně doma a nějaký dárek jest jen doplňkem oslavy v kostele.

Celá domácnost ať má ráz náboženský! Na předním místě ať visí kříž, kolem sv. obrazy a u dveří kropenka se svěcenou vodou. S počátku rodiče sami dítě požehnají, kdykoliv z domu odchází a před spaním; větší

dítko se pokropí samo. Hleďte vštípit už malému dítku velkou úctu k duchovenstvu! Ovšem příležitostně je můžete poučiti, že i kněz může podlehnouti osidlům zlého ducha a že proto třeba za kněze se modliti.

I ve výchově náboženské škodí nemístná přísnost. Tak se může dětem modlitba a zbožnost dokonce zprotivit. Nenuťte dětí do dlouhých pobožností, neukládejte za trest ani modlení, ani klečení! Když děcko řekne, že se modlit nebude, zkoumejte co za tím je a přiveďte je k rozumu po dobrém! Zbožnost musí být dětskému věku přiměřená a vábná. Mezi knihami má míti dítě i modlitební knížky, biblickou dějepravu, náboženské časopisy (Dětská neděle, Anděl strážný a pod.).

Katolický spolek pak onu výchovu doplní. Nebraňte svým dětem v spolkové práci a umožněte jim účast na exerciciích! Podporujte všechny dobré snahy katolické výchovy spolkové! Pak se o dítě nemusíte obávati, nepřivede vaše šediny s bolestí do hrobu.

618

II. Výchova dospívajících dětí.

Říká se: Malé děti, malé starosti — velké děti, velké starosti. A je to pravda. Malému se poručí, jeho odpor se zlomí, ale co s velkým hochem, který otci přerůstá přes hlavu? Povolání, známosti, ženění a vdavání, toho všeho u malých nebylo.

Mnohé se změnilo. To si musí rodiče i ve výchově uvědomit. S dospívající mládeží se musí jednati jinak než s dětmi. Má pravdu, ten hoch, když říká: „Já už nejsem žádný kluk," jen kdyby to nepovídal tak zarputile a podrážděně! Jim se musí spíš radit, než poroučet; spíše vede k cíli, když se s nimi jedná jako s kamarády, než jako s maličkými. Dají si říci spíš po dobrém, než když se jde na ně zostra.

DOBA VÝVOJE.

Platí-li ve výchově, že se musí dětem rozumět, je toho třeba zejména u dospívající mládeže. Z neporozumění plyne mnoho nezdarů. Mladý člověk ve vývoji mezi 14.—18. roky prodělá mnohou tělesnou přeměnu a duševní krisi. Přestává být dítětem, ale ještě není hotovým člověkem. Je to typ přechodní, taková nešťastná směs dvojího věku, jednoho setře-

ného, druhého ještě nevybarveného. Připomíná dosti zřetelně mladé ptáky s velikým zobákem, neforemnýma nohama, nemotornými údy, loudavou chůzí a vřískavým hlasem. Tento nevděčný věk má pořád ještě neobratnost prvních let dětských, ale také už smělost dospělého. Je domýšlivý až běda. Takový dorůstající hoch by chtěl kde koho omráčit svou moudrostí, i rodiče by mistroval. V patnáctém roce nemá dítě ještě tolik vědomostí, aby vytušilo rozsah své nevědomosti.

Všimněme si však blíže jeho vývoje! Mění se mu hlas, ukazuje se vous, ústrojí tělesné se vyvíjí tak, aby mohlo sloužiti životním úkolům muže a ženy. V době vývoje necítí se mladý člověk dobře. Nejasná touha, snivost, nestálost a tvrdošíjnost, výbuchy odporu, jsou průvodními zjevy puberty, t. j. dospívání. To vše, co rodiče tolik zaráží i u dětí dobře vychovaných, je spíše nemoc, než nevychovanost a zkaženost. Tak se s nimi musí také zacházeti: jako s nemocnými, shovívavě a soucitně.

Proto se podobné zjevy puberty nemají posuzovat přísně a ne hned trestat zvláště citelně. Tělesné tresty na ně už neplatí, ponižují je a zatvrzují. Nemají už oprávnění. Daleko více prospěje a skoro vždy vede k cíli dobře míněná rada a domluva. Mladí trpí rychlým střídáním citů. Ale aprilová bouře se pře-

G50

žene a sluníčko zas mile hřeje. Slzy, lítost, náprava se rychle zas dostaví. Mladí jsou vděčni za toto zacházení a porozumění. Hrají si na velké a jsou rádi, když se s nimi jako s dospělými zachází.

VÍCE VOLNOSTI.

Dospívající mládeži se musí popřát více volnosti. Dítě se nerado drží maminčiných sukní a dorůstající hoch je teprv rád z dohledů rodičů. Spenování a přílisné poručníkování nesnese. Za to projevenou důveru splácí zas důvěrou. Nechat mládeži volnost neznamená však se o ni nestarat. Jako se nelze na ni úplně spolehnout, tak je třeba ji se zájmem sledovati, upozornit, napomenout a v zasadních věcech vyžadovat naprostou podřízenost.

Co mají rodiče bezpodmínečně požadovat? Jako katolík budeš žít, do kostela neděli co neděli, nic protináboženského ti nestrpím. Budeš se varovat zlé společnosti, neboť ta kazí dobré mravy. Nebudeš se toulat večer co večer po návsi a zvláště ne s osobami druhého pohlaví.

Učiní-li si syn pohoršlivou známost, není jiné volby pro rozumné, katolické rodiče: „Té

známosti zcela zanecháš anebo mně jdi z domů!“ Dítě, zvyklé od malička poslušnosti a své rodiče milující, poslechne skoro vždy. Dobře vychovaný syn ví, že občanský sňatek, vystoupení z Církve a pod. znamená okamžité vyloučení z rodiny a to ho udrží od onoho lehkomyslného kroku.

MRAVNÍ ČISTOTA.

Bolavým bodem dorůstající mládeže je čistota. Zde zhusta rodiče chybují. Nechrání a nevarují dítě dost před různým nebezpečím. Větší děti nemají již spolu spát, ale každý zvlášť. Od osob druhého pohlaví mají býti dál a to co nejdéle. Předčasné vlivy druhého pohlaví bývají rušivým prvkem v tvoření charakteru. U dívek do 17., u jinochů ještě déle by nemělo býti řeči o erotice a známostech. Tu by měli rodiče zpytovat své svědomí a zvláště matky. Vodí své dcery sotva škole odrostlé do zábav, jen aby co nejdřív si udělaly známost, vdaly se a nezůstaly na ocet. Nelze dosti odsouditi zásadu dnešních matek: za každou cenu dceru vdát. Jako by to bylo jediným štěstím!

Ne nadarmo se říká: „Kolik hříchů před svatbou, tolik slz po svatbě.“ Nestřežení hoši naučí se od zkažených kamarádů různým ne-

652

plechám a jsou pak velcí ubožáci. Z hříšného návyku se nemohou vymanit, klesají hloub a hloub, chátrají na těle i na duši a dojdou někdy až na pokraj šílenství. Jsou to srdcervoucí doznání, když se pak někdy s pomocí Boží vysvobodí z područí ďábla nečistého. Kdybyste, rodičové, znali ono pozadí sebevražedných myšlenek, jimiž vás někdy náhle váš hoch překvapí, pobouří a přestraší, více byste dbali moudrých příkazů křesťanského mravu.

Říká se, že rodiče by měli své děti poučit o všem, co souvisí s mravní čistotou. V praxi však je tomu jinak. I knězi je těžko nalézti k tomu vhodný způsob a vhodnou chvíli. A právě hoch stává se tehdy tak plachým a uzavřeným, že by si dal raději ruku useknout, než aby se rodičům se vším svěřil. Tu může pomoci knížka, která jest psána taktně a přece otevřeně a se vší vážností. Taková HRA O DUŠI (VI. vydání Vína ze Sodomských vinic) mezi mladými blahodárně působí. (Vyšla nákladem SKM v Praze II., Vyšehradská 26 a SKO v Brně, Běhounská 22.) Jakmile se začne hoch zajímat o dívky nebo dcera ohlížet se po mužských, dejte jim do rukou tuto knížku nebo podobné spisy Tóthovy a Schilgenovy.

Tam najdou poučení i výstrahu. Budete-li je při tom vřele doporoučet Bohu a starostlivým okem sledovat, snadno překonají i tuto nebezpečnou krisi mravního dospívání.

KRISE VÍRY.

Mravní krise má za následek i krisi víry. Proč tolik zbožných hochů opomíjí v letech přelomu modlitbu a proč vůbec zbožnost je přestává těšit? Vysvětlením je slovo svatého Augustina: „Nikdo není nevěřící, leč nečistý člověk.“ To se spolu nesnese: Bůh a ďábel. Bohužel, bývá vítězem ten, jenž nabízí rozkoše tělesné a splácí mukou duševní.

Ovšem i rozvíjející se rozum a nový rozhled v životě a ve světě působí, že víra a zbožnost dětství se zachvívá. Všechny pravdy dětství se stávají otazníky. Útlá rostlina byla přesazena ze skleníku ven a je vystavena nepřízni počasí. Všechny větry světa se nyní na ni oboří a co se stane? Slabé štěpy hynou a odolnější jako dub v bouři zmohutní. Kdo přestojí tuto krisi víry vítězně, stává se pravým křesťanským charakterem.

654

Vlažnost a bezbožnost synova působí zbožným matkám velké starosti a trampoty. Vymýšlí různé výmluvy, přichází s takovými divnými názory, které, Bůh ví, kde slyšel, snad se i vysmívá „pánbičkářství" svých rodičů. To vše trápí zbožné rodiče. Nepomůže-li mírná domluva, lépe jest o tom s ním nemluviti, ale za to tím více Pánu Bohu jej doporoučeti. „Matko, nemluvte tak se synem o Pánu Bohu, jako s Pánem Bohem o synovi," radil zkušený duchovní vůdce matce. Bůh má v moci všechna srdce a může vše, zatím co my můžeme mnoho pokazit.

SPOLKY.

Velikou podporou jsou tu katolické spolky. Hoch má dobré vedení ve spolku, dostane do rukou náboženské časopisy a knihy, příklad dobrých kamarádů také působí a už tak snadno nezbloudí.

Proto různé ty akce katolické zaslouží všemožné podpory se strany rodičů. Pořádají se exercicie, s radostí dětem účast umožněte! Na sjezdy a různé kursy nelitujte peněz! Tam se dítě nezkazí, ba naopak posílí se proti všeliké té moderní zkáze. Neobávejte se o dceru, že by byla příliš zbožnou, víc ještě než

vy sami jste byli. Nesmíte ani myslit, že jste byli ti nejlepší a snad vám ještě nyní dost schází. Buďte rádi, že vaše děti to Pánu Bohu nahradí za celou rodinu.

PRÁVO MLADÝCH.

Odrůstající děti nemají již jen povinnosti, ale i práva. Takovým právem je volba ženicha a nevěsty. V této věci bývá dosti sporu mezi rodiči a dětmi. Celkem však mladí jakou osobou po celý život žít, musí být podle mají v této věci pravdu a právo. Mají-li s nějejich gusta. Sňatky z donucení, bez lásky nelze dosti odsouditi. Mladí nemají poslechnouti, kdyby nerozumní rodiče je doháněli k takovému sňatku.

Rodiče ovšem mají právo, ba povinnost zabraňovati zamýšlenému sňatku, když tu není nutných podmínek k štěstí dítěte, když na př. ženich je vlažný ve víře, je nakloněn k pijanství, žádný hospodář a pod. Rovněž když syn si činí známost s dívkou, nepožívající dobré pověsti nebo nezdravou, která o hospodářství nemá zájmu a pod., tu mají rodiče právo dáti své veto. Nikdy však nesmějí zabraňovati pro nějakou různost majetkovou, jak tomu obyčejně bývá. Nevěsta málo přinese, mají jen čtvrtlán anebo je dokonce z chalupy.

Na svátost manželství se nemá hledět jen se stanoviska hmotářského, jako by to byl kup nevěsty. Manželství není spojení dvou statků nebo pokladen, nýbrž spojení srdcí. Bohudík, jsou stále řidší případy, že se svatba rozchází pro jalovici, zatím co staří chtějí s nevěstou krávu.

S pokračujícím idealismem a obrodou našeho života mizejí stále více odporné zjevy hmotařského sobectví. Kéž jen mládí boří nekřesťanské kastovnictví našeho venkova, jež staví zeď mezi sedláky, chalupníky a podsedníky. Zeď byla dosud tak veliká, že se nevěsta nedala přes ni ani přenést.

NEZDÁRNÉ DĚTI.

Nejsmutnější kapitolou v pojednání o výchově jsou nezdárné děti. Bohužel, musí býti o tom řeč v každé rozpravě. Zarmoucená matka si stěžuje: „Vychovali jsme všechny stejně a tento syn jen hanbu a zármutek nám působí.“ Slyším srdcervoucí stesk postiženého otce: „Kdyby to byl kůň, tak ho prodám, ale je to syn, co s ním jen mám dělat?“

Svět, zlá společnost mnoho zkazí, a je to jako by pravidlo, že z rodiny někdo se odrodí. Nechce se mu pracovat, nikde nemůže

zakotvit a ještě horší věci, když četníci začnou se o něho zajímat. I hašteřivá a lehká dcera může nadělati rodičům starostí dost a dost.

Je to zatížení, nemoc, anebo trest? Kolik matek jsem už viděl plakat nad nezdárnými syny. „Jako by byl ďáblem posedlý, tak mluví a jedná."

Tu pomůže jen jedno: Modlit se a trpělivě nést svůj kříž. Kristus Pán vymítal zlé duchy. Jsou-li dnes zlí duchové, je i též Kristus Pán. Z Magdaleny vyhnal 7 ďáblů, co by nemohl vyhnati zde toho jednoho? S důvěrou v Boha čiňme, co je v našich silách! Vzdalujte od dětí všechna nebezpečí zlé společnosti, špatné četby a zahálky. Mnohým svět napraví hlavy. Zaměstnavatel si nenechá líbit to, co otec. Až syn pozná, že hlavou zeď neprorazí, vrátí se kajícně jako marnotratný syn. A ten den zaslouží, aby byl náležitě oslaven.

Jiný bude klesat hlouběji a hlouběji a padne do podsvětí. Ale ani tehdy není ještě docela ztracen. Pokud je duše v těle, je vždy naděje. Snad víra otcova a prosby matčiny ho přece zachrání. Václav Kosmák vypravuje o takovém trosečníku. Zlosyn byl odsouzen k

658

smrti a nechtěl se smířit s Bohem. Dověděv se to kapucínský bratr, přišel s růžencem v rukou podívat se na hříšníka, který se nechtěl obrátit.

„Kliďte se mi z očí!“

„Dobrá tedy. S Pánem Bohem! Teď ale půjdu k tvé ustarané matce a povím ji to. Bude mít, chudera, velkou radost. To bude asi její poslední.“

Po těch slovech zakrýl si odsouzenec oběma rukama oči, prsa se mu začala dmouti, slzy vytryskly mu mezi prsty, padl na kolena a zvolal: „Velebný pane, vyzpovídejte mne!“

„Veleben budiž Bůh,“ zvolal bratr a pospíchal pro kněze.

Nevyzpytatelné jsou cesty Páně. I při vzorné výchově dočká se člověk leckde zklamání. A což teprve, když se jen ledabyle odbývá!

Milí rodičové, pokládejte výchovu dítek za svou největší povinnost a dbejte především o výchovu náboženskou! Svěříte-li dítě nej-

většímu Vychovateli Kristu Pánu, On už dítě najde a spasí je, byť jako lotra na kříži.

Chovejte pak tento krásný ideál: Míti dcery, o nichž se nemluví... a syny, o nichž se mnoho mluví... Dejte jim velkou silnou víru a vychovávejte příkladem! Velcí mužové měli vzorné otce, neb aspoň vzácné matky.

(Toto pojednání je rozšířená kapitola téhož autora uveřejněná v Nové brázdě.)

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. Imprimi potest. Pragae, die 25. octobris 1940. Theophilus Spáčil S. I., Praepositus Provinciae. Imprimatur Nr. 15.014. Olomucii, die 27. octobris 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí P. R. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla tiskárna „Typia", Moravská Ostrava - 956-40.

O výchově

máme velice málo spisů v jazyku českém. Rozšiřujte proto výchovné spisy ze sbírky „ŽIVOTEM“:

č. 15 TAK NE!
Názorné, někdy veselé příklady, jak rodiče nemají vychovávati. Zábavným způsobem poučuje.

č. 19 VÝCHOVA DÍTĚTE.
Podává základní pravidla o výchově. Mnoho názorných příkladů.

č. 238 TAJEMSTVÍ ŽIVOTA.
Pro každou matku přichází důležitá chvíle ve výchově, kdy dítko se táže: „Odkud přichází děti?“ — Co na to odpovědět, kdy a jak, o tom poučuje tato brožura.

č. 236 RODINA A BOŽSKÉ SRDCE PÁNĚ.
Úcta k Božskému Srdci Páně má veliký význam pro křesťanskou výchovu. Zde je praktický návod k tomu, jak této úcty využívati pro pravý rodinný život.

č. 295 ZASVĚTME DĚTI PANNĚ MARII.
Matka, která podle této brožury své děti zasvětí Panně Marii, dočká se na nich jistě velikých radostí.

Důležité drobnosti

Pro výchovu k mravní čistotě jsme vydali několik drobných tiskovin, které právě proto, že jsou tak malé, lehce se hromadně rozšíří a tím působí na nejširší vrstvy.

Jsou zde **letáčky:**

1-39 Jinochu, tvoje zodpovědnost (cena 6 hal.)
1-40 Dívko, čím chceš býti? (cena 6 hal.)
1-43 Nikdo vás nesváděj! (cena 6 hal.)
1-18 Drazí snoubenci (cena 3 hal.)

Pak **obrázek** Srdce Panny Marie s modlitbou P. Zucchiho „Ó Paní má, ó Máti má.

Jak známo (viz „Šťastné děti", str. 385 až 393), P. Zucchi touto modlitbou mnohé jinochy vytrhl z hříchu nečistoty a přivedl k řádnému křesťanskému životu.

Tyto drobné tiskoviny nejlépe se šíří při misiích, exercicíích a stavov. cvičeních.

602

DĚTEM

DEJTE DO RUKY TYTO BROŽURY ZE SBÍRKY

„ŽIVOTEM“

č. 21 Nedej se! (o sebepřemáhání)

č. 28 Mladí apoštolé

č. 313 Zdvořilost

č. 222a Dítko před svatostánkem (doba vánoční)

č. 222b Dítko před svatostánkem (doba postní)

č. 225 Dítko před svatostánkem (doba velikonoční a svatodušní)

č. 12 Do života I. (pro chlapce, vystupující ze školy)

č. 13 Do života II. (pro dívky, vystupující ze školy)

č. 6 Anděle Boží, strážce můj!

č. 134 Prázdniny. (Právě o prázdninách je dítko nejvíc vydáno nebezpečí duše, proto je tato brožura tak důležitá.)

Pro dospívající mládež:

a) VŠEOBECNĚ:

č. 14 V bouřích mládí (o čistotě)
č. 17 O manželství
č. 62 Civilní sňatky
č. 138 Na prahu nového života
č. 143 Pokušení
č. 176 Tělo a mravnost
č. 265 Cesta do záhuby
č. 337 Zapovězený strom

b) PRO JINOCHY:

č. 91 Od 17. do 24.
č. 184 Katolická nemoc

c) PRO DÍVKY:

č. 52 Móda a dnešní ženský svět
č. 54 Šťastnou cestu!
č. 85 Klenot křesťanských dívek
č. 139 Dívky, pozor!

Dobrovolná oběť života za sjednocení křesťanů

SESTRA MARIA GABRIELA

(1914 — 1939)

TRAPISTKA Z GROTTAFERRATY U ŘÍMA

Ivan Marianov:

ÚVODEM.

„Svaté dílo jednoty v Kristu musí najíti i duše, které celý svůj život modliteb proniknou touhou Srdce Ježíšova, „aby všichni jedno byli“ duše, kterým se tento vznešený ideál stane ideálem životním, jemuž posvětí a obětují celý život. Je otázkou, zda tento druh smírného unijního apoštolátu zůstane údělem vyvolených duší, skrytých ve zdech dosavadních klášterů nebo pokrytých utrpením a zapomenutím ve víru všedního života uprostřed světa, anebo zda mu bude dána i vnější organisace a stane-li se dokonce účelem zvláštní rozjímavé kongregace.“ Tato slova byla psána koncem roku 1938 ve knížce, jež si činí „i ten veliký nárok, že nebude naprosto zbytečnou a neužitečnou ani pro ony vyznamenané hrdinské duše, jež Pán vinice vzbudí svým Duchem na přímluvu své Ne-

poskvrněné Matky a velikých apoštolů, trpitelů a ochránců svaté jednoty, aby se staly příjemnými obětmi na oltáři smíru".[1]) Netušili jsme, že právě jedna taková vyvolená a vyznamenaná hrdinská duše s odevzdáním prožívala svou životní oběť za dílo svaté jednoty v nedaleké Grottaferratě u Říma. Byla to sestra Maria Gabriela, mladá trapistka. Teprve dovedné pero její spolusestry dalo nahlédnouti i nezasvěcencům mimo klášterní klausuru do vnitřního života této prosté a obětavé duše, jež chvílemi upomíná na světici z Lisieux — svatou Terezii Ježíškovu. Ze zdařilé knihy o sestře Marii Gabriele[2]) jsme se dověděli, že je to už druhá oběť, kterou grottaferratský klášter trapistek položil v posledních letech na oltář smíru za vyplnění prosby Spasitelovy: „Aby všichni jedno byli." (Jan 17, 21.) Dva roky před sestrou Marií Gabrielou zemřela za tentýž svatý ideál stařičká Matka od Neposkvrněného

---

[1]) Srovnej Ivan Marianov, ABY VŠICHNI JEDNO BYLI, Výklad unijní otázky a sbírka modliteb za sjednocení církví. Olomouc, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, 1939, str. 54, 59.

[2]) Dalla Trappa per l'unità della Chiesa: SUOR MARIA GABRIELLA (1914—1939. 2. vyd., Brescia, Morcelliana 1940, — 3. vyd. je v tisku).

Početí.[3]) O životní oběti obou řeholnic se dověděli mniši jednoho nekatolického opatství a byli velice dotčeni hrdinstvím katolických sester. Bylo to pro ně velikou vzpruhou ve snaze o spojení s katolickou Církví. Korespondence mezi Nashdom abbey a Grottaferratou je velmi dojemnou a poučnou.

My chceme zde představiti krátce to, čeho je tolik třeba pro Církev Boží, co je Bohu tak příjemné a pro bližní neodolatelné; to, co tolik sbližuje a připodobňuje božskému Vykupiteli: to jest sebeobětování s Kristem za spásu a záchranu duší podle míry vnuknutí Ducha Svatého a pravidel křesťanské moudrosti a poslušnosti.

OKTÁVA ZA SJEDNOCENÍ KŘESŤANŮ.

Jednoho dne v lednu 1937 přinesla pošta i do grottaferratského kláštera trapistek vyzvání k účasti na světové oktávě modliteb, která se koná za jednotu všech křesťanů od svátku Sto-

[3]) Trapistky po složení řeholních slibů dostávají jméno „Matka". — Marii Gabriele dává však sama spisovatelka-spolusestra přirozenější název „Sestra"

668

lice sv. Petra v Římě do svátku obrácení sv. Pavla (18.-25. ledna). Zúčastňují se jí křesťané všech vyznání. Podnět k ní dal americký pastor Pavel Jakub František Wattson, jenž se roku 1909 stal katolíkem i se svou mužskou i ženskou malou řeholní společností. Oktáva se po prvé konala roku 1908. Byla schválena a doporučena Piem X., Benediktem XV. i Piem XI.

Matka představená povzbudila sestry k účasti na tomto všeobecném tažení modliteb za důležité dílo spásy duší: „Nesmírné proudy přímluv, navzájem na sobě nezávislých, stoupají se vzmáhající se silou ze všech vyznání, aby byla zažehnána nedozírná pohroma, jakou je rozkol mezi křesťany, a vyplnilo se konečně ono horoucí přání: viditelné jednoty všech křesťanů, jak ji chce Kristus. Více než ostatní měli bychom my katolíci cítiti bolest nad pohoršením, daným světu roztržkami mezi křesťanstvem, a měli bychom všechny předcházeti na cestě lásky, porozumění a smíru — v pokoře a pokání. Pouze tehdy, když tento rozkol nám nezůstane lhostejným, se všechna srdce křesťanská otevrou a stanou vnímavými k bolesti, obsažené v modlitbě Kristově, kterou pronesl po poslední večeři k Otci: „Prosím Tě za ty, kteří uvěří ve mne, aby všichni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli, by svět uvěřil, že jsi Ty mne poslal.“ — Byla učiněna i zmínka o „dobrovolných obětech, přinesených s pokorou a náležitě schválených“

(OPĚT) OKTÁVA ZA SVATOU JEDNOTU.

V lednu 1938 pošta přinesla do kláštera (novou) výzvu pro Oktávu. Ve výroční zprávě oktávového hnutí se sdělovalo: „Několik životů bylo nabídnuto s patřičnou opatrností a přijato Kristem. Jedna italská trapistka zemřela 25. února 1937; japonský trapista zesnul v dubnu 1937; vynikající francouzský protestantský pastor zemřel v říjnu 1936... Víme o mnohých jiných životních obětech mezi odloučenými, jež Bůh ještě nechává při práci nebo při utrpení a modlitbě; rovněž víme o jiných mezi katolíky"

K Matce představené přichází mladá řeholnice a pokleká před ní pokorně, prosebně a s poddaností, jako vždycky, avšak tentokráte i s naléhavostí: „Dovolte mi obětovati můj život; zač stojí? Nedělám nic, neudělala jsem dosud nic. Sama jste řekla, že se to smí, s patřičným dovolením." —

„Přemýšlejte o tom", bylo jí odpověděno s tváří schválně lhostejnou. „Já neříkám ani ano, ani ne." Vždyť se ví, že nejobávanější podíl na oběti připadá na toho, kdo má moc ji překaziti nebo schváliti.

Mladá řeholnice užila ve svém postavení oné krátké zásady, již si před dvěma lety zapsala do sešitu: „Dlouhý pohled lásky, dříve než něco podnikneme."

670

Vrátila se pokorná a bázlivá. „Zdá se mi opravdu, že Pán to chce, cítím se puzena k tomu, aniž bych na to chtěla mysliti."

„Dobře tedy! Neříkám ani ano, ani ne", dostala i tentokráte za odpověď. — „Obětujte se vůli Boží! Vyžádejte si to i od důstojného Otce kaplana. Pán potom učiní, co bude chtít."

Taková nabídka za oběť nemusela míti nepochybný význam oběti na smrt. Záleželo na Bohu žádati i jinou oběť, méně bolestnou a méně hroznou pro toho, kdo ji dovoloval. —

Mladá hrdinka poděkovala pohledem představené, jež dosud vidí ještě ony oči „zvlhlé a zářící". — Onou hrdinkou byla sestra Maria Gabriela.

SESTRA MARIA GABRIELA.

Jejím rodištěm je drsná Sardinie, kde spatřila světlo světa roku 1914.[4]) I v povaze malé Mařenky se záhy již projevoval zřetelný rys téměř drsné síly vůle a umíněnosti. Ano, později, na otázku, jaká je její hlavní chyba, odpověděla, že je jí netrpělivost. Ta však již byla přemožena a zvládnuta. „Byla jsem netrpělivá i s oblázky na silnici. Nic jsem nemohla snésti" „Myslí

[4]) Italská monografie o sestře Marii Gabriele je zdařilou studií duševního i duchovního života, avšak údajů biografických podává jen poskrovnu — téměř jako ze snahy po anonymitě.

si, že jsem byla vždycky tichou a trpělivou. Tohle mi měli říci! Byla jsem kritikářkou! A pak jistá zlobivost! Byla bych všechno pošlapala nohama!" Domácí přítelkyně zaznamenala výraznou vzpomínku v tomto směru. Mařence bylo pět let. U maminky stojí košík s bramborovými slupkami. „Mařenko, odnes ten košíček!", volá na dcerku. Mařenka se stavěla hluchou. Nechtělo se jí. Rozkaz byl opakován tónem značně sušším, než po prvé. Bezvýsledně. Tu maminka, aby si nezadala sama svou ústupností, uchopí košík i Mařenku a dopraví je tam, kam se měly oba dostati jinou cestou. Tato porážka maličkou v prvém okamžiku zmátla. Když se však matka vzdálila, pochopila svou porážku a ihned na ni odpověděla. Popadla košík a zanesla jej opět na staré místo. Tak zůstala přece ona vítězkyní... S lety se její umíněnost přetvořovala v rozumnou pevnost. Pevnost a síla vůle je vyryta i v jejím obličeji.

Před smrtí sestra Maria Gabriela sama doznala, že její rodina byla svým křesťanským způsobem života vzorem všem sousedům. Byla to zvláště zbožná a rozhodná matka, jež držela náboženský život na vysoké úrovni.

Marii vytýkali doma určitou ledabylost v oděvu. Byla lhostejnou k zrcadlu. Hbitě uhnula jednou fotografu, jenž ji chtěl překvapiti. „Já sama se na sebe nedívám, nechci, aby se na mne díval někdo jiný." Žádala-li ji přítelkyně, aby se šly koupat do moře, hledala odlehlá a

skrytá zákoutí pobřeží a raději se vracela s krvácejícíma nohama, než aby šla na veřejnou pláž. Byla vůbec spíše vážnou, takže se jí některé družky vyhýbaly, aby se lépe bavily. Necítila potřeby svěřovat se, ani netoužila po důvěrnostech. Měla předtuchu brzké smrti a dívala se na věci jako na vodu, jež plyne pod nohama.

Avšak nebyla prosta ani vášnivosti. Ač tolik vážná, byla vášnivou čtenářkou románů, jež se zálibou hltala. „Zvoní na požehnání", upozorňuje ji matka. „Ano, již jdu," ozve se od knihy a čte dále. „Již je nejvyšší čas", opakuje matka — a ona pokračuje ve čtení — nedovede se odtrhnout od knihy... Nicméně románové prostředí jí nepodmaňovalo. Silou vůle a střízlivým rozumem dovedla ovládati své dojmy.

Přítelkyně marně ji přemlouvaly, aby se dala zapsat do katolické akce. Dokud do její duše ne azářilo jasné vědomí účelu této školy „apoštolátu a hrdinství", dotud byla k němu necitelnou...

Ale Pán má své okamžiky, kdy prochází zástupy duší a volá vyvolené. Blahoslaveni, kteří jdou za jeho hlasem! Marie byla jednou z nich.

JAK VOLAL PÁN.

Marie dostala od tety „Bohumilu" svatého Františka Saleského. Jednoho dne v červenci 1933 na ni zapůsobila myšlenka: „Kolik dívek opouští svět a vstupuje do kláštera!" Při tom se

jí vtírá úvaha svatého Augustina: „Když mohli tito i oni, proč pak ne já?"

Její přítelkyně se zabývala již delší dobu úmyslem vstoupiti do kláštera. Konečně se s tím svěřila Marii... Myšlenky „Bohumily" se vracely častěji a přitažlivěji... Již jako dítě snila o tom, že ji Pán chce míti svou snoubenkou jako onen princ z pohádky. Ano, chtěla se zcela zasvětiti Bohu, avšak byla toho hodna? Cítila se velikou hříšnicí. Zdálo se jí, že je v kostele. Pán Ježíš stál jako za rouškou svatostánku, a po jeho boku Nejsvětější Panna. Spasitel se na ni s láskou zadíval a vztáhl po ní ruce. Než mohl s ní býti spokojen? Utíkala k východu a volala: „Nikoli, jsem hříšnice!" Nejsvětější Panna spěchala za ní, aby ji zadržela, jako by jí byl Pán řekl nejsladší slova na světě... Sen se přerušil právě zde.

Není snad i její nynější touha po klášteře takovým snem, který se jednou rázem přeruší?

Nikoli! Milost a Bůh si ji stále mocněji podmaňovali. Chodila do kostela častěji než matka a nečekala již na zvonění. Musela-li vynechati večerní požehnání, plakala a pak se modlila ve světnici třebas celou hodinu. Když se v noci probudila, cítila se puzena na kolenou vzdávati úctu Bohu...

Jeden mladík požádal o její ruku. Ona činila matce námitky. Podobně odmítla druhou i třetí partii. Bylo jasno, že nechce nikoho.

671

Marie se svěřila se svým úmyslem zpovědníku. Do kláštera ano, ale kam? „Pošlete mne, kam chcete!" Ona chtěla jen do „domu Božího". Její přítelkyně byla již zatím vstoupila k trapistkám. Je známo, že trapisté s kartuziány jsou považováni za nejpřísnější řády. I Marie nastoupila dlouhou cestu do ženské Trappy — tuším jediné v Italii. 30. září 1935 se za ní zavřela brána grottaferratského kláštera.

Loučení je vždycky těžký okamžik, zvláště pro srdce mateřské, a mívá obyčejně delší předehru i dozvuk. Otec Mariin již nebyl nažívu. Matka se dozvěděla o rozloučení tři měsíce před odchodem dceřiným. Byla si vědoma cti, že Pán právě od ní žádá pro sebe její dceru — a nemohla mu ji odříci. A přece prolila pro ni tolik slz... „Neplačte a upokojte se!", těšila ji Marie na rozloučenou. „Nebyla byste ani hodnou, aby Vaše dcera byla zasvěcena Pánu, kdybyste ještě plakala..."

Sestra Maria Gabriela po smrti pravila ve snu jedné spolusestře: „Zemřela jsem osmkráte" Jedna smrt z osmi byla právě prožita...

„BLAHOSLAVENÍ, KTEŘÍ PŘEBÝVAJÍ V DOMĚ TVÉM, HOSPODINE!"

(Žalm 83, 5.)

Nečetli jste v životopisech světců, jakým štěstím oplývali při vstupu do domu Božího —

do kláštera? Žíti s Pánem pod jednou střechou! Byl to, myslím, svatý Gerard, který radostí líbal klášterní zdi.

Při svém vstupu do kláštera Marie byla zcela unesena. „Ocitla jsem se jako na jiném světě," vyznala. „Když se otevřela mřížka a já slyšela nová slova, zdálo se mi, že se otevřel ráj."

Jedinou starostí sestry Marie Gabriely bylo nyní, aby si zajistila na trvalo místo v tomto ráji, aby byla připuštěna k tajemnému duchovnímu zásnubu s Kristem v řeholní profesi svatých slibů. V dopise popisuje matce skládání slibů svých spolusester. „Modlete se, drahá matko, aby tento den nadešel brzy i pro mne, poněvadž jsem nepřišla sem, abych si prohlédla kraj, nýbrž abych zde zůstala navždy jako věrná snoubenka Ježíšova... Proste vždy za to, aby mne brzy učinil snoubenkou hodnou Sebe, a řekněte mu, aby mi dal raději spíše stokrát přetrpěti smrt, než abych opustila tyto svaté zdi, kde jsem byla přijata s takovou láskou." — V duchu se ozbrojuje proti nejhorší možnosti. Kdyby ji přece chtěli poslati domů, ne, nešla by! Jako věrný psík nevzdálila by se zdi klášterní zahrady, obcházela by ji — a pak v nestřeženém okamžiku by se vzplížila do zahrady. Ale jejích poristných plánů nebylo třeba. Na svátek Krista Krále, 31. října 1937, se směla zcela a provždy zasvětiti Pánu řeholními sliby.

676

SNOUBENKOU JEŽÍŠOVOU.

Vím, že řeč o „duchovním zásnubu" dala už příležitost nejednou lidem nízkých nauk k převráceným závěrům. Zvláště od doby, kdy se začala šířit nauka i prakse „duševního rozboru — psychoanalyse". „Člověk duševní nepřijímá těch věcí, které jsou Ducha Božího; vždyť mu to jest bláznostvím, ano, on nemůže jim porozuměti, poněvadž ty věci mají se posuzovati duchovně". (I. Kor. 2, 14.) Jestli to bylo řečeno o člověku „duševním", čím více to platí o člověku „tělesném". Sám Duch Svatý použil v Písmě (Velepíseň) jinotajných — alegorických obrazů milostných k naznačení láskyplného poměru mezi Bohem a člověkem. Nacházíme jich i u mužů hyperspiritualistických, nadduchovních, jako u Origena (gamos logikos). V nauce o vyšším duchovním životě, mystice, zdomácněly tyto obrazy především zásluhou španělské mystiky 16. století, sv. Terezie a sv. Jana od Kříže. Svatý Alfons z Liguori († 1787) napsal pro řeholnice rozsáhlý návod dokonalého života pod názvem „Pravá nevěsta Ježíše Krista". Tato kniha byla velmi užitečnou i sestře Marii Gabriele.

V památný den své profese zachytila záchvěvy své duše v této modlitbě: „V prostotě svého srdce obětuji Ti, všecko, ó Pane! Tys ráčil mne povolati — a já se Ti s nadšením

vrhám k nohám. Ty chceš v den svého královského svátku z tohoto ubohého svého tvora učiniti královnu. Děkuji Ti celým obsahem své duše a odevzdávám se Ti úplně svatými sliby. Učiň, ó Ježíši, abych zůstala věrnou svým slibům a neodvolala nikdy to, co Ti dávám v dnešní den. Přijď a kraluj v mé duši jako Král lásky!... Prosím Tě za Tvou Církev, za Svatého Otce, za našeho pana biskupa... Ó Ježíši, obětuji se Ti ve spojení s Tvou Obětí, a ačkoli jsem nehodnou a nicotnou, doufám pevně, že nebeský Otec shlédne se zalíbením na mou nepatrnou oběť, protože jsem spojena s Tebou... Ó Ježíši, ztrav mne jako malou oběť lásky pro slávu svou a spásu duší. Věčný Otče, ukaž, že Tvůj Syn má dnes svatbu, a upevni své království ve všech srdcích, aby je všichni milovali a zachovávali podle Tvé božské vůle. Uděl mi to, čeho potřebuji, abych byla opravdovou snoubenkou Ježíšovou. Amen."

Dokud byla sestra Maria Gabriela v noviciatě, dávala se zcela Ježíši — avšak s výhradou: až po svatých slibech! Dnes řekla svému božskému Ženichu: „Nyní čiň se mnou, co se Ti líbí! Chceš-li abych zemřela, abych onemocněla, jsem k tomu hotova..."

Pán opravdu neváhal dlouho a požádal od této své hrdinské a vyvolené duše oběť největší — oběť života. A ona mu jí neodepřela — neodepřela v oné oktávě za sjednocení křesťanů v lednu 1938.

678

OBĚŤ ZAČÍNÁ...

Kolem února 1938 velebná Matka představená pozoruje, že sestra M. Gabriela je nějak pobledlá. Řekly jí také, že pokašlává; ona ji kašlat neslyšela. Na počátku doby svatopostní byla mladá řeholnice zproštěna od postu a přidělena nemocniční jídelně. Matka představená nebyla pokojná. Tázala se, co cítí. — „Je to asi nějaké nachlazení. Uhnala jsem si je kolem vánoc, je to maličkost; nyní jsem jaksi slába a cítím bolest v rameni." — Matka připomněla neurčitě: „Byla jste to Vy, co v oktávě za svatou jednotu žádala obětovati svůj život?" — „Ano, a Vy jste mi to dovolila." —

Přivolaný ústavní lékař nezjistil nic závažného. Nicméně starostlivá matka představená jí poskytla všechny možné úlevy a dispense a nařídila zvláštní životosprávu, jakou vyžadoval její stav. Byly zde již velikonoce a sestra Maria Gabriela nejevila známek dřívějšího zdraví. — Znovu přivolaný lékař trval opět na svém optimistickém rozpoznání. Pro jistotu však přece radil radiografii (roentgenový snímek).

Z poslušnosti opouštěla sestra ráno svůj klášter v domněnce, že do večera se do něho vrátí. Nevěděla, že vyšetřování v nemocnici trvá několik dní. U ní se však protáhlo na několik týdnů. Jakou trýzní bylo pro ni žíti v společnosti tak nepodobné klášterní. A což nebyla slíbila,

že v klášteře zůstane do smrti? „Raději tisíckráte zemříti a přetrpěti jakékoli mučednictví, ... avšak neopustiti klášter", to bylo jejím duševním ustrojením.

Místo řeholního roucha dali jí nemocniční plášť. Octla se ve společnosti mladých družek stejného osudu. „Představte si moji bolest a zmatek", píše do kláštera. Pohled na Ukřižovaného, jenž visel naproti lůžku, ji potěšil a posílil. „Pomyslila jsem si, že má oběť není ničím ve srovnání s Jeho obětí." A přece prolila tolik slz. Tolik se nažadonila za klášterem. „Když myslím někdy na svůj drahý klášter, a zvláště v noci, slzy mi stoupají do očí, avšak nemohu říci nic jiného než slova: „Můj Bože, Tvoje sláva!" a tak nacházím opět klid." Doznává, že „teprve nyní cítí velikost své oběti".

Avšak mělo býti ještě hůře. Divíme se, že i dobrovolně obětovaná se hrozila oběti největší — oběti na život a na smrt? Jistě měli bychom důvod obávati se o čistotu a opravdovost svých obětí, když cítíme jejich drtivou tíži a děsivost, kdyby sám Spasitel nebyl nám ukázal svým boholidským utrpením v Getsemani a na kříži, že právě na odporu a hrůze, s odevzdaností snášených, se měří jejich velikost.

Jistota, že má otevřené souchotiny, ji připravila několik trýznivých hodin. „První den jsem mnoho trpěla; potom, včera večer, jsem cítila, jak mé srdce zaplavuje zvláštní síla při myšlence, že trpím pro slávu Boží a abych ne-

680

uváděla svých sester do nebezpečí nákazy. Ujišťuji Vás, že oběť je úplná ,poněvadž od svítání do noci nečiním nic jiného, než že umrtvuji ve všem a všudy svou vůli, své náklonnosti a touhy..."

Rok života, který jí ještě zbýval, se ztravoval ponenáhlu její mladý život na oltáři Kristovy lásky a jednoty. Ona rostla a propracovávala se s milostí Boží k „smýšlení..., které bylo i v Kristu Ježíši" (Filip. 2, 5), když dokonával svou oběť za hříchy naše i za hříchy celého světa.

Těsně před Letnicemi naše trpitelka si přece vyprosila dovolení, že se směla vrátiti do své Trappy.

PROMĚŇOVÁNÍ.

Když se sestra Maria Gabriela vrátila do Grottaferraty, pocítila s počátku určité zlepšení. To však brzy bylo vystřídáno vysokými horečkami a ubýváním sil. Jistě nebylo to bez bojů — avšak naše oběť vzdala se již naděje na život a smířila se se smrtí.

„Toto mé bohatství", vyznala ošetřovatelce nemocných o své nemoci, „dal mi Pán. Avšak nechci ho děliti ani s Vámi ani s nikým jiným". Byla šťastna, že je opět v domě Božím. Hned nazítří po svém návratu při probuzení ujišťovala Spasitele: „Všechno, všechno, Ježíši; avšak

znovu vyjíti odtud, nikoli!" Než ve svém utrpení s Kristem stále se mu více připodobňovala a odevzdávala i v tomto ohledu. Měsíc před smrtí byla již ochotna vrátiti se i do nemocnice, kdyby toho vyžadovalo dobro řeholní společnosti, ač právě toto nedobrovolné vyhnanství jí bylo nedávno připravilo tolik vnitřního utrpení.

Přední starostí její bylo nyní zcela se posvětiti a spojiti se Spasitelem. „Neposvětím-li se, co mi pak prospěje nemoc, poslaná mi od Pána!" Ústavní dp. kaplan dosvědčil o ní, že se „bála i stínu hříchu".

Zvláště vynikala u ní snaha oprostiti se co nejvíce od sebelásky a vydati se Pánu s bezmeznou důvěrou a bez výhrady — na život a na smrt. Pravda, ani zde nechyběl „duchovní boj"

„Mým učitelem byl Ježíš," pravila. „Vydala jsem se do jeho rukou. Kdybych byla jednala podle svého, věci by vypadaly jinak."

„Řekněte mi něco na památku!" prosila jedna spolusestra.

„Co Vám mám říci? Odevzdejte se Pánu a důvěřujte v něho! To stačí." — „Ježíš je tak dobrý. Nedívá se na naše slabosti a nevěrnosti... Milosrdenství Páně daleko převyšuje naši ubohost. To, co od nás chce, je důvěra a odevzdanost."

Velebná Matka představená, prohlížejíc její seznam denních úmyslů pro celý týden, poznamenala: „A pro sestru Marii Gabrielu nic?"

682

— „Ó, se mnou se nepočítá!“ odvětila. Než aby se nezdála upřílišenou, dodala: „Ostatně je vždycky ještě čas.“ —

„My někdy se tak těžko dáme ohýbat! Jak tvrdé kosti má to naše ‚já‘!“

Utrpení se vzmáhá...

„Kdo trpí pro Ježíše, ani nemyslí na to, že trpí... Proč bych měla býti smutná? Můžeme trpěti, aniž bychom byli smutni.“

Kalich utrpení přetéká... Sestra Marie Gabriela pláče...

„Proč jste plakala?“

„Protože neumím trpěti. Měla jsem bolest na jedné straně v hlavě, bolest v rameni. Plakala jsem, poněvadž neumím dobře trpěti“...

„Necítím radosti v utrpení... Ráda bych trpěla lépe, ráda bych ovládala utrpení silou ducha a neumím to... Ale, když se cítí radost, již to není utrpení.“

Je leden 1939.

„V oktávě za jednotu Církve jsem se přistihla při bezděčném zvolání: „Můj Bože, dej mi mnoho trpěti za spásu duší.“ Za nedlouho však si stěžovala Spasiteli: „Již nic necítím! A přece, když jsem tvrdila, že chci trpěti, říkala jsem Ti to, Ježíši, opravdu ze srdce. Ale kam se poděla ta touha? Jak je to jen možné?“ —

Je to tajemství kříže...

Naší nemocnou zmítá horečka. Diví se: „Co vlastně činím pro Tebe, Pane?“ Představa jí utkví na Ukřižovaném a při tom jakoby slyšela

hlas: „Obětuj mne!“ Vidění bylo doplněno ještě jiným způsobem. Otevřela maně knihu a četla: Byl to úryvek z Ruysbroecka: „Obětuj a přines Krista se srdcem pokorným a velkodušným jako svou opravdovou oběť, jako poklad, který vysvobozuje a vykupuje. On pak tě bude obětovati nebeskému Otci jako nejsladší plod, za nějž zemřel; a Otec tě přijme se Synem v objetí lásky.“ — Dále pokračovati nemohla. Zdálo se jí, že Pán jí pravil: „To je pro tebe!“ Světlo a radost naplnily její duši....

Trpěla mnoho. Za koho? — S Kristem za duše...

„Nemohla jsem sebou hnouti, nemohla jsem pozvednout rukou, abych psala, avšak je dnes den misijní. Zde je třeba něčeho víc...“

„Ležela jsem jako omráčena na lůžku, obrácena ke zdi, a v duchu jsem říkala: ‚Pane Ježíši, miluji Tě, chtěla bych Tě tolik milovati, za všechny.‘ Pak jsem si vzpomněla na Čínu a řekla jsem si: Kdo ví, kolik duší tam neví, kdo je Bůh? Vtom jsem spatřila, jak se ve zdi jako by otevíral průlom a za ním širošírý kraj. Pochopila jsem, že je to Čína; byli tam misionáři. Sama jsem se tam viděla ležeti u zdi a tolik dětí ke mně běželo. Uchopila jsem z nich jedno — vždyť měly býti ještě pokřtěny! — a řekla jsem mu: ‚Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.‘ Nato vše, jak přišlo, tak zmizelo. Tu jsem si vzpomněla, že je 15. den měsíce, věnovaný Číně.“ —

684

„Chtěla bych, aby každý úder mého srdce byl tisíci úkonů lásky za mne i za všechny tvory...“

JEŠTĚ OZVĚNA S DRUHÉHO BŘEHU:

Odloučení bratři nashdomského opatství byli zpraveni o případu sestry Marie Gabriely. S velikou účastí sledovali oběť za svatou jednotu. Benedikt Ley vyjádřil své pohnutí v srpnu 1938 dvěma listy, jedním velebné Matce představené a druhým, — s výslovným dovolením svého opata, jak sám opravdu řeholnicky doznává — samé trpitelce. „Dovolte, — píše této — dovolte jednomu ze svých odloučených bratří, aby Vám poděkoval z hloubi srdce za oběť, již jste přinesla za svatou Jednotu. To mi připomíná utrpení Spasitelovo, při němž výslovně projevil, že žízní po Otci a po nás. Zatím co se každého okamžiku odevzdáváte lásce Boží, aby tato Boží láska byla ve Vás plně oslavena, potěší Vás jistě vědomí, že Vaši odloučení bratři se cítí Vaší obětí silněji vábeni k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Pán sám praví: „A já, když budu povýšen od země, všechno přitáhnu k sobě.“

Od nynějška napříště, odříkávaje církevní hodinky, budu tak činiti Vaším jménem... Nejsvětější Panna, Matka Vaše i má, jež s Ježíšem trpěla místo nás, stůj při Vás, jako stála u paty kříže. Na Ni se můžete spolehnout.“

Tento „ubohý odloučený bratr", jak se sám podepsal, sděloval do grottaferratského kláštera významný příznak vzájemného sbližování mezi odloučenými a katolíky. V červnu s dovolením obojích církevních představených přišlo do styku pět jesuitů s šesti pastory. „Nelze to považovati za schůzku veřejných představitelů Církve katolické ani odloučené, ale za nějaký rok může k ní dojíti..."

V listopadu je Grottaferrata opět vyzvána k účasti na Oktávě modliteb. „Ježto jednota je nemožná bez vedení Stolice Petrovy, je nutné, aby strana odloučených, příznivých papeži, setrvala pevně při svých směrnicích..."

Nashdomský novicmistr poslal obětované sestře obrázek Božského Srdce a vyprošoval si na památku nějaké slovo, nějaký lístek, jejž bude opatrovat „jako slovo bytosti, ukřižované s Ježíšem".

Sestra Maria Gabriela byla vděčna za obrázek, avšak ponechala velebné Matce představené starost, za něj poděkovat. Ona mlčela... Umírala, aby miliony odloučených bratří se navrátily do otcovského domu...

MATKA A DÍTĚ.

Viděli jsme matku plakati při loučení. Tehdy ji dcera těšila.

Nyní sama prolévá slzy pro matku. „Cítím bolest matčinu." Nechce s počátku, aby se matka

686

uvědomila o její nemoci. Konečně nahlíží, že matku třeba připraviti i na „oběť poslední".

„Byla jsem přesvědčena," píše sama matce, „že Vaše srdce neodepře Pánu ani této poslední oběti. Já vím, že přirozenost se hlásí k svému právu a že se cítí potřeba se vyplakati. Avšak po chvíli všechno se složí do Srdce Ježíšova, jež jako žhavá výheň všechno stráví. Ohledně svého zdraví nechci Vás klamati nesprávnou nadějí na uzdravení... Nechci, abyste se znepokojovala ani se modlila za mé uzdravení. Modlete se, aby Pán se mnou učinil to, co je k Jeho větší slávě. Já jsem šťastna, že smím něco trpěti z lásky k Ježíši. Mé štěstí se stupňuje při myšlence, že čas mého pravého zásnubu se blíží..."

„Cítím, že miluji svého Ženicha celým srdcem, avšak chtěla bych Ho milovati ještě více. Chtěla bych Ho milovati za ty, kteří Ho nemilují, za ty, kteří Jím pohrdají a Ho urážejí, zkrátka netoužím po ničem, než po lásce..."

„Lidé ve světě o nás říkají, že jsme sobecké, poněvadž se uzavíráme do klášterů a myslíme pouze na sebe. To je nesprávné. My žijeme životem ustavičné oběti až k úplnému sebeobětování za spásu duší. Není většího štěstí nad ono, směti trpěti něco z lásky k Ježíši a za spásu duší..."

„Buďte šťastná i Vy, drahá matko, a děkujte Pánu za tento veliký dar, který udělil mně

i Vám... Buďte šťastni všichni, protože chci, abyste byli šťastni, jako i já jsem..."

„Až obdržíte zprávu o mém odchodu, neoddávejte se pošetilostem, obvyklým v našem kraji,... avšak dobrořečte Pánu a děkujte Mu!"

Zvláště chtěla naše nemocná předejíti matčinu obavu, jako by se o ni v klášteře dosti nestaraly. Častěji zdůrazňuje starostlivou lásku o nemocné, jakou oplývají i kláštery právě nejpřísnější.

Dojemně se loučí s milovanou mateří. Odprošuje za všechny dřívější chyby. Vyprošuje si mateřské požehnání na poslední cestu křížovou.

Poslední dopis byl zaslán matce schválně až se zprávou o smrti dceřině, aby byl balsámem na zraněné srdce mateřské.

„Píši těchto několik málo řádek, abych Vám poslala svou poslední myšlenku a poslední pozdrav. Božský Ženich obnovil své pozvání a blíží se již toužený den, v němž, zbavena pout tohoto ubohého těla, budu moci konečně přejíti z tohoto života do života šťastného a blaženého v nebi. Potěšte se, máti má, protože tam nahoře již nebude klausury (odloučení), a já budu moci, třebas neviditelně, Vás navštěvovati a objímati... Budu viděti jasně všechny Vaše potřeby a budu se moci přimlouvati za Vás u Pána... Neplačte!..."

„V den, kdy obdržíte zprávu (o smrti), půjdete všichni na mši svatou a k svatému při-

688

jímání a budete hodně děkovati Pánu za milosti mi udělené a za jeho zvláštní lásku ke mně..."

Oběť dceřina byla i obětí matčinou. A můžeme říci, že Pán připravil na tuto oběť i matku svými mimořádnými milostmi a odměnil jí svou útěchou...

Když sestra Maria Gabriela již byla dokonala svou oběť, zarmoucené matce s chudé Sardinie přišel soustrastný dopis od P. Benedikta Leye.

„.....Od té doby, co jsem se dověděl o oběti Vaší dcery za návrat odloučených, modlil jsem se za ni... Doufám, že mi dovolíte vyznati Vám, že oběť Vaší dcery mne pobízí k větší věrnosti ke Kristu, k horlivější modlitbě za sjednocení všech křesťanů pod vedením papežovým.. Snad Vás poněkud potěší zvěděti, že oběť Vašeho dítěte působí dobro mezi našimi, z nichž mnozí touží horoucně po hromadném spojení s Římem... Budu se mnoho za Vás, drahá paní, modliti. Poroučím Vás bolestné Matce. Ona, jež stála u paty kříže Ježíšova, dovede Vám býti oporou a útěchou v bolesti nad Vaší ztrátou."

DOKONÁNO JEST

Ve výročí svého obětování sestra Maria Gabriela obnovuje svou nabídku Pánu za svatou jednotu...

Po tolika povzbuzeních a krásných slovech o nebeské svatbě, po dovolení, s chvějícím se srdcem uděleném, Matka představená nabídne naší trpitelce: „A což, kdybychom žádaly zázrak?“ —

„Ó, litujete snad? Nyní požádejme svaté, aby mi přichystali výbavu! Než já netoužím ani nemyslím ani na život ani na smrt; myslím na vůli Boží.“

„Ovšemže, raději bych odešla: avšak jak chce Pán. Říkám Mu: Důvěřuji v Tebe — a to stačí. Když se cítím hůře, jsem spokojena; když je mi tak neurčitě, je mi, jako bych litovala. Než On ví, co činí. Říkám: Pane, učiň, co chceš, — co je lepší pro Tvou slávu!“

Ano, stěžuje si na mateřskou starostlivost představené a účast spolusester: „Ó, s těmito všemi modlitbami a obsluhou mne nechtějí nechat zemříti!“

Matka představená jí vnuká modlitbu: „Žádejte Pána, aby Vás dlouho nenechal v očistci!“ —

„Také s očistcem, nevím... Až se před Ním objevím, kdybych měla mluviti, řekla bych: Učiň, co chceš, pošli mne, kam chceš. Kdybych, připusťme, Tě mohla více oslavovati v pekle, ráda půjdu i tam... Jak chce Pán.“ —

Tak opravdu nemluví leč duše hrdinské, náležející zcela Bohu. A sestra Maria Gabriela náležela zcela Ježíši. Když neúprosná horečka

690

ji ztravovala a hlava bolestí chtěla se takřka rozskočiti, obětovaná píše své offertorium Věčnému Veleknězi:

„Ježíši, Pane, Bratře, Snoubenče můj, prosím Tě pokorně, abys mne obětoval s sebou ve všech kališích, ve všech hostiích, ve všech mších svatých, které se slouží na světě, a abys mne učinil hodným celopalem před svou božskou Velebností ke své větší slávě. Ježíši, ať Tě oslavím a Ty buď oslaven ve mně!"

Než velice bychom se mýlili, kdybychom myslili, že s Ježíšem se lze obětovati jinde a snáze než na Kalvarii.

Mluvilo se o extasích, jichž se dostalo několika světcům právě v hodině smrti. — „Ó, ty nejsou nutné," zvolala sestra Maria Gabriela. „Zůstaňme jen ve tmách až do konce!"

Urychlená příprava naší nemocné na smrt nepozůstávala v tom, že utrpení méně cítila, nýbrž v tom, že je přijímala vždy s dětinnější odevzdaností a vděčností. Sama důvěrně vyznala Matce představené: „Cítím se jako dítětem... Dříve jsem myslívala na své hříchy. Nyní již si na ně ani nevzpomenu: jsem jako dítě."

Utrpení však rostlo. Asi v polovici velikého postu 1939 slabost byla na ní již příliš nápadná. Jen velmi ztěžka mohla choditi. Nohy jí otékaly. „Rostou jí křídla," psala v jednom listě matka představená. V pátek před Květnou nedělí jí bylo uděleno poslední pomazání — na kůru. Tradiční obřad připomínal sv. Benedikta, který

zemřel „stans in oratorio — stoje v kapli". Ještě na Veliký pátek sestoupila s nemocnice na kůr — to byla její poslední návštěva — krátká; ostatně svátostného Spasitele v kostele nebylo.

V noci 21. dubna — byl druhý pátek po velikonocích — se zdálo, že se blíží poslední hodinka. Trpěla na celém těle, jako by ji mučil anděl smrti. Bylo jí podáno svaté přijímání... „Jak je dobrý Ježíš..." Táží se jí, která myšlenka jí poskytuje největší úlevu. — „Doporoučím se Nejsvětější Panně a svatým, jak jen mohu."

Noc ze soboty na neděli byla hrozná. Budilo soustrast ji pozorovati, jak trpěla a s utrpením zápasila. „Svaté přijímání, možno-li, možno-li", prosila. Stříbrovlasý dp. kaplan — rovněž trapista — zůstal u smrtelného lůžka. Okolo 11. umírající povzdechla: „Již nemohu!" a obracejíc pohled s Matky představené na kněze, opakovala: „Jak to jen mám udělati?" Řeholník jí vnukl modlitbičku: „Utrpení Kristovo, posilni mne." To jí ulevilo... Čas od času tlumeně zasténala. Na povzbudivá slova odpovídala svým „Ano". Líbala dlouze podávaný svůj náprsní křížek a obrázek Božského Srdce, poslaný jí z Nashdomu. Obnovila s velebnou Matkou představenou své obětování za svatou jednotu.

Byl čas k jitřním hodinkám a Matka představená se na chvíli vzdálila, aby zpívala nedělní evangelium o dobrém Pastýři... „Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivésti a hlas můj slyšeti budou, a

692

bude jeden ovčinec a jeden pastýř." (Jan 17. 20—21.) Zatím sestra Gabriela trpěla jako věrný beránek za „jiné ovce" dobrého Pastýře, trpěla na vrcholku své Kalvarie. Bolestí kousala se do prstů a prostěradel. Avšak to bylo také dno kalicha. Bylo již ráno a umírající přijala opět svátostného Spasitele. Utišila se a již se více nezneklidňovala. Dotrpěla tiše, když odpoledne zvonili k nešporám...

Smrt sestry-trapistky otřásla do duše odloučenými bratry nashdomskými. Benedikt Leye ani nemohl hned psáti, jak byl zarmoucen. Neušlo mu, že trpitelka dokonala svou oběť v neděli dobrého Pastýře. „To znamená, jak se mi zdá, že ona bude zvláštní ochránkyní našeho opatství a našeho díla."

„Kdybych nebyl méně dokonalým, cítil bych se puzen k stejné oběti. Snad jednoho dne mi Pán udělí milost následovati sestru Marii Gabrielu."

Nedlouho před smrtí, když velebná Matka představená mluvila o nynějším Svatém Otci Piu XII. a odloučených křesťanech, sestra Maria Gabriela povzdechla: „Kéž by on byl papežem Sjednocení!" My doufáme a toužíme po svatém dni návratu odloučených bratří. Ale snad

Boží Prozřetelnost žádati bude ještě hekatomby dobrovolných smírných obětí. Církev svatá se modlí na svátek svatého Josafata za hrdinství podobných obětí: „Vzbuď, prosíme, Pane, ve své Církvi Ducha, kterým byl naplněn Tvůj mučedník a velekněz blahoslavený Josafat, takže svůj život položil za ovce: abychom i my na jeho přímluvu byli vedeni a posilováni týmž Duchem a neváhali dáti své životy za bratry."

Sestra Maria Gabriela dala svůj život za bratry...

*

Modlitby pro oktávu za sjednocení církví vydal Exercituční dům ve Frýdku (značka m-1, cena 100 kusů K 3.—).

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. Imprimi potest. Pragae, 7. Nov. 1940. P. Franciscus Suchomel, Sup. Prov. Imprimatur Nr. 16.616. Olomucii, 22. Nov. 1940. Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis. „Živo.em". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 16 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.153. — Vydavatel Exercituční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí P. R. Schikora, Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla tiskárna „Typia", Moravská Ostrava 956-40.

694

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje

pod ochranou blahoslavené Panny Marie jest náboženský spolek, který má za účel šířiti sjednocení východní (řeckoslovanské) rozkolné církve s Církví katolickou a podporovati podniky k tomu cíli vedoucí.

●

Prostředky k cíli jsou: modlitba a almužna:
a) Všichni členové se denně modlí Otčenáš a Zdrávas a k tomu přidají vzývání: Svatá Panno Maria, oroduj za nás, svatí Cyrile a Metoději, orodujte za nás!

b) Členové-kněží se zavazují sloužiti alespoň jednou za rok (možno-li buď 14. února nebo 6. dubna nebo 5. července) mši sv. na úmysl Apoštolátu a za živé i zemřelé jeho údy.

c) Členové dávají příspěvek a poskytují almužnu na potřeby Apoštolátu, a to platí ročně 3.60 K. — Tento příspěvek však může býti podle poměrů diecésí různě stanoven.

Členové: a) zakládající, kteří zaplatí jednou provždy 1000 K;

b) přispívající, kteří zaplatí ročně 20 K nebo 200 K jednou provždy;

c) činní, kteří platí měsíčně 30 haléřů; chudým postačí, dají-li jakoukoli almužnu. Jsou-li dosud chudí, nemusí nic platit a podporují snahy Apoštolátu alespoň modlitbami.

●

Kdo se chce dáti do Apoštolátu zapsati, ať zajde na faru nebo k diecésnímu horliteli, ustanovenému pro tu kterou farnost, kde se zapíše jeho jméno do členské knihy a odevzdá se mu apoštolátní diplom.

Duchovní správce zašle pak seznam zapsaných členů prostřednictvím diecésního výboru ústřednímu výboru Apoštolátu. (Olomouc, Göringovo 16.)

O všech otázkách náboženského života informuje vás sbírka

ŽIVOTEM

Dosud vyšlé ročníky tvoří krásnou domácí knihovničku. (Dosavadní jednotlivé svazky v celoplátěné vazbě stojí K 19.—.)

- Je to nepřeberný pramen
- látky pro přednášky, kázání
- a náboženské sebevzdělání.

Odebírejte sbírku „Životem" jako časopis. Roční předplatné (24 čísel) činí K 16.— i s poštovným. Předplaťte známým a přátelům! Způsobíte jim oprávněnou radost.

Adresa pro objednávky:

EXERCIČNÍ DŮM VE FRÝDKU

Bible a vědy přírodní

IVOTEM Č. 359

kladem Exercičního domu ve Frýdku — Fotoarchiv Exerc. domu, Frýdek

P. IGNÁC COUFAL.

Dejme tomu, že by někdo vydal báječnou školu zpěvu. Bezvadně by se zhostil svého předmětu od dokonalého popisu hlasových a dýchacích orgánů až do vyluzování nejsložitějších trilků. Jistě by odborná kritika nešetřila zaslouženou chválou a plýtvala poklonami šťastnému spisovateli. Tu by se však vytasil někdo s nepotěšitelným steskem, že je to kniha sice znamenitá, ale že se v ní nemůže ničeho dočísti o umělém hnojivu, jiný zase by lkal, že tam pohřešuje vylíčení vývoje obuvnického řemesla, třetí by se rozčiloval, že se odtud nedovídá praktického návodu o chovu ondater, ba čtvrtá by lála na neprominutelný nedostatek, že se kniha vůbec nezmiňuje o zvyšování krásy líčidly a lakem atd.

698

My bychom koprněli podivem, co se to všechno po výborné škole zpěvu žádá, a to plným právem. Kam by přece přišel vážený autor, píšící o zvucích lidského hrdla, kdyby měl vyhovět všem těmto zájemcům o jeho dílo? Musil by se hájit: „Ale, přátelé, má kniha není jednotkový obchod, kde možno dostat všecko, nýbrž jen záhon jedněch květin. Chcete-li tyto květy, prosím, račte si natrhat, ale nežádejte ode mne, abych tu měl, nač si vzpomenete. Nežádejte perník u zahradníka. To zas dostanete jinde, kde jsou od toho." A pravdu by děl.

I potřásá snad někdo lebkou nad takovou řečí. „Což se něco takového stává?" Ba, a často. A je při tom ještě to zvláštní, že se tak děje u nejvzácnější knihy, jakou lidstvo zná: u Písma svatého.

Co vám mnozí lidé od nejsvětější a nejdůležitější knihy nechtějí!

Jedni se horší, že není dokonalým živočichopisem, netřídí řádně zvěř dle jejich druhů a plemen. Jiní se rozpalují, že nepojednává náležitě o tělesech nebeských, jak se točí měsíc, slunce a hvězdy, co, okolo čeho atd. Najdou-li pak slovíčko o těchto pro bibli zcela ve-

dlejších věcech, jež se nesrovnává s výzkumy přírodních věd, ihned spustí křik na celé kolo: Celá bible nestojí za nic, je to snůška chyb a nepřesností! Nečtěte ji, lže a s ní padá i celé křesťanství!

Ha, panečku, protože ty hledáš v Písmě sv. to, o čem ono psát nemíní, čemu nepřikládá žádné váhy, proto ti už nemá co říci o Bohu, o člověku a jeho cíli? O tom právě tě chce poučit!

Tato brožurka chce nás chránit od podobných přehmatů a postavit Písmo sv. do správného světla. Naučí nás také obhájit Písmo svaté proti těm, kteří nechtějí uvěřit jeho vznešeným a svatým pravdám jen proto, že tam nenalézají to, co tam najít nemohou a nemají.

To bývá jejich písnička, když chtějí velice učeně mluvit o bibli a o křesťanství, ovšemže však píseň falešná. Neboť tito obojí činí to podobně jako oni zmínění kritikové. Požadují totiž od bible něco, co tato vůbec nemá v úmyslu líčiti. Vkládají něco do bible, k čemu ona vůbec není. Berou na ni nesprávné měřítko, proto jejich konečný úsudek jest rovněž nesprávný. — Tím však není vina bible. — Tito lidé sami jsou vinni ve svém nesprávném úsudku. Krátce,

700

kdo chce o bibli správně soudit, musí se především tázati jako vůbec u každé knihy: „Jaký jest její účel, cíl a úkol?“

CO JEST ÚČELEM BIBLE?

Jsou bohužel i takoví, kteří praví: „Kristus nebyl Bohem, neboť jako Bůh jistě by musel býti vševědoucí a musel by něco věděti o lokomotivách, o telegrafu, telefonu, bezdrátové telegrafii, o řiditelné vzducholodi, o parních a elektrických strojích, zkrátka o všech vynálezích, které jsou a ještě budou objeveny. Kdyby byl skutečně býval takové vědomosti měl, musel by lidem je zvěstovat. Avšak toho neučinil, proto nebyl vševědoucí a nebyl Bohem!“

Toho, kdo by takto mluvil, mohli bychom se právem otázat, je-li při zdravém rozumu. Neboť takové věci lidem zvěstovat nebylo naprosto úkolem vtěleného Syna Božího. On přišel na svět, aby lidi vykoupil, jim cestu do nebe ukázal, nikoliv však stavět lidem cesty na zemi, poučovat lidi, jak by mohli co nejrychleji po nich jezdit, nikoliv, by přinesl jim telefon a telegraf atd. To jest zajisté samozřejmé, ale totéž musíme říci, jedná-li se o bibli a její účel.

Její úloha a účel jest ten,

aby lidem ukázala cestu k nebi, aby lidem zvěstovala veliké pravdy o jsoucnosti Boží, jeho vlastnostech, o Bohu Stvořiteli, jeho prozřetelnosti; krátce, náboženské zjevení Boží.

Není tedy její úlohou lidi poučovat o otázkách přírodovědeckých, tedy o slunci, měsíci a hvězdách, poučovat o dráhách souhvězdí, vývoji země, o zvířatech a rostlinách, o zeměpisu, dějinách a podobných otázkách, které náležejí do oboru věd světských. O těchto otázkách jest člověku samému zůstaveno pátrat po rozluštění a odpovědi vědeckým bádáním. — Proto píše sv. Augustin, jehož církev uznala za svého učitele: „Nečteme v evangeliu, že Kristus pravil: Posílám vám Utěšitele, který vás poučí o běhu slunce a měsíce, neboť chtěl učiniti křesťany, nikoliv matematiky!“ — Písmo sv. však mluví přece o takových věcech, které náleží do věd přírodních. Čteme tam, že země jest kruh, který na vodě spočívá, slunce a měsíc se otáčejí kolem země, obloha jest pevné kle-

703

nutí. V šesti dnech byl svět učiněn. Čteme, že zajíc jest přežvykavec a velbloud nemá rozpoltěná kopyta a tak podobně. Nevěra se chápe všech těchto věcí a činí útoky proti bibli. Na tyto věci se odvolává a praví: „Popatřte, biblé chce se zváti slovem Božím, tvrdí o sobě, že byla sepsaná na podnět a za přispění Ducha sv. a v těchto věcech přidržuje se údajů, které se nedají srovnati s výsledky moderní vědy. Vždyť víme přece, že země není žádný kruh, nýbrž koule, že nestojí pevně a nikoliv slunce, ale ona sama kolem něho se otáčí, že tam nahoře není žádná klenba, nýbrž prázdný prostor, že budova světová nemohla býti v 6 dnech učiněna, že zajíc není přežvykavcem a tak podobně.

Na to odpovídáme, že toto vše nic ani v nejmenším nemění na pravdě, že bible je skutečně slovem Božím. — Právě tak jest bible zcela bez bludu, a obsahuje čirou pravdu, poněvadž pochází od Ducha Božího a jím od jakéhokoliv poblouzení byla uchována. Jenže zapomínají ti, kteří bibli obviňují pro tyto věci z omylu a nesprávností, na dvojí věc, která má největší význam pro správné pochopení a správné posuzování bible:

a) *Kdy byla bible napsána.* Čas, v němž bible vznikla, jest třeba míti na paměti, poněvadž každý člověk jest dítkem své doby, tak i muži, které Duch sv. vybídnul, by byli jeho posly k lidskému pokolení. Každý člověk sdílí názory své doby a jest pod vlivem těchto názorů. Tak na př.: Tážeme-li se dnes někoho, kolik jest dílů světa, odpoví nám: 5; totiž: Evropa, Asie, Afrika, Amerika a Australie. Ale jak pak dlouho víme, že existuje skutečně Amerika a Australie? To víme teprv od doby velikých objevů, zvláště Kolumbových. Kdybychom se byli zeptali někoho před Kolumbem, kolik jest dílů světa? Byl by zajisté odpověděl, že tři. Byl by tím řekl nepravdu? To jistě ne. Neboť nikdo za jeho doby nevěděl ničeho o Americe nebo Australii. A kdyby byl řekl, že je 5 dílů světa, byli by se mu vysmáli. Žádný člověk by mu nebyl věřil a také on by to nemohl dokázat.

Proto by byl mluvil onen člověk pravdu, i když dnes víme, že je 5 dílů světa, neboť jeho doba takto soudila.

Stejně jest tomu s biblí. Ona pojednává o všech těch přírodovědeckých věcech nikoliv ex professo, t. j. nechce býti nikterak učitelkou těch věcí, ona zmiňuje se o těch věcech jen mimochodem a podává tu jen názory oné doby, ve které byla sepsána. Tehdy se ještě nevědělo ničeho o objevech Koperníkových, které teprve v 16. stol. byly učiněny, že země jest koule, která

se otáčí kolem slunce atd. Celý svět věřil a také se na pohled zdálo, že země jest kruh a že slunce se kolem ní otáčí. Když tedy tehdy někdo řekl neb napsal, slunce vychází a zapadá, byl by řekl pravdu, jak ji věděl a každého dne očima viděl. Kdyby byl jinak řekl, byli by se mu vysmáli. Kdyby tedy byl takový muž, jenž na rozkaz Boží zvěstoval náboženské pravdy a napsal, že země jest koule a že točí se kolem slunce, nebylo by tehdejší lidstvo přijalo ani poselství náboženské, ale vysmálo by se mu.

Mělo-li tedy zjevení Boží býti přijato a nezamítnuto, museli spisovatelé biblických knih zůstati u představ, jak je sdílela jejich doba. Proto zůstává pravdou, co oni napsali. Krátce řečeno, řeč, kterou mluví písmo, ještě lidová. Pouhý pohled vyvolává dojem, že slunce vychází a zapadá. Ostatně i my tak se vyjadřujeme... tak jest silný tento dojem. Pouhý pohled na netopýra představuje ptáka, ač náleží vlastně mezi ssavce. Činíme-li to sami, nemůžeme rozumně činiti bibli žádnou výtku, že čítá netopýra mezi ptáky. Zrakem vidíme přežvykavce, jak přijav potravu, v klidu po odpočinku čelistmi potravu přežvykuje. Podobně i zajíc, ač není přežvykavcem, činí podobné pohyby, proto zdálo se pouhému pozorovateli, který ničeho neznal o vědě přírodopisné, že patří mezi přežvykavce. Leč protivníci bible zapomínají však ještě něco jiného, a to:

b) *Pro koho byla bible napsána.*

Bible měla býti knihou lidovou. Nutně tedy musela býti přizpůsobena chápání lidu a mohla tudíž mluviti jen mluvou lidu. Veliké bezpráví tedy jí činí ten, kdo jí chce vytýkat, že nemluví přesně a vědecky. A ještě něco. Každý spisovatel používá přirovnání, aby své myšlenky znázornil a tato přirovnání bere právě z představ svého času. Kdo píše pro vzdělané, bere svá přirovnání z básní neb věd, jež jsou jim známy. Kdo však píše pro všechny, musí míti zřetel k tomu, aby byl pochopen a musí mluviti řečí a myšlenkami svého lidu. My mluvíme nyní o rychlosti rychlíku, automobilu. Kdyby byl někdo řekl v té době, kdy nebylo ještě vlaků ani automobilů: ten neb onen uháněl se svým povozem jako rychlík neb auto ulicemi, potom by tomuto přirovnání nikdo nerozuměl. Podobně by bývalo bylo nesrozumitelné, kdyby byl Mojžíš neb Isaiáš anebo jiný prorok ve svých spisech použil přirovnání, jež jsou dnes běžná.

Kdyby byl býval na př. řekl: „Tak jako země se otáčí kolem slunce, tak jako magnetka směřuje k severnímu pólu, tak točí se srdce lidské kolem Boha jako kolem pevného bodu svých tužeb a shonu po štěstí, tak směřuje srdce lidské k Bohu. Tomu všemu by nebyl porozuměl žádný člověk. Ale velmi dobře rozuměli, když bylo řečeno: „Jako jelen žízní po pramenu vody, tak touží srdce lidské po Bohu!“ —

706

Tito mužové tedy museli mluviti řečí lidu. Nějaké obohacení, rozmnožení jeho vědomostí přírodovědných by nebylo nic prospělo. Když nyní po tisících letech dnešní nevěrci přicházejí a praví: co v bibli stojí o věcech přírodovědeckých, jest nesprávné, tedy následkem toho i vše ostatní, pak jest to právě tak moudré, jako by chtěl někdo říci: Poněvadž oblek není moderní, pak ani, kdo v něm oblečen, nestojí za nic! Poněvadž sud naplněný nejvzácnějším vínem stal se nepotřebný, potom i víno nehodí se leč k vylití... Poněvadž vazba knihy stala se nepotřebnou, potom stal se nepotřebným také i obsah oné knihy. Najde se takový, jenž by vzácný drahokam zahodil proto, že jeho obal stal se nemoderním? Zkrátka lidé zaměňují obal těch náboženských pravd s obsahem. Oni vylévají dítě i s vodou, v níž se koupalo a ospravedlňují to tím, že prý ona voda není již čistá. S pravdami náboženskými, které chtěl Bůh lidem v bibli zjevit, mají přírodovědecké údaje, jež bible obsahuje tyto obaly, do nichž svatopisci zjevené pravdy zabalili právě tak málo co činit, jako oděv s vnitřní cenou člověka, který jej nosí, jako vazba s obsahem knihy, jako sud s jakostí vína, jež v něm uchováváno.

II.

Všimněme si nyní jednotlivých věd přírodních. Porovnejme zjištěné vý-

sledky dnešních přírodních věd s představami bible a potom se tažme, zda skutečně vědami přírodními a jejich objevy zjevení náboženská bible byla dotčena, poškozena.

1. BIBLE A ASTRONOMIE.

Astronomie, t. j. věda o hvězdách, jest dnes ovšem zcela jiná než astronomie starých východanů. V oněch starých dobách neznali ještě dalekohledu a byli odkázáni na pozorování pouhýma očima.

Avšak čemu učí pouhý pohled očima, nevyzbrojený moderními vědomostmi, o vzájemném postavení země a slunce a měsíce, o pohybu hvězd? Otažme se jen leckterého dítěte, které ještě nebylo ve škole o jiném poučeno, řekne, že země stojí a slunce i měsíc se kolem otáčí. Řekne, že slunce a měsíc jsou největší hvězdy, ostatní jsou daleko menší.

Tak je tomu skutečně při pouhém pohledu oka. Tak soudili také východanné: Babyloňané, Egypťané, Peršané, Řekové atd. o hvězdách. Ovšem právě tak soudili také Židé a mezi nimi Mojžíš a ostatní proroci.

708

A nyní mysleme si: dostane taková vynikající osobnosti, na př. Mojžíš, od Boha zjevení, že Bůh celý vesmír stvořil, že všechno, co na světě jest, je dílo tvůrčí moci Boží. Bůh jest tedy Stvořitelem světa — to jest pravda náboženská, kterou má lidstvu zvěstovat. Jak chce nyní Mojžíš tuto pravdu svému národu co nejsrozumitelněji podati? Jak asi sám si představuje při tehdejších názorech tuto věc a představit musí??

Odpověď Počne zajisté tím, co podle tehdejšího světového názoru bylo nejdůležitějším a největším: zemí. Jako stavitel nepočíná stavbu domu střechou, nýbrž základem, tak líčí nám bible Boha jako stavitele světa a dává mu začínat tím, co tehdy všeobecně bylo považováno za základ celé budovy vesmíru: zemí. Při tomto kusu budovy světa ihned každému napadne rozdělení (souše) země a vody, souše a moře, tedy bude líčiti jako další úkon Stvořitele, jak oddělil vodu mořskou od pevné země. Také pokrývku rostlin musí míti země, jako první podmínku existence zvířat a lidí. Když byl podle tehdejší představy základ položen, přistupuje prvé poschodí k budově světa, rov-

něž jako podmínka pro existenci člověka a zvířat: slunce a s ním měsíc i hvězdy. Potom dále — vždy podle tehdejší představy — světlo sluneční a teplo jest nutné k utvoření a vývinu zvířat, tedy přistupují nyní jako třetí poschodí zvířata vodní a ptáci, pak domácí a nakonec jako zvláštní úkon tvůrčí moci Boží stvoření člověka. Jak jsme zde tyto věci vypočítali, vypočítává nám je zpráva o stvoření na počátku Starého zákona. Tažme se ještě jednou: Co jest v celé té zprávě pravda náboženská, která byla zjevena lidstvu a měla býti sdělena, a co jest v té zprávě obal, skořápka této pravdy? Odpověď jsme již řekli. Pravda náboženská, která má býti sdělena, jest učení: Bůh jest tvůrcem celého vesmíru, tvůrce nebes i země a všeho, co jest na ní. Proto počíná písmo sv. důležitou větou: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. A nyní hlavní otázka: Když nás moderní věda učí, že země není středem vesmíru, že slunce se neotáčí kolem země, nýbrž naopak, že slunce nebylo stvořeno až po rostlinách, když beze světla slunečního rostliny nemohou růsti, že země vůbec nemohla tu býti před sluncem, nýbrž ze slunce teprve povstala jako utržený kus jeho. Krátce, když nás moderní věda přírodopisná

poučuje, že stvoření nemohlo následovat v tom pořádku, jak se v bibli vypisuje, tím není nikterak hlavní myšlenka dotčena, totiž ta, že Bůh celý svět, nebe i zemi stvořil. Jestliže se ta věc tak či onak odehrávala, to jest pro hlavní ten bod, na němž jedině záleží, zcela lhostejné, totiž, že Bůh jest původcem a stvořitelem světa.

Jestliže moderní věda přírodní tu událost takto vylíčí, že s počátku byla plynová pralátka a z ní povstala ostatní světová tělesa, po dlouhém vývinu povstaly oběžnice a na nich rostliny, zvířena a na konec člověk na zemi se objevil. Týká se to jen skořápky obalu, do níž ona hlavní myšlenka zaobalena, že vše od Boha, ale není tím nikterak dotčena pravda sama. Pomysleme si, že by přišel Mojžíš ještě jednou dnes na svět ve svém starém oděvu, jako byl přioděn, když ondy po poušti Židy vodil. Šel by dnes po ulicích moderního města. Tu by poznal, že jeho oděv se nehodí a oblékl by si moderní evropský šat: frak, bílou vestu, černé kalhoty a cylindr. Touto změnou změnil by se jen oděv, ale nikoliv člověk sám. Ten by zůstal tentýž se svými vlastnostmi, charakterem a vším nitrem. Pouzdro se změnilo, nikoliv však obsah. Podobně jest tomu i se zprávou Mojžíšovou

o stvoření. Moderní věda přírodní se všemi svými objevy dalekohledem a jinými zvláštními přístroji ukázala, že jen obal zprávy o stvoření není moderní, naproti tomu obsah, t. j. že Bůh jest stvořitelem celého světa, nemůže nikterak znehodnotiti. Mohl by někdo říci: nejen ve zprávě o stvoření, nýbrž později v knize Josuově se vypravuje, že slunce se zastavilo, dokud nezvítězil Josue nad Amoritskými. Kdybychom tomu doslova měli věřit, pak musíme též věřit, že země jest středem světa a slunce jen jeho trabant, krátce, pak přijde k právu starý světový systém.

Kdo však čte pozorně ono místo v knize Josue 10, 12, ten vidí ihned, že ono líčení vzato jest z písně, tedy poetické, básnické líčení, jež se nemá právě tak slovně bráti jako líčení v knize soudců, kde stojí: „Hvězdy s nebe bojovaly s nepřátely!“ — Kdo by si to tak představoval, jakoby hvězdy nebeské šípy z luku střílely a válečným oštěpem metaly! V oné zprávě líčí se zázračné vítězství Israelských nad nepřátely, které právě tím jako zázračné řízení Boží se prokazuje, že způsobil krupobití, takže tímto více nepřátel zahynulo než mečem Israelských! (Jos. 10, 11.) Tím, že povstala bouře,

712

ukazuje se zázračné řízení a opětné objevení se denního světla po zatmění opěvuje kniha Sirachova (46, 5.) jako prodloužení dne. Slunce jakoby se bylo zastavilo a byl jeden den jako dva, t. j. jakoby bylo dvakrát vyšlo. Tedy vítězná píseň jest tato zpráva a jako taková má býti čtena. Při této příležitosti nutno se ještě zmíniti o odsouzení hvězdáře Galileo Galilei.

Jest to velmi zajímavý „případ", který bývá neustále vytahován jako důkaz: katolická Církev a její nauka stojí a padá se starým světovým systémem před Koperníkem. Podívejme se především do dějin. Byl to katolický kanovník Mikuláš Koperník, který r. 1543 krátce před svou smrtí vydal velkolepé a světoborné dílo, v němž učil, že země jest planeta a točí se kolem slunce, zatím co dosud opaku se věřilo. Koperník věnoval své dílo tehdy vládnoucímu papeži Pavlu III. Tento věnování přijal, to jest důkazem, že oba tito mužové v tomto novém učení ničeho nespatřovali, co by bylo učení víry na odpor. Kniha vzbudila velikou pozornost a mocný zápas mezi učenci, jedni byli pro, druzí proti. Zápas zuřil dlouho a zostřil se nejvíce tehdy, když italský hvězdář Galilei zatahoval i bibli do debaty. Roku 1616 byly knihy Koperníkovy dány na index a zařazeny mezi knihy zapovězené. Že by byl Galileo pro své učení mučen a když opouštěl dvoranu, že

prý řekl: „A přece se točí“ — patří do říše bájek. Nuže, co vzešlo vše z této události? Jsou lidé, kteří tvrdí, že Církev odsoudila Koperníkův světový systém a tím starý předkopernický systém, že země stojí, přijala za svůj světový systém.

Avšak to jest jasný nesmysl. O učení Církve zde nemůže býti řeči. Neomylnost, to ví každé dítě, které se učí katechismu, náleží jen církevnímu úřadu učitelskému, tedy nikoliv kongregaci indexu, která vydala svoje rozhodnutí, krátce, toto rozhodnutí není žádný učitelský výnos nástupce Petrova, tedy tím samým padá tvrzení, že by starý světový systém byl systémem Církve. Ostatně Církev neučí žádnému systému přírodovědeckému.

Jiná námitka praví, že Církev tímto chtěla zabrzdit rozvoj přírodních věd. Také toto jest planý nesmysl Neboť přijde-li kniha na církevní index zapovězených knih, tím naprosto není a nemůže býti učiněna tato kniha učencům nepřístupnou, nýbrž pouze širší katol. veřejnosti, dokud věda tu věc náležitě nevyšetří. Učenci, kteří ve službě vědy toho díla potřebují, dostanou ihned dovolení tato zapovězená díla studovati. To se stalo i tehdy. A právě tehdy v katolické Italii od katolických učenců pod dohledem papežo-

vým Koperníkův světový systém byl dokonale propracován. Tím se vyvrací všechna tvrzení, jakoby Církev katolická chtěla brzditi pokrok věd přírodních. Nešťastný zásah k odsouzení Galileiho a na díla Koperníkova světového systému vzešel odtud, že chtěl právě z bible nejen náboženské, nýbrž i přírodovědecké nauky čerpati. Tedy dělal tutéž chybu, jaké moderní protivníci se neustále dopouští, když bibli činí výtky pro přírodovědné údaje. Na žádný způsob nejedná se tedy u celého způsobu Galileiho o učení Církve.

2. BIBLE A GEOLOGIE.

Geologie, t. j. nauka o zemi a jejich dějinách, jest vědou zcela moderní. Snaží se probádati dějiny země. A dopracovala se v tom oboru pozoruhodných výsledků. Na prvním místě dlužno se zmíniti, co tato věda dnes soudí o stáří zeměkoule. Podle ní nutno si zemi představiti v jejím prvním stadiu jako žhavou, tekutou kouli. Tato ponenáhlu chladne a dostává pevnou kůru. Avšak než tato kůra zemská stane se obydlitelnou, než se objeví na ní rostliny, zvířata, než vznikne nynější její povrch, uply-

nou nesčíslné miliony let. Jako pojme člověka závrať, pohlédne-li do hluboké propasti nebo se podívá dolů s velké výšky, tak pojímá člověka závrať, uváží-li tu téměř nekonečnou minulost země a její trvání. — Tomu tedy v podstatě učí tato věda přírodní.

A čemu učí bible? — V šesti dnech stvořil Bůh svět! Kdo má nyní pravdu? Věda přírodní má pravdu. Ale co bude potom z bible? Bible zůstane tím, čím jest — biblí! Jen tehdy by byla vědami přírodními s trůnu sesazena, (jejich objevy!) kdyby bylo jejím účelem a úlohou poučovati o dějinách trvání země. Avšak tomu tak není. To nepatří vůbec do jejího programu. Ona chce pouze sděliti jako pravdu náboženskou, že celý svět byl od Boha stvořen, avšak nechce nikterak poučovati, jak dlouho ono stvoření trvalo.

Když se nynější moderní věda domnívá, že se jí podaří u země její trvání vypočítati, tedy radujme se s ní. Nějaké však nebezpečí neb dokonce odpor proti bibli nemůžeme v tom při nejlepší vůli spatřovati.

Byl-li svět v šesti dnech stvořen nebo v 60 tisících letech, v šesti milionech neb šedesáti milionech let, o tom možno každému volně uva-

716

važovati podle věd přírodních, jak mu libo. Nejsou to žádné články víry.

Jak se to má tedy všechno to rozumování vědy přírodní o dějinách trvání země srovnati se zprávou biblickou, která mluví o šesti dnech??

Vypravuje-li se v některé knize, že na té neb oné stavbě pracoval stavitel 5 let a tu přijde někdo a podle archivních pramenů prozkoumá, že stavba netrvala 5, nýbrž 50 let, kdo by byl tak pošetilý a z toho by mohl usuzovati, že stavba byla provedena beze stavitele? To by byl nerozum! A tak jest tomu také s tvrzením: vědy přírodní — geologie usvědčuje bibli ze lži o délce trvání světa! Ani ne o vlas jinak! — Obraťme to na náš případ: Bible praví budova světová byla Stavitelem v 6 dnech provedena. Věda přírodní praví: nikoliv, nýbrž v nedozírných dobách časových. Avšak, kde zůstal Stavitel? Právě toto chce bible říci — učiti, že Bůh jest stavitelem a na věci se ničeho nemění, že provedení stavby trvalo déle, než udává bible. Bůh má času dosti, celou věčnost, on může zcela klidně nechat se věci vyvinovat svými přirozenými silami. On nemusí

spěchat, on není jako člověk, aby zmeškal vlak. — Jiná námitka, která bere svoje zbraně z věd přírodních o kůře zemské a týká se vypravování bible o potopě. Při této potopě bývá snášen materiál ze všech odvětví věd přírodních, aby byla nakupena hranice, na níž by byla bible spálena. Než pomalu, pomalu! Pomalu s tou flintou, napřed musí být zajíc a potom rána! Také tato biblická zpráva o potopě neposkytuje žádnou rukojeť, za níž by mohla býti uchopena jako neslučitelná s výsledky věd přírodních. Nemožné, aby potopa pokryla celou zemi tak vysoko, že nejvyšší hory byly pokryty. Nikde ani stopy po takové potopě a co bylo za takovou považováno, věda geologická zcela jinak vysvětluje. Než tažme se odpůrců, kde pak stojí v bibli, že celá zeměkoule byla zatopena? To tam nikde nestojí. Že to tam nestojí? Vždyť praví se přece: „Tak se vody na zemi rozmohly, že přikryty byly všecky vysoké hory pod celým nebem!“ Ano, ano, tu to stojí! Ale nyní jest třeba dobře čísti. Jak třeba dobře toto místo čísti, může nám především posloužiti příklad z Nového zákona. Ve skutcích apoštolských se vypravuje, že při velikém zázraku seslání Ducha svatého, když sestoupil Duch sv. na apoštoly,

718

byli přítomni lidé ze všech národů, kteří jsou pod sluncem. (2, 5.) Znamená to, že tam byli také Indiáni, Japonci, Číňané, Eskymáci, Austrálci atd. přítomni? To zajisté nikoliv! Neboť tyto národy nebyli dosud vůbec známy. Tedy jedná se o národy, které byly pisateli známy. Nesmí se tedy bráti doslovně toto slovo, všechny, které jsou pod nebem, nýbrž jen podle názoru toho, jenž zprávu tu psal. Ten však ničeho nevěděl o velehorách alpských, Kordilierách v Americe ani o Himalaji ve střední Asii. Tedy nutno bráti to slovo v tom smyslu, který měl tehdy, ale nikoliv v tom, který má dnes, kdy nám zeměkoule celá jest známa, když tehdejším lidem jen malá část byla známa. Vždyť podobně mluvíváme i my. Jen si vzpomeňme, jak často se užívá slůvka „celý svět" a nemyslí se při tom ve významu doslovném.

Kdo pak dosud nezažil, že se ho někdo zeptal, zdali to neb ono o onom či oné již ví a řekl-li, že ne, dostalo se mu odpovědi? „Jak, vy to nevíte, vždyť celý svět už o tom mluví!" — Skutečně „celý svět" o tom mluví i v Asii i Americe? Nejlépe nám to znázorňuje moderní reklama. Denně možno v novinách čísti: „celý svět vaří plynem" — „celý svět po-

užívá břitvy" — „celý svět používá naší zubní vodičky" — „celý svět žehlí naší žehličkou" atd. Mohli bychom býti viněni ze lži, mluvíme-li o celém světě, když ve skutečnosti nemá býti tomu slovu rozuměno doslovně, to ví přece každý.

Co je dovoleno nám, proč bychom bibli upírali? Také její slova nesmějí býti násilně stlačována, nýbrž musíme je čísti tak, jak chtěla býti čtena.

Může tedy, tak můžeme tento oddíl uzavříti, někdo tisíckrát tvrditi, že vědy přírodní učí, že všeobecné zatopení země s takovými spoustami vod z těch neb oněch příčin jest nemožné, tedy bible nemá pravdu, — potom střílí právě tak tisíckráte vedle, nebo chce po něčem střílet, co tu neexistuje. — Další bod pro naši zkoušku výsledků moderních věd přírodních a jejich zdánlivého nebezpečí pro bibli, o němž možno ještě se zmíniti: o bibli a vývojové theorii.

Tím opět se vracíme ke zprávě o stvoření. Tam se totiž praví vždy při stvoření rostlin a zvířat v jejich druzích. „Učinil tedy Bůh divoká zvířata v jejich druzích, krotká zvířata, jakož i všecku zemskou drobnou zvířenu v jejich dru-

730

zích!" — Také toto se nesrovnává s moderní vědou. Tato totiž hájí myšlenku, že dnešní druhy zvířat nebyly tak hned od počátku, nýbrž se vytvořily pozvolným vývojem z kmenových forem. Ale kde pak na světě může co býti v odporu s biblí? Předně odpovídáme, neznamenají tato slova zprávy o stvoření „dle svého druhu" — docela nic jiného, než že právě také všechna zvířata, ať jsou druhu jakéhokoliv, jsou právě tak od Boha stvořena. A za druhé jedná se zde o otázku přírodovědeckou a o takové dáti rozluštění jest docela mimo účel a úkol bible!

3. BIBLE A JEDNOTA LIDSKÉHO POKOLENÍ.

Byl kdysi čas, kdy věda přírodní anthropologie, t. j. nauka o stavbě a životě člověka, byla vedena do boje proti bibli. Když totiž Amerikáni hubili Indiány, Angličané Hotentoty a Křováky jako divokou zvěř odstřelovali, když chtěli ospravedlňovati otrokářství, tvrdilo se, že barevní nejsou úplnými lidmi a nemusí s nimi býti ani jako s lidmi nakládáno.

Avšak v bibli čteme, že všichni lidé pocházejí od jedněch prarodičů. Tu se tedy nejedná jen o pouhý údaj přírodovědný. Nikoliv, tu dotčeny jsou i pravdy náboženské a sice učení o hříchu dědičném, o vykoupení lidstva Ježíšem Kristem a jeho smrtí na kříži. Neboť jako skrze jednoho člověka smrt na svět přišla, právě tak také veškeré lidstvo Ježíšem Kristem bylo od hříchu vykoupeno. Útočilo se na toto učení se stanoviska vědy. Avšak co praví výsledky, jež věda přírodní může zjistiti? Ony skvěle bibli ospravedlňují, i její učení o jednotě lidského pokolení.

5. BIBLE A STÁŘÍ LIDSKÉHO POKOLENÍ.

Slyšme především stížnosti, které byly bibli předhozeny. Počítá-li se dle bible, jak dlouho člověk bydlí na zemi, tedy čas, který uplynul od prvního člověka Adama — tím se rozumí stáří pokolení lidského, tu dostaneme číslici 4.000, nanejvýše 6.000 let před Kr., tedy s 1900 od narození Kr. P. asi 8.000 let. Naproti tomu věda velmi odůvodněně žádá číslo větší, zřídka menší. Požadavky její se však ukrutně rozcházejí.

722

Jedni se domnívají, že 2 tisíce let, jiní dokonce myslí, že 1, 2, 3sta tisíc let uplynulo od objevení se člověka na zemi.

Co pak máme souditi o výzkumech pravěku? Že člověk žil v Evropě v době ledové, t. j. v oné době, kdy polární led až do střed. Německa zasahoval, jest zcela nepopíratelné, neboť tomu nasvědčují nalezené kosti lidské. Tu by tedy měla zase bible nepravdu? Ale kde pak! Náleží to k pravdám náboženským, či jest to jen pouhá otázka dějepisná, jak dlouho žije člověk na zemi? Nikdo nebude pochybovati, že jest to čistě otázka dějepisná. Jest úkolem vědy pátrati, jak dlouho jest člověk na zemi, ale není to úkolem zjevení takové věci lidem zvěstovati. Údaje biblické odpovídají pouze představám, které tehdy všeobecně panovaly, když byly psány knihy Mojžíšovy. Proto to není také žádným článkem víry, který by musel křesťan věřit, že od Adama uplynulo 5 až 8.000 let. Proto jest to také velmi pošetilé proti bibli jako zjevení Božímu takto útočiti.

Křesťan ví, že bible i příroda pochází od téhož původce, od Boha, a tedy rozpor mezi oběma býti ani nemůže. Ovšem ná-

žory, které v bibli shledáváme o přírodě, slunci, měsíci a hvězdách a jejich vzájemném poměru jsou jiné než dnešní. To jsou však věci vnější, drahokam zůstává týž — stejné ceny jako ondy, i když jeho obal stal se nemoderním. Tento drahokám, t. j. zjevení Boží jest to, který propůjčuje bibli její věčnou, neporovnatelnou a nepomíjitelnou cenu, proto jest a zůstane po celou věčnost bible nejvznešenější knihou lidstva.

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. In primi potest. Pragae, 7 Nov. 1940. P. Franciscus Suchomel, Sup. Prov. Imprimatur Nr. 16.616. Olomucii, 22. Nov. 1940
Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis.

„Životem". Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 16 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183. — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 38. — Řídí P. R. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla tiskárna „Typia", Moravská Ostrava - 956-40.

724

NEKLAM SE!

BĚDA FARISEŮM!

ÚVOD.

Fariseové postívali se mnoho a přísně, modlívali se často a dlouho, měli zákon Boží neustále před očima, přinášeli svědomitě oběti Hospodinu, prokazovali také milosrdenství chudým a neopomíjeli hojných almužen.

Nebyli to bohabojní, spravedliví, dobročinní mužové přísných mravů? Zdá se — a za takové se též sami pokládali. Co je však k tomu všemu pudilo, byly více méně ctižádost a panovačnost. Lid měl uctivě k nim vzhlížeti a poslušně se podřizovati jejich nařízením. Proto, když se modlili, činili tak veřejně, aby je bylo vidět. Když rozdávali almužny, dávali před sebou vytrubovati, aby od lidí sklidili chválu. Když se postili, neumývali si obličeje, aby na nich bylo vidět, že se postí. Mohli tudíž popříti, že jsou otroky pýchy a ctižádosti? Nemuseli spíše doznati, že všechna jejich zbožnost, péče o chudé a jiné zdánlivé ctnosti nejsou než nicotná soběslužba? A přece bez rozpaků pokládali sebe za spravedlivce, ano za výtečníky ve zbožnosti a ctnosti. Jak to bylo možno? — Velmi snadno! Což nebyla zbožnost a ctnost, jak ji odjakživa konali, pravá? Jistotně nikdy se v nich neozvala sebemenší pochybnost o tom, a oni jednali s naprostým klidem jako jejich učitelé a předchůdci. Ale jistě ospravedlňovali svou honosnou zbožnost, své posty a almužny mimo to i výslovně sami před sebou říkajíce asi takto: „Pán Bůh

796

israelský musí býti lidmi veřejně vyznáván a uctíván. Proto Jej vyznáváme v synagogách a na rozích ulic před veškerým národem. Musíme též býti lidu vzorem. Proto jsme spravedliví nejen ve věcech značných, nýbrž i v maličkostech. Podobně, dáváme-li almužnu, činíme tak veřejně, vždyť je záhodno, aby se lid vzdělal — a dostává-li se nám za to uznání, je to správné, neboť vážnost, které se těšíme, je podmínkou našeho blahodárného vlivu na lid. Bez veřejné vážnosti není možná působnost." — Tak máme před sebou trvalou ctižádost a vášnivou panovačnost, ale ani stopy po uvědomění neb vnitřním přiznání se k ní — nehorázný to sebeklam. A ještě k tomu celý svět hleděl s úctou na farisey, na jejich zbožnost a přísnost mravů. Neměli proto sami považovati za nic to, co celý svět tak vychvaloval?

Zmíněný sebeklam nebyl však jedinou neřestí, kterou fariseové byli spoutáni. Byli též plni chamtivosti. Trpěli, ano podporovali obchod a lichvu v nádvoří chrámovém. Měli z toho zisk. Pohlcovali majetek vdov a sirotků a v odvetu slibovali, že se za ně budou modlit. Učili: „Řekne-li někdo otci neb matce: chrámu je zasvěceno, čím bych ti mohl prospěti, nemusí podporovati otce ani matky." Jaká zištnost! Ale fariseové sami sobě toho nepřiznávali. Snad říkali: „Ano, je povyk v nádvoří chrámu, ale vždyť je to jen nádvoří pohanů." A: „Je zde ovšem veliký hluk, ale konec konců je to vše

ke cti Jehovy." Nebo: „Vždyť se to nedá změnit a vyskytne-li se tu a tam nešvar, nepotlačíš ho nikde úplně." — „Buď jak buď," říkali, „dlužno obdivovat horlivost, jakou ukazuje všecek lid přinášeje Jehovovi povinné oběti." — Co do peněz, které se odnímaly otci a matce, aby byly vloženy do pokladny chrámové, říkali asi: „Kdo je větší a musí býti Israelitovi vzácnější: otec a matka či Jehova? Zajisté Jehova. Mimo to, jestliže jsme dali Jehovovi slovo, který lidský ohled může takového slova zprostiti? I kdybys nedostál slovu danému jinému, slovu danému Pánu Bohu, musíš dostáti vždycky!" A když slibovali svým dobrodincům zbožnou modlitbu, nepřipustili ani zdání, že přijímají něco, co by stálo za řeč, dostávají-li za to dary. Vždyť to nebylo nic jiného než dar za jejich zbožnost a jestliže laikové dávali ze svých statků pozemských, dávali kněží a fariseové ze statků duchovních. Když k tomu ještě přidali zbožnou průpověď a požehnání, bylo vyúčtováni se vdovami a sirotky hotovo. Tak otročili fariseové bezcitné zištnosti a namlouvali si, že se nedopouštějí bezpráví a byli přesvědčeni o tom tím spíše, poněvadž neměli chuti, buditi nepokoj ve svém svědomí.

Fariseové byli nejen pyšní, panovační a lakotní, nebyli ani co do mravů zcela bezúhonní. Vidíme to z případu s cizoložnicí, kdy se žalobci jeden po druhém odplížili, když Pán Ježíš vyzval každého, kdo je bez hříchu, aby první hodil

po ní kamenem. Přiznali snad v této věci svoji vinu? — Před světem jistě ne. Naopak, tím hlasitěji horlili pro mrav a řád, čím více si potají proti nim dovolovali. Ať se nikdo neodváží ani pomysliti, že by mužové tak přísných mravů nebyli čisti skrz naskrz! Ale i sami před sebou dovedli se nepochybně ospravedlňovati. I když máme, mysleli si, nějakou slabůstku, měli ji i nejslavnější mužové našeho pokolení také. Což nebyl David, veliký král, muž podle srdce božího, svýma očima sveden, aby jednal dle chtíčů svého těla? Jsme mužové přísné kázně, přísného učení a nemáme nic společného s veřejnými hříšníky, jichž je, bohužel, mezi vznešenými i nízkými tolik. Ano straníme se jich se spravedlivým rozhořčením. — I zde byli tedy ospravedlněni. — Ještě něco: Fariseové nenáviděli proroka z Nazareta a pronásledovali ho až na smrt. Ale jak mohli nenáviděti a pronásledovati muže, který slepým dával zrak, hluchým sluch, nemocným všeho druhu vracel zdraví, z posedlých vyháněl ďábla, mrtvé křísil z mrtvých, muže plného božské síly a požehnaných činů, který hlásal evangelium chudým? Což neměli srdce, neměli citu pro trpící, neměli smyslu pro zdravou a potěšující božskou nauku? Toho všeho neměli, nýbrž jen ctižádost, panovačnost, zištnost atd. Proto měli jen závist a zášť vůči muži, za kterým lid chodil, velebě ho, jehož učení odevzdaně a zbožně naslouchal, a který jejich slávu nejen zastiňoval, nýbrž výslovně a veřejně ukazoval, jak

zavrženíhodné jsou jejich nauky a jejich život. Co je tudíž nutkalo k pronásledování proroka z Nazareta, byla závist, pro kterou nepřáli tomuto muži vysoké vážnosti, byla jejich zdánlivá svatost, kterou On odhalil, bylo zmenšení jejich vlivu na lid, které On způsobil, byl zisk a prospěch, Jím ohrožený. Přiznávali se snad k tomu sami? Přiznávali snad sami sobě, že jsou bez srdce a bez lásky k bližnímu, že jsou plni sebelásky a zištnosti a proto plni závisti a nenávisti? Jistotně ne. Ospravedlňovali se před světem a sami před sebou říkajíce: „Musíme povstati proti tomu, když lid chce se dáti svésti a uvrhnouti do záhuby. Kdo je tento Nazareťan? Co dobrého může přijíti z opovrhovaného Nazareta? U lidu nevědomého a po zázracích toužícího zjednává si přívržence, ale jeho kejkle nejsou nic jiného než buď podvod aneb umění ďáblovo. Nikdo z vyšších stavů v něho nevěří. Jakpak by mohl Pán Bůh býti s ním, když vystupuje proti zákonu a porušuje sobotu? Koná lidu přednášky, v nichž napadá nás a předpisy našich moudrých učených předků; ale je to muž, který nestudoval, nýbrž mluví sám ze sebe a hází své výmysly a volnomyšlenkářské nauky mezi lid. Kárá náš život a sám dává veřejné pohoršení stýkaje se s celníky a hříšníky. Naší mravní přísnosti a našeho umrtvování nechválí. Snaží se odvésti lid od nás, aby se lid přidal k němu. Až bude jeho stoupenců dostatečně mnoho, provolá se králem a uvalí na tuto beztak utlačovanou zemi pomstu

730

Římanů. Kdo je proto pravý Israelita, musí se snažiti, aby zneškodnil tohoto muže, který kazí zemi i lid. Zvláště my, kteří máme pravou víru otců a úctu k Mojžíšovi a jsme povoláni k tomu, abychom zachovávali správný výklad zákona, jsme povinni, postaviti hráz jeho řádění."

Tak a podobně dovedli fariseové skrývat veškerou svou hříšnost sami před sebou, zvláště pak sami před sebou ospravedlňovati svou nenávist vůči muži z Nazareta, ba dokonce pokládati jeho pronásledování za svatou povinnost. — Ach, umění sebeklamu je veliké!

Následek byl, že každý pokus o jejich poučení nutně ztroskotal. Sami sebe považovali za vidoucí, proto jim zůstávala jejich slepota. Naopak, každá výtka, každé pokárání je ještě více roztrpčovalo a vzdalovalo je od toho, kdo se pokoušel, otevříti jim oči.

Není nejhorším zlem hřích, nýbrž sebeklam. Obrácení dovede hřích zahladiti, ale zaslepenost jej činí věčným. — Fariseus opravdový je nepolepšitelný. Pokolení farisejské a spolu přetvářka lidí před světem a samých před sebou nevymřely. Pohleďme jen na hřích ve světě! Jak je všudy rozšířený a všudy zjevný! A přece jen málo je těch, kteří se cítí vinnými. Téměř všichni, posloucháme-li je, jsou a zůstávají sami před sebou v právu. Proto také velikou většinou zůstávají, jací jsou, kázání a poučování účinkují na ně málo neb nic. Říkají: vidíme dobře, jsme zdrávi, jsme nasyceni; proto jim zůstává jejich hřích.

Dobrodincem tisíců a milionů lidí by byl, kdo by dovedl vzíti jim jejich zaslepenost a podržeti jim před očima zrcadlo, v němž by se viděli, jací jsou.

Pobízí nás to, abychom přispěli k většímu sebepoznání. Na následujících stránkách předvedeme očím čtenářovým nejrůznější sebeklamy. Doufáme, že snad tu a tam někdo řekne: To je i můj sebeklam, co bylo řečeno, hodí se na mne!

Opravdu, každý z nás může v tom neb onom zrcadle, které předvádíme, poznati svůj obraz.

SVATÁ HORLIVOST.

Příteli, hájíš náboženství, křesťanství a Církev. Jsi stále na stráži proti jejich nepřátelům. Kdekoliv chce se vlouditi bludné učení, vytáhneš je na světlo a bojuješ proti němu plamennou řečí. Zajisté je tvá ostražitost chvály hodná a tvůj horlivý boj je potřebný a záslužný. Ale při své bdělosti a horlivosti přece snad příliš málo poznáváš sebe. Zatím co bedlivě dáváš pozor, neskrývá-li se za hladkými slovy blud, mizí z tvé duše, aniž to ihned pozoruješ, ona láska, která všecko věří a všeho se naděje. Z tvého srdce vyprchává všeliká přirozená dobromyslnost a tvé srdce nabývá povahy podezřívavé a vyzvědačské.

732

NENÍ LÁSKY.

Dobročinný muž udělil nuzným značnou podporu. Jak se to s různých stran posuzuje? Jeden poznamená: „Tomu se lehko dává, ať jen dává ze svého nadbytku!“ Druhý míní: „To je příliš mnoho; vždyť jindy nebývá tak štědrý.“ Třetí špičkuje: „On asi ví, proč to udělal!“ Čtvrtý ví: „Dříve užíval svých peněz k jiným věcem!“ Pátý rýpe: „To si jistě bude na tom velmi zakládat!“ Šestý šeptá: „Však on to jiným způsobem zase dostane zpět!“ Nikdo nenechá čin nepošpiněn, nikdo nemá proň slova uznání. Ale všichni ti nevidí ve své řeči nic zlého a netuší, jak takovéto výpady prozrazují srdce bez lásky. To se však neděje jen ojediněle, nýbrž jsou to běžné úsudky světa. Jaký je to tedy duch, který se jeví v denních úsudcích lidí?

SEBEUKLIDŇOVÁNÍ.

Uslyšíme říkati, že prvním předpokladem k ospravedlnění je, aby každý přiznal, že lidská přirozenost je zkažená skrz naskrz a že každý pokus o vybřednutí z této zkaženosti je bláhovým počínáním pýchy, která spoléhá jen na se-

be. Člověk, který vede život hříšný a zatím několikrát bezvýsledně se pokusil o polepšení, přidá se k této nauce s celou duší. „Ano," řekne, „v přirozenosti lidské není nic než hřích, vím to, bohužel, ze zkušenosti. Pokoušeti se o to, abychom vyvázli z pout hříchu, je pýcha, která nutně bývá zahanbena". A teď je mu lehko u srdce. Dříve tížil jej hřích jeho jako břímě, nyní jej svaluje na zkaženost lidské přirozenosti. Dříve byla bezvýslednost jeho pokusů o polepšení příčinou jeho ochablosti, nyní je setrvávání ve hříchu následkem náklonnosti k chybám, která lpí na člověku.

Je nyní ve svém mravním stavu nejen zcela upokojen, nýbrž hledí mimo to útrpně a pohrdavě na ty, kdož hledají pomoci u sebe. Nazývá je pyšnými, kdežto sám cítě svůj hřích sklání se ve zdánlivé pokoře.

To je snadná cesta, dospěti k sebeuklidnění a vyhnouti se bojům pokání.

LÁSKA ZA LÁSKU.

Každý ti dotvrdí, že jsi nenechal žádné služby bez odměny, že jsi každou úsluhu oplatil. Máš tedy patrně srdce, které vděčně přijímá při-

jatou pomoc a laskavost a splácí láskou za lásku? Byla by to u tebe vlastnost na výsost vzácná. A přece je otázka, co je hybným perem toho, že vycházíš vstříc. Nezřídka oplácíme přijaté dobro, ano i hojně je nahrazujeme, ale jen proto, abychom nebyli dlužníky a zbavili se všelikého závazku vůči dárcovi. Nechceme se setkati s nikým, jemuž bychom nemohli říci: „Vyúčtovali jsme spolu; jsme vyrovnáni." To je ono sobectví, které se vyčerpává odvetnými skutky, aby nemuselo se vzdáti svého chladu. Lásku za lásku chceme přinášeti! Pozorné oplácení přijatých dobrodiní není proto hodno zavržení, ale více dá se zaplatiti láskou než penězi a statky.

Pramálo je duší, které vzpomínají se srdečnou vděčností svých dobrodinců, stále s nimi jednají s vnitřní radostí a nekupují vděčnosti za úsluhu.

„DOBRÝ" ČLOVĚK.

Chlubíš se tím, že jsi dobrý člověk a že máš upřímnou lásku k bližnímu. To proto, že o nikom nesmýšlíš nepřátelsky a na nikom se nedopouštíš bezpráví.

Jak se jeví tvá dobromyslnost? Bezvýznamná osobnost, vůči níž nemáš žádného závazku, vyruší tě z tvé práce neb z tvého klidu; tu jsi ihned rozmrzelý; nebo žebrák zaklepe ti na dveře: jen s námahou zadržíš tvrdá slova, která se již již tlačí z tvých rtů; nebo přistupuješ ke stolu Páně: tu je ti nepříjemno a rušivo, že ses dostal vedle té či oné osoby; nebo špatně oblečený člověk, tobě dokonce blízký, chce na ulici s tebou mluviti: je tě hanba, že se s ním znáš a hledíš se ho rychle zbavit. Nepozoruješ, že ti ještě velmi mnoho schází k tomu, abys byl dobrým člověkem? Nepoznáváš, že tvé vnitřní smýšlení je chlad a pýcha?

BOHATÝ „FARISEUS".

Boháč slyší o chudých, jak nedovedou hospodařiti. I řekne: „Těmto lidem nelze pomoci. Nechtějí vůbec pracovati a jestliže něco vydělali, musí to být ihned zase utraceno. Místo, aby se sami starali o svůj denní chléb, dali by se jen pohodlně podporovati. Jmění sebe větší nestačí k ukojení jejich požadavků. Kdo se jich ujímá, podporuje konec konců jen lenost a lehkomyslnost!"

V takové řeči může ovšem býti zrnko pravdy. Ale takový boháč nikterak dlouho nepátrá, zdali nuzný je v bídě zaviněně či bez své viny. Nedává ani zlým ani spořádaným, ani lenivým

736

ani pracovitým, nedává ani těm, kdož jsou nešťastni nezaviněně, ani lehkomyslným, nedává stydlivým chudákům, kteří se skrývají po domech, ani dotěrným žebrákům.

Říká jen krátce: „Tito lidé nezasluhují darů!" — a při takové řeči se ještě domnívá, že je zcela spravedlivý.

„SMÍŘLIVOST."

Tvůj protivník přijde k tobě u vědomí své viny a chce se s tebou smířiti. Jsi opravdu nakloněn, uzavříti s ním mír, vždyť jsi smířlivý. Ale rád bys mu nejprve řekl řádně své mínění a ještě jednou mu postavil před oči veškeré bezpráví, jehož se dopustil, abys dosáhl všestranného dostiučinění. Cítíš ještě úplně v srdci utrpěnou urážku. Jsi ochoten, odpustiti teprve potom, až tento pocit uplatníš a svou mstu zchladíš. Smíš pak s klidným svědomím tvrditi, že je v tobě pravý duch smířlivosti? Své uraženosti nemůžeš přemoci a jen tehdy se uspokojíš, mohl-lis ukojiti své mstivé choutky. Nemáš tedy pokory ani mírnosti, neumíš odpouštěti k vůli Pánu Bohu, nemáš smyslu pro snášení bezpráví. Nedarovals ničeho, nýbrž způsobils sám, že ti bylo zaplaceno.

SEBELÁSKA.

Máš-li příležitost pozorovati, jak tvůj spolubratr přijímá jako bernou minci všecko, co mu druzí lichotivého říkají, jistě se usmíváš jeho ješitnosti i pošetilosti, s jakou pokládá sladká slova za pravdu. Prohlašuješ ho za muže samolibého a usuzuješ při tom správně. Ale proč přijímáš chvalořeči a pocty, kterých se dostává tobě, jako výraz upřímného uznání tvých zásluh? — Hle, tvá sebeláska tě zaslepuje. Ve svých očích jsi vynikajícím mužem a uznání, kterého se ti dostává, je spravedlivá odměna, která přísluší tvým výtečným výkonům. — Kdo tě přivede k sebepoznání? Tvá ješitnost tě nutí, abys pochlebníkům věřil a tato víra činí tě ještě více samolibým.

Možná, že tu a tam jsou ti chvalořeči lhostejné, ano i nepříjemné. Ale taž se: které? Ty, kterých se ti dostává od lidí chudých a nepatrných. Takovými lidmi vůbec pohrdáš a proto tě hněvá, že se takoví opovažují, říkati tobě lichotky. — Zkoumej se proto, který cit tě vodí.

VTÍRAVÁ ZBOŽNOST.

Někdo mluvívá rád a mnoho o vnitřním životě lidí Pánu Bohu zasvěcených. Nadšeně líčívá, jak je sladko, usadí-li se v duši Pán, jak nesmírně oblažují Jeho útěchy. Naříká na

738

to, že světáci nemají o tom ani ponětí a že jsou jim zjevení v Písmě svatém a v nitru lidském úplně skryta. Jaký účel má jeho podivné počínání a jeho stesky?

Těší-li se v tiché komůrce ze styku s Pánem Bohem a z Jeho vznešené útěchy, pamatuje-li ve svých modlitbách na zaslepenost synů světa a z křesťanského soucitu i z křesťanské lásky prosí o jejich osvícení, je to velmi dobré a chvály hodné. Jeť zajisté mír, jehož svět nezná ani dáti nemůže. Ale poněvadž příliš horlivě a vtíravě mluvívá o blaženostech svého zbožného života a o tom, kterak jsou světu skryty a tak se svou zbožností přímo chvástá, je veliká obava, že všechna jeho řeč není nic jiného než opakování výroku: „Bože, děkuji Tobě, že nejsem jako jiní lidé!"

„SPOŘÁDANÝ" MUŽ.

Sám si dáváš vysvědčení, že jsi řádný muž, protože užíváš správné míry a váhy a vůbec se nezabýváš klamem a podvodem. A přece bez nejmenších rozpaků odkupuješ od souseda pod skutečnou cenou předmět, který soused je nucen prodati, poněvadž je v peněžní tísni. Zdá se ti zcela přirozeným, že své vlastní zboží nad míru vychvaluješ a jeho nedostatky opatrně zamlčuješ, jen abys je odbyl vysoko nad cenou. Na

chudých ti záleží pramálo. Pro chudáky je dosti dobré to, čeho boháč nechce. Mimo to nedopřeješ jim sebemenší platební lhůty, ano jsi dokonce tak bezcitný, že se s nimi handrkuješ o několik haléřů. — Byl-li kdo tebou poškozen, umíš se šikovně vymotati ze smyčky a prohlásiti věc za nedopatření.

Jsou-li zde takové skutečnosti, troufáš si ještě mluviti o své spořádanosti?

MALICHERNÍ LIDÉ.

Někdo vypravuje o muži uznaně výborném a velikém směšné zvláštnosti a dává k lepšímu ostatní jeho slabůstky. Přítomní poslouchají tyto nelaskavé výroky nejen se zájmem, nýbrž s opravdovým uspokojením. Je jim náležitě dobře; těší se z toho, že muž tolik vychvalovaný a obdivovaný má též své lidské křehkosti. Dosud vždycky vzhlíželi k němu s úctou, s jakýmsi ostychem a v jeho blízkosti připadali si pramalými. Nyní, když vědí o jeho nedostatcích, necítí se již tak zastrašeni, sejdou-li se s ním. Tak se staví ona osobnost alespoň poněkud vedle nich, a to je pocit na výsost oblažující! Jak podivné je srdce lidské, že je mu slastí, najde-li na jiných skvrny!

Velikost láká povahy šlechetné k napodobení, nízké ke snižování.

740

„VZDĚLÁNÍ SRDCE."

Potkáš jemnou, mladou dámu a pozdravíš ji co nejzdvořileji, jak se sluší na pána vznešených způsobů. Mimo běžné pozornosti složíš jí ještě i zvláštní poklony, poněvadž ti lichotí, že patříš ke známým tohoto hezkého děvčete. Brzy na to přijde ti do cesty nepatrná paní, třeba tvé rodině blízká. Nesnažíš se ani, abys jí věnoval laskavý pohled. — Vyčerpáváš se laskavostmi a galantnostmi vůči těm, kdož tě k sobě poutají mládím a líbezností. Ani tě však nenapadne, abys pomohl chudé stařence nazvednouti břemeno, které únavou položila na cestu.

U vzdělaného světa jsi považován za muže způsobného, za muže jemných mravů a tvá laskavost je velebena. Sám se jistě počítáš mezi lidi jemně vzdělané — a přece klameš sebe i svět! Jemný takt srdce záleží v pravé laskavosti vůči lidem, v mravní lásce a úslužnosti. Jen láska je lásky hodna — a této pravé lásky nemáš.

SÍLA NÁKLONNOSTI SRDCE.

Ohled na naléhavé práce tvého povolání i tvůj finanční stav ti brání, přijati pozvání. Víš to a nepopíráš toho: ale pozvání tě vábí z různých důvodů. Říkáš: „Mělo by se mi to jistě za zlé, kdybych nepřišel; tak laskavě jsem byl pozván; nesmím býti nezdvořilým; dlužno míti

ohledy; mohlo by se míti za to, že se pokládám za příliš vznešeného, kdybych odmítl pozvání. Beztak je mi třeba s tou či onou osobností, která bude také přítomna, něco projednat. Vydání nebude snad přece tak veliké, a co se týče práce, bude mi ovšem příštího dne obětovati několik hodin odpočinku, abych dohonil, co zameškám."

Kdybys však neměl chuti jíti do společnosti, vymluvil bys se, že máš naléhavou práci a že ti ani není dobře. Řekl bys, že svých peněz můžeš užíti lépe — a budou-li tě postrádati, že je to vlastně jen čest. Řekl bys, že jsi vůbec raději sám než mezi tolika lidmi.

Tak tomu bývá v životě. Namlouváme si, že jednáme z dobrých důvodů, kdežto ve skutečnosti přece jen posloucháme své náklonnosti.

MLUVKA.

Cestující je mezi cizími velmi řečný. Zajisté je to dobrák od kosti? — Snad; přece by však stálo za pokus, nejprve zkoumati a ne ihned tak povrchně usuzovati.

Nejraději se baví s dámami, které právě přistoupily do vozu; předtím se bavil s pánem, který byl, jak se zdálo, vznešeného stavu. A jaký byl obsah rozhovoru? Přiváděl řeč na toho a onoho slavného muže a zdůrazňoval, jak se s nimi všemi dobře zná. Vypravoval o zemích a městech, která již procestoval, snažil se svou

742

znalostí věcí a svým duchem se blýskati. Mluvil o svých zážitcích a výkonech a na konec řekl své jméno. To proto, aby přece spolucestující věděli, jak vynikající známost si učinili.

Mluvil mnoho, má-li však přátelskou a lidumilnou povahu, bylo mi velikou otázkou. Tolik je pouze jisto, že má ve své duši nastřádanou velikou dávku ješitnosti a zaujatosti pro sebe.

„CIT PRO SPRAVEDLNOST."

Noviny přinesou o nějaké vynikající osobnosti, která nám není sympatická, snižující anekdotu, snad vymyšlenou. Bez rozpaků považujeme ji za pravdivou a máme obzvláštní zájem na tom, abychom vyjevili city svého srdce žertem, vtipem, nevolí, nadávkou. Je otázka: Proč máme článek za neomylně pravdivý? Nepřiznáváme si, že užíváme dvojího lokte. Kdyby šlo o naše přátele, odporovali bychom neb alespoň pochybovali; ježto však jde o osobnosti, kterým nejsme nakloněni, věříme rádi a ochotně, neboť našemu odporu se to líbí.

A další otázka: Proč vítáme tak radostně zlomyslný článek a proč tak rádi se rozplýváme nevolí nad postiženým? Osobnost, která je zde omílána, zastiňuje nás svou velikostí; i přichází nám vhod, že nalézáme na velebném světle skvrny. A přece, jaký klam! Jsme my lepší proto, že majáky lidstva mají též své křehkosti?

A dejme tomu, že by všechny ty vynikající osobnosti nebyly by při přísné zkoušce zbožnější a ctnostnější než my, byli bychom pak oprávněni, méně se styděli za své nízké smýšlení?

„KAŽDÝ."

Vykládáš o svém bližním, že se dopustil toho či onoho poklesku, že má odpuzující, pyšnou povahu atd. Někdo třetí ujme se napadeného. Tu se odvoláš na úsudek lidí a odvětíš: „Každý to říká." Kdo je to „každý"? Snad jsou to osobnosti bezcharakterní, které mluví každému do noty. Neb jsou to lidé na tobě závislí, kteří tě potřebují, kteří se něčeho od tebe obávají, něco od tebe čekají. Aneb jsou to lidé tobě slepě oddaní či takoví, kteří by tě rádi poštvali a mají obzvláštní radost z roztržek. — Třebas naprosto nepadá na váhu, co takoví lidé říkají, přece má toto jejich „každý to říká" u tebe plnou průkaznou sílu.

Ale co, když někdo haní tebe a odvolává se, aby svou hanu dotvrdil, na známé „Každý to říká?" Nevybuchneš ihned nakvašeně a netážeš se podrážděně: „Kdo je to každý? Já vím, to je ubožák A..., je to opovržení hodný B...., je to známý lhář C... Co takoví lidé říkají, nepadá přec nikterak na váhu!" — Cítíš nyní, jak nespravedlivě jednáš?

744

ZÁVISŤ.

Nepříjemný pocit, který nikterak není radno podceňovat, záleží v tom, že je nám nemilo, že vedle se uplatnil i druhý.

Nedovedeš na příklad snésti, že tvůj spolubratr se zalichotil jinému; je to nepříjemný pocit, který se tě při tom zmocní. Co je toho příčinou? Ujde tím něco tobě? Uškodí tobě snad člověk, který se uchází o přízeň, tím, že dosáhl svého cíle? Či se pozastavuješ nad nedůstojným patolízalstvím svého bližního? Nic takového! Ale nenamáháš se, abys vydal sobě počet z toho, co by asi mohlo býti kořenem tvého nelibého pocitu. Kdyby ses chtěl důkladně zpytovat, přišel bys na to, že neblahá závist to je, která nedovede snésti, dostává-li se někomu od jiných pozornosti a poklony aneb dobude-li si u jiného příchylnosti a přízně.

POHODLNOST.

„Modlívám se velmi rád, cítím však pravou zbožnost jen tehdy, mohu-li se modliti podle svého pohodlí. Musím míti pěkné místečko, nic mě nesmí vyrušovat, je nutno, abych klečel na měkkém nebo mohl raději sedět, rád se pohodlně opírám. Pak se mohu ponořiti do zbožnosti!" Příteli! Při modlitbě cítíš tedy slast jen tenkrát, když můžeš hověti své změkčilosti, když se

můžeš kochati sladkými pocity bez vyrušování, je-li postoj, který při modlitbě zaujímáš, náležitě pohodlný a příjemný? Pochopil jsi již správně, že modliti se znamená rozmlouvati s Pánem Bohem? Je to tedy v pořádku, obcuješ-li v tak nedbalém postoji se svým Pánem a Tvůrcem? Považ přece, jaké je to štěstí, že s Pánem Bohem vůbec smíme mluviti — a pak běž a služ dále své pohodlnosti!

LÁSKA.

Mají-li dva lidé k sobě vroucí náklonnost, není jim žádná cesta příliš daleká, žádný čas příliš vzácný, žádný dar příliš drahocenný, žádná námaha příliš veliká, žádná oběť příliš obtížná, jde-li o to, aby jeden druhého potěšil. Jistě je velmi krásné, že tak spolu splývají, ale okolnost, že žijí zcela jeden pro druhého, je též teploměrem, který ukazuje ,jaké lásky jsou schopna dotyčná srdce. A nyní je otázka: Je láska jejich silná i vůči jiným? Jakou cestu váží k vůli nemocnému neb cizinci? Kolik času obětují svému okolí neb těm, kdož jsou jim cizí? Jak veliká je dobročinnost jejich k chudým a opuštěným? Kolik námahy vynakládají, aby ochránili a potěšili bezradné a zkrušené? Jaké oběti přinášejí aby pomohli bližnímu v nouzi duchovní či tělesné? Mají srdce i pro starosti a utrpení svých bližních? Blaze jim, mohou-li odpověděti: ano!

746

ŠKODOLIBOST.

Někdo řekne: „Já přece nejsem člověk zlomyslný, nikdo se nemůže odvážit tvrditi, že jsem někdy jiným učinil něco zlého!“ — To je sice pravda, a přece jej baví, může-li někoho vystrašiti, je mu slastí, přiváděti druhé do úzkých, cítí v sobě ustavičnou potřebu udržovati svého bližního ve strachu a v napětí, těší ho, může-li jiným pokaziti žert. A vytýká-li se mu to, prohlašuje, že to vše je nevinné, nevinný žert, že to vše je maličkost. Necítí, že v pozadí je škodolibost, která je hybnou silou všech těchto poklesků proti křesťanské lásce k bližnímu. Ani trochu ho netrkne, že určitě nelze schvalovati, když se pase na strachu bližního, na jeho rozpacích, úzkostech a pod. Všechno omlouvá tím, že to přece byl pouhý žert.

SOUCIT.

Ke komu cítíš větší sympatii? K tomu, jenž tě chce učiniti svědkem svého štěstí, či k tomu, jenž ti přednáší své stesky? Asi tě více vábí tento. Proč? Asi proto, že více budí tvůj soucit pohled na trpící než pohled na štěstí jiných. Dovedeš snad zcela procítiti stav svého bližního a vyjíti mu vstříc soucitným porozuměním. Příčina může však býti též jiná. Snad má pro tebe lichotivé zbarvení okolnost, že ubožák zje-

vuje svou bídu právě tobě. Aneb obzvláště tebe vábí to, že u porovnání s bědujícím velmi zřetelně cítíš své vlastní štěstí. Aneb oblažuje tě vědomí, že máš společníky svého vlastního utrpení. Snad je tvá účast smíšena s mírnou škodolibostí, že pýcha naříkajícího je ponížena. Ano snad vůbec žije ve tvé duši něco jako nepřejícnost tak, že slzy, které tě dojímají, jsou ti zároveň něčím příjemným. Přiblíží-li se k tobě člověk zarmoucený, můžeš způsobiti, všimneš-li si svého nitra, že před tvým duševním zrakem vyvstane obraz upřímnosti tvého vnitřního smýšlení a cítění.

POKUŠITEL.

Mladík má těžká pohlavní pokušení. Klade je na vrub svému temperamentu a svodům svého okolí. Proč si neuvědomí, že sám je svým prvním a největším pokušitelem? Spává dlouho a změkčile, hýčká své čivy sladkou hudbou. Miluje a koná jen práce, které jej baví. Zabývá se stále milými představami. Z lenosti se honí za návštěvami, které zabíjejí čas. Jestliže srdce jeho se nudí, vymýšlí zábavy a rozptylování. Má rád dobrou kuchyni, jídá s oblibou chutné pokrmy a pije vybrané nápoje. Čítává, co jeho obrazotvornost baví a srdce jeho uvádí do citlivé nálady. I když se modlí, užívá modlitebních knih sentimentálně psaných. — I kdyby nijak

718

nemusel bojovati s pohlavním pokušením, přece by byl člověkem skrz naskrz smyslným a tělesným. Nejsouť jeho pokušiteli ani jeho povaha ani jeho okolí, nýbrž sám je svým pravým pokušitelem.

„DOBROČINNOST" PO SMRTI.

Máš v úmyslu, odhodlati se ku šlechetnému činu. Proto věnuješ ve své závěti značný obnos a ustanovíš, aby úroky z něho každoročně se rozdílely chudým. Ale toto věnování stane se účinným teprve po tvé smrti. Máš však takové jmění, že řečeného obnosu již nepotřebuješ ke svému živobytí. Proč ho nedáš, chceš-li vykonati něco dobrého, chudým nyní žijícím, přítomným, které máš kolem sebe? Což se pokolení budoucí nebudou starati o své chudé? — Říkáš, že tě dojímá bída chudých? Je-li tomu tak, proč nemáš soucitu s nouzí těch, kteří tě denně obklopují? Proč nemáš slitování s bolestmi těch, jejichž hlad a nahotu máš na očích? Nemá snad tvůj odkaz jen za účel snahu, abys v něm žil dále? A přece dále žíti nebudeš. Nebudeť tvé jméno ničím než prázdným zvukem. Místo díků, které byli by ti vzdávali se slzami v očích tvoji vrstevníci, dostane se ti, co ti patří, totiž letmé,

povrchní zmínky o tvém bohatém odkazu z úst osob zcela neznámých. A s odměnou nebeskou také nesmíš počítati, byla-li pohnutkou ke tvému dobrému činu tvá vlastní čest.

„DĚTINNÁ POZORNOST."

Dceruška praví: „Moje maminka má na mně stále co kárat; inu, je to stará, podivínská paní!" — Matka tedy chybuje; na dceři to nezáleží? Snad matka přece není podivínská, nýbrž stará se jen s pozornou láskou o svoji dceru. Ale ta nechce uznati svých chyb a proto nemyslí na polepšení. Domluvy matčiny jsou jí jen na obtíž, neboť je považuje za zcela zbytečné. Tvrdí, že už není děckem, že se ohražuje proti takovému poručníkování, že si zakazuje toto vměšování, že již ví sama, co je správné a co má dělat. Opravdu, není už dítětem, neboť nemá dětského srdce. Je pyšná rozumbradka, příliš nerozumná, než aby pochopila lásku matčinu a s dětinnou pozorností ji uznala. Až se jednou sama stane matkou, požaduje pozornost, kterou kdysi své matce odpírala, samozřejmě od svých dětí. Trpce je zklamána, jestliže se jí pozornosti nedostane.

750

LEHKOMYSLNÁ KREV.

„Je to úchvatný muž", prohlašuje vyhlášená kráska, „je tak pomilování hodný a jsem mu velmi nakloněna." — Neklame se snad? — Copak ho činí hodným pomilování? Jsou vlastnosti vnitřní ceny, které vždy, za všech okolností zasluhují úcty a přízně. Jsou to zvláště: opatrnost, spravedlnost, bázeň Boží, pevnost, trpělivost, soucit a mírnost, obratnost a pracovitost. — Jsou to v prvé řadě vlastnosti, které mladou dívku pro tohoto mladíka tak nadchly? — Nikoliv! Co její srdce pro něho získalo, je jeho hezká postava, obratnost ve společenském styku, příjemné způsoby a v neposlední řadě ustavičné lichotky, které slýchává z jeho úst. Jak trpké bude zklamání, až někdy bude k němu připoutána a z jeho postavy se vyklube, co v ní opravdu je — nízká duše! Co bude, až lichotky zmlknou a chladná skutečnost zapudí poetické cetky hercovy, až vůbec pominou pozlátko, cetky a zdání? Než na to vše ve své povrchnosti nemyslí. Smyslnost, sebeláska a snaha líbiti se zaslepují její oči. Její lehkomyslná krev není vůbec schopna vážného myšlení.

DUCH ODPORU.

Mnozí lidé mají v sobě jakéhosi ducha odporu. Nic jim není vhod, všude mají co podo-

týkat, namítat, posuzovat. Se své strany jistě neshledávají, že by v jejich povaze bylo něco v nepořádku a snad nikdy netuší, že jejich počínání je zavržení hodné. Co by v něm také bylo zavržení hodného? — Snad je příčinou odporu podrážděná obrazotvornost, která duchu nedává pokoje, nýbrž stále si přeje něco jiného a opačného. Nezřídka však je to duch sebelásky a závisti, který žene k odporu. Ten nechce nikomu ponechati cti, že něco hodnotného řekl neb navrhl. Jakmile vycítí hodnotu řečeného a zpozoruje potlesk přítomných, vystoupí s námitkami. — Často bývá to též duch pýchy, který si libuje v tom, že svými poznámkami ukazuje ostrovtip, odporem zjednává si úctu, smělými a nezvyklými tvrzeními se blýská. — Mnohdy je to duch zatrpklý, vnitřně zpola vzteklý. Takový ničeho nepřipouští, ničeho nepochválí, naopak je mu potřebou a pochoutkou haněti, pronášeti námitky, brzditi.

Máš-li v sobě ducha odporu, zpytuj se, který jeho druh tě ovládá! Hlavní věc však je, jestliže je v tobě duch odporu, abys sobě tuto skutečnost uvědomil.

VDĚČNOST VŮČI PÁNU BOHU.

Namlouváš si, že prý jsi pln vděčnosti k Pánu Bohu. Často říkáš: „Děkuji Ti, Bože, za pokrm a nápoj, za život a zdraví, za požehnání na poli

752

a v domě, za vyslyšení v mých potřebách, za pomoc v mé nouzi, za podporu mých podniků, za útěchu v mém utrpení atd."

Proč děkuješ Pánu Bohu jen za dobrodiní, která prokázal tobě a ne také za dobrodiní, která prokázal jiným? V křesťanské lásce k bližnímu těš se i z požehnání, které vylévá Pán i na tvé spolubližní a buď Mu vděčen i za ně!

Zpytuj se, které jsou pohnutky tvé vděčnosti! Snad to není vnitřní potřeba srdce, která tě nutká, abys žvatlal slova díků. Spíše je to snad myšlenka, že je tvou povinností ukazovati Pánu Bohu svou vděčnost tak, že této povinnosti nesmíš nechati bez povšimnutí. Děkuješ, protože to Pán Bůh nařídil, ne proto, že se uvnitř cítíš neodvolatelně puzen k vděčnosti. Třebas přednášíš svůj dík — čině tak z pouhé povinnosti a jakousi vroucností. Tato vroucnost je přec jen umělkovaná, je sebeklamem, neučí-li tě vděčné srdce Pánu Bohu se klaněti.

ŽIVÁ VÍRA.

Tvrdíš, že je ti nemožno věřiti ve skutečnou a podstatnou přítomnost Krista Pána v Nejsv. Svátosti oltářní. Této pochybnosti však lhostejně nedbáš a jsi klidný, jakoby bylo bez významu, věříš-li v toto vznešené tajemství čili

nic! Tvá lhostejnost tě prozařuje a prozrazuje málo potěšitelný stav tvého srdce: máš duši studenou. Myšlenka na Lásku, která bez ustání přebývá viditelně mezi námi ve svatostánku, nechává tě totiž lhostejným. Nedáš si ani trochu záležeti, aby ses do této myšlenky vžil. Či zdráhá se snad tvá hříšná duše u vědomí své viny, věřiti v blízkost Toho, Jehož se bojíš?

Budeš chladně přistupovati — ač stane-li se tak vůbec — k nebeské hostině a chladně od ní odcházeti. Proto nechceš věřiti v přítomnost Páně, že si jejího blaha neuvědomuješ. Kdyby ses pokusil nabýti lepšího, milujícího, čistého srdce, nevěřil bys pak puzen jsa láskou?

„CIZÍ" VINA.

Žena zpytuje své svědomí. Shledává, že pečuje o dobrou výchovu svých dětí a že děti jsou proto tak hodné (že Pán Bůh při výchově spolupůsobí, ji nenapadne). Občas mluvila o bližním (nactiutrhání a pomluvy spadají mlčky do této kapitoly). Chudým prokázala mnoho dobrého (trpce se jí však dotýká, že za to nedochází uznání). Má mnoho mrzutostí se služebnými (vina je ovšem jen u služebných). Žije v nepřátelství s hašteřivou sousedkou (s ta-

kovou osobou nevyjde nikdo; ona sama je ovšem mírumilovná). Závidí svému strýci velikého dědictví a myslí si nepřejícně: nyní bude se jeho pyšná manželka teprve nadnášeti. (To je ovšem odůvodněné rozhořčení!)

Neprojde zde spíše velbloud uchem jehly, než aby tato žena dospěla k sebepoznání a uvědomila si svou vinu?

„NEMOCNÉ NERVY.

Naříkáš, že jsi stále rozčilen, nervosní. Přiznáváš své vrtochy, své často drsné řeči, svou značnou netrpělivost, svou nedůtklivost, své morousovské chování. Vinu svaluješ však na své chorobné nervy, na tíhu svého osudu, na to, jak s tebou jedná tvé okolí, na celou svou povahu. To jsou ovšem polehčující důvody, které ti nutno přiznati. Budeš-li však důkladně zpytovati svědomí, přece poznáš, že nedáváš pozor na svá vnitřní hnutí, že neodpíráš prvním trpkým pocitům, které se v tobě ozvou a že ti schází sebeovládání. Nenaučil ses býti pánem své povahy, jakmile vzkypí.

Přes všechnu přirozenou popudlivost představuje přece ještě vůle a zvláště vůle vycvičená velikou moc. Samozřejmě je však pohodlnější povolovati si uzdu, nekrotiti své nevole a všecky nepřístojnosti omlouvati nemocnými čivy a nepřičiňovati se, abychom ovládli sebe samy.

„.... LÁSKY VŠAK KDYBYCH NEMĚL."

Jsou lidé, kteří se vyznamenávají skutky zevní zbožnosti. Není zbožného spolku, do něhož by nevstoupili, bývají přítomni všem zvláštním pobožnostem, kde běží o zkrášlení chrámů, tam spolupůsobí. Patří k těm, kdož vynikají zvláštní horlivostí v modlitbě, v přijímání svatých svátostí, v bohumilých cvičeních. Nejsou to duše zbožné? Sami se jistě za takové považují, ale často jim schází mnoho z toho, aby jejich zbožnost byla opravdová, hluboká, vnitřní. Chybí jim na př. srdečná pokora, skromné, zdrženlivé, mírné posuzování jiných, mírumilovnost, tichost a zbožné snášení bezpráví, srdečná a účinná láska k bližnímu, píle a pracovitost. Nejde-li toto ruku v ruce se zevnějšími úkony zbožnosti, klamou se tyto osoby co do ceny své bohulibosti. Nechápou hloubky lásky Boží.

Nihil obstat. Censor ex officio: P. Emanuel Mysliveček. Imprimi potest. Pragae, 7. Nov. 1940. P. Franciscus Suchomel, Sup. Prov. Imprimatur Nr. 16.616. Olomucii, 22. Nov. 1940. Dr. Udalricus Karlik, Vicarius generalis.

„Životem". Úvahy náboženské ,výchovné a sociální. Vychází ve Frýdku dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 70 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 K. Číslo poštovního účtu šekového v Praze 303.183 — Vydavatel Exerciční dům ve Frýdku. Telefon č. 33. — Řídí P. Schikora v M. Ostravě. — Odpovědný redaktor P. R. Schikora. — Tiskla Typia v Moravské Ostravě, Těšínská ulice 21.

756